TESSERAE GENTILITIAE A SILUESTRO PETRA SANCTA ROMANO SOCIETATIS IESU...

Silvestro Pietrasanta, Johann Friedrich Greuter, ...

413

THADÆVS BARBERINVS ALMÆ VRBIS PRAEFECTVS COPIARVM PONTIFICIARVM GENERALIS DVCTOR PRINCEPS PRÆNESTIS ERETI DVX ET.

TESSERAE GENTILITIAE
A SILVESTRO PETRA SANCTA
ROMANO SOCIETATIS IESV
Ex legibus Fecialium descriptæ.
ROMAE Typis hæred. Francisci Corbelletti Superior. permissu. MDCXXXVI

Illuſtriſsimo, & Excellentiſsimo Principi

THADAEO BARBERINO

ALMAE VRBIS PRAEFECTO.

EXSTIMVLAVERANT me pridem iura obſequij mei, præſertim quoties typis vulgarem lucubrationes aliquas; vt inſcriberem eas tutelari nomini Excell. Tuæ; ſiue patrocinij cauſa, vt armarentur BARBERINAE, pro me pręſidiarię APES; ſiue teſtaturus, me obſtringi Excell. Tuæ nominibus magnis, nomenque ideo Tuum efferre in fronte voluminis mei. Sed conſultò diſtuli, donec inſignia hæc gentilitia in promptu haberem, iure ſuo dedicanda PRAEFECTO VRBIS; in quo, & generis claritas, & felicitas, & virtus videntur mihi deſignari, per aureas APES tres, in clypeo ſtemmatis Tui. Si relegere ſit ſuperiora ſecula, præſtò erunt ex BARBERINA GENTE plurimi, qui ſuam imprimis proſapiam illuſtrarunt. Quãdo Semifontis vetus Reſpublica, & in Etruria opibus pollens, ante annos ampliùs quadringentos deleta, æmulam ſuæ magnitudinis Floren- Ann MCCII.

tiam

tiam ruinis proprijs locupletauit; initiò quidem aliquos, deinceps plurimos ex ſuis in eam Vrbem trāſcripſit, nempe in plebem Ciues, Optimates in Curiam; & quia BARBERINI inter hos erant primarij, conceſſerunt etiam ipſi Florentiam, in primum nobilitatis ordinem adlecti; atque ita ſanè omine fauſtiſsimo, in Regiam florum APES immigrauerunt. Ibi verò, ſicut ſemper antea, ineundo pares, hoc eſt nobiles nuptias, per coniugia cum Baroncellis, Bardis, Couonijs, Miniatis, Albertis, Pittis, Orlandinis, Albizis, Canigianis, Peruzijs, & cum alijs vetuſtioribus, quæ in Ciuitate erant principes familiæ, honoratiſsimis affinitatibus arctiùs complexi nouam Patriam, progeniem dederunt ſemper generoſiorem; muniaque publica & potiſsima obiuerunt domi foriſque. Ex eorum ſtirpe FRANCISCVM BARBERINVM, iuris prudentia, & præterea omni elegantia politiore excultum, Parens Etruſcæ facundię, velut æquitatis Præſidem, literarumque & Muſarum ſacerdotem celebrauit elogio perquamhonorifico. Vt compellem hic tamen ſolos Maiores Tuos, ac ſucceſsionis propagatores: IOANNEM filium MAPHAEI Adminiſtratorem belli Reſpublica nominauit, rerumque Arbitrum eſſe in Caſtris voluit. CAROLVS verò MAPHAEI perinde filius, contulit ſe glorioſè ac ſtrenuè ad complures bellicas expeditiones. Sed & aliquantò ante THADAEVS, familię maximum decus, Patriæ conſtitutæ in anguſta re, conſilio atque opibus aliquotiès præſidio fuit. Et fuerunt, qui præter laudes tam eximias profuſæ liberalitatis, militaris gloriæ, atque ingenioſioris literaturę, cordi habuerunt etiam pietatem: nam ANTONIVM BARBERINVM, inter electos primo loco Duodecem-viros inopum Sancti Martini patronos, ſcripſit Sanctus Antoninus Florentinorum Antiſtes religioſiſsimus. Patrię verò perſtudioſus atque amantiſsimus fuit alter ANTONIVS, titulis quibuſcumque fortunæ

[Margin notes: Io. Boccaccius in Gen. Deor. lib. 15. cap. 6. — Iacobus Philippi in Chronicis Ge- stis Eremitan. — Anno MCCCCXLIV. — Anno MCCCCXXX. — Annò MCCCLXXV. — Anno MCCCLIX.]

tunç magnæ hunc vnicè anteferens; vt esset ac diceretur Optimus Ciuis. Horũ ego interim peculiariter nomina, ex prisca recensione temporum, commemoraui vel ideo; quia in BARBERINA familia hodieque vigent maximè, honoribusque, & moribus cultissimis inornátur. Alioquin suspexerunt recẽter, Roma quidem alterum FRANCISCVM, virum sapientissimum, & fortunatum VRBANI MAXIMI educatorem: Belgium verò, theatrum belli, ex quo militiæ famam nationes petunt, Equitem RAPHAELEM BARBERINVM; qui consilio & manu ex æquo inclytus, incertum de se iudicium reliquit; vtra nimirum laude, Martis an Mercurij gloriosiùs præstaret, fortissimus in acie, prudentissimus in obita ad Britannos legatione.

Ex Proauis & Tritauis aliquotiès BARBERINVM nomen accepit, promiscuè cum alijs Patritijs, & reddidit interdum etiã vrna, quę sortitò statuere solebat supremum Reipublicę Magistratum. (Anno MCCCXLVII. & MCCCLXXI.) Quod si glorię huic originis paternę (quam ex publicis tabulis & monumentis constat, nũquam imminuta gloria, perseuerasse facilè annis quingentis) claritudo materni generis à me iam accenseatur; illam repetere possem ab ętate non minùs longęua: nisi satis interea esse arbitrarer, de ea rarum aliquod & singulare in Italia decus referre: nimirum pręter connubia, quę commemoraui cum Albizis, Pittis, Albertis, Orlandinis, Canigianis, Peruzijs alijsque, haud intermissa serie, ad octo vsque ascendi posse coniugum nobilissimarum stemmata, ex lectissimis Florentię familijs; vti APVM semper fuit flores legere. Hoc enim ordine postremis temporibus Baroncelli, Belincionij, Bardi, Couonij, Miniati, Rustici, Barbadori, Magalotti BARBERINIS fęminas nuptum dederunt. His verò vna Romana modò accessit ANNA COLVMNA, quę genere virtutibusque Heroina, & animo supra sexum, tantummodò fęmina est felicis vteri, & Liberorum aureo-

rum

rum fęcunda genitrix. Vt proinde BARBERINA GENS (cum omittam, vicissim ex ea Stratas, Bladas, Diaccetos, Bellaccios, Gherardinos, Pulcios, Guidaccios, Beninos, Mazzinghios, Popoleschios, & primores quosque fęminas accepisse) ob diuturnam istam & reciprocam paterni materni que generis claritudinem, inter Italię illustres familias connumerari possit. Sed quorsum diutiùs intueor, & contemplor, seu illa Sydera, seu hanc Auroram; dum ab VRBANO SOLE conserenat vndique, ac felicissimé circumstat ei, velut chorea quędam luminum lętissimorum, CAROLI duplex triumuiratus, in Liberis alter, & alter in Nepotibus, perennitas BARBERINAE faustitatis? Hęc est videlicet summa felicitas Tua, & vtinam perseueret in longissimum diem. Dignus enimverò eras, qui vnus eligereris, vt ad REGINAM HVNGARIAE, iã coniugem Augustam FERDINANDI III. per ditiones Pontificias commeantem, pro VRBANO PONTIFICE, officiosa legatione fungereris: atque vt insuper audires ALMAE VRBIS PRAEFECTVS; aureaque conspicuus toga, comitantibus Senatu, & Dynastis Romanis, quãdoquidem omnes vnus viceras humanitate, ideo vnus etiam pompa sanè memorabili triumphares. Magnitudinis titulos alios felicitati perinde adscriberem, nisi à me iam virtus potiùs Tua deberet ad famam transmitti, & moderatio illa præsertim, sine exemplo maxima; qua scilicet visus es alacriùs & propensiùs Principatum Vrbini, nobilem iuxta & opulentũ, Apostolicę Sedi asserere; quàm eum sperare, aut Tibi, aut posteris Tuis. Secùs ambire satis noueras labores, & pericula, sæpiùs relicta Vrbe, vt consuleres publicæ securitati: dum bellis intestinis conuulsa Italiæ viscera miserum in modum afflictarentur. Et tum coorta aliquando graui simultate, mirata est Ferraria; arrepto militiæ sceptro, Te illicò adfuisse, cohibuisse pro potestatę motus eos

ani-

animorum iam noxios & cruentos; ac momentò reduxiſse tranquillitatem. Si panegyricam laudationem, & non epiſtolam breuem pangerem; diſtinguerem profectò atque proſequerer ſingillatim virtutes Tuas; vt dicam tamen ſummatim omnia: ibit in ſæcula id, quod Roma cùm admiratione & plauſu videt: Te videlicet nulla vi, vitioque nullo egiſse conſanguineum PRINCIPIS; ſed cum peræquè ſis virtute ac genere illi propinquus, videri voluiſse moderatione parem ijs, quibus honore præeras ac poteſtate. Dum hoc vnicè commemoro, cuncta me complecti agnoſcent ſapientes quique; vtpote gnari, fortunam indulgentem & propitiam regi difficiliùs multò, quàm eam aduerſam & iratam. Alia itaque ſileo, & qui Tuam virtutem veneror; amo & ſuſpicio felicitatem nobilitatemque; idem in pignus obſequij manſuri atque æterni, has gentilitias teſſeras, fortaſse habituras, Te patrocinante, iugem ætatem, dedo, ac dico. Vale, & ſoſpite VRBANO PONTIFICE, ac PATRVO, ſis diutiſsimè is, qui ab indole generis, à fortuna, & à virtute vſque adhuc fuiſti. Ita voueo, Romæ VIII. Kal. Iunij MDCXXXVIII.

Excell. Tuæ

Addictiſsimus, & obſequentiſsimus
Silueſter Petra Sancta è Societate IESV.

PRÆSIDIVM
ET DVLCE
DECVS

LECTORI.

IMPROBVS labor sanè mihi visus est is, quem iam ego in hoc Volumine exegi. Erycius Puteanus Vir disertissimus, rem diffusam vocauit, delicatam scientiam, curiosam censuram iudicauitq. intelligere omnia, ordinare singula, arduum esse: sed præcipue effatu omnia, verbis singula complecti, morosum, & immensum videri: denique existimauit difficillimum, Latina facere, ac proferre ore Romano ea, quæ Fecialium verbis enunciantur, & ostendere colores, licet ij non exprimantur, quidue debeat penicillus sequi, calamo docere. Sic ipse.

Equidem expertus sum affatim hæc omnia, dum vniuersam artem tesserariam expositurus, studui indagare originem eius; diuidere, ac decussare scuti aream; tenias, & lemniscos in ea varios ducere, aues, feras, vndas, nubes, astra, stirpes, flores, arma, moles, machinas, & quas non alias rerum formas exarare? aptare insuper galeas, seu apertas, seu clatratas, seu rectas, seu versas & obliquatas, fastigiare serto seu corona, inumbrare plumis & corymbis; Crucibus monilibusque & vexillis inornare, munire Atlantibus; denique palliolis atque tentorijs, prorsus ad Maiestatis specimen, velare.

Porrò id operis sum aggressus, dum eram in Germania Belgioque; partim vt horis subcesiuis, desiderium Italiæ simul, ac tempus fallerem: partim vt (quia duo potissimùm erant, quæ excogitata cum laude, scribi atque excudi solum sermone vulgi dolebam, arctarique finibus Nationum earum, apud quas nata erant) ego vtraque communicarem toti Europæ. quò ita possent deinceps, pulchro & laudabili commercio, has etiam opes ingenia nundinari.

Nempe Itali nostri Symbola Heroica, & inuenerunt primi, & redegerunt etiam in artis præcepta. ego cum à multis ea expeterentur, de ijsdem scripsi Latinè, qua maiore potui solertia, præsidijs magnis tamen, hoc est libris Italicis, destitutus. Nihilominùs haud me operam omninò lusisse, suadere voluissent, litteræ Amicorum: vt fermè, aliquid meas esse nugas, existimauerim.

Ad hæc quoniam Galli, & Britanni, postquam virtus & nobilitas pompam quæsiuerunt, traduxerunt ad artem, studio & ingenio miro excultam, stemmata familiarum: hanc ego artem etiam, eiusque præcepta Latinè tradere deliberaui: vt

vtiſ-

vicissim tractatum alterum ex Italia vltra Montes, alterum inde in Italiam transueherem; nec sine delectu, quoniam in illo spectare sit specimen ingenij nobilis, & in hoc specimen ingenuæ nobilitatis.

Gratum fore hoc plurimis, opinor, quo enim pacto agnoscere viros nobiles possimus, nisi eorum stemmata teneamus? quod causæ fuit, cur viri Principes aliqui, consilium probauerint, laudauerintque. Si qui tamen abnuent fastidiosiore supercilio; hi aut simul cum C. Cæsare insignia sua nobili cuique adimant; aut æqui boni consulant, ea à me explicari, ordinarique, si minus etiam illustrari.

Attamen fateor, duo sunt, ob quæ animi angor & metuo; ne dum promulgo gentilitias has tesseras, congruè ad vocabulum earum, videar arma & prælia serere, Cadmo infelicior, dentesq. exacuere, seu immutare in bellatorum, & gladios, & frameas. Arma, inquam, & prælia, non sententiarum quidem (neque enim hæc adeo reformidarem) sed querimoniarum.

Deliberaueram nimirum, dum artem has tesseras figurandi, nobilem iuxta, & circumscriptam consentaneis legibus ederem, generatim quidem omnia prosequi, sed exempla (quæ nolui vtique ingenio proprio comminisci) sumere ex nobilium, vt ita dicam, armamentarijs, quemadmodum exigeret methodus à me instituta.

Verùm statueram etiam, silere interim eorum nomina: ne grauiùs fortasse acciperetur, vel familiarum stemmata quædam referri, & quædam præteriri; vel (quod in summa etiam Scriptoris diligentia euenire potest) variari interdum in eis, seu colorum, seu metallorum lumina.

Ita nimirum, si cuncta congruerent, quisquis agnouisset suum proponi stemma, potuisset interpretari beneuole, lapsum illud in huius Operis codicem fuisse, quemadmodum ancile olim de cælo. Secùs deprehensa varietate, dixisset saltem, colorem hunc immutes, seu hoc metallum, & habes meum stemma.

At oportuit manus dare, persuasionibus dixerim, an imperijs Virorum summæ auctoritatis, quibus visum est satiùs multo, de familijs aliquot millenis, appellando eas ad honorem & ad lucem, benemereri, quàm paucorum commoueri querimonijs: quæ videantur præsertim, haud prorsus meritò ab eis obuenire.

Quis enimuero, vel si præ Vlysse lustrasset peregrinabundus terrasq. & maria omnia, rediret locuples & conscius omnium istiusmodi tesserarum; dum nec illi Scriptores numerarunt singulas vnius, seu Prouinciæ, seu Nationis: qui certos sibi ad scribendum limites præstituerunt?

Ne mihi deinde vitio verti possit qualiscumque colorum & metallorum in tesseris variatio, ponè singulas adieci nomina Scriptorum, ex quibus eas deprompsi. Hos itaque causam dicere, non me in ius vocari, huius deprauationis reum, oportebit.

Quia interim in altero paret, & in altero caui periculum offensæ, si adhuc iniuria tamen à quopiam insimuler; erit cur me defensum petam, eorum centenis & millenis clypeis, qui non tam in lucem prodeunt, quàm in aciem, hoc Volumine meo.

Ceterùm cognomenta familiarum adscripsi, quàm minima licuit variatione, vt agnoscantur ea faciliùs. Quoniam etiam videri poterunt voces nonnullæ, pro noua vtique artis conditione, aut minùs vsitatæ, aut minùs peruiæ, & vt ita di-

cam

eam salebrose: idcirco elenchum earum, interpretationemque Operi adiunxi. Adeo nihil omisi, quod profore existimauerim, vt sit facilis hæc introductio ad artem nobilissimam atque pulcherrimam rei nostræ tesserariæ.

Erunt fortasse, qui penetrabunt in adita eius sacratiora, & dabunt originem peculiarium etiam iconum gentilitiarum. Exponent videlicet, vnde nam acceperint Austriaci argenteam instiam; Borbonij aurata lilia; Barberini apes aureas; Columnij columnam argenteam, auro fastigiatam & diadematam; Comites aquilam, scutulis & aureis & furuis vermiculatam; Estenses, Gonzagæ, Gaetani aquilas, seu argenteolas, seu nigellas; Lilia cyanea Farnesij, aduersos leunculos, cum similagine Frangipanes; Medices globulos coloratos, Sabaudiæ Principes, aut albatam Crucem, aut equum effrenem, Sabelli leunculos, auiculam, & florem, Sfortij leonem, & cydonium pomum; Vicecomites boam sinuosam, cum pusione mordicus arrepto, ac semeso; Vrsini rosam, & lemniscos puniceos argenteosque. Optimum factu; & mihi quoque pro ea re aliqua est supellex, dedique experimentum, in Elogio gentis Carafeæ.

Illud hic obiter insinuauerim, quoties plures familiæ appellantur in vnam classem, seu sub eadem tessera; semper salua cuiusuis prærogatiua, à me referri singulas ordine characterum, quos in cognomento priores habent: ne inter eas, de certamine honoris, lis & difficultas aliqua suboriatur.

Postremò illud sincerissime profitear, consilium non fuisse, omnes Nobilium tesseras, imò nec nobilissimas quasque in codicem hunc conferre, sed tantùm eas, quæ essent pro methodo eiusdem codicis mei, & quas noti ac domestici alij codices, mihi hæc scribenti substituerent, ad artis exempla, quam prosequebar.

Mutius Vitellescus, Societatis IESV Præpositus Generalis.

CVm Tesseras Gentilitias P. Siluestri Petrasanctæ Societatis nostræ, duo eiusdem Societatis Theologi, quibus id commissum fuit, recognouerint; ac in lucem edi posse probauerint; facultatem concedimus, vt typis mandentur; si ita Reuerendiss. D. Vicesgerenti, & Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij videbitur. In quorum fidem has literas, manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Romæ 17. Aprilis 1636.

Mutius Vitellescus.

Loco ✠ Sigilli.

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sacri Palatij Apost.

A. T. Episc. Nouarien. Vicesger.

GEntilitias Tesseras, quas P. Siluester Petrasancta Societatis IESV hoc volumine complexus est, iussu Reuerendiss. P. Nicolai Riccardij Sac. Palat. Apost. Magistri, diligenter vidi, nihilq. in eis Catholicæ fidei, aut bonis moribus dissonum animaduerti: quare propter multiplicem, & Italis antea vix cognitam eruditionis varietatem, eas typis dignissimas censeo.

Ego Io: Aloysius Confalonerius Soc. IESV.

Imprimatur.

Fr. Nicolaus Riccardius Sacr. Apost. Palatij Magist. Ord. Præd.

ARTIS TESSERARIAE

Vocabula quædam difficiliora Italicè redduntur.

A

ACephalus	*Senza testa.*
Acroterium	*Cimiero.*
Aduersus a. um.	*Posto à fronte.*
Aequor	*Campo dello scudo.*
Ahem	*Caldari.*
Alanus canis	*Bracco.*
Alatus a. um.	*Fatto di piume, ò penne.*
Alectriomachia	*Guerra de galli.*
Alueolus	*Campo dello scudo.*
Aluta	*Pelle.*
Amphimalla	*Vesti pelose da due parti.*
Amphitapa	*L'istesse.*
Anchoratus	*Fatto à modo di ancora.*
Ansulæ	*Manichi de vasi.*
Apedes	*Senza piedi.*
Apex scutarius	*La cima dello scudo.*
Apex galeæ	*Pennacchio del cimiero.*
Aprugnum caput	*Testa de cignale.*
Archithalassus	*Ammiraglio, ò Generale del mare.*
Area	*Campo dello scudo.*
Areola	*L'istesso.*
Armillatus	*Fornito di oro, o di argēto.*
Aruum	*Campo dello scudo.*
Asperatus a. um.	*Di rilieuo.*
Asserculus	*Asse, regoletto, ò trauicello*
Assus a. um.	*Solo, unico.*
Asteriscus	*Stelletta, come di sperone, ò simile.*
Atlantes	*Figure grandi, che sian cheggiano le armi.*
Auersus	*Opposto, che si volta le spalle.*
Auritus	*Orecchiuto.*

B

BAlteus	*Banda, ò cingolo.*
Bessalis	*Minore per la metà.*
Bifidus a. um.	*Spartito in due.*
Biiugus a. um.	*Vguale, ò paralello.*
Blatteus	*Rosso.*
Boa	*Biscia grande.*
Bracchatus	*Calzato.*
Buccina	*Cornetta de caccia.*
Buccula	*Mascelle dell'elmo*
Byzanti-libum	*Palla parte di metallo, parte di colore.*
Byzantinus nummus	*Moneta d'oro, ouer d'argento.*

C

CAeca galea	*Elmo chiuso.*
Cæsius a. um.	*D'azurro.*
Canaliculatus	*Scannellato.*
Cancellatim	*In foggia di rete, ò de cancelli.*
Cancellatus	*Reticolato, ò vero à cancelli.*
Cancelli	*Rete, ò cancelli.*
Cancelli clauati	*L'istessi inchiodati.*
Cantherius	*Cauallettо, o capriolo.*
Capreolus	*Capriolo, ouer cauallettо.*
Caput scutarium	*Cima dello scudo.*
Causia	*Cappello.*
Chrysomallum	*Toson d'oro.*
Cimeliarcha	*Supremo Guardarobba.*
Cinnabaris	*Color de cinabro, cioè rosso.*
Clabula	*Bastoncello.*
Clamor militaris	*Grida de soldati.*
Clatratus a. um.	*À foggia de cancelli.*
Clatri	*Cancelli, grate, ò ferrate.*
Cochleatus	*Serpeggiato.*
Colubra	*Biscia.*
Commissus	*Posto à fronte.*
Compactus	*Cerchiato.*
Compago	*Cerchio, ò legatura.*
Compunctus	*Punteggiato.*
Conchyliatus	*Rosso.*
Conspicilla	*Le vedute dell'elmo.*
Constratus	*Lastricato, coperto.*
Contextus	*Serie, spartimento.*
Conus	*Cima dell'elmo.*
Coronis	*Cima del campo.*
Corimbi	*Pennacchi dell'elmo.*
Cothurnatus	*Calzato.*
Cothurni	*Calze, ò borzacchini.*
Crates cancellatæ.	*Grate o cancelli.*
Crispatus a. um.	*Crespo, o vero à foggia di rughe.*

Cro-

Croceus, a, um.	*Giallo, dorato.*
Cruculæ.	*Crocette.*
Cruralis fascia.	*Ligaccia.*
Cruritus.	*Con i piedi.*
Culmus frumentarius.	*Gambo, ò stelo della spica.*
Cuspidatus.	*Fatto a punta.*
Cuspis ima.	*L'estrema parte dello scudo.*
Cyaneus, a, um.	*D'azurro.*
Cymbala.	*Campanelle.*
Cymbalitę.	*Fatto à campanelle.*

D

DActili.	*Prominenze nelle corna de cervi.*
Decumanus, a, um.	*Di non ordinaria grandezza.*
Decussatus, a, um.	*Incrociato à foggia della lettera X.*
Decussatim.	*L'istesso.*
Decussis.	*Figura à forma della lettera X.*
Dexiocherium.	*Manipolo facerdotale.*
Diagonius, a, um.	*Tagliato à sghembo, ò vero da uno de gli angoli dello scudo.*
Diagonalis.	*L'istesso.*
Diadematus.	*Coronato.*
Dibaphis purpura.	*Porpora due volte tinta.*
Diphthera.	*Pelle.*
Diremptus, a, um.	*Spartito.*
Dorsuala.	*Valdrappe.*
Draconinus.	*Fatto in forma di drago.*
Duplaris.	*Doppio.*

E

EChinatus, a, um.	*Fatto à raggi, ò à punte.*
Echini.	*Raggi, ò punte.*
Epigraphe.	*Motto.*
Epistomiolum.	*Spina di botte.*
Exsiliens.	*Rampante.*

F

FAlculæ.	*Ongie.*
Fastigiarius, a, um.	*Che stà nella cima, ò parte suprema.*
Fastigiatus, a, um.	*Con la cima, ò parte suprema.*
Fastigium	*Cima, ò parte suprema.*
Fascia	*Fascia, benda.*
Fascia biiuga	*Fascia paralella di due linee.*
Fascia triiuga	*L'istessa di tre linee.*
Fasciola	*Fascetta.*
Fecialis	*Araldo.*
Ferrugineus, a, um.	*Paonazzo.*
Fibula	*Fibbia.*
Fibulatus, a, um.	*Affibbiato.*
Fimbria	*Trina, ò simile ornamento del lembo della veste.*
Fimbriatus a, um.	*Trinato.*
Flauus a, um.	*D'oro, dorato.*
Fucatus a, um.	*Tinto, ò colorito.*
Fuluus a, um.	*Dorato.*
Furuus a, um.	*Nero.*
Fusi tesserarii	*Fusi d'arme.*

G

GAbalus	*Patibolo.*
Galerita	*Lodola.*
Gausape	*Veste militare di pelle.*
Gausapinatus	*Vestito di pelle.*
Glastum	*Azurro.*
Glaucus a, um.	*D'azurro.*
Glutinatus	*Incalcinato, ò con le commissure di calce.*
Gradilis	*Mobile.*
Guttatus a, um.	*Dentato.*

H

HErma	*Busto, ò mezza statua.*
Hermionicus a, um	*D'Armellino.*
Heteromalla	*Vesti peloſe da una banda sola.*
Hierotheca	*Vaso sacro.*
Hypogea	*Cantine di vino.*

I

IAnthinus	*Paonazzo.*
Icon	*Figura dell'arme.*
Icuncula	*L'istessa.*
Igniarium	*Fucile.*
Illusus a, um.	*Dipinto, illuminato.*
Ima cuspis	*Parte estrema dello scudo.*
Insessus	*Sormontato*
Instita	*Fascia, benda.*
Internodia tibiæ	*Parti della gamba sotto il ginocchio.*
Inustus a, um.	*Impróntato.*
Iuba	*Crine.*
Iubati, orum.	*Leoni.*
Iugarius a, um.	*Che va à coppia.*
Iugariæ alæ	*Coppia d'ali.*
Iugum alarum	*L'istessa.*

L

LAciniæ	*Bende, fascie.*
Laciniæ pendulæ	*Fascie pendenti.*
Laciniæ trifidæ	*Bẽde ripartite in tre pũte.*
Laqueatæ vittæ	*Pennacchi d'arme*
Laterculus	*Campo dello scudo.*
Laterculi	*Scacchi à foggia de mattoni.*

Lemma

Lemma — *Motto*
Lemniſcatus — *Cōpoſto di bende, o faſcie.*
Lemniſcus — *Benda, faſcia.*
Leoninus — *A foggia di leone.*
Leopardictus — *A foggia di leopardo.*
Leporarius canis — *Leuriero.*
Liba — *Tortelli, ò palle colorite.*
Liliatus — *A foggia de gigli.*
Limbus — *Lembo, orlo.*
Limes — *Serie, ordine.*
Linguatus — *Che ha la lingua.*
Lingulatus — *L'iſteſſo.*
Litus — *Dipinto, illuminato.*
Loreum ſtemma — *Cingolo d'honore proprio delle Dame.*
Lorum — *Laccio di cuoio.*
Lumen — *Luſtro, ò ſia di metallo, ò di colore.*
Luteus a um. — *D'oro, indorato.*
Lychnites arbor — *Albero a foggia di candeliero.*

M

Macula veſteris — *Cio che fa apparire moſcate le pelli dell'armi.*
Manicatus — *Veſtito, coperto.*
Manubriatus — *Con il pomo, ò guardia.*
Margo — *Lembo, orlo.*
Millus — *Collaro de bracchi*
Molochinus — *Paonazzo.*
Molochinarij — *Tintori del medeſimo colore.*
Molula echinata — *Stella de ſperoni.*
Mulli barbatuli — *Barbi peſci.*
Muricatus a. um. — *Roſſo*
Murina pellis — *Pelle d'armellino.*
Muſcaria — *Le macchie, ch'che appaiono moſcate le pelli delle armi.*

N

Nexilis — *Commeſſo di varij colori.*
Numella — *Collare d'animali.*
Numellatus — *Che ha il medeſimo collare.*
Nummo-placenta — *Palla parte di metallo, parte di colore.*

O

Obliquus a. um. — *Inchinato, poſto in profilo.*
Oblitus a. um. — *Tinto, illuminato.*
Orthogonij — *Quadri.*
Oxygonij — *Acuti.*

P

Pagina — *Campo dello ſcudo.*
Palliolum — *Mantelletto.*
Papillonatus a. um. — *Fatto a piume.*
Paralellæ inſtitæ — *Faſcie uguali*
Pardinus — *A foggia di leopardo.*
Pater Patratus — *Rè d'arme.*
Patibulum — *Porta.*
Patibula — *Patibuli.*
Patibulatus a. um. — *A foggia de patibuli.*
Pedatus — *Che ha li piedi.*
Pedatus aſſerculus — *Regolo, o trauicello, che ha piu piedi.*
Periſcelis — *Legaccia.*
Perpetuus vectis — *Baſtoncello intiero.*
Pertuſus — *Bucato, forato.*
Petaſatus — *Fatto à foggia di cappello.*
Petaſite — *Pelle, che e à foggia di cappelletti.*
Petaſus — *Cappello.*
Phryxæa ouis — *Toſone.*
Pinnulæ — *Merli.*
Pinnulæ trigoniæ — *Merli triangolari.*
Pinnulatus — *Fatto à merli.*
Placentæ — *Torte, o tortiglioni.*
Plagula — *Rete, reticella.*
Plinthides — *Scacchi acuti.*
Plumatilis criſta — *Pennacchio de gl'elmi.*
Prætexta — *Lēbo della veſte, ò ſcudo.*
Prætextatus — *Che hà il medeſimo lēbo.*
Praſinus a. um. — *Verde.*
Promus-condus — *Diſpenſiero.*
Pronus — *Riuerſato.*
Pullatus a. um. — *Colorito di bruno.*
Pullus color — *Color nero.*
Po[illegible]ulus — *Scudo delle Dame.*
Puſio — *Bambinella.*
Pyropus — *Carbonchio.*
Pyropus radiatus — *Carbonchio luminoſo, ouer raggiante.*

Q

Quincunx — *Ripartimento à foggia della lettera X.*

R

Radiatus — *Raggiante.*
Ramalia — *Rami d'alberi.*
Ramulus — *Ramoſcello.*
Recruciatus a. um. — *Raddoppiato à Croce nell'eſtremità.*
Redimiculum — *Centiglio, ouer corona.*
Reducta pilei ora — *Falda del cappello riuerſata.*
Regio ima, vel ſumma — *Parte dello ſcudo inferiore, ò ſuperiore.*
Reticulatus — *Fatto à rete.*
Rhombi teſſerarij — *Scacchi acuti.*
Roſtratus — *Col becco.*
Runcina ſcutaria — *Figura à foggia di rōchetta.*

Sabo-

S

SAbuleus a. um.	*Nero.*
Sabulum	*Color nero, ò sabbione.*
Sagum	*Cotta d'arme, veste militare.*
Sagulum	*L'istesso.*
Sapphirinus	*D'azurro.*
Scapi	*Le braccia della Croce.*
Schema	*Arme, divisa.*
Scutulæ	*Scacchi.*
Scutulatus a. um.	*Fatto a scacchi.*
Sedes honoris	*Centro dello scudo.*
Segmentatus	*Fatto a bende, ò liste.*
Segmentum tripes	*Benda à tre piedi.*
Sessilis	*Stabile.*
Semissis	*Meta dello scudo.*
Simplicis margo	*Lembo semplice.*
Sinuosus a. um.	*Serpeggiante.*
Siparia	*Cortine.*
Smaragdinus	*Verde.*
Solum	*Campo dello scudo.*
Soluriles	*Semplici, non inchiodati.*
Spira	*Centiglio, ouer corona.*
Spira tortilis	*Centiglio rintorto.*
Spuria lineola	*Segno d'illegitimi.*
Stemma	*Arme.*
Striatus a. um.	*Scannellato.*
Striatim	*Con scannellature.*
Sublica	*Palo, ouer doga.*
Sulcatus a. um.	*Fatto à solchi.*
Sulthanini nummi	*Monete d'oro, ouer d'argento.*
Sutilis	*Cugito.*
Synthesis	*Veste di più colori.*

T

TAenia	*Fascia ouer benda.*
Tæniatus	*Bendato.*
Telamones	*Figure grandi, che fiancheggiano le armi.*
Tentorium	*Padiglione.*
Tessera	*Arme.*
Tesserarius	*Appartenente all'arme.*
Tetragonum	*Quadrangolare.*
Tetrans	*Quarta parte dello scudo.*
Tigillum	*Bastoncello.*
Tignum	*L'istesso.*
Tibialia	*Borzacchini.*
Tonon	*Lume del metallo, ouero del colore.*
Topiarium opus	*Lauori de giardini.*
Toralia	*Tornaletti.*
Torquatus a. um.	*Ornato di collana.*
Tortilis le.	*Rintorto.*
Trabea	*Cappa, manto.*
Trabeatus	*Ammantato.*
Tractus	*Ordine, serie.*
Triens	*Terzo parte.*
Trientalis	*Che contiene la terza parte.*
Trifidus	*Spartito in tre.*
Trigonius a. um.	*Triangolare.*
Trigonum	*Triangolo.*
Trijugus a. um.	*A tre linee.*
Turbinatus a. um.	*Rotato in giro.*
Typus	*Figura d'arme.*

V

VAcerra	*Palo, ouer doga.*
Valoulus	*Campo dello scudo.*
Vectis	*Bastoncello.*
Venetus a. um.	*D'azurro.*
Vermiculatus	*Fatto à scacchi.*
Versus	*Serie, ordine.*
Vertex	*Cima, o parte superiore dello scudo.*
Villosus	*Peloso.*
Virgatus	*Bendato.*
Vitta	*Benda.*
Vittatus	*Bendato.*
Vmbilicus areæ	*Centro dello scudo.*
Vmbo	*Centro delle targhe.*
Vmbraculum	*Padiglione.*
Vmbraculi vela	*Cortine del medesimo.*
Vngulæ	*Ongie.*
Vngulatus	*Che hà l'ongie.*

FINIS.

Cur Arma vulgò hæ Icones scutariæ vocentur. Cap. I.

EX. ISTIMANT Budæus, & Scriptores alij, ARMA dici ea signa, quæ Aui extulerunt, transmiseruntque ad posteros, & quæ non sunt vnius hominis, vel ætatis, sed familiæ, ac successionis, propterea quod concessa fuerint ab Imperatoribus, & à Regibus, vti præmia bellicæ virtutis. Sic aiunt, Alexandro Macedoni Aristotelem persuasisse, vt distribueret propria insignia, seu vexilla ijs Tribunis, & Centurionibus, qui præ alijs dimicauerant strenuè. Honorem enim cotem esse fortitudinis, non minùs quàm iram, Vir sapientissimus iudicauit.

De origine eorum [illegible] Equidem cum Philiberto Monetio reor, beneficio Principis, ad memoriam cum grandæ, & numerandæ virtutis militaris, collata hæc Symbola interdum fuisse, vt per Gentis capita ad posteros hæreditario iure transcriberentur. Siue integra, & nouam tesseram, siue insignem veteri scuto iconẽ recentem illi acciperent, qui monumento eo rectè factorum cohonestarentur. Quin etiam suis alibi ostensuri sumus, data nobilissimis familijs, vel à Cæsare Aquilam aduentitiam cum illo schemate, quo S. R. Imperio etiam nunc ancillatur, vel ab Rege Parthenopæo guttatum tigillum, quo inumbrabantur ipsius lilia, monumentum vtrique virtutis, & fidei, quia hi partes Guelphas fuisse secuti, & illi partes Gibellinas.

Sed enim cum hæc vera sint, arbitror nihilominus, Symbola gentilitia nũcupari ARMA dumtaxat, quia vt plurimum exprimebantur, circumferebanturque in militum armis & sagis. Nempe picturas etiam Antiqui tabulas vocarunt, propterea quod in tabulis extrahebantur, atque huc spectat vetus adagium? *Apelles post tabulam.*

Subscribit sententiæ huic meæ Tiraquellus, *Insignia, inquit, aut armorum nomine nuncupantur, quoniam ita plerumque hæc insignia in armis insculpi, & antiquis & nostris temporibus solebant: vt hinc armati, facie operta, dignoscerentur.* *De nobilitate.*

Quoniam autem figurabantur plerumque in scutis, idcirco peculiariter Scuta gẽtilitia nominari cœpta sunt, fauetque interpretationi dispositio ipsa figurarum. Cum enim adpingi aniculæ, aut stellulæ, aut rosæ plures debent, maior numerus summo loco, vbi scuti pars laxior est, & magis panditur, minor verò numerus seu monas, medio seu imo loco, vbi arctantur spatia, spectari solet, & obsequi eius materiali figurationi.

Qua ratione possint circumscribi Tesseræ Gentilitiæ. Cap. II.

PHILIBERTVS Campanile eas esse, ait, insigne vnius, aut plurium figurarum, quæ sunt collocatæ in scuto, cum aptitudine, colore, & campo determinato. *De nobil. famil. Neap.*

Philibertus Monetius, *Gentilis, inquit, scuti symbolica tessera, ex colorato, vel culpto solo, atque ex symbolica imagine, substrato solo adpicta, conflatur.* *[illegible]*

Franciscus Aloyette, Hieronymus *[illegible]*

In descript. in tesser. de Bara, & Ioannes Scohier, velut suffragatione communi, signa & notas bellicas putant esse, quæ in acie militem discriminent, darique siunt à Ducibus, & Magistris militiæ supremis, eoque præmio illos decorari, qui fortiter pro Republica pugnarint.

Ad. 3. c. 1. Ioannes Golielmus *Arma*, inquit, *sunt signa quædam, instituta ad significandam actionem, aut conditionem deferentis.*

In Præfatione. Marcus Gilbertus Devarennes ait, esse veluti corpus quoddam, compositum ex figuris exaratis supra fundum, quem appellant campum, atque vsurpari cœpisse ob discrimen familiarum.

Vt summatim aliquid statuam, arbitror, Arma hæc symbolica posse circumscribi. *Tesseras gentilitias, expressas idoneo lumine, ad familiarum discrimen pariter, & ornamentum.* Tesseræ appellantur, vt vis cōmunis; & Tesseræ gentilitiæ, vt vis propria earum explicetur. Idoneum lumen comprehendit, seu picta coloribus, & metallis, seu sculpta surdo opere signa, in marmore, ligno, ære. Familiarum discrimen indicat, ea censeri gentis, & prosapiæ totius symbolum, transcribique ad posteros; & non minus familias distinguere, quàm viros quosque distinguat proprium nomen; vti censuit Bartholomæus Chassanæus. *Catal. glor. Mund. concl. 45.* Denique ornamentum insinuat tacite, signa hæc in primo Auctore bellicam, & Heroicam virtutem non desiderasse; & poscere ideo iure suo, vt exstimulentur posteri ad gloriosam Auorum imitationem. Alioquin, vti cecinit sapienter Lucanus.

In Panegyr. ad Pison.

— perit omnis in illo
Nobilitas, cuius laus est in origine sola.
Felix, qui tantis animum natalibus æquas;
Et partem tituli, non summam ponis in illis.

Exprobrant certè quotidie isthæc Auorum decora; imbelles posteros gestare alienæ virtutis monumenta.

Inquiritur vetustas Gentilium tesserarum. Cap. III.

In Analect. Mil. Dial. l. lib. 5. Sum in ea Iusti Lipsij sententia, vt credam horū signorum initia ex heroicis tēporibus omnino peti debere. Quò id fiat perspicuum, incipio iam peruagari priscam omnem ætatem; & vexilla explico, tùm Nationum & Vrbium exterarum, tùm Romanarum Legionum; mox daturus etiam singularia familiarum, Virorum illustrium, atque Heroum insignia.

Habuerunt Aegyptij pro tessera,

ternas boas sinuosas, & reptiles, adiectaque eis folia palustria: atque adeo fascias totidem, cum in-

tertexe-

terjectis numero inæquali quibusdam, seu flammulis, seu vndis; Æthol. Alcidem, & in eius manibus tauri reuulsa cornua, Arcades, aut Pana Deum, aut Lunam, Argiui, aut sui nominis elementum primum, aut

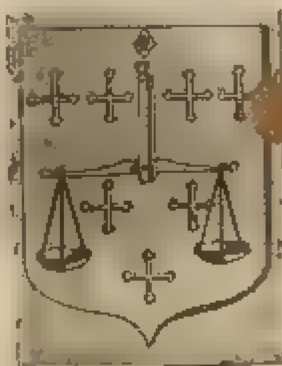
bufonem, aut vulpem (quam & Messenij gestarunt) aut murem; Armeni aut coronatum leonem, aut arietem; Asiæ populi, cete magnum,

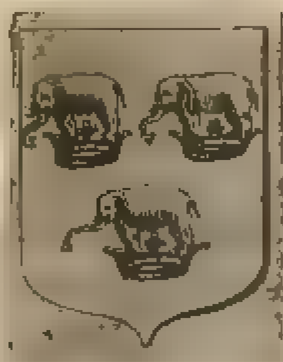
pusione insessum, Athenienses, aut noctuam, aut bouem, Babylonij, aut columbam, in quam crediderant

desijsse, seu desecisse Semiramidem Reginam, aut tribus coronis maximis insistentes totidem elephantes.

Cappadoces libram, & septenas cru-

culas; Chaldæi tria, vel flabellula,

vel vexillula ; Corinthus bimaris

Neptunum passis pedibus vtrimque mari assidentem , cum Pegaso superuolante ; Græci duo diademata,

& trifidam in medio trabem ; Hebræi. T. litteram Salutis ;

Lybiæ populi lepores ternos; Locrēses cicadam, & supernè sydus; Lacedæmones aut, Λ , aut pugnacem &

iracundum draconem ; Macedones

clauam Alcidis , gemina inter cornua; Medi aut fascias lateresque in eis

direm-

diremptos, aut coronas tres; Parthi acinacem, cum brachio alato, quod

in fulmen desinat; Peloponnesij, aut lymacem, aut testudinem, animantes ambas cicures, & domiportas, Persæ aut auratam aquilam, aut arcum & pharetram. Phryges suem; Scythæ

fulmen, Sicyonij, Σ, Græcum elementum; Smyrnæi, ac Thessali equum; Syrij ternas abruptas trabes, sum-

mam vtrimque, mediam verò inferne pinnatam; imam denique absque pinnis.

Attamen hæ nationes & populi, præter generale vexillum, signa peculiaria quoque habuerint in proprijs, seu Tribubus, seu Legionibus. Exemplum dabo in Hebræorum castris, quando peregrinabundi loca terrarum sola, & inhospita peterrarunt. His forma castrorum erat quadrilatera, etsi haud omnino quadrata, nam anguli eius duo procurrebāt longiùs, & areæ obsequebantur, in qua situm erat, cum atrio suo, Diuinum Tabernaculum, nempe ipsum Numinis Augustale.

Ternæ tribus ad Ortum erant, Iuda, Issachar, & Zabulon; Ternæ ad

Meri-

Meridiem Ruben, Simeon, & Gad; ternæ ad Occasũ Ephraim, Manaſſe, & Beniamin, ternæ ad Boream Dan, Aſer, ac Nephtali: hoc verò Deus Dux earum ita præceperat, *Singuli per turmas, ſigna, atque vexilla, & domos cognationum ſuarum, caſtrametabuntur filij Iſrael, per gyrum tabernaculi fœderis*.

Numer. c. 2. n. 2.

Quoniam autem vexilla quatuor dumtaxat celebrantur, Iudæ, Ruben, Ephraim, & Dan, nam hæ tribus mediæ, vel cæterarum digniſſimæ, ad ſingula caſtrorum latera erant: idcirco putant: vnum & commune dumtaxat, ſed veluti triumphale vexillum, in ſingulis lateribus eorundem caſtrorum explicari cõſueuiſſe.

Abul. Maſius in c. 1. Iosue q. 9. Villalp. in Ezech. to. 2. p. 2. l. 5. c. 19. Prado in cap. 1. Ezech. p. 4. In lib. Numer. c. 2. v. 2. Martinus Becanus. Cornel. & Bonfrer.

Colores vexillorum trahuntur ex gemmis bullæ, ſeu *Rationalis* quod vocant, præpendentis a pectore Pontificis Maximi. Ita vt vexillum Iudæ fuerit viride; cuius vtique nomen in Smaragdo gemma ſculptum erat; alterum ipſius Ruben puniceum, ad Sardij ſpeciem; tertium Ephraim aureum, ad iubar Chryſoliti; quartum coloribus candido, & puniceo illuſum, ad ſchema Iaſpidis: & ſi nomen Dan exaratum fuiſſe in carbunculo, alij opinantur. Sed & figuris inſuper vexilla eadem ornant aliqui; & Iudæ tribuunt iconem leo-

nis, iconem hominis Ruben,

Ephraim iconem bouis,

Dan iconem aquilæ colubrum vn-

guibus complexæ.

Iudæ congruere leonem, interpretantur, quia ex legato, ſeu vaticinio parentis, ſcriptus fuerat, catulus leonis, primogenitus, & rex, Ruben adſcribunt iconem hominis, quia caput gentis, ac ſtirpis fuiſſet; niſi ob inco-

incestum parens eum exautorasset; adijciuntque alij mandragoras, quas matri puer tulerat de agro. Bouis speciem spectare ad Ephraim existimāt; quia visas adesse secundùm quietem Ægyptio Tyranno septem boues obesas, totidem graciles, Ioseph in præsagium verterat septennij annonæ, primùm copiosæ, ac deinde sterilis: & quia Iosephum Ægyptij, specie vituli, (sic pingebatur Apis, aut Serapis) coluerunt. Demum Aquilam, cum arrepto falculis colubro, Dan tribuerunt; quia Coluber appellatus est à parente morituro: & quia superuolante aquila draconem complexa, Rex Lacedæmoniorum litteras obsignauit, quas ad Iudæos, veluti consanguineos, & ad summum eorum Pontificem aliquando scripsit. Ioseph. Ant. 12. c. 5.

Haud me latet, à quibusdam magnopere non probari, placuisse has in vexillo figuras Hebræis, qui ad idololatriam proni, imagines quasq; abominabantur. Sed hi erant vulgus noti, & quos etiam cælestes genij, seu Cherubini Arcæ custodes, ex Dei præscripto induxerunt.

De ipsius Dei vexillo, qui erat horum castrorum dux, satis constat; quia conspicuum in cœlo erat; nempe interdiu columna nubis, & noctu columna ignis: lucemque, & vmbram castris eisdem prouidè dispensabat.

Vt veniam ad tesseras militiæ Romanæ, quas refero seorsim, ex quadam nominis Romani prærogatiua: prætereo signa, quæ proponebantur causa, vel habendi delectus, vel conflictus ineundi, vel comitia celebrandi: tantùm insinuo: Seruium existimasse, semper duo signa militaria fuisse, alterum cyaneum pro Equite, alterum pro Pedite coccineum.

Quamquam Iustus Lipsius non audet subsignare, cum secum animo reputet; à Virgilio, à Cæsare, à Liuio, à Plutarcho, ab Hirtio, ab Ammiano, vnius semper vexilli mentionem fieri. Quod erat tunica punicea, explicabaturque supra tentorium Imperatoris. Virgilius etiam cecinit singulariter. De mil. Rom. l. 4. dial. 3. Cæs. in l. de bel. Gall. Liu. l. 33. Plut. in Fabio, & Bruto Hirt. de bell. Hisp. Ammian. l. 17.

Vt belli signū Laurēti Turnus ab arce Extulit. Æn. l.

Potuit tamen Seruius, eum versum explanans, duo distincta nihilominus Equiti, ac Pediti vexilla tribuere; quia fortaise legerat in Dionysio: *Proposuerunt belli signa, & copias vrbanas conscripserunt.* Lib. 8.

Sed hæc, inquam, prætereo, & venio ad legionum, manipulorum, cohortiumque Romanarum signa.

Aquila, vt Iosephus loquitur, *auium valentissima, victoriæq; habens omen, erat vexillum legionum, & conflabatur ex auro, aut ex argento.* Lib. 3. Insistebat verò hastæ in parte ima cuspidatæ, vt posset in terram defigi, tam in castris cessante milite, tum in ipsa pugna, dum acies in loco staret, neque

quæ vrgeretur, aut propelleretur hostis. *Plurimus circa Aquilas labor,* Lib. 3. Ann. inquit Tacitus, *quæ neque figi limoso humo, neque aduersum ferri ingruentia tela poterant.*

Sæpe etiam altero pede fulmen tenebat: ideoque inter prodigia tristiora Dio recensuit; Lib. 43. Aquilam ex falculis fulmen abiecisse. Quin etiam alis cellulam, aut ædiculã sustinebat.

Lib. 4. Ipsum Aquilæ huius tesserariæ corpus mole haud fuisse magnum, satis constat: quia Florus alioqui non scriberet; Aquiliferam in clade Variana, eam suo inuoluisse balteo; ipsum verò delituisse in palude cruenta, ne Aquila eadem hostes poterentur. Silius etiam simile consilium alterius Signiferi exprimere videtur, qui nimirum in pugna ad Thrasymenum lacum.

Occulere interdum, & terræ mandare parabat:
Sed subitis victus telis labentia membra
Prostrauit super, atque illæsa morte tegebat.

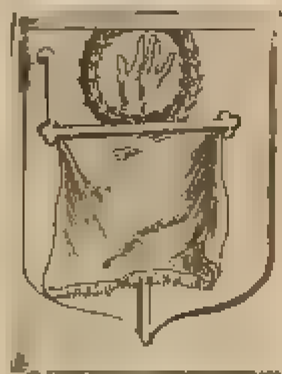
At manipulorum signa quænam fuerint, Ouidius descripsit.

Pertica suspensos portabat longa maniplos,
Vnde maniplaris nomina miles habet.

Vile ac rusticum videri posset tam gloriosæ militiæ vexillum;

--Sed erat reuerentia fœno, Ouid. ibid.
Quantam non aquilas cernis habere tuas.

Successit tamen cultus maior, & manipulis detractis, sunt eorum loco perticis adfixæ manus, cum corollis:

non sine allusione aliqua ad manipuli vocem, vti Iustus Lipsius interpretatur. De Mil. Rom. 4. Dial. 5.

Postquam deinde in militiam Romanorum sunt adscitæ cohortes: hæ pariter cum proprijs vexillis ad prælia venerunt, hoc est cum Dra-

conibus, vti Vegetius testatur: & Lib. 2. c. 13. fuerunt profecto multi; nam plurimæ erant in exercitu cohortes.

Sed & Imperator ipse peculiarem Draconem suum ex purpura extulit, qui est color Imperij, ac maiestatis: cum

cum Ammianus affirmet, agnitum Iulianum Principem ex purpureo Draconis signo, summæ hastæ longiori aptato. Cæterum Draconarij & Aquiliferi vocabantur, qui signa Draconis vel Aquilæ gestabant.

Plinius recenset etiam inter hæc signa Lupam, quæ lactauit gemellos Vrbis Conditores: Vultures qui dederunt auspicium Vrbi condendæ, Minotaurum, Equum, & Aprum: quæ tria postrema signa inprimis sunt Marti apta.

Minotaurus enim, vt opinatur Festus, suadebat, occulta debere esse consilia Ducum, sicuti erat occultum in labyrintho Minotauri antrum. Neque scio, an Iustus Lipsius id meritò respuat, existimans eam fabellam Romanis militibus tunc, vt loquitur ipse, *rusticulis*, minimè innotuisse. Nam esto, ex aratris, & ligonibus Imperatores, & Consules ad administrandam Rempublicam domi forisque petebantur. Poterant nihilominus tritam & vulgatem fabellam nosse ij, qui nouerant populos regere, atque exercitus gubernare.

Equus ipse, non ne proprio iure, vt ita dicam, bello interest? Suomet hinnitu classicum canit, atque, vt est in sacro codice, *adoratur bellum, audit exhortationes Ducum*, iram exhalat, spirat ignem. Iob.

Aper vsque adeo est Martialis fera, vt hostis loco sit, & cum eo in syluis exerceãt se viri militares: dum hiems est, & dum castra feriantur. Quæ res consilium dedit Regibus, & magnis Ducibus fundandi plurima, quæ vidi in saltibus Arduennæ, Ascetarũ domicilia: nempe vt haberent in promptu mansiones pias, atque innocentes, ad quas diuerterent: dum contrà feras, eo tam alieno anni tempore, Martem transferrent, ac se cruore innoxio delectarent.

Apri tamen loco Suem cicurem, inter ea belli signa, Festus posuit; *Quia confecto*, inquit, *bello, inter quos pax fieret, cæsa porca, fœdus firmari solebat*. Appianus præterea Quintæ Lib. 2. ciuil. Legioni dedit elephantos, postquam eis opponi belluis illis petierat, easdemque superauerat etiam.

Ad hæc intra orbiculos, seu teretes clypeos, ex bacillis pendulos, gestabant imagines Romani, tum Deorũ, præsertim militarium, Martis videlicet, Mineruæ, Romuli, tum Cæsarum & Principum: quod apud Tacitum leges, & dum vexillarium Lib. 1. hi. ait, direptam Galbæ imaginem solo afflixisse, & dum alibi *tua*, inquit, Lib. 1. Ann. *Diue Auguste, cælo recepta mens, tua, Pater Druse, imago*; tum denique aliorum, quorum summa apud eos ipsos Principes foret, vel gratia, vel potentia: atque idcirco munera Syriacis legionibus data fuisse, commemorat Suetonius: quoniam Seiani In Tiberio. imaginem, inter signa solæ non coluerant.

Quippe icones horum, sicut & Aquilæ, adorabantur, vti propria legionum numina. *Transgressus Euphratem*, inquit Suetonius idem de Artabano, *Aquilas, & signa Romana, Cæsarumque imagines adorauit*. Qui verò hæc vexilla circumferebant, Imaginarij, vel Imaginiferi vocabãtur. Eædem icones aureæ fuerunt, *signa selecti exercitus*, inquit Arrianus, In [illegible] Alan. *hoc est legionum Aquila, imagines Principum, crinitis aurea, extensa in hastis*

argentatis. Argenteæ priùs fuerant, quia *color argenti clarior est*, inquit Plinius, *magisque diei similis; & ideo militaribus signis familiarior; quoniam is longius fulget*. Lib. 33.

Sed exarabantur in vexillis quoque ipsa Imperatorum nomina, & aureis quidem characteribus, si Senecæ habenda fides est,

In Thebaide.

-aurea clarum nota
Nomen ducum vexilla præscriptum ferunt.

At putem ego vexillum ipsum fuisse candidi, hoc est, maximè conspicui coloris, vt modò Plinius aiebat; characteres verò puniceos. Fauet & suffragatur Dio, qui de rebus Crassi aduersus Parthos agens; *vexillum quoddam*, inquit, *ex illis magnis, quæ velorum sunt similia, & quæ puniceas litteras inscriptas habent, ad notitiam exercitus, & summi eius Imperatoris, auulsum in flumen, ex ponte inuersum decidit*. Lib. 40.

Quin etiam ritus eligendi nouum Imperatorem videtur fuisse, vt nomē eius in vexillis statim perscriberetur. Quoniam Suetonius de appellato ad imperiū Vespasiano. *Assensere*, inquit, *cuncti, nomenque eius in vexillis omnibus sine mora inscripserunt*. Quemadmodum etiam de Virginio Rufo. *Ipsum*, inquit Dio, *Cæsarem, & Augustum appellabant, cumque non acquiesceret, militum quispiam vnū è signis celeriter hæc inscripsit*: nempe & Cæsaris, & Augusti titulos. Suet. in Vespas. Dio in Nerone.

Sed inter signa peditum, quæ recensui, Augustus peculiariter constituisse dicitur pilam, seu sphæram, quæ veique Orbem terrarum referret, notaretq. subiectas Imperio Romano regiones. Isid. lib. 17.

Equitatus ipsius vexilla fuerunt

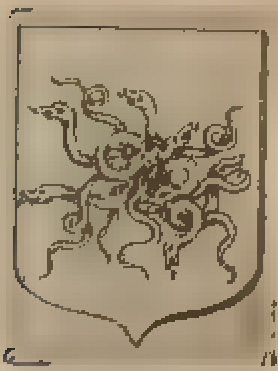
quadri, & volitantes pannuli, ex hastula suspensi: & hoc nūmi suadent, ac lapides antiqui. *Nostra ætas*, inquit Lipsius, *retinet in equitum bandis, & si forma paululum diuersa. Propiùs accedunt templorum vexilla, quæ in lustratione, & processibus circumferuntur*. De mil. Rom. lib. 4 Dial. 5.

Ab his vexillis (quæ etiam flammea dicebantur) equitum alæ dictæ sunt vexillationes: *Equitum alæ*, inquit Vegetius, *quòd protegant acies, quæ nunc vexillationes vocantur: quia velis, hoc est flammulis vtuntur*. Nempe *flammeum* etiam Veteres appellarūt, velum crocei coloris, quo capita obtegebant ad sponsos nuræ nouæ nuptæ. Sed vexillum equestre fuisse pannulum contextum ex purpura, & auro, existimauit Georgius Cedrenus. Veget. lib. 2 c. 1. Plin.

Tandem, vt accedere magis ad rem nostram videar, classes tesserarum duas adhuc proponam, alteram quidèm earum, quæ vnius singularium hominis, alteram illarum, quæ plurium eiusdem, vel ordinis, vel stirpis communes fuerunt.

Gestarunt Adrastus Serpentes vno

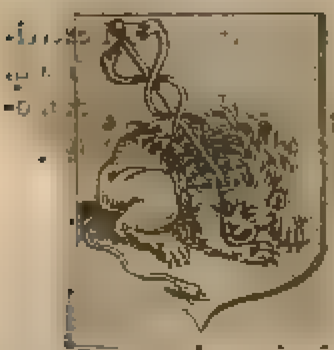
anne-

annexu in ſpiras volutos; Agamemnon caput leonis, velut iconem

terroris; Alcibiades Cupidinem, qui complectebatur fulmen, Alexander Magnus aut Victoriam ſedentem, ac ſtabilem, aut equum, fortaſſe ipſum Bucephalum, aut lupum; Amphiaraus ſcutum album & purum: Antiochus leonem cum ca-

duceo, aut etiam triangulos tres in-

uicem implexos; Anubis canem; Archimedes cæleſtem ſphæram;

Arius Spartanus Rex, inſeſſum ab

aquila draconem, Auentinus Herculis filius Hydram, Auguſtus Sphingem, ſicut & Pyrrhus Rex Epyrotarum; Cadmus draconem; Capaneus militem cum face, & cum lemmate, *Comburam Urbem*, Clearchus Tyrannus aquilam auream,

quam & Osiris habuit; Cupauus filius Cygni Ligurū Regis olorem: Demosthenes Gręcam epigraphem;

Eumenius aut Cererem, aut Alexandrum; Etheoclus militem in scala ad murum adposita cum lemmate, *Nec à Marte deijciar*; Hercules leonem securi armatum, Hippomedon iconem hominis, & ad manus, ac pedes eius agmina viperarum; Solem Iosue, Isis Lunam, Lucius Papirius Cursor Pegasum, Lycurgus gruem, Mœcenas ranam; Neoptolemus Mineruam, Osiris nunc sceptrum regium insessum vigili oculo, & præterea nunc aquilam, vt dixi, nunc Solem; Parthenopæus Sphingem, quæ iniurioso pede virum proterat; Perseus Medusæ caput colubris crinitum, Philippus Macedō bigas; Polynices iconem Iustitiæ vittatę cum libra, & stricto gladio; Pompeius Magnus ensiferū leonem; Seleucus taurum, sicut & Theseus bouem; Semiramis columbā; Theodosius Magnus vexillum inscrip-

tum nomine salutis; Turnus Argum custodem Virginis Io, & Tyberim amnem, Tydæus noctem stellis, lunaque illustrem; Vespasianus Cæsar aut Capricornum, & Mundi sphęram, aut iconem Gorgonis; Vlysses Delphinum; VVidekindus Saxonum Regulus equum.

Quoad classem alteram, habuerunt pro cōmuni tessera Assamonæi

nomen Regis ęterni, ac Dei exercituum; nam huic Duci maximo atq; immortali Machabęi Heroes ex illorum stirpe militarunt; Cadmi po-

steritas

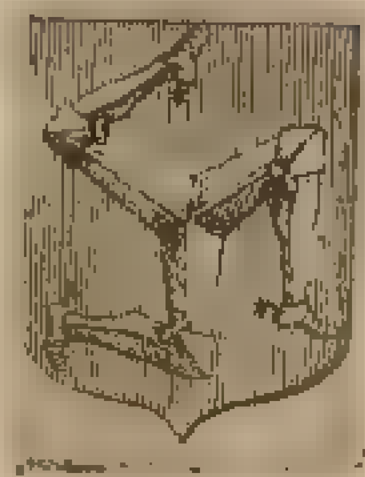
steritas serpentem; Carthaginensium Duces piscem, ac supernè coronam:

fortasse tanquam maris Domini; Cincinnati cirros, seu capillaturam: Epyri Reges bicipitem aquilam; Galbę Imperatoris prosapia catulum in prora nauis: Indi Reges terna

ęnea cymbala; quę ideo fortasse tribuuntur Alexandro Indorum victori: Mãnię Insulę Reges ternas humanas

tibias, inflexo poplite, ocreisque, & calcaribus munitas, Persarum Reges, aut aquilam auream, aut caput a-

prugni, sagittàmq; infixam ori eius; Phocensium Duces aquilam in tri-

pode; Phrygię Reges bouem, & ex his Rex Phrygię Gordius, atque eius posteritas aratrum; Scipionum familia rosam; Seleuci posteritas natiuam in cute ancoram; Thebarum condi-

conditores, & eorum filij, ac nepotes? sicut & familia quędam Spartanorum, in femore natiuam frameam. Torquati Romę torquem.

Hęc ex Aristhophane, Euripide, Eschylo, Herodoto, Xenophonte, Suetonio, Curtio, Diodoro, Homero, Virgilio, Ouidio, Seneca, Statio, Claudiano, Silio, Lipsio, Heningio, & alijs Scriptoribus deprompta, suadebunt facile, ad priscam heroum ętatem tesseras gẽtilitias aliquo modo referri posse. Qui plura desiderãt, aut nostra, aut Typotij symbola, aut Gorlęi dactilothecam adeant. (In tract. de [illegible].)

Certe vltra Imperatoris Friderici, tàm Nepotis, quàm Aui, vltra Caroli Magni Damasi Pontificis, & Hispanici belli contra Saracenos tempora, vel cum Gothi, Hunni, VVandali, Prouincias Europę varias, atque pulcherrimas barbara dominatione, ac Regno feroci tenuerunt, imò vltra Imperium Augusti eundum reor: vt harum tesserarum vestigia prima inueniantur.

Possem in medium adferre, aut Virgiliũ de Auentino Herculis filio, (Lib. 7. Æn.)

> *clypeoque insigne Paternũ,*
> *Centum angues, cinctamque gerit serpentibus Hydram.*

Aut Ouidium, (Lib. 7. Metam.)

> *Sumpserat ignara Theseus data pocula dextra*
> *Cum Pater in capulo gladij cognouit eburno*
> *Signa sui generis.*

Aut Senecam, (In Hippolyto.)

> *Regale paruis asperum signis ebur*
> *Capulo refulget, gentis Actheæ decus.*

Sunt enim hęc signa generis, signa parentis gentis decus, hoc est insignia familię, ac successionis. Attamen quia dicere quis posset, isthęc fingi à Poëtis, ad commendationem æui sui, atque antiquitati consectari recens inuentum: quemadmodum Virgilius fingit, celebratos fuisse ab Ænea, eiusque socijs Circenses ludos, ante Vrbem conditam. Facturum idcirco me operę pretium duco; si promam veriora, & firmiora. Sum autem ea fiducia, vt prouocare primum ad naturam ipsam audeam: cui pudor erit, opinor, velle refragari.

Quid enim? ab ea ipsa natura natiuam cuspidem in femore acceperunt, tum ij, qui orti sunt ex Thebarum conditoribus, tum alij, qui erant apud Thebanos ex prosapia quorundam Spartanorum. Neque in hac re prędudere tantum arti natura visa est; sed dum Seleuco, eiusque posteris adpinxit in cute anchoram, hac ratione sententiam nostram, ne fluctuanti similis maneat, egregiè firmauit. ([illegible] lib. 15. [illegible])

Vt ab historijs deìn subsidia petã; Gordius ex Agricola Rex Phrygię pro suo, & familię schemate aratrum retinuit: postquam ex funibus illius nodum composuerat, quem postea gladio expediens Alexander Magnus, oraculum aut impleuit, aut elusit. ([illegible])

Ad hęc Scipionum insigne fuit Rosa: & idcirco is, qui Carthaginem debellauit, iussit milites octauę legionis (nam hi Vrbem inimicã ante alios inuaserãt) secum Romę triumphare cum Rosa Imperatoris flore: neq; manus militum vnquam alias hilarius, aut innocentiùs rubuerunt. (Frontinus.)

Vt nihil dicam de veteri signo prosapiæ Imperatoris Galbæ: hoc est de catello, & prora nauis; Impe-

rator

Dio. Suet. in Calig. rator Caligula dicitur *vetera familiarum insignia nobili cuique ademisse, Torquato torquem, Cincinnato crinem.* Nisi hæc autẽ existimentur signa ea gentilitia, quæ non sunt virtutis viri vel ætatis, sed generis & successionis: quænam illa demum erunt? Quia verò torques & cincinni, statuę vel imagines non erant, quis vel tenuiter eruditus ita id interpretetur, quasi Suetonius diceret, nobili cuiq; ademptas veterum imagines?

Scripseram hæc, cum venere in manus meas VVolfangi Lazij Commentarij, & ex eis deprehendi, sententiam hanc meam satis admodum confirmari. Refero ipsa eius verba. Lazius Reip. Rom. lib. 4. c. 11. *Quemadmodũ incitamenta virtutis,* inquit, *Romanis in pace quædam domiq; fuerãt, ita foris in bellis stimuli ad res præclarè gerendas maiores erant. Dona scilicet militaria, prudenti ratione primum excogitata, & deinceps cum Imperio ita inaucta, vt quot quisque stipendia fecisset, quot coronas & quales meruisset, quot armillas crístasque, quot torques, quales phaleras, hastas puras, pila, balcheum; hæc omnia supra clypeum, & galeam apposita, in bellis gestari solita, cum pacis munia iterum fungeret, domum regressus optimus quisque suspenderet, eaque ornamentorum, siue insignium loco, longa successione ad posteritatem transmitteret. Vt postquam inclinante Imperio, Marcomanni, Sueui, Boij, Franci, Gothi, Heruli Romanorũ legionum reliquijs, in limitibus Danubij, & Rheni mixti accessérant: quemadmodum linguam confusam fecerunt; ita populum etiam perfecerant quendam, qui Romanorum, Teutonumque ritus, & mores coniunxerit. Ex quibus non in postremis Arma Gentilitia putandum est processisse, eaque hodie vulgò gentilitia lingua VVappis, siue Cancellariorum vocabulo clenodia, atq; insignia vocantur. Quorum vsum quendam Romana in Republica non minus, atque hodie extitisse, mihi monumentorum sculpturæ veterum persuaserunt.* Sic ipse.

An tesseræ gentilitiæ originem habuerint ex Veterum imaginibus.
Cap. IV.

AVITICARUM pulcherrimam, sed difficillimam quæstionem de harum tesserarum origine, expendam prius quidnam alij senserint de illa, scripserintue: mox aliqua præmittam, vt struere viam possim ijs, quæ in hac re postremò, tam generatim, quam particulatim subdam.

Cum hæ icones tesserariæ sint certissima, & propria quædã signa germanæ, atque auitæ nobilitatis, propterea existimarunt aliqui, originem eis datam ex veterum imaginibus: quæ olim solis concessæ nobilibus, seruabantur in atrijs & armarijs, & comitabantur funera: *semperq; aderat,* vt Plinij verbis vtar, *defuncto aliquo totus familiæ eius, qui vnquam fuerat, populus.* Lib. 35 c. 2.

Sed enim hæ quidem erant ceræ, ideoq; ferri poterant in funeris pompa, atque adeo ceræ dicebantur: vt in Iuuenalis aurea illa sententia;

Tota licet veteres exornent vndique ceræ Iuu. 8.
Atria, nobilitas sola est, atque vnica virtus.

Aliæ vero erant marmoreæ, aut ex metallo, numeruṡq; earum Romæ alte-

Tacit. [illegible] Fab. Suetonius in Vesp. [illegible]

alterum à ciuibus populũ repræsentabat. Fumosæ quæ forent, nobilitatem antiquam; nouam contra subitæ recentesque significabant. Ignobiles item gens obscura & sine imaginibus, homines noui, filij terræ, ac fratres Gigantum, quos terra genuerat, appellabantur.

Non moror in his explicandis; tantum insinuo, Budæum, Philibertum Campanile, & Scriptores alios existimasse, gentilitia symbola familiarum, ex antedictis veterum imaginibus nata esse.

Dissentit Iustus Lipsius vel ideo; quia quique ignauissimi hæc insignia, iudice ipso, vsurpant, & multi, quibus nulla, aut Auorum, aut propria est nobilitas. Mihi tamen hæc ratio haud satis firma videtur: etenim fatendum est, plerasq. has gentilitias tesseras nihi ominus else argumentũ veræ nobilitatis. Videlicet insignia perduellium comminuuntur; quia infamia tanti criminis lucem prosapiæ omnem extinguat. Quotquot viri nobiles etiam diem vitæ postremum obeunt, absque congeneri hærede, totidem cum insignibus proprijs, quasi illud sit funus gentis vniuersę, tumulãtur. Sed & litem intentare, ac vocare in ius licet illos, qui insignia efferunt aliena: cum id veluti quoddam furtum honoris esse videatur.

Quocirca ex alio capite reor minus congrue ab veterum imaginibus peti originem tesserarum gentilitiarum: nimirum quia simul Romæ vtraque diu manserunt: Torquati enim, & Cincinnati, simul Auorum statuas, simul eorum stemmata, hoc est torquem illi, & hi crinem, retinuerunt; tamquam duo distincta nobilitatis propriæ monumenta.

Erat verò discrimen, quod statuæ domi tantum, alia insignia foris quoque, & in bello præcipue, vsui essent. Postquam deinde imaginum exoleuit vsus; sola hæc manserunt insignia, vtpote magis parabilia, & quæ domi forisque ex æquo assumi, ac circumferri poterant.

An originem habuerint ex Augusti Regia, & Romanis castris. Cap. V.

EX tessera Augusti prodijsse gentiles hos typos, censuit Philibertus Monetius: refert vero ea Isidori verba: *Pilam in signo constituisse fertur Augustus, propter Nationes vndiq. in Orbe sibi subiectas, vt eas magis figura Orbis ostenderet:* atque hic est idem ille mundi globus, qui hodieque in numismatis Augusti, cum Capricorno, & gubernaculo spectatur.

De origine ad [illegible] Etymol. [illegible]

Eumdem coloribus, & metallis varijs illusum, legionarios tulisse ad expeditiones bellicas, credit Philibertus Monetius, variante scuti area. Ita vt auratam hanc aream habuerint Vindices auxiliares in Neronis principatu, argenteam quinta legio Macedonica ab Augusto instituta; puniceam Falconarij Siculi, Honoriani felices, ac Daci legionarij; cyaneam Sagittarij iuniores seniores que, & Marcomanni. prasinam armigeri defensores seniores; Molochinam Asturij seniores auxiliares: furuam denique Honoriani iuniores cetrati.

Cum

Cum verò plurimus, & locuples sit in ijs recensendis; parmulas in legionarijs eisdem reperit ab summo, ab latere, ab dextro, atque ab laeuo angulo in semissem diremptas; item saepius intercisas, & semiuscatas, exaratasque palis, fascijs, balteis. Imò nec excipit quadratas tessellulas, nec rhombos, nec fusos tesserarios. Interpretatur verò, datum hoc laudi fuisse Matronis Romanis, vt quaecumque lino, lana, plagulis, ad vsum rei domesticae, parabant, ea ex opificio muliebri, ob commendationem frugalis animi, ad scuta militum, atque ad Ducum vexilla transferrentur; fusumque ideo, & colum, seu obsitam lino, seu vacuam; acum item, & radios textiles expressis tessellis origonijs arbitratur.

Equidem amo, & complector hanc rerum pulcherrimarum varietatem: sed mihi videor posse subuereri, ne dissentiant multi. Tum quia grandiore supercilio decora haec militaria metiuntur, quam vt patiantur, ex his pleraque, caeteroqui mascula & heroica, exigi ad foeminarum fusum & colum, ad plagularum textum, atque ad lanae carminationem. Tum etiam quia signa legionum alia proposuimus, pariterquè idonea, ad gentilium tesserarum originem asserendam. Dabimus deinde peculiariter Aquilam bicipitem, cum diuerso schemate coloris, ac metalli, tùm in suomet corpore, cùm in area scuti; in qua C. Mario, Iulio Caesari, Gn. Pompeo, & Octauiano Augusto militauit: & constabit facilè, multò aequiùs ex illa posse trahi originem harum gentilium tesserarum.

De veteri vsu colorum in vestibus, praesertim domi, seu in vrbano cultu, Cap VI.

INcipio ea praemittere, quae necessaria mihi videntur, vt definiam, quid in hac disceptatione sit sentiendum. Non digredior ad mulierum delicias, & ad stolas earum, etsi auro, & gemmis rigentes, vel ad pallam, etsi sumptuosas, & basilicas, vel ad regillam; etsi raras, & splendidas, vel ad rallam. Multo minùs habitus comicos proferam: cuiusmodi erant tunica scutilata, carataesto, epizostris, nebris, exomis, parabaculus, seloogis, lithus, & laegebolum. Heroica enim, & illustria, non ludicra, aut effoeminata sectamur.

Pudet etiam, vestium materiem commemorare, quam in facere luxus coepit, postquam pelles, lanam, & linum didicit fastidire. Nec enim de infirmi sexus amiculis tantùm dici potuit,

Foemineum lucet sic per bombycina corpus, Martial.

Sed virorum quoq. ea vestis tenuis, & translucida erat, propter taedia aestiua: *intantum*, inquit Plinius, *à lorica gerenda discessere mores, vt oneri sint etiam vestes.* Eadem prohibita Tacitus lib. aliquandiu, propter pretium excedens. (cum exigeret libra serici libram auri, auroque fila pensarentur) viluere nihilominus, quemadmodum & aurum, quod pariter esse vestis sensim coepit; nequicquam id prohibente Aureliano Principe; Vopisc. Aurel.

dum quereretur, per bractearum & filorum liquationes, auri vsum interire.

Formam insuper vestium fusiùs non descripsero, sed insinuauero duntaxat genera earum præcipua. Stola, mulierum plerùmque, sed interdùm etiam virorum indumentum, ad talos demittebatur: atque ad extremam eius oram, instar limbi, assuebatur instita.

Tunica, substricta & breuis initiò, laxior euasit demùm & longior: adeò vt debuerit cingulo castigari, siue, vt Tertullianus loquitur, suspendi. *De Pallio.*

Toga ea erat laxitate, vt videretur sarcina veriùs, quàm vestis: atque oneraret potiùs, quam tegeret. Pacis artes, & studia comitabatur: sed nonnunquam rebus publicis togæ plus nocuerunt, quàm loricæ. Fœminarum quoq; amiculum olim fuerat toga, postea in pœnam & probrum illis dari cœpta est, quæ fuissent adulterij compertæ: eoque spectat illud;

Martial.

Coccina famosæ donas, & ianthina mœchæ:
Vis mage, quam meruit, mittere? mitte togam.

Pallium & quadrangulum erat, & ab vtroque laterum regestum, ceruicibusque circumstrictum, in fibulæ morsu acquiescebat: atque erat habitus plenus disciplinę grauitatisq; adeo vt solo prauos mores silentio redarguere crederetur. *Purulentias Ciuitatis*, inquit Tertullianus, *quis eliciet, & euaporabit; nisi sermo palliatus? sermone, inquit, me suasisti, medicamine sapientissimo. Verùm etsi eloquium quiescat, ipse habitus sonat. Sic denique auditur Philosophus, dum videtur: de occursu meo vitia suffundo* *Tertull. de Pallio circa fin.*

Clamys ea erat forma, vt ad eius modum normamque, Architecti dederint Alexandro Magno descriptionem Alexandriæ; orbe nimirum gyrato laciniosæ, atque anguloso procursu, ab dextera lęuaque. Iam his, aut prætermissis, aut leuiter adumbratis, venio ad colorum vsum in vestibus, domi atque in vrbano cultu.

Ex colore croceo libet exordiri, quoniam affinis est auro. Byssus genus lini flaui, ac tenuissimi; crocota, seu vestis croco infusa, & cuius infectores Crocotarij dicebantur; Flammea, quibus capita obtegebant nouę nuptæ, dum ad sponsi thalamum intrarent, argumento esse possunt, Plinio iudice, colori croceo seu luteo honorem antiquissimum fuisse. *Plinius.*

At luxus eo contentus diu non fuit, demùmque auro ipso splenduit: quo prisci Romanorum Duces vsi verecundiùs, tantùm in veste triumphali aurum textile miscuerunt. Donec vestem omninò auream primus induit, satiscente Imperio, & morum iam facta inclinatione, Aurelianus Princeps. Idem adiunxit pretiosos lapillos, non dicam cum Tertulliano, idoneos tantùm, vt ædificent mulierum stuporem; sed aptos vt destruant laudem omnem famamque hominis frugi. *Plin. lib. c.3. Victor. in Aurel.* *Tertull. de hab. mulier.*

Fœminis lex Oppia inhibuerat, ne in vestibus plus auri semiuncia haberent: nihilominus, edente Naumachiam Claudio Principe, scribit Plinius, ab se visam Agrippinam

eius coniugem cum paludamento, quod erat ex textili auro.

Tandem aurea vestis esse Regis propria incœpit; & decuit sanè, vt qui hominum est quasi Sol, fulgeret inter homines Solis instar; quia Sol vicissim syderum est quasi Rex. Discat interim Rex, non posse occulta esse, quęcumque agit: dum videt, se totum, vt ita dicam, reuelari splendore auri: atque adeo agnoscat, sibi perpetuo demonstrari luce illa vestium, quantopere indigeat Respublica Rege aureo.

Ad hęc supremo Vrbis Pręfecto, sicut & Senatori eiusdem Vrbis, conceditur toga aurea, & par Regum, in vestis eo lumine, maiestas.

Cęterùm liber hortari omnes, quotquot aureo amiciuntur panno, vt semper inuoluant eo gemmeos mores, veramq; virtutem: quia profectò

Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

Proxima dignitas videtur candidę vestis, quia simile argento est lumen eius. Qui Romę supremum honorem petebant, candidati apparebant, vt se puros a sordibus comitiorum esse, & ab omni ambitu, ea coloris innocentia, testarentur.

Aristoph. Plutarch. Præsides æquitatis ornauit idem albus color, eoq; vsi sunt Athenienses, Plateæoles, & Romani Iudices: atque ad hos spectasse potest referri fausta illa acclamatio;

Martial. *Viuat & vrbanus albus in officijs.*

Linteæ atque albæ vestes tolupere spectarunt semper in omni æuo ad Sacrorum Antistites: vt dixerit propterea M. Tullius: 2. de leg. *color albus præcipuè decorus Deo, tùm in cęteris, tum maximè in textili: Non enim fas est,* inquit Plato, *pura Deorum Numina contaminatis & impuris rebus coli.* Plut. in Q. R.

Toga item pura, quæ fuit coloris candidi, vtebantur tyrones, & nouæ nuptę: item in puerili ętate omnes ingenui; Consules etiam, Pręrores, Appian. ... Ædiles, Quęstores, ac demum Tribuni, & Cęturiones, ex quo tempore ijs concessa fuit ab Augusto pętexta, & Senatoria dignitas; inter ciuilia bella, vt interpretatur Iustus Lipsius, quando nimirum omnia immodica erant, & pleraque iniusta.

Porrò ipsam pętextam albam fuisse, non autem purpuream, vt quidam perperã senserunt, satis constat: quia Liuius hęc duo distinguit: *dona*, inquiens, *ampla data, quæ ferrent Regi; vasa aurea, argenteaque, togaque purpurea, & toga prætexta.*

Cum verò hęc vocetur à Plutarcho περιπόρφυρος & cum prætexere apud Latinos idem sit, atque extremam oram tegere, seu circumornare; existimandum est, pętextam in limbo tantùm purpuram habuisse, cetera fuisse candidam.

Herouum quoque indumentum, fuit albæ vestis, nec aliter inducitur à Statio Amphiaraus. Lib. 3. Theb.

Ipse habitu niueus, niuei dant colla iugales.

Concolor est albis, & cassis, & infula vittis.

Fuit & Regum amictus candidus, In vita Agesi. laneoque habitu Ægypti Rex Nectenabo Æthiopum excepit, ad se missum ab Rege Babyloniæ, iussis adesse magistratibus pariter in veste alba: & cum hi potestate purpurei splenduerint, solus ipse mansit candidatus.

Sed patuit maximè albi coloris di-

gnitas, olim in Regum diademate, quod natura ferme instituit, vt albū esset: nam in Regis apum fronte *Lib. 11. ca. 4.* *macula est*, vt loquitur Plinius, *quādā diademate candicans*, & de basilisco serpentum Rege, *Cyrenaica*, inquit, *hunc generat Prouincia, candida in capite macula, vt quodam diademate insignem*.

Plutarch. Candida certe fuit fascia, quam Tigranes proiecit ad Pompei Magni pedes, vt significaret, se Regnum suum ponere in illius potestate; ac de candida fascia, qua idem Pompeius, tegendi vulneris causa, crus obligauerat, *non refert*, inquit Fauonius, *Val. Max. lib. 6. c. 2. Ammian. Marcel. lib. 17.* *qua in parte corporis sit diadema, exigui panni cauillatione regias eius vires exprobrans, atque insinuans, nihil admodū interesse, quam corporis partem redimiret regiæ Maiestatis insigne, in viro magna fortuna, & quo nec fortior, nec prudentior in Patria quisquam erat*.

Suet. in Iulio Sed & Pompei æmulo Iulio Cæsari perindè inuidiam creauit fascia candida, præligata coronæ laureæ simulacri eius. Quam ideo Tribuni plebis detrahi, ac tolli mandarunt: quia in Ciue glorioso, ac summæ potentiæ, videbatur odiosa ea res, & prorsus inimica libertati.

Plutar. in Coriolan. Alioqui vni ex Metellis, cum nec adeò esset potens, nec tantopere fortuna eius metui deberet, assimilis fascia, qua accinctus frontem propter vulnus diu fuerat, citra inuidiam affectati Regni, peperit cognomen *Diademati*.

Iulius Pollux in Onomast. Rubeus color debet honoratissimus censeri, propter Auctoris famā: nam inuentor purpuræ Hercules habitus est. Quamquam is, vt alia mōstra, ita ex genere pisciculum, & cum eo luxum, vtique monstrum non impar aut Hydræ, aut Leoni Nemeæo, æquius multò sustulisset. Quid enim? purpura ad argentum appensa ei rependebatur, eiusque & margaritarum paria fuerunt aliquando pretia. Nihilominus quanta fuerit eius copia in diuitum armarijs, Horatius insinuat his verbis; *Athenæus Plinius.*

> — *clamydes Lucullus, vt aiunt,* *Epist. ad Numid.*
> *Si posset centū scena præbere, rogatus;*
> *Qui possum tot, ait: tamen & quæram, & quot habebo*
> *Mittam: post paulò scribit, sibi millia quinque*
> *Esse domi clamydum: partem, vel tolleret omnes.*

Et hæ erant ex purpura, qui fuit clamydis color, vt exponunt interpretes.

Memorabilis quoque vis eius, Susis *Plutar. in Alex.* ab Alexandro captis, reperta est; nempe Hermionicę purpurę quinquaginta millia talenta, reposita ibi a bis cētum annis, cum recenti admodùm coloris flore; quem in tàm longa ętate aiunt non defecisse: quoniam ex melle fuerat infectura eius.

Sedenim abusus officere colori pulcherrimo non debet: nam purpura aut cocco imbutæ vestes, fuerunt semper supremorum ordinum, & summi Magistratus apud Romanos. Eo quippe lumine fulsit latus clauus; tunica videlicet propria Curiæ, seu ordinis Senatorij. Quæ ideo resecta, & cadens forte ad Augusti pedes, dū *Sueton. in Aug.* is togam virilem sumeret, visa est præsagire, futurum aliquando; vt Ordo, cuius illa erat insigne, Augusto eidem subijceretur. Cæterùm nomen latus clauus habuit à purpureis nodis, qui referebant capita clauorum, Senatoriæque

toriæque tunicæ assuebantur; siue vnus, siue plures essent; atque iisdem Senator à Patritio, & ab Equite discriminari solebat. Neque hi purpurei nodi erant intexti, aut impressi, sed addititij, atque exemptiles in modum fibulæ; quæ vestem simul ornare, atque adstringere videtur. Id autem ex eo conijcere fit, quod Vlpianus Iureconsultus clauos eosdem, & aureos, & purpureos definierit partem esse vestimentorum, & censeri cum ipsa veste legata. Dixi aureos, & purpureos; quia ex auro etiam cœpti sunt fieri, & fuit necesse, vt Tacitus Imperator, vestibus auro clauatis interdiceret.

Sed cum præterea Vlpianus, inter ornamenta vestium adnentitia, præter clauos, accenseat insitas etiam picturas, ex hoc pariter conijcere fit, qualis nam toga picta fuerit, quæ solos Consules, & insuper Prætorem in ludis dumtaxat Megalensibus, ornabat, nam hic alias prætexta vtebatur. Erat verò tantæ dignationis, vt acciperetur ex ipso Iouis templo, ex quo factum est, vt Iuuenalis eam Iouis tunicam appellauerit. Eadem fuit pretiosius tincta, hoc est dibapha: cuius vtique libram Plinius affirmat emi non potuisse denarijs mille.

Insitæ illi picturæ ex auro videntur fuisse, Iuuenalis

Et latum picta vestis considerat aurum.

Statuere non possum tamen, quænam picturæ in ea spectarentur.

Tunica palmata, non à clauorum latitudine palmari, vti opinatur Festus, sed à palmæ ramis, ex textili auro, dibaphæ impressis, aut insertis, vocabulum accepit. & lato clauo, togaque picta eo fuit dignior, quòd solius Consulis in pace, solius supremi Ducis in triumpho, indumentum esset: cum toga picta etiam Prætori, latus clauus cuilibet Senatorum concederetur.

Cinctus Gabinus ex purpura etiã ipse fuit, erat que toga, ita in tergum reiecta, vt vna eius lacinia, à tergo item reducta, hominem cingeret. Ea vero solus Consul amiciebatur, quoties bellum indiceret; obtinuitque superstitio, atque incœpit; quia dum Gabij sacris operarentur, nunciatum est hostes ingruere: Ciues vero ab aris ad aciẽ progressi; ita vt erant accincti togis, memorabilem victoriam reportarunt.

Vt generatim loquar, vestis purpurea, seu coccinea Romæ Senatum diu ab Equite, & à Plebe distinxit: Martialis

Diuisit nostras purpura vestra togas.

Sensim tamen descendit ad Equitem in trabea, nam Equites trabeatos Tacitus, & Valerius Maximus vocarunt. Seruius autem triplex genus trabeæ considerans, primum ex sola purpura Dijs consecrat, alterum ex purpura quidem, sed cum albo miscellaneo, tribuit Regibus, & tertium ex purpura, & cocco ait fuisse indumentum Augurale.

Imò descendit adhuc magis, nempe ab Equite ad Plebem, teste Iuuenale;

Aequales habitus illic, similemque videbis
Orchestram, & Populum.

Propria cæteroqui Regum, & summo-

[Margin notes: L. … ; … in Tacito ; L. cum aurum ; Cassiod. … ; … Claud. … ; Seruius … ; Tacit. … ; Val. Max. … ; Iuu. …]

summaiorum Principum purpura est, ac semper fuit: nam ij sanguinis pœnam exigere à reis possunt: eaque alioqui necessitas, vel ipsimet Neroni dura visa est, dum esse bonus potuit; quia rogatus, vt subscriberet sententiæ vnius sontis, desiderauit nunquam litteras didicisse. Dura, inquam, est ea necessitas, sed consentanea tuendę iustitiæ, ac sanandæ improbitati, cuius medicinam veique pœnam esse, Plato sapienter pronunciauit. Iubentur itaque Reges, & supremi Magistratus, quotquot in omnes corporis sui partes, diffusam purpuram vident, meminisse perpetuò, legum se vindices esse, & custodes probitatis. Nisi malint admoneri potius conditionis cuiusdam excellentioris, fundendum nimirum sanguinem, & vitam consecrandam esse pro salute populorum, exemplo dixerim Codri, an Christi Regis æterni?

Suet. in Nerone.

Certè dandi, quàm hauriendi sanguinis, videtur honestior, in milite etiam, professio: atque ideo ibit in sæcula Boëmundus Guiscardi Apuliæ Ducis filius, ac Princeps Tarenti. Quoniam deliberata expeditione sacra, & scissis ac diremptis in tæniolas coccineis duabus vestibus, cruces confecit, assuitque eas sagulis duodecim millium bellatorum: quò nimirum admonerentur, proprium vnicuique sanguinem esse profundendum, pro Regionis Sanctæ liberatione.

Sed & sacer atque augustissimus Senatus Ecclesiæ Romanæ, ab Innocentio IV. Lugduni (quando is Federico II. Cæsari diem dixit) caussiam puniceam primùm accepit: vt eo colore defensionem Ecclesiæ ad sanguinem vsque profiteretur. Verùm ad colores alios pergo.

Vsum cyanei coloris tam frequentem in vestibus non reperio: nisi fœminarum aliquando in luctu Romæ, vt alibi dicam: Iuuenalis tamen in versu illo,

Cærulea indutus, scutulata, & galbana rasa. Sat. 2.

insinuare videtur, haud omnino inter vestes eum desiderari consueuisse.

Cæterùm Hebræi olim ferre iussi sunt vittas hiacynthinas ad angulos palliorum, vt memores Cœli, hoc est Dei, eiusq; legis perpetuò essent. Refero ipsum præceptum. *Dixit Dominus ad Moysem, loquere filijs Israel, & dices ad eos, vt faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hiacynthinas. Quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini: nec sequantur cogitationes suas, & oculos per res varias fornicantes.* S. Hieronymus verò ait, aliquos ex eis religiosiores addidisse limbo huic cæruleo sentes & spinas; *vt ambulantes*, inquit, *per earum puncturam legis diuinæ semper admonerentur.*

Num. c. 15.

in c. 23. Matth.

Saltem inter nationes alias placuisse hunc ceteroqui gratissimum colorem, & fuisse tesseram prosapiæ clarioris, nullus dubito. Nam Gelonos, quos appellat Virgilius pictos, Herodotus ait, solitos tingi pigmentis cæruleis, & eo quidem liberaliùs, quò singuli magis nobilitate præstarent.

Cæsar etiam scribit; nobiliores Britannos infici consueuisse glasto; diceres congruè ad schema circum-

fusi maris: nam ex glasto exprimebatur cyaneus color. Si autem ad corpora vultusque, cur non ad vestes etiam eum colorem transtulerint?

Viridem colorem pariter infrequentem video; cum terræ tamen pulchritudinem vestiat: saltem est insigne Sacrorum Antistitum: nam ignorat nemo, Episcopis dari causam coloris prasini, & ei esse alterum à purpura decus.

Violacei coloris est ea dignitas, vt propter affinitatem cum purpura rubenti, mereatur purpuræ nomen; & interdùm nequeas, apud Scriptores satis distinguere, de ianthina loquantur, an de ostrina purpura; dum vestem purpuream nominant.

Quia vero est simul modestiæ, simul dignitatis plenus hic color, ideò vela ianthina Arcam Dei olim exornarunt; atque adeò Cleri proprius color fuit, inter primos atque antiquissimos Christianos; hodieque retinetur in talaribus indumentis familiarium Romani Pontificis, Præsulesque Vrbis maiori ex parte eo inornantur.

Rarior in vestibus color niger olim fuit, quippe aspersus superstitione mali infaustiq; ominis. Idcircò M. Tullius in Vatiniũ, *Cui de balneis exeunti, præter te, inquit, toga pulla vnquam data est? cùm tot hominum millia accumberent, cùm ipse epuli Dominus Q. Arius albatus esset; tu in templum Castoris, te cum C. Fidulo atrato, cæterisque tuis furijs funestum intulisti.* Sed saltem apparet, aliquando veste nigra vsos Romæ viros nobiles: & si ominosum videbatur in templis, aut in epulis, versari cum eo colore luctuoso. (Orat. in Vatin.)

Plebs autem lacerna, seu penula nigra passim vtebatur, & ideò pullata turba, pullati eius circuli dicebantur. Martialis.

Roma magis fuscis vestitur, Gallia russis,
Et placet hic pueris, militibusq; color.

Macrinus verò dicitur parasse populo penulas coloris rosei, hoc est pro pullis rubras ei tribuere lacernas deliberasse; vt dubitare non liceat, quin vulgi atrũ fuerit indumentum. (Lamprid. in Macrin.)

Superest iam, vt varios colores in vna veste disquiramus: ex eo genere autem primo fit scutulata vestis. Galliam instituisse ait Plinius, vt colores vestium Romæ scutulis diuiderent. A scuto autem scutulæ dicuntur. & ideò Plinius loquens de cassibus aranearum, earum rete scutulatum appellauit. Cum item Liuius scutale nuncupauerit partem illam fundæ, quæ fit plagularum textu, & silicem continet, vibratque: ex his Plinij, ac Liuij locutionibus conijcere possumus; scutulatam togam eam fuisse, quæ fiebat tessellato, & vermiculatu contextu. (Lib. 11. c. 24.) (Lib. 1.)

Diodorus, agens de his Gallorum sagulis, scutulas eiusmodi nũcupauit laterculos. Sed & Vitruuius frusta marmorum, in pauimentis rotunda, scutulas dixit: Palladius verò scutulatum colorem in equis eum nuncupauit, qui vulgò à pomis nomen habet, & ferme poma refert. (Lib. 7. c. 1.)

Vestes itaq; alternantes colorem quibusdam maculis aut rotundis, aut quadratis, aut oblongis, erant scutulatæ. Ita ex Iuuenali illud paulò altiùs referebam,

Cærulea indutus scutulata, aut galbana rasa. (Sat. 2.)

Atque

Alex. ab Alex. lib. 5 c. 18.

Atque hæ ſane id meruere hono-ris: vt numerarentur inter triumpha-les togas.

Virgatæ veſtes Gallis auctoribus perinde tribuuntur: ita de illis ipſis, qui inuaſerunt Romanam arcem, Virgilius.

Aen. lib. 8.

Virgatis lucent ſagulis.

Et de Chrixo Boiorum Duce, cui dat à Brenno ſtirpem Silius Italicus;

Auro virgatæ veſtes, tunicæque ri-gebant

Ex auro.

Nec aliter deſcribitur à Propertio Gallorum Rex Virdomarus;

Illi virgatis iaculantis ab inguine brachis

Torquis ab inciſa decidit vnca gula.

Apud Ennium.

Cæterùm Iulius Pollux, *virgata* inquit, *veſtis, in qua intexebantur virgæ purpureæ, hoc eſt lineæ*: Hermo-laus Grammaticus autem cenſet eas veſtes fuiſſe omninò purpureas, af-firmatq; idiomate Gallico virgam, olim idẽ ac purpuram fuiſſe, ſed de auro Virgilius, & Silius Italicus lo-qui videntur.

Saltem eas fuiſſe veſtes lemniſcis colorum diſſimiliũ contextas, inſtar virgarum, dubitare non poterit is, qui meminerit; propterea tigres, tùm à Silio, tum à Seneca virgatas appellari.

Harum veſtium vſus percrebuit tantopere, præſertim ex quo tempore patuerunt Alpes aduentui in Italiã Regũ barbarorum, vt neceſſe fuerit Eccleſiaſtica ſanctione Clero eas de-trahere, nec enim modeſtiæ piorum virorum cõſentaneę illæ videbãtur.

Clem. 3. de vit. & honest. cler.

Segmentatæ veſtes etquænam fuerint, non vno modo Scriptores explicant. Probus in eum Iuuenalis verſiculum.

Segmenta, & longos habitus, & Sat. 2.
flammea ſumit.

Ait, auri argentique bracteolas inſtar faſciolarum, recto ordine in-ſui ſolitas, ad veſtium extremã orã, veſteſq; purpureas eo ornatu inſtru-ctas, appellari à Plauto ſegmentatas.

Alij opinantur potiùs ita vocari monilia, torques, & armillas; quo-niam conflantur è ſegmentis auri, argentique. Sed hi abeunt à re ve-ſtiaria, ad quam ſpectare ornamenta hæc ſegmentata inſinuant, non Oui-dius modò in eo verſu,

Quid de veſte loquar? non iam Lib. 3. de Arte.
ſegmenta requiro.

Sed etiam Valerius Maximus: nam cum in hiſtoria Coriolani dixiſſet, *Senatus Matronarum ordinem beni-gniſſimis decretis adornauit*; addit inter Lib. 5. c. 2.
multa; *permiſit quoque biſpurpurea ve-ſte, & aureis vti ſegmentis*, hoc eſt purpurea veſte, cum annexu bra-cteolarum ex auro, argentoque.

Nec putem magnoperè ab his dif-ferre veſtem nexilem, cuius fuit vſus vetuſtior, quàm textilium indumen-torum, & hoc aſſerit Lucretius eo verſiculo;

Nexilis ante fuit veſtis, quàm tex-tile tegmen.

Et nexili habitu hodieque amiciun-tur Heluetij Romę, qui cuſtodes ſunt Romani Pontificis.

Syntheſim ijs addo, ſed non ea ſignificatione vocabulum hoc acci-pio, qua veſtiarij ſupellex vniuerſa interdum exprimebatur.

At ſyntheſim pro veſte ſumo, Tertull. de pallio.
quæ cum ſit infecta diuerſis lanarum coloribus, multitia ideo, tum à Ter-

tullia-

tulliano, tum à Vopisco nominatur.

Vopisc. in Aureliano. Fuisse hanc vestem domesticam, & cœnatoriam, satis insinuat Martialis in Zoilum:

Undecies vna surrexti, Zoile, cœna:
Et mutata tibi Synthesis vndecies.

Miror tamen, eam vile indumentum censeri, tum à Lazaro Baysio, tum a Cœlio Rodigino; cū & Equitum, & Senatorum, & lautiorum virorum esset: vt propterea Martialis dixerit

Synthesibus dum gaudet Eques, Dominusque Senatus

Sed Synthesi foris vti non licebat, nisi quinque diebus Saturnalium; nam, vt dixi, domestica erat: arguebaturque propterea Nero leuitatis; quoniam Synthesi, extra Saturnalia, induceretur. *Suet. in Nerone.*

De colorum vsu in ludis Circensibus. Cap. VII.

STABVNT in acie rursùs Partes, sopitæ tot iam tranquillis annis; sed placidæ, atque amantes pacis: nec tam ad certamen, quam ad spectaculum venient cum insignibus suis.

Olim colores duo, albus & russeus Hiemi, atq; Æstati dicati erant: mox totidem alij accesserunt; nec eadem tamen apud Scriptores illorū est significatio. *Lib. de spect. c. 9.* Tertullianus cum dixisset, *Aurigis coloribus Idololatriam vestiuerunt, & ab initio duo soli fuerunt albus, & russeus: albus hiemi ob niues candidas, russeus æstati ob solis ruborem voti erant*, ostendit, quanam ratione aucti fuerint, vel voluptate, vel superstitione prouecta; nam addit; *Marti russeum alij, alij album Zephyris consecrauerunt; prasinū Terræ matri, vel Verno, venetum Cœlo, & Mari, vel Autumno.*

Cassiodorus spectasse eos colores *Lib. 3. Epist. 51.* putat solùm ad quatuor anni tempora: *Colores, inquit, in vicem temporum quadrifaria diuisione funduntur: prasinus, virenti Verno; venetus nubilæ Hiemi; rosseus Æstati flammeæ; albus pruinoso Autumno dicatus est: vt quasi per duodecim signa degrediens annus, integer signaretur, & naturæ mysteria spectaculorum composita imaginatione luderentur!*

In tragicis perinde ludis Chorus gradiens, primò ab dextra in læuam, motum Cœli ab ortu in occasum per strophem, remeans in dextram ab læua, conuersionem errantium syderum ab occasu in ortum per antistrophem, & demùm quiescens per epodon, terræ ipsius libramentum perpetuum repræsentabat, [illegible]

Referunt eos alij tantummodo ad quatuor prima mundi corpora. *Romulus*, inquit Cedrenus, *imposuit partibus ista nomina; Terræ viride & porraceum; Mari venetum, quia aquæ sunt cæruleæ; Igni russeum, & Aeri album*: atque idem leges in Chronico Alexandrino, in Isidoro, & alijs.

Quod ad rem nostram facit, quatuor fuisse in Circensibus Partes, & totidem earum colores, dubitari non potest. Sextus Rufus ideo in nona Vrbis regione, vbi fuit Circus Flaminius, quatuor stabula earundem Partium collocauit. *In lib. de Regionib. Vrb.* Albus color quis fuerit, nemo ignorare potest. Russeum alij Roseum vocant; eundem esse tamen, nec à rosa eum dici, constat ex illis Corippi versibus, &

D ex

ex prima eius syllaba producta;

Lib. 1. de orig. Circ.

Russeus astans, rubra sic veste refulgens,
Vt nonnulla rubent ardenti poma colore.

Prasinum vocarunt viridem colorem, quasi porraceum, vt insinuauit Cedrenus: quia Græce πράσον, porrum sonat. Venetum esse cæruleum constat: quia Heliogabalus, qui harũ partium colores ad æstiuas mensas suas transferebat, & ad schema earum quotidie apparatum triclinij variabat, pisces dicitur apponi aliter non permisisse, quam coctos in marina aqua, & cum conditura veneta, vt loquitur Lampridius. Vegetius etiã naues exploratorias ex græco instructu, vt illarum nautæ induantur veste veneta, & vela insuper colore veneto tingantur.

Lamprid. in Heliog.

L. 4. de re mil.

Isti tamen ij ordinarij colores Circensium fuerunt, quos enumerat scitè hendecasyllabo Sidonius Apollinaris;

In hendecas.

--micant colores
Albus, & venetus, virens, rubensque.

Fit mentio etiã nonnulla tùm colorum crocei seu lutei, tum coloris purpurei. *Russeos astas currere voluerunt*, inquit Isidorus, *albos hyemi, & Zephyris. Veri prasinos, & floribus, venetos aquæ. Martis luteos, & croceos igni, & Soli, purpureos Iridi*. Quæ Isidori verba expendens Bulingerus luteos, croceos, purpureos pro russeis debere accipi, arbitratur; affirmans quatuor tantùm colores in Circo fuisse.

Equidem eos distingui prorsùs reor, & lutos aliquando fuisse: quia Domitianum duas Circensibus gregum factiones, aurati, atque purpurei panni, ad pristinas addidisse, in aperto est. & de purpureo peculiariter Martialis meminit;

Suet. in Domit. c. 7.

Proficies nihil, hoc cædas licet vsque flagello;
Si tibi purpureo de grege currit equus.

Lib. 14. ep. 55.

Haud diuturni tamen ij colores fuerunt, mansitque prior Circensium apparatus: certe coloris purpurei, a Tiberio sublati, est mentio apud Cedrenum, qui *cum ageretur*, inquit, *natalis Circi, & partes ferrent vestes canaliculatas purpureas, & clamydes Imperatorum assimiles, Tiberius vetuit, ne eas ferrent*.

Cedren. in Tiber.

Color niger vnicus est, quem non admisere olim ludi, & Partes; nam lætæ, & pictæ amœnius ad certamen veniebant.

Si vero quispiam sciscitetur; In aurigis, an in curru, an in equis ij colores spectarentur: aio ea omnia colorata in Circũ prodiisse. Aurigas quidem, quia *Nero*, inquit Xiphilinus, *agitabat indutus veste viridi, & galea aurigantium tectus*. Peculiariter vero illud aduertere licet, fuisse in Circensibus aurigarum proprium quoddam tegmen, instar galeæ, & id confirmat clarè Athenæus, dum *agitatores*, inquit, *petaso, vel galea alba, viridi, russea, veneta inuicem distinguebantur*. Deinde currus ipsi, vt tradit Xiphilinus, coloribus & pannis distincti erant. postremò equi pariter prodibant eo schemate, ideoque aliquos eorum albatos Plinius nominauit.

Xiphil. in Neron. & Heliog.

Lib. 8. c. 42.

At quamuis, vt dixi, quaterni in Circo essent ordinarij colores, & totidem Partes, seu factiones, duæ dumtaxat

taxat frequentiùs recenseri solent, velut præcipuæ: prasina videlicet, cui alba plerumq; iungebatur; & veneta, cui iungebatur rossea.

Cedrenus de Romulo, *coniunxit album*, inquit, *cum viridi, idest aerem cum terra, quia inter se misceri, ac temperari vtraque debent: item russeum subiunxit caeruleo; quia igni aqua supposita est.*

Id verò causæ fuit, cur Antoninus Imperator prasinam, & venetam dumtaxat enumerauerit: & cur Principes Romæ dicantur factioni aut prasinæ, aut venetæ fauisse.

Caligula, inquit Dio, *bene animatus erat in eum, qui viridi panno vtebatur, qui & à colore Prasinus dicebatur.* Imo eò amentiæ demũ venit; vt in stabulo cœnarit, manseritque assiduè, atque adeò Incitato equo suo equile marmoreum, præsepe eburneum struxerit: sed & appellato ad prandiũ eidem equo inauratum hordeum apposuerit; propinauerit vinum in aureis pateris, promiseritq; etiam fore, vt aliquando eum Consulem crearet. Putem, postquã populũ Romanũ omnem sustulisset securi, si (quod optabat) vnam ceruicem habuisset: dignus enim verò, qui in stabuli regia brutis solùm imperaret. — Sueton. in Calig. c. 55. Dio. p. 446.

Neronem perinde fauisse colori prasino, cum quo & aurigauit, vt diximus; Suetonius affirmat; & idem insinuat quoque Martialis eo epigrammate: — In Ner. c. 22.

Saepius ad palmam prasinus, post fata Neronis, — Lib. 11. epig. 34.
Peruenit, & victor praemia plura refert.
I nunc liuor edax; dic te cessisse Neroni:
Vicit nimirum non Nero, sed Prasinus.

Verus Imperator, Volucri equo prasino fauit tantopere, vt dicauerit ei simulacrum aureũ; sed & passus à veneta factione dicitur iniurias graues, *quòd turpissimè*, inquit Capitolinus, *contra eos faueret.* — Capitol. in V.

Huic factioni venetæ studijs maximis adhæsit Vitellius, iubens eos perimi, qui eidem obtrectarant, fuerintque illius perstudiosi adhuc alij: cum essent Principes viri, qui in *veneta veste sæpe equos fricarent*, vt loquitur Xiphilinus. — In Vitell.

Nihilominus etsi diuisa erant, & Principum, & plebis studia, propensio maior videtur fuisse erga prasinum. Conijcio id tùm ex Cassiodoro, qui *transit*, inquit, *prasinus, pars populi mæret; præcedit venetus, & potior turba Circensis affligitur*; tum verò clariùs ex Iuuenale. — Lib. 3. ep. 51.

Totam hodie Romam Circus capit, & fragor aurem — Satyr. 11.
Percutit, euentum viridis quo colligo panni.

Exarserunt verò hæc studia partium ad reprehensionem vsque. Caracalla, cum in aurigam, cui studebat, cauillatus esset populus, exercitum immisit, & pœnas exegit. In seditione Circi maxima sub Hippatio ceciderũt ad tricena & quinque virorum millia, ita vt ægre Imperatorẽ Belisarius ex tumultu eripuerit. — Iul. Cæs. Bulen.

Nec Romæ tantùm, ac dein Constantinopoli; sed per vniuersum Orientem Prasini, & Veneti, se mutuis cædibus prostrauerunt, præluseruntque infaustis nominibus, Guelphorum, & Gibellinorum, Alborũ, Nigrorumque, qui pariter Europam, — Paul. Diac. lib. 4. hist. Longob.

atque Italiam impetiuit, luctuosum in modum lacerauerunt.

De colorum vsu in bellicis expeditionibus. Cap. VIII.

EXORDIAR à rubro colore, qui solus cum sanguine Martiali maiorem similitudinem, aut affinitatem habet.

Plinius ait, coccum dicatum fuisse Imperatorum paludamento, seu clamydi eorum, cuius forma terram habitatam referebat, eratque, Strabo lib. 2. vti explicat Strabo, extremis longitudinis vtrimque angustis, latioribus mediis, quasi terram, quam regebat, Imperator ipse indueret, atque humero sustentaret. Figuram eius proponit Iustus Lipsius, ex antiquorum lapidum monumentis. Varro autem clamydem eandem paludamentum dici putat; quia qui illa induitur, Lib. 4. de L. L. conspicuus redditur, & palam fieri videtur.

Sed & lictores quoque ad bella ibant paludati. Silius Italicus, describens conflictum Varronis Consulis, hoc aperte asserit;

Lib. 9.
Isque vbi Varronem procul inter proelia vidit,
Et insigni sagulo circumuolitare rubenti
Lictorem, noscit pompam, atque insignia noscit.
Flaminius modo talis, ait.

Constat praeterea, paludatos fuisse Tribunos, Centuriones, & milites; cum minore tamen panni luce, vel gloria, quàm Imperator ipse. Si dubites de milite gregario, in promptu est tum Lucilij versus;

Romae paludatus stabat Rorarius velox.

tum Liuij auctoritas, qui de vxore Lib. 1. vnius ex Curiatijs trigeminis caesis, cognito, inquit, *super humeros fratris, paludamento Sponsi, quod ipsa confecerat.*

Videbatur itaque exercitus vniuersus rubere, atque se in purpura esse Martis consanguinea, eratq. discrimē, vt dixi, tantū in panni pretio, aut in eius coloris praestantia. Ceteroqui frustra de Tribuno militum Decio Lib. 7. scripsisset idem Liuius. *Hac omnia sagulo gregali amictus, Centurionibus item, manipularium militum habitu ductis, ne Ducem circumire hostes notarent, perlustrauit.*

Fuisse autem plerumque in Ducū clamyde, aut paludamento rubeum colorem existimo; nec apud Romanos modo, verùm apud exteros etiā. Plutarchus ideo licuisse ait Eumeni In Eumen. causias purpureas, & clamydes largiri, quae à Macedonibus habebantur inter regia dona (& has ob res causias Budaeus credit posse apud transferri ad Cardinalium coccineos galeros.)

Coccinea igitur fuerit Alexandri Magni clamys illa, cum qua Cn. Pompeius de Asia triumphauit, post annos circiter trecentos. Et fuerit profectò laeta ea species; quia Pompeius non rebus gestis tantum, sed vultu quoque habebatur simillimus Alexandro: & ideo L. Philippus, vir Consularis, dum in causa quapiam ei patrocinaretur, dixit lepidè ab se absurdum nihil agi, si cū esset Philippus, Alexādrum complecteretur.

Ne mirum autem sit, Alexandri clamydem ferre potuisse eam aetatē, refero Plinij testimonium, qui asseuerat:

perat; Seruij Tullij prætextas mansisse annis quingentis sexaginta, absque tetredinum damno, vel iniuria.

Cum autem & abollam idem Martialis, & lænam Virgilius Tyrias, & Horatius gausape purpureum vocarint has etiã vestes militares fuisse rubentes, manifestum videtur. Quamquam gausape a Iuuenale luteum etiam appellatur, & hoc duplex vsui erat, nempe amphimallum, atq. heteromallum: hoc est ab vtraque, aut ab vna tantum parte villos habens; ex cuius vsu miles gausapatus, aut gausapinatus dictus est. [Sat. 4.]

Quin etiam gausape militum in Castris lectus erat Plinius, *antiquus*, inquit, *torus è stramento erat, qualiter nunc etiam in castris gausape*. haud sane duro accubitu. quia hæ amphitapæ, villis ingentibus molles, à Lucilio, & cum pluma, & cum quouis cubili deliciarum comparantur. Varro autem affirmat, volupe fuisse reclinari, ac dormire in amphitapa bene molli. [Lib. 8. c. 48.] [Lib. 1.]

Ad hæc Spartani rubro indumento etiam ipsi vtebantur in prælijs, eo nimirum consilio, ne velocitati, aspectu sanguinis, quem tegebat panno concolori, expauescerent, atque hosti cedere cogerentur.

Sed frequens albus color etiam in sagulis militum fuit, & videtur certatim cũ rubro ad prælia concurrisse. Plutarchus, *vnus rubra*, inquit, *sagula conspicata sunt, quòd regia partis omnes alias vterentur, agnouerunt statim hostes esse*. Hirtius quoque de Scipione Africano: *cum sagulo purpureo* inquit, *ante aduentum Regis vti solitus esset, dicitur Iuba cum eo egisse, non oportere illum eodem vestitu vti, atque ipse vteretur. Itaque factum est illicò, vt Scipio se ad album vestitum transferret*.

Alioquin pro arbitratu, modò albati, & modò purpurati in bello erant: nam lego in Valerio Maximo de Crasso, *Ductarus erat à Carris aduersus Parthos, et pullum traditum est paludamentum: cum in prælium exeuntibus album, aut purpureum dari soleat*. [Lib. 1. c. 6.]

Ceterùm & si pulla ea vestis Romani Ducis omen triste habuit, quasi funus legionũ Romanarum præsagiret: sed tali omine caruit Demetrij Poliorcetis chlamys, colore nigro subrutens, & picta instar noctis, in qua cælũ aureis stellis, signisq. duodenis exornatum pulchrè ab ipso, velut ab Atlante, aut ab Hercule aliquo, circumferebatur. [Plut. in Demet.]

Vt ad exercitus redeã: Artaxersis, & Cyri minoris copiæ, illius quidẽ cum puniceis, huius verò cum albis sagulis depugnauerunt. & si Cyrus maior, Cleomenes, & Agesilaus, puniceo pãno militem suum ad prælia inornarunt. Boij, & Insubres, & Antiochi milites vsi sunt auratis sagulis, purpuratis Persæ, Afri, Caunij, Numidæ, Massagetæ, Galli eisdem, aut virgatis, aut scutulatis, discoloribus Samnites, Æthiopes aut lintea, & alba veste amiciebantur, aut corpora inficiebant dimidia minio, dimidia gypso, quo etiam gypso tùm corpora, tum arma Phocenses tinxerunt. Britãni glasto, pullo colore Thraces, & Arij Germaniæ populi. Sicut etiam in Bastetanis Strabo, ait, maiorem partem, sagis albis colore nigro vsos esse. Quocirca non coloribus minùs, quam [Xenoph. in Pædag.] [illegible]

armis olim exercitus maximi certarunt.

An ex Circensium agmine discolori praegnantem habuerint tesserae gentilitiae.

Cap. IX.

Picturatae vestium supellex, quam exposui, & quam in magnos vsus pro re praesenti, sicuti aio, subijciam oculis contemplandam, forsitan aliquos inducet in eam persuasionem: vt quia tesserae nostrae gentilitiae cölentur, ad discrimen factionum praesertim, vsurpari coepisse, existiment ideo ex factionibus Circensium eas primùm natas esse.

Dissentit quidem Philibertus Monetius: quia humiles tantùm, & viles greges in eis lusisse affirmat. vt plurimum enim, aut serui, aut liberti, aut aduenae fuerunt aurigae atque agitatores Circensium.

Dissentiret quoque Theophilus, qui aurigas eosdem infames nó minus, quam scenicos & gladiatores, appellauit. Certe Alexander Seuerus scenicos & aurigas censuit alendos esse, sicuti seruos & muliones. atque Ammianus Marcellinus *famosos* vocat, *audentesque omnia praedicentur*. Ita verò esse, satis manifeste ostendit Tertullianus, *Quadrigarios*, inquiens, *scenicos, xysticos, arenarios damnant ignominia, & capitis minutione, arcentes Curia, Rostris, Senatu, Equite, caeterisq. honoribus omnibus simul, & ornamétis Quanta peruersitas! amant, quos mulctant, depretiant, quos probant, artem magnificant, artificem notant.* Atque adeò in eos armantur leges ipsae, quà humanae, quà sacrae: siquidem in legũ humanarum Codice, appellantur *inhonesta persona* in actis verò Concilij Arelatensis sanctio haec habetur *De Circensibus agitatoribus, qui fideles sunt, placuit eos, quandiu agitant, à communione remoueri.*

Sed dum haec adferũtur in mediũ; sanè verendum videtur, ne patefactis carceribus rursus earundem factionum agmina prodeãt in arenã, suique panni nobilitatem tueantur. Equidem si patrocinium suscepero; ipsis à legum censura non metuo. Quid enim? Vlpianus *Agitatores*, inquit, *non sunt inter famosos* & alibi de ijsdem pronunciatur, *Aurigae non sunt infames*: Quinimo in illos, si quid peccassent in Circo, animaduertere, tanquã in humiles personas & vulgi quisquilias, non poterat Praefectus Vrbis, extatque de ea re lex in haec verba. *Praefectus vrbis eos, qui agitandi munus exercent, propter Circẽse certamẽ, nullis afficiat supplicijs.*

Quod deinde coetu piorum arcerentur, non aurigis tantùm, sed quibuslibet Christianis spectatoribus ea poena intentari debuit, metu superstitionis, aut idololatriç. Ideoque promulgari oportuit Pontificiam illam Constitutionem: *Qui spectat venationes, aut Circenses, ejiciatur, aut ludis vale dicat*: pleramq. enim dicati antea Deorum erant atque eo spectat, quod Alexander Seuerus aiebat: ingenuum currere, nisi in sacro certamine, non debere; insinuans sacros dijs interdum fuisse eos ludos, & religionem habuisse proinde Christianos interuenire, piaculum credebatur.

Caeterùm Principes ipsos, & florem

In Conc. Arelat.

Lamprid. in Alex.

rem nobilitatis in ijs ludis aurigare solitos in comperto est. Cum Sylla victor Circenses daret, Antonius, & viri honestissimi quadrigas agitarunt. In eisdem editis a Iulio Caesare, depugnauit Furius Leptinus stirpe Praetoria, & Q. Calpenus, Senator quondam. Pyrrhicam vero saltauerunt Asiae, Bithyniaeque Principum liberi. Quin etiam spatio Circi ab vtraque parte producto, & in gyrum Euripo addito, quadrigas, bigasque, & equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes.

[illegible] — *Suet. in Iul. Caes.*

Peraeque Augustus ipse in Circo aurigas, cursoresque, & confectores ferarum, nonnumquam ex nobilissima iuuentute produxit. Dicitur etiam Caligula edidisse Circenses plurimos, a mane vsq. ad vesperam, interiecta modo Africanarum venatione, modo Troiae decursione, minio & chrysocolla cōstrato Circo; nec vllis, nisi ex Senatorio ordine, aurigantibus. Nerone Principe inierunt Circum Equites, & Senatores, & ipsemet Nero aliquoties aurigauit, modo vsus pallio Graeco, modo pallio prasino, & modo panno concolori ipsimet Circo, quem constrauerat chrysocolla.

Suet. in Aug. — *Suet. in Calig.* — *Xiphil. in Ner.* — *Plin. lib. 33*

Imperator Heliogabalus, & Imperator Commodus cum prasino ornatu etiam ipsi currus agitarunt. Nec Romae tantùm, sed in annos consequentes Constantinopoli, & alibi, Equites, Senatores, affectae Principum, & Principes ipsi quadrigarij fuerunt.

Xiphil. in eorum Caesarum

Quae omnia sunt profectò abunde, vt Circensibus indignitatē quantamuis adimant, & vt afferant honorem pannis si ex eo hausti acceptique colores rei nostrae tesseratae viderentur. Praeterquamquod Virgilius haud satis prudenter Aeneae Heroi maximo, & Socijs Circenses tribuisset, si eos ludos esse rem indecoram existimasset.

Cum autē Hiemis, Veris, Aestatis, Autumni, Terraeque, Oceani, Ignis, & Aëris significationem habuerint colores Circensium: & cum accedente ijs croceo, & purpureo panno factum sit, vt si colorem atrū exceptas, nullum colorem desideres ex his, quibus tesserae gentilitiae tinguntur: posset ideò quis ita ratiocinari.

Studia partium incensissima, dum hi prasino, illi veneto fauent panno, sensim rem a praelio ludicro ad verū certamen adduxerunt; pugnatumq. in theatris, quam in Campis fuit saepenumero asperius. Tūc verò fingamus eos, qui sectabantur factiones tam cruentas, in acie stetisse, non pano instructos amplius, sed munitos ferro. Vt constaret tamen de discrimine partium; panni colorem ex veste, in loricam clypeumque eos transtulisse.

Quamquam haec asserui, non vt euincam tesseras nostrates ex Circensibus ortas omnino esse (haud enim id magnopere vrgeo) sed vt in re simillima praeludam sententiae, quam puto satis probabilem, & cuius necessaria quaedam hactenus praesternere me oportuit fundamenta.

Ex vestium ornatu petita origo gentilium tesserarum.

Cap. X.

ROMANOS milites in aciem venisse cum paludamentis, dixi, aut rubris, aut albis: insinuaui etiam Artaxerxis, & Cyri minoris copias, quemadmodum & alios quosque nationũ exercitus, non coloribus minus, quam armis pugnasse. Iam scire oportet, eas vestes concolores militibus, vel a Duce ipso, vel à Republica dari consueuisse: atque eo spectat lex C. Gracchi, de vestibus ære publico distribuendis cuique militum, absque stipendij eius damno, vel, diminutione. Lex de C. Gracc.

Porro cum id esset Reipublicæ oneri magno, propter sũptus nimirum excedentes: quod satis insinuauit T. Liuius referens, tanquã graue tributum, togas quingentas, cum quingentis tunicis fuisse imperatas, pro milite in hibernis. idcirco cessare ab eo instituto sensim etiã oportuit: tum vero colores, ne omnino deessent ad exercitus distinguẽdos, translati saltem ad clypeos fuerunt. Dec. 4. lib. 9.

Ita prisci Germani dicuntur pro clypeis gestasse fucatas colore tabulas, easque ornasse lectissimis coloribus quandoquidem circa vestes sũmo erãt neglectu: nẽpe, vt loquitur Cornelius Tacitus, *nudi, aut sagulis leues, & sine vlla cultus iactatione: vtpote quibus tegmen erat sagum fibula, vel si hæc deesset, spina consertum.* Tac. de moribus Germ.

Dein Christianorum sacris expeditionibus signa socialia fuerunt, Cruces coloratæ. Suscepto enim bello contra Saladinũ, ex Clementis III. Pontificis adhortatione, ad discrimen militum suorum, Rex Galliarum cruces rubeas, albas Rex Britanniæ, prasinas Flandriæ Comes assumpserunt: habentque tot alij Equestris militiæ ordines nobilissimi hodieque proprij schematis cruces, quæ sunt in prælijs iam loco vestium concolorum.

Ceteri, quotquot militiæ se deuouerunt, gestant in balteis saltem, & cingulis, tesseras Principum, aut Ducum, sub quibus merent. Quippe balteo, aut cingulo vtuntur cyaneo Austriaci, Bauarique, albo Galli, albo, & cyaneo Britanni, puniceo Belgæ, qui militant Hispano Regi (nam hic fuit color domus Burgundicæ) alij Belgæ confœderati, hoc est Bataui, fuluo aut subrufo.

Verum cum hæc socialia, & communia sint insignia, propiùs accedo ad gentilitias tesseras: vt eas ex vestibus potissimùm acceptas fuisse ostendam.

Philostratus ait, Herculem in clypeo habuisse duo hæc lumina, seu pigmenta: nempe aureum, atque purpureum. Cur non putem, hæc manasse a schemate indumẽti eius, partim aurei ob fului Leonis pellem, qua tegebatur; partim purpurei: cum sit verisimile, simul purpura vsum Herculem, siquidem fuerat purpuræ inuentor. In vita Apollon.

Niciæ scutum etiam auro fulgebat, & purpura, & vestes illius fortasse eo vtroque erant contextę licio, extra aciem, atque in vrbano cultu. Plut. in Nicia.

Ne tamen ex ingenio proprio hæc videar comminisci; prouoco

ad

[illegible] ad Alexandrū Seueru. Etenim apud Scriptorē aliquem sane haud ignobilem legi, cū Imperatorem amictu albo, & croceo panno in principatu cōlucuisse, vt portenderetur, se populis Imperij Romani fore beneficum, Solis instar, atque instar Lunę. Quoties verò exeundum in prælia erat, toties iussisse, vt milites Prætoriani, ac legionarij reliqui ex suomet amictu, transferrēt ad scuta colores illos, croceum nimirum atque album, quo ita omnes ad argumentū Principis armarentur.

Perinde alij Duces, ac nobiles Viri & se, & suos asseclas in prælia eduxerint, cū clypeis fucatis colore vestium suarum, quādoquidem ferrum induere loco panni oportuerat: clypei deinde ita expicti, manserunt ad familiæ decus; & cum stirpe ad nepotes, veluti generis tesseræ, immigrauerunt.

Certè insignia primùm fuisse in vestibus, suadent multa. Quid enim? Iulius Cęsar de se ipso accelerasse, ait se, vt prælio interesset, suumque aduentum ex colore vestiū cognitum: quo insigni vti in prælijs consueuerat. En proprium schema Iulij Cæsaris in vestibus fuit. *Caesar, de bell. ciuil. lib. 3.*

Alexander Magnus conspicuus in prælijs fiebat ex regio habitu, Siculo nimirum amictu, thorace lineo, ferrea casside duplici, auratisque ac gemmatis armis, clypeo vero argenteo: ex quo Argyraspis est appellatus. *Plin. Alex.* *Lamprid. in Alex. Seuer.*

Sic Alexander Seuerus, vocatus Chrysaspis ex clypeo aureo, cum quo in acie fulsit ad illius æmulationem, habitu cetero erat albatus: atque ita fakem eos duos colores, quos dixi, croceum albumque, teste Lampridio ad bella efferebat.

Lucullus pugnauit cum amictu purpureo, & thorace squameo. *Plut. in Lucullo.*

Pyrrhus Rex clamyde armisque spectabilis, cum in cōflicto animaduerteret, se vnum vndique iaculis Romanorum peti, propria vestium insignia cuipiam ex amicis tradidit; tutiusque, aut saltem securiùs, dissimulato habitu, in hostes Romanos impetum fecit. *Plut. in Pyrrho.*

Cum constet itaque, viros Principes vestibus vsos esse, colorum schemate proprio exornatis: potuerint ij, quando prodire in aciem cataphracti solebant, inficere clypeos eius colore panni, quo in ornatu domestico amiciebantur vt nobiles hoc pacto essent, hoc est, vt à suis agnoscerentur. Itaq. peculiares parmulæ tesserariæ, quotquot illustr esse asso vel coloris, vel metalli lumine, totidem ab vnius panni, vniusue schematis indumento prodierunt.

Bicolores aliæ peti poterunt ex panno vestium bicolori, præsertim eæ, quæ sunt dimidiæ vnius, & dimidiæ alterius luminis. Cuiusmodi fuisse Magnatum & Principum indumenta, dubitauerit solum is, qui priscos plus rerum tantum a limine salutauerit.

Sed & plurimæ antiquæ Vrbes, atq; Respublicæ etiam nunc famulos seu Templorum, seu Magistratuū vestiūt bicolori amictu, nempè ad vetus schema, atq; ad argumentū Ciuitatis. Amiciūtur enim aut dimidij ex prasino, dimidij ex veneto; aut aliter colores binos in vno eodemq. habitu asserere consueuerunt.

Quadripartitas parmulas gentili-

tias dederint pariter vestes quadrifariam pictæ: & harum specimen crebrum videas, in tabulis veterum, seu Vrbium, seu Templorum, si vel Sacraria horum adeas, vel illarum inuisas prætoria.

Virgatæ parmulæ, & lemniscis aut rectis, aut transuersis, aut obliquis exaratæ, ex vestibus aut virgatis, aut segmentatis, aut textilibus; sicut & illusæ plurifariam ex Synthesibus, fuerint acceptæ.

Scutulatæ item parmulæ gentilitiæ, hoc est tesellis, aut quadris, aut acutangulis, oblongis item laterculis, alijsque tesserarijs impressæ; obortæ fuerint ex vestibus scutulatis, atque ex coloratis earum tesserulis, laterculisuè.

Has verò esse nobilissimas, & perantiquas, inter gentilitia insignia Nobilium, suadebit priscus in vestibus aut virgarum, aut scutularum vsus. Imo vestigium earum multò ante aduentum Gallorum in Italiam reperi equidem in Homero ipso, qui vtique in Agamemnonis clypeo pinxit semitas & vias, nempe coloratas tænias fasciasque, exaratas instar plurium semitarum aut viarum. Sed & scutum Sarpedonis, continuis virgis aureis, quasi splendidis lemniscis, exornauit.

Iliad. 11. *Iliad. 12.*

Has certe scutarias vittas amplexi sunt auide, obliquas quidem aut transuersas Guelphi, Gibellini autem erectas. Si vera narrant ij, qui affirmant etiam, colorem album à Gibellinis, à Guelphis nigrum, & colores medios lectisse.

Specimen horum aliquod dedit Paulus Iouius, dum narrat; Equites bis mille Galeatij Sforciæ, & Hippagios pueros, à quibus militares eius equi producebantur, incitabanturq; in annua lustratione prodijsse omnes, conspicuos ex versicolore lacinia: atque insuper, quotquot erant conscripti in albo familiæ eius, laciniam purpurei serici, phrygio opere, ad argumentum Principis depictam, bis quotannis dono accepisse.

Paulus Iouius in eius Elog.

Antea etiam Sfortia Magnus, & Braccius, duo strenui atque inclyti Duces, ijsdem vsi vexillis, & laciniarum coloribus, se suosque equites sagulis ad dextram purpureis, ad læuam ex albo & glauco vndulatis induerant: nec alio discrimine, nisi quòd Sfortiani peracutos, obtusiores Bracciani fluctus habuerint. *Idem in Elog.*

Non omiserim quoque limbos, marginesque scuti tesserarij: nam eos putem posse reuocari ad ingenuorum, & nobilium prætextas. Quæ omnia si æqui iudices inuicem conferant; hoc est cùm ea, quæ dixi de vestibus, tùm alia, quæ subdam suo loco paradigmata gentiliũ parmularum aliquantulum à cura cõparent: agnoscent opinor (nisi meæ amor sententiæ me fallit) scuta gentilitia prorsùs ad sua exigi exemplaria, dum ex vestibus petitur eorum origo.

Hactenus videar aream tesseræ gentilitiæ, quam feciales campum appellant, tantummodo proposuisse. Sentio iconem iam desiderari, quæ ipsi areæ adpingitur: & si sola interdum aut metallorum, aut colorum lumina sunt instar figurarum, & abundè familias distinguũt.

Aggrediar nunc itaque figuras ipsas: sed necesse habeo adhuc nonnulla præmittere, quæ ducant me

me faciliùs ad earum originem. Mos Heroum olim fuit, pellibus terribilium ferarum, exemplo Herculis, côuestiri, & cum accersita ea specie in prælijs hostem terrere. Homerus de Agamemnone;

humeros circumiecit pelle inde leonis
Ardentis magni, crurum tenus.

Virgilius de Auentino;

Ipse pedes, tegmen torquens immane leonis,
Terribili impexum seta, cum dentibus albis
Indutus capiti, sic regia tecta subibat
Horridus, Herculeoque humeros innexus amictu.

De Euandro,

Tum lateri, atq; humeris Tegeæum subligat ensem.
Demissa ab læua panthera terga retorquens.

De Ornito;

Cui pellis latos humeros, erepta iuuenco
Pugnatori operit.

De Camilla;

Pro crinali auro, pro longæ tegmine pallæ,
Tigridis exuuiæ per dorsum à vertice pendent.

Et alibi.

heus, inquit, iuuenes monstrate, mearum
Vidistis si quam hic errantem fortè sororum,
Succinctam pharetra, & maculosæ tegmine lyncis.

Nec à Poetis duntaxat ea indumenta Heroibus parabantur; siquidem Cornelius Tacitus Germanicū, ait, contectum humeros ferina pelle adijsse castrorum vias. Imò Iustus Lipsius eruditè, vt solet, deprehēdit; in Traiani columna, signiferos omnes cum eo habitu spectari, hoc est cum leonis pelle, quæ caput armos dorsum tegat, & dum cauda pedes flagellat, veluti ad iram exstimulet.

Ne quis verò miretur, Heroes affectasse istiusmodi belluarum formas, sciat Deos, Deasque illis olim indutos etiam fuisse. Sic Athenis in Lyco Iuno ipsa formam feræ prętulit. Saturnus autem nunc erat draconis facie, nunc rictu leonis, nunc apri dentibus, nunc auis crista.

Eædem exuuiæ ferarum, olim præmia victoribus dabantur. Virgilius,

--tergum Getuli immane leonis
Dat Salio, villis onerosum, atque vnguibus aureis.

Sed & ipsos Heroum, ac Ducum equos tegumentis ijs insternebant, vt hostes magis terrefacerent. Virgilius item;

Ducunt exortem Aeneæ, quem fulua Leonis
Pellis obit totum, præfulgens vnguibus aureis.

Statius verò;

Illum acies inter medias, iam cæde superbum
Nescius armorum, & primas tunc passus habenas,
Venator raptabat equus, quem discolor ambit
Tigris, & auratis aduerberat vnguibus armos.

Vt ad Heroes redeam, eæ formæ, aut similitudines, citra notam immanitatis, eis tribui potuerunt. Quid enim? Christum Imperatorem ęternum appellamus Leonem de Tribu Iuda, & si minus Leonis pelle, saltem illius fortitudine ipsum induimus.

Ex Historicis etiam sacris, vnum instar Bouis, Leonis instar alterum, tertium Aquilæ instar figuramus.

Herod. l. 4. Plin. c. 7. l. 4.

Videlicet fuerit dumtaxat inhumanum & barbarum; aut inuolui pelle hostis perempti, quod de Gelonis Herodotus, Plinius de Scythis narrant; aut animalium figuris corpora inscribere à pueris, vt fuco cicatricibus infuso crescerent cũ ętate pigmenta, quod refert Solinus de Britannis. Quemadmodum & Brasili, & Indiæ Populi alij nunc etiam incisos corporum suorum artus, succo expresso natiui graminis, colorant.

Solin. c. 35.

Demus itaque ornamenta hæc antiquis, & nouis Barbaris vel, quod ait Isidorus, *Permittamus, vt has ad sui speciem cicatrices ferat pictis artubus maculosa nobilitas* dũmodo maneat nec barbarum, nec à vera fuisse virtute alienum, amiciri pellibus ferarum, quæ vtique in Heroibus masculum animum ac strenuum tegebant.

Isid. Orig. l. 19. c. 23.

Quod in rem nostram facit, vel inquinante paulatim luxu priscam illam, & nobilem indumenti Heroici seueritatem, vel quia non satis munimenti erat in pellibus, aduersùs telorum impressiones violentas: cum ferro tegere corpora oporteret, deinceps in clypeis, galeis, & sagulis gestari cœptæ sunt icones ferarum: nec ex re alia, quàm ex vestiaria supellectile fortissimorum Ducum ac militum, data est origo tesseris etiam figuratis.

Enimuerò interfuit bonæ administrationis, in re bellica, vt internosci posset vnusquisque militum, saltem ex clypeis, eorumve signis. *Ne milites*, inquit Vegetius, *in tumultu prælij à suis cõturbernalibus aberrarent, diuersis coloribus, diuersa in scutis signa pingebant, vt ipsi vocant, digmata, sicut etiam nunc moris est fieri.* *Lib. 2. c. 18.* Quæ signa ad id conferebant etiam, vt quisque ex armamentario sua sine errore caperet arma; in ipso autem prælio, vt qui fortes essẽt aut ignaui, Ducibus ij proprijs noti, conspicuiq; redderentur. *Tac. lib. 1 hist. Dio in Claudio.* Polybius de galeis agẽs; *adornantur*, inquit, *& simplici tegmine capitis, atque est, cum lupinam, aut tale aliquid imponunt, tutela simul, & signi causa: vt Ductoribus, cum strenuè, aut aliter pugnauerint, possint innotescere.*

Proderant præterea, vt sciret hostis, cuius manu caderet, aut quem superaret, atque eò spectat responsio illa Spartani militis, qui cum haberetur ludibrio, quasi ex ignauia & metu muscam exilem, & viua nihilo grandiorem, in clypeo pinxisset, *imo*, inquit, *vt agnoscar: vsque eo enim accedo, vt hostes cernere cominùs possint signi mei modum.* *Plut. in Lacon. [illegible]*

Hinc crebra apud Scriptores mentio militarium signorum, quæ custodiebantur accuratè, thecisque inuoluebãtur. *Cas. in Comm.* *In Agamemnonis clypeo*, inquit Pausanias, *terror expressus est, cum leonis capite, & cum epigraphe.* *Lib. 5.*

Hic pauor est hominum, manibus gerit hunc Agamemnon.

Alcibiadi dedit Athenæus solum fulmen, excussum è nubibus; Plutarchus adiecit Cupidinem, qui fulmen complecteretur. *Athen. l. 12. c. 14. Plut. in Alcibiad.* Vlysses delphinũ ad Troiam, & Græci milites communiter Neptunũ, Troiani Mineruam gestarunt in eo bello decennali. *Seruius in lib. 4. Æneid.* Aliàs Græci vsi sunt rubiatis clypeis; *Alex. ab Alex. lib. 6. c. 22.*

Car-

Carthaginenses, Cimbri, Teutones, Thraces, Pœni aut pictis, aut ex auro sculptis imaginibus exornarunt scuta.

Plin.l.35.c.3. Peculiariter *Pœni*, inquit Plinius, *ex auro factitauere & clypeos, & imagines, secumq; in castris tulere.* Certè captis eis, talem clypeum Asdrubalis inuenit Q. Martius Scipionum in Hispania vltor: idemque clypeus supra fores Capitolinæ Aedis, vsque ad incendiũ eius primum, perseuerauit.

Decad.3.lib.5. Liuius quoque tradit, in argenteo scuto Hãnonis Carthaginẽsis, pondo centum triginta octo, fuisse imaginem Barchini Asdrubalis.

Lib.4. Anchoram in scuto cuiusdã expictam, ait Herodotus, *quoniã*, inquit, *nunquam quiescens, semper rotabatur.*

Apollod.lib.3. Biblio. Theseus vultum leonis, & Polynices vultum apri in eo gestarunt. Noti sunt etiam Claudiani versus,

De bello Gildon.

Neruius insequitur, meritusque vocabula Felix,

Dictaque ab Augusto Legio, nomenq; probantes

Inuicti, clypeoque animosi teste Leones.

Nunquam absoluerem, si quæ mihi hæc scribenti obuersantur huius generis plurima, vellem ea hoc loco prolixiùs referre. Tantùm indicauerim, sicut ante exactum tyrocinium pura parma, & ingloria milites vtebantur, quam & Statius nubigeram vocauit, propter chalybis læuorem: ita qui diutiùs meruerant, coronas, torques, phaleras, hastas ereptas hosti, cædesque, & prælia, aut etiam ea, quæ gerere proposuerant, in sagis, in galeis, in clypeis eos figurare consueuisse.

Virg.7.Aen.

Solent, inquit Iustus Lipsius, *Græci, Romani, Barbari varias formas, aut colores scutis addere, siue ad insigne, vt cognobiles essent, siue ad decorẽ. Vetus ritus, & quem Heroicis quoque temporibus video obtinuisse.* Postea magis ad rem nostram, *ab illis peculiaribus*, inquit, *nata insignia, & argumenta hac familiarum, quæ in vsu esse dicam, an abusu? ignauissimi vsurpant, & quos mediore iure increpes, quàm suũ illum Africanus Scipio, qui cùm ornatum scutum (verba Frontini) elegantiùs cuiusdam vidisset, dixit non se mirari quòd tanta cura ornasset, in quo plus præsidij, quàm in gladio haberet.*

In Anal.ad lib. lib.3.Dial.2.

Ibidem.

Imò addam ego, ex his figuris nõ insignia modò, sed insuper militum, & Ducum cognomenta nata esse. Videntur verò instituto huic oracula ipsa præludere voluisse. nam Lysander non satis monitus, per oraculi ambages, vt Draconem vitaret, à milite occisus est, qui gestabat in clypeo iconem draconis.

Adrastus quoque, iussus ab oraculo filias nuptum dare, alteram Apro, & alteram Leoni, desponsauit eas Polynici, & Thydeo; nam ille cum spolio Apri, & hic cum spolio Leonis præbabatur.

Postremò vt quæ mea sit sententia summatim dicam; do vtiq; hæc signa, aut omnia, aut pleraque esse præmia rei bene gestæ domi foris q; sed postquam euaserunt signa generis, atque ad posteros transcribi cœperunt, ato in vestibus exprimi, & circumferri consueuisse, aut in sagis si ad bellum iretur, imò & in galeis, & in loricis, & in clypeis, & in vexillis, & in equi dorsualibus, phalerisq;

Sic Torquati torquem olim gestauerint; postquam T. Manlius, Tor-

Torquatus in certamine militi Gallo illum cum vita eripuit, aut Cincinnati crinem, postquam auctorem huius cognomenti, cum coma & cincinnis natura entxa est.

Postmodùm existimo, in solis clypeis hæc eadem familiæ insignia exarari cœpisse. Tametsi vero vlurparentur etiam, vt dixi, in loricis, in galeis, in vexillis, præterquam in vestibus, ab his vestibus potissimum petij originem eorum: quia in eisdem communiùs, & frequentius, hoc est, seu pacis essent, seu belli tempora, circumferebantur.

Si modum desideres hæc signa transcribendi ex vestibus ad clypeos, nempe ex vnius luminis panno, vel bipartito, vel quadripartito, vel lemniscato, vel scutulato, fingas clypeo superponi pannum eius schematis, & statim habes huiusmodi gentilitias tesseras.

Quod si deinde icones in area sint pingendę, sume paludamentum, in quo sint figurę aut innexę, aut intextæ: & par erit picturæ huius facilitas. Vt exemplo rem aperiã, ex trabea Sancti Ludouici Regis potes aut terna exscribere aurata lilia, aut plura & sine numero, vernantia in solo cyaneo, & habes tesseras Regum simul, & Principum consanguineorum, in Regno Galliæ.

Ex clamyde item Ferdinandi IX. Regis sanctitate iuxta & maiestate venerãdi, ex eius, inquam, clamyde, intexta castellis & leunculis (quia Rex erat Legionis, & Castellæ) parmulam habebis, aut bipartitam, si vnum leunculum expingas, & vnam turrim aut si exscribas duos leunculos duasve turres, quadripartitam, eruntque dispositi tetrantes volut alueoli, prorsus ad normam rei tesseraríæ, nam icon vna in primo & vltimo, altera in secundo tetrante ac tertio figurabitur.

Ne multis, eum, quem dixi, fuisse morem texendi in trabeis, & sagis figuras rerum varias, cum Heroica significatione, Athenæus, & Polybius testari poterunt: nam ij dum referunt Antiochi aulam, & superbum eius apparatum, postquam millenos & millenos descripserant habitu, armis, diademate cõspicuos, affirmant, cunctis paludamenta purpurea fuisse, quibusdam autem auro texta, & animantium imaginibus picturata. *Athen. lib. 12. Polyb. lib. 1.*

Neque id magnopere mirer; nihil enim est, quod ars humana in eo genere non conetur. Ita Iustiniano Imperatore mortuo, instrata est ei vestis stragula, in qua phrygio opere intextæ erant victoriarum Vrbium, & barbarorum Regum, quos debellauerat effigies: in ea vero elatus, non tã ad tumulum, quàm ad triumphum ire videbatur. *Coripp. ad Iustin. lib. 1.*

Multò faciliùs fuit, exprimere icones ferarum: quæ discrimen Heroum faciebant, & nomen ipsis iuxta posterisque, vt dixi, velut commune generi vniuerso, imponebant. Adsimile quid fieri hodieq. deprehendi in Vrbibus varijs oræ Septentrionariæ, in quibus nimirũ ædes ciuium notãtur icone aliqua, aut auiũ, aut ferarum, & vulgo inde nomen familiarum oritur: vt dicatur filius Aquilæ nigræ, filius Leopardi, qui in ea domo natus est vel saltem degit, cuius domus insigne sit aquila, seu leopardus.

Superatur difficultas, quæ videtur oriri posse ex metalli vsu in pictura tesseræ gentilitiæ.

Cap. XI.

DVBITARE quis posset, cur natas ex panno affirmauerim icones tesserarias, siquidē in eis inueniūtur præter colores metalla, vtique parū accōmodata rei vestiariæ? Difficultas hæc admodum est pertinens, & grauis, ex eaq; telum video in me torqueri satis validum: proinde confero me statim ad loricam, ne pateat vulneri locus.

Videlicet lorica etiam conditur ex metallo; attamen potuit accepisse originem ex lino, ex panno, ex crudo corio, vt verbo dicam, ex re vestiaria. Id si ostendero, impetrauero etiam, potuisse nostras tesserarias icones prouenire ex veste, aut ex panno, tametsi iam confici debeant ex metallo.

Loricis à loro inditū nomen esse, ait Strabo, *quia de corio crudo*, inquit, *pectoralia faciebāt*. Ex lino item fuerunt, ipso Troiano bello, eoque munimenti genere sunt vsi Aiax, Varr. lib. 4. atque Adrastus. *Honor lino*, inquit, Plinius, *etiam Troiano bello; cur enim non & prælijs interfit, vt naufragijs?*

Thoraces perinde lineos Xenophon Thracibus; Hispanis Strabo; Æmilius Probus Macedonibus tribuerunt; & Plutarchus ipsimet Alexādro magno. Sed & Liuius refert, Augustum legisse in veteri thorace linteo *De Cossi opimis spolijs*.

Lib. 1. Scio, Pausaniam existimare, loricam lineam venatoribus potiùs, quàm bellatoribus fuisse aptā: dum *lorica lintea*, inquit, *pugnantibus, non æquè vtiles: transmittunt enim vel [illegible]cta, vel fracta ferrum. Venantibus autem prosunt, franguntur enim, aut retunduntur in ijs leonum dentes, & pantherarum.*

Nihilominus Scriptores alij fermè dāt eis firmitatem chalybe maiorē. Suidas quippe loricarum coactiliu, ait, stipationem fuisse firmam, ac stabilem: & hæc verba Iustus Lipsius ita interpretatur, quasi textus stipatas eas fuisse, nec potuisse flecti, quamuis seruarent cauitatem, habitumque corpori aptum. Nec frustra Cæsar, *omnes ferè milites*, inquit, *aut* Lib. 3. Ciuil. *ex subcoactis, aut ex centonibus tunicas, aut tegmenta fecerunt, quibus tela vitarent, si hostilas sagittas admitterent.*

Plinius *lanæ*, inquit, *per se coactæ* Lib. 8. c. 48. *vestem faciunt, et si addatur acetum, etiam ferro resistunt*. Laudatur verò Contradus quidā ex Monte Ferrato, qui vt loquitur Nicetas Choniates, *ipse tūc quidem sine scuto pugnabat, sed* In Isaac. Angel. *ex lino factum textum quoddam vino austero affatim salito madidatum, sæpiùs replicatum loco thoracis induerat: adeò autem ictibus resistebat, vino & sale coactum, & perfusum, vt omni telo esset robustius*. Porrò quæ subcoacta Cæsar, hæc Vlpianus coactilia, Vulg. Interp. & Plinius lanas coactas nominarūt.

Itaque ex panno icones tesserariæ non minus accipi potuerant, quàm loricæ: tametsi ferreæ postea fieri cœptæ sint, tū loricæ solidæ, nempe ex integra lamina, tū loricę segmētatæ, ex laminis flexilibus & quasi cratibus, tū loricæ catenatæ seu hamatæ ex insertis anellis; tùm loricæ squa-

squameæ vel plumeæ, in modum piscium vel auium ex ferro elaboratæ. Vt sileã loricas corneas, ex ferarum cornibus rasis & læuigatis, loricasque vngulatas, ex vngulis equorum præsectis ac purgatis, quæ ex ferro non parabantur.

Obiter illud insinuauerim, & si Strabo pectoralia loricas vocauit, easdem texisse nihilominus ex æquo humeros etiã. Ideo Alexander Magnus fertur fugitiuis militibus semiloricas dedisse; vt manentes quidem in acie, tuti essent, defenso pectore: at in fugam conuersi humeros nudos exponerent iniuriæ. Fiebant verò ea impatientia & robore; vt telum catapultarium, quantumuis incidens violenter, illas sæpe non frangeret, solaque strictura leuis & cæca ex ictu superesse notaretur.

Sed si hæc, quæ recensui de loricis, haud sufficiens ad necessariam defensionem; explicabo vexilla, vt euincam certiùs, ex panno rectè originem peti gentiliũ tesserarum. Etenim nõ inficior quidem, aquilas, & alias feras ex metallo fuisse in legionum signis, ornatique & vngi, tanquam Deorum simulacra, eas consueuisse. Sed enim scio, ipsis Heroicis temporibus fuisse aliqua vexilla textu serico. Plin. lib. 33. c. 4.

Dracones loquor, quos fuisse tunc etiam in velis pictos, indicare videtur Prudentius his versibus; Hymn. 1.

Pone è ventosis draconum, quos gerebant palliis,
Præferunt in ligno signum, quod draconem subdidit.

Sed & eos fuisse textiles, atque habuisse corpus, quod aurã acciperet, sibilum ederet, spiraretque iram, ex Ammiano disces. Qui describens Constantij Augusti ingressum in Vrbem, purpureos, & subtegminibus textos dracones recéset, hiatu vasto perflatiles, & perinde ac si essent ira perciti, sibilantes, caudarumque in ventum volumina spargentes. Claudiani versus eo spectant; Paneg. ...

--quid fixa draconum
Ora velint; fluitent ventis, an vera minentur
Sibila, suspensum rapturi dentibus hostem!

Clariùs adhuc Sidonius;

--Iam textilis anguis
Discurrit per vtramque aciem, cui guttur adactis
Turgescit Zephyris: patulo mentitur hiatu
Iratam pictura famem, pannoque furorem
Aura facit, quoties crassatur vestile tergum
Flatibus, & nimium iam non capit aluus inane.

Quos Sidonij versus expendens Iustus Lipsius, *vix aliud possis dicere,* inquit, *quàm defingi ab eo rotundũ & inanem draconem, ita textũ, vt vento turgescat, quem per guttur admittat.*

En itaque belli signa ex panno interdum, interdum ex metallo: vt possint etiam insignia gentilitia ex panno aliquando fuisse, & nunc exigi ex metallo.

Vt veniam propiùs ad aurum & argentum, hoc est ad metalla, quæ sola congruunt rei tesseratiæ, coronã in medium adfero; nam hæc etiam, cùm iam paretur ex alterutro pretioso eo metallo, ex lino tamen olim aut ex panno parabatur.

Fuit

Q. Fabius Pictor & Alexan. l. 11. Fuit corona initio vinculum capitis, inductum vt nimiæ potioni mederetur, atque adeo inuentor eius pariter ac vini creditur fuisse Liber, seu Ianus. Strophium Virgilius appellauit,

Virg. in Copa. *Eia age pampinea fessus requiesce sub vmbra,*

Et grauidum roseo necte caput strophio

Capitis nimirum arterias interstringebat, ne vini vapores ad cerebrũ permearent; atque hæ vittæ linteæ ornari cœptæ sunt rosis, aut alijs floribus, natæq. ex hoc situ sunt coronæ floreæ conuiuales.

Sed diadema regium etiam fuit fascia caput euinciens. Dio Chrysostomus; Orat. de Aegritud. *Si quis alius, inquit, caput illæsum fascijs obligaret, omnibus esset ludibrio, atque Regibus tamen id honestum putant, & multa hominum millia pro eo linteolo mortem oppetierunt.*

Plut. in Politic. Seleucus Rex, cum traderetur sibi diadema, vt capiti suo illud imponeret, diu considerasset, dixisse fertur; Valer. Max. l. 7. c. *O nobilem magis, quam felicem pannũ, quem si quis penitus cognosceret, quàm multis sollicitudinibus & periculis & miserijs sit refertus, ne humi quidem iacentem tollere vellet.*

In eamdem sententiam Antiochus, cum Anus quædam beatum ipsum prædicaret, *O mater*, inquit, *si scires,* Stob. *quot & quorumque maximorum malorum causa sit hic pannus*, diadema suum ostendens, *protectò ne supra fimum quidem positum asportares*.

Si hæc non ita sciunt, vt in comperto habeantur, diademata Regum aliquando fuisse linum & pannum; sub iam aliquid, quod pudet propemodum referre. Nempe hunc etiam ignobilẽ, & funestũ eius vsum fuisse: vt Milesia vxor Regis Mithridatis eo sibi fauces interpresserit, *Lacerato capitis diademate*, inquit Plutarchus, Plut. in Lucullo *illud circump. suis collo, seque suspendit. fracto autem illo, ô importune inquit, panne, ne ad hoc quidem mihi vtilis eris.*

Honestius sit narrare, Alexandrum Magnum, cum de equo exiliens, hastæ cuspide Lysimachum ita in fronte vulnerasset, vt sanguis aliter sisti non posset, diadema sibi detraxisse, & adposuisse eius capiti, studio vulneris obligandi, siquidem alia fascia in promptu non erat.

Quæ omnia suadebant facile, coronam olim ex lino & panno fuisse; & si iam ex pretioso fit metallo. atq; adeo ex panno potuisse prodire tesseras gentilitias, tametsi feciales nunc illas misceant coloribus & metallis,

Confirmatur potiùs eadem sententia ex ipso vsu auri argentique in apparatu rei tesserariæ.

Cap. XII.

RETORQVEO iaculum, & probo, ex metallis vsu euinci posse, congruè admodum peti, ab indumentis nobilium, originem tesserarũ gentilitiarũ. Scitari libet, & cur ab his prosapiæ symbolis facessant alia metalla, nempe æs chalybs ferrum? An hæc videntur inclytis ducibus, & militibus strenuis minus conuenire? At cognatio quædam eisdem militibus, vt ita dicam, est cum ferro; agnoscitque eam Claudianus,

—consanguinea per artem

Flexilis inductis hamatur lamina membris,
Horribiles visu, credas simulacra moveri
Ferrea, cognatoque viros spirare metallo.

Tertul. de Pallio.

De Achille etiam ducum maximo, quando eum Thetis genitrix habitu puellæ occultauit, Tertullianus, *de prælio funerat*, inquit, *nec arma longe, ut non ferrum virum attraheret.*

Cur ergo ferrum seu chalybs nõ ornat peræque clypeos ducum honorarios ac gentilitios quemadmodum ornat, instruitque clypeos eorum veros ac militares? Dicam & ego cum Tertulliano.

De habitu feminarum.

si de qualitate rerum gloria est auro & argento, at quin magis ferro, & æri: certe nec ager auri opere paratur, nec nauis argenti vigore contexitur, nullum bidens aurum demergit in terram, nullum clauus argentum intimat tabulis. & paulo post *tam igitur æstimandum est, unde obueniat tanta dignitas auro & argento, cum & consanguineis, quantum ad genus, & potioribus, quantum ad utilitatem, præferatur.*

Dabo autem eandem, quam ipse caussam: nempe, *quoniam aurum, & argentum principes materiæ sunt cultus sæcularis*, verbo dicam, quoniam de ornatu vestium agitur & in vestibus æs chalybs ferrum locum non habent. Si feciales igitur alia metalla præter argentum, & præter aurũ in suis clypeis tesserarijs non admittunt, an non recte insinuant, ex vestibus recte sumi originem eorũ, quę vestes, duo illa pretiosa metalla dũtaxat, ad sui contextum admittunt?

Ad hæc præcipiunt ipsi feciales, ne metallum metallo, idest aurum argento, vel secus in clypeis hisce symbolicis adiungatur. Atqui cælatura militarium clypeorum societatem coniunctionemque auri atque argenti sane non respuit. Quid enim? de Sigismere Regio iuuene, deque ipsius lectissimo comitatu, *clypeorum lux*, inquit Sidonius, *in orbibus niuea, fulua in umbonibus, ita censum prodebat, ut studium.* En auri argentiq; in eis nitor. & Poetæ nihil habent frequentius, quam ut scuta Heroum his duobus exornent metallis.

Ad Regum igitur & nobilium vestes confugiendum est, quas opere phrygio elaboratas, fuisse constat, nunc auro, & nunc argento: ut modò insinuabã ex Tertulliani sententia.

Hæ porro vestes nunquam argenteus pannus fuerunt, cum aureis intextis ornamentis, seu contra: sed vel sericus erat pannus, eique aurum seu argentum intexebatur: vel parti sericę pars aurea seu argentea, instar virgę, aut segmenti, aut scutulæ aut flosculi, aut aviculæ, aut trunculi addebatur assuebaturque, & fiebant vestes virgatæ, segmentatæ, scutulatæ, aut pictæ. Ex quibus quia trahitur nostrarum gentilium tesserarum origo, idcirco interdicitur, ne in eis metallo metallum addatur. Quemadmodum interdicitur etiam, ne addatur colori color; quia phrygiæ vestes, quales nobilium erant, sine auro & argento, vel intexto vel aliter per acum inducto, parari non solebant.

Consideretur etiam locutio ea fecialium, qua nimirum, quod est in scutis gentilitijs, vel aureum, vel argenteum, tam atque croceum ipsi nomi-

nominant, neque album sed retinentissimi sunt metalli vtriusque atque adeo ipsius auari constantius semper argentum, & semper aurum sonant. Et tamen sæpenumero in harum tesserarum pictura, loco auri luteus color, & color albus loco argenti solet adhiberi.

Nempè nihil vulgare, aut humile pati ex æquo, aut vestes nobilium, aut eorum tesseræ debuerunt ideoq; illud vtrumque lumen ex metallo, re vtique pretiosiore, quàm ex licio byssi aut lini accipere maluerunt. Si licuisset pro purpureo, pro cyaneo, pro prasino, pro ianthino, furuoque ductiles gemmas, hoc est pyropum, saphyrum, smaragdum, amethystum, adamantem liquare in ista nima, & intexere eas gemmas pro lanæ pigmentis luxus ad vestium cultum transtulisset: sicut aurũ, & argentum pro luteo & albo demum transtulit.

Hæc itaque fecialium locutio etiã ipsa probat, tesseras gentilitias, quod sæpius dixi, ex vestibus natas esse. Alioquin si de pictura, non de vestiũ ornatu ageretur, deberent aut possent saltem duo ea lumina exprimi colorũ, & non metalli appellatione.

Adferuntur quædam adhuc verisimilia, quæ suadent originem eamdem gentilium Tesserarum.

Cap. XIII.

NIMIVS videar, nisi contraham omnia, quæ supersunt, & proponam ea quàm breuissime.

Si in scuti gentilitij area color sit, & in eius adpicta icone sit metallum: tessera creditur plus & antiquitatis, & nobilitatis præferre; quàm si metallũ in area fulserit, exceperitque illa has colore icones. Cur id vero? an quia priscus mos fuit, serico velo intexere aurum? nam vestes omnino aureas, saltem vsu frequentiore, induxerunt Barbari. Philib. Campanin.

Cur deinde humanæ formæ in ijs honorarijs tesseris raræ spectantur? an quia raræ in Heroum & Nobiliũ trabeis ac sagis ex pingebantur?

Cur item præcipitur, ne vt plurimum gentiliuum scutorum icones insultãt humi, sed persistent libratæ mole tantum sua? An quia defumi ex panno solent, in quo plures acu pictæ spectantur absque tumulo & basi, nec re vlla sustentantur?

Cur etiam violaceus color est rarus admodum in hisce scutis symbolicis? An quia ille distinxit olim Cleri vestes, Templisque & aris, non castris meruit, atque ideo in vestibus peræque, vel in clypeis honorarijs non fuit illorum, qui castra sequebantur?

Cur præterea (exemplum esto in lilijs) scuti areola obsita, & conspersa ijs floribus absque numero, in extrema circùm ora ostendit eos sectos, truncos, & recisos? An quia ita prorsùs eueniret, si pannus cyaneus, intextus aureis lilijs, militarem clypeũ tegeret ornaretque? Certè pictura flores in eum modum præsectos & mutilos nunquam daret; sed flores eosdem pulcherrimos melius fereret disponeretque.

Cur insuper feciales admittunt vellera scutaria, seu quæ muscarijs atris, seu quæ petasis cyaneis variantur? An quia pretiosiores eę pelles spe-

ctare ad vestium ornatum existimantur?, cùm earum vna præsertim suffultura vetus clamydis Regum Gallorum appelletur?

Quid recenseam cruces militariũ Ordinum? de his alibi quidem agendum erit: nunc insinuauerim tantummodò; ipsas ex panno fuisse olim, hodieque pannum esse.

Omitto figuras ferarum atque auium complures, ac formas rerum varias, quæ in his familiarum tesseris imbuuntur colore non suo frequentissimè; nec aliam ob causam: nisi quia solent ad argumentũ Principis colorari, ac veluti expingi ex eorum indumentis.

Sileo pariter vestes eorum, qui armigeri, aut feciales sunt Regum aut Ducum maximorum. Sunt enim schemate simili, ac regia eorum tessera tanta videtur esse rei vtriusq; propinquitas, & veluti cognatio.

Explicabuntur non ita multò post quędam scuti tesserarij partitiones, in quibus Patres Patrati, & feciales sententiæ huic nostrę subscribere videbuntur. Nonnullas enim parmulas gentilitias manicatas vocãt, bracharas alias, & alias clamydatas. Iidẽ quando scutario capiti colorato, coloratam infulam iungunt, ita loquuntur, quasi nexilem pannum assuere capiti scutario item ex panno, dicerentur. Et quia scuti partitio vniuersa (vti suo loco apparebit) designatur per caput, collum, pectus, vmbilicũ, crura, & pedes: perinde ac si vestis vni viro potiùs, quàm pictura vni clypeo adornaretur: hæc me sanè magnopere confirmant in sententia, de horum insignium origine ex vestibus petenda.

Concludam, & dabo iam in theatrum hermas aliquot, conuestitas insignibus tesserarijs: quas videre est prominẽtes ex casside scutaria nobiliũ quarumdã familiarũ Germaniæ.

Habens

Habent eosdem typos in veste, qui spectantur in clypeis honorarijs, atque ostendunt illam, quam inter hęc duo reor equidem intercedere affinitatem.

Fateor tamen, inter solas nos cõiecturas versari, & posse contingere, vt error sit; ita de harum tesserarum origine pronunciasse. Sed ab æquis iudicibus hic erit existimandus saltem eiusmodi error, qui me isthęc scribentem, aptè ad fallendum, hoc est inter tot & tam pulchra rationũ momenta, veluti personatus, prętuerit cũ larua simillima veritatis. Sum enim alioquin satis gnarus, falsa interdum veris probabiliora videri; suoque fascino sępenumero illudere mẽti ea, quæ ex ingenio proprio, vel necesse vel volupe saltem fuit, in re maximè ambigua, excogitare.

Demum fateor illud etiam, me studio magno quęsiuisse; num Scriptorem aliquem inuenire possem, qui mecum idem sentiret, & incidisse In c.1. lib. Num. dumtaxat in ea Lyrani verba, *Signa propria sunt in vestibus & scutis, quibus bellatores mutuò se cognoscunt, & suos ab aduersarijs distinguunt.*

De materiata scuti tesserarij figuratione.
Cap. XIV.

PICTVRAE nostrę huic heroicę tabulã apparare iam debemus, eã verò scutum esse, paulo altiùs insinuaui. At fuerunt in re bellica diuersæ res, scutũ, clypeus, parma, ancile, pelta, & cetra: & quodnam igitur eligemus? Considerare singula pręstat, & tum licebit sapienter statuere, quęnam prę alijs forma operi consentanea iudicetur.

Scutum Romanorum, vel erat

latitudine inęquali, ac circa vmbilicum laxius, vel erat instar imbri-

cis conuexi recuruum. Illud medio loco, & hoc ad latera Dio Cassius Lib. 49. collocauit, in testudine militari cõpaginanda. hoc est congruè, tum ad planitiem, tum ad accliuem decliuemq; seu ascensum seu descensum eius. Lõgitudo ea erat, quę militem totum, se inclinantem leniter, in prę- Liuius lib. 44. lio tegeret: adeoq; fiebat facilè, vt miles idem stans in vigilijs, capite super scuti marginem posito, sępenumero indormiret.

Scuti eiusdem vsum à Samnitibus Romanos didicisse, Athenęus credidit: sed Liuius, Dionysius, Plutarchus Plut. in Romul.

ante

ante Samnites notos, inductum eiuſdem ſcuti vſum, ſuadent; dum perhibent, Romulum ſua & Romanorum arma, clypeos Argolicos ferentium, in ſcuta mutaſſe à Sabinis accepta. Preterquā quod Samnitici ſcuti forma diſcrepabat à forma ſcuti Romani. Liuius enim ita illud circumſcribit. *Erat ſummum latius, qua* Lib. 9.

pectus atque humeri teguntur, faſtigio æquali. ad imum cuneatior, mobilitatis cauſa.

Clypeus eò differebat à ſcuto, quod non in lõgum extēt, ſed teres eſset, atq; in orbem formatus Id verò cauſæ fuit, cur Solis comparatione figura eius exprimeretur, & cur Virgilius dixerit;

Lib. 11. Æn. *—clypeique ſub orbe teguntur.*

Parma item rotunda vocabulum accepit, *quòd à medio*, inquit Varro, *in omnes partes par*, & ea equites, ſicut legionarij ſcutis vel clypeis, vtebātur.

Ancile ſcuti genus, circum ſeu ab omni parte ancīſum, vt Varroni placet, vel vndique circumciſum, vt loquitur Seruius, angulis carebat, ac teres omnino erat Ouidius

In Faſtis. *Id ancile vocant, quod ab omni parte receſſum eſt,*

- - Quemque notes oculis angulus omnis abeſt.

Plutarchus tamen putat fuiſse ancile, inſtar reflexæ reuolutæ ac curuæ lineæ, habuiſſeque apices in ſe mutuò redeuntes. In Numa

Pelta ſcutum breuiſſimum, quia lunæ mediæ ſimilitudinem referebat, ſeu cauum erat inſtar lunæ, à Poetis ideo lunata dicta eſt, Seneca

--lunata latus

Protecta pelta.

Et Virgilius

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis.

At Iuſtus Lipſius fuiſſe bilunem, credit, ſeu inſtar duplicis ſemilunæ, idque conijcit, tum ex antiquorum lapidum monumentis, in quibus ſpectatur Romæ Amazonum pugna, inſtructa bilunibus peltis; tùm ex Marciani Capellæ ea comparatione, qua formam peltæ Amazoniæ reddidit, ab illa Italiæ parte, quæ Brutios habet, & in qua duo promontoria duplicem ſinum pandunt, cum medio diſcrimine, ſeu eminentia, iuxta Ptolemæi, atque aliorum tabulas. Orat. Rom. l. 3. dial. 2.

Cetra pariter ſcutum breue, ac proprium Afrorum, ad Hiſpanos ab eis trāſijt. Sed & Britannos breuibus cetris vſos eſſe, affirmat Tacitus; Mauriique nunc eis armantur, maiuſculis tamen, & figura humani cordis: an quia neceſse in prælijs eſt, corde præſtare? Strabo

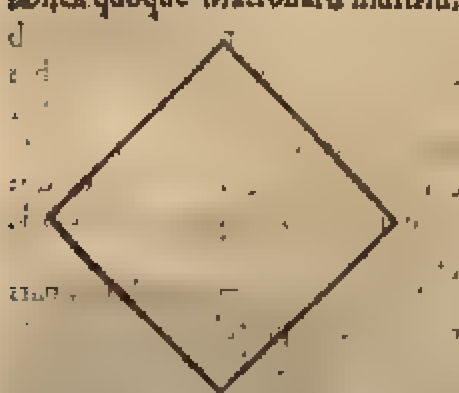
Porrò ad ſcutum vt redeām, pars eius media & protuberās, vmbo appellatur, auertendis ictibus lapidum, ſariſſarum, & cuiuſcumque teli violentioris; atque adeo repellendis cominùs in conflictu hoſtibus. Margo, ſeu labrum erat ferri lamina, ſcuti lignei extremā oram ambiens muniensque, ſuſtinendis ictibus. Duæ Polyb. Suet. in Iulio. Caes. lib. 3.

præ-

præterea introrsùm ansę brachio scutum aptabāt, totidemq; lora suspensum alligabant humero, quoties progrederetur miles, aut mutaret castra. *Plut. in Aemil.*

Iam vt definiam, & quænam debeat esse scuti tesserarij materiata figuratio, paucis rem expediam. Existimo enim ad scuti Samnitici formam, inferne concauam & pinnatam, ęqualem autem superne, exigi posse materiatam scuti huius honorarij figurationem. Suffragatur eius antiquior in monumentis Nobilium ac recens vsus; præsertim in Regionibus atque Prouincijs, in quibus vigent maxime studia rei tesserarię. Et si passim in Italia nunc figura scuti ovalis vsurpatur, retineturque: nescio an ex Pictorum, & Sculptorū imperitia. Accedit Iusti Lipsij auctoritas, qui cum proposuisset ex Liuio scuti Samnitici descriptionem: *facilis intellectu*, inquit, *hæc descriptio: & videmus etiam in maiorum nostrorum insignibus, aut monumētis hæc talia scuta.*

Vt obiter dicam de parmula symbolica quoque Matronarū illustriū, ea formatur specie ac similitudine oxygoniæ, seu lingulatæ tessellæ, desinentis ab omni parte in promissiorem cuspidem. Alij pulusillum vocant, in quo exercēt mulieres lintearia opificia: cum laus potissima ipsarum sit, quemadmodum & olim Lucretiæ, inter lucubrantes ancillas domi nere, subtegmina ducere, plagulas intexere, & rem domesticam (viro procurante rem publicam) administrare. *Philib. Capponius.*

Huic pulusillo illustriores matronæ, torquis loco, cingulum laqueatum, & implexum identidem, circumponunt. Quod sororum stemma censetur proprium gestamen fœminarum Principum, dedit que initium Anna Dux Aremoricorum: vt tessera id esset suæ erga Diuum Franci cum venerationis. Circumferebant olim cinctū auratū, velut pudicitiæ symbolum: sed intermisere, postquam incæpit esse promiscui vsus.

De materia ipsa scuti nihil admodum attinet loqui. olim ἀπὸ τοῦ σκύτου idest à loro vertus, quam a secando, vel ab excutiendo tela, nomen accepit. & ipse Iuppiter in pugna contra Tytanas, capreæ Amaltheæ tegmen pro scuto habuisse fertur. Postea ex cratibus iuctis taurino glutino, aut protectis pelle lupi tauri vel vituli; ex viminibus, & neruis tortis ac duratis; ex asseris compaginatis, aut ex duplici tabulatione arboris alicuius aquaticæ (cuius vepote lenissimæ contrahit se plaga, claudensque vulnus suum contumacius ferrum transmittit) atque adeo ex ferro chalybe ære argento auro fiebant. Neque hoc postremum fingunt dumtaxat Poetæ, sed Historici etiam tradunt: quia luxus non vtiq; fingit; sed re ipsa excedit, ac serò exorbitare consueuit. *Lucan. l. 1. Stat. l. 3.* *Tacit. l. 4. Annal.* [illegible] *Plin. l. 11. c. 40. Curt. l. 10. Sidon. l. 4. ep. 20.*

De hac, tamen, materia haud me oporteat fuse disserere, lapides enim,

tabulæ

tabulę, metalla, & quidquid est picturæ, aut sculpturæ aptum, id aptum est etiam admittendis typis gentilitijs; ac tantùm à temporis carie, non ab ictibus ferri metuit materia rei tesserariæ.

Volutas, & limbos reductos, in ambitu scuti eiusdem materiati, non probat Philibertus Cãpanile. Quippe cum existimet, significari ab eis membranas illas & pelles, in quibus diplomata & priuilegia Regum & Principum exarantur. Quales tibiæ sunt & caudæ ouium ac pecorum, quæ, vti superuacaneæ, extra paginã extent. Credit verò, eiusmodi scutis nó indicari vetustam originem, nec partam in bello gloriam; sed vrbanam laudem solum, famamque eruditionis ac litterarum; nam hominibus nouis scripta priuilegia conferri arbitratur.

Attamen Hercules ipse Heroum maximus cingitur vndiquè, ac tegitur leonis pelle; prominentque, citra damnum honoris, circa ipsum eiusdem feræ cauda tibiæque. Nec alio habitu vexilliferi, & fortes alij bellatores olim venire ad aciem cõsueuerunt. Non igitur huiuscemodi volutæ, aut limbi reducti vllatenus possunt officere vetustati generis, aut veræ nobilitati.

De metallis, quibus pigmenta fiunt rei tesserariæ. Cap. XV.

TABVLAM dedimus, & iam picturæ nostræ heroicę (quod superest) eã aptamus; explicamus verò singulatim ea lumina, quibus pro dignitate solet collustrari. Agimus primo loco de metallis, ex omnium fecialium consensu, & ex eorum suffragatione communi. Tametsi Vincentius Borghinius, Vir alioquin disertus & grauis, arbitretur ea debere facessere ab re nostra tesseraria: & quod *In tract. de fami. Fiorentine.*
album est, debere colorem dici, non metallum: quod autem est croceum seu flauum, colorem pariter, nõ metallum nuncupari debere. Atq; adeò album haberi instar luminis posse, si comparetur cum colore nigro, qui est instar vmbræ, ex coloribus natiuis & primigenijs: esse item instar luminis croceum, si comparetur cũ puniceo, cyaneo, prasino, & molochino: qui vtique videntur et esse instar vmbræ, ex coloribus compositis & miscellaneis.

Est lex recepta, vt ex metallis dũtaxat vsurpentur duo, nempe aurum atque argentum, in rei tesserariæ delineatione.

Auro primas damus, quia refert solem, ac splendorem eius: ab aura enim aurum dicitur: pertinent autem ad hoc auri iubar multa, nempe *Isid. lib. 16. c. 17.*

Croceus color; etsi est aliquomodo affinis rubro: vt propterea Ouidius dixerit;

Nec fuerant rubri cognita fila croci;

Luteus color, qui vel à croceo non discrepat: atque id causæ fuerit, cur dixerit Virgilius

-iam croceo mutauit vellera luto. *In Bucol.*

vel est aliquantò dilutior; quo pacto luteum appellamus vitellum oui: & Virgilius canit,

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Flauus; qui aut est omninò similis croceo, vt dixerit propterea Ouidius;

Seu flamine, placuit croceis Aurora capillis.

Aut est mitior; & clarior, idest ex albo magis concretus: ex quo mel flauum, flauas aristas vocamus; Tiberimque flauum Horatius appellauit.

lib.3.c.1. Galbineus color, qui etiam idem atque aureus videtur. Ita Vegetius; *Eryngion*, inquit, *herba dicitur, quæ in littore nascitur propè vndam maris: florem habet, quasi aureum, vel galbineum.*

Fuluus color excelsum ruboris quemdam præsefert, palmæque arboris fructui assimilatur, ideoq; vocatur spadix, ac phœniceus. Maximè vero lucet in auricalco, quando præsertim in splendorem datur. Stellas idcirco fuluas Tibullus nuncupauit, fuluosque leones, arenas fuluas dicimus: fit autem ex flaui & fusci temperatione.

Rauus color est idem ac fuluus, sed obscurior. Horatius

-- *ab agro*
Raua decurrens lupa Lanuuino:

rauosque oculos laudauit Varro in cane, atque in ariete.

Rufus denique, est pariter fuluus color, sed facit multo nigrore.

Alterum metallum, hoc est argentum, cui proxima est ab auro dignitas, lunam refert syderum præsidem & reginã, lucemq; vibrat luce auri clariorem, aut quæ magis ex longinquo niteat. Candidus verò color neutiquam ab argento differt: sicut nec croceus, luteusue ab auro: nisi quod ij colores apparent picti, & metalla prætcrea lucent.

De coloribus aptis delineandæ rei tesserariæ. Cap. XVI.

ANTIQVORVM Pictorum moderationẽ simul, atque præstantiam admiratur Plinius: qui immortalia opera, & tabulas emptas oppidorũ opibus, quatuor tantum coloribus parauerint. Nec pluribus vsos esse Appellem, Echionem, Melanthium, Nicomachum, viros in ea arte clarissimos, affirmat. Sed & neminem illorum aut eguisse, aut purpuris intrãtibus parietes, & domos, aut limo fluminum Indicorum, aut sanie draconum, elephantorumque: quibus tempore ipsius erant instructæ Pictorum officinæ.

Nos ad picturam rei tesserariæ, haud multo plures colores desideramus quinque nimirum a fecialibus exigi solent, puniceus, cæruleus, prasinus, violaceus, & niger. Neque ad ornamẽta nobilitatis, quæri oportet, intrasse parietes & domos purpurã; postquã domos intrauit ad luxum & ad gulæ irritamenta, instruens non vestiaria modò, sed triclinia etiam; sicuti tot aliæ intrarũt maris delitiæ, quæ stomachum nescio recreauerint melius, an onerauerint?

Rubeus color honoratissimus censetur, ac refert ignem: cum verò, cum præstantissimus est, liquor edit pretiosus, colore nigrantis rosæ sublucens, & manans ex muricis candida vena. Appellatur frequenter Tyrius color; quoniam sunt apud Tyrum murices optimi & plurimi; atq; adeo vestis, eiusdem muricis sangui-

ne

nebus saturata, tùm à M. Tullio, tùm à Quinto Curtio dibapha Tyria nuncupatur.

In Att. *In Iul. Cæs.* Purpura, conchylium, buccinum, pelagia ex hoc genere sunt, eoque spectant apud Tullium conchyliata peristromata, & vestes conchyliatæ apud Suetonium.

Puniceus color eiusdem est luminis: existimo enim Phœnices populos ei vocabulum dedisse, sicut dixi Tyrum Tyrio colori fecisse nomen: in qua me sententia illud cõfirmat, quod & olim Veteres dicãtur colore puniceo librorũ titulos exarasse, vt Phœnicũ esset recordatio, qui habiti sunt litterarum inuentores. Male itaque alij credunt, nomen ei impositum fuisse à palma, quæ est Græce φοῖνιξ. & male insuper tribuunt ei colorem violæ, quasi sit purpura violacea. Spadix enim, & phœniceus iuxta hãc deriuationem, vt ostendi, est potius fuluus color, dissimilis planè colori puniceo, vel Tyrio: cuius vtriusque arbitror esse idem iubar, sicut Tyrij & Phœnices erant iidem populi.

Tyro-amethistus aliquanto erat clarior, atque in aspectu blandior, partim ex gẽmæ, partim ex purpuræ Tyriæ quadã temperatione. Quamquã *ex vtroque*, inquit Plinius, *nomen improbum, simulque luxuria duplex.* *Tam lib. 9.*

Roseus color huic affinis videtur; sed ille tamen, qui non ex rosa Milesia (nã hæc nimium ardet) verũ ex alia rosa nomen habet, præferente colorem humano corpori familiarẽ. In quo sensu Poetæ ceruicẽ, papillas, digitos appellant roseos, quia candor in eis rubore sanguinis cum venustate suffunditur, & ideo colorem hũc M. Tullius suauem nominauit.

Ostrum, ex quo ostrina vestis, colore lucet subrubeo, atq; est idem ille succus, qui ex murice, purpura, pelagia, & conchylio exprimitur.

Blatteus color est etiam ipse sanguineus blattæ enim sunt, quasi bullæ sanguinis concreti. Et hic pariter a Tyrio colore non differt, de quo vtique, *laus in summa*, inquit Plinius, *color sanguinis concreti, nigricans aspectu, idemq; suspectu refulgens: vnde & Homero purpureus dicitur sãguis.*

Coccum Vlpianus Iuro-consultus excludit à purpuræ appellatione; *L. Si cui lana de leg. 3.* cum sit frutex fructuosus, ex cuius granis haurictur color lanæ præcipuus. Sed est tamen rubeus color præstantissimus, ex eoque infici solebant Imperatoria paludamenta.

Vt veniam ad cæruleum colorem, haberi hunc à me in secundis honoribus, & postputari puniceo seu Tyrio, grauiùs acciperet Antonius Thylesius; nam a cæruleo ipse in colorum censu maluit exordiri: *Quæ*, inquit ille, *nisi natura ipsa gauderet numquam profectò Diuum hoc domicilium,* *In lib. de color. c. 1.*

Continuo circum complexu cuncta coercens,

specie tam læta exhilarasset. Quin etiam cæruleum existimat dici, quasi cæluleum, ac iubar cæli referre: vt proinde tum Ennius,

Cæli cærula templa,

tùm Ouidius Deos cæruleos appellarint. *Lib. 2. Metam.*

Attamen cæruleus ex æquo haberi solet maris color ideoq. Neptunus Iouis cæruleus frater ab Ouidio, à Virgilio autem Charontis cymba cærulea nuncupantur. Quod etiam causæ fuit, cur olim ex veteribus nonnulli, *Lib. 1 Metam.*

 sicut

sicut alterum Homeri Poema, propter cædes ad Trojam, & sanguinis eo in prælio fusi madorem, exornabant colore sanguineo, ita Poema alterum, complectens Vlyssis maritimos errores, inuoluerent, tegerentque membrana cærulea.

Sed quid? adde alia, & in cœlo, & in terra prisci scriptores vocarunt cærulea, nempe imbrem & solem Virgilius, dracones & serpentes Ouidius, Germanos Horatius, fortasse ob eorum oculos plerumque glaucos. Epod. 16. Itaque anceps quæstio est, & sententiam ideo petrogare iudices, necessarium videtur. Non possum tamen ad iudices magis consentaneos, quam ad pictores ire. Quid illi? cæruleum præstantissimum & summi pretij, non cælestem, nec cæruleum, sed vltramarinum vocant. Mare idcirco ex ipsorum suffragatione putem colore hoc referri, & merito primas dedi colori rubeo, qui refert ignem manentem sublimi loco, & finitimum cælo, nempe supra mundi alia corpora, dignitate & naturæ conditione humiliora.

Cæruleus hic, venetus in Circensibus ludis, vt dixi, passim appellabatur. Idem a Græcis & cyaneus, & cymatilis dici consueuit. & quia κῦμα fluctus est, id confirmat similitudinem eius cum fluctibus & mari. Ad eam vero similitudinem spectat Ouidij versus,

Hic vndas imitatur, habet quoque nomen ab vndis.

Cæsius quasi cælius, sicut cæruleus quasi cæluleus dici a quibusdam creditur, nec iubar vtriusque discrepare. At
Lib. de nat. Deor. M. Tullius oculos esse cæsios Mineruæ, ceruleos Neptuni affirmauit: agnouit ergo discrimen inter cæsium, & cæruleum nec vllus cælum cæsium hactenus dixit, sicuti cælum, immo etiam mare cæruleum dixerunt multi.

Sed an discrimen hoc facit fulgor aliquis visu horrendus, qualem in leonis oculis aiunt flagrare, instar ignis? Ex quo etiam a cæde cæsios dici oculos, aliqui sibi persuasere, eosque Mineruæ, quæ Dea belli erat, ideo tribuerunt?

Ita existimat Antonius Thylesius, Lib. de Color. c. 1.
& non minus oculos à cæde cæsios, quam Cæsarem a cæsa in puerperio matris propriæ aluo, appellari opinatur. Quocirca præter Mineruam, Catilinæ oculos fuisse cæsios putat, tantum ideo, quia eos Salustius fœdos vocauit, & quia senatores, ac primarios quosque designasse ad cædem oculis visus est. Asserit quoque, leonem vocari charopon ab Aristotele, atque a Catullo cæsium, ob solam oculorum speciem, quemadmodum Hercules, charops cognomento, quasi iracunde intuens, est appellatus.

Sed enim vereor iniuriam fieri cæsio colori. Minerua enim, vel maxime quia oculos cæsios habebat, potuit de pulchritudine cum Venere ipsa contendere. Etenim Homerus idcirco eiusmodi oculos Mineruæ affinxit, quia summam olim in eis puellarum venustatem constituebant. Frustra verò ex cæsio colore horror petitur; quia ostendam alibi, Palladem non oculis, sed casside cristaque, incutere terrorem consueuisse.

De leone, atque Hercule pariter afferre possum interpretationes magis amicas aut benignas: si nimirum dixero, terribiles quidem, sed simul pulchras videri eas oculorum acies, siue in Hercule, qui fuit inter homi-

nes

aes leo, siue in leone, qui conferri posset Hercules inter feras. Siquidem color hic cæsius gratior est clarior & lucidior, quam cæruleus. Nec fortasse discrepat a cæsio glaucus color, qui miscetur ex cæruleo alboq; vt propterea Pallas a Græcis γλαυκῶπις, à Latinis cæsia, in eadé significatione, dicatur. Sic glaucos noctuæ oculos, & salices ac palustres vluas glaucas vocamus. fœdaque propemodum interpretatio videatur, fœdos Catullinæ oculos cæsios existimare.

Viridis color terram refert, rerum omniū aut parentem, aut altricem; & eā quidem virentem repræsentat; fit vero ex nigro & fului temperatione, gratumq; oculis iubar propinat.

Cur prasinus hic idem color dicatur, alibi insinuaui. Inuenitur & in veteri inscriptione chelidonij coloris mentio: & hunc esse pariter viridem, seu prasinum, scriptor aliquis interpretatur, *quia*, inquit, *Chelidon hirundo Veris amica est.*

Violaceus color, consanguineus est purpuræ, imo & purpura quædam lenior: quia violacea multo ante rubram in vsu & pretio fuit. Terram refert, sed florentem, & quasi puerperam prægnantemque.

Ianthinus color est omninò idem ac violaceus. nam florem, quem ἴον Græci, Latini violam dicunt.

In Aulularia. Molochinus est similis maluæ, & paululùm præ viola rubet; infectores verò huius coloris molochinarij à Plauto appellantur.

Ferrugineus, qui & hiacynthinus, ferro candenti haud est magnopere absimilis.

Fuscus nec ipse à viola multùm differt. Claudianus:

—hæc lilia fuscis
Intexit violis.

Virgilius verò cum easdem violas nominauit nigras, non ideo eas magis tinxit, vel obscurauit, quàm Claudianus. Dicam enim, De rapt. Proserp.

—quid tum, si fuscus Amyntas? Eglog. 2.
Et nigræ violæ sunt, & vaccinia nigra.

Quamquam arbitror equidem, ad fuscum, & ad nigrum inclinare dūtaxat violaceum colorem: quem vtique producit rubeus color, cum miscellaneo albo & nigro.

Peculiariter illud a fecialibus obtinuit ianthinus color, præsertim in Gallia (vti affirmat Philibertus Monetus) vt sit quasi medius & communis, inter colores & metalla. Quocirca si tesseraria icon ianthina pingatur, in valuulo scuti aliter colorato, existimabitur metallum esse: si autem exaretur supra metallum, manebit color. Itaque variat naturā, & inter pigmenta rei scutariæ, ferè dixerim, est Hermaphrodito similis: qui dum iungitur viro, censetur fœmina, & manet vir, dum fœminæ copulatur.

Color niger terram & ipse refert, sed destitutam omni germinum & florum ornatu. Ne quis miretur tamen, terræ eiusdem significationem à me tribui ex æquo coloribus nigro ianthino & prasino, audiat Tertullianum, qui *Terram* inquit, *si verno* De Pallio. *seras, temporatim vestiri amantem; prope sis, eamdem negare: memor viridem, cum conspicis flauam, mox & visurus canam.*

Sed haud propterea rectè aliqui Apud Gell. ... colorem terræ natiuum & proprium, esse album crediderunt, cineris argumento

gumento

gumento, quasi & ipsa pariter albescat, humido exusto. Nigra enim est, Orpheo iudice, qui cecinit:

Terra nigra multiformis hominibus generat malitiam.

Fauet vero vsitata fæcialium locutio, dum ij colorem nigrum, in hac arte tesseraria, semper sabulum vocant.

Pullus color nigro affinis, videtur ipsius terræ maxime proprius; quia pars terræ maior pulla est. Spectatur verò idem hic pullus color, in dorso leporino, leporesque ideo canem fallunt, quoties sternunt se in terra recenter aratro scissa, & calori ac soli exposita, nempe

Quem fuga non rapit ore canum, non occulit umbra,
Concolor immotum sub Ioue terra tegit.

Giluus color, pullo haud dissimilis, frequens est in sagulis rusticorū, quæ fiunt ex lanæ villis natiuis.

Melinus color est idem ac giluus: alij tamen spectare ad albū credunt, facitque Plinius, qui priscos ait Pictores, quatuor tãtis dumtaxat coloribus, Melino ex albis, Attico ex Silaceis, Sinopide Pontica ex rubris, atque ex nigris atramento vsos esse.

Fuscus hoc loco ab aliquibus recensetur: sed cum is fiat ex albi & nigri confusione, sitque inter hos medius, pertinet potiùs, vt dixi, ad ianthinum colorem.

Ater color an discrepet a colore nigro, de quo hic agimus, dubitant nonnulli. nam aiunt semper colorē atrum tristem esse, at nigrum interdum esse lætum, suasque habere illecebras. Sic dies atra putant, & habere omen multa. vti mortem, cadauer, sanguinem effusum & tabidum, fauillam, cinerem, carbonem.

Profectò atrum colorem, fermè omnem extra gloriam, faciunt homines atrati, & pullati; dies etiam nefasti, signati lapillis atris, funesti atque acerbi casus. Persius

Quæque sequenda forent, & quæ vitanda vicissim,
Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.

Ouidius quoque librum suum ex loco exilij ablegans, sic eum alloquitur;

Infelix habitum temporis huius habe,
Nec te purpureo velent vaccinia succo,
Non est conueniens luctibus ille color.
Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.
Fortuna memorem te decet esse mea.

Atro itaque velo librum muniverit; quemadmodum & Homerus ait Thetidem, dum filij Achillis imminentem obitum adfleret, cum peplo atro ad Iouem adijsse. Iliad. xx.

Equidem haud opinor, atrū colorem & nigrum, nisi in luminis flore aut austeritate differre, vti mox dicam. Interim expiatam esse omnem suspicionem sinistri ac mali ominis reor, hac ætate, in colore nigro seu atro: tam est frequens illius vsus in virorum nobilium indumentis.

Cum autem differam multa, in laudem nigri coloris dicenda, quando & de caladis tesserariæ plumario instructu, & de futura Imperij Aquila sermo instituetur, saltem debeo hic insinuare; si superstitio admit-

mittitur, colores etiam alios, aspectu hilares, aspergi posse nota funesti ominis: siquidem & ipsi aliquando in funebri re adhibebantur.

Alexand. Ital. tit. de sepult. & lugend. Videlicet funera Matronę Romanę olim comitabantur, cum veste alba; in qua etiam veste cadauer defuncti perferebatur. Eadē in vsu fuit apud Argos, dum lugerent: nec mos ille obsoleuit, nisi postquam lex lata *Plutarch.* est, vt qui lugebant, abstinerent à conuiuijs, ornamentis, & alba veste. Ad hæc trabea ipsa, & si purpurea, intererat funeribus: nam ea in funebri pompa Equites Romani amiciebantur; si Cornelio Tacito credimus, qui describens Germanici funus; *Lib. 3.* *Tribunorum*, inquit, *Centurionumq; humeris cineres portabantur: præcedebant incompta signa, versi fasces, atque vbi Colonias transgrederentur, atrata plebs, trabeati Equites, pro opibus loci, vestem, odores, aliaque funerum solemnia cremabant.*

Ne vero de puniceo colore dubiū supersit, & contendat quis, trabeam ex alio panno aut lu̅ni̅æ fuisse, Seruij auctoritate id clarius ostendam; *In lib. 3. Æn.* qui, *quoniam*, inquit, *sumptuosum erat & crudele, victimas vel homines interficere, sanguinei coloris cœpta est vestis mortuis inijci, & vt ipse testatur VI. Aeneidos.*

Lib. 6. Æn. *Purpureasque super vestes velamina nota.*

Seru. in l. 3. Æn. Idem iudiciū esto de colore cyaneo, non solum quia eius aliquod genus est nigrum, quod Indicum appellant: verū etiam quia Cato ait, seposita purpurea veste, fœminas cærulea vsas Romæ, dum lugerent: vti Seruius quoque refert. Quo pacto etiam olim in Græcia mulieres cum cæruleo amictu prosequebantur suorum funera.

Denique violaceum, seu ferrugineum aptum luctui esse, ij suadebāt; qui à Virgilio putant, ferrugineos ideo appellari hiacynthos, propter Pueri casum, quem Apollo diu fleuit. Certè nubilum cœlum ferrugineum ac triste, ratemque ferrugineam Charontis Poetæ dixerunt.

Si album colorem itaque, si puniceum, si venetum, iantuinumque non ideo pro tristi, & lugubri accipimus, quòd funera subinde comitarentur, nec damnare colorem nigrum oportet; quasi omen habeat: propterea quod frequens olim color funerum esset, Ne multis; haudquaquam hominum religio, aut superstitio ea est, quæ colores commendat, vel secus: sed proprium iubar cuiusque, hoc est ille peculiaris nitor, quem à Sole hauriunt, parente illustri colorum, ac luminum reliquorum.

Quadam luminis diuersitas in metallis & coloribus consideratur.

Cap. XVII.

DISTINGVERE licet, in his metallis & coloribus, quoddam aut floridum, aut austerum lumen, atque adeò pallorem nescio quem, languoremque.

A languore peculiariter ne aurum quidem excusauerim: ideo quęrebatur olim coronandis Regibus purum & putum aurum, nullaque iniuria permixtionis pallidum: eratque ex hoc genere colophonium,

appel-

appellatum idcirco ab Herodoto aurum optimum. Ceteroqui & Ouidius dixit,

Lib. 11. *saxum quoque palluit auro.*

Et Statius,

Lib. 4. Theb. *Electro pallet, & iaspide clarus Eoa.*

Ac frequenter Latini scriptores luteum colorem pro pallido accipiũt.

Sed & argentum quoque, eiusque color aut lumen, aliquando pallet: ex copula enim albi flauique pallor generatur. In quo sensu Horatius purpureos olores, purpureas niues Albinouanus, & Anaxagoras niues easdem nigras dixerunt. Imò & astris affingit pallorem Statius, sole appropinquante, ac resorbente illorum iubar. Mane videlicet, cum vt loquitur ipse,

Lib. 11. Theb. *— iam sydera pallent*
Vicino turbata die.

Prop. in Catal. Murrhina quoque Plinius & Virgilius, Ouidius autem prasina dixerunt pallere, tribuendo corymbis
Ouid. 3. Met. & querceis ramalibus, eorumque glandibus pallorem.

Verum aliud expendere sit in his coloribus & metallis. nempe in eis distingui lumen & vmbram: atque adeò inter hæc duo, splendorem quemdam notari, seu splendidiorem
Plin. lib. 35. c. 5. fulgorem, quem tonon Antiqui appellarunt.

Agnosco in eis equidem extremã quãdam vim, quæ in nigro colore, exempli causa, cum vitio est, dum apparet simillimus noctis & tenebrarum: ex eaque vi oritur, vt qui in carcere cæco diu vixerũt sæpe diem ampliùs non videant, cum ad libertatem, atque ad lucem redeunt.

In albo inest perinde vitium, eo quê aspectum lædit, vt in gypso, & niue. Ita ex M. Antonij militibus, dũ per assiduas niues ab expeditione contra Parthos remearent, cæci euaserunt permulti; quia candor nimius aciem oculorũ in eis non hebetauit modo, sed omnino exhausit.

Causa vtriusque damni est color seu lumen, oculi cibus: cuius videlicet eius nimius, in albo extremo, tantumdem nocet, quantum nocet eius nimia claritas in extremo nigro. Etenim ex æquo diuturna lucis, aut copia, aut inopia oculo exitium creant.

At quantulacumque societas rubri natiui, in colore albo, nutrit oculum sobriè ac suauiter, delectatque aciem; non eam cum damno spargit dissipatque. Hæc porro natiui coloris temperies est in gena, est in manu, quando ætas floret. Est insuper in margarita, in qua vtique gemma distingues miscellaneum quemdam ruborem. Est etiam in eo adamante omnium laudatissimo, qui appellatur sidereus, speculumque ex chalybe imitatur. Mitigat siquidem excessum alboris in eo gratus & occultus nescio quis metalli rubor, blandéque oculis arridet.

Sed & stellæ tranquillis noctibus albescunt suauiùs; quoniam aspergit eas temperatque nonnulla coloris cyanei amœnitas. Quin etiam forsasse in lilio placet portio aliqua coloris prasini, quę cum caule genita superest adhuc, candoremque illius clanculum comitatur.

Erit color niger pariter oculis gratus, si fuerit nitidior; & cum lucis temperie in conspectum venerit. Sic in homine oculus niger spectatur maximè cum voluptate. Sic in Eu-

ropam

ropam ad nos Indi vascula trãsmittunt, ita colore furuo lita, vt præseferant plurimum læuoris & lucis. Sunt verò grati summoperè, expicti auro in eis aut flosculi, aut auiculæ, aut genioli.

Sic & nigra marmora, cum ea in splendorem dederis, ita vt vultum instar speculi reddant atque reciprocent, pretium merentur læuore ac nitore suo, ornantque Basilicas. Habent autem occultam cum albedine societatem (quę interdum erũpit in apertas maculas) mutuanturque ex illa tonon, seù splendorem: quem vocare coloris florem possis; sicut austeritatem rectè, vim eius obtusam & fractam, appellaueris.

Obueniunt facile apud Latinos Scriptores, sæpenumero aliquæ locutiones, quæ insinuare videantur has colorum defectiones, aut dotes. Vitruuius fortasse, haud alio sensu, superbiã candoris vocauerit, eius vim plus nimio candicantem, fulgentemque: *semper*, inquit, *album opus, propter superbiam candoris, non modò ex proprijs, sed etiam ex alienis ædificijs concipit fumum*. Lib. 7. c. 3.

Colori puniceo peræqi arrogantiam tribuunt, & veluti quamdam improbitatem. Martialis

Illas purpureas, & arrogantes
Iussit surgere lætius lacernas.

Seneca, *qui lacernas*, inquit, *coloris improbi sumunt*, idest purpureas; & Valerius Flaccus, de calceis agens purpureis,

Improba barbaricæ procurrunt tegmina plantæ.

An quia nimius, ideo improbus dicitur tãm pulcher & eximius color? sicut à Virgilio improbus labor ille, qui est immodicus? & à Velio Grammatico labra improbiora, quæ sunt protensa vltra iustum modum & enormia; atque à Suetonio vir improbius natus is, qui staturæ esset procerioris?

Sed hæc fortasse locutio exprimit eum, quem diximus excellentem, & viuidum coloris ipsius fulgorem in albo, puniceoque; hoc est tonon vtriusque. Huius saltem vt subdam specimen aliquod, refero hæc Vopisci verba. *Meministis*, inquit, *fuisse in templo Iouis Optimi Maximi Capitolini pallium breue, purpureum, lanestre. ad quod cum Matronæ, atque ipse Aurelianus iungerent purpuras suas, speciæ cineris decolorari videbantur ceteræ, diuini comparatione fulgoris*. Vopisc. in Aurel.

Facessant itaque, seù vmbra, seu lumen graue ac triste à coloribus, in pictura præsertim rei tesserariæ: adsit verò fulgor ille præcipuus, quẽ tonon diximus, ne figuræ minus, quàm par est, prodeant lætæ, & quasi mœreant. Id non in rubeo tantum, aut cyaneo, aut prasino, aut ianthino, sed in nigro etiam requiro. Qui si contra nitidior fuerit; erit fortior, & potentior ad eminentias conferendas: quantumuis desit ei colorum aliorum hilaritas. Et fortasse ideo hic furuus color, est in scutis tesserarijs frequentior, quam prasinus ianthinusue: quia hi sunt illo infirmiores, neque ita valide figuris conferunt, vt emineant, atque vt propemodum extra tabulam esse videantur.

Ceteroqui discrimen hoc vmbræ, luminis, & insignis fulgoris, in metallis & coloribus, à me frustra non

excogitari, vel distingui; suaserit opinor, tum præstantia floris in purpura Iouis Capitolini, cui comparata, vt dixi, viluerunt Imperatoris, ac Matronarum Romanarum indumenta; tametsi hæ Matronæ, vt non esset tristis earum & horrida pudicitia, sed honesto cultu temperaretur, indulgentibus maritis, & auro abundanti, & multa purpura vterentur, vti Valerius Maximus testatur: tum etiam quia, rubeam vestem videmus in gerulis nautisq. sordere; cum fulgeat in Regibus, ac vestiat in eis maiestatem. Aliter quoque ignis rubet, aliter sanguis tabidus, aliter ostrum. Distingue itaque fulgorem panni, ac pariter obscuritatem vel vmbram eius; & nobilem, ignobilemuè ipsam etiam purpuram iudicabis. Lib. 2. c. 1.

An hæc metalla, & hi colores ijsdem nominibus exprimi semper soleant, in re tesseraria; & quæ sit colorum significatio.

Cap. XVIII.

EFferat aliter, nec conuenire nomina, & si horum metallorũ & colorum conueniunt lumina, putat Ioãnes Gulielmus. Qui etiam, gaudens forcasse numero Musarum, nouem omninò ea enumerat. Quippe si describenda fuerint insignia gentilitia Virorũ Nobiliũ, vsitata eorũ vocabula posse tunc adhiberi arbitratur; nempe auri, argẽti, rubei, cærulei, nigri, viridis, purpurei seu violacei, rauî seu temperati ex rubro & flauo, atque sanguinei: nam hos duos colores postremos adijcit alijs quinque, quos enumerauimus. In epitom. rei tesser. fol. 3. c. 25.

Si deinde auitæ tesseræ sint proponendæ illorum, qui titulos meruerint: ad lapides preciosos suadet eundum esse. nempe ad topazium, vnionem, pyropum, saphyrum, adamantem, smaragdum, amethystum, hiacynthum, & sardonicem.

Si denique Regum, & summorũ Principum stemmata erunt exaranda, mutuari de cœlo vocabula, oportebit; nec pigmenta seu gemmas; verũ prima sydera in eorum ornatũ cõferre. Erunt verò Sol, Luna, Mars, Iuppiter, Saturnus, Venus, Mercurius, caput draconis, & draconis eiusdem cauda, loco metallorum colorumue, aut etiam gemmarum.

Nihilominus in his metallis coloribusque numerum septenarium retineri, nec variari eorum nomina, constat: siue sit solum Equestris ordinis, siue aliquis ex Magnatibus, imò ex Regibus ille, cuius gentilitia insignia circumscribuntur. Quod enim luteum est, semper aurum, numquam topatius, numquam Sol: quod est candidum, semper argentum, numquam vnio, numquam Luna; & sic deinceps vocari solent. Pro hac re autem prouoco ad Scriptores cæteros, qui Gallicè, Hispanicè, Germanicè, aut Latinè de hoc argumento disseruerunt, numquam immutato, aut numero, aut vocabulo, tn antedictis seu metallis, seu coloribus picturæ tesserariæ.

Hoc adeò verum est, vt sint in vsu certa & propria eorum nomina, suffragatione communi sæcularum imposita, & quæ interdum non vsurpare, peregrinum aut imperitum

tum quid censeatur. Sunt verò metalla, *or*, *argent*, colores autem *gueulles*, *azur*, *sinople*, *sable*, *pourpre*. Sic enim exprimunt Galli aurum, argentum, puniceumque, cæruleum, viridem, nigrum, & violaceum colorem.

Nos tamen, Latinè dum scribimus, vitandi caussa tædium in vsu frequenti eiusdem vocis, quod aureum erit, id luteũ quandoque, croceum, flauum, galbineum, fuluumque: quod argenteum, id sæpe candidum: quod rubeum, id puniceum, coccineum, purpureum, conchyliatum, ostrinum, minio vel cinnabari illitum, Tyrium, roseum, blatteũ: quod deinde cæruleum, id cyaneum, glaucum, cæsium: quod viride, id prasinum, chelidonium, smaragdinum: quod violaceum id ianthinum, molochinum, ferrugineũ: denique quod nigrum, id furuum, pullum, atrum, & fabuleum dicemus. Interim certum illud esto, in sola fulgoris illius significatione, vocabula istiusmodi à nobis vsurpanda esse, in qua metalli colorisuè flos ac iubar censetur: nihil enim, nisi quod perfectum sit atque eximium, picturam hanc nostram, quippe rem heroicam, decet.

Sed & monuerim etiam fore, vt solius beneficio sculpturæ, in tesseris gentilitijs, quas cum occasio feret, proponam frequenter, tum iconis tum areę seu metallum seu colorem, Lector absque errore deprehendere possit. Schemata id manifestum reddent. etenim quod punctum in-

cidetur, id aureum erit: argenteum,

quod fuerit expers omnis sculpturæ: puniceum, quod cæsim & ductis ab

summo ad imum lineolis exaratur: cyaneum, quod delineabitur ex

transuersò: prasinum verò, quod

obliquè ab supero angulo dextero secabitur: violaceum, quod obliquè

pariter scindetur, sed ab supero angulo læuo: nigrum, quod cancellatim & in modum, seu cruciclarum, seu plagularum intercidetur.

Non excluserim verò penitùs à significatione gemmarum, aut syderum, aut si lubeat, virtutum etiam hæc metalla, & hos colores. Nam cæteroqui existimo ego pariter, à luce commendari aurum; atq; hoc metallum esse symbolum gaudij, referte inter astra solem, topatium inter gēmas, inter hominis ætates adolescentiam, atque inter virtutes reginam earum charitatem. Vt profectò nesciam, an satis congruè Alciatus scripserit;

Est cupidis flauus color est, & amantibus aptus. In Emblem.

Et foetis, & queis spes sua certa fuit.

Quem curæ ingentes cruciant, quem zelus amoris,

Creditur hic fului non malè vestè tegi.

Saltem amiculi aurei vel crocei, in Regum paludamentis, frequens vsus, ab omni aspersione probri aurum abundè, vti reor, vindicabit.

Argenti nitor quoque est plenus lætitiæ: ideoque post Cannensem cladem, cum decretum fuisset, ne matronę vltra dies vicenos lugerent, vt possent sacra Cereris peragere, ab- Valer. Max. li. 1. cap.

absterſis lacrymis, & poſitis inſignibus mœroris, induerunt veſtem candidam.

Cum eodem habitu, in conuiuijs & ludis Romæ viri ſpectabantur: certè de ludis id conijcere ſit ex eo Martialis epigrammate,

Lib. 4. *Spectabat modò ſolus inter omnes*
Nigris munus Horatius lacernis;
Cum plebs, & minor Ordo, maximuſque
Sancto cum Duce candidus ſederet.

Sinceri quoque animi, & mentis puræ caſtæque ſymbolum eſt hic idem albus color: & idcirco Delphicū oraculum, dum aliquando dixit, *Hæc mihi cura erūt, & albæ puellæ*, ea virginea appellatione albarum puellarum, expreſſit Mineruam & Dianam, quæ ſolæ raram, inter veterum Numina, coluerunt virginitatem. Iuſtitiæ inſuper, innocentiæ, & religionis eſt teſſera, lunamque inter ſydera, inter vniones margaritam, inter hominis ætates iuuētutē refert.

Rubeus color, inter prima mundi corpora, ignem, inter hominis ætates virilem, Martem inter ſydera errantia, inter gemmas pyropum exprimere cenſetur. Ad hæc in pueris verecundiam, iuſtitiam in magiſtratu, inter amicos incenſam beneuolentiam deſignat.

Cæruleus color aerem pariter, & mare ſeu aquam repræſentat: atque inter planetas Veneri, ſaphyro inter gemmas comparatur, pueritiamq, amorem honeſtum, pulchritudinem, ac fortitudinem ſignificat.

Viridis color terram, cum viret, exprimit, inter ſydera Mercurium, Marſil. Ficin. in Timaeum Platon. ſmaragdum inter gemmas; inter hominis ætates florens æuum; inter virtutes verò ſpem: cum enim virent ſegetes, illicò meſſem vberem ſperamus.

Violaceus color terram item, dum floret, indicat: inter ſydera Iouem, inter gemmas amethyſtum, inter ætates hominis ſenectutem, quę moderatiſſima eſt: vt ſcripſerit propterea Alciatus;

Quiſquis ſorte ſua contentus, lanthina geſtet, In Emblem.
Fortuna æquanimis ſiuda quęque ferat.

Inter virtutes temperantiam, verecundumque animum: nam & viola etiam eſt, quaſi verecundia florum.

Niger color demum terram penitus de, ſed natiuo aſpectu, & viduam omni cultu, inter ſydera Saturnum, extremam ætatem in homine, inter gemmas adamantem refert; inter virtutes fidem, quæ ob cura nuncupatur, atque adeo ſtabilem in viro, conſtantemq, & omninò inuictum deſignare animum videtur.

Adiunguntur metallis, & coloribus vellera duo teſſeraria.
Cap. XIX.

QVIA pannum in metallis, & coloribus hactenus conſiderauimus; ideo iam, quod etiam alias inſinuauimus, videbimur conſiderare quodammodo ſuffulturam panni. Duas pelles ſymbolicas, ad ornatum gentilium parmularum, admittunt ſuffragatione communi faciales: & ambas quidem candicantibus villis: ſed ita tamen, vt ſingulæ maculas varient.

Alte-

Alterum esto vellus hermionicũ, hoc est pellis villosa muris Pontici. Exigit hoc vellus pro area candidos villos, pro muscario seu macula pullas, aut cruces, aut spatulas: & has fortassis pelliones ideo adijciũt, vt diphtheræ candorem certis interuallis excitent, & quasi oppositi luminis iniuria prouocent, ad exserendam velleris candidissimi pompam omnem.

Philib. Monet. Theob. Capaud. Has easdem nigellas appendiculas alius peti arbitratur, ex atro vellere agnorum Insubriæ, alius ex caudulis ipsiusmet Pontici muris, si hæ tamen nigræ sunt. & tunc pro numero pellium, ex quibus integra vestis componitur, fortasse adhiberentur.

Huius muscarij figuratio apparet infernè latior, & veluti spargitur; superne, aut crucis scapos, aut spatulæ manubrium refert.

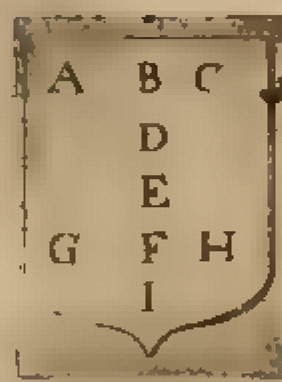
Cum hoc tamen sit ordinarium schema huius muricinæ pellis, atque eius maculæ; variatur interdum vtriusque lumen, & cum peregrino cultu hæc Pontica diphthera spectatur. Tunc verò exprimi, in scuti pellici descriptione, ipsa varietas eius debet; nam alioquin satis est insinuare; pro gentilitia tessera vellus hermionicum gestari.

Alterum vellus, villis perinde candicans, habet pro macula; nescio petalos cyaneos, an cymbala, & nolulas libeat nuncupare? Forma nimirum est teres supernè, infernè autem repanda, instar petasi, aut nolulæ, aut cymbali. Sunt verò ij plerumque petasi erecti; nisi cum obuersi, atque oppositi in parmula scutaria figurantur.

In his duabus pellitis tesseris id, quod candidum est & villos repræsentat, est instar areæ; muscarium autem seu macula, instar iconis habetur.

Designatur interna partitio scuti tesserary. *Cap. XX.*

ALVEOLOS aut cellulas soli, hoc est areæ, in scuto symbolico, distinguũt imaginariæ atque occultæ quædam lineæ, quas notant dispositi characteres; vti apparet in

præsenti figura. Quo autem hæc partitio meliùs intelligatur, aream scuti alteram adijcio, humana icone

impressam; quandoquidem antedicti characteres, ad partes quasque

quæ corporis humani referuntur.

Primi tres characteres A, B, C, arcent continentque summam illam areæ portionem, quæ coronidis scutariæ sedes est. Destinantur ij tres etiam nidi, seu cellulæ, collocandis, ac disponendis minoribus iconculis, quæ in supera ea regione, sæpe plures numero, aut dissimiles forma spectantur. Hæc autem regio prima, & suprema, caput scutarium passim nominatur.

Quartus character D, est veluti collum eius, & locus honoris dicitur.

Quintus character E, paulò laxiore interuallo, partem areæ tertiam comprehendens, quasi hominis pectus describit: & fasciarum, aliarumq; iconum statio censetur.

Characteres tres F, G, H, areæ valuulum eum insident, in quo humani corporis est quasi venter: ternasq; habet sedes, mediam, dexteram, & sinistram, quia in separatis istiusmodi cellulis, interdum paruæ & diuersæ icones disponuntur.

Nonus & postremus character I, partem imam valuuli scutarij, & basim, seu crura pedesque symbolici huius corporis comprehendit.

De scutis illusis asso metalli, aut coloris lumine. Cap. X X I.

RARÆ, sed aliquæ tamen inueniũtur gentilitiæ tesseræ, solo aut metallo, aut colore illutæ; ita vt absque alio ornatu, & cum ea dumtaxat simplici gloria, suæ decus familiæ tueantur. Chrysaspides nobis, & argyraspides non deesse; post Alexandros Seuerum & Magnum; imò redire in aciem, atque occurrere rursùs Papirio Cursori Samnites, cum clypeis auratis atque argentatis, suaderent frequentiores eius vtriusque metalli parmulæ; nisi eis addere icones varias posteri maluissent, Auorum non contenti prisca simplicitate: etsi diues admodum ea, quippe aurea argenteaque, videbatur.

Retinent nihilominùs parmulam gentilitiam omninò auream, Senæ

Gallicè or simplement.

in Ethruria BANDINELLI; ex quorum familia fuit ALEXANDER III.; in Hispania verò, qui sunt ex familia MAIORCA, aut MENESSI.

Abb. Ciacon. in Alex. III.

Abbas Lupus in anthoria genealogica.

Ex coloratis deinde, soloque pigmenti vnius genere fucatis istiusmodi tesseris, rubram omninò habuerunt

Gallicè gueules simplement.

buerunt GARZIAS XIMENESIVS, primus

Ibid. Menenius in praxi rei tessar. Vincentius Borghinius de signis gentilitiis famil. Florent.

mus Rex Cantabrorum, & Albreti Comites eius posteri: Florentiæ autem in Ethruria Rubei.

Sed hoc symbolici scuti solitariũ iubar, absque alia icone; sicuti areolam horti absque flore vllo, aliqui non probant; imò damnant etiam. Ignobilem nempe huiusmodi gentilitiam tesseram esse arbitratur Ioãnes Fernius, non minùs, quàm olim param parmam & ingloriam, quæ tyronum & gregariorum erat.

In tract. de signis gentilitijs.

Ioannes Scohier, nothos gestasse olim scutum, solo aut auro aut argento litum, credit, & quæ sint huius generis, ea insignia falsa censeri arbitratur. Quin etiam addit, nothos eosdem, in tetrante supero dextero, exarasse insigne Parentis, vt de vitio natalium constaret.

Gallicè esch faux.

Ibidem.

Minus est probri, aut iniuriæ, quòd affirmet idem Ioannes Scohier, eiusmodi parmulas, viduas icone omni, & sola seu metalli seu coloris luce conspicuas, vocari tabulas expectationis. Cùm verò è viuis excedit puella nubilis: fatoque ac tumulo, priusquam sponso & thalamo iungitur: tunc ait in semisse dextero scuti eius, ex auro aut argento, pingi contextum tesserularum oxygoniarum, atque has argumento esse, innuptam, ac sine affinitate, illam obijsse.

Gallicè table d'attente.

Sedenim quia idem Scriptor fatetur, hunc esse morem tantum aliquot prouinciarum, licebit generatim saltẽ eximere ab iniuria & probro, insignia vnius aut coloris aut metalli. Quæ ego sanè tàm esse decora existimo, quàm vnius aut metalli, aut coloris trabeam: nempe, vel auream, vel purpuream. Quid ni verò ita censeam; siquidem diademati sunt, & compotes aut maiestatis, aut summæ saltem nobilitatis ij, quorum fuerunt tesseræ illæ duæ, à me paulò ante propositæ, aurata nimirum altera, & altera muricata?

Eadem sententia est Gerardi Leighi, & Ioannis Gulielmi, qui pro aurei, argentei, puniceiq; scuti defensione, prouocant ad clypeos Alexandri Macedonis, Alexandri Seueri, Samnitum, Scytharum; ac Medorum: atque adeò in medium adferunt Vatis Sacri verba illa; *clypeus potentum eius rubricatus, bellatores coccinati.*

De re tessar. fol. 2/4.

Nahum c. 2.

Ijdem Scriptores tesseras vnius modi nobilissimas, pellitas nimirũ, proponunt, seu pellis muscarijs, seu cyaneis petasis maculosas. Verùm hæ haud ita congruere videntur, cum vnius coloris aut metalli parmulis: quoniam aleæ candidæ in eis instar campi; atque instar typi vel iconis, maculæ ipsæ habentur; variantque iubar, neque vnum solitarium schema præseferunt.

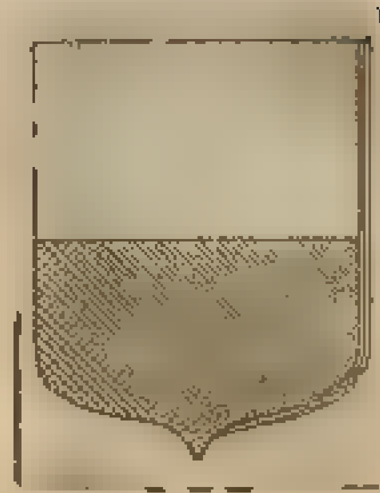
Prouocarem ego potiùs ad Tribus eas Florentinæ Ciuitatis, quarum vexillum erat, aut omnino album, aut omninò erat croceum, aut puniceum penitùs, aut penitùs etiam prasinum: quæ vtique vnius luminis tesseræ, dici atque existimari probrosæ, aut ignobiles non debent.

Vincentius Borghinius de famil. Florent.

De Scuti area in semisses dirempta.
Cap. XXII.

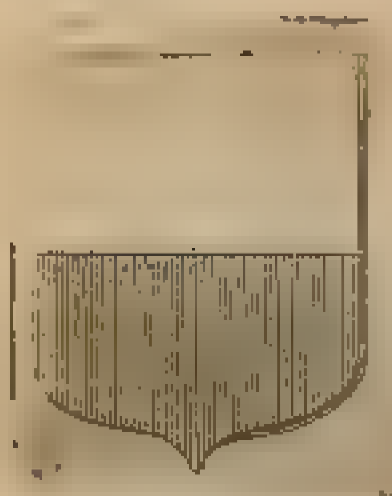
OFFERT se mihi primo loco scuti tesserarij alueolus, quasi Orbis terrarũ sectus Horizontis circulo: transuersè nimirùm, seu ab latere partitus, alternantibus in eo iubar, & colore, & metallo

Ita diuidunt eum alueolum,

At auro & prasino BOLSCHVVITZII in Silesia, *VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Gallicè coupé d'or & de gueulles ou d'or coupé de gueulles.

Aut auro & coccino VRBS PARTHENOPAEA in veteri tessera, LIECHTENSTEINII in Imperio, MALPIGLI Lucæ in Ethruria, Senæ PLACIDI, & in Sicilia VINTIMILLII,

Philibert. Campanile in tesseris Nobilium.

M. S. ex Musæis Romanis.

Io. Iacob. Chifflet. in tesseris Equitum Velleris aurei.

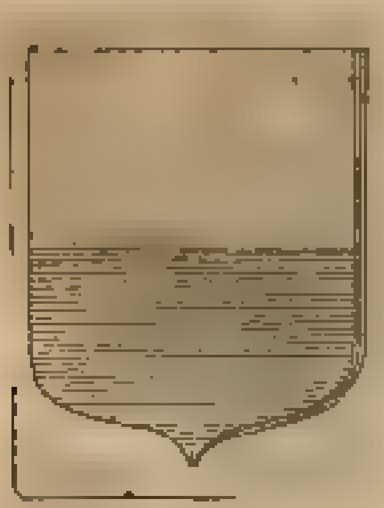
Aut argento & ostro DONDOLI Venetijs, EBELEBENII in Thuringia, FREIDENBERGII in Bauaria, GIANDONATI Florentiæ, TREZII Venetijs, ac Pisis in Ethruria VICI.

M. S. ex Musæis Romanis.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Florentinus Borghinius de famil. Florent.

M. S. ex Musæis Romanis.

Franciscus Borghinius de famil. Florent.

Io. Gulielm. Ang. in tractat. tess.

Augustin. Franson in tesser. gentilit. Nobil. Gen.

Aut auro & cyano ADIMARI, & CARDINALII Florentiæ, IVSTI Venetijs, Genuæ PASSAGGII, Ferrariæ TROTTI.

Aut argento & cæsio ALTORFII ad Rhenum, BRAIDENSTEINII, & SCHMILENII in Bauaria.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Franciſc. Petrus in Hiſt. Neapolit.

Aut argento & praſino ABBATII in Sicilia, IVLIANI Venetijs, MONTEFOSCOLI, & RVGGERII in Regno Parthenopæo.

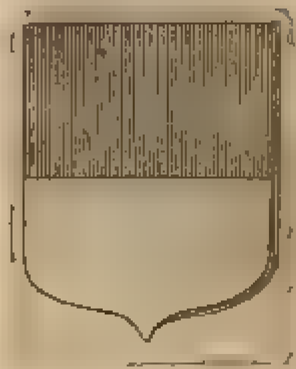
VVappenbuch ſiue liber teſſerar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Aut argento & ſabulo RVCKSLEBENII in Thuringia.

Auguſt. Franſon. in teſſeris gentilit. Nobil. Genuenſ.

Aut cinnabari & auro LOMELLINI Genuæ.

Aut cinnabari atq; argento BARTZII in Suecia, DONATI Florentiæ, FRANCHI Genuæ, HERTERII in Suecia, LANFRANCHI Piſis in Ethruria, LEBBACHII in Haſſia, POPPELII in Bohemia.

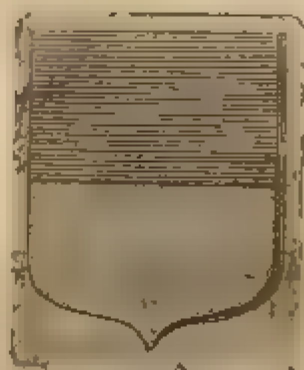
VVappenbuch ſiue liber teſſerar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Vincent. Borghin. de famil. Floren.

Idē VVappenbuch

M. S. ex Muſeo Romano

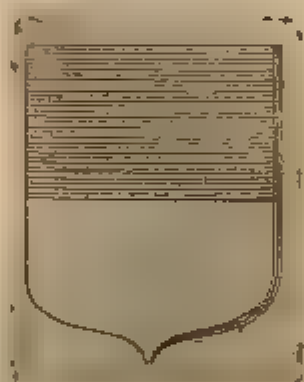
Idē VVappenbuch

Aut cæruleo colore, & metallo aureo BERSAVVII ad Rhenum, BITTENHEMII in Alſatia, CLAVEXANI Genuæ.

Idē VVappenbuch

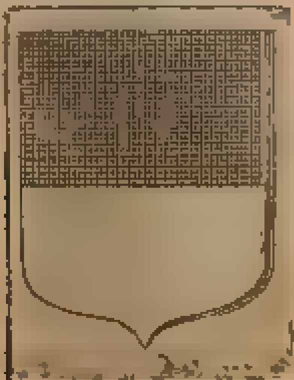
Auguſtin. Franſon. in teſſeris gentilit. Nobil. Gen.

Aut cæruleo item colore, ſed metal-

lo

Vincent. Borghin. de famil. Floren. lo argenteolo, Bondelmonti Florentiæ, *Idem Borghin.* Pistorij in Ethruria Cancelları., sed in veteri tessera, & Pisis *Eadem M.S.* Sardi.

Eadem M. S. Aut furuo argenteoque lumine, Pi- *Ms Wappenbuch* sis Casapieri, Schenchenii à Geyron in Franconia, & denuò Pisis Vene- *M.S. in Musæis Germanis.* rosi.

At ex duobus, seu metallis, seu coloribus ita sectæ gentilitię parmulæ, infrequentes quidem sunt, sed inueniuntur eæ tamen. Nimirùm

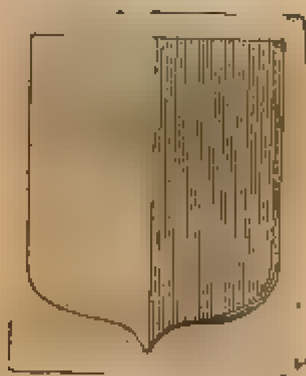

ex auro argenteoque: ita eam diri- *Ex M.S. eodem.* munt Avaii Genuæ (aquilam tamen adpingunt) & ex cocco ac cya-

no Carbonnetii Canisii in Gallia. *Marcus Gilbert. Damartinus in sui tesser. descript.*

Altera tesserariæ iconis partitio ducitur ab summo ad imum directè, imitaturque circulum alium, qui Meridiem describere in Cælo perhibetur. Scutum symbolicum, ita in semisses diuisum, reperies

Gallicè party, au mi party, c'est à dire party d'or & de gueules; ou party d'or, party de gueules.

Aut flauum, & puniceum, quam gentilitiam tesseram gerunt Doringenbergii in Hassia, Ertmansdorfij in Misnia, & Saexenii in Silesia. *Wappenbuch, seu liber tesserar. Germanicar. Imperij. ac totius Germ.*

Alphons. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontific. & Cardinalium.
VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.
Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Aut flauum & cæruleum, quam habent tesseram CORNARII Venetijs, PLETTENBERGII ad Rhenum, & PRESSII Florentiæ.

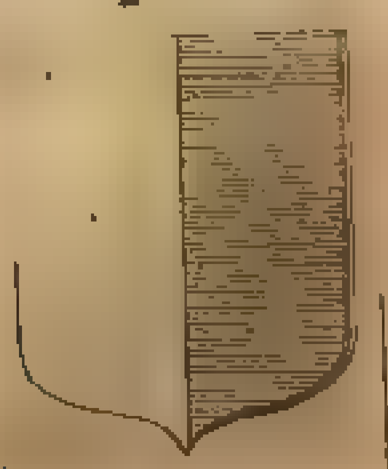
VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Aut flauum & nigrum, & hæc est tessera VVARTENBERGIORVM in Imperio.

Idem.
Io. Guilel. Anglus in tract. de tesser.
Item VVappenbuch

Aut argenteum & coccineum, quo gentili schemate vtuntur AVRACHII in Bauaria, VVALGRAVII in Anglia, TROPPAVII in Imperio, & VVANGLINII in Thuringia.

Aut argenteum, & cyaneum, eoque alueolo bipartito decorantur Romæ NOBILII. *M. S. de Nobilib. Romanis.*

Aut argenteū & fuscū; quæ est icon tesseraria TRAVNIORVM in Imperio. *VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

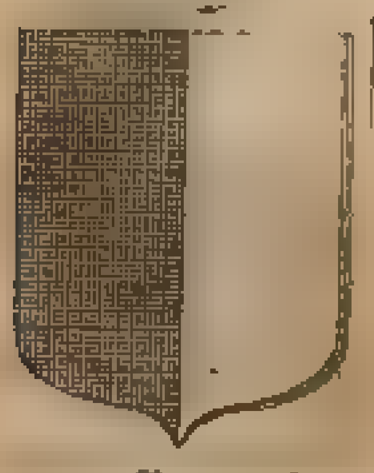
Aut puniceum & argenteum; eamque tesseram circumferunt ARELLANI in Hispania, AVRBACHII in Suevia, BONI Florentiæ, ESCHVVEGII in Hassia, PLANITZII in Misnia, & RANTZOVVII in Brunsvvigia.

M. S. de Nobilib. Romanis.
VVappenbuch.
Vincent. Borghin. de famil. Florent.
VVappenbuch.

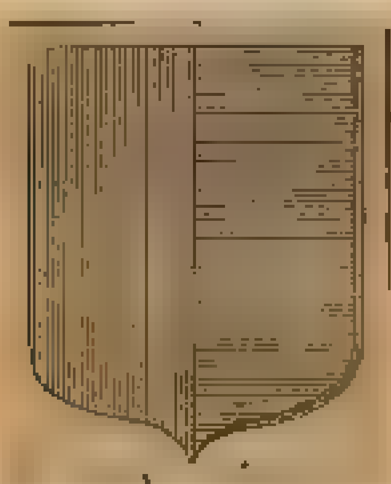
Aut

Idem. Aut furui & aureum, quā parmulā symbolicam habent BVCHVVITZII in Silesia, & VVALDORFII in Misnia.

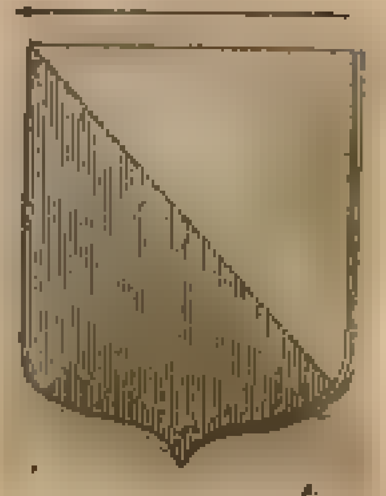
Idem. Aut furuum & argenteum; & hęc est tessera VVERRABEORVM in Hassia.

Ex duobus aut metallis aut coloribus hæ item parmulæ symbolicæ raræ sunt; nec mihi alia sese offert, nisi coccinea cyaneaque; quæ fuit

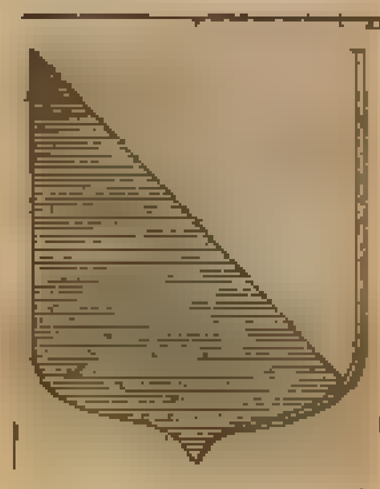
Alphons. Ciacon. in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium. icon scutaria BERTRANDI DE CHANACO Galli, & S. R. E. Cardinalis sub Gregorio XI.

Tertia huius symbolicæ areæ in semisses partitio, quia diagonia est, & fit ab dextero angulo supero, ad læuum angulum imum, potest Zodiaci, circuli periodi obliqui, referre partem illam, quæ nobis aduersa est. Occurret verò alueolus tesserarius ita diremptus,

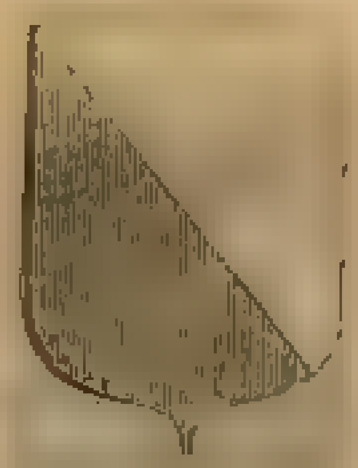

Gallicè [illegible] c'est à dire [illegible] d'or & de gueules, ou d'or tranché de gueules.

Nunc auro & minio illustris; quam gerunt tesseram NANI Venetijs. *M. S. ex Museo Romano.*

Nunc aureus & cyaneus; & hanc iconem scutariam habent AGLIONI Florentiæ, SORANTII Venetijs. *Florent. Borghin. de famil. Florent.* *M. S. ex Museo Romano.*

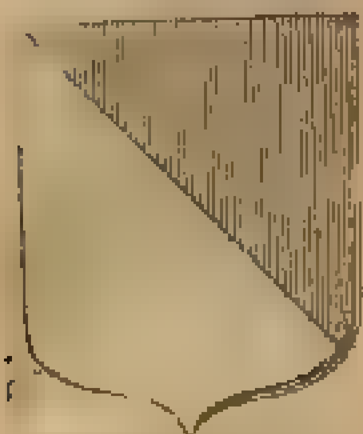
Nunc argenteus & puniceus, quæ est tessera GOZADINIORVM Bononiæ, & KRAICCIORVM in Imperio. *Alphons. Ciacon. in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.* *VVappenbuch, sive liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac aliar. Gent.*

Nunc

Nunc argenteus perinde, sed nigellus, quæ item in Imperio est tessera SCHMIRITZIORVM.

Idem.

Nunc conchyliatus aureusque, & est VVILDENSTEINIORVM in Silesia, FIRMORVMQ. Venetijs.

VVappenbuch, sive liber tesserar. Gentilitiar. imperij, ac totius Germ.

M. Van Masseu Romanis.

Nunc viridis & aureus, & est HAVTLEIORVM in Anglia.

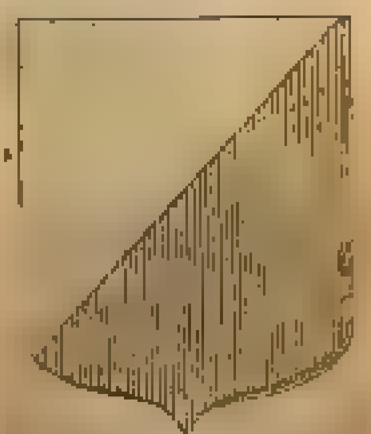
Io. Guil. Anglus in trait. en tess.

Nunc niger & argenteolus, atque est CAPPONIORVM Florentiæ.

Alphons. Ciacon. in Vita & Icon. pontif. Pontif. & Cardinalium.

Quarta diuisio valuuli scutarij, in semisses ordine præpostero diagonios, referensque Zodiaci alteram partem nobis obuersam, minus est vsitata. Hic tamen laterculus tesserarius, ab angulo læuo supero, ad imum dexterum præcisus, obueniet.

Du Tillet tailli, c'est à dire taillé d'or & de gueules, au party d'or, taillé de gueules.

Nunc aureus & blatteus, atque est VVILDENSTEINIORVM in Bauaria.

VVappenbuch, sive liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Nunc

Nunc aureus pariter, sed simul cyaneus, quæ est icon gentilitia Pienzenauiorum in Bauaria, & Tannecciorum in Sueuia. *Wappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

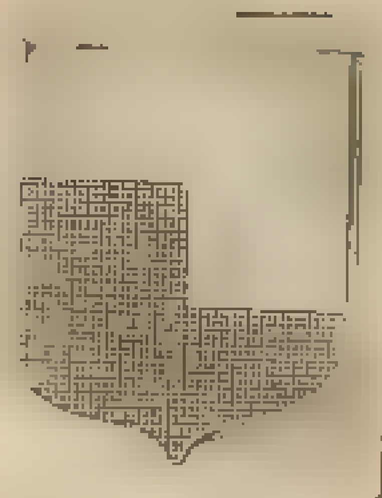

Nunc muricatus & argentatus, quæ parmula tesseraria est Frauvenbergiorum in Sueuia, & VVeigsdorfiorum in Silesia. *Idem.*

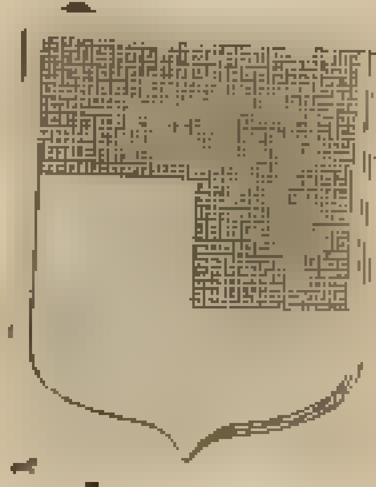
Adijciam quinto loco intercisam ex æquo aream scuti tesserarij; & partim quidem transuersè, partim verò directè; cuiusmodi parmula

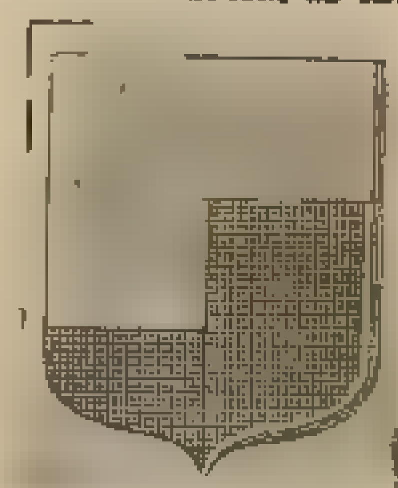
supernè argentea, infernè punicea est Fronbergiorum in Bauaria, & Lindtiorum in Carinthia: supernè *Idem.*

item argentea, & infernè atra, est Leuberchtingorum in Bauaria: cum *Idem.*

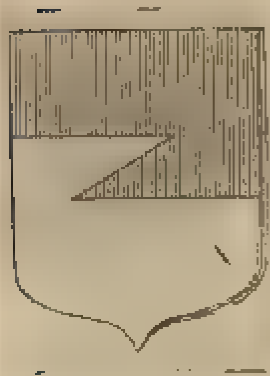
iisdem, sed situ præposteris luminibus, est Langeneckiorum in Sueuia. *Idem.* Sicut hæ autem ab dextera extuberant; ita extuberat ab læua icon

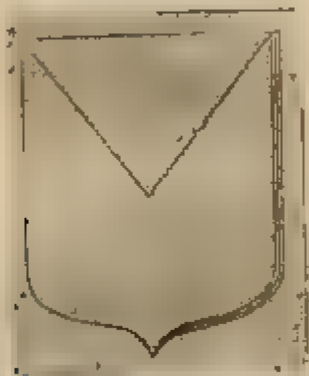
adsimilis, argentea sursumq; Aunbergiorum in Bauaria. *Idem.*

Nec omiserim, partim transuersè,

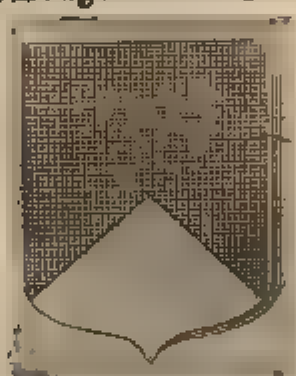
par-

partim obliquè descriptam ostro, atque argento parmulam symbolicam familiae DARPO Venetijs: aut eas etiã parmulas, quae punctim, versùs vmbilicum areae, seu ab superis angu- *M. S. ex Musaeis Romanis.*

lis, seu ab angulis imis cuspidantur:

Ex his vero illa partitio in tessera est familiae de SARATE in Hispania, & haec in tessera familiae ASTONIAE in Anglia. *Alphons. Lopez de Haro in Nobiliario genealogico Hispaniae.* *In Gallicis Angl. translatis tesser.*

De scuti area in partes duas inaequales diuisa. Cap. XXIII.

SVMAM exordium à coronide scutaria, quę est areae pars tertia, & quae cũ eiusdem areae caput quasi cingat, coronę simillima videtur: offert se verò,

Aut aurea in fusui luminis laterculo, quam tesseram habent GOTHANII in Belgio. *Gallicè chef de fasce.* *Iacob. Mieruertius in speculo nobilitatis Batauae.*

Aut argentea in scuti valuulo puniceo, quę est gentilitia icon familię PERALTAE in Hispania. *M. S. ex Musaeis Romanis.*

Aut

Aut argentea rursus, sed in area scuti sabulea: quæ est GANDENSIS, & MELLVS in Gallia.

Marcus Gilbert. Demarestus in tesseram descript.

Adrian. Marchere in lib. Antiquit. Ambian.

Aut punicea in alueolo argentei metalli: quæ est AVOGVRIORVM, CASTRINOVIORVM, & MONTFORTIORVM in Gallia, MONTISFERRATI in Insubria, RAGVESIORVM in Belgio, & SALVGIORVM in Insubria.

Marc. Gilbertus.

Io. Iacob. Chifflet. ...

Iacob. Hieronym. ta ... Mediol. ...

Marc. Gilbert.

Aut cyanea in scutario laterculo eius-

dem luminis argenteoli: quæ est CASTROGYRONIORVM, & GAMACHEORVM in Gallia.

Marc.

Aut pulla in scuti solo, seu aureo: quæ tessera est ERRAVIORVM in Gallia, & SASSENBROVCKIORVM in Belgio,

Idem.

Iacob. Hieronym.

seu etiam argenteo: quæ est PELETIA VERVVIORVM in Gallia.

Marc. Gilbertus.

Porro scuti symbolici hæc pars tertia, quę videtur, vt dixi, eius summam regionem redimire, semper ferme variat iubar neque fit, nisi admodum rarò, ex duobus aut coloribus, aut metallis. Quando id contingit tamen; tunc scutarium caput aleriticium, aduentitium, ac inutile à Fecialibus appellatur: quasi metallo metallum & colori color, prę ter morem, assuatur. Vt si caput

Gallicè chef cousu.

scutarium puniceum areæ cyaneę,

& cyaneum vicissim puniceę iungatur: quę duorum colorum societas, cum impressis tamen alijs iconculis, est prior quidem in tessera familiæ GAMBACVRTAE Neapoli, & posterior in tessera LVGDVNENSI.

Andreas de Byse in tesseris mediolano M.S.

Marc. Gilbertus.

Tantumdem spatij versa vice, acceptum in parmulę cuspide ima, secat scuti tesserarij aream inęquali partitione: vt si regio ima sit argen-

Gallicè palets de l'escu.

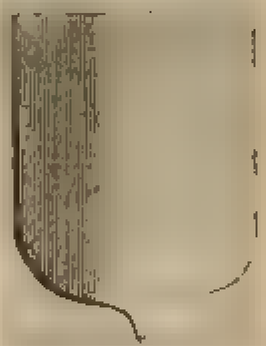
tea, & conchyliatę parmulę substernatur. quę scuti partitio est familiæ LVNAE in Hispania: sed cum alio tamen ornatu, eumque nos suo loco adijciemus.

Alphons Lopez de Haro, en nobiliar. genealogico Hisp.

Quemadmodum autem transuersa linea, ex medio nunc sublata, nunc depressa, summum areæ apicem designat, & eius imam cuspidem: ita linea directa, si in dexteram resiliat, seu in læuam, dabit partes alias inęquales duas. & parmulę aream dirimet. Cuius videlicet areę, vel

[illegible]

Gallicè à dextre.

portio minor dextera ostro rubeat, & maior auro fulgeat: vel cyano sit

Gallicè à senestre.

perspersa portio minor sinisterior, & collustretur portio maior metallo argenteolo.

Perinde recedentes à medio lineę obliquæ, ac diagonales designabunt tesseras, quas vocant manicatas, & *Idem.* bra-

brachiatas, seu cothurnatas. Horum autem sint paradigmata. Scutum,

Gallicè Emmanché.

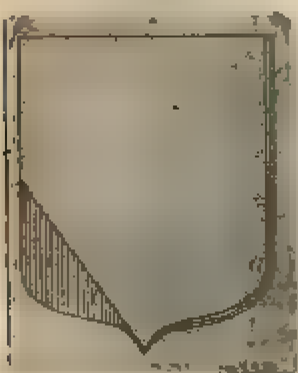

seu aureum, furuo panno manicatū, in angulo dextero, seu argenteum,

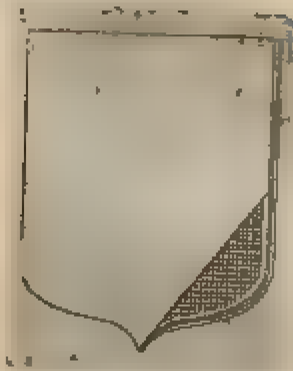

& manicatum panno veneto in altero angulo, seu aureum, & brachia-

Gallicè Enchaussé.

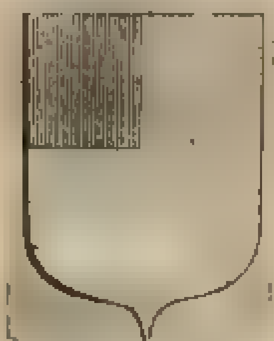
tum à dextris panno coccineo: seu

argenteum, & cothurnatum panno atro à sinistris.

Quod si ab latere, atque ab summo ducantur lineę, & ambę coëant in medio, vnum areę tetrantem, à reliquo scuti alueolo, diuident. Ex quo genere sunt tetrans puniceus in

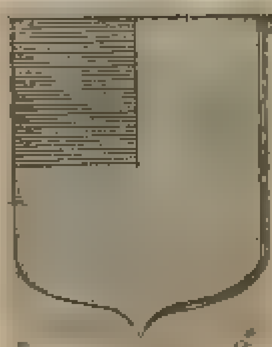
Gallicè Cartier franc.

argenteo scuti alueolo: quę est tessera, tum familię Morae in Belgio, tum familiae Schonavviae in Helvetijs: ac caeruleus tetrans, in aurata

Iacob. Meierus. in speculo nobilit. Hasbaniae.

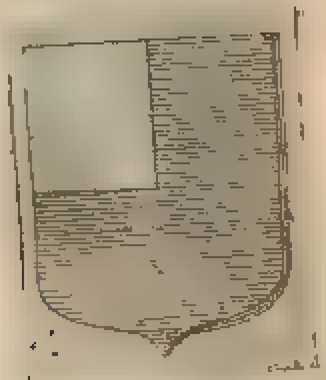
VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

 par-

Wappenbuch siue Liber insign. Germaniae, Imperij, ac totius Germ.

parmula: quæ tessera est Zollikofe-RORVM pariter in Heluetijs; atque

aureus terrans in solo scuti cæruleo, quæ fuit tessera Ioannis Arsii De Ancvs S.R.E. Cardinalis.

Alphons. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

Sed & aliquando aream dirimit angulus minor terrante, & qui solam continet partem tertiam scutariæ coronidis: vt si ex auro splen-

Gallus Contin. Franc.

deat, in prasini coloris alueolo.

Hieronymus de Bara.

Ceterùm singulare prorsùs est, videre hunc minorem angulum si-

mul, & terrantem etiam iusti modi, ostro & argento illustum, intra iconem gentilitiam Haneffiorvm in Belgio.

Iacob. Mishorn.

Denique partem mediam scutariæ coronidis argenteam, in situ lu-

minis areola, gerunt pro schemate Rvesdorfii in Bauaria. Imò eius singulos trientes alij lumine vario expingunt, disponantque minores icones, in illius nidulis areolisuè, quod alibi, quando ita res feret, commodiùs exarabitur.

Wappenbuch.

De scuti tesserarij area tripartita. *Cap. XXIV.*

AEQVALES trientes soli scutarij primo loco sunt cōsiderandi, ducuntur vero quadrifariam, iuxta partitionem illam, quæ aut transuersè, aut directè, aut obliquè, nunc ab dextero, nunc ab læuo angulo delineatur.

Ad primi generis partitionem spectant,

Aut

Kellbl. tiertl zu farbe.

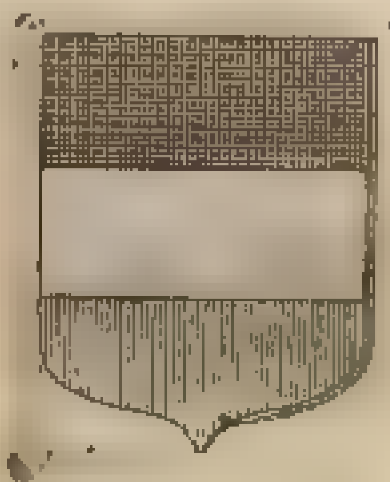
VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac etiam Gesn. Aut trientes puniceus, aureus, & furuus: quæ est tessera SITSCHIORVM in Silesia.

Aut trientes muricatus, argenteusq; & venetus: quam gerunt parmulam HAYDECHII in Imperio, RAVHAVPTII *item* in Misnia, & VVALLERII in Bauaria.

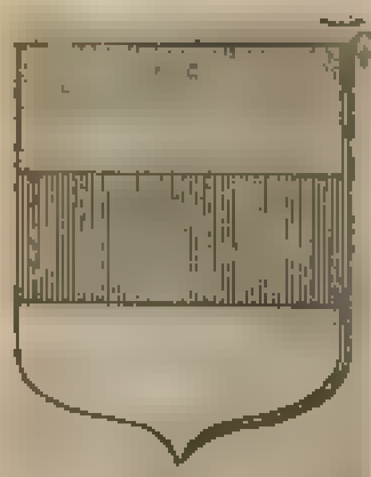
Aut trientes cyaneus, aureus, puniceusque: quam habent tesseram Venetijs CANCAVORLI & VENDRAMINI. *M. Scen. Mus. libam.*

Aut trientes pullus, argenteus, rubeusque: quæ est tessera ETTERSHOFENIORVM in Franconia, & TRETZKIORVM in Imperio. *VVappenbuch.*

Aut trientes ater, croceus, & blatteus: & est icon scutaria PVTZNERIORVM in Bauaria. *VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij ac etiam Gesn.*

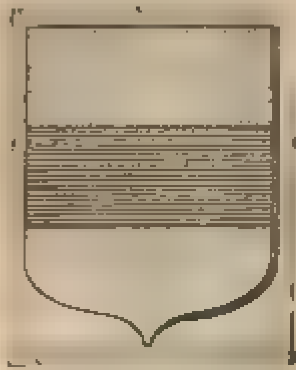
Aut trientes aureus, puniceusque, atque argenteolus: quæ tessera est SATEL-

Idem. SATELBOGERIORVM in Bauaria.

Aut trientes argenteus, puniceus, & furuus: quæ est ſcutaria teſſera FEILTSCHIORVM in Miſnia, & REDVVITZIORVM in Franconia. *Idem.*

FRANCHORVM Venetijs. *M. S. ex Muſæo Romano.*

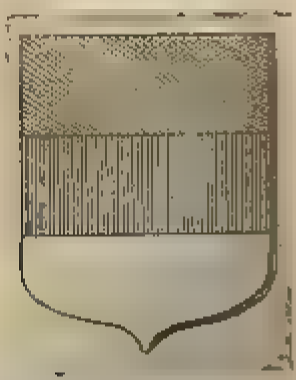
Aut trientes, aureus, venetus, argenteus; quod gerunt ſchema POLANI Venetijs. *Zobler M. S.*

Aut trientes cyaneus, puniceus, & luteus; quæ teſſera eſt SCHEVFELIORVM in Bauaria. *Idem.*

Aut trientes aureus, furuus, argenteusque: quæ parmula ſymbolica eſt HVDTEORVM in Brunsvvigia. *VVappenbuch.*

Aut trientes praſinus, rubensque, atque argenteolus: quæ teſſera eſt

Aut trientes argenteus, pullus, coccineusque: & eſt teſſera REITZIORVM in Franconia. Cum in his autem ſcu- *VVappenbuch.*

scutarijs tesseris sæpe colori color iungatur, instar nexilium indumen-

torum parmula gentilitia BERGENIORVM in Hassia, primos trientes venetum ac furuum, iungit linea argenteola, quasi fimbria: & eiusdem metalli lumine illusum gerit imum atque vltimum trientem.

VVappenbuch seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Ad partitionem secundi generis referri debet tessera HELDRIETHORVM in Franconia, quæ ostro, argento, ac

Idē VVappenbuch

Gallicè tiercé en pal

cyano ter ab summo ad imum exaratur.

Ad tertij generis partitionem pertinet scuti area,

Gallicè tiercé en bande.

Aut auro, argento, & coccino illusa: quæ tessera est AMICIORVM Venetijs.

M.S. ex Musæo Romano.

Aut ostro, argento, & sabulo expicta: quæ est STARSCHEDELIORVM in Misnia.

Idē VVappenbuch

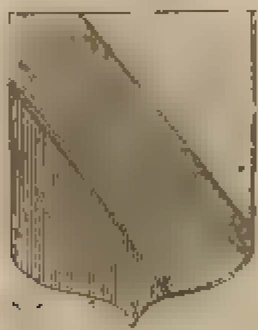
Aut rubra, cæsia, & argentea: quæ est POSECKIORVM in Thuringia.

Idē VVappenbuch

Aut

Aut aurea, & coccinea, & cyanea: quæ est CAVLMONTIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. Damarcaeus eorum tessr. descript.

Aut aurea, & prasina, & rubella: quæ est EQVANDIORVM Venetijs.

M. S. in Musæo Ernesti.

Aut aurea, & pulla, & blattea: quæ est KVLMERIORVM in Carinthia.

Liber Wappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. imperij, ac totius Germ.

Ad partitionem quarti generis re- uocatur scuti alueolus, in trientes oblique ab læuo angulo descriptus.

Gallicè tiercé en barre.

Aut pullo, argenteo, & puniceo: quæ tessera est BISCHOFSHEIMORVM in Silesia.

Liber appellatus

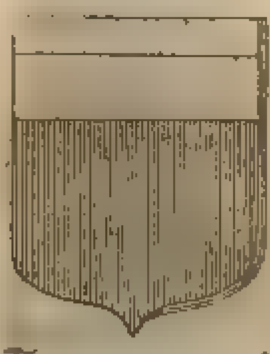

Aut luteo, & furuo, & argenteo lumine: quæ tessera est TVALINGERIORVM in Bauaria.

Idem.

Venio iam ad partitiones alias, quæ nec vnius figuræ sunt, nec vnius modi. Si pars nimirum scutarij verticis, qui sit vnius metalli, inuratur altero metallo: nempe tertia eius pars aurea sit, & cetera eius regio sit argentea, cum area vniuersa deinde muricata.

Gallicè chef surmonté

Aut

Gallicè chef fermenté,

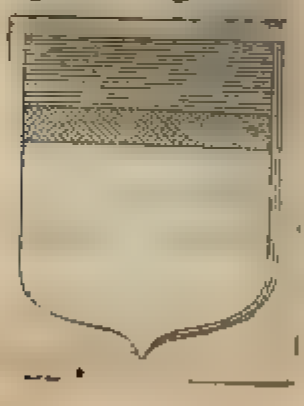
In Gallicè, Anglice ... Aut eadem pars tertia & suprema sit muricata, & regio ei subiecta sit cyanea, cum vallulo scuti argenteolo; tunc autem vocabulo proprio à fecialibus appellatur apex infessus, parmulamq. efficit tripartitam.

Idem. Rursus id eueniet, si scutaria coronis, ad duos trientes contracta, veluti sustentetur trientaria instita alterius, vel coloris, vel metalli: vt si parmula detur, vel cyano argen-

Gallicè chef soustenu.

to auroque, vel argenteo lumine

colore prasino & colore insuper veneto exarata.

Ad hæc scutaria chlamys, seu trabea, ter perinde scuti aream partitur: & quod explicatur vtrimque, hoc refert pallium: quodque intùs apparet, tunicam seu internum amiculum repræsentat. Vt dubitari non possit, quin ad similitudinem vestium, imò ad rem vestiariam hæc symboli gentilitij forma pertineat: idq; Ordinum Religiosorum etiam tesseræ confirmant.

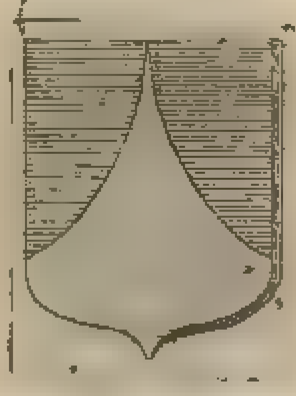
Exemplo sint trabea, aut cocci-

Gallicè pile, en chevron.

nea, supra tunicam intextam argento: quæ est Grisiorvm Venetijs, ac Plessenbergiorvm in Franconia. M. S. ex Musæo Ramusij

VVappenbuch ... ex ...

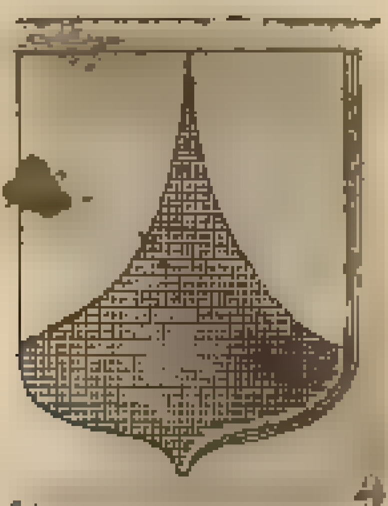
Aut cyanea, supra eiusdem metalli interulam, quæ est Kvnsbergiorvm in Franconia, & VVilvvartiorvm in Bauaria. Idem.

L Aut

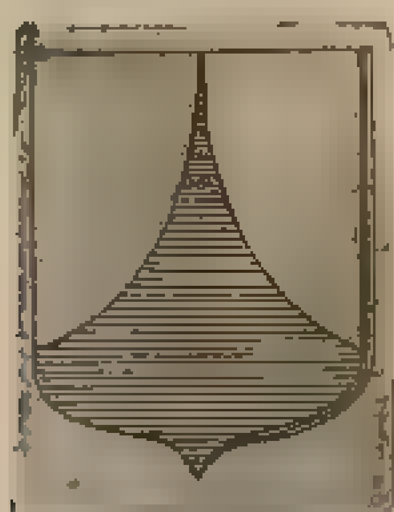
Aut argentea, nūc supra muricatam tunicam: quæ est RAITENBACHIORVM in Bauaria.

VVappenbach, seu [illegible] tesserar. [illegible] Imperij, [illegible]

Nunc supra tunicam eamdem atratam: quæ est VVEICHSSORVM pariter in Bauaria.

VVappenbach,

Nunc supra eam cyaneam, quæ est FANTINIORVM Pisis in Ethruria.

M. S. in Musaeis Romanis.

Sed trabea hæc tesserata etiam inuenitur quandoq; inuersa, seu pro-

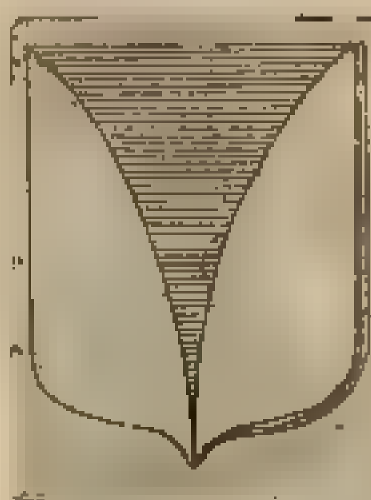
na: vti argentea,

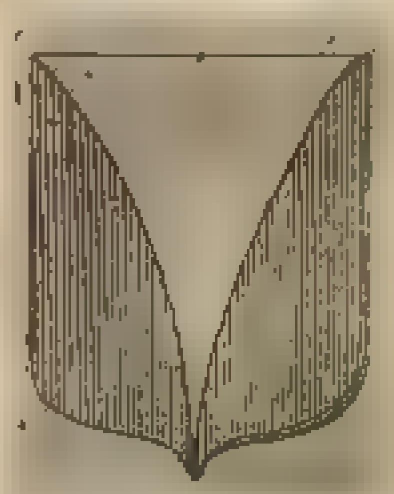
Gallicè pile, ou chappe renuersée.

Nunc circa ostrum; quæ est DHVNABORVM in Thuringia.

VVappenbach.

Nunc circa cyanum; quæ est LIECHTENSTEINIORVM in Imperio, & STAVFFERORVM à TVNAVIO in Bauaria:

Nunc muricata circa argentum, quę est KVRNEGKIORVM in ditione Tirolensi.

Nunc

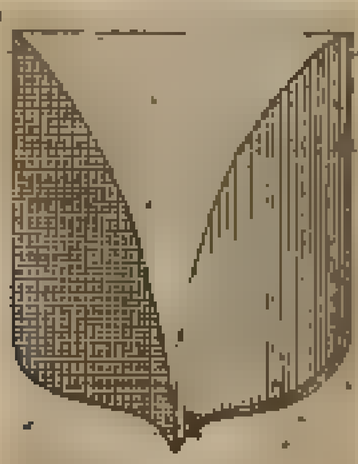
Nunc circa idem metallum furua: quæ adfertur à Ioanne Guilelmo.

Interdum hæ scutariæ clamydes, in dextra læuaque, lumen variant, & præseferunt dissimiles trientes, vel

clamys hic cyanea, illic puniceæ: quæ est ABSPERGIORVM in Franconia: & clamys eadem, sed inuersa,

Wappenbuch. sed hier tessr Gen- tilitiae Imperij, at forte vadum.

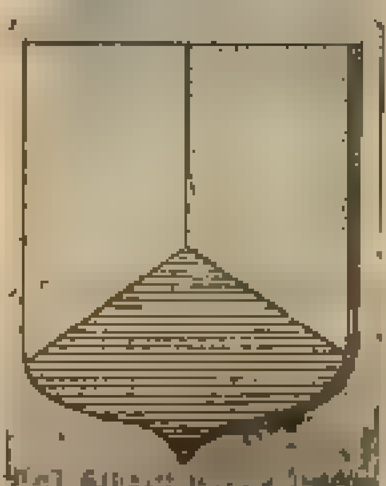

hic furua, illic punicea, vtrobique circa tunicam argenteam: quæ est BRIESEORVM in Silesia, & similis tra- *Idem.*

bea, hic punicea, illic argentea, circa pullatam tunicam: quæ est MEDICERIORVM pariter in Silesia *Idem.*

Nescio deinde, an dici trabea contractior, breuiorque illa debeat, quæ ita vestit scutum symbolicum, vt circa vmbilicum inter ipsius aperiatur, & patefaciat tunicam internam. Quæ ex argento atque auro

supernè; infernè autem ex cyano, est icon scutaria familiæ ab HALDERMANSTETEN in Suevia. Vel inuersa *Idem.*

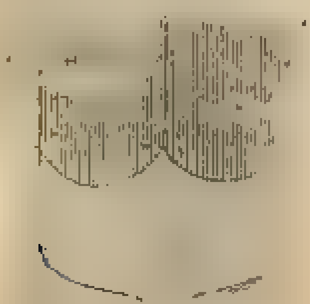
 eadem

eadem, & hic argentea, illic punicea, cum panno aerato superne, quae est tessera PAIBSENIORVM in Malnta.

[illegible]

Si tamen, circa vmbilicum, teres colligatur haec scutaria clamys, ita

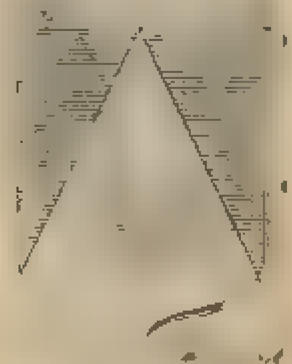
[illegible]

figurabitur: quemadmodum etiam si recta ducantur lineae, aut sursum, aut deorsum, atque in cuspidem desinant, pyramis aut cuspis scutaria, seu prominens, seu prona nominabitur. Sic argentea parmula, cum

Gallicè Pointe.

ea cuspide ianthini coloris, est HAVTINIORVM; cyanea vero, cum argen- *Idem.*

rea eadem cuspide est SAMBLASIORVM DE BRVGNY in Gallia. At MALLISII *Idem.* *Idem.*

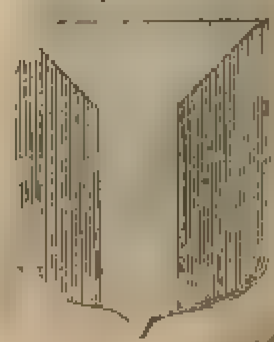

Trois pointes [illegible]

ternas eas cuspides, sed pronas aureasque habet in valuulo veneti coloris.

Sed vt redeam ad trientarias parmulas, est aliqua etiam, quae obliquè initiò, tum ad dexteram, tum ad laenam secatur: sed postmodum in vacerram, seu palum fluere videtur: sit verò exempli causa scutum puni-

Gallicè Geiron.

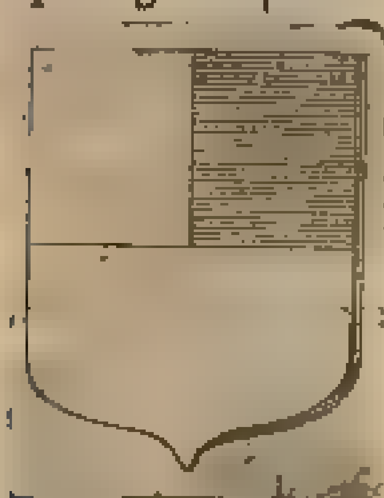
ceum,

Marcus Gilbert Dewnoyreus in eius tess. descrip.

ceum, cum huius formæ typo argenteolo.

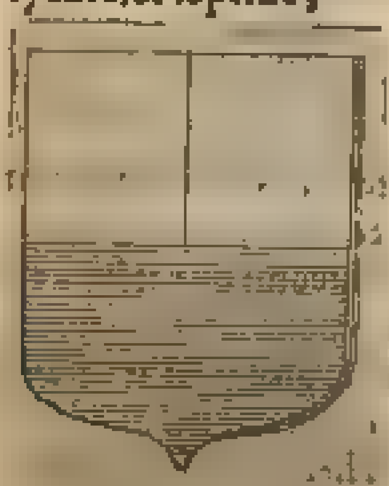
At frequentior est alia descriptio tesserariæ parmulæ tripartitæ, si videlicet, cum secta omninò sit, aut ab latere, aut ab summo ad imum, rursùs dirimatur, vel in supero, vel in imo, vel in dextero, vel in læuo semisse.

Esto primi generis parmula symbolica,

bolica, vel infernè argentea, supernè autem partim aurea, partim cyanea: quæ est FATIEROTVM Venetijs, vel infernè cyanea, & supernè,

M. S. ex Musæo Romano.

Nunc partim argentea, partim aurea, quæ est ZSCHIRNIORVM in Misnia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Germaniae imperij, & totius Germ.

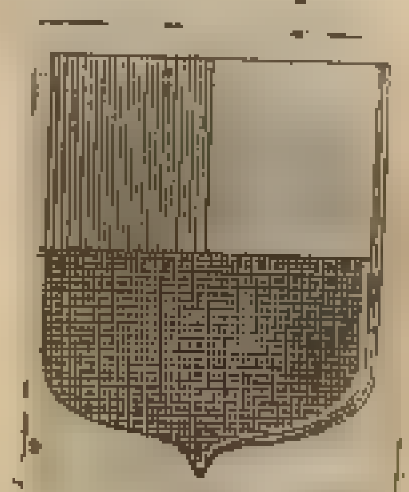
Nunc partim punicea, partim argentea, quæ est familiæ à VVESTERSTENEN in Sueuia,

VVappenbuch.

Nunc partim prasina, partim coccinea, quæ est EQVILIORVM Venetijs: Vel infernè puniceà, supernè autem

M. S. ex Musæo Romano.

Nunc coccinea & argentea, quæ est familiarum à VOLSTEDT in Thuringia, a VVELTRAS in Hassia, & à VVITTERN item in Thuringia.

VVappenbuch.

Nunc

Nunc autem secùs: nempe argentea & coccinea, quæ est PANVVITZIORVM in Silesia.

VVappenbuch, seu liber insignium Gentilitiar. Imperij, ac ipsius Germ.

Alterius generis esto icon tesseraria, vel supernè omnino aurea, in-

fernè cæsia, argenteaque: quæ est SCHARFFENBERGIORVM in Bauaria: vel

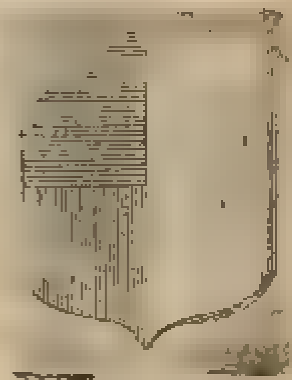
VVappenbuch.

punicea supernè, atque infernè ad dexteram fusca, ad læuam argenteola: quæ est GESDORFIORVM & KORBITZIORVM in Misnia, PARSBERGIORVMQ. in Bauaria.

Id. VVappenbuch

Tertij generis partitio scutum

dabit, in dextero semisse quidem supernè cæruleum, infernè puniceum; cum sit penitùs argenteum in læuo semisse: quæ tessera est FLORIANERIORVM in Bauaria.

Id. VVappenbuch

Partitio verò quarti generis dabit

scutum, à dextris cyaneum omninò, & à sinistris semi aureum, semi argenteum: quæ tessera est familiæ de ARIONA in Hispania.

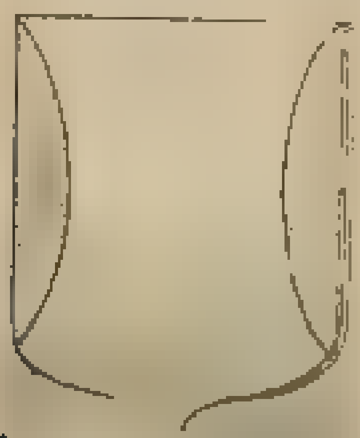
Alphons. Lopez de Haro, in nobiliar. genealogico Hisp.

Sunt & aliæ scuti tesserarij partitiones trientariæ, sed minùs frequentes, vt si hemicycli conuexi forte fint in areæ vtroq; latere: exempli causa,

Nunc

Nunc maiusculi & cyanei, circa interfusum aurum.

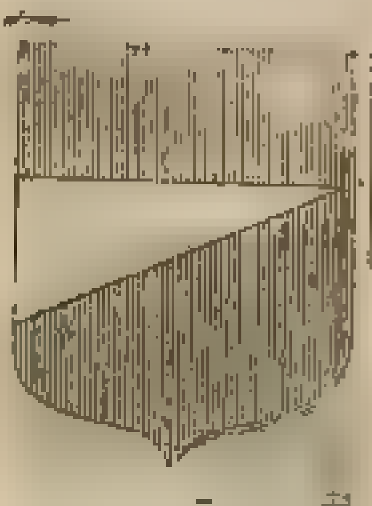

Nunc autem minusculi, atque exiliores aureique, circa interfusum argentum. Quæ duo schemata gentilitia, existimat Gerardus Leighus admodum nobilia esse, nec nisi ob illustria merita, atque obitas legationes, concedi à Regibus consueuisse. *In Gulielm. Angl. metallicis tesser.*

Præterea fiunt tripartitæ parmulæ, si infra limites scutariæ coronidis ducatur obliqua linea, seu ab dextero, seu ab læuo angulo. Vel el-

ser, vel aurea lingula in alueolo cyaneo, vel lingula argentea in alueo-

lo muricato: quæ est tessera FACKINGIORVM in Bauaria. *VVappēbuch. seu liber tesserar. Gentilitiar. imperij, ac totius Germ.*

Si præterea vel angulus dexter, vel sinister latè fiuat, atque euadat sensim exilior, circa mediam scuti regionem, alueolum pariter distinct in orientes: qualis typus est,

Aut dexter & cyaneus in argenteo,

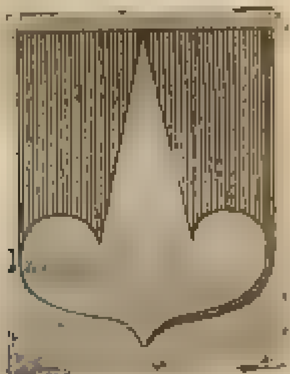
Aut

Aut sinister & nigellus in aureo scuti laterculo: quæ est tessera KRAPTIORVM in Styria.

Wappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Verùm obeliscum refert, ac partitur in trientes aream scuti puniceam, hæc figura metalli argenteo-

li: quæ est tessera TANNEBERGIORVM in Imperio. Sicut etiam rostrum aduncum præsefert alia icon, ex me-

Idem.

tallo aureo, in ima cuspide orbem describens, atq; cyaneæ concolorem: quę est tessera LINDECKIORVM in Imperio.

De scuti tesserarij area quadripartita. Cap. XXV.

PRIMÒ ex area, simul ab apice, simul ab latere intersecta, habétur tetrantes æquales & recti. atq; hi semper ita metalli & coloris iubar alternant; vt primus cum vltimo, secundus cum tertio splendeant lumine consentaneo. Sunt vero huius generis parmulæ quadrifariã dirẽptæ;

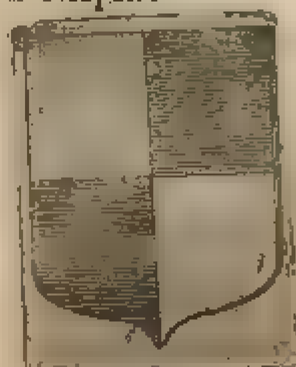

Coubel Escartelé.

Aut ex auro & coccino: quæ tessera est HAGERIORVM in Hassia, & POLICENIORVM Neapoli.

Wappenbuch seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Franciscus Petrina in Historia Neapolit.

Aut

Aut ex auro & cyano; quam habent iconem scutariam CALDORI in Regno Parthenopæo, MANFREDI Fauentiæ, MASTI Venetijs. *Franc. Patrini in Hist. Neap.* *M. S. in Museo Romani*

Aut ex auro & prasino, & hanc parmulam symbolicam gestarunt TORNAQVINCI Florentiæ. *ex pr. Burghin. de arm. Floren.*

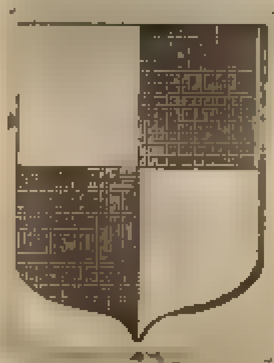
Aut ex auro & sabulo; & eam tesseram habent COMITES CASTRI GERMANI, & CORNAY in Gallia. *Franc. Patrini in Hist. Neap.*

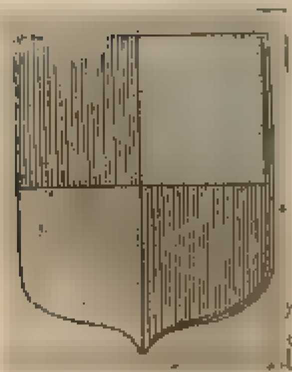
Aut ex argento, atq; ostro, habentq; eam ARMIGNACIJ pariter in Gallia, BOCCANERI Genuæ, atque EPIPHANII Beneuenti. *Idem*

Aut ex eodem metallo argenteo, & colore saphirino: quod schema est CHRISPOLTIORVM Perusiæ, ac Neapoli MONFORTIORVM. *M. S. ex Museo Romanis.* *Franc. Patrini in Histor. Neap.*

Aut ex metallo item argenteo & colore sabuleo; quæ gentilis tessera est communis BOGNEBVRGIIS DE VVEISEN in Hassia, FREISINGIIS in Bauaria, HOHENZOLLERANIS in Imperio, Venetijs LANDIS, & Ferrariæ MANFREDIS. *VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.* *Idem.* *Idem.* *Idem.*

Aut ex ostro auroque; quæ icon scutaria tribuitur IOANNI Pontifici eius nominis IV.

Alphons. Ciaccon. in vita. & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

Aut ex ostro atque argento; estque symbolica tessera COCKIORVM in Anglia, SCHOVNBERGIORVM in Franconia, SCOTTENIORVM ibidem, SIOMORVDITERYORVM in Silesia, & ibidem TSCHERNVSIORVM, VVACKERBROTIORVM in Saxonia, & VVEIENDORFIORVM in Marchia.

Io. Gubelm. Ang. in tract. de tesseraria.

Alphons. Ciaccon. in vita & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.

VVappenbuch, siue liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Aut ex cæsio colore, ac metallo argenteolo; estque ea tessera BAYNEBVRGIORVM in Hassia, NEVBERGIORVM in Bauaria.

VVappenbuch, siue liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Aut ex prasino, & argenteo splendore; atque est icon symbolica GROSSENIORVM in Misnia.

Idem.

Aut ex furuo nitore, luteoque: quæ gentilitia tessera est familiæ CAMAÑAS in Hispania.

M. S. ex Musæo Romano

Aut

Aut ex furuo item colore, sed metallo argenteo: quam gerunt tesseram scutariam Collalti in Imperio, in Hassia Daugenii, Rodenijq, atque in Bauaria VVelsbergii.

Io. Iacob. Chiffletius in tesseris Equitum Velleris aurei.

VVappenbuch, siue liber tesserar. Germanicar. Imperij, ac totius Germ.

Si deinde ab vtroque angulo supero, ad imos aduersos angulos, eant diagonales lineæ excitabunt tetrantes, non quadri quidem, sed anguloti, & scuti quadripartiti habebitur alia delineatio. In qua conueniunt semper lumina, vel summi atque imi, vel dexteri ac læui tetrantis; atque adeo illi aream, hi verò typum, ita iconem videntur scuti tetrantarij repræsentare. Quemadmodum in partitione altera proximè superiori, tetrantes primus & vltimus area; & tetrantes alij duo typus eius censeri possunt.

Hoc pacto area scuti aurea, cum

Cod. Ital. Sforzesch. in famiti.

nicore veneto ad dexteram & ad læuam, est familiæ a Balneo in Italia, Dangentiorum in Gallia, Tieriorum, & Tvcciorum Lucæ, & Senæ Tancrediorum.

Abb. Ciaccon. in Vitis, & Insignibus Pontif. & Cardinalium.

M. S. in Musæo Romano.

Argentea, atque in vtroq; latere punicea, est Comitum Guidiorum in Ethruria, & Pavlsdorfiorum in Bauaria.

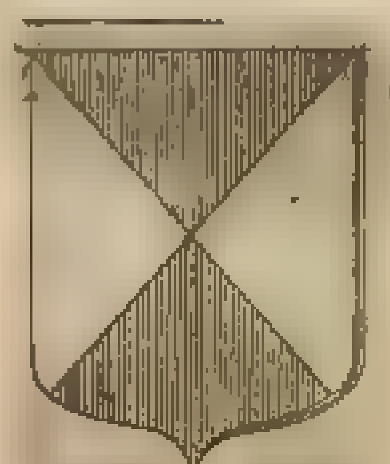
Vincentius Borghinus de arm. Florent.

VVappenbuch.

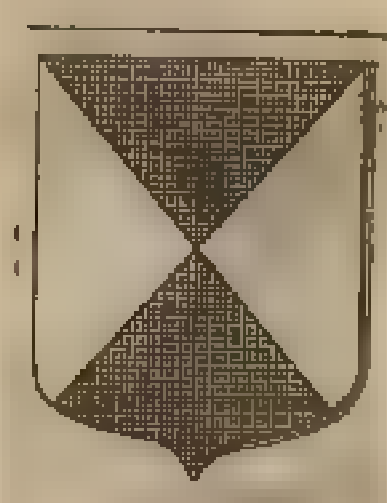
Prasina, & ad dexteram læuamque crocea, est Ouedeliorum Venetijs.

M. S. in Musæo Romano.

Punicea, & vtrinq; ad latus argenteola, est Benstetiorum in Marchia.

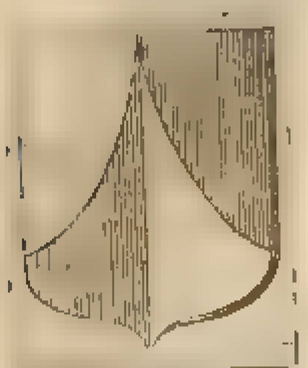
VVappenbuch.

Nigella, & ad latus vtrumque rut-

sus argenteola, est GANGALANDIORVM Florentiæ *(Vincen. Borgh. de famil. Florent.)*

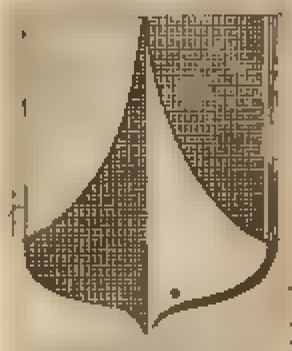
Ad hæc si trabea tesseraria contineat scuti alueolum, sectum in medio directè, fiet alia distributio quadripartita; iubar verò alternabunt partes trabeæ simul, ac partes areæ. Vti apparet in scuti tetrantibus,

Nunc argento, nunc ostro illusis; quæ est tesseraria icon MASBACHIORVM in Franconia, *(VVappenbuch, seu liber in quo insignia … Germ.)*

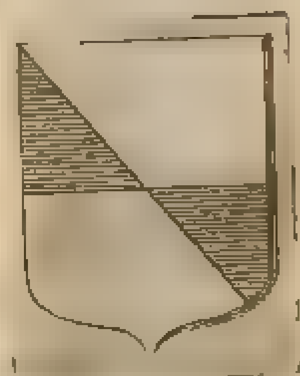

Nunc ordine præpostero expictis, & & est icon scutaria REITENBACHIORVM perinde in Franconia. *(VVappenbuch.)*

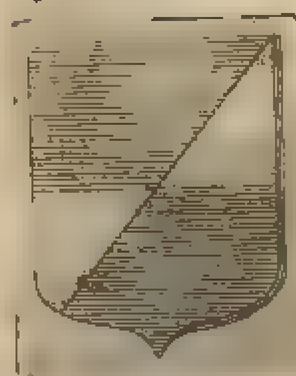

Nunc furuis & argenteolis: quod schema gentilitium est TALHEIMORVM in Alsatia. *(Idem.)*

Sed sunt etiam aliquot aliæ minùs frequentes scuti quadrifariam secti partitiones, & hunc nempe, aut transuersè, & simul,

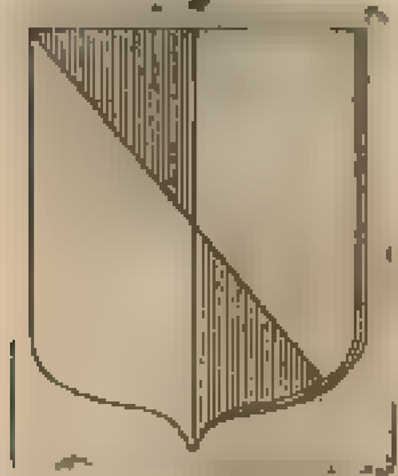

Nunc obliquè ab supero angulo dextero,

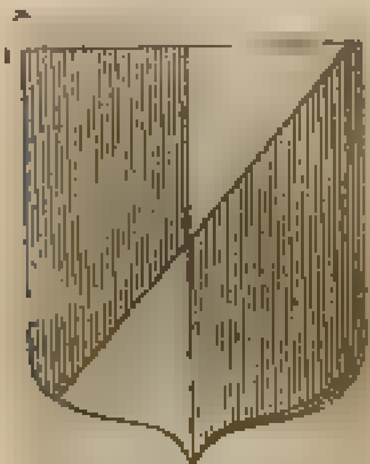

Nunc obliquè pariter, sed ab altero angulo

angulo illi aduerso. Aut directè, ac simul obliquè,

Nunc ab alio,

Nunc autem ab hoc altero angulo. In his verò scutarijs paradigmis, quę à Ioanne Scohier referuntur, areæ vel soli obtinet vices id, quod spatio laxiore vibrat, aut metalli, aut coloris iubar.

Ceterùm rara & mira est, sed quæ fit in tetrantes ęquales tamen sectio,

partim ab latere, partim ab summo, exaraturque colore puniceo, ac metallo argenteolo: & hæc gentilitia parmula est familiæ à TALE in Brunsvvigia. *VVappenbuch, seu libri tesserar. Gentilitiae Imperij, ac totius Germ.*

De area scuti tesserarij plurifariàm dirempta. Cap. XXVI.

QVINAS in partes hanc aream diuides; si relicta eius, vel coronide summa, vel ima cuspide, semel directè, semel ab latere illam scindas. Vt si scutarium caput puniceum superstet; tetrantes verò ei subiecti aurei sint alternatim ac furui. quod

signum gentilitium est RAVSENDORFIORVM in Silesia. *Idem.*

Vel si superstent tetrantes, partim miniati, partim argenteoli; ima cuspis autem,

Nunc

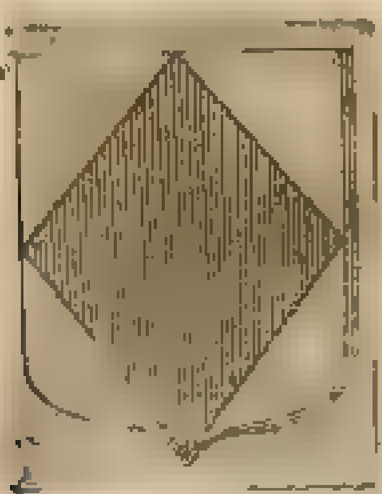
Nunc cyanea sit; quæ icon symbolica est DEGENFELDIORVM in Sueuia.

Nunc sit perspersa lumine atro; quæ est VOGLERIORVM in Silesia.

VVappenbuch. seu liber tesserar. Germaniæ Imperij, ac rerum Latin.

Manicæ præterea, & simul cothurni, dabant perinde quinas scuti tesserarij partes. Sit autem ex hoc genere scutum vestitum ostro, ma-

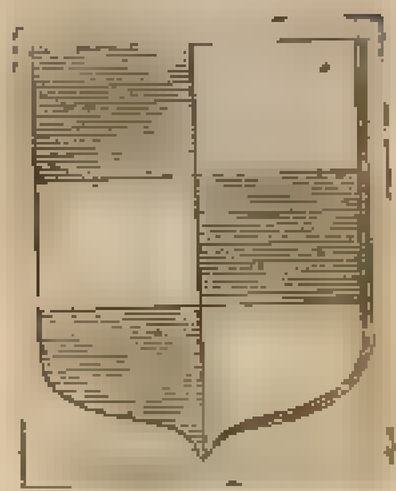

nicarum verò & cothurnorum argento: quod est schema gentilitium EVBINGIORVM in Bauaria.

VVappenbuch.

Sed si eadem scuti tesserarij areola bis ex transuersò, ac semel directè: aut bis directè, ac semel ex transuersò fuerit intersecta; distribuetur in senas partes.

Secta priori modo est parmula, vel cyano & argento exarata: quæ

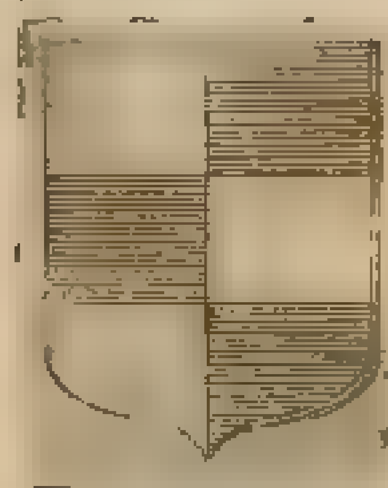

Party & barré en fasce

tessera gentilitia est ADELEVESENIORVM in Brunsvvigia, & Amuliorum Venetijs, vel argento ac rursùs cya-

VVappenbuch.

Alphons. Ciaccon. in Vita & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

no expicta: quæ est LEVCHTENBERGIORVM in Imperio; vel coccino, ar-

que iterum argento illusa: & est ROTENSTEINIORVM ad Rhenum.

VVappenbuch.

Dirempta verò altero modo,

par-

Gallicè & escartelé en pal

parmula gentilitia, & iubar alternans ostro argentoque: est AVERTORVM a PVRLACH in Bauaria

Wappen uch sein hiet tesseras sein nomine Imperij, de tribus Germ.

tessera gentilitia, quater sabulo atra, & bis argento clara, est GLEISENTHALEORVM in Misnia.

Ist Wappenbuch

Erunt perinde partes omnino sex valuuli scutarij, si scutum vestiatur manicis & cothurnis: atque adeo secetur ex transuerso area eius media:

Gallicè Vestu

& huiusmodi tessera gentilitia, argento expicta cyanoque est CORNARIORVM Venetijs.

Alphons. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium

Senae item erunt alueoli partes, si secta directè simul atque ab latere area, in primo & in vltimo tetrante adhuc fuerit praecisa, ibique summam coronidem, hic vero imam cuspidem distinxerit. Cuiusmodi

Frequentiùs adhuc secantur areae parmularum gentilitiarum, excipiendis tesseris, aut familiarum, aut ditionum, quae ad Magnatum gloriā spectant: sed has referre iā sectiones, nostri instituti esse non videtur.

De fascia tesseraria, & vario eius vsu. Cap. XXVI.

TAENIA haec mediam scuti regionem occupat, tertiamque ibi areae partem implet: refert verò militarem cingulum, quemad nodum scutaria coronis refert capitis diadema. Exemplo sint fascia aurea, vel in

Gallicè fascé.

scuti

M. S. ex Musæis Romanis.

Franciscus Petrutii in Hisp. Neapol.

scuti valuulo coccineo, quæ est MONALDESCHIORVM Florentiæ, VENDRAMINIORVM Venetijs.

Vel in areola saphirini coloris; quæ est S. AVDOMARI in Belgio, BALLIONEORVM Perusiæ, Romæ CAPOCCIORVM, LEIDIORVM in Belgio, & in Belgio item VVILLERIORVM.

Marcus Gilbert. Deuarennes in eius tesser. describit.

M. S. ex Musæis Romanis.

Andreas de Ryet in tesseris manuscriptis M S.

Io. Iacob. Chifletius in tesseris Equitum Vell. aurei.

Iacob. Hiericourt, in spec. nob. Hasbaniæ.

Vel in furui luminis laterculo; est autem GREILSHEIMORVM in Franconia, LIECHTEBERGIORVM in Belgio, ac VVILDNBERGIORVM ad Rhenum.

VVappenbuch sive liber tesserarum Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Iacob. Hiericourt in speculo nobilitatis Hasban.

Idem VVappenbuch.

Fascia deinde argentea, in scuti conchyliato alueolo, quæ honoratissima tessera est in Germania, Hispaniaque, & Belgio Principum AVSTRIACORVM. Eadem est etiam Procerum de AVELLIS in Regno Parthenopæo, ANTIGNOLIORVM Perusiæ, CAPLERIORVM in Franconia, Venetijs FOSCHORVM, CORREGIORVM in Insubria. GIVDOTIORVM Florentiæ, NOBILIVM in Vrbe Politiana, Bononiæ SAVIGNANORVM, STEBLICHIORVM Neapoli, VIANDENIORVM in Belgio, atq; adeo Viennensium.

Io. Iacob. Chifl. ?

Philibert. Campanile in tessera Nobilium.

M. S. ex Musæis Romanis.

Francis. Petrut. in Hisp. Neap.

Idem.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Alphons. Ciaccon.

M. S. ex Musæis Romanis.

Franciscus Petrutius in Hispania Neapolit.

Io. Iacob. Chiflet.

Marcus Gilbert. Deuarennes in eius tess. describit.

Vel in veneto clypeo gentilitio, hæc autem est BAGNESIORVM Florentiæ, ac Venetijs IVSTINIANORVM.

M. S. ex Musæis Romanis.

Francisc. Petrius.

Vel in scuti atro virenti; eaq; icon tesseraria est INPRVCHIORVM in Austria, & VESTENBERGIORVM in Frācon.

VVappenbuch.

Vel

Vel in violaceo scuti symbolici solo; atque est ROMBAYSIORVM in Belgio.

Iacob. Hieratius in speculo nobilit. Brabantiae.

Vel in atro parmulae nitore; est verò in Belgio BORSELEORVM, DEMABIORVM in Franconia, & ibidem EHENHEIMORVM, HARRASIORVMQ; in Misnia.

Io. Iacob. Chiffletius in tesseris B. aurei Vell. equit.

VVappenbuch, seu liber insignium Germaniae, Imperij, ac totius Germ.

Ad haec fascia muricata, nunc in aurata parmula, quae est GEROLTZECKIORVM in Imperio; HERCIORVM in Belgio, Venetijs SAGREDIORVM, & SPINELLIORVM in Vrbe Parthenopaea.

Idem.

Iacob. Hieratius.

M. S. ex Musaeo Romano

Franc. Petrinus.

Nunc in parmula argentata; eaque est AVBIGNYORVM in Gallia, GEORGIORVM Venetijs, KOTVVITZIORVM in Silesia, LEONRODTIORVM in Franconia, LISIGNESIORVM in Gallia, COMITVM MARSORVM in Regno Parthenopaeo, QVERHEIMORVM in VVestphalia, RAVENIORVM in Hassia, REINBERGIORVM in Bauaria, & in Regno Parthenopaeo SANSEVERINORVM.

Marc. Gilbertus

Franc. Petrinus.

VVappenbuch.

Idem.

Andreas du Chesne in Histor. familiarum Nobilium Galliae.

Andreas de Bert in tesseris Nouellam M. S.

Id. VVappenbuch

Franc. Petrinus.

Cyanea insuper in solo scuti, vel aureo, quae est BIDAVRIORVM in Gallia, GVIDICCIONIORVM Lucae in Ethruria, Venetijs MOROSINORVM, NOTHAFFTIORVM in Bauaria, & POTIORVM in Belgio.

Io. Iacob. Chiffletius.

Franc. Petrinus.

M. S. ex Musaeo Romano

VVappenbuch.

Io. Iacob. Chiffletius.

N Vel

Vel etiam in argenteo; & eam gerunt, pro ſchemate ſuo gētilitio, BAROZII Venetijs, GVIDENHOVENI in Belgio, MANDELOTI PASSIFERNEI in Gallia, & Neapoli SANGVINEII.

M. S. ex Muſæo Romano.
Iacob. Hieronym.
Mart. Gilbertus.
Franciſ. Petrus.

Demum furua, vel in aurato ſcuti valuulo; feruntque illam BLANCII in Inſubria, Piſis BOSCHETTI, Florentiæ BRVNELLESCHI, MEVRSII in Belgio, atque in Heluetijs ROTBERGII.

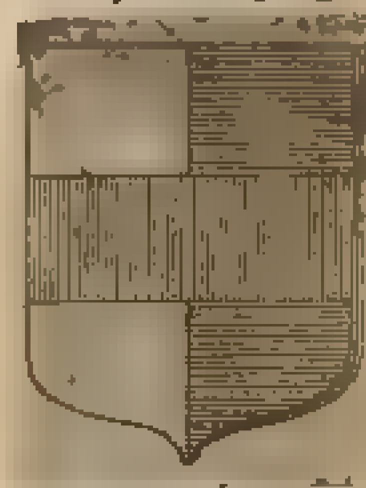
Andreas de Nest in aſſerta Nobilium M. S.
M. S. ex Muſæo Romano.
Io. Iacob. Chriſſet.
VVappenbuch.

Vel in eo valuulo argentato; atque eſt HEILINGENIORVM in Thuringia, PALIGNANIORVM Neapoli, REISCHVORVM in Sileſia, & rurſus Neapoli SCOTTORVM.

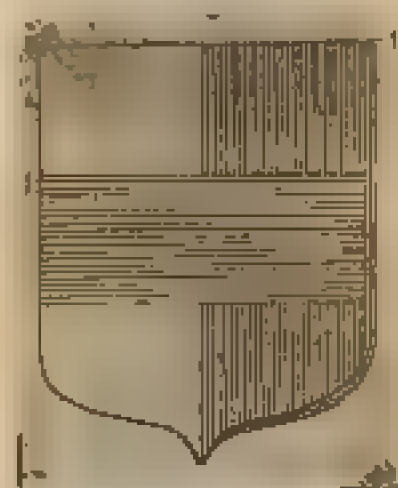
VVappenbuch.
Franciſ. Petrus.
VVappenbuch.
Franciſ. Petrus.

Sed ſuccingunt ſæpenumero hæ faſciæ ſymbolicæ areas ad perpendiculum diremptas. Ex quo genere ſūt

faſcia punicea, in ſcuti alueolo ita ſecto, & ad dexteram argenteo, ad læuam cyaneo: quæ eſt PIERSFELDERIORVM in Franconia.

VVappenbuch.

Vel faſcia cyanea, in ſcuti aruo ita interciſo, & partim argenteo, partim coccineo: quæ eſt GROSSENIORVM pariter in Franconia.

Idem.

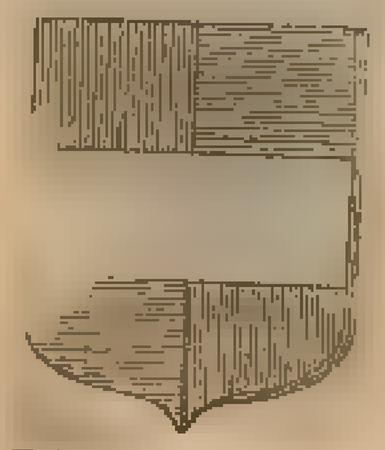
Quin etiam videre interdum ſit faſcias teſſeratas, in parmulis quadripartitis: nempe

Auream

Auream inter tetrantes argenteos & furuos, quæ est HABSPERGIORVM in Suevia.

Wappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Puniceam insuper, vel inter eosdem tetrantes: quæ est TROCHAVIORVM in Marchia.

Idem.

Vel inter illos, traiectos ordine præpostero; quæ est TRESCHENIORVM in Silesia.

Atque adeo interstinguit eos tetrantes nonnumquam, qui non miscent colores & metalla, sed colores variant dumtaxat. Vti tesseraria

instita argenteola, inter tetrantes Tyrios, ac cæsios: quę est icon gentilicia ECKVARTIORVM in Silesia.

Idem.

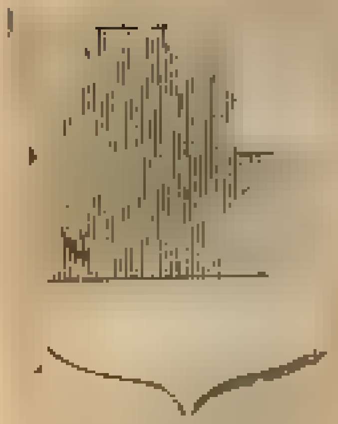
Antequam progredior ad plures numero institas scutarias, illud insinuauerim; quandoque adpingi seiuncta fila, seu lacinolas ipsimet fasciæ concolores. Vt videre est in

fascia coccinea, quæ habet succingentes has lacinolas eiusdem luminis, in solo scuti aureo, hæc verò est icon gentilitia VILHEORVM in Belgio.

Iacob. Hemricurt, ex speculo nobilitatis Hasbanicæ.

Atque adeo insinuauerim etiam, fasciam eamdem symbolicam interdum ita fluere, vt iuncta sit angulo scutariæ coronidis, vt si ex minio

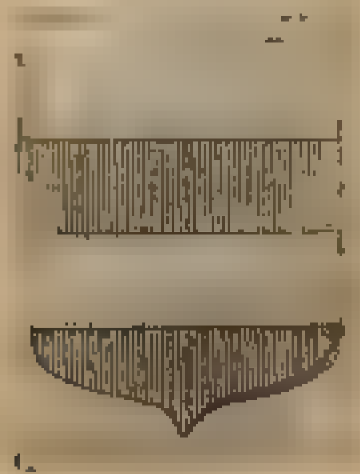

exaretur, in vasculo scuti argenteolo: & hoc schema gentilicium est VVoodvilleorvm in Regno Magnæ Britanniæ.

In Gallid. Anglia e crass. tel. tess.

Quod spectat ad frequentes has tænias, eoque exiliores semper, quo nimirum erunt crebriores; vel ita sunt considerandæ, vt solum seu aream scuti habeant: & hoc tunc eueniet, quando tæniæ numero dispares, incipient pariter ac desinent, eodem seu coloris seu metalli lumine. Vel sunt ita sumendæ, vt numero pares suo contextu aream impleant, vnoque incipiant, & altero desinant lumine, seu coloris seu metalli, partesque obeant tam soli, quàm typi tesserarij. Quæ obseruatio erit communis & balteis, & palis scutarijs, in descriptione autem gentilitia parmularum exprimi semper debebit.

Vt ab his exordium petam, quæ sunt

grandiores ac pares. Fasciæ binæ aureæ, ac totidem puniceæ sunt Sinolfiorvm in Regno Parthenopeo.

Francisc. Pettin. in Hist. Neapol.

Gallicè fascé d'or & de gueules de quatre pieces.

Aureæ ac furuæ sunt Horlingiorvm in Bauaria, & Thvnbensivm in Nevvanbvrgo in Sueuia.

VVappenbuch sine vber schr. Germaniae Imperij, ac Ioann. Germ.

Vel secùs furuæ aureæque, sunt Rabeniorvm in Misnia.

Idem.

Argenteæ ac pullæ sunt Lieben- *Idem*
stei-

STEINIORUM in Suevia.

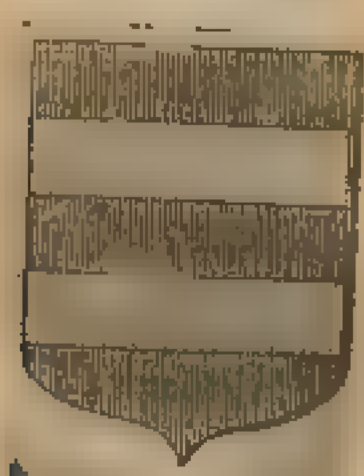
Idem.

Vel variato earum ordine HEIMBORUM in Brunsvvigia.

Idem

Puniceae atque argenteolae sunt REDENIORUM pariter in Brunsvvigia.

[illegible], Petrus in Histor. Neap.

Io. Scohier in genealogia Croyae familiae.

At hae scutariae taeniae, numero binae atque aureae, in solo scuti conchyliato, sunt ALEMANNORUM Neapoli, & ibidem FRANCHORUM: in Belgio autem HARAECOURTIORUM.

Gallicè de gueulles à deux fasces d'or.

Rursus aureae, sed in veneti luminis laterculo, sunt GEMMINGENIORUM ad Rhenum.

VVappenbuch seu [illegible] Germaniae imperij, ac totius Germ.

Atque aureae pariter, sed in atrata parmula, sunt FLACKENIORUM in Hassia.

VVappenbuch.

Argenteae totidem, in alveolo scuti muricato, sunt ARNIMIORUM in Saxonia, CAPUANORUM Principum in Regno Parthenopeo, VVEVELIN-

Idem

[illegible], Petrus in Hist. Neap. l.

Favin. Heraucourt.

CKO-

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. imperij, et totius Germ. CROVENIORVM in Belgio, & VVOLMERSHAVSNIORVM in Franconia.

VVappenbuch. Eædem in cyaneo parmulæ spatio sunt CRAISENIORVM à LINDENFELSIO ad Rhenum, & MARIGNYORVM in Gallia. *Marcus Gilbert. Domarettus in sua tess. descript.*

VVappenbuch. In parmula verò nigella sunt BICKENIORVM ad Rhenum, & MANGKENHLIMORVM in Hassia.

Puniceæ duæ, nunc in lutea scuti areola, sūt BERLOOTIORVM in Belgio, DELMHORSTIORVM item in Belgio, GARLANDIORVM in Gallia, & ibidem ROSNYORVM; VIQVESIORVM Valentiæ in Hispania, & familiæ VVALORCAPELLAE in Gallia.

Iacob. Hiviruerpaeus in speculo nobilitatis Nathan.

Io. Iacob. Chiffletius in tesseris Equitum Vell. aur.

Andreas du Chesne in Hist. familiarum nobil. Galliæ.

Marc. Gilbertus.

M. S. ex Museo Bruneri.

In Scabinorum generi. Croye fam.

Nunc in eadem areola metalli argenteoli, sunt IOANSDORFIORVM in Bauaria, atque ibidem LEVBELFINGIORVM; MASSOVIORVM in Marchia, REIBTNITZIORVM in Saxonia, ROVCHEROLLESIORVM in Gallia.

VVappenbuch.

Idem.

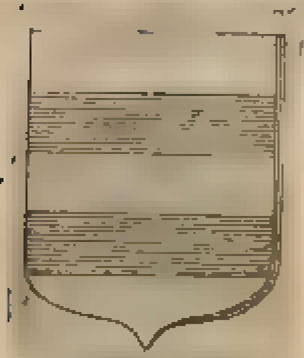
Idem.

Andreas du Chesne in Hist. fam. nobil. Galliæ.

Duæ pariter cæsiæ, seu in croceo scuti valuulo; sunt verò PAGANIORVM Venetijs.

Seu

Franciscus de Petris in hist. Neapol. Seu in eo etiam argenteo, sunt Barbaballorum Neapoli.

Duæ iterum sed furuæ, nunc in aurea scuti gentilitij areola, & sunt familiæ Diest, ac familiæ De Namur in Belgio. *Iacob. Heraus... in specul. nobil. Brabantiae.* *Andreas de Ryer in tess. ... M. S.*

Nunc in argentea eadem areola, sunt vero Dyefenbaciorum in Imperio, atque ibidem Comitum Isenburgiorum. *Wappenbuch ... tesseras Germaniae Imperij ...* *Io. ... Chifflet.*

Seruant porrò apicis scutarij angulum binæ puniceæ institæ, in argentei metalli parmula; quæ est Deaniorum in Regno Magnæ Britanniæ. *Io. Guilel. Anglus in tract. de tess.*

Vt pergam ad plures hos scutarios semiticos, ex ijs tres aurei,

ac tres cærulei sunt Florborum, ac Rodemachiorum in Gallia. *Andreas de Chesne in Histor. familiarum nobil. Galliæ.*

Vel

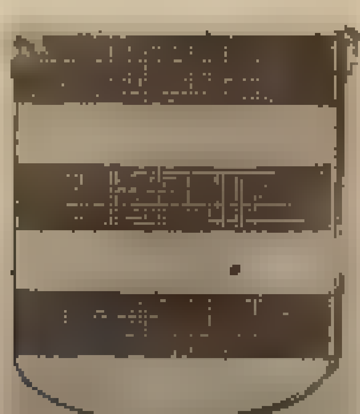
Vel totidem cærulei aureique sunt MASSENBACHIORVM in Suecia. *Wappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac regum Germ.*

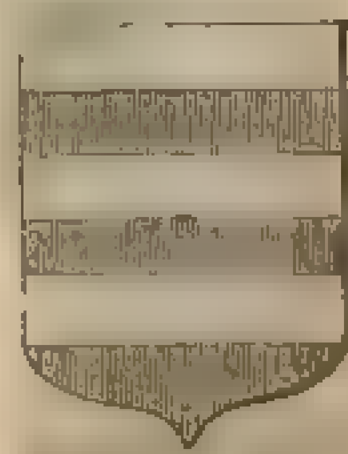
Adrian. Metham in libro Antiquitatum Ambian. Aurei & prasini sunt GAVESELIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. Dinantensis in suis tesser. descript. Iacob. Hiricuelt. Io. Iacob. Chifflet. Andreas de Ryer. Aurei & nigelli sunt COITINSIORVM in Gallia, COMBLENIORVM in Belgio, GONZAGARVM in Insubria, MILLENDONCKIORVM in Belgio, TAILLEBOVRGIORVM in Gallia.

Seu nigelli secus, aureique; & sunt familiæ CEVAE in Liguria, ac PALLANDTZIORVM in Belgio. *Augustin. Fran. in tesseris gentilit. Nobil. Gen. Iacob. Hitricuelt.*

Argentei, ac punicei sunt GRETIORVM in Belgio, & TEDALDINIORVM Florentiæ. *Idem. Vincent. Borghin. de famil. Florent.*

Seu contra punicei argenteique sunt CAFFARORVM Romæ, ac Venetijs VENIERORVM. *M. S. in Musæo Venetis.*

Argentei, ac cyanei sunt LORIARVM in Regno Parthenopæo, PIQVENYORVM *Philibert. Cassamile in tesseris Nobilium. Marcus Gilbert.*

Wappenbüch. RVM in Gallia, & ZVISERAIMORVM in Suevia.

Vel ordine variato dispositi, sunt DANMARTINORVM in Gallia, SCHVVELCHINORVM ad Rhenum, ac TRVCHSESIORVM A RINFELDEN in Helvetijs. *Marcus Gilbert.* *Wappenbuch.*

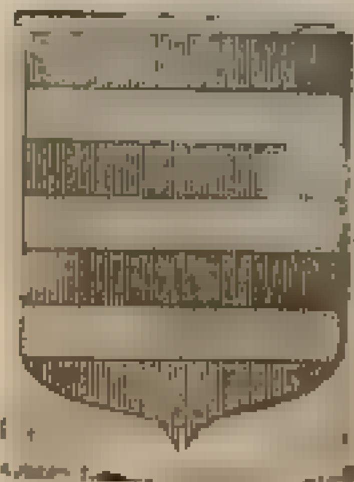

Argentei, ac fului sunt KITESCHERIORVM in Misnia, Romae PATRITIORVM. *Idem.* *M. S. ex Musaeo Romano.*

Vel fului argenteique, atque hi sunt

TRVCHSESIORVM A RINFELDEN in Alsatia. *Wappenbuch.*

Tres deinde hi lemnisci tesserarij, auro illusi, in muricata parmula, sunt HAIMBORCHIORVM in Brunsvvigia. *Idem.*

Aut in parmula veneti coloris sunt AVBOVGIORVM, PORCHEVSIORVM, & CHAVXIORVM in Gallia.

Aut in aurata eadem parmula sunt VICECOMITVM Pisis in Ethruria. *M. S. ex Musaeo Romano.*

O Tou-

Totidem argentei lemnisci, seu in scuti alueolo conchyliato, sunt BVRCHIORVM in Silesia, CARAFENSIVM in Regno Parthenopæo, ESCELLESIORVM in Gallia; KORCHIACCHESCHIORVM in Polonia, & QVERNFORTIORVM in Germania.

VVappenbuch. seu liber tesserar. Germanicar. Imperij, ac variar. Gentium.

Io. Iacob. Chiffletius in tesseris Equitum Vell. aurei.

Marc. Gilbertus.

Franciſc. Petrius in Hiſt. Neapolit.

Io. Iacob. Chiffletius.

Seu etiam in alueolo scuti prasino sunt FLACKENSTEINIORVM in Alsatia.

VVappenbuch.

Coccinei tres, aut in solo luminis crocei, sunt familiæ CARDONAE, ac familiæ CORDVBAE in Hispania, familiæ MASCARENGNAE in Lusitania, familiæ de RAMBVRES in Gallia.

Alphonſ. Lopez de Haro in nobiliar. genealogico Hiſp.

M. S. ex Muſæo Romano.

Inſignia Auratorum Equitū ſpiritus ſancti.

Aut in solo metalli argenteoli sunt BOVLAINVILLIERORVM in Gallia, CAVDORVM in Belgio, SATZENHOFENIORVM in Bauaria, SIGISMONDIORVM Pisis in Ethruria, VILLA-RAGADESIORVM in Hispania, VVAVRIORVM in Gallia, & VVELLERAVLIORVM in Belgio.

Marcus Gilbert. Daubenton in ſuis teſſeris deſcript.

Io. Siebmacher general. Cryptoſem.

VVappenbuch.

M. S. ex Muſæo Romano.

Adrian. Marbois in lib. Antiquit. Ambian.

Io. Iacob. Chiffletius in teſſeris Equitum Velleris aurei.

Cyanei tres, nunc in lutea parmula, sunt GROGNETIORVM DE VASSE in Gallia, in Hispania verò MEXIARVM.

Inſignia Auratorū Equitum Spiritus ſancti.

Alphonſ. Lopez de Haro in Nobiliario genealogico Hiſpaniæ.

Nunc

Nunc in parmula eadem argentea, sunt HEGGELBACHIORVM in Suecia, & VENEGASIORVM in Hispania.

VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

M. S. ex Musæo Romano.

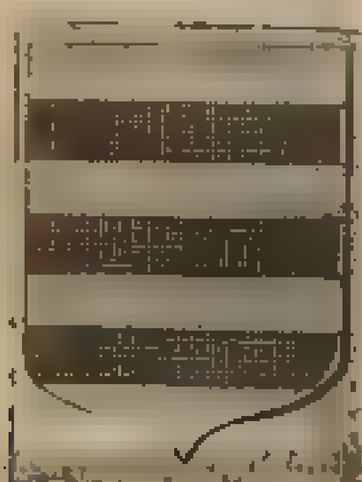

Prasini tres semisses, in aureo scuti laterculo, sunt HERDHAVSENIORVM in Suecia, LOVDONIORVM in Gallia, & RIBERIORVM in Hispania.

VVappenbuch.

Marcus Gilbert. Domanicus lersi tesser. descript.

Alphons. Lopez de Haro, in Nobil. geneal. Hispan.

Fului tres semisses (ex ...) in eiusdem metalli areola, sunt familiæ DIASCARLONIAE Neapoli.

Francisc. Patritii in Heidel. Neap.

In areola verò alterius metalli, sunt ALARCONIORVM in Hispania, & BEAVVOCIORVM, NOCLIORVM, ac MONTBOISSIERORVM in Gallia.

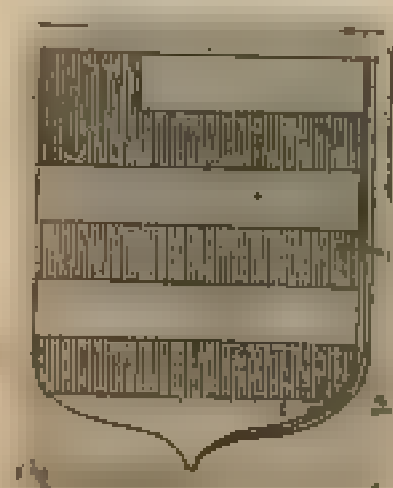
Alphons. Lopez de Haro.

Marcus Gilbert.

Molochini tres, in cyanea parmula gẽtilitia, sunt GASTEORVM in Gallia.

Philibert. Monet. in plano ...

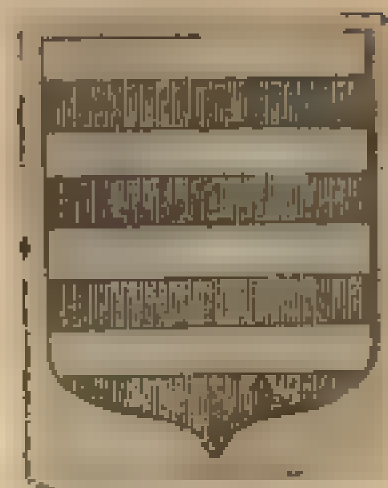

Punicei totidem, sed cum angulo dextero ad apicem concolori, in area scuti argenteola, sunt FVLLERTORVM in Anglia.

Io. Guliel. Anglus ...

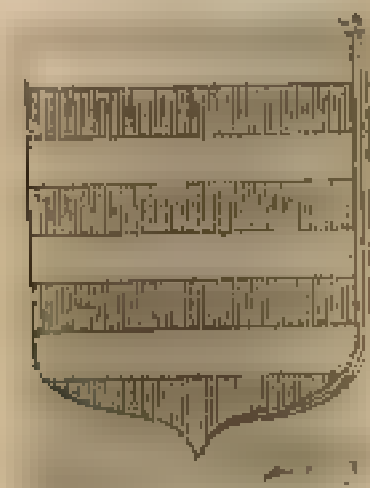
Quod attinet ad hasce vittas minutiores; cum hæ ita sunt exiles, vt contineant trientem fasciæ maioris, seu fasciæ quæ est iusti modi, vocabulum proprium habent, ex vsitata Fecialium locutione, conuenitque hoc vocabulum fascijs etiam gracilioribus, tenuioribusque. Sunt autem huius generis institæ octies ductæ.

Gallicè Burelle, ou fasches en deuise.

Seu partim argenteæ, partim coccineæ; atque hæ sunt tessera scutaria REGVM PANNONIAE.

Idem.

Seu partim aureæ, partim puniceæ: quam gerunt iconem gentilitiam CAMBRONNESII in Gallia, & Florentiæ RINALDICI.

Marc. Gilbert.

M. S. ex Musæo Romano.

Seu ordine præpostero exaratæ; ac sunt CALVAREORVM in Gallia.

Abbas Ciacon. in Vita. & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.

Seu aureæ pariter, sed simul cyaneæ: ac sunt VIEVILLEORVM in Gallia.

Fr. Iacob. Chifflet.

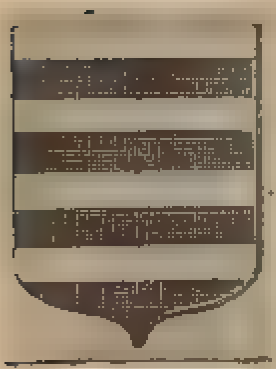

Seu partim argenteæ, ac partim cæsiæ; eæq; sunt BIERSEORVM in Belgio, DELLORVORVMQVE Neapoli.

Iacob. Hemricourt. in speculo nobilitatis Hasbaniæ.

Franciscus Petrus in Historia Neapolit.

Seu

Seu partim argenteæ, partim atræ; quæ gentilitia icon est Miltitziorvm in Misnia.

Wappenbuch. sacri Romani Imperii, et totius Germ.

Totidem cyaneæ, in argenteo scuti valuulo, sunt familiæ Molembays in Belgio.

In Iacob. Chiffl.

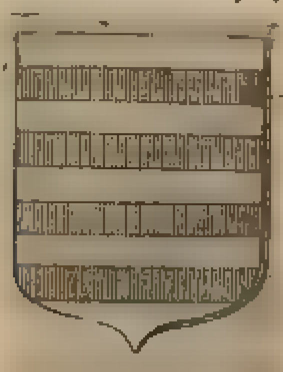
Atque ternæ ex ostro, nunc in aurata parmula, sunt familiæ Cordvbas in Hispania.

Francisc. Patric.

Fuscæ autem, in solo argentei metalli, sunt Clementiorvm in Hassia.

Wappenbuch.

Nunc in parmula eadem argentata, sunt Chaumontiorvm in Gallia.

Marcus Gilbert.

Quinæ aureæ totidemque puniceæ, sunt Aisorvm, Avbervorvm, Grandpreorvm, Rvffeorvmq. in Gallia.

Andreas de Chesne in Histor. familiarum nobil. Galliæ.

Marcus Gilbert.

Quinæ

Marcus Gilbert. Quinæ item aureæ, ac totidem cyaneæ, sunt CAVMARTINORVM in Gallia.

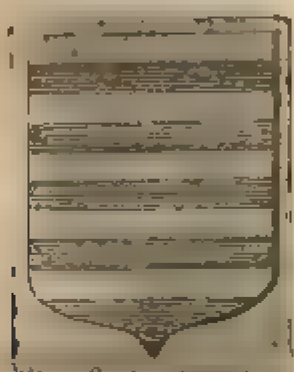
Quinæ argenteæ perinde, ac totidem nigellæ, sunt VAVDEMONTIORVM in Lotharingia. *Marcus Gilbert.*

M. S. ex Musæo Ramundi. Quinæ argenteæ, ac totidem puniceæ, sunt familiæ SOSAE in Hispania.

Bissenæ partim auro, partim ostro expictæ, sunt Comitum de Looz in Belgio. *Andreas de Rie in Tesseris Hollan. M. S.*

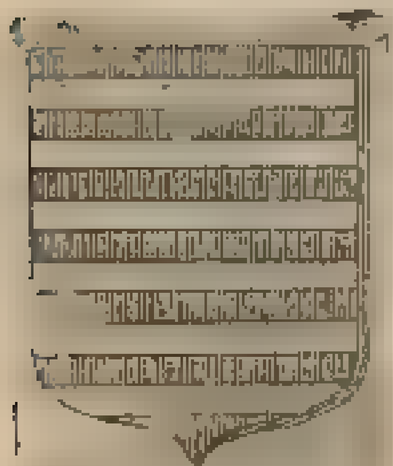

Iacob. Hilcomer.
Io. Iacob. Chiffletg.
Quinæ pariter argenteæ, sed simul totidem cyaneæ, sunt GANGESIORVM in Belgio; ac fuerunt LVSIGNANORVM in Regno Cypri.

Totidem partim argento, & partim cyano exaratæ, sunt familiæ MONTIGNY in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Senæ

Senæ autem argenteolæ, in areola scuti punicea, sunt familiæ QVINQVENEOIX VIGNORY in Gallia.

Marcus Gilbert. Dumarinus in tes- sellis depictis.

Totidem verò furuæ, in area eiusdem metalli argenteoli, sunt DENOVVILLEORVM, & HEMARTIORVM in Gallia.

Adrian. Marlier in libro Antiquitatum Ambian.

Supersunt iugariæ instita, seu parallelæ, quæ ex institis duabus extremis, ac trientalibus ita constant, vt media instita æqualis extet, inter eas eiusdem luminis, cum area scuti tesserarij. Cuiusmodi sunt,

Gallicè iumelles.

Vel binæ argenteæ, in scuti alueolo ad dexteram atro, atque ad læuam puniceo, quæ tessera est ALBICHIORVM à DAAHEIN ad Rhenum.

VVessenbach. in libro tesserar. Germaniæ, Imperij, ac totius Germ.

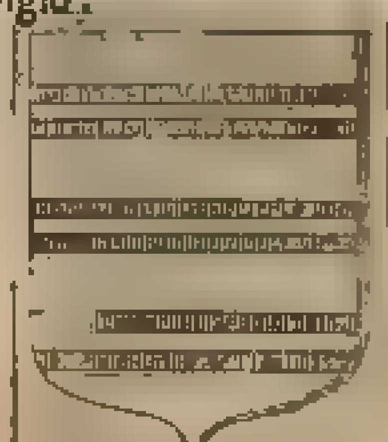
Vel totidem atræ, in argenteo metalli parmula: quæ sunt MORSHELMORVM ad Rhenum.

VVessenbach.

Vel eædem biiugæ fasciolæ tres argenteæ, in muricata scuti areola: quæ sunt familiæ FO EVX in Gallia, familiæ NOVELLAE, familiæ SAINTSCHERONIAE, ac familiç VVYONIAE in Belgio.

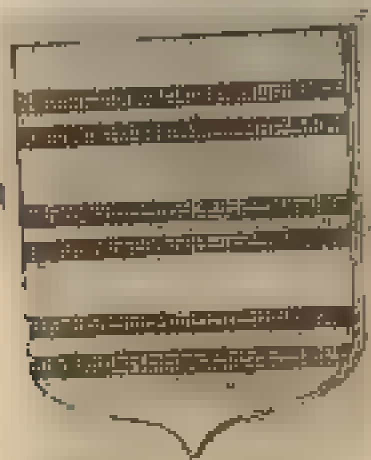
Adrian. Marlianl. In Iarch. Chiffletius in tesseris & quid Velimontis.

Vel

Vel rubræ totidem, in solo scuti argenteo; ac sunt familiæ Rvbemprè in Gallia.

Io. Iacob. Chiffl.

Vel sabuleę totidem, seu in aurata parmula; quæ sunt Boissyorvm, Bonnivetiorvm, & Govffierorvm in Gallia.

Aubertus de Ryer in tesseris Nobilium M.S.

Philibert Monet. in praxi rei. ess.

Marc. Gilbertus.

Seu in parmula argentata, & sunt Beavievorvm, & Cormesiorvm in Gallia.

Idem.

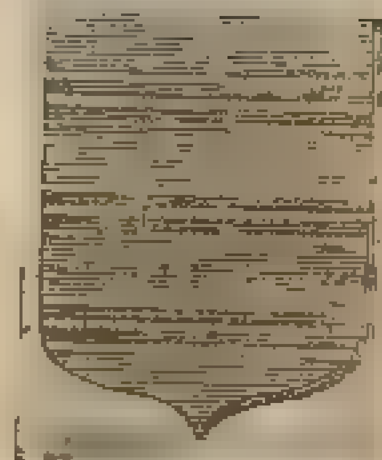

Vel quaternę argenteęque, in vallulo parmulę sabuleo, & sunt Tvsseorvm in Gallia.

Marcus Gilbert.

Pręterea trijugæ vittę symbolicę, in vna serie tertiò repetuntur, ac sunt minutiores, exilioresque. Vti

Gallicè Tierce, ou menudes.

ex auro bis exaratę, in veneti luminis alueolo: quę icon scutaria est Bovrbovrgiorvm, ac Fovilloyorvm in Gallia.

Andreas du Chesne in Histor. fam. nobil. Galliæ.

Quamquàm hoc etiam vocabulo significantur tęnię laxiores, atque ab extrema scuti ora deiunctæ.

Adrian. Mothier.

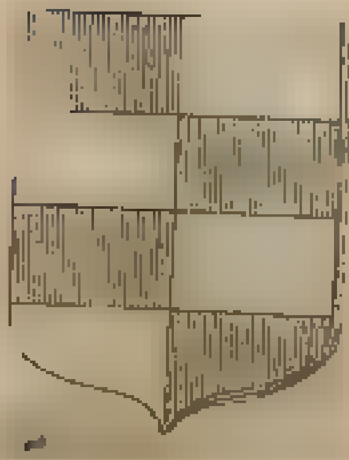
Quales trijugę tęnię puniceę, in cęsio scuti laterculo, insignia prisca familię Lymbovrg ae fuisse perhibétur.

Philibert Monet.

Cęterùm hę fascię scutarię sunt interdum dimidię ex colore, dimidię autem ex metallo, & pulchra luminum vicissitudine exarantur. Ex quo genere sunt,

Aut

Gallicè fascè contre-fascè.

Aut quaternę ostro & argento intersectæ: sunt verò familiæ à Bindern, & familiæ ab Ebersbach in Silesia, atque insuper familiæ à Pomuckrau in Misnia. *Wappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac nationis Germ.*

Idem. Aut quinæ partim cyano, partim argento expictæ, & sunt Debeniorum in Misnia.

Idem. Aut senæ, nunc auro & sabulo impressæ, ac sunt Flackeniorum a

Schvarzenberg ad Rhenum. *Idem.*

Nunc secus expictæ, ac sunt Schonfeldiorum in Silesia. *Idem.*

De Sublica, seu palo tesserario.
Cap. XXVIII.

Erecta sublica, & sita in areæ scutariæ tesseræ medio, cui est par latitudine palus vocatur a Fecialibus.

Gallicè Pal.

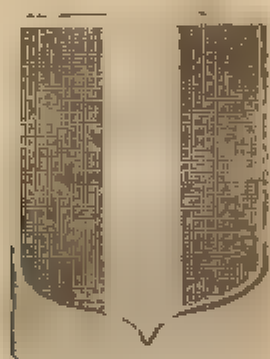
Vti palus argenteus, nunc in alueolo scuti coccineo: quæ icon gentilitia est Botorawiorum in Misnia, Canalium Venetijs. *Idem.* *Franciscus Pontanus in Historia Neapoli.*

Franciscus Bocchius de famil. Florent.

Wappenbuch der offentl. Gesellschafft ... Imperii ac totius Germ.

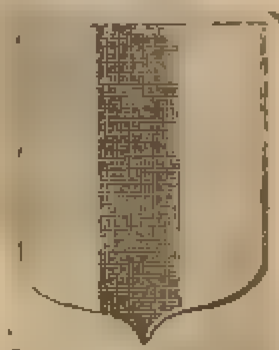
Nunc in eo alueolo luminis veneti: est vero tessera Ar. atvm Florentiæ, Leyningorvm ad Rhenum, Lichtensteinorvm in Franconia, & Mynclvveilerorvm iterum ad Rhenum.

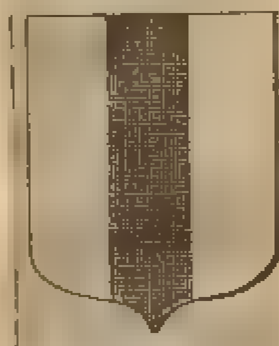
Nunc in atrato eodem scuti symbolici alueolo, atque est gentilitium schema Neckernorvm in Silesia. Idem.

Puniceus deinde hic palus tesserarius, in scuti valuulo argenteolo, est Kemnatorvm in Bauaria, & familiæ Stzelae a Kocknitz in Silesia. Idem.

Ater verò, nunc in pagina parmulæ aurata, est Gadenstedtiorvm in Brunsvvigia, Schonsteinorvm in Bauaria & Stainbergivs a Rochendorfio pariter in Bauaria. Idem.

Nunc in scuti pagina argentea, est Kettenheimorvm ad Rhenum, Skrebensketiorvm in Silesia, & Zecchavviorvm in Misnia. Idem.

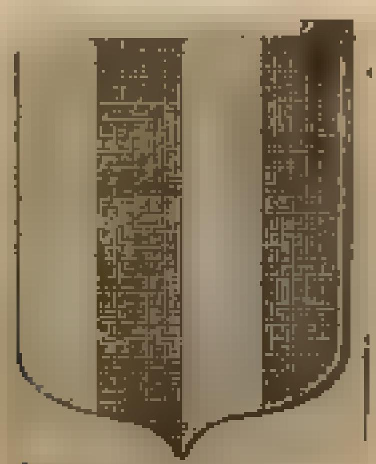
Fiunt quoque frequentiores hæ scutariæ vacerræ:

Vti

Vel binæ, aut aureæ & cyaneæ; ac sunt CAROSINIORVM Venetijs.

M. S. ex Musæo Romano.

Aut aureæ & fuscæ, ac sunt STVBENERIORVM in Austria.

VVappenbuch, siue [illegible]

Aut cæsiæ, atque argenteæ, ac sunt BERCHTOLTZHOFNIORVM in Bauaria.

Idem.

Binæ iterum hæ sublicæ symbolicæ; aureæque, in scuti laterculo venero, sunt VITVRIORVM Venetijs.

M. S. ex Musæo Romano.

Coccineæ in lutea scutj areola, sunt VVITZENIORVM in Heluetijs.

VVappenbuch.

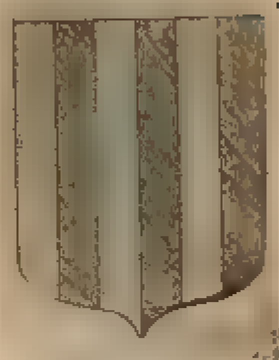

Coccineæ rursus, sed in area scuti argenteola, sunt PACHIORVM in Misnia, & STIBITZIORVM in Silesia.

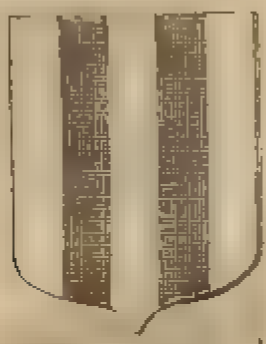
Idem.

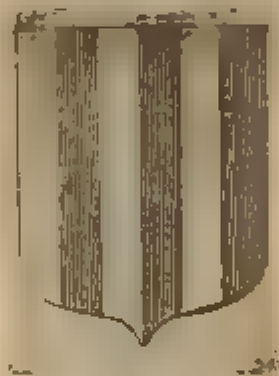
Saphirinæ, in crocei luminis alueolo, sunt MECHELBVRGIORVM in Belgio. *Io.Iacob.Chiffet.*

Tres aurei, ac tres prasini, sunt familiæ TRIVVLTIAE Mediolani. *François Fauyn.*

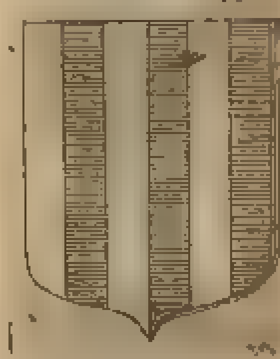
Furuæ, in solo argentei metalli, sunt HARLAVORVM in Gallia, ac MEPPENIIORVM in VVestphalia. *Marcus Gilbert. VVappenbuch.*

Tres argentei, totidem coccinei; sunt PVLCIORVM Florentiæ, ac SEVERATIORVM in Gallia. *Vincent. Borghin. de famil. Florent. Philibert. Monet.*

Ad hæc pali aurei tres, totidem punicei; sunt AMBOSIAE familiæ in Gallia. *Philibert. Monet. in suam recess.*

Argentei tres, ac totidem cyanei, sunt ROSMADECIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Argen-

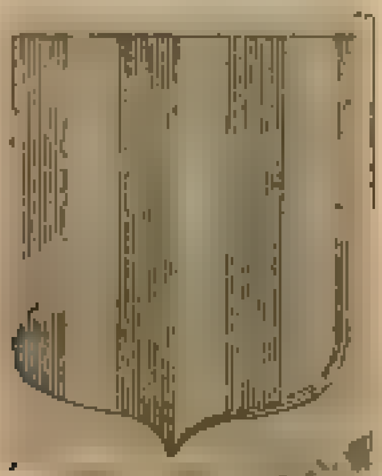
Argentei tres iterum, sed simul totidem atri, sunt GIVOCHIORVM Florentiæ.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Aurei tres, in scuti laterculo muricato, sunt GVARNERIORVM Genuæ.

Augustin. Franzonus tesser. gentil. Nobil. Genu.

Puniceí tres, ac totidem argenteoli, sunt BELLIORVM, pariter Florentiæ.

Idem Borghin.

Argentei tres, in adsimili laterculo, sunt GRIMANORVM Venetijs, & fuerunt VGONIS Ducis Ethruriæ.

M. T. ex Musæo Romano.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Cæsij tres, ac tres iterum argenteoli, sunt MONETTIORVM Pisis in Ethruria.

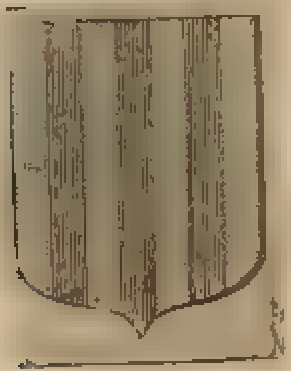
M. R. ex Musæo Romano.

Argentei tres iterum, in cærulea scuti areola, sunt ESTISSACIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert Denarenus in sua tesser. ... ...

Puni-

Io. Iacob. Chiffletius.

Iacob. Hemricourt. in speculo nobilit. Hasbanicae.

Punicei tres, nunc in aurata parmula sunt Foixiorvm in Gallia, Raymorvmq; in Belgio.

Francisc. Petrus in Hist. Neapolit.

Io. Scohier in genealog. Croyaeorum.

Nunc in parmula eadem argenteola, sunt familiae Montaltae Neapoli, & cum dextero tetrante cyaneo, supernè adpicto, sunt in Belgio familiae Rvnckelliae.

M. S. in Musaeo Romano.

Cyanei tres, in scuti vasculo aurato, sunt familiae Contrerae in Hispania.

Prasini tres, in eiusdem metalli areola, sunt Carboniorvm Neapoli, & in Gallia Graillyorvm.

Francisc. Petrus in Hist. Neapolit.

Andreas de Rya in tesser. Nobil. M. S.

Fului tres, seu in aureo scuti solo, sunt Cauninghemiorvm in Belgio.

Io. Iacob. Chiffletius.

Seu in solo scuti argenteo, sunt Manniorvm, Mausoniorvmq; Pisis in Etheuria.

M. S. in Musaeo Romano.

Sed

Sed & octonae sublicae scutariae, nūc partim argenteae, partim coccineae, sunt GRIMANORVM Genuae.

Augustin. Franchetus in tesseris gentilib. Nobil. Gen.

Gallice: Pal d'argent & de gueules de huit pieces.

Nunc praepostero dispositae ordine, sunt GROSSELTENSIORVM in Silesia, & VVALLENSTEINORVM in Hassia.

VVappenbuch seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Totidem etiam, partim cyano, partim argento illitae, sunt SCHVVARTZENBERGIORVM in Imperio.

Io. Iacob. Chifflet. in tesseris Equitū Vellerū.

Quaternae autem vacerrae scutariae, ostro exaratae, in parmula auro constrata, sunt regia tessera ARAGONENSIVM in Hispania, & insuper gentilitia in schemate MERODIORVM in Belgio.

Io. Iacob. Chifflet.

Iacob. [illegible] Hannonia.

Cum autem hae sublicae gentilitiae sint, ut plurimum omnino aequales: cuspidantur interdum in ima parte, &

Gallice: Pal au pied fiché.

Nunc ad oram extremam parmulae symbolicae pertingunt: teretesq; ita delineatas [illegible]asque, SVESSONII gerunt, in argentea scuti areola.

[illegible] in sua tesserar. [illegible]

Nunc

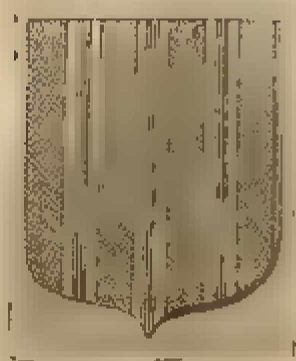
Gallicè d'or à trois paux à l'aguise de sable.

Nunc eam oram non attingunt: & palos ita expictos furuosque, numero adsimili, habent in aurata parmula SALLIGNII Sancti Florentij in Gallia. *Marc. Gilbertus*

Præterea cum solidi vt plurimùm exarentur: aliquando implentur intus lumine alio ascititio;

Gallicè De Sinople à trois paux d'or, vuidez & remplis de gueules.

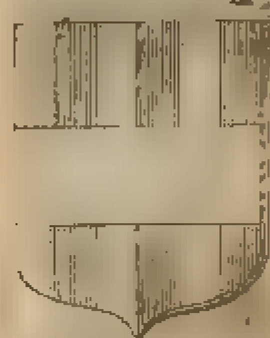

vt terni pali tesserarij aureiq; ostro intus imbuti, in prasina scuti areola; quam iconem gentilitiam RASSII gerunt in Belgio. *Io. Lesbuer in genealogia Croya familia.*

Sed & contextus istiusmodi subsiciarum gentilitiarum sæpenumerò instita succingitur.

Ita NERLI Florentiæ, descriptam parmulam habent scutarijs palis, ternis puniceis, ternis argenteolis, cum fascia luminis crocei. *Vincent. Borghin. de famil. Florent.*

Qua etiam VVOPPLANTII in Gallia cuinciunt parmulam, ternis palis eiusdem aurei metalli, & puniceis totidem, exaratam. *Marc. Gilbertus.*

Gallicè à une fasce au demi brochant sur le tout.

Senos perinde palos symbolicos, aureos cyaneosque, LANDI astringunt instita *Io. Iacob. Chiffletius.*

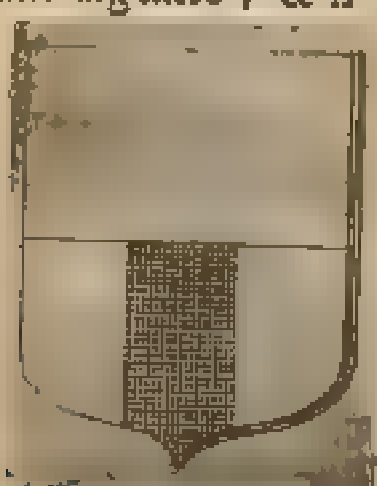
instita argenteola exiliore, quàm sit fascia iusti modi.

Præterea ijdem pali tesserarij exarantur quandoque dimidij, & nunc quidem solitarij, nunc frequentes, nunc in suprema, nunc in ima etiam scuti regione. Vti palus di-

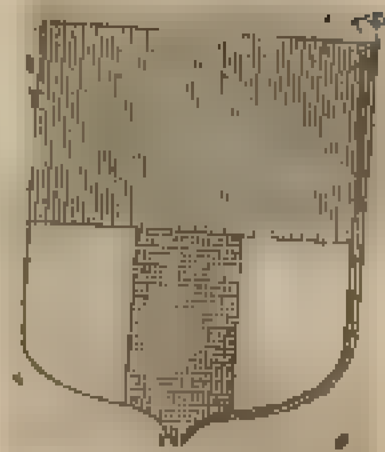

midius & argenteus, supernè in puniceo semisse, cum altero semisse cyaneo, quæ est icon scutaria Tuskirchenorum in Bauaria. *Wappenbuch. seu liber tesserar. Germanicar. Imperij ac totius Germ.*

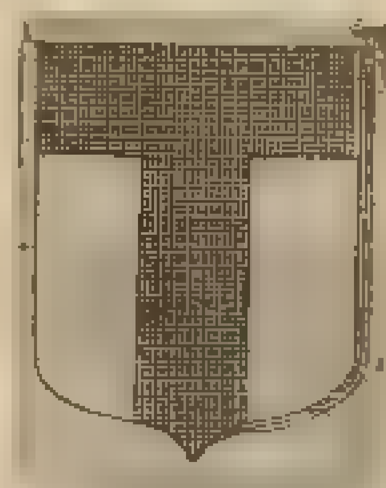
Dimidius palus & furuus, in imo semisse argenteo, & is quidem,

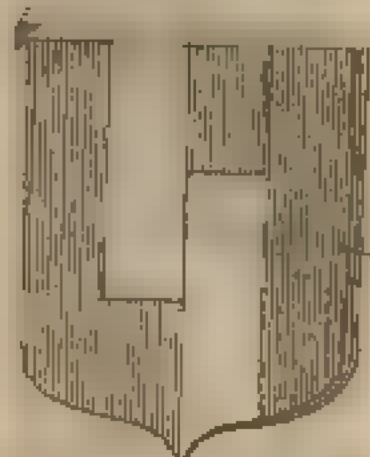
Seu cum altero semisse aureo: quæ est parmula gentilitia Sabadinorum Venetijs. *M. S. ex Musæi Aldini.*

Seu cum eo semisse conchyliato, atque est schema Sabiniorum pariter Venetijs. *Eadem ut &*

Aliquanto est productior tamen palus ater, ac fluens è scutaria coronide concolori, in cetera scuti area, illusâ argenteo metallo: quæ est parmula symbolica Mendorfiorum in Bauaria. *Wappenbuch.*

Q At-

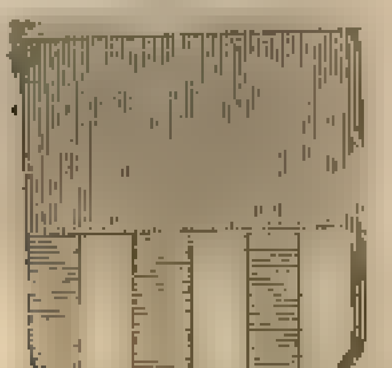
Atq. adeo sunt magnitudine pares vacceræ duæ argenteæ, in scuti solo rubenti, manantesque ex area summa pariter atque ima, seq. inuicem excedentes, circa eiusdem areæ vmbilicum: quæ est icon gentilitia Z[illegible]IORVM in Silesia.

[illegible]

Ceterùm minutiores sublicæ, ac rursus dim diæ, ternæque puniceæ, ac totidem aureæ, in supera regione, cum regione ima cærulea, sunt LASMER[illegible]EIMORVM ad Rhenum.

Idem

Infernè autem totidem, partim venetæ, partim aureæ, cum supremo semisse muricato, sunt PRIORIORVM Venetijs.

Alphons. Ciacon. in Vita & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium

Tres deinde puniceæ, in semisse supero argenteolo, cum imo semisse atrato, sunt B[illegible]VERSMORVM in Belgio.

Iacob. Hiersmartius in [illegible] Harlem.

Tres item cyaneæ, in ima regione auro conspersa, cum regione supera perinde cyanea, sunt TRESANORVM Venetijs.

M. S. ex Museo Romano

At breuiores, hoc est trientales sublicæ, & quasi abruptæ penduleq. in capite scutario, nunc argenteæ

tres

tres, in scuti valuulo rubescenti, sunt HATNERIORVM A VVASELFEIM in Alsatia,

VVappenbuch. sen liber tesserar. Germanicar. Imperij, ac aliar. terrar.

Nunc in eo valuulo aureo tres puniceæ, sunt insignia MECHLINENSIA.

Ex Iacob. Chifflet. in tesseris Equitum Vell. aur.

Sed pulchre lumen reciprocant dimidij, atque obuersi pali tesserarij, numero sex, nunc puniceï argenteique: quæ est tessera ROSENBERGIORVM in Franconia.

VVappenbuch.

Nunc fului, & rursus argentei, est verò icon scutaria KNEHENIORVM in VVestphalia.

VVappenbuch.

De Balteo tesserario. Cap. XXIX.

BALTEVM voco virgam, obliquè ab latere dextero exaratam, quæ trientem continens parmulæ nostræ tesserariæ, eam perinde ac militem balteus, præcingit.

Gallice Bande.

Ita balteus aureus, in conchyliata parmula, est ANSIDEORVM Perusiæ, BOSSVTIORVM, & CHALONIORVM, & DVRFORTIORVM A BORNIO in Gallijs, HENINIORVM in Belgio, LAMBERTIORVM Lucę in Ethruria, TONNEREORVMQ. in Gallijs.

M. S. ex Musæo Romano.
Marcus Gilbert.
Dauantesanes in ars tesser. descript.
ex Iacob. Chifflet.
Marcus Gilbert.
Ex Iacob Chifflet.
M. S. ex Musæo Romano.
Marcus Gilbert.

Aureus, in veneti luminis areola, est

M. S. ex Mus. n. Romano. Francisc. Pettus. Idem. Marcus Gilbert. Adrian. Len... ... Ambiani. VVappenbuch. Augustin. Fran... in tesseris gentil. Neap. Gen.

Capizvcchiorvm Romę, Celanio-rvm Neapoli, Gvariniorvm Liciae in Regno Parthenopęo, Hvmiere-siorvm in Gallia, & ibidem Longv-yorvm, Bononię Malvetiorvm, Sen-tiorvm in Suevia, Sopiarvmq; Genuę.

Iacob. Hieironet. in speculo nobilit. Hannon.

Aureus, in molochina scuti symbolici areola, est Herifontiorvm in Belgio.

VVappenbuch.

Aureus, in scuti eiusdem alucolo atro, est Galleriorvm in Stiria, & in Austria Stenchaeliorvm.

Iacob. Hieironet. Marc. Gilbert. VVappenbuch. Iacob. Hieironet. VVappenbuch. Iacob. Hieironet. Io. Iacob. Chifflet. VVappenbuch. Iacob. Hieironet. Andreas de Chefne in Hist. fam. nobil. Galliae. VVappenbuch.

Argenteus verò, in muricata parmula, est Avleorvm in Belgio, Cos-bovrgierorvm in Gallia, Grvniorvm in Franconia, Hembicovrtiorvm in Belgio, Kvngeneckiorvm in Alsatia, Montignaeborvm in Belgio, Nevfchastelliorvm in Gallia, Ketzensteinorvm in Franconia, Rivigeorvm in Belgio, Royeorvm in Gallia, & VVetzeliorvm a Marsilia in Alsatia.

M. S. ex Musaeo Romano. VVappenbuch. Adrian. Marbot.

Argenteus perinde, sed in parmulæ alucolo cyanco, est Baldinottiorvm Lucæ in Ethruria, Gondolmerorvm Venetijs, Reinoltiorvm in Bavaria, & Tovrnebeavlorvm in Gallia.

Andreas de Chefne in Hist. fam. nobil. Galliae. Marcus Gilbert.

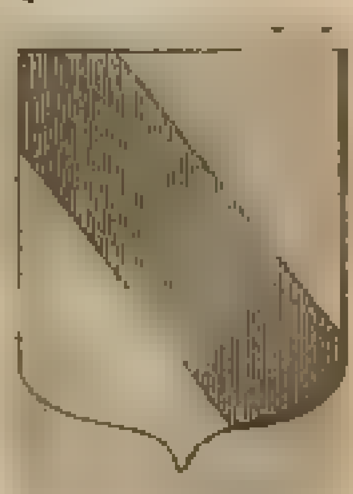
Argenteus item, sed in pulli luminis latercuto, est Rivierreorvm, Tellignyorvmq; in Gallia.

At

At puniceus balteus, in lutea ſcuti pagina expectus, eſt BADENIORVM in Imperio, PARIORVM in Gallia, CARBONIORVM Romæ, CAROLINIORVM in Gallia, & ibidem FLANGERIORVM, LIGNIORVM in Belgio, PARDORVM in Hiſpania, & RADOLOVICKIORVM Epidauri.

VVappenbuch, ſeu liber teſſer. Gentilitiar. imperij ac totius Germ.
Io. Iacob. Chifflet.
Franciſc. Petrus
Marcus Gilbert. Demarsonus in rer. teſſ. deſcript.
Franciſc. Petrus in Hiſp. Neap.
M. S. in Muſæo Romano.
Franciſc. Petrus in Hiſtor. Neap.

Puniceus deinde idem balteus, in ſolo ſcuti argenteolo, eſt CLAVIGNYORVM in Gallia, Romæ IAQVITELLIORVM, LVMIERESIORVM in Galliæ, MINCOVALIVM in Belgio, PANZANIORVM Florentiæ, RICHEBOVRGIORVM in Gallia, SCHRAMMENORVM AB HOEVENIO ad Rhenum, & in Sileſia ZIEGELHEIMORVM.

Marcus Gilbert.
Io. Iacob. Chifflet. in teſſeris Equitum Velleris.
[illegible]
Marcus Gilbert. Demarsonus in rer. teſſerar. deſcript.
VVappenbuch, ſeu liber teſſerar. Gentilitiar. imperij, ac totius Germ.

Saphirinus hic idem balteus, in crocei luminis laterculo, eſt DONIORVM Venetijs, GAVCARNEORVM in Gallia, LEONIORVM Taderti, MERBAVLIORVM in Belgio, Neapoli MOLISIORVM, ORIZIORVM Piſis in Etruria, STRAELSIORVM in Bauaria, & in Gallia TARORVM.

M. S. in Muſæo Romano.
Adrian. Mertens.
Iacob. [illegible] de ſpecie nobilit. Brabant.
Franciſ. Petrus.
VVappenbuch.
Andreas du Cheſne in catalog. [illegible] Galliæ.

Denuò ſaphirinus, ſed in aruo metalli argenteoli, eſt GRAENERIORVM à ROSENBERGIO in Auſtria, TARNEBIORVM in Gallia, ac Peruſiæ VINCIGLIORVM.

VVappenbuch, ſeu liber teſſerar. Gentilitiar. Imperij, ac tot. Germ.
Marcus Gilbert. Demarsonus in rer. teſſer. deſcript.
M. S. in Muſæo Romano.

Pra-

Prasinus balteus, in aureo scuti alueolo, est ALBERNOZIORVM in Hispania, & Venetijs MOROSINORVM. *Alphons. Ciaconius in Vita & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.*

Ater idem balteus, in solo eiusdem metalli aureoli, est BELLECOMBIORVM in Delphinatu, CARVAIALIORVM in Hispania, FLACHSLANDIORVM in Heluetijs, GONNELIEVIORVM in Gallia, SANDOVALIVM in Hispania, & TRVTSCHLERIORVM in Misnia.

Marc. Gilbertus.
Alphons. Lopez de Haro in Nob. genea. Hispan.
Ioan. Siebmacher in lib. de tesseris gentilitiis imperij, & Germ.
Marcus Gilbert.
Ioh. Vuarbertus.

Ater iterum balteus, sed in metalli argenteoli parmula, est familiæ ZVNIGAE in Hispania. *Alphons. Lopez de Haro in Nobiliario genealogico Hispaniæ.*

Sed enim succingit quoque hic balteus interdum, aut bipartitas, aut virgatas & lemniscatas parmulas. Ex hoc genere sunt, argenteus balteus in area scuti ab summo diremptu, &

Vel ostro, ac prasino illusi: quæ est icon gentilitia CORSIORVM Florētiæ; *Vincent. Borghin. de famil. Florent.*

Vel expicti cyano & cocco: quæ fuit parmula tesserata ibidem ALLEGRIERIORVM. *Idem.*

Vel

Vel in partitione adsimili, & prorsùs concolori, balteus auratus: quod schema gentilitium est ESCOVALEAVIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

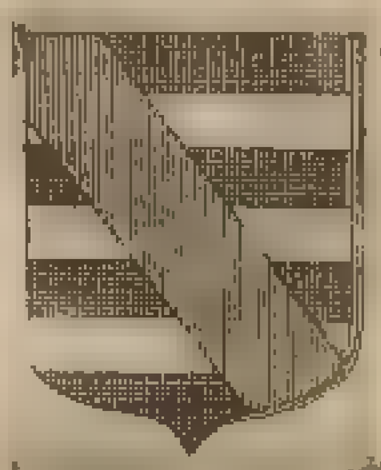
Vel balteus nigellus, in parmula ita dirempta, & partim cinnabari, partim argento impressa: quæ icon scutaria est familiæ COSTAE Genuæ. *August. Franson in tesseris gentilit. Nobil. Genuens.*

Ad hæc in area, sexiès fasciolis argenteis cyaneisque descripta, luteus balteus est CARDVCCIORVM Florentiæ. *M.S. ex Musæis Romanis.*

Puniceus, in area scuti argentea, ternisque furuis fasciolis impressa, est ATHESIORVM in Gallia. *Idem.*

Puniceus perinde, sed in valuulo scuti tabuleo, ternis fasciolis auratis succincto, est SALINDENIORVM Pisis in Etruria. *Idem*

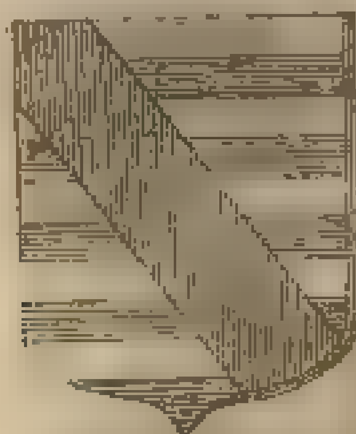

Puniceus item, in arecla octiès ar-

gento

Iacob. Hariczum, in prima arc. ... patria Harlem...

gento & cyano semiscata, est BIER-SONVM in Belgio.

Puniceus pariter, super parmulam iisdem luminibus decies exaratam, est PERESIORVM item in Belgio.

Io. Scohier, magineus Croyae fam.

At balteus ipse variat quandoque in semet iubar coloris & metalli.

Vti balteus semi-puniceus, ac semi-ater, in argentea parmula; qui est HOHENKIRCHIORVM in Bauaria.

Wappenbuch, sub titer tesser. Germ. ... sumptis, ac aliis Germ.

Balteus semi-cyaneus, & semi-aureus, in area scuti ab latere intersecti, ac supernè aurei, infernè autem cyanei, quæ icon symbolica est SORANTIORVM Venetijs.

M. Sc. ex Antiq. Romanus.

Cum autem pluries iubar vtrumque coloris & metalli reciprocatur, vocatur à Fecialibus, nunc balteus compositus:

Gallicè bande composée.

Vti balteus argento & cyano sexiès pictus, in area luminis aurei. Quæ tessera gentilitia est TREORVM VAREN...SIORVM in Gallia, & nunc balteus impressus palis scutarijs, vt si, in area punicea, sit balteus ar-

Marc. Gilbertus.

Gallicè bande palé.

genteolus, vacertis geminis eiusdem coloris punicei exaratus.

Est etiam squamosus balteus; vti coccineus in aruo scuti argenteolo, Tettenbachorvm in Bauaria. *Wappenbuch sive liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Præterea, in solo luminis prasini, balteus aureus, quem duo draconis capita, eiusdem metalli, hiante ore, mordicùs tenent, est icon symbolica Andradiorvm in Hispania. *Alphons. Lopes de Haro, in Nobil. geneal. Hispan.*

Aut prasinus balteus, & supernè munitus aurea laciniola, quem duo leonis capita aurea perinde arripiunt, inter areæ ostrum atque argentum, est gentilitiam schema Ducum de Infantadgo in Hispania. *Idem.*

Aut ex biante rictu leonum, fluens perinde balteus aureus, in area luminis cyanei, est tessera Tovariae gentis in Hispania. *N. S. ex Musæo Romanis.*

Singularis est quoque balteus, superne asperatus quibusdam, velut flosculis, instar coronæ; quem balteum, rutæ nitellam Feciales appellant.

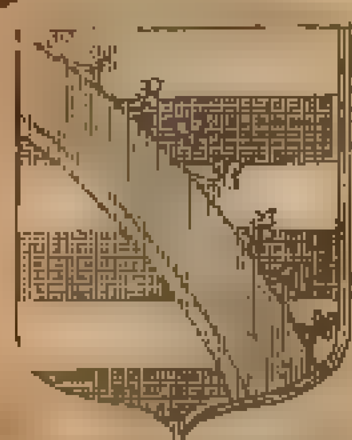

Hic verò balteus, instar coronæ rutaceæ, expictus colore prasino, supra scuti aream argenteolam, atra instita præcinctam, est Vegelebeniorvm in Turingia. *Wappenbuch.*

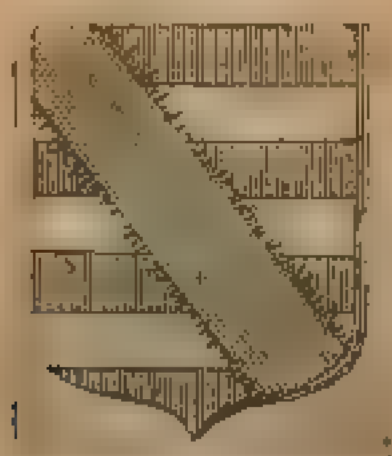
In ſcuto autem octiès lemniſcato tęniis, cum atris, cum argenteolis, eſt Dvcvm Saxoniae in Imperio.

Io. Iacob. Chifflet. in teſſera Equitum Vell. aur.

Atque adſimilis balteus, ſed coccineus, ſupra ſcuti aream, lexiès partim argento, partim ſabulo tæniatam, eſt Fanz omiorvm in Belgio.

Iacob. Hibrecour.

His addam hoc loco balteum praſinum, e ſpineo ramali, in teſſera punicea, ter argento ſegmentata;

quæ eſt Principvm Rvpellae, & Carafensivm a Spina in Regno Parthenopæo. Io. Iacob. Chifflet.

Etſi autem rarò baltei ex vno colore, aſtringunt alterius coloris particulas ſymbolicas,

Vti puniceus balteus, in ſcuti areola virenti. quod fuit olim ſchema Eqvitvm a Balteo in Ethruria: Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Aut puniceus item, in ſaphirini coloris alueolo: quæ eſt teſſera Rvspolae familiæ Florentiæ. Idem. Quando id contingit tamen, ne color ſit ſuper colorem, laciniolis tunc ex metallo, iidem baltei colorati muniuntur.

Ita

Gallicè Bande accostée de deux filets.

Ita circa coccineum balteum, sunt hæ aureæ laciniolæ, in parmula cyanea, familia ALBERCATAE LONGIAE,

Alphons. Ciacon. in Vita, & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

Argenteolæ, cùm simili balteo parmulaque, sunt ARCIMBOLDAE familiæ in Ethruria,

Andreas de Rya in Tesseris Nobilium M.S.

Aureæ, circa balteũ item coccineũ in prasina scuti areola, sunt familiæ MENDOZAE in Hispania

Alphons. Lopez de Haro.

Aut aureæ pariter, circa prasinum balteum, in muricato solo parmulæ gentilitiæ, sunt ANTOLINEORUM item in Hispania.

M. S. ex Museo Romano.

Porrò has, vt dixi, ex metallo fimbrias putem assui præcipuè, ne color incubet colori in qua me sententia illud confirmat, quod videam, in parmula DUCUM DE INFANTADO, superne tantùm auro stipari balteum prasinum: vbi videlicet metui poterat vetitus cõtactus duorum colorum, hoc est prasini puniceique. Nam inferne haud fuerit necessaria eiusmodi tæniolâ, siquidem ibi balteo colorato iungitur area metalli argenteoli

At in eum finem non adhibentur seiunctæ à balteis laciniolæ: quoniam hæ sunt semper eiusdem cum balteo vel coloris vel metalli, ac pulchre iubar eius comitantur.

Gallicè Bande accompagnée de deux filets.

Vti argenteæ, in scuti alueolo miniato: quæ est tessera RAVENNAE in Italia, & HOVBINEAIORVM in Belgio.

Andreas de Ryet in tesser. Nobil. lib. 5.

Iacob. Himerard.

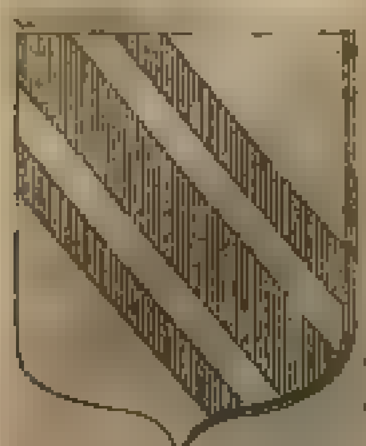
Argenteæ iterum, sed in alueolo cyaneo: atque hæc icon gentilitia est ESSARSIORVM in Gallia.

Andreas de Ryet.

Puniceæ in laterculo scuti aureo: quod schema est BEAVFORTIORVM in Belgio.

Idem

Puniceæ rursùs, sed in aruo scuti argenteolo, ac sunt FALESIORVM pariter in Belgio.

Iacob. Ehleus.

Atque adeo furuæ, in eiusdem metalli areola, & sunt QVATREBARDESIORVM BOVILLEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. Descript. in suis tesser. Austriæ.

Aliquando etiam balteus iusti modi, vel intra limites ordinariæ suæ laxitatis, iubar duectum vibrat, in toto medio triente.

Vti balteus nigellus, quodammodo impressus balteo alio exiliore argenteolo, in parmula illita metallo aureolo, quæ icon tesseraria est CAPVANAE familiæ in Regno Parthenopæo.

Io. Iacob. Chifflet.

Sed & videtur interdum, media sua longitudine adapertus, hic balteus symbolicus, reddere ipsum aræ lumen.

Vti

Vti balteus argenteolus, in area luminis veneti, quæ fuit icon scutaria Romæ olim familiæ de Nigris.

M. S. ex Musæo Romano.

Ceterùm deiunctæ istiusmodi tæniolæ, circa balteos, fiunt etiam nonnumquam duplares: atque adeò insertis, obuersisque mutuò patibulis, aspeerantur:

Gallicè d'azur, à vne bande d'argent, accompagnée de deux demies cotices d'or potencées & contrepotencées de mesme de treize pieces.

Vti sunt aureæ laciniolæ, circa balteum argenteum, repetitæ atque vtrimque patibulatæ, in scuti valuulo cyaneo. Quæ sunt insignia Campaniae, atque insuper etiam familiæ Sancerrae in Gallia.

Marcus Gilbert Dauarennes in suo tesser. descript.

Andreas de Ryer in tesseris nostris M.S.

Iam vt ad simplices balteos tesserarios redeam, reperiuntur ij quandoque breuiores:

Vti sunt balteus aureus, manans è scutaria coronide eiusdem metalli, in pulli luminis laterculo, quod schema refertur à Ioanne Guilelmo.

Sess. 2. c. 1

Balteus verò ater, in area scuti argenteola, & qui desinit in imam eius cuspidem puniceam: atq; hoc schema gentilitium est familiæ Diemansteiniae in Suecia.

Wapenboeck seu libro, ut ar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Sunt huius generis præterea dimidij baltei, qui situ seiuncti, abeunt à se inuicem: vt puniceì duo, &

mu-

muniti argentea laciniosa, in scuti alueolo virenti: & hi spectantur in tessera Comitum Montis Acvti in Hispania.

Alphons. Lop. de Haro ex nobiliar. [illegible]

Totidem etiam, sed argentei atque exiliores, in veneti luminis parmula, sunt Zorkaiorvm in Regno Magnæ Britanniæ.

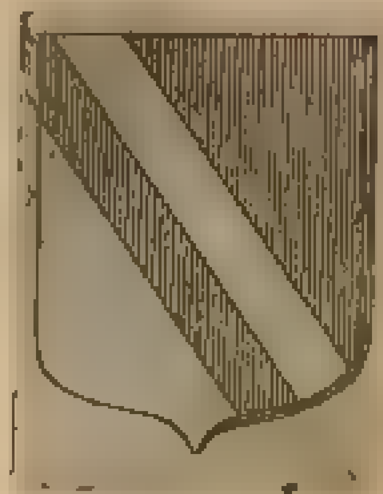
ex Guil. Angus in tract. vet tess.

Venio iam ad frequentiores hos balteos, & primum ad eos duplicatos, dimidioque minores, sed quodammodo nexiles.

Vti sunt baltei duo, alter puniceus, alter vero argenteus, in atrata parmula: sunt autem Halderiorvm in Bauaria.

Wappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Vel duo item baltei, alter ex argento, cum area supernè coccinea: & ex cocco alter, cum argentea eadem area infernè: quam iconem gentilitiam Venetijs habet familia Hemo.

M S. ex Museo Romano.

Quoniã hi tamen rari sunt, pergo ad alios, qui areã vniuersam imprimunt. Ex hoc genere sunt quaterni.

Aut ex ostro argentoque, in schemate familiæ Schonevrgiae a Glavartenstein in Imperio.

Wappenbuch.

Aut

Aut ex cyano, atque iterum ex argento, in stemmate gentilitio Challergiorum Venetijs. *M. S. ex Musæis Romanis.*

Aurei duo, nunc in prasino scuti alueo o: & hi sunt Navageriorum Venetijs. *Eadem M.S.*

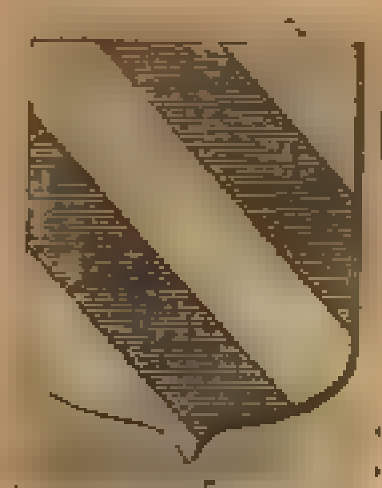
Nunc in laterculo eiusdem scuti atro, ac sunt Trebrae familiæ in Saxonia. *VVappenbuch, seu liber tessera Gentilitiæ imperij, ac Nobil. Germ.*

Argentei duo, in furua perinde scuti areola, sunt Sremaneriorum in Bauaria. *VVappenbuch.*

Miniati totidem, in atuo scuti argenteolo, sunt Castrocuccijorum in Italia. *Philibert Campanus ex tesseris Nobilium.*

Totidem veneti, in eiusdem metalli parmula, sunt Zianiorum Venetijs. *M. S. ex Musæis Romanis.*

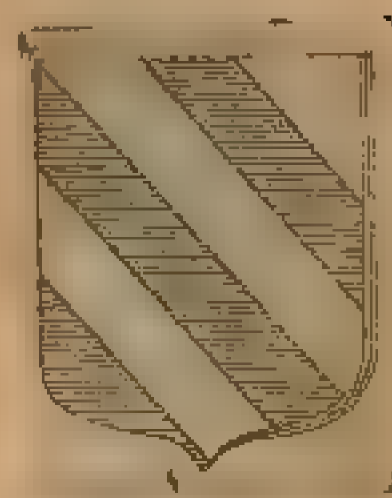
Ac totidem furui, in scuti valuulo adsimili, sunt Berleriorum a Tullavvio in Suevia, Steiniorum in Li-
VVappenbuch.

Wappenbuch. seu liber tesser. Germaniae imperij ad annum Germ.

LIEBENSTEIN in Thuringia, & VVERRENIORVM in Hassia.

At bessales baltei, hoc est triente minores, quàm sit balteus integer ac solidus; Sex numero.

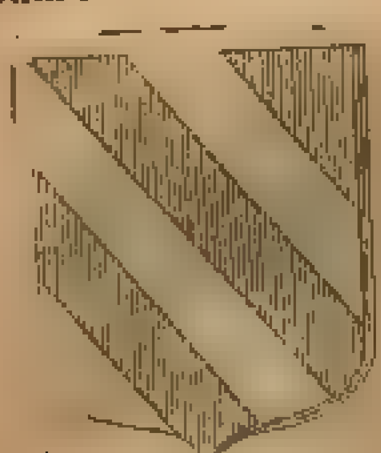

Io. Iacob. Chiffletius in tesser. Equitum Vell. aurei.

Alphons. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontificum & Cardinalium.

Aurei ac punicei, sunt familiae AQVINAE Neapoli, & familiae GHISLERIAE Bononiae.

Aurei ac cyanei sunt familiae BVRGVNDICAE; sed in veteri tessera, & cum ora scuti coccinea, sunt LOBERNIORVM Leciae in Regno Parthenopaeo, & ibidem RAVICNANORVM, Florentiae SCHOLARIVM, SERSALIVM Neapoli, atque in Italia VRBINI.

Io. Iacob. Chiffletius ex tesseris Equitum Velleris aurei.

Franciscus Petrus in Historia Neapolit.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Francisc. Patritius.

Io. Iacob. Chifflet.

Vel punicei aureique, sunt familiae AVESNIAE in Gallia, familiae BUBONIAE, ac BOVESCHIAE Romae, familiae CORTENBACHIAE ad Rhenum, familiae LAELIAE in Italia, ac Romae familiae MADDALENAE.

Andreas du Chesne in Histor. genealogicis nobil. Galliae.

M. S. ex Museis Romanis.

Wappenbuch.

Andreas de Rye in tesseris Nobilium M. S.

M. S. ex Museis Romanis.

Argentei & coccinei sunt BANDINORVM, & BARONCELLIORVM Florentiae, MAROSELLIORVM, & MIOLANIORVM in Gallia, SCAGLIONIORVMQVE Auersae in Regno Parthenopaeo.

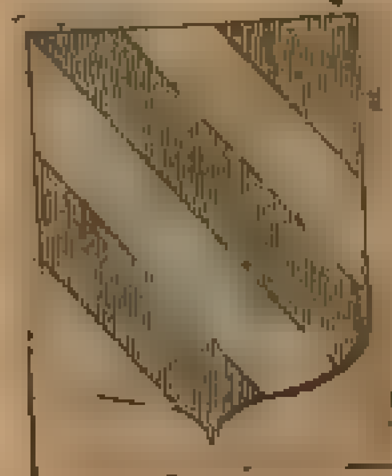
Francisc. Patritius.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Marcus Gilbert.

Insignia Auratorum Equitum spectant famil.

Francisc. Patritius.

Vel

Vel ſecus coccinei argenteique, ſunt ELRICHSHAVSENIORVM in Franconia, & REIFENBERGIORVM ad Rhenum.

Wappenbuch ſive librum teſſerar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Argentei rurſùs, ſed ſimul cyanei, ſunt familiæ BLANCHETTAE Bononiæ, MANSELLIORVM, & MARAMALDIORVM Neapoli, Lucæ in Ethruria MICHAELIORVM, ac VERGIOLESIORVM Patauij.

Alphonſ. Ciaccon.

Franciſc. Petram. M.S. ex Muſæo Romano.

Iacobus Cagna in Summario nobilitatis Taruiſinæ.

Aut ſitu præpoſteri, nempe cyanei atque argentei, ſunt FLISCHIORVM Genuæ, QVIZIORVMQ. Patauij.

Auguſtin. Franſcin. teſſer. gentilit. Nobil. Gen.

Iacobus Cagna.

Fului autem, atque iterum argentei, ſunt FROEBIORVM in Saxonia.

Wappenbuch.

Tres deinde beſtales habet teſſerarij:

Vel aurei in area punicea, ſunt VEGELIORVM in Gallia.

Andreas de Rye in teſſ. v. Nobil. M.S.

Vel perinde aurei, in ſcuti alueolo ſapphirino, ſunt AVMALLIORVM in Belgio, in Gallia BVDAEORVM, SANGRORVMQ. in Regno Parthenopæo.

In Stebiniana genea. Croyæ fam.

Teſſera Aurata tum Equestr. Splendent fam.

Io. Faria Ch. ſſet.

Insignia mutata tum Lynoxi? sparsim sancta.

Argentei tres, in muricata parmula, sunt CLVGNYORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. Demonstrante in tessera descripsit.

M. S. ex Musaeo Romano.

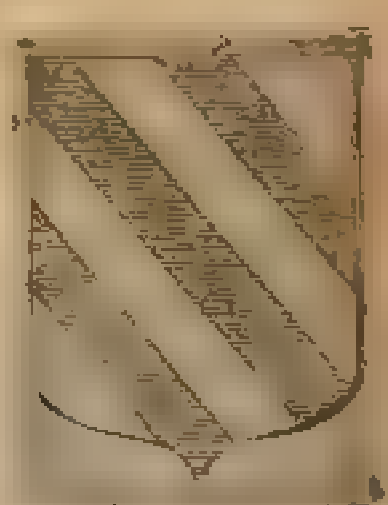
Coccinei totidem, in solo argentei metalli, sunt CONSQVENIORVM in Gallia, & GVALANDIORVM Pisis in Ethruria.

Eadem M. S.

Antonius de Chesne in Histor. famil. nobil. Galliae.

Caesij tres, nunc in valuulo aurato, sunt CONTARINIORVM Venetijs, PONTHIEVIORVM in Gallia.

Nunc in eodem valuulo argentato,

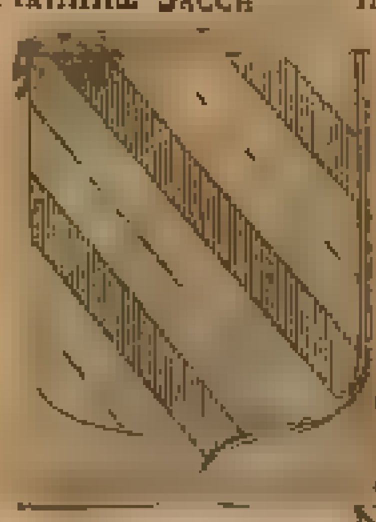
sunt RVBEORVM Pisis in Ethruria, VRREARVM in Hispania, & ZENORVM Venetijs. *M. S. ex Musaeo Romano.*

Tres insuper coloris prasini, in crocei luminis areola, sunt SALIGNACIORVM in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Tres nigelli demum, in parmula metalli argenteoli, sunt familiae GRANVELAE in Belgio, (sed cum tessera Imperij in scutaria coronide) & familiae SACCH in Italia. *Io. Iacob. Chifflet.* *Abbas Ciaccon. in vita & rebus gestis Pontif. & Cardinalium.*

Nexi-

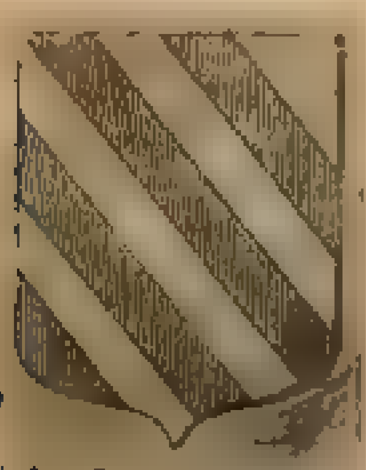
Nexiles verò, & simul togarij baltei, numero tres, partim ostro, partim argento expicti, in aurata parmula, sunt familiæ BORSANAE in Gallia. *Andreas de Rye in trifolio incerto M.S.*

Gallicè bandes vivrées d'argent & campies de gueulles.

Totidem argenteoli baltei, atq; ostro præterea imbuti, in virenti parmula, sunt FILOMARINORVM Neapoli. *Idem.*

* His adijcio balteos trientales, hoc est duobus trientibus minores, quàm sic balteus iusti modi, & qui vocabulo proprio a Fecialibus exprimi solent, quando excedunt numerum octonarium.

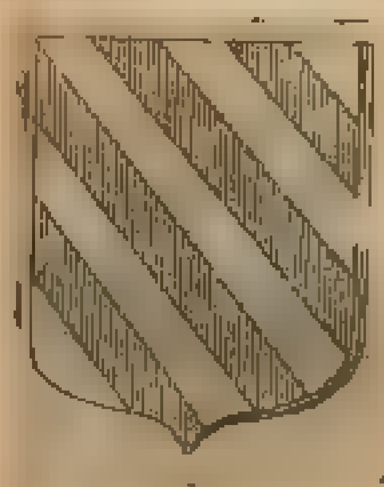

Octoni ex his, argentei puniceique, sunt POLHEIMORVM in Imperio. *Io. Iacob. Chifflet.*

Gallicè cotices en bandes in devise

Cyanea verò instita præcincti, sunt CORSINIORVM Florentiæ. *M. S. ex Musæis Romanis.*

Baltei quatuor puniçei, in aureo quidem laterculo, sunt familiæ BARAHONAE in Hispania. *Eadem.*

Gallicè d'or, coticé de gueulles de quatre pieces.

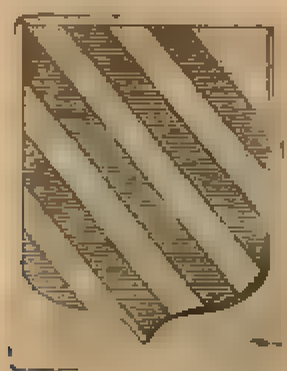
In eo laterculo autem argenteo, sunt ARIANORVM, & LAELIORVM in Italia. *M. S. ex Musæis Romanis*

Alphons. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

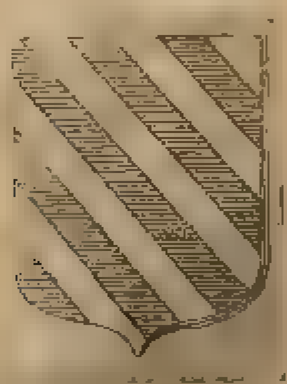
Totidem cyanei, in aurata parmula, fuerunt schema olim REGVM GOTHORVM.

I. S. ex Musæo Romano.

Deni baltei, partim aurei, partim cyanei, sunt CONTARINORVM Venetijs.

Idem.

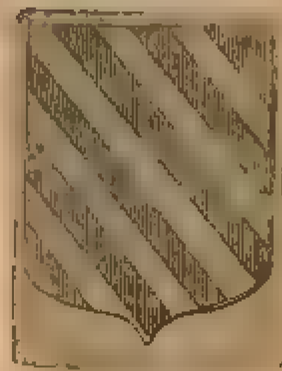

Aut partim argentei, partim verò cyanei, sunt SCHENCKIORVM A TEVTENBERGIO in Imperio.

VVappenbuch.

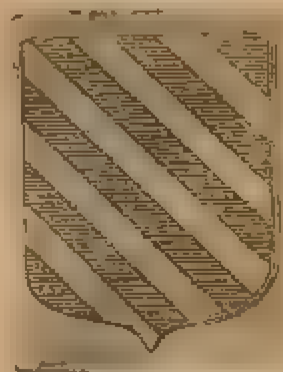
Aut partim punicei, partim crocei, sunt SCHENCKIORVM A VVIDEBACH in Misnia.

VVappenbuch.

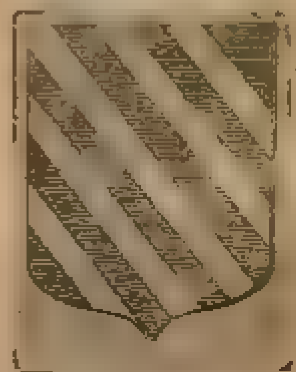
Quini aurei, seu in muricata parmula, sunt VERARDORVM Venetijs.

M. S. ex Musæo Romano.

Seu in eadem parmula saphirina, sunt SOVVREORVM in Gallijs.

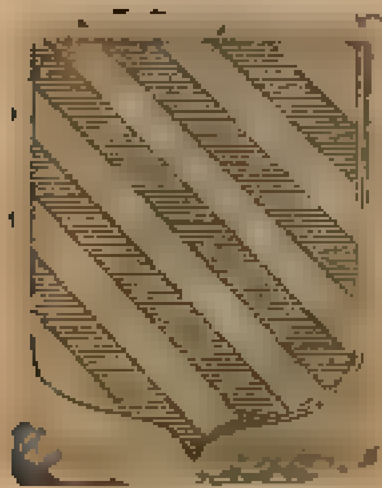
Insignia aurata cum hymnis Speronis facta.

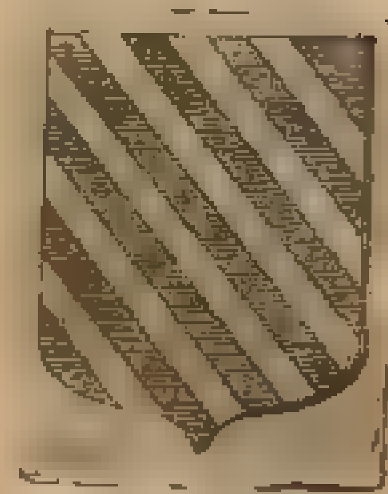
Quini pariter, sed argentei, in areola coloris veneti, sunt ENSEGNIERORVM Venetijs.

Eadem M. S.

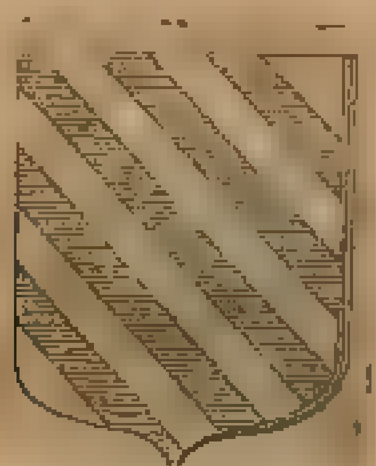
Toti-

Tondem cærulei, nunc in solo aurei metalli, sunt BRETON-GRILLONIORVM, & ROCHECVIONIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Seni etiam aurei, in cæsij coloris alueolo, sunt VALAVSIORVM Venetijs. *M. S. ex Musæis Romanis.*

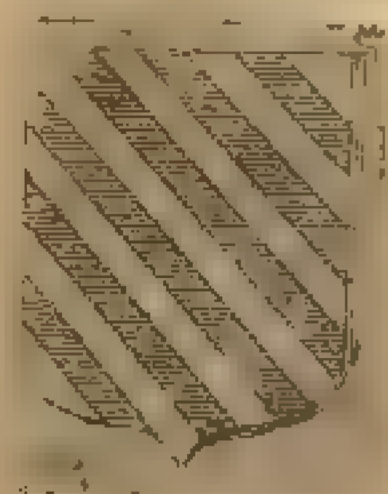
Nunc in solo metalli argẽteoli, sunt ALMEIDEORVM in Lusitania. *M. S. ex Musæis Romanis.*

Argentei, in valuulo maricato, sunt Venetijs pariter BELEGNIORVM *Eadem.*

Seni aurei, totidem puniceí, sunt EMILIAE CARRETTAE in Liguria. *[illegible]*

Cyanei, in area metalli argenteoli, sunt MONTRELAIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Sed

Sed reciprocant iubar coloris ac metalli, exilitores baltei duo, semi-cyanei in dextero parmulæ semisse aureo, semique aurei in sinistro semisse cyaneo: eaque scutaria icon est BAFFIORVM Venetijs.

M. S. ex Museo Romano.

Aut etiam baltei sex semi-argentei ac semi-puniceì, in vno atq; eodem contextu areæ symbolicæ: quæ est tessera gentilitia DAMVGLIAE familiæ pariter Venetijs.

Eadem.

Ad hæc exarantur baltei exilitores interdum iugarij, & paralleli:

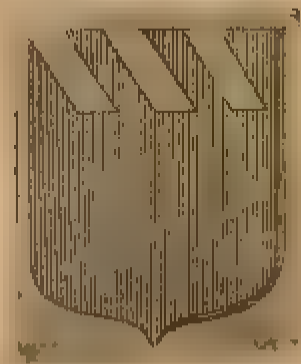

Ve terni puniceì, in parmulæ aurato alueolo. Est autem ea gentilis tessera FERRERIORVM Valentiæ in Hispania, & Genuæ PANZANORVM.

Eadem.

Augustin. Franson. in tesser. gentilit. Nobil. Gen.

Denique abscisi & breues baltei;

Nunc terni aurei pendulique, in coronide scutaria conchyliatæ parmulæ, sunt gentis LVDOVISIAE Romæ.

Alphons. Ciac. in Vitis & Rerum gestis Pontif. & Cardinalium.

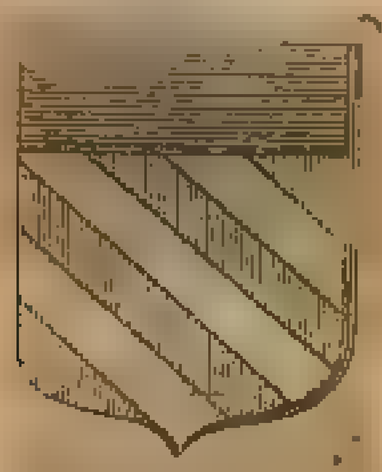

Vel totidem cyanei, in fascia impressi argenteola, succingẽte aream scuti

Wappenb. [illegible] Imperii, [illegible] Germ. scuti coccineam, sunt Knobelsdorfiorum in Silesia.

Vel quaterni atri, totidemque aurei, in vacerra ex eis semnitcata, supra scuti aream argenteolam, sunt Chaveronicorum in Gallia. Pheuin. Mem.

Vel cum apice scutario saphirino, aurei baltei tres, in muricata parmula, sunt Caraccio[illegible] Neapoli. Io.Iacob.Chiff.et.

Possem nobilissimas tesseras plures, ita segmentatas, hoc loco iam referre: sed quia typos alios asciverunt in verticem scutarium, erit consultius de illis meminisse, ubi censu peculiaris eorumdem typorum a me instituetur. Puto in autem, [illegible] versam scuti paginam in eis fuisse o[illegible] virgatam, & lem[illegible]ficatam, donec in tali giu scutar[illegible] [illegible] capitae sunt [illegible]culae [illegible]. Seu fuerint signa socialia, partium videlicet Gibelinarum, Guelphorumque: seu fuerint alterius generis figurae tesserariae, quarum est ingens varietas. Discrimen illud inter [illegible] notare sic, nunc vertic[illegible] scutario magis hos balteos breviores, atque interposita taeniola, nunc vero [illegible] [illegible]ercedate, atque instar tigilli, e[illegible] [illegible]ertice sustentare. Illud in tesseris Ferr[illegible], Fa[illegible], M[illegible]rum, hoc in tesseris M[illegible], S[illegible], V[illegible] observare licebit, quando eae describebantur.

De diago[illegible] [illegible] taenia, [illegible] a laevo angulo, operto [illegible].

Cap. XXX.

DAltheus hic sinister, intra gloriam est ingenuorum natalium atque enim cum spuria [illegible], seu cum nothis illa lineola consonat, [illegible] quae v[illegible] [illegible], relapsi [illegible] [illegible]betur. Rarus [illegible] quidem hic balteus sinister, in tesseris gentilitijs Nobilium Italiae, Galliae, Hispaniae, atque Brita[illegible], sed suum decus retinet tamen, in tesseris non adeo paucis Nobilium Germaniae. [illegible] verò militare cingulum, fortassè prae ceteris ferendis aptum quemadmodum & hodieque [illegible] cingulo [illegible] milites, gestant ab humero pendul[illegible] [illegible] longiores [illegible] quas vulgo appellant *charan[illegible]*.

Iam

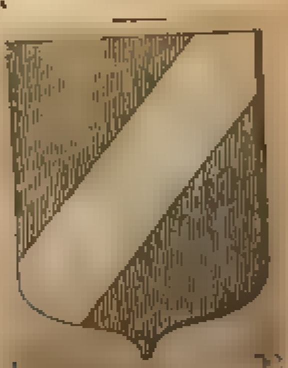
Gailliardi herre,

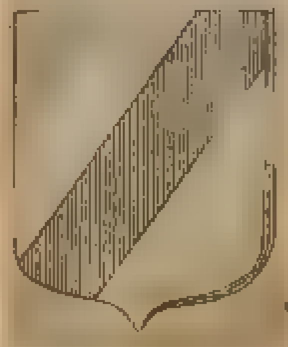
Iam hic sinister balteus aureus, in parmula ostro illusa, est HENINIORVM BOSSVCIORVM in Gallia, & STOCKHEIMORVM in Hassia. *Marcus Gilbert Varennaeus in rer. tess. descript.* *VVappenbuch,*

Aureus perinde, sed in parmula omnino atra, est HVTTENHEIMORVM in Alsatia. *VVappenbuch.*

Argenteus, in area cinnabari expicta, est MOERGERIORVM in Austria, VVEILERIORVM, & VVILDENSTEINIORVM in Franconia. *Idem.*

Puniceus, in laterculo metalli argenteoli, est RAPPACHIORVM in Imperio. *Idem.*

Ater, in solo eiusdem metalli, est HERDTIORVM in Brunsvvigia, & STEINORVM AB OSTEIN in Franconia. *Idem.*

Saepe tamen hic balteus sinister, integer solidusque, spectatur in area bipartita.

Seu

Seu ab latere, vt in area supernè punicea, infernè argenteola, furuus balteus; qui est CHALANTIORVM in Sabaudia:

Alphons. Ciac. in, in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.

Seu directè, & in area quidem à dexteris prasina, coccinea verò à sinistris, balteus argenteus: qui est VVAHRENIORVM in Misnia.

VVappenbuch, seu liber insign. Germaniae imperij, ac nation. Germ.

Aliquando aut ipsemet balteus est bipartitus; vt supernè aureus,

infernè argenteolus, in muricata scuti areola: quae icon gentilitia est LVNGENIORVM A PLANECK in Bauaria.

Idem.

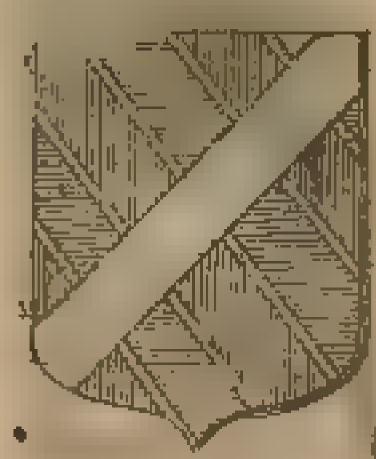

Aut manat ex coronide scutaria cōcolori, nempe coccineus, & fluens in subiectam aream scuti argenteolam: est autem VVISBECKENIORVM pariter in Bauaria. *Idem.*

Interdum etiam est in parmulis segmentatis:

Vti balteus laeuus & prasinus, instar mitellae rutaceae, super aream scuti atrā, ter auro taeniatam: quae est icon gētilitia MASCHVVITZIORVM in Misnia. *Idem.*

T Et

Et balteus sinister argenteus ordinarius, in scuti pagina sextès balteis dextris, cyaneis puniceisque, lemniscata, qui omnes tamen fimbrijs aureolis interstinguuntur; ne colori color assui videatur: estque icon scutaria ROSCIAE familiæ Romæ.

Præterea hæ diagonales institæ, numero plures, vel sunt inuicem nexæ:

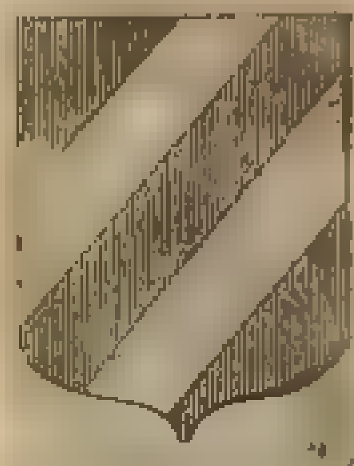
Vel altera punicea, & altera argentea, cum argento supernè, infernè autem cum ostro: quæ tessera est GRANSEYORVM AB VTTENDORFO in Bauaria.

VVappenbuch sampt iren tessera... Galli: barre de sable, & d'argent.

Vel sunt dispertitæ, in scuti vniuersam paginam; vt binæ furuæ, totidem argenteolæ, in schemate SCHONFELSIORVM in Misnia.

Idem.

Vel deiunctæ sunt, atque aream habent: vt binæ aureæ, in muricata parmula, quæ est HVTTENSIORVM A STOLLBERGIO in Franconia.

VVappenbuch.

Totidem verò atræ, in alueolo metalli argenteoli, sunt VVEITERSHAVSENIORVM in Hassia.

Idem.

At institæ dissimiles, raræ sunt quidem, sed inueniuntur tamen:

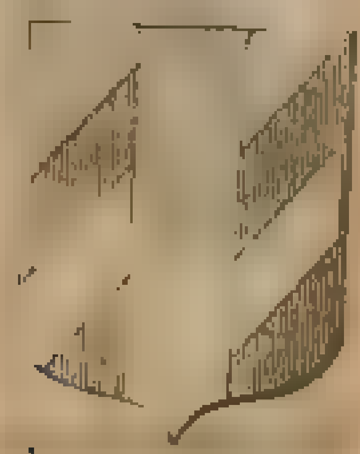

Vel altera cyanea, & altera coccinea.

in

in argentea scuti areola. quæ est BLANCKENBERGIORVM in Franconia.

Eædem bessales, seu etiã trientales instiçę, subinde occurrent pariter.

Nunc tres argenteæ tres puniceæ, cum aurea sublica eis impręssa. quæ icon scutaria est BVRGAVVIORVM in Imperio.

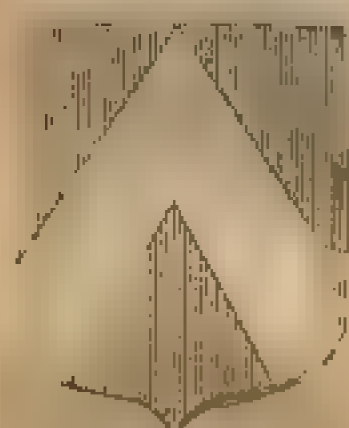
Nunc octonæ, puniceæ partim, & partim argenteolæ: sunt autem SEVBERSDORFIORVM in Bauaria.

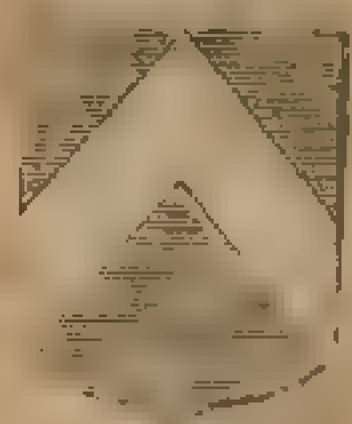
Nunc etiam denæ, partim argenteæ, partim puniceæ, ac sunt AESVVEINORVM ad Rhenum.

De tesserario Cantherio.
Cap. XXXI.

LOQVOR de ea typi symbolici figuratione, quæ ita fit, quasi duæ instiţæ vno annexu iungantur, insistãt verò diuaricatis cruribus, in modum circini. Feciales Capreolum, seu Cantherium vocant. & cuspide sursum erecta, vt plurimum attingit extremam, ac mediam regionem scutariæ coronidis.

Capreolus ita descriptus & aureus, in muricata parmula, est ESARSIORVM, NESTANCOVRTIORVM, & VAVBECOVRTIORVM in Gallia.

Aureus perinde, sed in areola coloris veneti, est BELLEFAYEORVM, CHAMPDIVERSORVM, & CORREVODIORVM in Gallia, & ibidem ECLARDIORVM, NEHEMIORVM in VVestphalia, SPARRIORVM in Thuringia, & Venetijs VENDELINORVM.

Marcus Gilbert. Io. Iacob. Chifflet. Marcus Gilbert. VVappenbuch. Idem. M. S. ex Museo Romano.

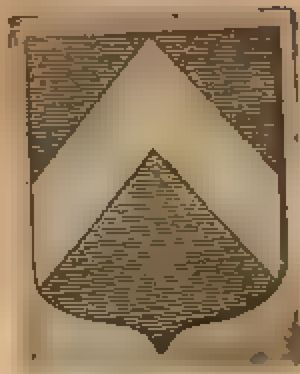
Aureus item, sed in atrato parmulæ alueolo, est EHINGENIORVM in Suevia.

VVappenbuch.

Argenteus deinde cantherius hic idem symbolicus, in scuti area conchyliata, est LAVEVSIORVM in Gallia, BONGARTIORVM ad Rhenum, & LEDEBVRIORVM in VVestphalia.

Marcus Gilbert. VVappenbuch.

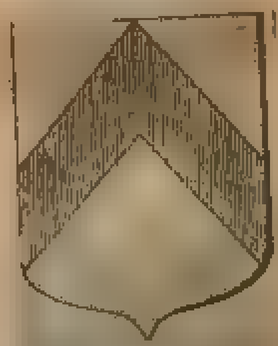
Argenteus, in scuti aruo cyaneo, est SCHVRENIORVM in Carinthia.

VVappenbuch.

Argenteus pariter, in pullato parmulæ laterculo, est BRAQVEMONTIORVM in Gallia, in Belgio LAVVENIORVM, OEDENBERGIORVM in Bauaria, & ROVYORVM in Gallia.

Philibert. Monet. Iacob. Hieronym. VVappenbuch. Marcus Gilbert.

Puniceus capreolus tesserarius, in aurato scuti alueolo, est AXELLEORVM, ac MASTRODIORVM in Gallia; atque insu-

Antoine de Chef ... in Alphor. ... Gallia. Marcus Gilbert.

Io. Guilel. Anglus heraldi. in tesser. insuper STAFFORDIORVM, in Regno Magnæ Britanniæ.

Puniceus rursùs, sed in argenteo parmulæ solo, est ANTELLARVM Florentiæ, BOLTEEORVM in Belgio. *Vincentius Borghinus de famil. Florent.* *Iacob. Meierius, in sparsis nobil. Hasbaniæ.*

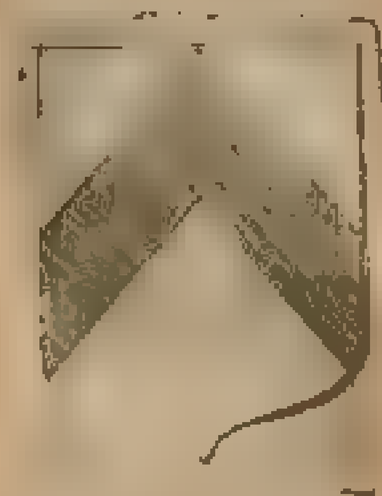

Cæruleus hic idem cantherius gentilitius, nunc in scuti valuulo aureo, est TREVISANORVM Venetijs. *M. S. ex Museo Romano.*

Nunc in eo valuulo argenteo, est BROVILLARTIORVM in Gallia, LEICI- *Marius Gallinet.*

VVITZIORVM in Thuringia, & in Misnia MERSCHIORVM. *VVappenbuch, seu liber tesserar. Germanicar. Imperij, ac Principatuum.*

Prasinus, in solo eiusdem metalli, est MARONIORVM Venetijs. *M. S. ex Museo Romano.*

Ianthynus, in clypeo tesserario sapphirini coloris, est GENOSIORVM in Gallia. *Philibert Monet. in phant. tess.*

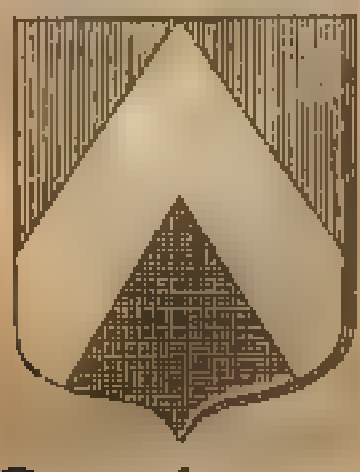
Furuus, in alueolo scuti argenteo, est MOMESTEGHENSIVM in Belgio, & SCHALDORFIORVM in Bauaria. *Iacob. Meierius.* *VVappenbuch.*

Inter-

Interdum ipse scutarius cantherius, areæ pigmenta immutat suamet delineatione, vti argenteus cantherius,

Seu cum ostro supernè, atque inferne cum auro; atque est BRAVNANIORVM A REICHENBERGIO in Alsatia. Wappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. imperij, ad usum Germ.

Seu cum ostro & sabulo; atque est PEFFENHAVSENIORVM, & STINGELHEIMORVM in Bauaria. Idem.

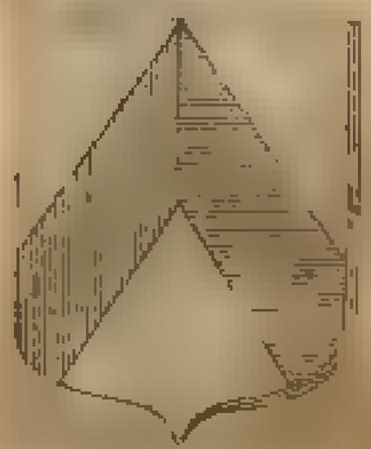

Seu cum ordine præpostero eius vtriusque coloris; atq; est HOCHOLTINGIORVM item in Bauaria. Id. Wappenbuch

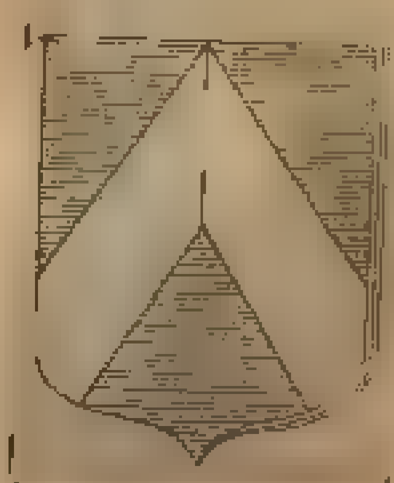
Interdum exaratur, in area scuti ab summo discéptus seu integer & solidus;

Vti argenteus capreolus, in parmula semi-punicea, & semi-cyanea; quæ est icō gẽtilitia DOMINICORVM in Silesia. Idem.

Seu iubar in semet varians, modò in alii luminis areola;

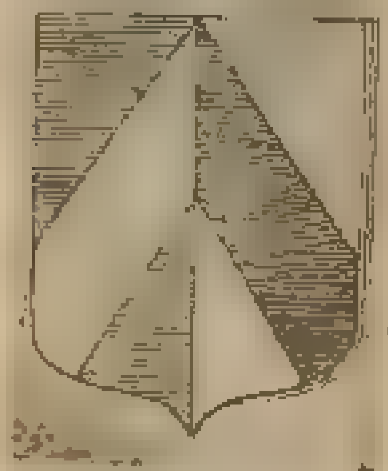

Gallicè d'azur, au cheuron party & [illegible] d'argent.

Vti

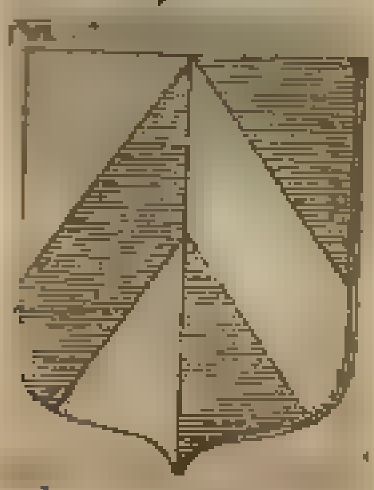
Vti cantherius, partim aureus, partim argenteus, in parmula cyanea: quod schema gentilitium est SALIGDONIORVM in Delphinatu. *Maison Salvoing.*

Modò reciprocans iubar, cũ area ad perpendiculum intersecta.

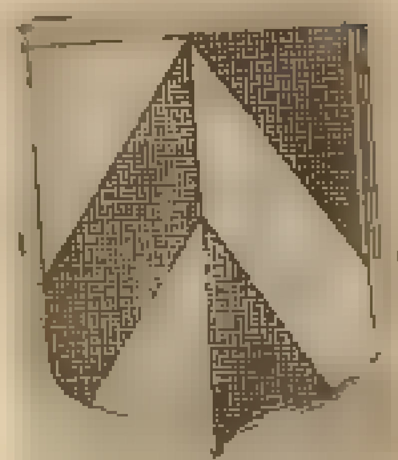

Gallice party d'azur & d'or au cheuron party de l'un en l'autre.

Vti cantherius semi-aureus, ac semi-cyaneus, in alueolo scuti semi-cyaneo, & semi-aureo, est autem GITOLIORVM Venetijs. *M. S. ex Museo Romano.*

Aut semi-cæsius, semi-argenteus, in parmula semi-argentea & semi-cæsia: atque est PERINIORVM item Venetijs. *Eadem.*

Aut semi-furuus, semi-argenteus, in valuulo semi-argenteo, & semi-furuo: est vero RENIERORVM pariter Venetijs. *Eadem.*

Aliter tamen scutarius cantherius ab summo dirimitur: cum videlicet tota sua latitudine, vel nouũ iubar & diuersũ ab areæ splendore præsefert:

Vti puniceus cantherius, auro impressus, in area scuti argenteola; qui est DONATORVM Lucæ in Ethruria. Vel aperitur, & spectandum præbet ipsum areæ iubar: *M. S. ex Museo Romano.*

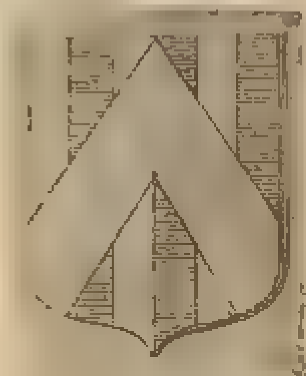
Vti cantherius cyaneus, in solo scuti argenteolo. [illegible]

Atque adeo fit tesserarius capreolus, ex repetitis mutuoque insertis patibulis; *Cheuron palissé, & contrepalissé.*

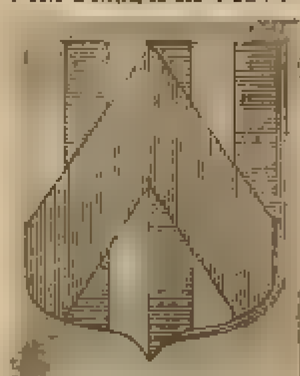
Vti ex iisdem patibulis aureis, in veneti lanminis areola: quæ icon scutaria est familiæ BVREAV in Gallia. *Andreas de Chesne in Histor. familiarum nobil. Galliæ.*

Sed in segmentatis quoque ac lemniscatis exaratur parmulis.

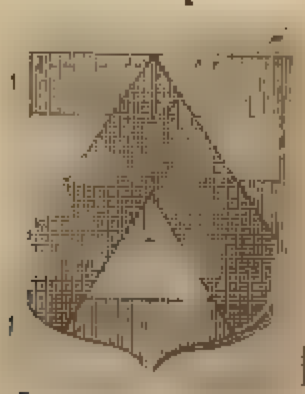

Vti cantherius ater, in scuti valuulo coccineo, fasciis binis aureis impresso, qui est CIMMACTORVM in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Gallicè de gueulles à deux fasces d'or, au cheuron de sable, brochant sur le tout.

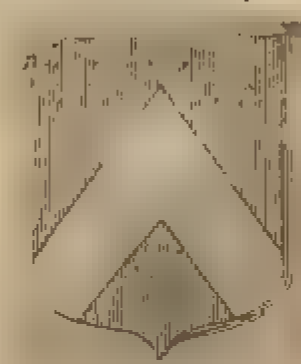

Aureus in scuti pagina, senis palis argenteis & cyaneis descripta; qui est familiæ SGARALÆ in Vrbe Lucensi. *M. S. ex Musæo Romano.*

Puniceus in adsimili parmula; est autem FONTENAVORVM in Gallia. *Marc-Gilbert.*

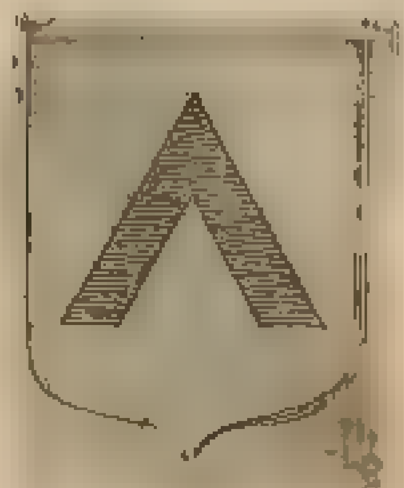
Quod si non tangit scutariæ coronidis extremam oram, *Gallicè cheuron abaissé.*

Can-

Cantherius depressus vocabitur.

Cheuron coupé.

Sicut etiam, si nec latera ipsiusmet parmulæ tangit, dicetur capreolus abscissus.

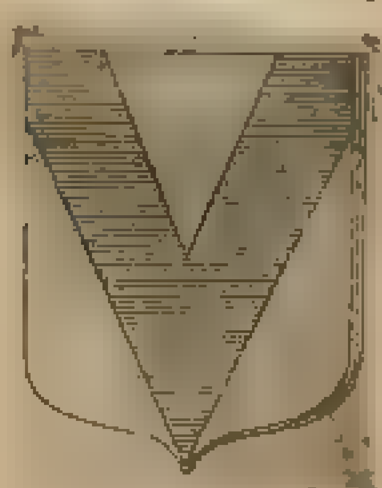
Cheuron brisé, ou esclaté.

Aut si cuspide careat, fractus cantherius, diminutus capite, mutilus, & præcisus nominabitur.

Est aliquando etiam inuersus, & in imam scuti regionem cuspidatus.

Cheuron renuersé.

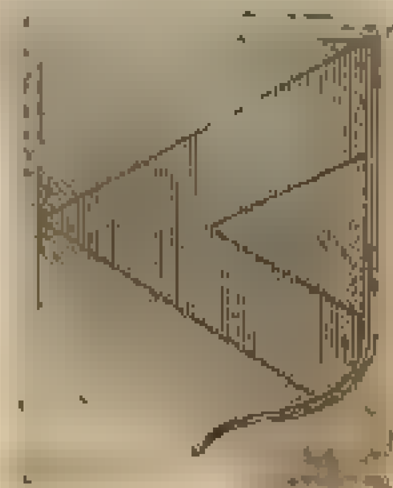

Cuiusmodi capreolum cyaneum, in aurea parmula, CAHORTII gerunt in Gallia.

[illegible]

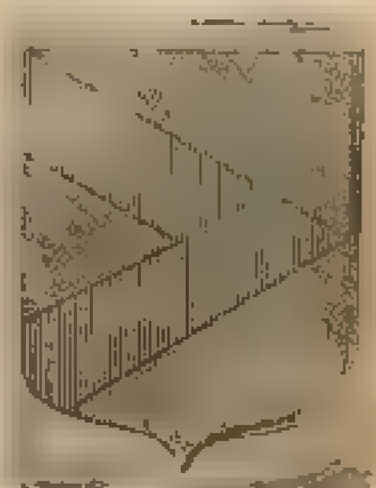
Quinimò cuspidem suam capreolus

Cheuron couché.

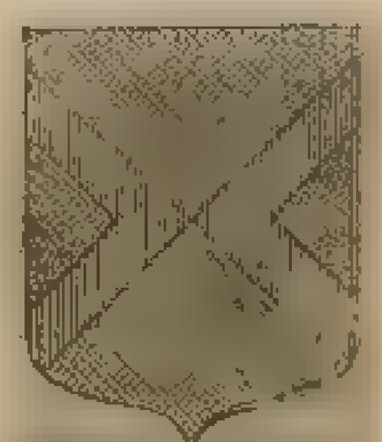

Nunc vibrat dextrorsum,

Cheuron [illegible]

Nunc autem sinistrorsum:

Atque vtrumq. coccineum, in parmula virenti, habent pro schemate gentilitio, in Misnia STENSII.

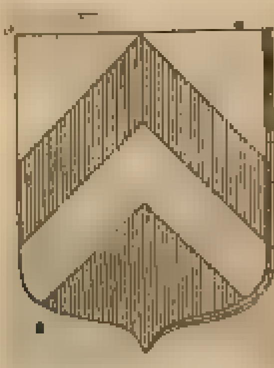
Sed vt referam iteratos cantherios, ordinario situ expictos, binos & iunctos

[illegible]

ctos inuicem, ex sabulo atque argento, in parmula dispertita directè, ac partim auro, partim ostro illusa, habent ALTENII AB ALTENBERGIO in Sueuia.

VVappenbuch, seu liber insignium, nobilit. Imperij, ac totius Germ.

Vel ex ostro atque argento, cum hoc metallo supernè, infernè autem cum eo colore, SPARNECIIII in Franconia.

Idem.

Vel sede immutata, eius vtriusque coloris ac metalli, VVERDENSTEINII in Sueuia.

VVappenbuch.

Vel rursus variato eo vtroque lumine, capreolos binos & inuersos gestant, pro stemmate suo, VVITZLEBENII in Misnia.

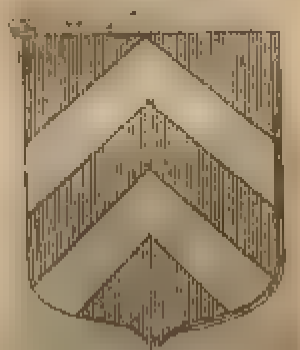
Idem

Deiuncti tamen capreoli tesserarij, & bini aureique, in parmula rubenti, sunt VITELLAE gentis Florentiae.

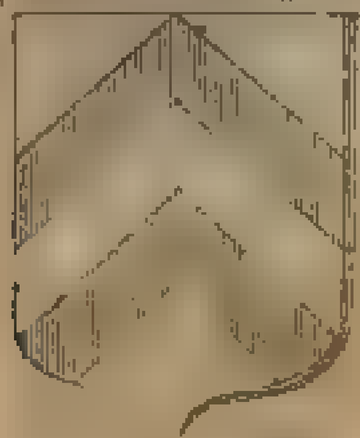
Vincent. Borghin. de famil. Florent.

De gueulles à deux cheurons d'argent, & à la mollette de mesme.

Bini & argentei, in eiusdem coloris areola,

Marcus Gilbert. areola, sunt P[illegible]orum in Gallia, sed cum interuali fascia, in scutarij fastigij suprema regione.

Punicei duo, in parmula metalli argenteoli, sunt Gravelevvitzorum in Milnia. *Wappenbuch, seu liber tesser. Germanicar. Imperij, ac ciuium.*

Totidem cyanei, in solo eiusdem metalli, sunt Casenoviorum in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

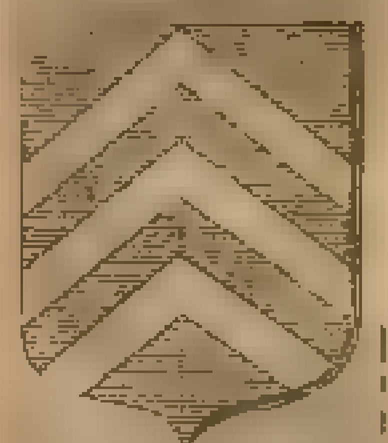

Bini rursùs, verùm inversi ambo, iu-

barque ostri argentique, cum parmula bipartita reciprocantes, sunt Nimitzorum in Silesia. *Wappenbuch.*

Terni capreoli aureique, nunc in scuti alueolo rubescenti, sunt Clarevorum (sed cum sigillo cyaneo quinquiès guttato) Crevecoeuriorum, Despenseorum, Fitzwillorum, Gamachesiorum, & Lusiorum in Gallia. *Marcus Gilbert. In Iaunt. Chifflet. Marcus Gilbert.*

Nunc in scuti valuulo sapphirino, sunt Bassiorum, Clermontensium, Girardorum, Landesiorum, Mergotiorum, Renelium, Sangeorgiorum, ac Tenarreorum in Gallia. *Idem.*

Nunc in scuti area nigella, sunt HAINAVTIORVM pariter in Gallia.

Andreas de Chesne in Hist. sa [illegible] *Galliae.*

Terni rursus, sed argenteoli, in parmula conchyliata, sunt ASCHIORVM in Bavaria, LAGNIORVM Neapoli, MACHECOVIORVM in Gallia, RAVENSBERGIORVM in Belgio, ROLINGIORVM item in Belgio, & VARNEBERSIORVM in Gallia.

Wappenbuch seu [illegible] *imperii* [illegible] *Germ.*

Francisc. Petrus in Hist. Neap.

Marcus Gilbert.

Fr. Iacob Chiffl.

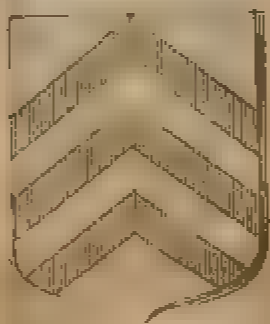
Io. Scohier in genealogia Croya familia.

Marcus Gilbert.

Coccinei tres, in solo parmulae aureo, sunt CAVERSIORVM in Gallia, CLARENSIORVM in Anglia, IVRYORVM, & SAVEVSIORVM in Gallia: ii tamen parmulam habent, limbo item coccineo ac denticulis aspero, praetextatam.

Marcus Gilbert.
Idem.
Io. Scohier.
Marcus Gilbert.

Totidem iterum coccinei, sed in solo alterius metalli, sunt BASSOMPIERREORVM, CHASTEAV-GONTIERORVM, + CVNNINGHENORVM, PLVQVELLERIORVM, & [illegible] in Gallia. Quam eamdem gentilitiam tesseram gerunt pariter in Gallia CHAMBELLAY.

Insignia Auratorum Equitum Sp. [illegible] *familiae.*
Marcus Gilbert.
Idem.

D'argent à trois chevrons de gueulles chargez d'une fasce d'azur.

Sed hi praecingunt eam insuper fascia cyanea, sicut eidem circumponunt marginem cyaneum & striatum CHEVRIERESII: addit vero ei scutarium apicem coccineum familia SAINCT-PALAY pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.
Idem.

Ad haec cyanei tres cantherii, in aureo scuti alveolo, & ii quidem cie-

Alium. Herbert. erecti, sunt RALVORVM in Gallia.

Gallici, d'or à trois chevrons renversés d'azur.

Proni autem, atq; inuersi sunt familiæ MONTALLAYS item in Gallia.

Marcus Gilbert.

Furui tres capreoli tesserarij, in aurata quidem areola, sunt ARMELLINORVM Perusiæ; sunt familiæ LEVIS, seu DVCVM VENTADVREORVM in Gallia, item familiæ LOIGNY in Belgio, MIREPOIX, & RASSE in Gallia; atque ibidem familiæ VIOLAE.

M. S. in Museo Romano.

Thibaut Mont.

In Stemmate ... Croyæ fam.

Marcus Gilbert.

Idem.

D'or à trois chevrons de sable brisés.

sed fracti tamen, atque abscissi superne.

In areola verò argentata, sunt BILGERINORVM in Alsatia, cum margine tamen aurato, & SCHROTZIORVM in Belgio.

Marcus Gilbert.

M. S. in Museo Romano.

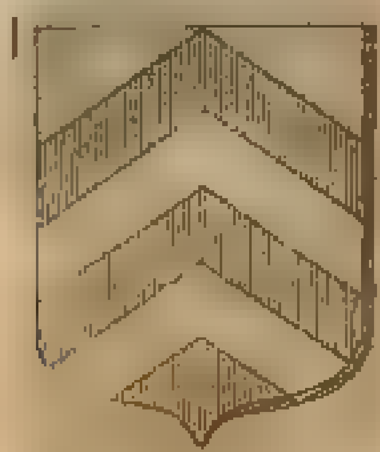
Burellé d'argent, & de gueulles de dix pieces à trois chevrons de gueulles brochant sur le tout.

His adiiciam cantherios puniceos tres, supra scuti paginam, argenteis & puniceis fasciis deciès virgatam: quæ icon gentilitia est familiæ RO-

CHE-

Insignia Aurelian. Equitū spectant famil.

CHEFOVCAVLTIAE in Gallia; frequentiores adhuc reperiuntur hi cantherij symbolici, seu repleant scuti tesserarij vniuersam paginam, seu exarentur in ea.

Marcus Gilbert.

Ita seni, partim aurei, partim punicei, sunt GALLODIORVM in Gallia.

Idem.

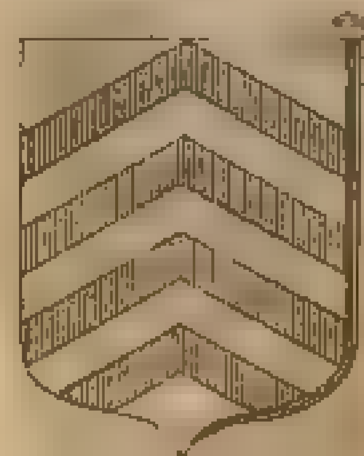
Partim verò aurei, partim atri, sunt HAINAVLTIORVM pariter in Gallia.

Seni etiam, argentei & punicei, sunt

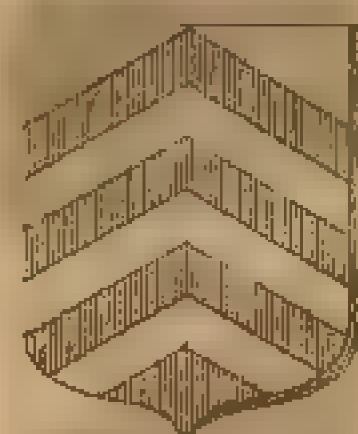
Idem.
Io. Iacob. Chifflet.

FERRARIAE gentis in Gallia, & in Belgio familiæ RAVENSBERGAE.

Andreas du Chesne, in Histor. fam. nobil. Gallic.

Quaterni punicei, in argentei metalli alueolo, sunt COVRTRAYAE stirpis in Gallia.

Marcus Gilbert.

Octoni partim aurei, ac partim coccinei, sunt familiæ CHAMAILLARTIAE in Gallia: primus tamen, ex ijs cantherijs, cuspide tenùs apparet.

Le premier cheuron perdu en chef.

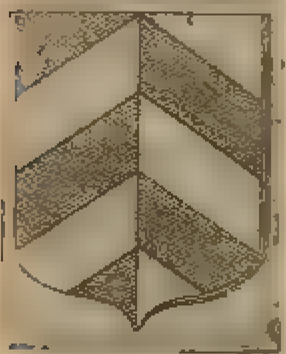

Duodeni cantherij, aurei ac muricati,

cati, quorum etiam primi duo supernè bifidi spectantur, sunt EGMONDORVM in Belgio. *Io. Iacob Chiffet.*

Sed & capreoli scutarij quandóque variant iubar, ac vel sunt dimidij ex colore, in area bipartita, & illusa alternante lumine, eiusdem & coloris & metalli: vel sunt bicolores, in vnius metalli areola.

Primi generis sunt

Seu cantherij duo semi-argentei, in dextero semisse coloris prasini, ac semi prasini, in sinistro semisse argentei metalli: atque hoc schema gentilitiū est BORSELLORVM Venetijs. *M. S. ... Musaei Romani.*

Seu cantherij tres semi-argentei, in dextero semisse atro, ac semi-atri, in semisse laeuo argenteo: quae icon scutaria est PERCKHEVSERIORVM in Bauaria. *Wappenbuch fra. ... Germanice impress. ac latine Germ.*

Sunt verò alterius generis capreo-

D'or à trois cheurons mi-partis d'azur & de gueules, le second à brisure par le gueules.

li symbolici tres, partim cyanei, partim autem puniceei, in aurata scuti areola: quod stemma tesserarium est MERTONIORVM in Regno Magnae Britanniae. *Matth. Gilbert.*

Sed ijdem cantherij scutarij reperiuntur quandoque, in palis & balteis tesserarijs;

Vel furcatus cantherius, in palo argenteolo, supra scuti aream puniceam: est autem ERLACHIORVM in Heluetijs. *Wappenbuch.*

Ar-

Argentei tres cantherij, in puniceа subdita, sulcante scuti areolam cyaneam: sunt verò POLVVEILORVM in Imperio. VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. excusus, ac typis Germ.

Totidem cyanei, in argentea vacerra, supra scuti valuolũ puniceum: & hi sunt familiæ BLANCHAE Venetijs.

M. S. ex Musæo Romano. Atque nunc palum impressum, vel capreolis coccineis argenteisque, in aureo scuti laterculo, habent FERROVATI in Burgundia, vel ijsdem atris, aureisque, in scuti solo conchyliato, habent ibidem VALENCII. Marc. Gilbertus. Idem.

At balteus argenteus, ternis cantherijs puniceis exaratus, in eiusdem coloris alueolo, est familiæ CARMIGNOLAE Venetijs. M. S. ex Musæo Romano. Adsimilis vero balteus ex cantherijs puniceis argenteisque, in parmula omnino atra, est KVEDORFERIORVM in Franconia. VVappenbuch.

Hic autem obiter insinuauerim, ne huius quidem typi tesserarij figurationem, excludi posse ab re vestiaria, eiusq. vsu. Etenim hoc persuadent exiliores cantherij, in lemniscis aut rectis, aut obliquis: quia spectamus eos frequẽtissimè, in fimbrijs vestimentorum, seu erecti fuerint, seu etiam inuersi.

Vt me denuò tamen referam ad cantherios grandiores:

Singularis est cantherius argenteus, ter infictis iugaris, furui coloris, exaratus in parmula murice saturata: Quæ est icon gentilitia TROKMORTONVM Glocestriæ Comitum in Regno Magnæ Britanniæ. In Gallul. Anglia in tract. de tesser.

Ibidem etiam cantherij tres exiliores aureique, cancellatim innexi, cum apice scutario perindè aureo, sunt insignia gentilitia FITZ-HVGONVM. Idem.

De

De icone tesseraria nubilosa.
Cap. XXXII.

ARETART, & cogi nubes ipsas videas, intra gentilitias parmulas: & has in præsentia referemus.

Ita scuti symbolici alueolus, oblique in nubem diremptus, ac superné aureus, inferne cyaneus,

Gallicè vero. d'or, & nuage d'or, & d'azur.

Dextrorsùm quidem, est HEINEBACHIORVM in Bauaria,

VVappenbuch, seu libro tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Sinistrorsùm autem, est HOCHSTETTERIORVM in Austria.

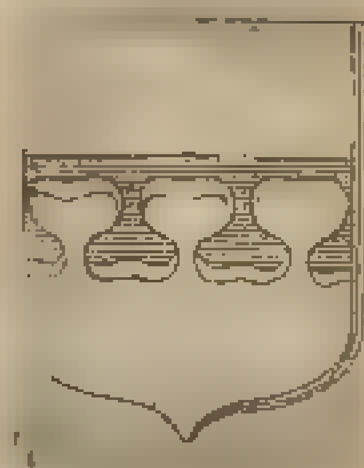
VVappenbuch.

Dextrorsùm denuò ita sectus, idem scuti symbolici alueolus, & superné argenteus, inferne puniceus, cum obtusis & veluti regestis, mutuòque implexis nubibus tesserarijs, est PANICHNERIORVM in Bauaria, & in Imperio VVOLCHENSTEINIORVM.

VVappenbuch.

Io. Iacob. Chifflet. in tessera Ex quorum Vell. aur.

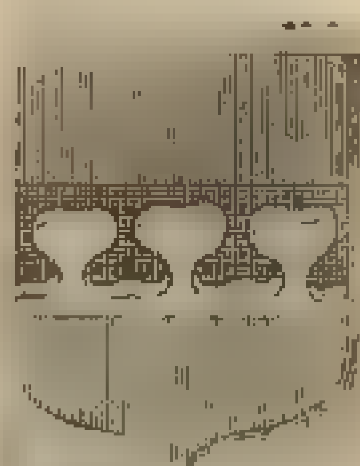
Sunt etiam hæ nubes aliquando, aut in vno semisse ipsius parmulæ gentilitiæ;

Vti cyaneæ atque argenteolę, in ima regione; cum superne affulgeat aurum: quæ icon tesseraria est GLADENBECKIORVM in Brunsvvigia.

Idē VVappenbuch

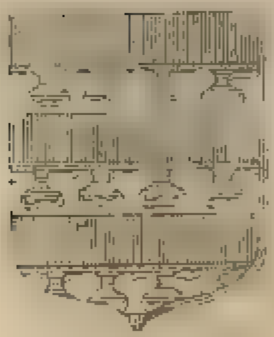
Aut intra ipsas institas gentilitiarum parmularum:

Vti atræ atque argenteolæ, in fascia iusti modi, præcingente aream luminis puniceì. Quod schema est BASTHEIMORVM in Franconia.

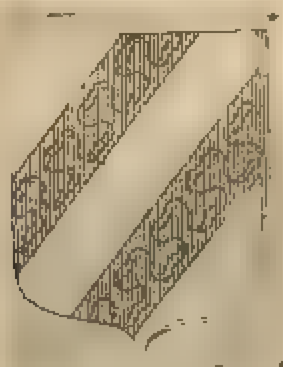
Idem.

X Aut

Aut cyaneae atque iterum argenteolae, in fascia bessalt, ter repetita, supra valuulum eiusdem luminis punicei; atque hoc stemma est Blumenecciorum in Alsatia, & Linsingorum in Brunsvvigia.

In appendice sua [illegible] libri tesserarum [illegible] Imperij ac nobil. Germ.

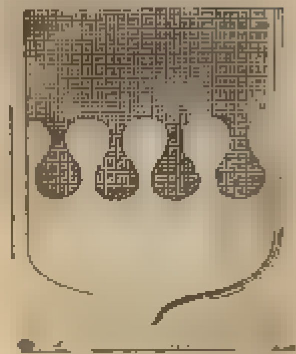

Aut puniceae, in duobus balteis laeuis, supra scuti aream argenteolam. atque haec tessera est Leutthorstiorum in Hassia.

Idem

His nobilosis parmulis, appendicis loco addam alias, haud omninò absimiles, quae vtique aream partiuntur in semisses, & sinus in sphaerulas desinunt, videnturque in orbem tornatae: atque innecti solent, & quasi fibulari, miscellaneo lumine coloris ac metalli.

Cuiusmodi est parmula, ex transuerso dirempta; & vel supernè sabulo, infernè autem argento illustris:

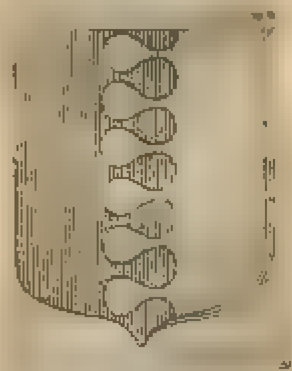
Gallicè coupé, & ente en fasce, & d'argent.

quae icon symbolica est Genuae Fregosorum.

Angyl. Fransen. in tesseris gentil. Nobil. Germ.

Vel supernè argento, infernè autem ostro renidens: atque haec Hieronymo a Testa tribuuntur Florentiae.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Gallicè party & ente de gueules & d'or

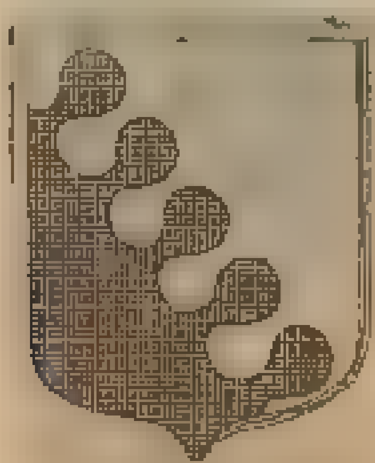
Ab summo ad imum secta eadem area, & conchyliata in dextero semisse, aurata verò in semisse laeuo, est familiae Sabinae Venetijs.

M. S. ex Museo Romano.

Vel

Vel perinde interstincta, sed in dextero semisse prasina, in semisse autem læuo argenteola, est ibidem familiæ TRIBENIAPOLEAE. M. S. ex Museo Romano.

At quæ partitione diagonia, & ab dextero quidem angulo, ita dirimitur, argento pariter atque atramento, est parmula gentilitia OALAVDINIORVM Florentiæ. Vincent. Borghin. de famil. Floren.

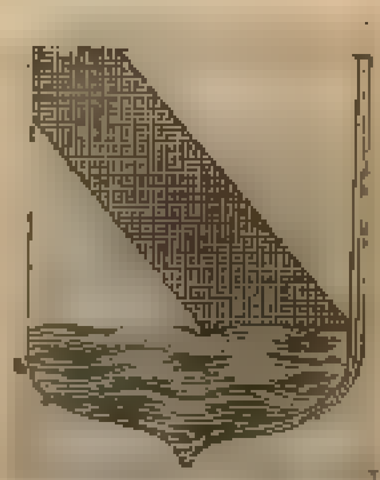
Quin etiam fascias tres argenteas ita expictas reperies, in cyaneo scuti valuulo: & eas gerunt CONSANIE MARQVINI, pro stemmate suo gentilitio in Gallia. Marcus Gilbert.

De Gentilitijs tesseris vndulatis, Cap. XXXIII.

VNDAE nubibus finitimæ, aut ita figurantur in tesseris gentilitijs, vt fluant agmine tranquillo: aut ita pinguntur, vt volui sinuosius, ac penè dixerim irato gurgite videantur.

Esto primi generis, riuus insistens pleno alueo, in tesseram AGVAYOSVM in Hispania. M. S. ex Museo Romano.

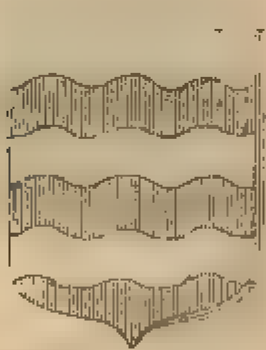

Aut riuus coloris veneti, marans in ima solum regione parmulæ aureæ, nigro balteo præcinctæ: quæ icon symbolica est RIERORVM pariter in Hispania. Eadem.

Sed tasticæ vndulatę inueniuntur

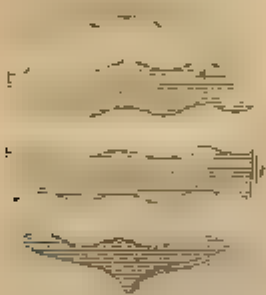
frequentias, ac veluti alludunt parmulas gentilitias.

Gallice scribunt Ardent.

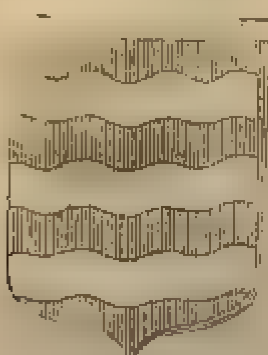
Vti fasciæ tres vndulatæ aureæ, totidemque puniceæ: ac sunt BAEZEMALLEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

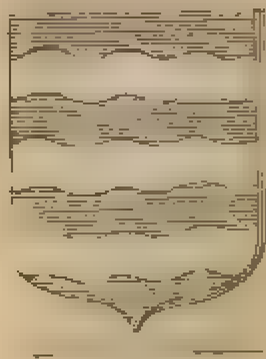
Tres aureæ, in scuti æquore veneto; ac sunt familiæ CASTRI VETERIS pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Tres argenteæ, nunc in alueolo muricato, ac sunt TOVLONIONIAE gentis item in Gallia.

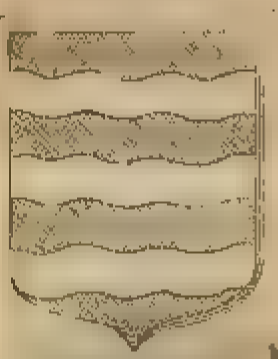
Insignia Auratorum Equitū Spiritus familie.

Nunc in eo alueolo cyaneo: sunt verò B...ECRIGAVM in Anglia, & Tuderti LAMBERTIORVM.

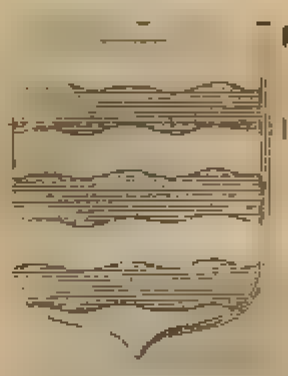
Fr. Guilielm. Angl. in Iter. in Insfernia.

M. S. ex Musæo Romano.

Nunc in eodem alueolo virenti; ac sunt GILSORVM in Hollia.

Wappenbuch.

Cyaneæ tres, in valuulo metalli argentei, sunt familiæ GALEOTTAE Neapoli, MARINORVM in Hispania, & in Gallia MONBOSIORVM.

Andrea a B. ... M. S. ex Musæo Romano.

Insignia Auratorum Equitū Spiritus familie.

Octiès

Octiès repetitæ, ac partim argenteæ, partim puniceæ, ſunt SALLEONVM in Burgundia.

Marcus G. Sen. [illegible]

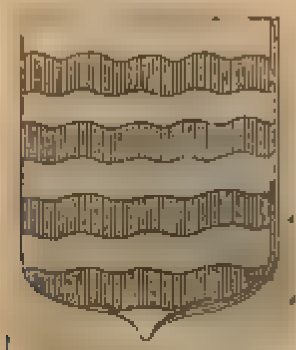

Senæ item eiuſdem coloris; ſed in alueolo alterius metalli, ſunt familiæ VARGAE in Hiſpania.

Eadem.

Sed ſunt in balteis etiam hę vndæ ſymbolicæ, ſeu ſolitariæ, ſeu gemellæ, ſeu numero frequentiore.

Huiuſmodi balteus argenteus;

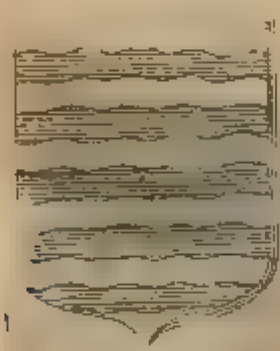
Quaternæ iterùm puniceæ, in parmula metalli argentei, ſunt familiæ, cui Genuæ nomen eſt VSO DE MARE.

Auguſtin. Fran. [illegible]

Aut in parmula coloris coccinei, eſt familiæ MONEGLIAE Genuæ.

Auguſtin. Fran. [illegible] Genu.

Quinæ coloris veneti, in ſcuto valuulo aurato, ſunt familiæ TAVORAE in Luſitania.

[illegible]

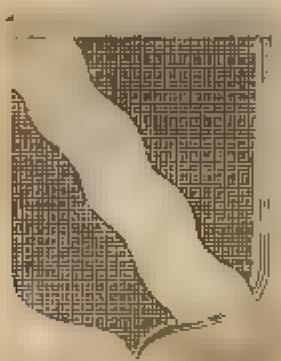
Aut in areola coloris veneti, eſt AR-

GEN-

VVappenbuch, seu libro tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Iacob. Hericourt.

FENSTEINORVM ad Rhenum, & MORTIERORVM in Belgio.

Aut in furui coloris alueolo, est VVOGOTIORVM A FVNDINGEN in Bauaria. *VVappenbuch.*

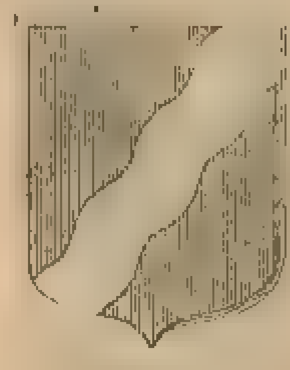

Vel contra balteus ipse furuus, in solo argentei metalli, est VVALLOPIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guilel. Anglus in Hall. ex insig.*

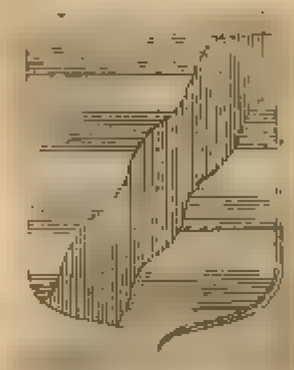

Balteus item puniceus, in cyanea parmula, ter argento segmentata,

est REDVITZIORVM in Franconia. *VVappenbuch.*

Sinister balteus deinde, aut argenteus, in aruo scuti conchyliato, est LAVTERBACHIORVM in Hassia, & STAMMERIORVM in Saxonia. *Idem.*

Aut puniceus, in scuti area, octiès cyano atque argento lemniscata, est MARSCHALCKIORVM in Franconia. *Idem.*

At baltei dexteri, & iugarij seu gemelli, cyaneique, in valuulo aurei metal-

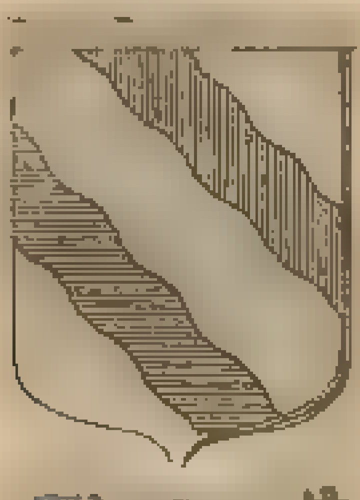
Alphons. Ciaccon. in Vita & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.

metalli, sunt familiæ CAIETANAE Romæ.

August. Francisc.

Argentei, in cæsio scuti alueolo, Genuæ sunt familiæ ALBENGIAE.

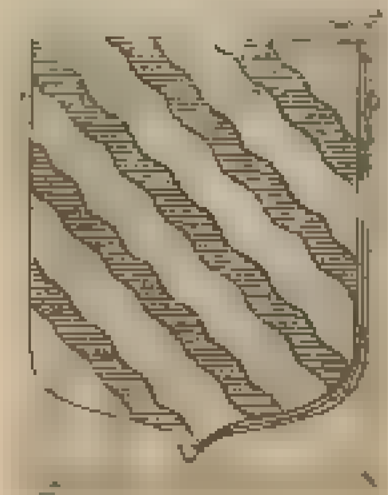
Alphons. Ciacon.

Rursus gemelli baltei, sed quorum vnus ostro, & cyano alter pingitur, in argentei metalli laterculo, sunt familiæ PARENTVCELLAE in Liguria.

Quaterni præterea vndosi baltei, ac furui omnes, in alueolo aurei metalli, sunt familiæ MARI Genuæ.

August. Francisc.

Quini autem cyanei in aruo argentei metalli, sunt ibidem familiæ MARINAE.

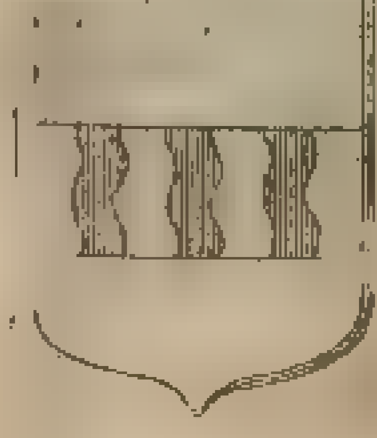
Idem.

Quin etiam scutariæ vncertæ interdum ita fluere videntur:

Vel puniceæ tres, in argentea parmula: & sunt DOVNES ORVM in Regno Magnæ Britanniæ.

Io. Guil. Anglus in tract. sui refert.

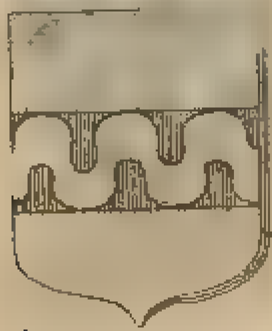

Totidem etiam iterum puniceæ, sed

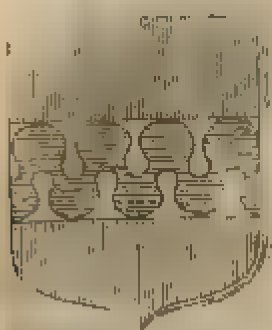
in

in aurea institia, quæ cingit scuti aream argenteam, sunt THVNGENIORVM in Franconia. *VVappenbuch, seu [illegible] Geschlecter Imperij, ac totius Germ.*

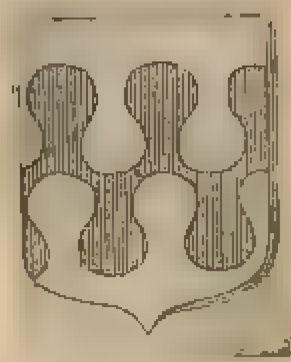
Vt veniam ad sinuatas vndas sinuosiores.

Argenteam huius generis vndam, intra puniceam institam, quę auream parmulam præcingit, gerunt pro schemate gentilitio AVVEDVTI in Vrbe Veteri. *M. S. ex Musæo Romano.*

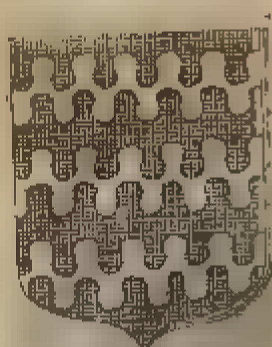
Cyaneam verò, in adsimili tænia, sed argentea, sopra muricatam parmulam, habent MARINI Venetijs. *Eadem.*

Fascia ipsa, in hunc modum vndulata ex ostro, in argentea scuti areola, est familiæ GROESBECKIAE in Belgio. *Alph. Ciacon. in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.*

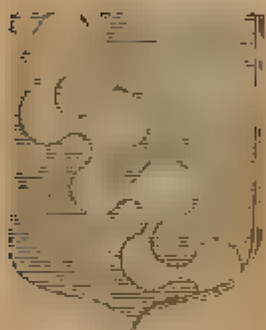

Tres fasciæ adsimiles argenteæque, in scuti æquore veneto, sunt TOLOSINIORVM Florentię. *Vincent. Borghin. de famil. Floren.*

Eędem, in ęquore omninò atro, sunt MORICONIORVM Lucę in Ethruria. *M. S. ex Musæo Romano.*

Balteum

Balteum verò pariudè vndosum aureumque, in scuti valuulo cyaneo, Dati gerunt Lucæ in Ethruria.

M. S. in Museo Romano.

Eumdem semi-cyaneum, in dextero semisse argenteo, & semi-argenteum in semisse læuo cyaneo, habent Lezi Venetijs.

Balteo.

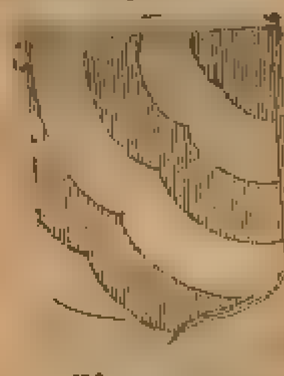
Argenteum balteum autem, tertiò repetitum, in area scuti sabulea, Pitti Florentiæ, pro stemmate suo gentilitio, exculerunt.

Vide etiam Bartholum de Saxoferrato.

Fortasse etiam, ad tesserarios hos typos vndulatos, pertineant fasciæ tres puniceæ, acutæ nonnihil, in aureo scuti alueolo; sunt autem familiæ Carbiae Romæ.

Alibi Cicerone ... & Rubeo ... & Cardinalium.

Quemadmodum etiam adsimiles baltei tres, partim ostro, & partim argento illati, in parmula gentilitia Salonensium Venetijs.

M. S. in Museo Romano.

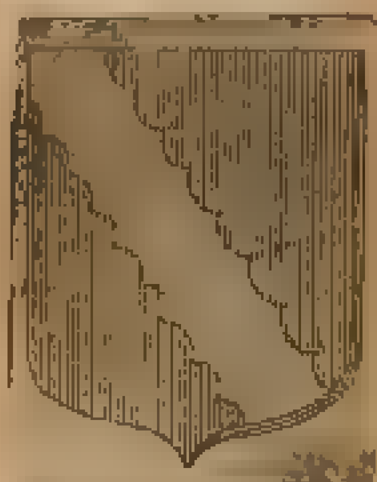
Porrò ij, quibus lubet, videant aut Sfortiæ Magni, aut Braccij antiquas icones, expressas in eorum elogijs: & fatebuntur, has tesseras etiam vndulatas, merito ex re vestiaria peti posse.

De tesseris gentilitijs striatis, seu canaliculatis. Cap. XXXIV.

IN balteis præcipuè, hoc genus typi tesserarij reperias, quod striatum dixi, & canaliculatum.

Argenteus, in muricato clypeo, est familiæ MONT-CHENY in Delphinatu. [illegible]

[illegible]

It. balteus hoc modo utrimq; asperatus aureusque, in puniceo [illegible] ... alveolo, est OLE[illegible] in Gallia.

[illegible]

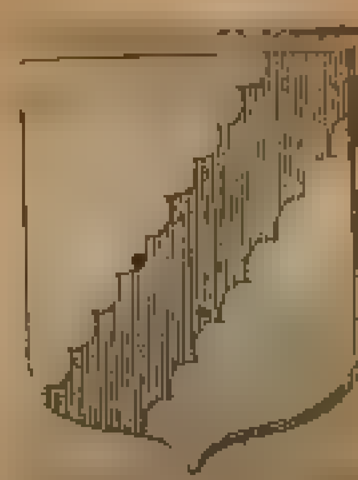

Idem tertiò repetitus, in adsimili areola scuti tesserarij, est familiæ MOTTE-VACYLAIRE in Gallia. *Idem.*

Ater verò, in parmula argenteola, est S[illegible]SEXIAE Comitum, in Regno Magnæ Britanniæ.

[illegible]

Sinister balteus puniceus, in solo argentei metalli, est familię COVRSIAE [illegible] pariter in Gallia.

Cum autem in præsentia omittam

tam consultò striatas cruces, seu rectas, seu traiectas in decussim, & præterea striatos margines parmularum, de his enim suo loco singillatim agemus. Saltem referam iam tetrantes scutorum ita prominulos, & canaliculatos.

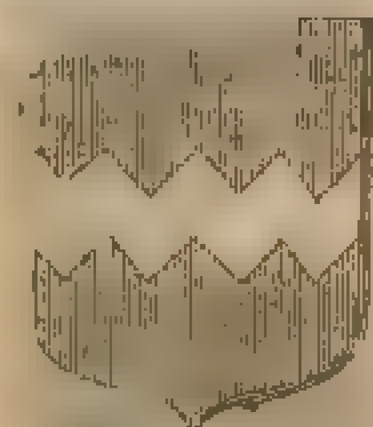
Nempè binos ex sabulo, & binos ex auro: quę icon symbolica est Vannisiorvm Ab Altenhavsen in Suevia. [illegible]

Atque adeò binos ex ostro, totidem ex argento, in gentilicio stemmate Lichtensteinorvm in Franconia. *Idem.* Nisi fortassis hę ambę sint potiùs tesserę denticulatę.

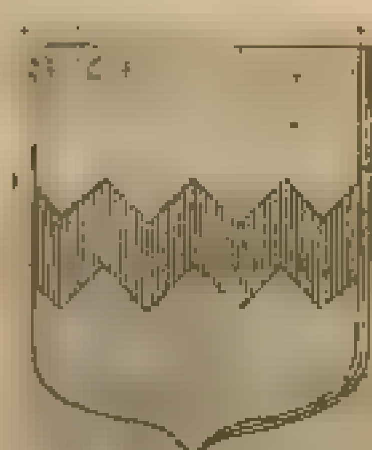
De tesseris crispatis & sinuosis.
Cap. XXXV.

Modò instar fasciæ, ac modò instar baltei serpunt, crispanturq;, instar symbolicę cochleatę, ac sinuatę.

Gallicè fasche engreslée.

Vti argentea fascia, in scuti laterculo conchyliato: quę est Czechavsiorvm in Silesia, Kalenthavsii in Brunsvvigia, Mvrachiorvm in Bauaria. *VVappenbuch.*

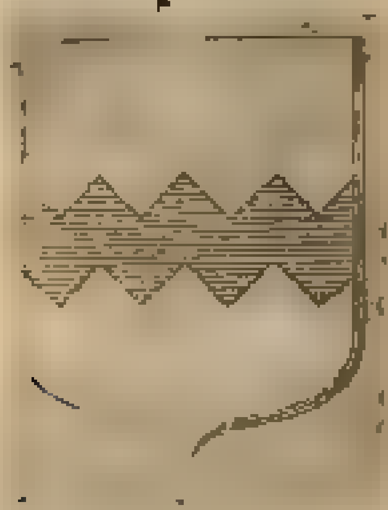
Punicea, seu in valuulo scuti aureo, quę est Braendeliorvm Ab Hohnbvrgio ad Rhenum. *Idem.*

Seu in valuulo scuti argenteo, atque est KERPENORVM pariter ad Rhenum. *Vvappenbuch.*

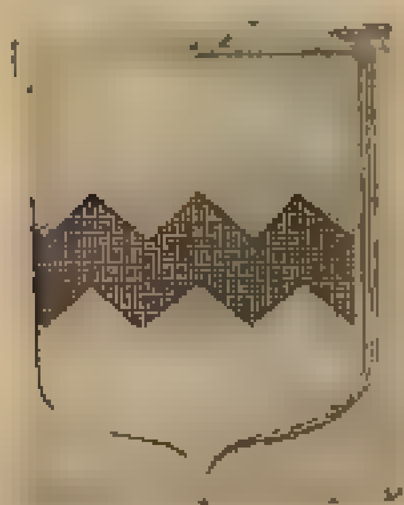
Furua iterùm, sed crispior, & in solo alterius metalli; estque VOITENORVM *Vvappenbuch,* a SALTZBVRGIO in Franconia.

Sapphirina, in aruo eiusdem argentei metalli, est autem SENCKOVVITZIORVM in Silesia, *Idem,*

Argentea, inter sapphiri atque ostri nitorem, in supera imaque scuti regione, atque est VLMBORVM in *Idem.* Sueuia.

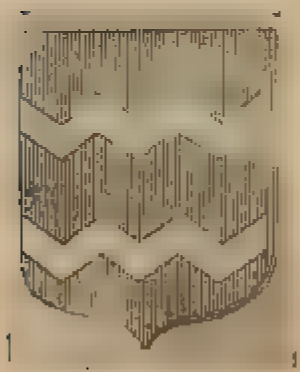

Furua, in solo scuti aureolo, atque est VAVASOVRORVM in Regno magnę Britanniæ. *Io. Guilel. Anglus in tract. rei rust.*

Fasciæ binæ cochleatæ, auroq. illusæ, in parmula illita nigro atramento: quæ sunt FVCHSTEINORVM in Bauaria. *Idem,*

Tori-

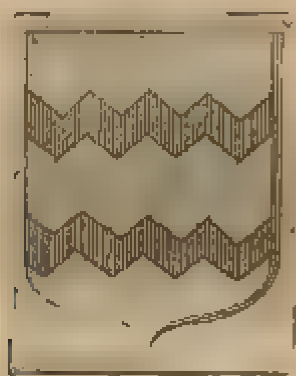

Totidem argenteæ, in valuulo cinnabari expicto, sunt BVEBENHOFENIORVM in Suevia. *VVappenbuch, siue liber insign. Gentilitiar. Imperij, ac totius orbis.*

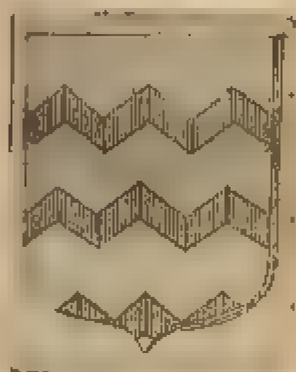
Binæ iterùm, & ambæ puniceæ;

Argenteæ duæ, sed quarum altera in ostro supernè, infernè altera in sabulo serpere videntur: ac sunt ILSVNGIORVM in Imperio. *Id VVappenbuch*

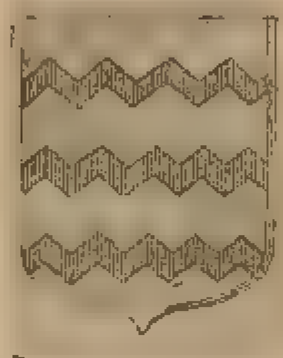
Siue in parmula auro constrata: sunt autem BEVERENIORVM in VVestphalia. *VVappenbuch.*

Senæ instite sinuatæ, partim argenteæ, ac partim coccineæ, sunt GEISPITZHEIMORVM in Alsatia. *Idem.*

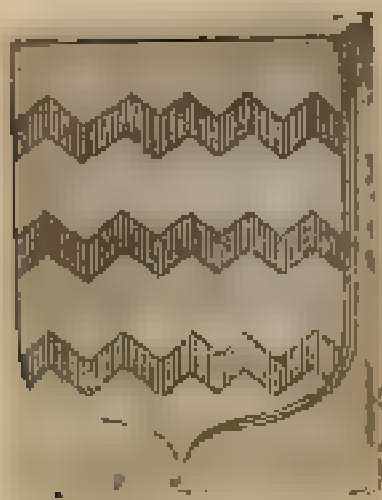

Siue in eadem parmula argentata, & sunt SPIGHELIORVM in Misnia. *Idem.*

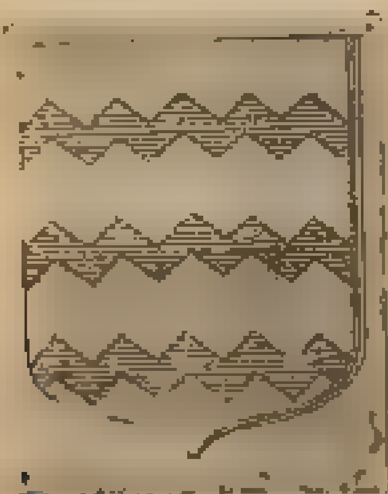
Ternæ coccineæ, in aurei luminis alueolo, sunt Romæ familiæ MONTEBONAE. *M. S. in Museo Romano*

Aut

Aut in solo alterius metalli, sunt BERGENIORVM in Brunsvvigia, DETAMAREORVM in Anglia, familiæ TRINCHAE in Vrbe Romæ, & VASCONCELLESIORVM in Gallia.

Wappenbuch.
Io. Guiliel. Anglus in tractat. de tesser.
M. S. ex Musæo Romano.
Marcus Gilbert.

Tres cyaneæ, in aurata parmula, sunt familiæ COMENDONAE Venetijs.

Alphons. Ciaccon. in Vita & Rebus gestis Pontific. & Cardinalium.

Aut quinæ aureæ, in areola coloris veneti, sunt familiæ RVCELLAIAE Florentiæ.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Quod spectat deinde ad balteos crispatos

Argenteus istiusmodi balteus, in parmula rubenti, est SAVONERIORVM Venetijs. *M. S. ex Musæo Romano.*

Cyaneus, in aurato scuti alueolo, est BAVLMEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Ater, in solo metalli argenteoli, est HEILIGENBERGIORVM in Imperio: *Wappenbuch.*

Pu-

Puniceus verò, impressus in balteo alio argenteolo, intra auream parmulam, est LOSSNITZIORVM in Bauaria.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Aut bestialis balteus, ita cochleatus, puniceusque, supra scuti aream argenteolam, exaratam ternis iugarijs tænijs cyaneis, est RATACLIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Gallice bande en deuise viures.

Aut etiam abruptus & cyaneus bal-teus, in aurei metalli parmula, est REVLANDTIORVM in Belgio.

In caret. Chifflet. in tessera spitata est [illegible]

Bini punicei, in argenteo scuti tesserarij alueolo, sunt REIBISCHORVM in Misnia.

VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij ac totius Germ.

Ternique aurei, in æquore luminis veneti, sunt BARISANIORVM Venetijs.

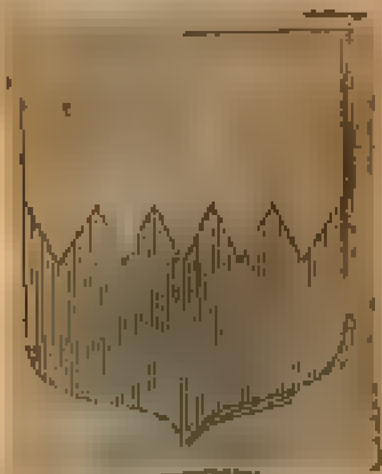
M. S. ex Museo

Ceterum hos tesserarum lemniscos, obtusiùs interdum, & interdum acutius crispari, res est, quæ sufficere potest ad familiarum discrimen, si nimirum colores & metalla congruunt: hos autem lemniscos ita sinuosos, hodieq; in indumentis spectari, textili opere inductos, tam est compertum: vt id prolixius confirmare ac prosequi, superuacaneum videatur.

De gentilitijs tesseris dentatis.
Cap. XXXVI.

EXORDIAR ab ijs, quæ instar serræ, acuunt minores denticulos, & scuti aream diuidunt ex æquo, aut transuersè, aut directè, aut dextrorsùm, aut sinistrorsum etiam obliquè.

Coupé, & contre-chef endenté, ou denché.

Parmula gentilitia, primo modo dirempta, & supernè aurea, infernè autem punicea, tribuitur PAZZIS Florentiæ.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

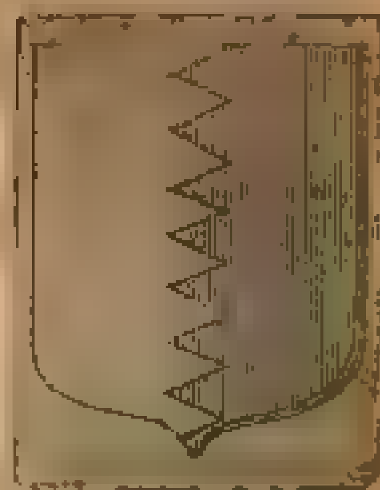
Et supernè cyanea, infernè aurea, ibidem LARIONIS.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Et supernè argentea, infernè sabulea, familiæ RVFAE Neapoli.

Andreas de Ysern.

Altero modo intersecta, & vel à dextris argentea, à sinistris punicea, est HOSEMANIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

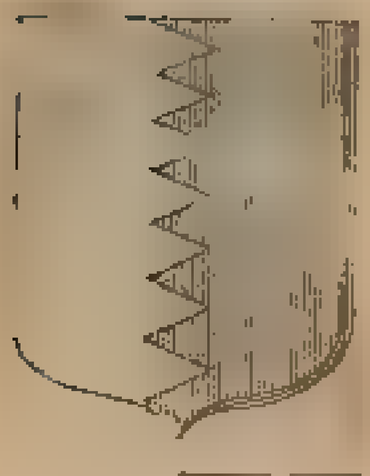
Party, & contre-chef endenté, ou denché.

Vel à dextris argentea rursùs, sed à sinistris furua, est BELIERBORVM pariter in Gallia.

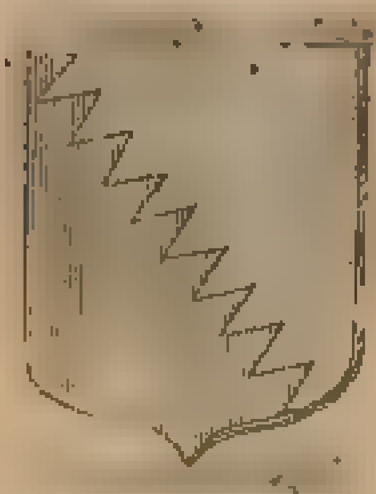
Marc. Gilbert.

Vel

Vel à dextris aurea, à sinistris puniceа, est CORBIZIORVM Florentiæ. *Vincent. Borghin. de famil. Florent.*

Tertio modo, nempe a dextris, partitione diagonali, in semisses diuisa gentilis parmula, & *Gallice tranché, & emanché, ondé en fasce.*

Vel supernè aurea, infernè conchyliata, est BENTIVOLAE familiæ Ferrariæ. *Alphonf. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.*

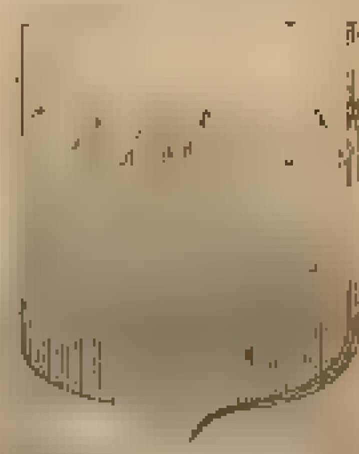
Aut supernè auro pariter, sed infernè cyano illusa: est tessera Senæ in Ethruria PETRVCCIORVM. *Alphonf. Ciaccon.*

Aut supernè cyano, & infernè ostro expicta, est MONTMIRALIAE gentis in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Quarto modo, nempe à sinistris secta obliquè parmula symbolica, & supernè aurea, cæsia infernè, tribuitur Florentiæ GVALTEROTTIS. *Gallice taillé, & emanché, ondé en pal dentelé.*

Sunt deinde parmulæ gentilitiæ, cum dentato apice dumtaxat. Ita eiusmodi scutaria coronis aurea, *Vincent. Borghin. de famil. Florent.*

Seu in puniceo valuulo est SARTIORVM in Belgio. *Iacob. Meiercur. in sparsis ... Mathem.*

Seu in eo valulo cyaneo, est BONIORVM Venetijs, *M. t. et Magist. Bonaelli.*

Nunc in solo scuti argenteolo, est YRSILEORVM, & AVLEORVM in Belgio, *Iacob. Hilienum.*

Marcus Gilbert. Seu in eo etiam atrato, est CHASTELLEORVM in Gallia.

Coronis eadem denticulata & cyanea, in solo parmulæ aureo, est CHALECONIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Iungitur vero interdum apex dentatus, parmulæ etiam semisecatæ

August. Franc. ... Genu. Punicea coronis, nunc in aureo scuti laterculo, est BVSTARINIORVM Genuæ.

Vel aureus apex, vel supra scuti aream cyaneam, impressam balteo perinde aureo: quæ icon gentilitia est

Marcus Gilbert. est familiæ à TERNO in Gallijs.

Vel supra conchyliatam parmulam, tænijs duabus aureis fasciatam: quæ est tessera HARBORV... in Regno Magnæ Britanniæ. *Fr. Gabriel. Anglus in tract. de tesser.*

Cum hæ autem scuti tesseratæ partitiones sint minoribus denticulis asperatæ: occurrent præterea no nunquam aliæ, decumanis dentibus impressæ.

Vt ab latere quidem diremptæ parmula,

Nunc auro simul & ostro, quæ est RODENHAVSENIORVM in Hassia. *VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. imperij, ac totius Germ.*

Vel secùs ostro simul & auro; quæ est GIRONIORVM in Hispania. *Alphons. Lopez de Haro in Nobiliario genealogico Hispaniæ.*

Nunc auro & sabulo, quæ est STORKELSIORVM ad Rhenum. *VVappenbuch.*

Nunc argento simul atque ostro, quæ est HEVBENSTEINORVM in Imperio, & ISSENDORFIORVM in *Item.* Saxonia.

Vel ordine præpostero, quæ est HAVSENSTEINORVM ad Rhenum, & in Misnia TETTAVVIORVM. *Præpositiv.*

Totidem autem decumanis dentibus, sed puniceis argenteisque, est SVANEBORVM in Imperio. *Idem.*

At sectæ ijs apicibus ab summo scutarię tesserę sunt etiam frequẽtes.

Nunc sabulo atque argento, quæ est KAPPELENIORVM in Austria, & ZANNTIORVM ad Rhenum. *Idem.*

Seu ostro & auro: hæc autem est tessera GMAINERORVM in Bauaria. *Idem.*

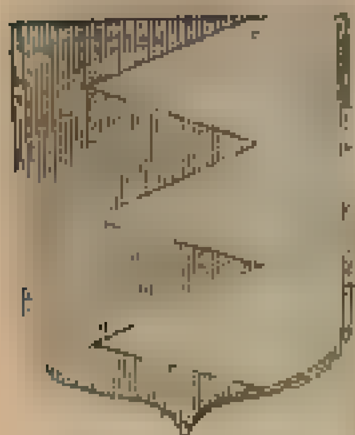

Vel secus argento & sabulo, & dentibus quidem quaternis, quæ est ZANDTIORVM in Bauaria. *Idem.*

Seu argento & iterum ostro, atque est familiæ BVRCHARSRODAE in Misnia. *Idem.*

Aut

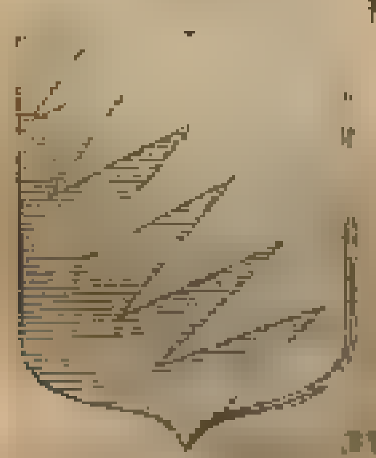
Aut sectis ostro & argento: est autem HATTENBACHIORVM in Hassia.

VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ab initio Germ.

Aut sabulo atque argento: atque est MINCKVVITZIORVM in Misnia, & ROHRBACHIORVM in Bauaria.

VVappenbuch.

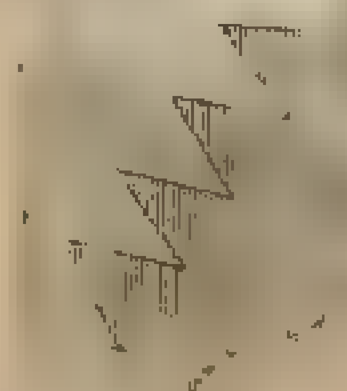

Obliquè item, aut ab dextero angulo ita dirempta parmula, Nunc superne auro, interne cyano expicta, est ANDREATTINORVM Romæ. Nunc supernè argento illusa, interne au-

M.S. ex Musæo Romano.

tem cinnabari, est SCHVVENDORFIORVM in Bauaria.

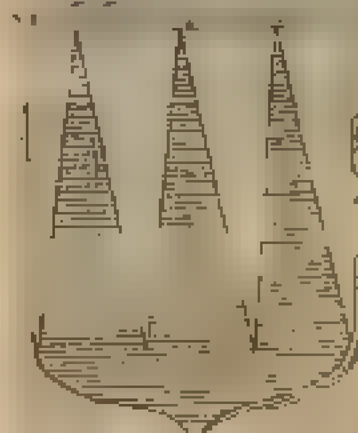
VVappenbuch.

Aut ab angulo læuo, cum iisdem & apicibus & luminibus, est SCHVVOLZDORFIORVM pariter in Bauaria.

Idem.

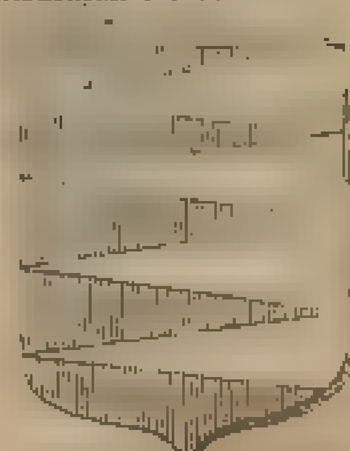
Sed sunt quandoque ita oblongi dentes hi serrarij, vt vniuersam scuti aream imprimant.

Vti cyanei tres, ex ima regione prominentes, areæ argenteolæ: sunt autē MARSCHALKIORVM in Brunsvvigia.

Idem.

Gallice Emanché ou Iusant.

Qua-

Quaternæ verò argenteæ, prodeuntes ex latere sinistro areæ puniceæ; de sunt ROLLIORVM item in Brunsvviga.

Cum obtusæ deinde aliquantulùm cuspide, totidem punice in aurato scuti aureolo, sunt HASLANGIORVM in Bauaria.

Quin etiā runcinas tesserarias videas,

Aut argenteas ternas, ex ima regione, cum ostro supernè prominentes, in icone scutaria SCHONAVORVM in Imperio.

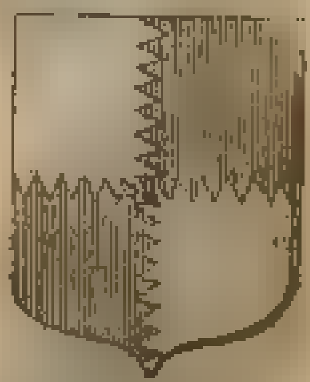
Idem.

Aut senas è sabulo, sibi aduersas & recuruas, in scuti apice argenteo, cum transuersa insita coloris prasini, sunt vero KEVDELIORVM in Hassia

Idem.

Ceterùm etiam sunt aliquæ dentatæ simul & quadripartitæ parmulæ:

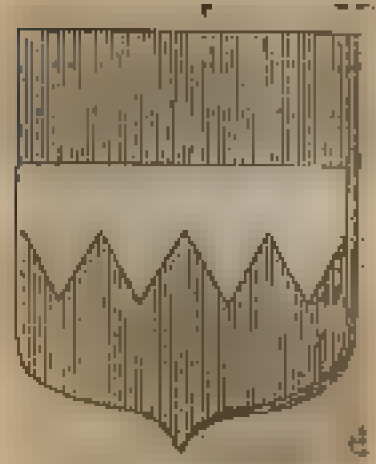

Vt ex auro atque ostro, in tetrantes dirempta MARCHIONIORVM tessera, in Vrbe Genuensi.

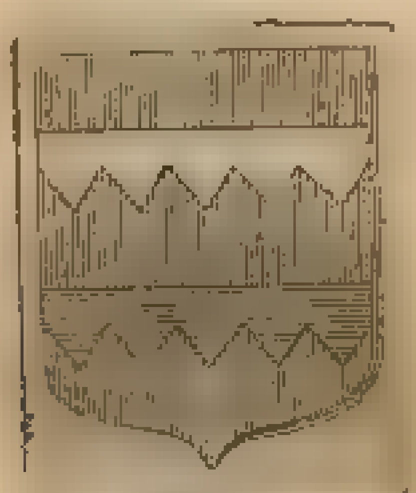
Sunt insuper fasciæ balteiq. denticulis asperi, in modum serræ dentibus quidem depressis,

Vt

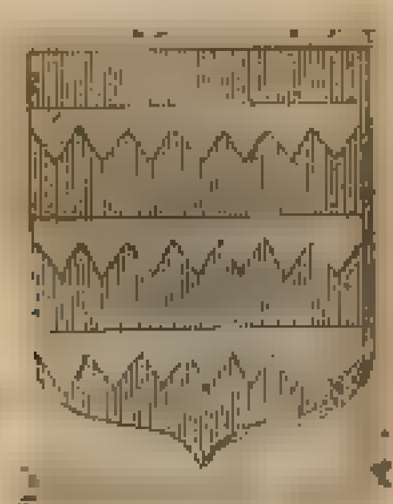
Gallert. fam. de scis.

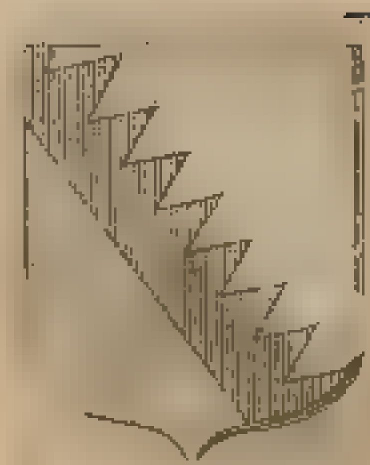
Vti fascia argenteola, in muricato scuti alueolo, quæ est MISTELBACHIORVM in Bauaria. *VVappenbuch, seu liber insign. Germanici imperij, ac passim Germ.*

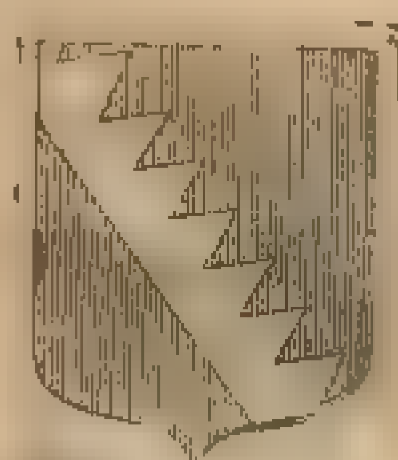
Fasciæ duæ, altera aurea, & altera cyanea, in conchyliato iterum valuulo, & sunt GVINIEREORVM in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Fasciç tres aureolç, in parmula ostro expicta, & sunt COSSEORVM pariter in Gallia. *Adrian. Martinus in lib. Antiquit. Ambian.*

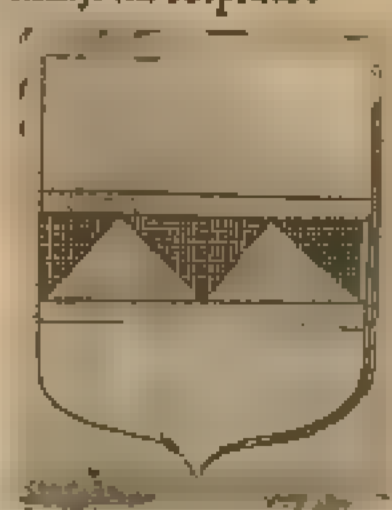

At erectis dentibus, balteus puniceus, in solo scuti aureo, est FAVETEORVM in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Argenteus autem balteus adsimilis, in conchyliata parmula, est MISTELBACHIORVM in Misnia. *VVappenbuch.*

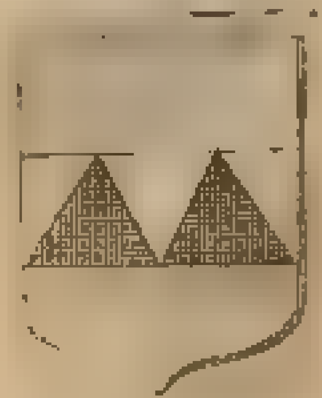
Sed enim incidunter etiam in ipsis tænijs hæ cuspides:

Vti argenteæ duæ, in fascia nigella; quam laciniosæ aureæ muniunt, intra

Wappenbuch [illegible] Germaniae Imperij, ac totius Germ.

tra aream metalli argenteoli; quæ tessera est MORSPACHIORVM in Bavaria.

[illegible] Wappenbuch

Totidem furnæ, in fascia argenteola, supra scuti paginam auream. sunt autem HEINBERGIORVM, & MANSHOFERORVM item in Bavaria.

Idem.

Tres cyaneæ, in fascia argenteola, quæ scuti aream puniceam astringit: ac sunt FRAVTENBERGIORVM, & VVILDENIORVM pariter in Bavaria.

Quaternæ atræ, in argentea fascia, quam inferne munit aurea laciniosa, intra scuti aream omnino atram, atque est MOSHIORVM in Bavaria. Idem.

Cyaneæ tres depressæ, in balteo aureo, supra puniceam scuti areolam, ac sunt ZVALIORVM Neapoli. Andreas [illegible] in tesseris [illegible]

Cyaneæ quatuor, sed erectæ, in simili & balteo & area: sunt verò PISCICELLIORVM perinde Neapoli. Idem.

Qua-

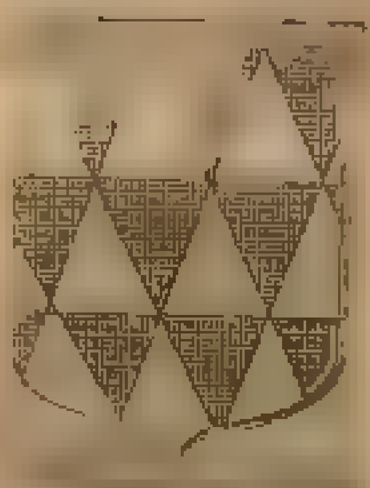
Quaternæ cum media, depressæ atque argenteæ; in balteo læuo cyaneo, supra parmulæ aream auro illusam, & sunt Oherorvm in VVestphalia.

VVappenbuch. seu Liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac aliarum Germ.

Aut nouenæ cyaneæ inuersæque, in aureo iterùm alueolo, deiunctæ inuicem omnes, & loco trium fasciolarum ordinatæ; quæ sunt familiæ Acvñae in Hispania.

Alphons. Lopez de Haro, in Nobiliario genealogico Hispaniæ.

Gallicè facée danché.

Vel aureæ furuæque, partim erectæ, partim depressæ, loco trium instit. tarum expictæ simul, in tessera Rohrbachiorvm in Austria.

VVappenbuch.

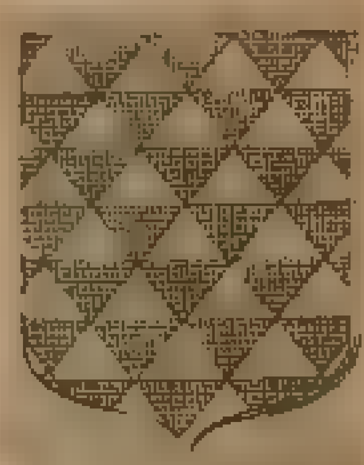
Vel decumanæ cuspides, ita implexæ, argenteæ furuæque, duplici serie, in tessera gentilitia familiæ VVamboltiae ab Vmbstat ad Rhenum.

VVappenbuch.

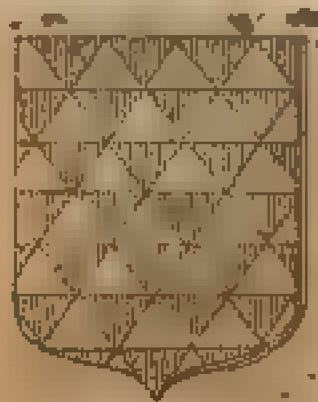
Vel aureæ, atque iterum furuæ, serie duplici rursùs, sed instar baltei traiectæ, in scutaria icone Piringiorvm in Bauaria.

Idem.

Denique minutiores & frequentiores

tes in apices tessellarij, aut ex sabulo & auro, in fascias distributi, septemplici serie, sunt Romæ VALERANIORVM.

Aut ex auro atque ostro, sunt Romæ pariter CANCELLIERORVM.

De vsu muralium pinnarum, in scutis tesserarijs.
Cap. XXXVII.

QVAE in scutis gentilitijs inueniuntur murales pinnæ, modò diuidunt in eis alueoli semisses, aut ex transuerso, aut directè, aut etiam oblique, modò ipsos palos, fascias, balteos muniunt, non sine multiplici variatione.

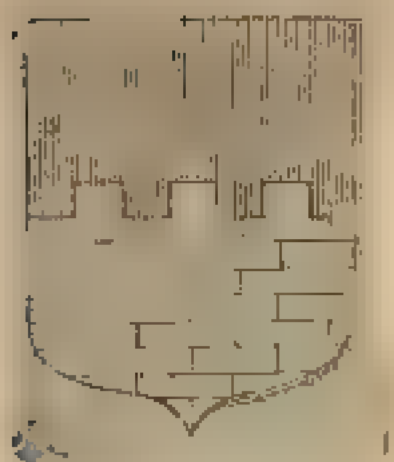
Vel pinna decumana & maxima: prominens ex ima regione furui coloris, cum supero semisse argenteo: quæ icon gentilitia est VVOLRAMORVM AD HAVIZENTORFIVM in Bauaria.

Pinnulæ duæ, prodeuntes ex imo semisse argenteo, cum coccinea supera regione, in stemmate HOLNSTEINIORVM, & PREYSINGIORVM in Bauaria.

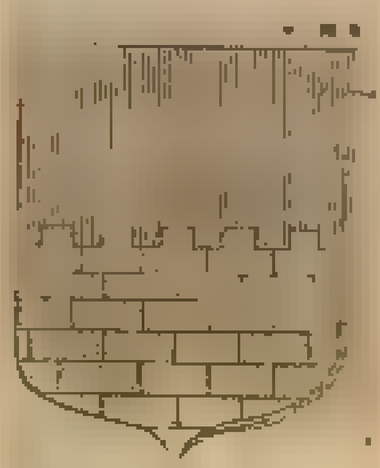

Ternæ puniceæ, in semisse imo, instar muri puniceis extructo, cum argentea superne areola: sunt vero STEINDORFFIORVM in Misnia. Idem.

Vel totidem omninò adsimiles, sed variato tamen situ, eiusdem & coloris & metalli, ac sunt VVirsbergiorum in Franconia.

VVappenbuch. seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, et Vrbis Germ.

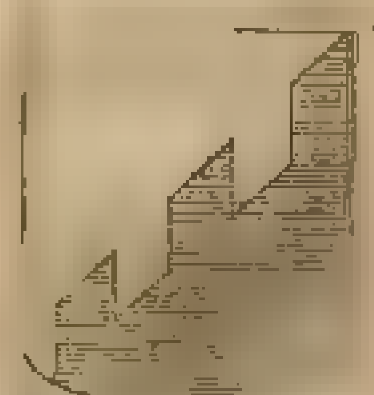
Galfred. Massard de gentilit.

Quinę aureę, ex muro item aureo extantes, cum commissura lapidum puniceа, & colore pariter puniceo supernè, sunt familię A Mvro in Hispania.

M.S. ex Musæis Romanis.

At in parmula, ad perpendiculum dirempta, pinnulę duę puniceę, ex lęuo semisse eiusdem coloris prouenientes, in semissem dexterum argenteolum, sunt Rorreorum in Bauaria. *VVappenbuch.*

In parmula verò secta obliquè, ab supero angulo dextero, binę cyaneæ, cum cyaneo semisse imo, & semisse altero aureo, sunt Tettelbachiorum in Marchia. *Idem.*

Vel in eadem secta item obliquè, sed ab lęuo supero angulo,

Seu ternæ rursùs cyaneę, cum argento supernè, sunt Ebroniorvm a VVildenbergio. *Idem.*

Seu totidem atræ, cum metallo aureo superne, sunt L[illegible]ORVM in Franconia.

Seu quaternæ puniceæ, cum argentea superne area, sunt [illegible]ORVM in Italia.

Seu nouenæ, sed minutiores, & situ inæquales ac puniceæ, cum suprema regione auro constrata, sunt DAV[illegible]ORVM in Brunsvvigia.

Nescio tamen, an inuersæ pronæq; murales pinnulæ debeant censeri hæ, quæ incumbunt ex supero

semisse coccineo, versus imum semissem argenteolum, in gentilitia tessera PROFFERORVM in Silesia.

Sed & eæ pinnatæ sunt imprimis frequentes.

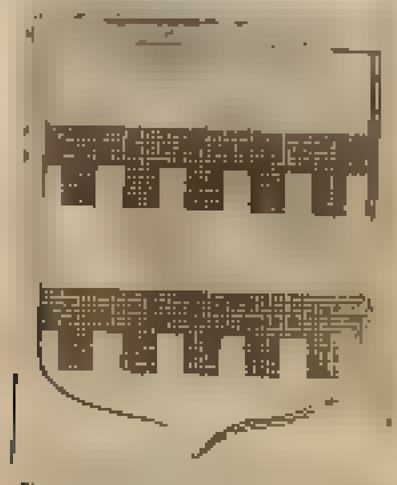
Vti argentea fascia, certis asperata pinnulis, in pullato scuti alueolo quę est LASTERNAVVORVM in Heluetijs.

Vel

Vel fascia ipsa pullata, ternasq; e ex- ferens pinnulas, in area scuti argen- teola. quæ est KRVMENAVVIORVM in Silesia.

Ther. ... fere ... Bruer. ... autem, ... fasiem ...

Vel fasciæ duæ item formæ, in adsi- mili area, sed quarum extrema pinnu- lis, itque pronis & ... altera; quæ sunt L... in Saxonia. *Idem.*

Vel fasciæ tres puniceæ, quarum su- prema ter, media bis, & ima semel est pinnata, in metalli eiusdem areo- la. sunt autem VVARLORVM in Ba- uaria. *Idem.*

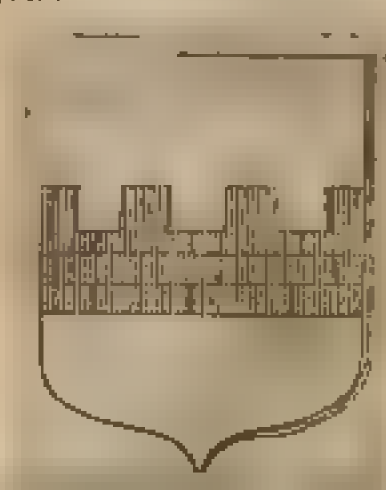
He fasciæ tamen exarantur quan- doque, instar muri.

Vel aurea muralis fascia, lita sabulo ad lateres quosque, ac ter pinnata. quæ est familiæ TVRRIANAE in Gallia. *Philibert Monet.*

Argentea muralis fascia, quinquies pinnata, in valuulo eiusdem coloris: est autem AVVERIORVM AB AVBERGIO in Bauaria. *Wappenbuch.*

Fascia insuper muralis ex ostro, quater pinnata, in metalli argen- tei laterculo, atque est ZIEGLERIO- *Idem*

rvm in Misnia.

Sunt & baltei pariter in hunc modum pinnulati.

Vn balteus dexter [illegible], infernè pinnulis quatuor asperatus, in solo argentei metalli [illegible] est Mor[illegible]n[illegible] in VVestphalia

Balteus dexter [illegible] sed [illegible] argenteus [illegible] pinnatus, in parmula [illegible] chyniaca est autem VV[illegible] in Bauaria,

Similis balteus cyaneus, in areo scutarii argenteolo, est Lendorvm in Saxonia.

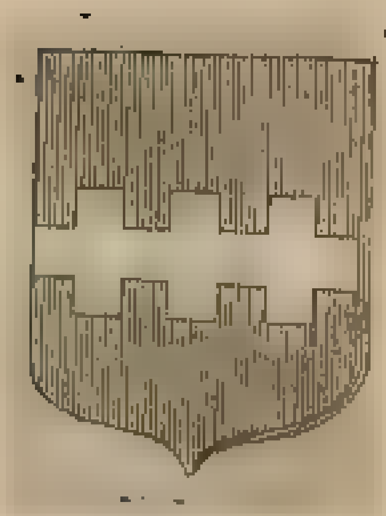
Baltei duo laeui, atque ambo utrimque pinnulis asperi, in latercolo eiusdem metalli sunt verò Schlitzio-rvm in Hassia.

Atque adeò cantherij tesserarij tres pariter, ac ter pinnulati, in parmula nè argentei metalli [illegible] sunt Hvfeniorvm a Lobenste[illegible] in Bauaria.

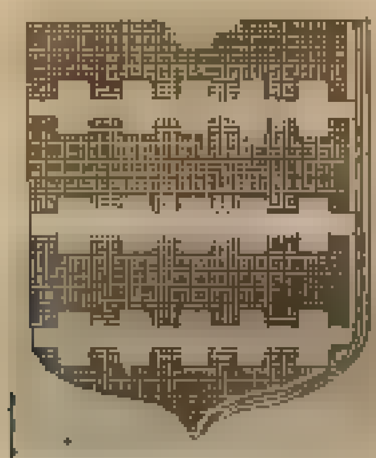
Sed frequens est etiam ordo muralium pinnularum, vtrimque dispositus, siue ita aduersæ, siue auersæ interdum extare videantur. Vt referam primi generis tenias, balteosque, & palos etiam tesseratos.

Fa-

Fascia argenteola, alternis pinnulis vtrinque asperata, in conchyliato scuti alueolo, est BVRENIORVM in Imperio.

Io. Iacob. Chiffle. tom. a tessera E-quest. Vell. aurei.

Argenteas verò tres, in scuti valuulo atro, gerunt CLARAMONTANI Florentiæ, vel in eo cyaneo, cum satis inter fascias auratis lilijs, Mediolani gerunt BIRAGHI.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

M. S. en Masiar Armorie.

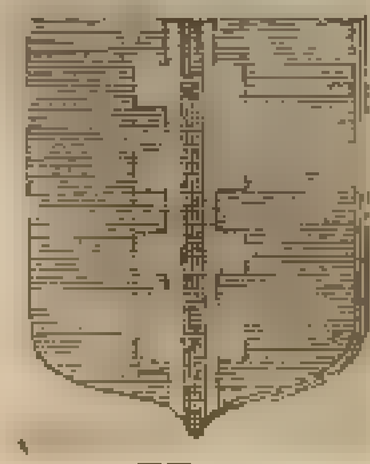
Vacerra ex auro pinnulata, in solo

scuti puniceo, est VOVCCIONIORVM Florentiæ.

Vincentius Borghinus de famil. Florent.

Eadem iterata & cyanea, in laterculo scuti argenteolo, est FERRVCCIORVM pariter Florentiæ.

Idem.

D'argent au pal d'or crenelé de quatre pieces à double, & chargé d'vn autre pal de sable.

Aurea vacerra, bis pinnulata quaternis pinnulis, & impressa ex altiore alia vacerra ex sabulo, in veneto laminis areola, est DESNOYERSIORVM in Gallia.

Marius Gilart.

Balteus argenteus, ita quinquiès pinnatus, in cæsia scuti areola, est VVALLEYSIORVM in Regno Magnæ Britanniæ.

Io. Guill. Angl.

Pu-

Puniceus adsimilis balteus. Seu in aurata parmula, est A[illegible] Florentiæ,

[illegible]

[illegible]

Seu in parmula argentata, est TIGRINIORVM Lucæ in Ethruria.

[illegible] ex Museo [illegible]

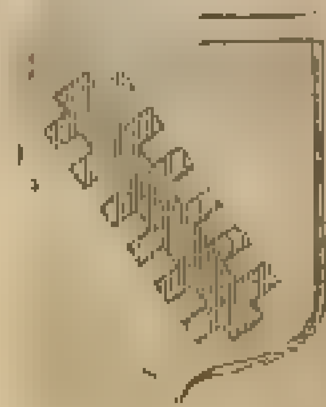

Cyaneus balteus ter ita pinnulatus, in aurei metalli areola, tribuitur BALBIS Venetijs. qui adde [illegible] 3.

M. S. ex Museo [illegible]

Cui si adjicias alium exteriorem balteum, argentei metalli, [illegible]que [illegible] cyaneum, erit stemma gentilitium familiæ SFONDRATAE [illegible].

[illegible]

Balteus verò ita pinnulatus, sed abruptus, puniceusque, in argenteo scuti solo, est DONOPIORVM in Brunsvvigia.

[illegible]

Sed ordinarij baltei tres argenteoli, vtrimque asperati [illegible] pinnulis, in parmula rubenti, sunt familiæ SALVIATAE Florentiæ.

[illegible]

Tor-

Barres bretessées, & contrebretessées.

Totidem autem finistri baltei aureique, in area scuti sapphirina, sunt in Vrbe Veteri familiæ MONALDESCHAE.

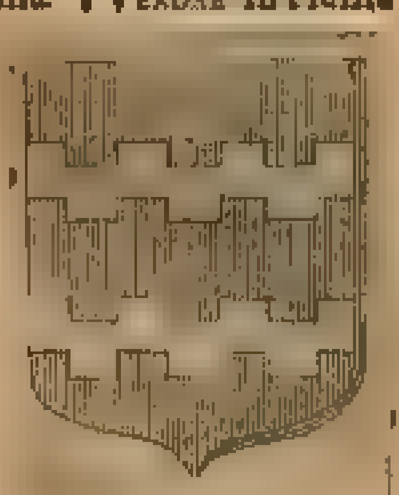
M. S. ex Museo Romano.

Adijcio iam lemniscos, auersis pinnulis vtrimque asperos.

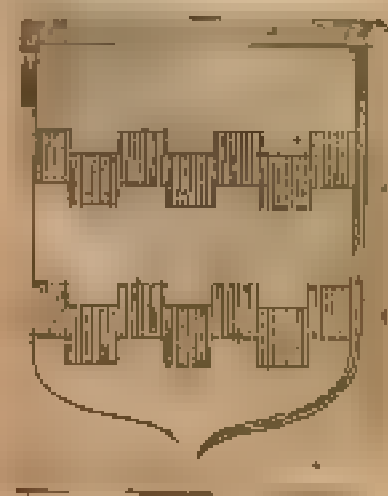

Vti sunt fascia coloris atri, ter superne, inferne autem quater pinnulata, in valuulo scuti argenteolo, atque est familiæ VVERDAE in Hassia.

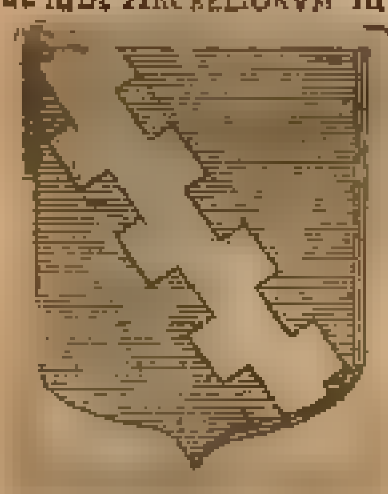
VVappenbuch seu liber tesser. Germaniae Ingenij, ac aliis Germ.

Fasciæ duæ argenteolæ, quater superne, ac ter inferne pinnulis asperatæ, in aruo scuti coccineo, sunt autem QVALENIORVM A LANDSKRONIO ad Rhenum. VVappenbuch.

Aut similes numero pinnulisque, sed puniceæ, in scuti valuulo argenteolo, ac sunt ARCKELIORVM in Belgio. Iacob. Hieronym. in speculo nobilit. Brabant.

Ad hæc aureus balteus, quater superne, ac ter inferne pinnulatus, in cæsio scuti laterculo, est LARIGIANORVM Perusiæ. M. S. ex Museo Romano.

Balteus argenteus, supernè quater, ac quinquies infernè pinnatus, in rubente parmula, est SCHORLEMERIORVM in VVestphalia.

VVestphalia ... Idem.

Balteus laeuus ater, ternis supernè, atque infernè quaternis asperatus pinnulis, in area partim argento, & partim auro illusa, est PAVERSDORFIORVM in Bauaria. *Idem.*

Laeuus perinde balteos tres, cyaneos tamen, in scuti valuulo aureo, sunt NAGROLLIORVM in Imperio. *Idem.*

Quini autem, & omnes punicei, in parmula metalli argentei, sunt RIEDORVM in Misnia. *Idem.*

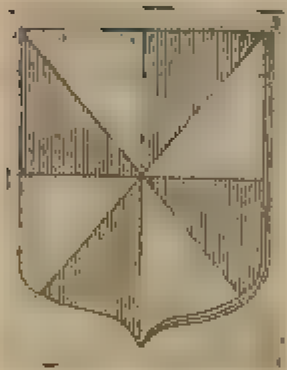
De trigonijs pinnulis tesserarijs.
Cap. XXXVIII.

EST genus quoddam tesserariae iconis, seu typi gentilitij, quod ita figuratur maioribus pinnis, vt quaelibet earum angulum vnum rectum, acutos angulos duos praeseferat, nec magnoperè absimilis videatur, seu versatilis vexillulo ex ijs, quibus ventos in fastigio turrium indicamus, seu vexillulo etiam, quo velitum nostrorum hastas militares inornamus.

Numerus ordinarius harum pinnularum trigoniarum, est octonarius tot enim partes habentur, si scuti aream diuidas simul transuersè, directè, atque obliquè ab vtroque angulo. Descriptio autem huius typi tesserarij inchoari, ac peti solet ab eo fulgore, seu coloris, seu metalli, qui primus obuersatur oculis, in supero angulo dextero

Ita-

Gironné d'or & de gueules de huict pieces.

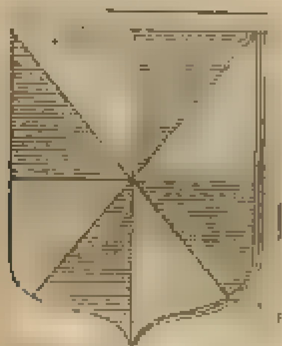
M. S. ex Musaeis Romanis. Marcus Gilbert.

Itaque pinnulae octonae, partim aureae, partim puniceae, sunt IVVENALIVM Romae, & MORCESIORVM in Gallijs.

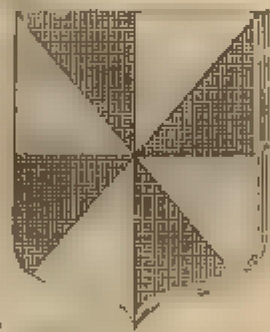
[illegible]

Aut secus, partim puniceae, partim argenteae, sunt ROVVELORVM in Heluetijs.

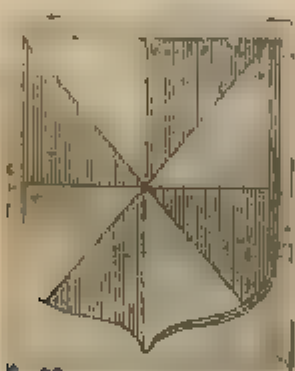
M. S. ex Musaeis Romanis.

Partim aureae, ac partim cyaneę, sunt Venetijs CETRANIGIORVM.

Idem.

Partim ex sabulo, & partim ex auro, sunt in Heluetijs pariter STVCKIORVM.

Marcus Gilbert. Iacob. Hilicrattus.

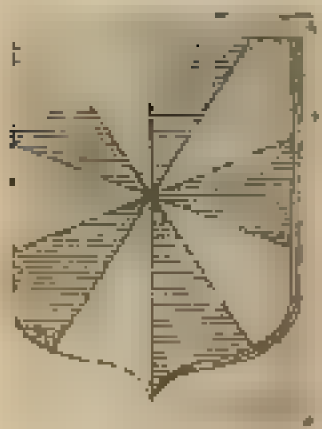
Partim argenteę, partim puniceę, sunt BOCARTIORVM, & FRANI[illegible]LEORVM in Gallia, in Belgio autem HAVRECHIORVM.

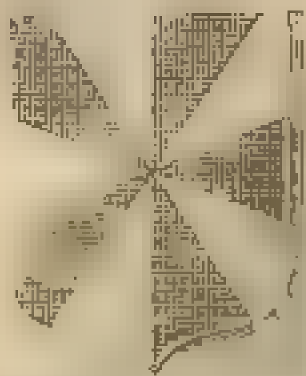
Marcus Gilbert.

Partim ex argento, partim ex sabulo, sunt CHASFAV-VILLANIORVM, & ROVXIORVM in Gallia.

Gironné d'or & d'azur de dix pieces.

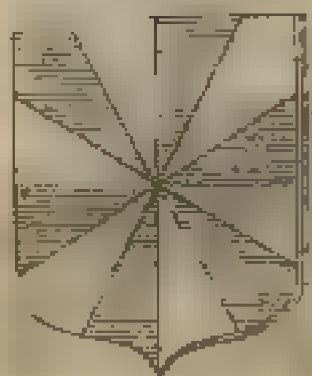

At pinnulę trigonię, denæ numero, partim aureæ, partim verò cyaneę, sunt insignia FLANDRIAE, cum puniceo tamen scutulo, impresso in ipsius areæ vmbilico. *In Iacob. Chiffl.*

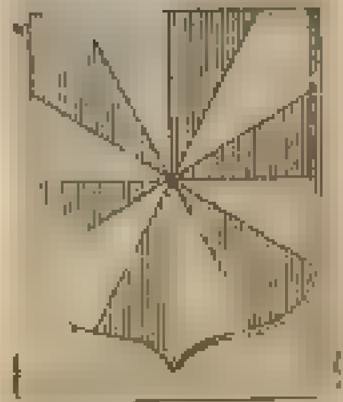

Partim argenteę, partim sabuleę, sunt ENGHIENORVM in Belgio: verum hæ trigonæ pinnulæ sabuleæ, cruculis aureis exornantur etiam; quas nos alibi describemus.

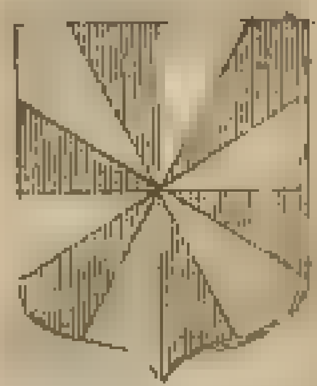
Gironné d'ar. & d'azur de douze pieces.

Præterea duodenæ eædem pinnulæ trigonię, partim aureæ, partim vero sapphirinæ, sunt ARMOISESIORVM in Lotharingia. *Marcus Gilbert.*

Partim aureę, partim puniceæ, sunt HAMAMEORVM in Gallia. *Idem.*

Partim argenteæ, partim autem iterum puniceæ, sunt VVALBODTIORVM A BASSENHEIM ad Rhenum. *[illegible]*

Gironné d'argent & de gueules de seize pieces.

Demùm pinnulæ trigonæ sex ac denæ,

denæ, tubæ argenti atque ostri reciprocantes, sunt BECOVRTIORVM in Gallia. Mar., Gilbertus.

De scutulis, seu tessellis symbolicis.
Cap. XXXIX.

SCVTVLATAE parmulæ gentilitiæ, aut e scutulis fiunt, quæ sunt omninò quadræ, & quodammodo sessiles; aut e scutulis fiunt, quæ acutangulæ sunt, ac velati gradiles. Hæ autem nunc solidę, atque integrę spargantur; nunc in medio perfusæ, & cum foramine interdum anguloso, interdum verò tereti. deque his omnibus tā seorsim differemus. Porrò in his scutulatis parmulis, aut tesselæ ipsæ, aut limites earum numerari solent, quotiescumque illæ describuntur, semperque in eis miscentur lumina coloris, ac metalli.

Vt initium ducām ab orthogonijs, seu rectangulis & quadris tesellis.

Gallicè [illegible]

Quaternæ cyaneæ, & quinæ aureolæ, sunt insignia GENEVAE, atque insuper GENIVEVILLARSIORVM in Gallia; GENTILIVMQVE, & PALLAVICINORVM Genuæ: hi tamen in capite scutario superaddunt eis abruptam taeniam fabuleam, vtrimque pinnatam.

Io. Iacob Chiffletius [illegible]

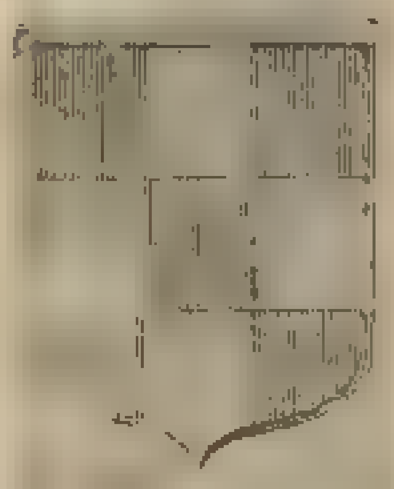
Augustin. Franc. [illegible]

Quaternæ atræ & quinæ aureolæ, sunt GRISONIORVM Venetijs. M. S. ex Musæis Romanis.

Quaternæ puniceæ, & quinæ argenteolæ sunt BOISSVORVM in Gallia, & Mediolani CVSANORVM. Adrian. Mechlin. in libro Antiquitatum Ambian. Alij [illegible] in Vita, [illegible] Cardinalium.

Quaternæ aureolæ, & quinæ puniceæ, sunt Venetijs CETRANICIORVM. M. S. ex Musæis Romanis.

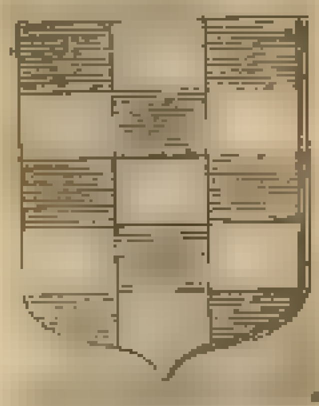
At quindenæ istiusmodi tesselię par-

tim

tim aureæ, partim cyaneę, sunt familiæ PORTOCARRERAE in Hispania.

Totidem partim cyaneæ, partim argenteolæ, sunt familiæ TOLETANAE pariter in Hispania.

Totidem partim aureæ, partim atræ, sunt familiæ ANTONILEZ, & familiæ BERMVDEZ in Hispania, cum margine tamen aureo, catena cyanea impresso.

Totidem partim aureæ, partim puniceæ, sunt familiæ ALVALAE pariter in Hispania, cum limbo tamen cyaneo, in quo septem argentea bouis capita circumferuntur.

Vel secus partim puniceæ, partim aureę, sunt ibidem familię GISNERAE.

Totidem partim argenteę, ac partim nigellæ, sunt familiæ PACHE, ac SOLANOAVS item in Hispania.

Vel

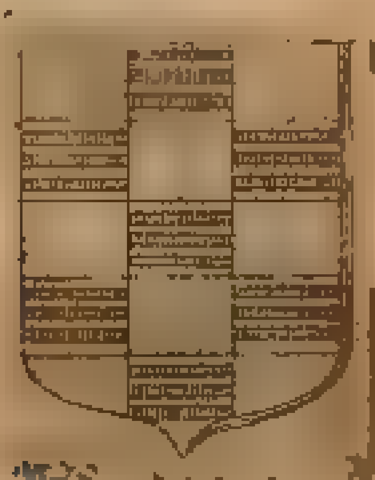

Alphons. Lopez de Haro

Vel partim nigellæ, ac partim argenteæ, sunt familiæ BAZANAE rursùs in Hispania.

Partim aureæ, partim sapphirinæ, sunt familiæ VERMANDOIS in Gallia. *Adrian. Barlan.*

Idem.

Totidem partim aureæ, partim ter ostro lemniscatæ, & circumscriptæ laciniolis etia ex ostro, sunt VULOAE gentis perinde in Hispania.

Partim aureæ, partim fuscæ, sunt IVERNIAE stirpis in Belgio. *Iacob. Hemricurt.*

Iacob. Hemricurtius in speculo nobilium Hasban.

Vicenæ istiusmodi tesellæ, quinquĕ limitum, partim aureę, partim coccineæ, sunt SPANHEIMORVM in Belgio.

Vel secùs partim fuscæ, ac partim aureæ, sunt AMSCHVVANGKIORVM ad Rhenum. *VVappenbuch, seu liber insignium Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Tri-

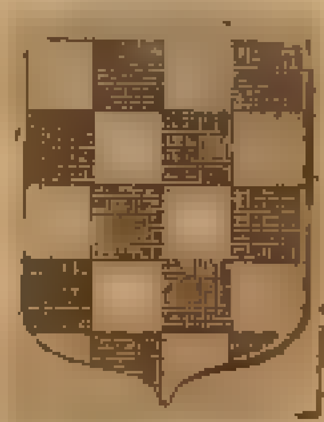

[illegible]

Tricenæ ſcutulæ ſymbolicæ, ſenis ductibus diſtributæ, partim aureæ, partim puniceæ, ſunt Avvo[illegible] in Belgio, ac Trenantiae familiæ in Gallia,

Quinæ ac tricenæ teſſerulæ orthogoniæ, ſeptenis ductibus contextæ, ac partim ſaboleæ, partim aureæ, ſunt Patvvitziorvm in Silesia. *Idem.*

Partim aureæ, partim cyaneæ, ſunt Dirtaiorvm in Gallia. *Idem.*

Partim cyaneæ, partim argenteolæ, ſunt Buziorvm Venetijs. *[illegible]*

Partim puniceæ, partim argenteolæ, ſunt Plavigiorvm in Thuringia. *VVappenbuch.*

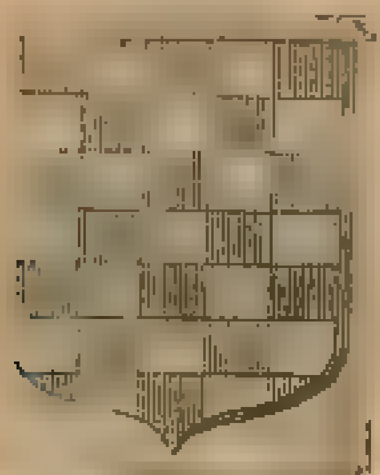
Partim argenteolæ, ac partim atræ, ſunt Pepulae gentis Bononiæ. *[illegible]*

Partim

Partim aureæ, partim cyaneæ, sunt NARDVCCIORVM Lucæ in Ethruria.

M. S. ex Museo Bonanni.

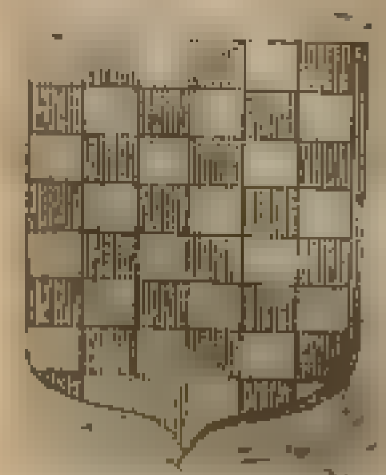
Partim puniceæ, partim argenteolæ, sunt familiæ BARBADORAE Florentiæ.

Eadem.

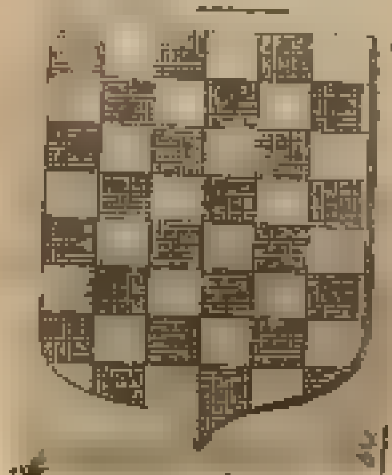
Plures numero tessellæ, in limites octo dispositæ, ac partim aureæ, partim cyaneæ, sunt VBERIORVM Florentiæ.

Francesco Bonghieri de famil. Florent.

Partim argenteæ, partim puniceæ, sunt HANGESTEORVM in Gallia.

Adrian. Marlier in lib. Antiquit. Ambianens.

Partim verò sabuleæ, partim argenteolæ, atque omnes denis versibus comprehensæ, sunt familiæ CALVAE in Vrbe Genuensi.

Angelus Franciscus ... geneal. Nobil. Gen.

Fiunt quoque in tota scuti pagina, excepto eius tetrante:

Vii aureæ ac furax, cum dextero tetrante argenteo, in icone gentili-

[illegible] cia Digoinorvm in Gallia.

Ex ostro & auro, senis ductibus, cum duplici fascia bessali cyanea, est Mv- [illegible] nichiorvm in Thuringia, & Tev[illegible]orvm in Misnia,

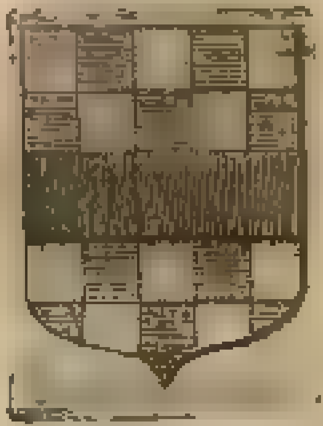
Vel aureæ atque argenteæ, cum eo [illegible] tectante aureo, quæ est tessera Ho[illegible]orvm in Austria.

Aliæ plures scutulatæ parmulæ referuntur à Marco Gilberto Deuarenne, sed nec ipsæ, nec ipsarum situm limites [illegible]; vt proinde [illegible] mihi sculpere, absque erroris metu, non [illegible].

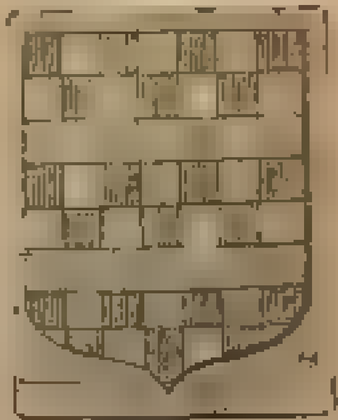
Vel ex sabulo atque argento, est Ze- *Idem*. hemeniorvm pariter in Misnia.

Vt has omittam, scutulata par-

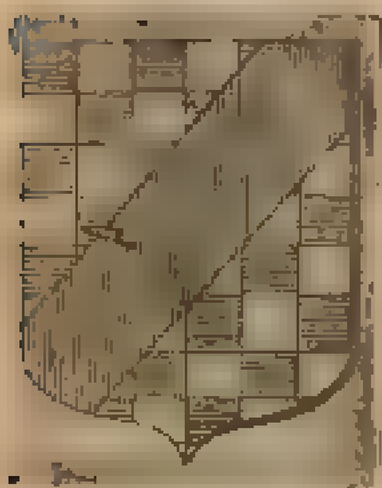
mula ex auro & cyano, quaternis ductibus, cum fascia puniceæ iusti modi, est Bolgevsvorvm in Gallia, & Cliffordiorvm in Regno Magnæ Britanniæ.

[illegible]

Vel ex ostro atque argento, cum ex duplici fascia bessali aureola, est Tannenbergiorvm in Saxonia. *Idem*.

Vel

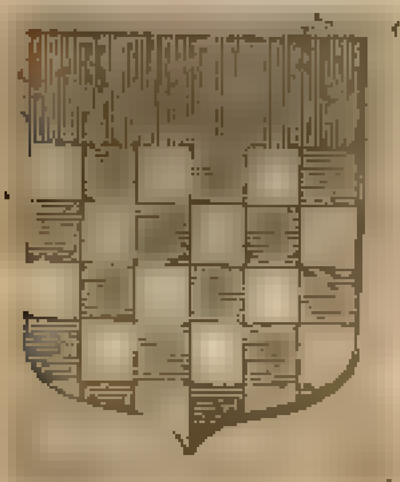

Vel ex cyano argentoque, cum puniceo balteo suo eam astringente, est HAVNOLDTIORVM in Suesia.

VVappenbuch, sine libri tessera- rum gentilitiarum Imperij, ac totius Germ.

Interdum scutulis caret dumtaxat scutarij fastigij suprema regio:

Vel coronis puniceа, cum scutulata quinis ductibus parmula,

Seu ex argento ac cyano, estque NOVEORVM in Gallia, PALATIORVM in Regno magnae Britanniae,

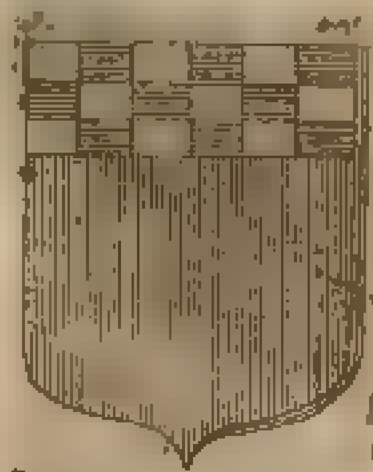
Andreas du Chesne in Hist. ... Nobilium Vetustiorum Gallicae.

Io. Guilel. Anglus in tract. de teß.

Seu ex sabulo atque argento, est autem DACHENHAVSENIORVM in Suevia.

VVappenbuch.

Quamquam est saepe sola scutaria coronis tessellata.

Vel ex argento & sapphiro trium limitum, cum cetera scuti regione conchyliata, in schemate gentilitio AILLYORVM in Gallia;

Insignia ...

Vel cum ea scuti regione aurea, in stemmate BOCSOZELIORVM in Delphinatu.

Marc. Gilbertus.

Inveniuntur quoque soli semisses areae scutulati, ut regio ima, ostro & auro quaternis ductibus tessellata, cum auro supernè, in schemate SCHVLTZEMORVM in Brunsvvigia.

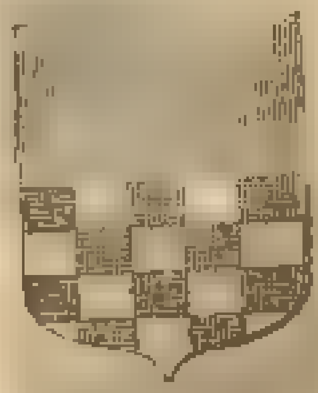

VVappenbuch.

Vel illita ostro atque argento, cum eodem metallo superne, est autem stemma GISMORUM A GIESBERGIO in Heluetijs.

[illegible]

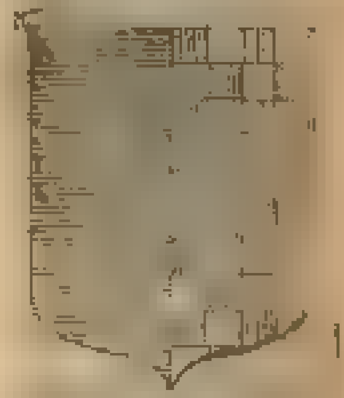
Vel sabulo atque argento expicta, cum ostro superne, atque est parmula symbolica LANDERNAER[illegible]UM in Silesia.

Frassenhaus.

Praeterea scutulatus laeuus semissis,

Vel sabulo auroque nouenis ductibus, cum semisse dextero aureo, in scutaria icone BUASCHECKENTORUM in Silesia, Frassenhaus.

Vel ostro atque argento, ductibus denis, cum semisse altero cyaneo: estque icon tesseraria BUALUVITZIONUM pariter in Silesia. Idem.

Atque adeo summus semissis diagonalis dexter, quadris scutulis maioribus, partim puniceis, partim argenteolis impressus, cum atrato imo semisse, in stemmate LANDENSBERGIORUM in Franconia. Idem.

At frequentes admodum sunt fasciae, pa . , & baltei, quadris ifeth modi tesserulis vermiculati.

Vel fascia, ostro argentoque binis ductibus exarata, in sapphirino scuti alueolo: atque est BERGENSIORVM in SILESIA.

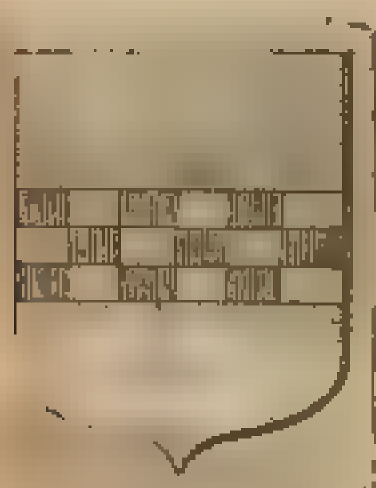
VVappenbuch.

Ternis verò ductibus exarata, ex minio argentoque.

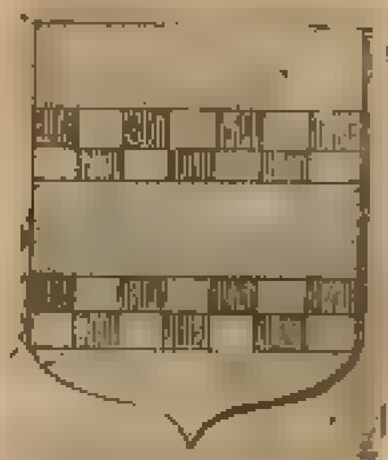
Ex argento autem & cyano, cum aureo scuti alueolo, est SCHELLEBENIORVM in Marchia.

VVappenbuch.

Seu cum aurata scuti pagina, est familiæ A MARKA in Belgio.

Iacob. Hiernon.

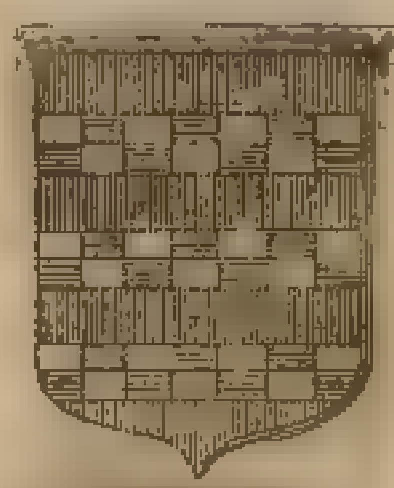
Fasciæ duæ, ostro atque argento binis ductibus vermiculatæ, in parmula auro constrata, sunt familiæ SERRAE in Vrbe Genuensi, & TRVCHSESIORVM in Franconia.

August. Frausta. VVappenbuch.

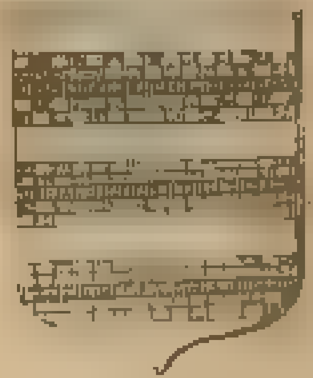
Seu cum ea scuti pagina muricata, est DANTREHANIORVM in Gallia.

Philibert. Monet.

Fasciæ tres, argento & cyano vermiculatæ, duplici serie, in muricata par-

[illegible] parmula, sunt GAMBOVARIORVM in Gallia.

Fasciae tres, in medio quidem tractu puniceae, sed scutulis minutioribus tesseratae: in aureis puniceisque, quadruplici serie, in argenteis nitentis areola, sunt familiae SAAVEDRAE in Hispania. [illegible]

Totidem in aliis [illegible] areolis, sed cum hac tantum variatione, quod tessellarum binos eos ordines permeet taenia coloris atri, sunt familiae SOTOMAIORIS, item in Hispania. Idem

Peraedè palus isti modi, cyano atque argento, serie duplici, tessellatos, in area punicea, est familiae FERRIAE in Italia. [illegible]

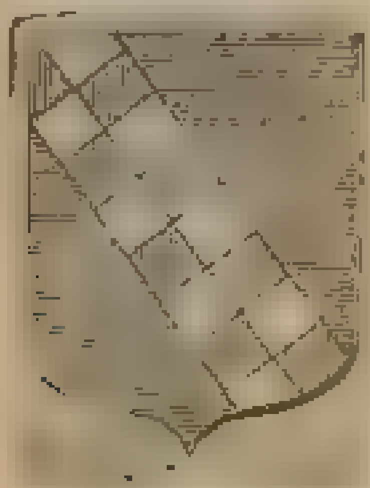
Pali tres, eodem modo vermiculati, in similia areola, cum coronide scutaria inaurata, sunt CLARVORVM in Gallia. [illegible]

Totidem argento & cyano, triplici versu tamen scutulati, in solo luminis

Marcus Gilbert. nis punicei, sunt CICAVORVM item in Gallia.

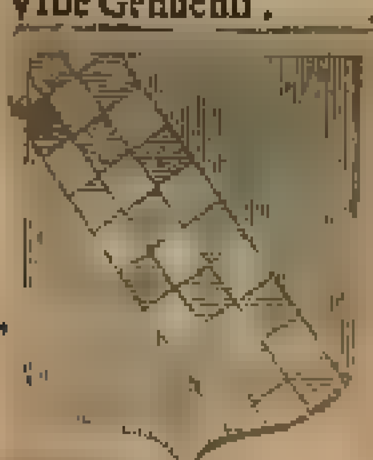
Neq; aliter baltei scutulis diuiditur,

Ita balteus, duplici serie impressus argento atq; ostro, in parmula coloris veneti, est VVIESEORVM in Silesia. *Wappenbuch.*

Balteus tessellis puniceis argenteisq; trium limitum exaratus, in aureo scuti alueolo, est familiæ CENTVRIONAE in Vrbe Genuensi. *Augus. Franc.*

Balteus ter argento & cyano scutulatus, in scuti valuulo conchyliato, est familiæ TOMACELLAE Neapoli, ac Genuæ familiæ CIBAE sed cum adiecta cruce puniceâ, in apice scutario metalli argenteoli. *Marcus Gilbert.*

Balteus argento & sabulo ter vermiculatus, in aureo quidem valuulo,

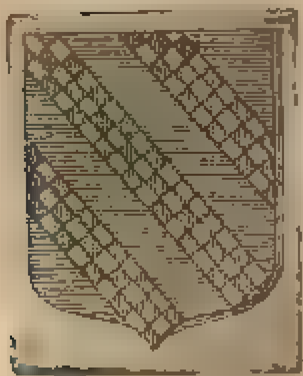

lo, est familiæ ADORNAE, in Vrbe Genuensi. *August. Franc.*

In eo autem valuulo cyaneo, est GIRAVDORVM in Delphinatu. *Marcus Gilbert.*

Bal-

Baltei tres, orthogonijs tessellis, aureis puniceisque, triplici versu impressi, rursus in cyaneo scuti valuulo, sunt familiæ FONTANAE DE OIGNONIO in Gallia.

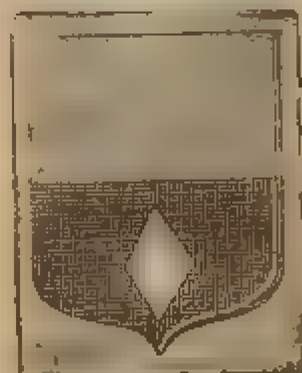

Sinister balteus, atris aureisq; quadris, serie duplici vermiculatus, in argentei luminis alueolo, est VIERMVNDTIORVM in Hassia. VVappenbuch.

Aut baltei leui tres, sulcati puniceis argenteisque feriebus, geminato pariter earum tractu, in latercula scuti cæruleo: sunt autem GROSCHLAGIORVM ad Rhenum.

Progredior iam ad scutulas oxygonias, seu acutangulas, erectas, & quasi gradiles.

Cuspidata istiusmodi tesserula & argentea, in semisse imo atro, cum supero semisse aureo, est KVTENAVIAE familiæ in Bauaria.

Plinthides duæ atræ, in aurato scuti valuulo, sunt OBERGIORVM in Brunsvvigia.

Tres

Tres puniceę, in fasciȩ modum dispositæ, intra parmulam argenteolam, cum scutaria coronide nigella, sunt familiæ CAIAZZAE in Italia.

Philibert. Campanile in tesseris Nobilium.

Tres argenteæ, in supera regione atra, cum ima regione argentea, sunt ECKERIORVM A PAERINGIO in Bauaria.

VVappenbuch, seu libro tesserarum, Germaniæ Imperij, & Iohan. Germ.]

Tres aureæ, in modum baltei ordinatæ, intra cyaneam scuti areolam, sunt PAVRIORVM A FLACHIO in Heluetijs. VVappenbuch.

Totidem atræ, instar baltei læui commissæ, in scuti valuulo argenteolo, sunt KNOBAVCHIORVM in Hassia. Idem.

Tres rursùs, sed puniceæ, ac eo situ, vt iungant cuspides in vmbilico parmulæ argenteolæ, sunt BRAVNIORVM, & KRACHAVVIORVM in Silesia. Idem.

Iacob. Hiericeus.

Cyaneæ tres, inuicem deiunctæ, in areola eiusdem metalli, sunt IVPLEAVIORVM in Belgio.

Andreas de Ryet. in tesser. Nobil. M. S.

Totidem aureæ, in valuulo puniceo, cum interiecta instita argenteola, sunt VVLDEQVIORVM in Gallia.

VVappenbuch.

Tres perinde aureæ, in balteo læuo atro impressæ, supra scuti paginam argenteolam, sunt DVNGELIORVM in VVestphalia.

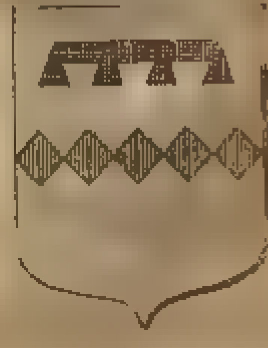
Totidem rursùs, sed argenteæ, circa aureum cantherium, in veneti luminis areola, sunt BELLEFONTIAE familiæ in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Quaternę argenteolę, instar fasciæ, in miniatâ parmula, sunt AVBENYORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Vincentius Angl.*

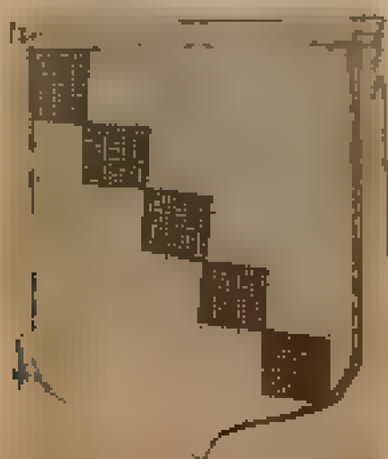

Quinæ aureæ, loco fasciæ, cum ostro superiè, infernè autem cum sabulo, sunt familiæ PROMONTORIAE Genuæ. *August. Franzin.*

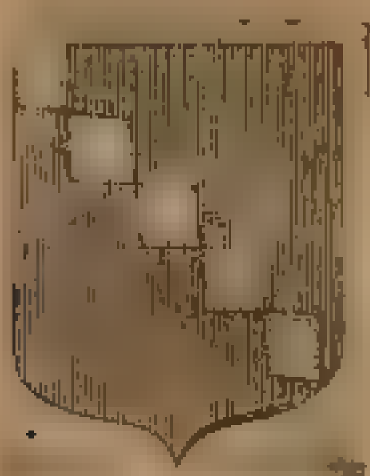

Toti-

Totidem puniceæ, in argenteo scuti alueolo, sed cum quadrifida superne lacinıola, coloris atri, sunt BERTIAE CHAVIGNYAE gentis in Gallia. *Marc. Gilbert.*

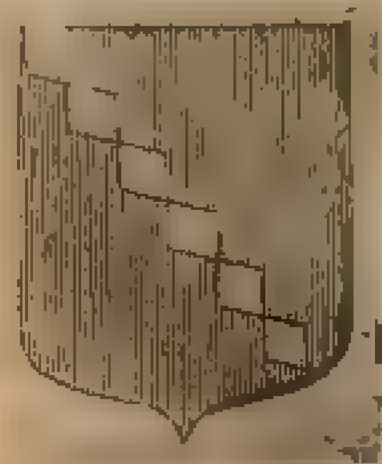

Quinque iterum, sed furui luminis omnes, iunctæq; in modum baltei, in lutea scuti areola, sunt NEGRONIORVM Genuæ. *Augustin. Franciscus tesser. ... Nobil. Gen.*

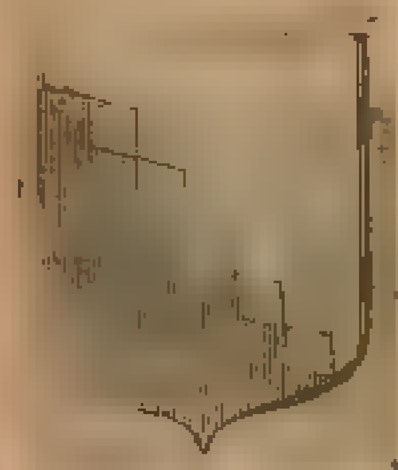

Totidem eodem positu, sed aureæ, in muricata parmula, cum limbo item aureo, sunt BRETONIERIORVM VVARTIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Sex oxygoniæ tesserulæ, ita omnes in balteum dispositæ aureæque,

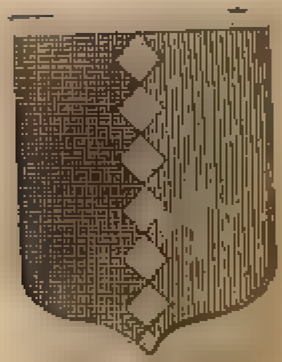
Vel in area omnino punicea, sunt BINIZZIORVM Florentiæ. *Vincent. Borghin. de famil. Florent.*

Vel in eadem area, infernè tantùm punicea, & superne argentea, sunt MELCRODIORVM in Saxonia. *VVapenbuch.*

Totidem, sed cyaneæ, & quæ pariter balteum referunt, in crocei luminis alueolo, sunt FOSCARINIORVM Venetijs. *M. S. ex Museo Romanis.*

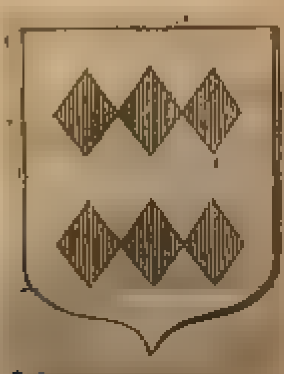

At instar pali tesserarij, sex plinthides aureæ, cum dextero semisse aro, & cum læuo semisse puniceo, sunt LESANTIORVM Genuæ. *Angel. Franson.*

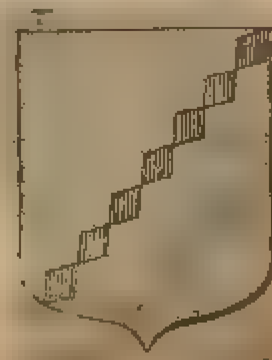

De [illegible] in pal.

Totidem autem, distributę in palos geminos, aureæque, circa palum solidum eiusdem metalli, in conchyliata parmula, sunt MORTAGNEORVM in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

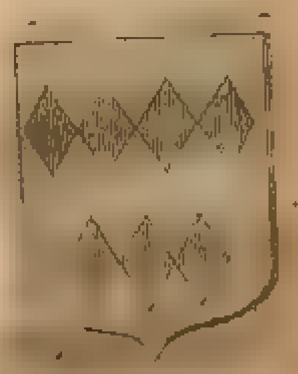

Sex item puniceæ, sed instar duarum fasciolarum dispositę, in valuulo scuti argenteolo, sunt MANSFELDIORVM in Imperio. *In Iacob. Chiffle.*

Septenæ puniceæ, loco baltei læui, in aureo scuti laterculo, sunt BARDORVM Florentiæ. *Vincent. Borghin. de famil. Florent.*

Septenæ cuspidatæ tesserulæ, loco duarum item fasciolarum, & quaternæ quidem in lopera, in ima regione autem ternæ;

Vel puniceæ; in solo scuti aureo, sunt VERNENBVRGIORVM in Gallia. *In Iacob. Chiffle.*

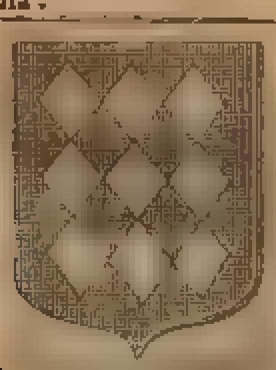
Vel

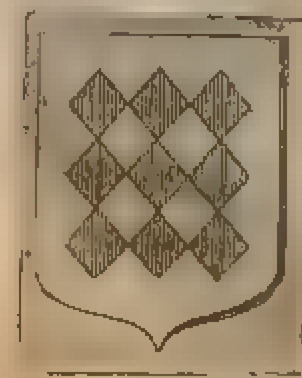
Vel atræ, in solo eiusdem metalli, sunt RVTTENBERGIORVM in Brunsvvigia. *VVappenbuch, seu liber insign. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Octonæ inuicem nexæ, in modum seu fasciæ integræ, seu fasciæ mediæ, atque omnes argenteæ, in rubeati parmula, sunt BLANCKENSTEINERORVM in Silesia. *Idem.*

Nouenæ, triplici ductu ordinatæ, in modum fasciæ, auro litæ, in alueolo coloris atri, sunt MALINORVM AB VLMEN ad Rhenum. *Idem.*

Puniceæ autem, in scuti valuulo argenteolo, sunt ROCHEBEAVCOVRTIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Postremò denæ scutulæ acutangulæ, instar triū palorū, ex quibus palus medius sit vna scutula productior,

Nunc aureæ, in alueolo luminis veneti, sunt FORSERORVM in Belgio. *Iacob. Wilicius.*

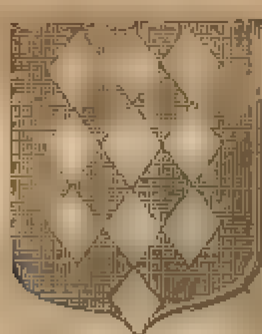

Nunc

Nunc aureæ iterum, in parmula cinnabari expicta, sunt CROBILLEORVM in Artesia. *Mar. et Gilbert.*

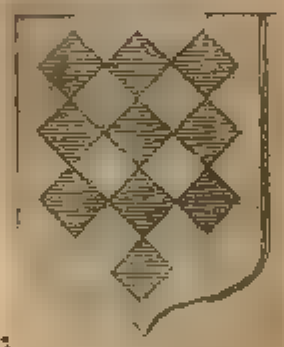
Nunc argenteæ, in adsimili areola, sunt LALAINEORVM in Belgio. *Alexan. Marhem in libro Antiquitatum Ambianen.*

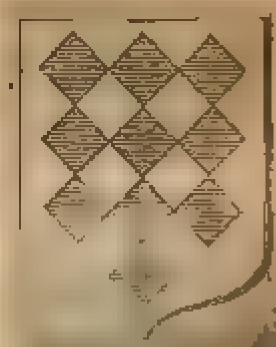
Nunc iterum argenteæ, in pullata scuti pagina, sunt ESNEORVM in Gallia. *Idem.*

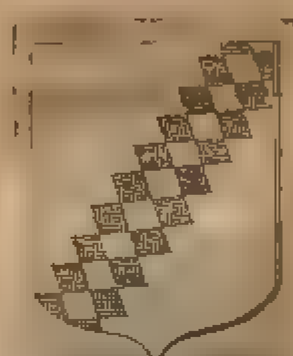
Nunc puniceæ, in aureo scuti valuulo, sunt CANNYORVM in Belgio. *Io. Scohier in genealogia Croyæ familiæ.*

Nunc cyaneæ, aut in parmula auro constrata, sunt CLASTRESTORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aut in argentata eadem parmula, sunt CAVDEBROVNEORVM pariter in Gallia. *Idem.*

Ad hæc balteus sinister, iusti modi, serie triplici harum tesserularum, ex sabulo atque argento impressus, in huius metalli area, est KREVVITZIO-

ZIORVM in Misnia.

Sunt etiam hæ scutulæ cuspidatæ in vno tantùm semisse,

Vel aureæ fuluæque, in semisse supero, parmulæ ab angulo læuo diremptæ, atque atramento perfusæ in altero semisse: hæ autem sunt PROSINGIORVM in Imperio.

VVappenbuch seu libro insignium Imperij, ac eorum Germ.

In dextero autem semisse atro, plinthides argenteolæ, quadruplici serie, cum intersecta instita aureola, & semisse læuo eiusdem metalli, sunt VVINTERSORVM in Hassia.

Idem.

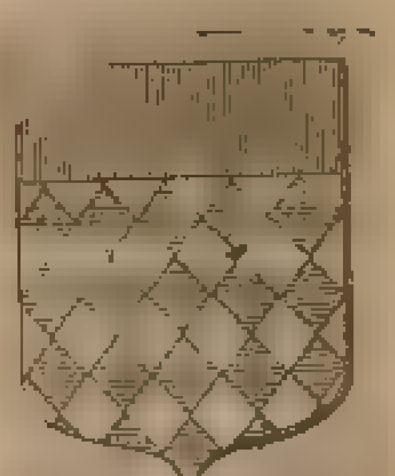
Vel variata etiam vtriusque impressionis regione.

Sunt præterea hæ tesseratæ plinthides interdum, aut in sola scutaria coronide,

Vel luteæ ac cyaneæ, in scuti valuulo cetera luteo, quæ est icon gentilitia familiæ ANTINORAE Florentiæ.

M. R. ex Musæo Romanis.

Aut in eiusdem scuti valuolo ipso, sola ea coronide scutaria excepta;

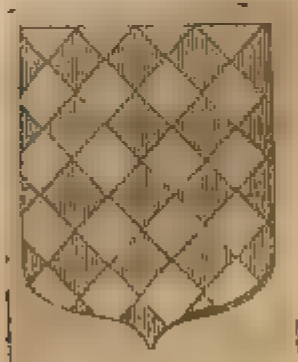
Vel

vel argenteę cyaneęque, cum ostro superoè, in stemmate familiæ De NOVVIS in Belgio.

Iacob. Hinteront. in Speculo nobilit. Haslabang.

Ceterùm hi rhombi tesserarij, quando scuti symbolici vniuersam paginam replent, aut instar fasciarum sunt erecti; aut proni & obliqui, more balteorum. Sunt verò primi generis.

Losangé en fasce.

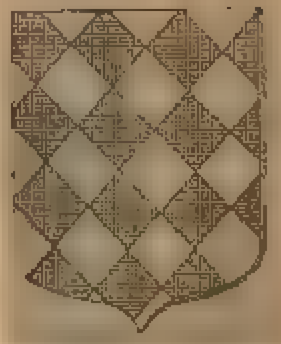
Fr. Iacob. Chifflet. Io. Scohier. Iacob. Hinteront.

Aut rhombi aurei & punicei BIAMONTIORVM & GRAONIORVM in Belgio, & ibidem DIEFENBVCHIORVM.

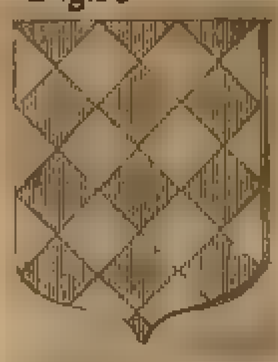
Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Aut aurei & cyanei: sunt autem ELISEORVM Florentiæ.

Aut aurei & furui; ac sunt HERCKIORVM in Belgio.

Iacob. Hinteront. in speculo nobilitatis Haslabang.

Aut argentei & punicei; ac sunt familię ALATRAE in Regno Parthenopæo; familiæ APPIANAE in Ethruria, & familiæ GRIMALDAE in Liguria.

Ambros. de Ripa in tesseris Nobilium M. S.

M. S. ex Museis Romanis.

Augustin. Franciscus in tesser. gentilit. Nobil. Gen.

Aut argentei & cyanei; & sunt familiæ ALLVCINGOLAE Lucæ in Ethruria; Romæ autem familiæ CASTELLANAE.

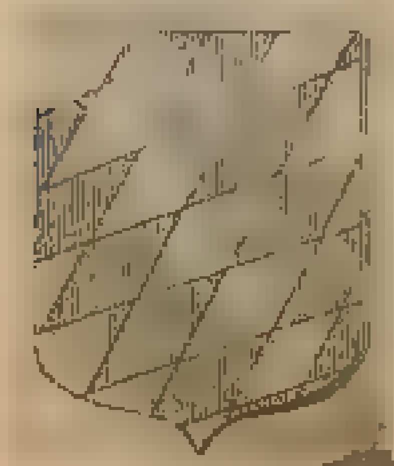
Alphons. Ciaccon. in Vita. & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.

Hi deinde rhombi scutarij alterius gene-

M. S. ex Museis Romanis.

generis, hoc est pronì, & obliquì seu in modum baltei.

Losangé en bande

Wappenbuch seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Ex auro atq; ostro, sunt KVNIGSECRORVM in Imperio.

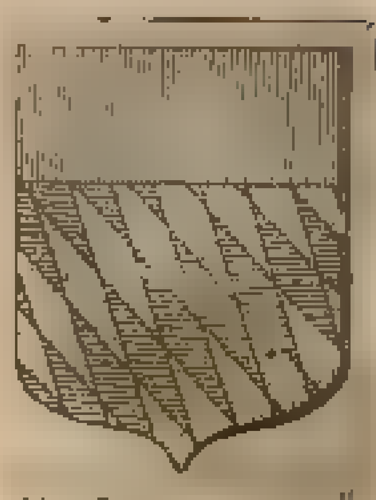
In Iurisd. Chifflet.

Ex argento & cyano, sunt BAVARIAE PROCERVM in Imperio.

Wappenbuch.

Et cum læuo balteo puniceo, eis adpicto, sunt LOGAVVIORVM in Silesia.

Atque adeo ex auro & cyano, cum scutario vertice puniceo, sunt RAIMVNDORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Hactenus tesserulas recensuimus integras & solidas, superest, vt adijciamus eis alias, nunc anguloso, & nunc tereti foramine adapertas.

Sunt primi generis rhombi tres tesserarij, in puniceo scuti alueolo.

Calloré de gueul. [illegible]

Aut ex metallo aureo, in gẽtili schemate MONCAVBELIORVM in Gallia: *Idem.*

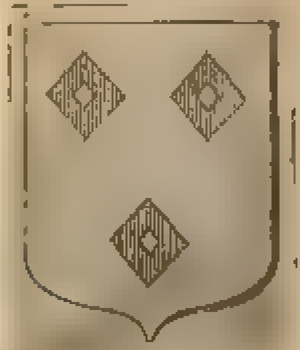

Et Aut

Aut ex metallo argenteo, in stemmate PVYBASGLEORVM, PVIDVEVORVM, & KERMENIORVM item in Gallia, Marc Gilbertus.

Tres perinde argenteoli, sed in area coloris prasini: sunt BERGIORVM, & BOVERSEMIORVM in Belgio. Adrian Marlierr, Iacob Heringamerus in 'picture ... ibrarii ...

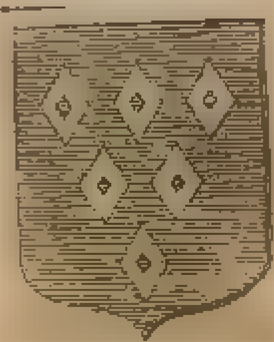

Totidem punicei, in argentei luminis parmula, sunt ROLLANCOVATIORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Sabulei totidem, circa puniceum cantherium, impressum in parmula eiusdem metalli argenteoli, sunt CROCIORVM pariter in Gallia. Idem.

At scutariæ plinthides sex eiusdem figurationis,

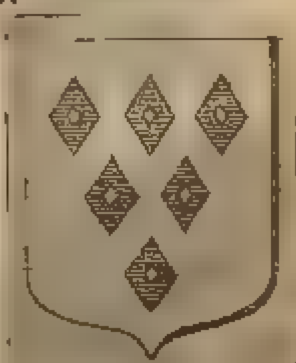

D'azur à six macles d'or. Ioach.

Nunc aureæ, in scuti valuulo cyaneo, sunt DOVESSYORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Nunc argenteæ, in conchyliato scuti laterculo, sunt LEVALLEORVM ibidem. Marcus Gilbert.

Nunc

Marcus Gilbert. Nunc cyaneæ, in solo parmulæ argenteolo, sunt VAVRIEORVM.

Septenæ autem huiusmodi tesseratæ plinthides aureæque.

De gueulles à sept macles d'or. 3.3.1.

Marcus Gilbert. Nunc in parmula ostro illusa, sunt QVINCYORVM Vincestriæ Comitum, in Regno Magnæ Britanniæ.

Idem. Nũc in parmula coloris veneti, sunt KERCADIAE, ac PORTENOVIAE familiæ in Gallia.

Totidem argenteæ,

Vel in parmula coccinea, sunt MOLACIORVM in Gallia. Idem.

Vel in parmula cærulea, sunt RIOVIORVM ibidem. Idem.

Vel in parmula etiam atra, sunt ibidem ARRADONIORVM. Idem.

Totidem rursus, sed sapphirini coloris, in aurata parmula, sunt in Gallia PLEDRANIORVM. Idem.

Regno Magnæ Britanniæ.

D'or à sept macles d'azur 3.1.3.

De gueulles à treize macles d'or. 4.4.4.1.

Marcus Gilbert.

Sed easdem numero, colore, ac areæ metallo, PLESSII BVDESII disponunt aliter, ternasque in summo apice, totidem in ima cuspide, vnam in vmbilico areæ ipsius collocant.

Ad hæc symbolicas plinthides aureas, numero denas aureasq; in mu-

Tres demum ac denas, & omnes aureas, in valuulo scuti puniceo, TIGNONVILLEI habent in Gallia.

Marc. Gilbert.

Secundi generis rhombi tesseraru, nempe in orbem pertusi, rariores obueniét, in his gentilitijs parmulis,

De gueulles à dix macles d'or 3.3.3.1.

De sable à trois rustres d'or.

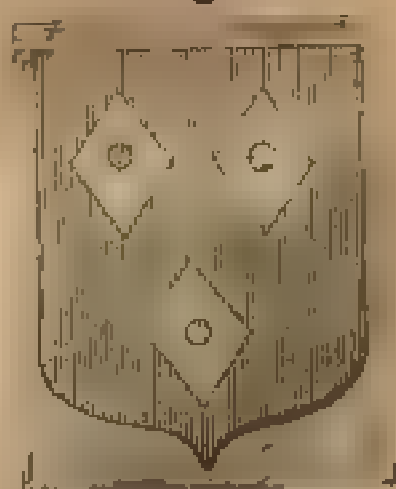
ricata quidem parmula, gerunt pro icone gentilitia, ROHANII in Gallia;

Marcus Gilbert.

Tres aureos, in pullo scuti alueolo, gerunt pro tessera SOVYNERETII AB ESSENAVIO in Belgio.

Iacob. Mirritionh.

Idem.

In parmula verò cyanea, BRVGETII in

Toti-

Totidem argenteos, in muricata parmula, ijdem A SCHESNAYE; *Iacob. Hemricour.*

Et cyaneos, cum interiecta instita punicea, in valuulo scuti aureo, habent ijdem AB AAVAILLE, pariter in Belgio. *Idem.*

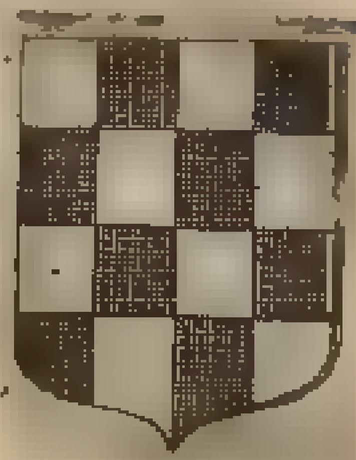
De tesserarijs laterculis. Cap. XLI.

QVADRANGVLI, & longi magis, quàm lati scutarij lateres, etiam ipsi exstruunt familiarum nobilium gloriam, atque ædificant, seu exornant symbolicas icones earum.

Equidem rariùs reperi hos lateres gentilitios, inuicem iunctos: cuiusmodi sunt, aut seni punicei, in area

metalli argenteoli: quod est stemma ROHREORVM in Silesia. *Frappenbach.*

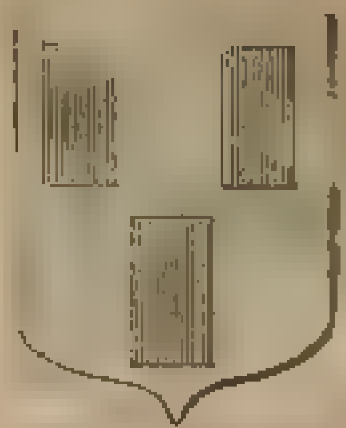

Aut octoni atri, totidem argenteoli, intra parmulam BADENIORVM in Alsatia. *Idem.*

Aut vndeni argenteoli, ex angulo dextero imo, instar muri abrupti extantes, in area coloris atri; quod schema gentilitium est KLAMMENSTEINIORVM in Bauaria. *Idem.*

Alioquin frequentiùs hi laterculi tesserarij exarantur seiuncti.

D'or, à trois billettes de gueulles.

Vt

Vt terni punicei, in aurata parmula FRANKENBERGIORVM in Silesia. *Wappenbuch.*

Totidem argentei, in area scuti coccinea, sed quorum duo sunt instar vtriusque barrei, tertius instar pali; sunt autem SCHINDELIORVM pariter in Silesia. *Wappenbuch.*

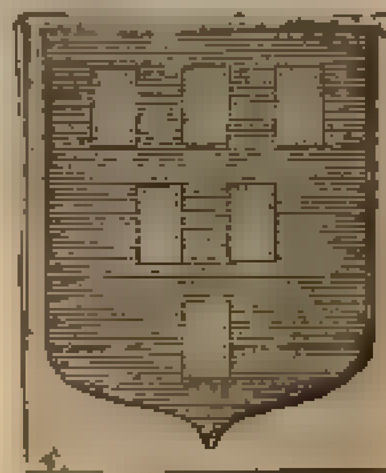
Quaterni punicei, in valuulo argenteolo, ac bini in supera, totidem in ima regione, sunt STOLTZENIORVM item in Silesia, *Idem.*

D'ar. à quatre billettes pareilles en croix d'azur.

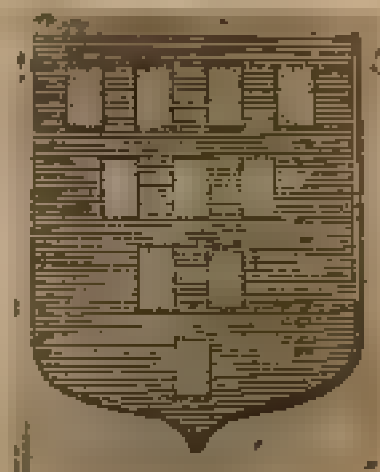
Totidem cyanei, sed in crucem traiecti, intra parmulam auream, sunt SAINCT-PRETIAE familiae in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'azur à six billettes d'or, 3. 2. 1.

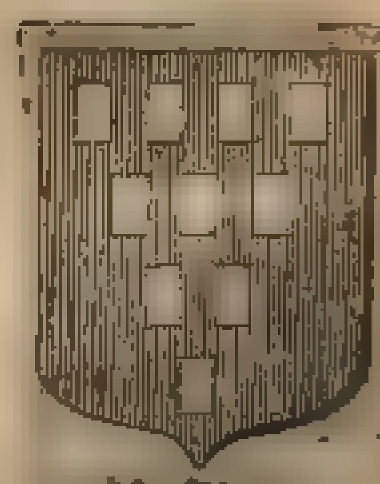

Seni aurei laterculi, in veneti luminis areola, sunt familiae PETRAMALAE Aretij in Ethruria. *Alphons. Ciaccon. in Vitis & rebus gestis Pontif. & Cardinalium.*

D'azur à dix billettes d'or, 4. 3. 2. 1.

Deni eiusdem metalli, in eiusdem coloris area, sunt CONANI RABESTANI in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Totidem argentei, eodem modo com-

Marc. Gilbert.

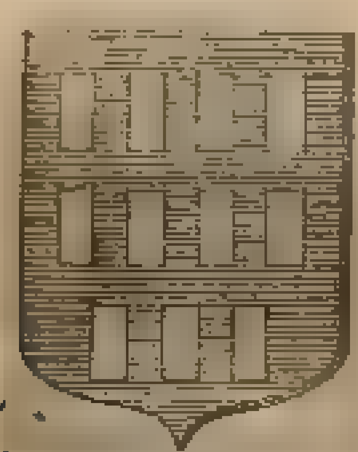
compositi, in muricata parmula, sunt TALOETII KERSERVANII pariter in Gallia.

D'argent à dix billettes de gueules 3.2.3.2.

Totidem punicei, in argenteo scuti alueolo, & aliter dispersi, sunt LOSTICEORVM perinde in Gallia.

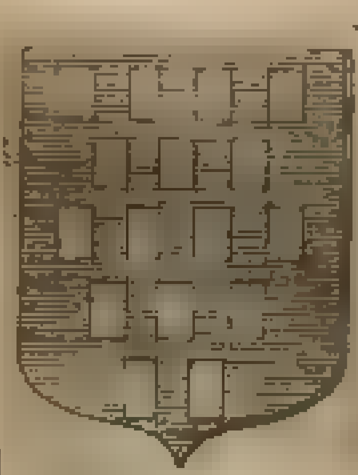
Marcus Gilbert.

Vndeni argenteoli, in sapphirina scuti areola, sunt BEAVMANGIRORVM item in Gallia.

Marcus Gilbert.

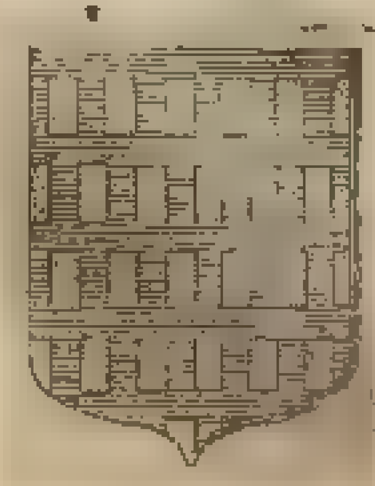
D'azur à seize billettes d'or. 4.5.4.3.2.

Sex ac deni aureoli, in area rursus

sapphirini coloris, sunt COVRTNAEORVM in Gallia.

Andreas de Rye in regum Histo. lum. of S.

D'azur semé de billettes d'or.

Ad hæc aurei latercoli, absque numero sati, in solo scuti cæruleo, sunt PERIERORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

D'or billeté de gueules.

Aut punicei, in aurata parmula, sunt familiæ SAINCTMARTINAE in Gallia.

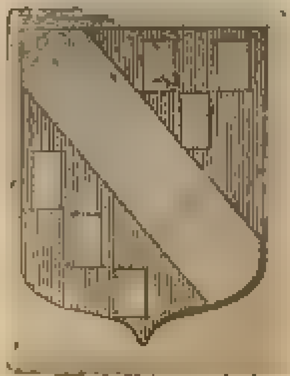
Marcus Gilbert.

Sunt etiam interdum hi scutarij lateres, aut intra fascias ipsas, aut circa easdem.

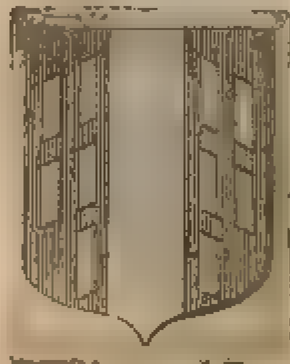
Vti

Vti punicei tres, in fascia metalli argenteoli, supra scuti valuulum cyaneum; sunt autem HEINEBERGORVM in Saxonia. *[illegible]*

De gueulles à la bande d'or accompagnée de ... de mesme ... en chef ... en pointe.

Octoni laterculi tesserarij aureique, iuxta balteum aureum, in parmula nigella, sunt MONTOTIORVM *Idem.* in Gallia.

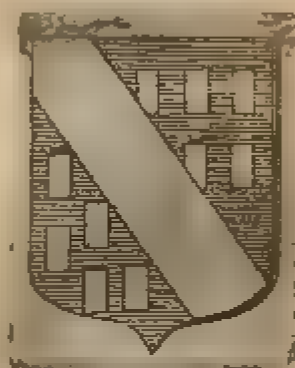

Sex aurei, circa eiusdem metalli balteum, in parmula conchyliata, sunt SAVEVSEORVM in Gallia. *Andreas du Chesne en l'Hist. familiarum nobil. Galliæ.*

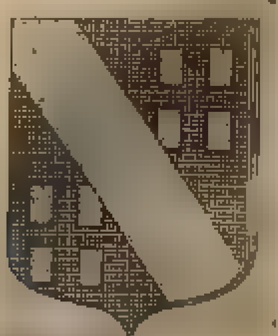

Quattre en chef. trois en pointe.

Deni aurei, circa palum argenteum, in scuti area rubenti, sunt HOHENECKIORVM ad Rhenum. *Wappenbuch.*

Septem item aurei; circa balteum perinde aureum, in veneti luminis areola, sunt MANDREORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Totidem argentei, sed circa balteum eiusdem metalli, in cæsio scuti alueolo, sunt OGVELLIERORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Toti-

Totidem punicei, circa concolorem balteum, in parmula auro constrata, sunt HAROVELIORVM item in Gallia. Marc. Gilbert.

Deinde laterculi sine numero,

D'azur a la bande d'or, l'escu billeté de masson

Aut aurei, circa huius metalli balteum, in parmula coloris veneti, sunt CHATELVSIORVM in Burgundia. Marcus Gilbert.

D'or a une bande d'azur l'escu billetté de gueules.

Aut punicei, circa cyaneum balteum, in aureo scuti alueolo, sunt MARCHISIORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Cum verò erecti, & quasi gradiles vt plurimùm hi laterculi tesserarij pingantur; iacentes præterea, & sessiles quandoque inueniuntur:

Vti tres ac deni atri, circa puniceam tæniam, in atuo scuti argenteolo: atque hi sunt CRATZENIORVM A SCHARFENSTEIN ad Rhenum. VVappenbuch, seu Schildbuch, Gentilitiar. imperij, ac totius Germ.

Ceterùm parmulæ aliæ gentilitiæ, laterculis tesserarijs refertæ, exarabuntur etiam alibi à nobis, cum aut cruces symbolicas, aut leones gentilitios suo loco referemus.

De fusis tesserarijs. Cap. XLI.

CONSERTVS ordo gentilium typorū iam dabitur, qui à Fecialibus fusi appellari solent. quia horum similitudinem quamdam præferunt, & pleniores tumidioresque in medio, exiliores autem in summo atque imo loco figurantur.

D'azur à trois fusées d'or mises en pal, ou en fasce.

Vti aurei fusi tesserarij tres, in cæsia
Marc. Gilbertus. scuti areola, & sunt Boutillerorum
in Gallia.

Argentei tres, in valuulo scuti atro,
Chappuisch. sunt Eckeriorum in Bauaria.

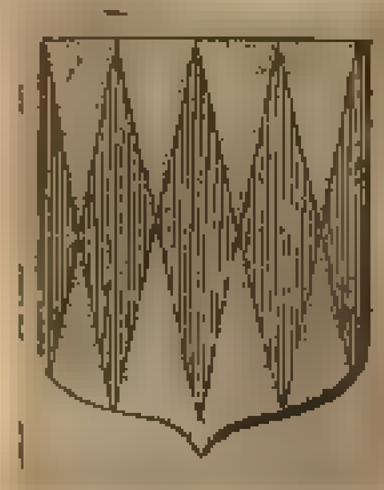
Punicei tres, in parmula metalli argentei, sabulo prætextata, sunt fa-
Marcus Gilbert. miliæ Montacutae, in Regno magnæ Britanniæ.

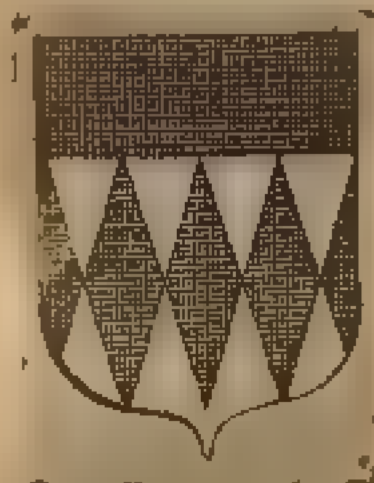
Totidem atri, in eiusdem metalli

areola, sunt Cerrorum, & Talansa- Marcus & Sanct.
ciorum in Gallia.
Tres item, & præterea duo dimidij;

Atrus fusées & deux demies,

Seu coccinei, in aurata parmula,
sunt Gyrardiorum in Gallia, Idem.

Seu atri, in parmula argento lita,
cum vertice scutario perinde atro,
sunt familiæ Sanctae Marthae item Marc. Gilbert.
in Gallia.

Quaterni fusi argenteoli, in parmula

Marcus Gilbert. In ostro illosa, sunt DAVBIGNEORVM in Gallia.

A cinque fuseaux mis en pal, ou en fasce.

At quini fusi scutatij aureique, in veneti coloris alueolo, fuerunt BEATRICI COMITIS PARLIORVM.

Philibert Mono. in prim. tit. tess.

Totidem argentei;

Siue in conchyliato scuti solo, sunt RIAVVESIORVM in Belgio, & IAILLEORVM in Gallia;

Iacob. Hietman.

Marcus Gilbert.

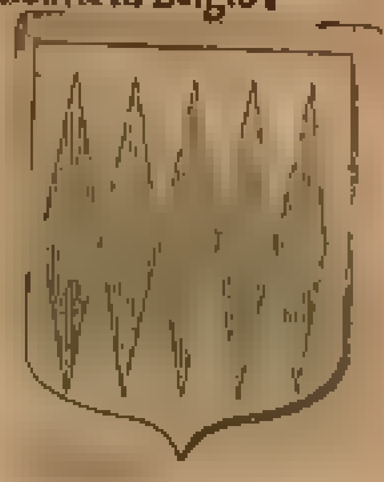
Siue in scuti solo sapphirino, sunt

SENNETAIREORVM pariter in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Punicei totidem,

Nunc in aureo scuti laterculo, sunt PAYNESIORVM in Belgio. *Iacob. Hietman.*

Nunc in laterculo scuti argenteo, sunt BARBESIERSEORVM, & BOVTEVIL-LEORVM in Gallia; in Belgio autem HAMALLEORVM. *Marcus Gilbert.* *Iacob. Hietman.*

Totidem rursus, sed coloris atri, in aureo parmulae alueolo, sunt LAR-

Wappenbuch seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

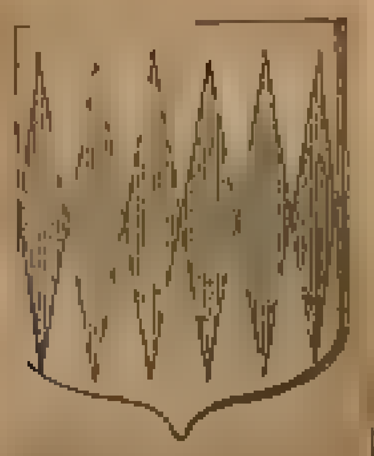
BINGENIORVM in Bauaria.

A cinque fuseaux & deux demies.

Quini pariter, sed duo dimidij præterea, cinnabari omnes expicti, in argentea scuti pagina, sunt PEQVINRESIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Seni eiusdem coloris, in adsimili area, cum tigillo atro sextes guttato supernè, sunt CHAVVIGNYORVM in Gallia.

Ambroise de Chessue en Berry, familiarum nobilium G[illegible]

A la fasce fuselé d'argent, & de gueulles, de deux traits.

Duplici autem serie, in modum fasciæ geminatæ, contexti fusi tesserarij, ex argento atque ostro, sunt BEGIORVM in Gallia.

Sed conseruntur interdum etiam in modum baltei:

Insignia antiquorum Equitis optimum familia.

A cinque fuseaux posez en bande.

Vt quini fusi tesserarij argenteique, in muricata parmula, & sunt FILLETIORVM in Gallia.

Radium.

A sept fuseaux [illegible] accostez en bande.

Septem aurei, in scuti valuulo atro, sunt familiæ PLESSIAE CHESNALIAE item in Gallia.

Marcus Gilbert.

Toti-

Andreas de Chesne in Histor. familiarum Nobilium Galliae.

Adrian. Marlerre in libro Antiquitatum Ambianens.

Totidem punicei, in solo scuti argenteolo, sunt BELLAYORVM, & CAVRELIORVM pariter in Gallia.

Porro ex fusis balteos habent alij etiam, quos refert Marcus Gilbertus Dezarennius; sed quia numerus fusorum non exprimitur, necesse habeo iam illos, erroris metu, praeterire.

Non omiserim tamen, ex eiusdem Scriptoris sententia, parmulis tessellatis, campum & aciem belli repraesentari, iuxta illud Poetae non ineleganter.

Ludimus effigies belli, simulataque veris
Praelia, buxo acies fictas.

Rhombos deinde seu plinthides ad Heroinarum famam & commendationem spectare quemadmodum & fusos: quasi ex ingenio & opificio muliebri petantur. Atque adeo scutarios laterculos, referri debere ad lateritias & antiquas domos, olim videlicet Nobilium: quia vulgus & infimae sortis homines, intra humiles casas, vel antra inhabitarunt.

Sed in nostra tamen sententia, scutulatae vestes hos typos tesserarios omnes comprehendunt, vti alibi exposuimus.

De Nummis Bizantinis. Cap. XLII.

FECIALES appellant nummos Bizantij, typos tesserarios, impressos ea figuratione, vt monetam orbe ac metallo referant. Sunt autem, qui putent, ijs notari stipendia Heroum, in expeditionibus sacris. Alij pertinere arbitrantur, aut ad aerarij supremos Praesides, seu Regios Quaestores, aut ad Summos Dynastas, qui monetam propriam cudendi ius ac potestatem habuerint. Ego similitudinem in eis agnosco lati claui, ex auro argentoue, in vestibus eorum, qui fuerunt ex primario magistratu. Siquidem ex alterutro sunt metallo semper nummi Bizantini, in arte rei tesserariae, sicut sunt semper ex colore aliquo liba scutaria, seu placentae symbolicae. Atque haec pariter, etsi vocantur liba seu placentulae, fuerint lati claui ex purpura, aliaue rei vestiariae colore.

Sed venio ad rem ipsam, & vt primo loco, ex quadam honoris praerogatiua, numeretur aurum.

De gueulles à trois besans d'or.

Aurei tres nummi Bizantini, in scuti areola rubenti, sunt COVRTNEYORVM, MARNVEILORVM, MONTBELIARDORVM, & SOVBIERORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Io. Scohier in genealogia Croyaeana.

In

In areola verò sapphirini coloris, sunt BRICHANTEAVIORVM in Gallia, & ODDIORVM Tuderti in Italia. *Marc. Gilbertus. M. S. ex Musæo Romano.*

In semisse imo cyaneo, cum supero semisse argenteo, sunt FREIBERGIORVM in Suevia. *Wappenbuch seu liber tesser. Gentium Imperij, & regni Germ.*

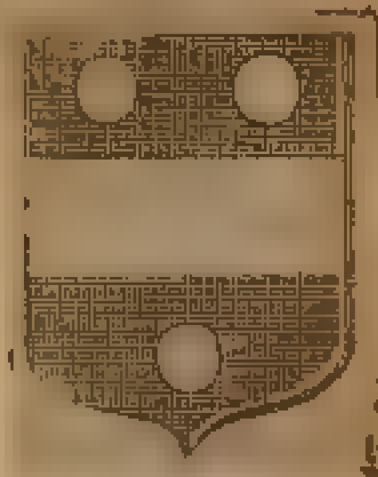

In sola scutaria coronide puniceea, cum cetera scuti regione argenteola, sunt DVRHAMEORVM in Regno magnæ Britanniæ. *In Gabel. Anglo. ...*

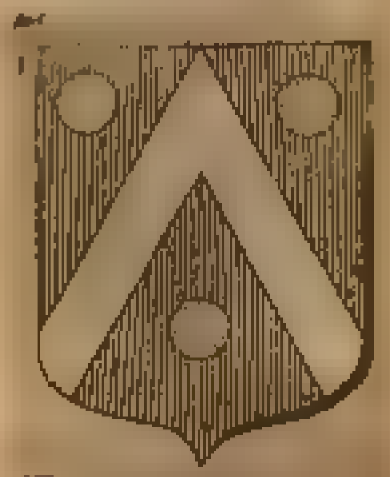
Circa institam auream,

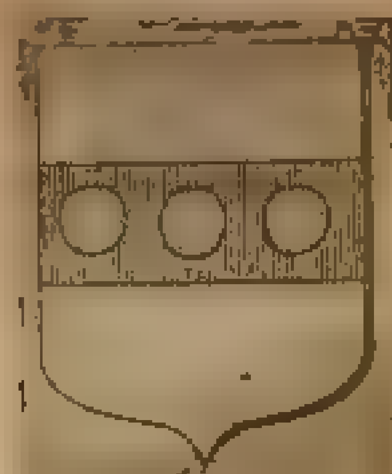
in scuti valuulo quidem cæruleo, sunt GVEPREORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

In eo autem valuulo atro, sunt GRAROADIORVM ad Rhenum. *Wappenbuch.*

Aut circa tesserarium cantherium argenteolum, in muricata parmula, sunt BEAVLNEORVM in Gallia. *De gueulles, au cheuron d'argent ...* *Idem.*

In ipsa institа puniceea, cum argenteo scuti alueolo, sunt AVBIGNYORVM in Gallia. *Adrian. Marbert.*

Aut

Aut in balteo, seu puniceo, sunt PARSTEVALIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Seu cyaneo, sunt ibidem SAINCT-AVBINIORVM.

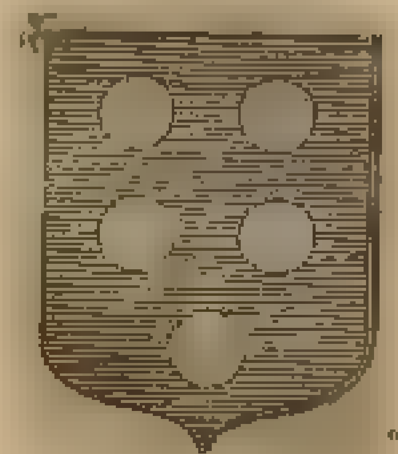
Idem.

Aut in balteo præpostero & nigro, sunt PIENTZENAVVIORVM in Bauaria, & VERNAVVIORVM in Suevia: quæ tres gentilitiæ parmulæ sunt omnes pariter argenteolæ.

Wappenbuch ...

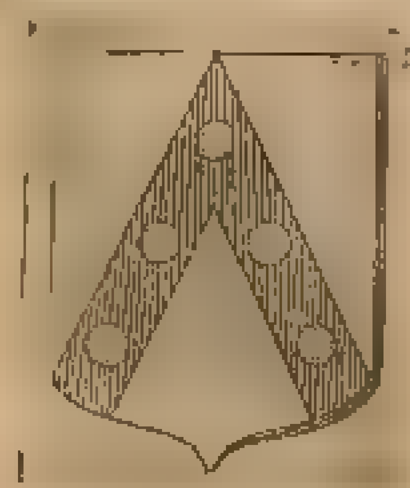
D'azur à cinq besans d'or ...

At quini aurei nummi Bizantini, in cæsio scuti laterculo, sunt GVASTIORVM in Gallia,

Marcus Gilbert.

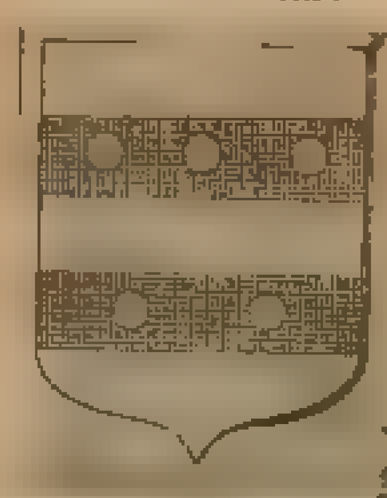
D'argent au chevron de gueules chargé de cinque besans d'or.

Totidem impressi in capreolo tesserario, puniceí coloris, supra metalli argenteoli areolam, sunt LANDVCCIORVM Lucæ in Etruria.

M. S. de Masari Bernardo.

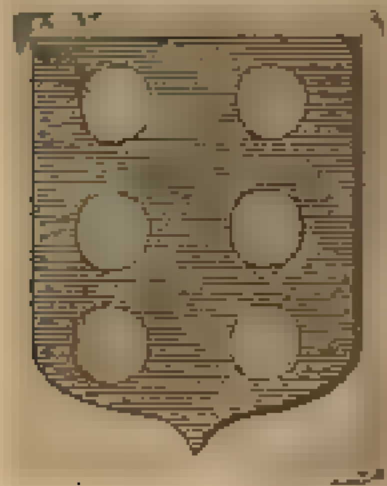
D'argent à deux fasces de sable chargées de cinq besans d'or 3. & 2.

Aut distributi, in fascias duas nigellas, supra eiusdem metalli argentei parmulam, sunt TRANSIORVM in Gallia.

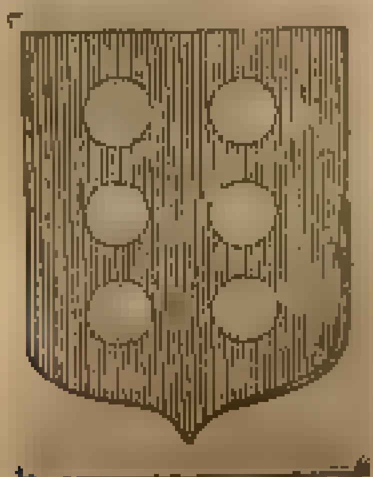
Marcus Gilbert.

Seu

Sex deinde aurei Bizantini nummi, quodammodo in palos duos traiecti, supra cyaneam quidem scuti areolam, sunt AVILAE familiæ in Hispania.

Alphons. Lopez de Haro in Nobiliario genealogico Hispaniæ.

Supra puniceam verò eamdem areolam, sunt RONDINIORVM item in Hispania.

Idem

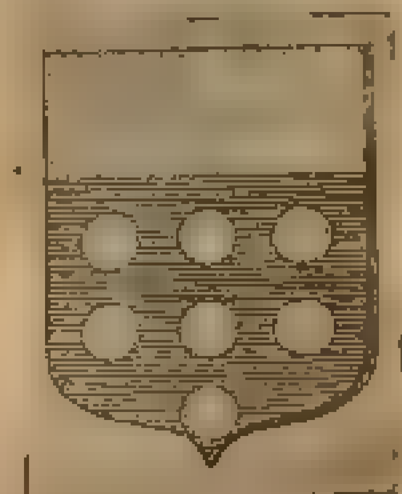
D'azur à ... besans d'or. 3.2.1.

Dispositi autem, instar trium fasciolarum, in cæsio scuti laterculo, sunt

FORGESIORVM in Gallia.

Terni ac terni, in hemicyclis obversis puniceis, supra scuti aream argenteolam, sunt POMMERSHEIMIORVM in Hassia.

Septeni in valuulo cyaneo, cum scutaria coronide item aurea, sunt MELVNIORVM in Belgio.

Seni & duo dimidij præterea, in parmula ostro illusa, sunt familiæ MON-

CADAE

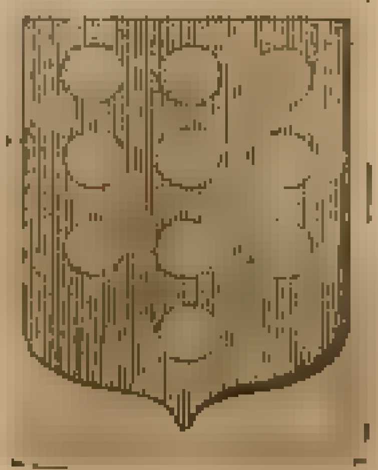
cadas in Hispania.

A neuf besans rangez trois à trois.

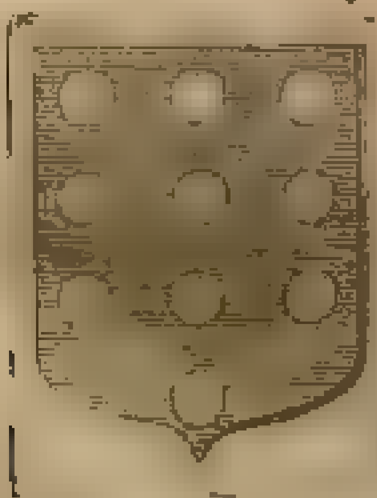

Nouem in adsimili areola, sunt familiæ Malestroit in Gallia. *Marcus Gilbert.*

A dix besans rangez trois à trois, & un au point.

Deni nunc in eiusdem coloris parmula, cum argenteo margine, impresso atris ossulis octonis, sunt familiæ Villamayorum in Hispania. *Consulatur Argote de Nobilitate Hispan.*

Nunc in parmula coloris veneti, sunt Pazorum in Hispania, & Rieuxiorum in Gallia. *Idem Marcus Gilbert.*

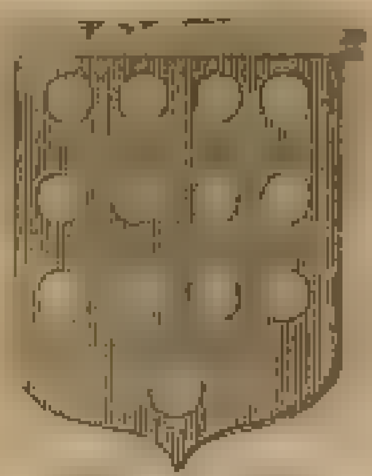
D'argent au cheuron d'azur chargé de onze besans d'or. 2.

Vndeni, in capreolo resecanto cyaneo sati, supra scuti valuum argenteolum, sunt Espinayae familiæ in Gallia. *Insignia duntaxat bisquinum Spinæi familiæ.*

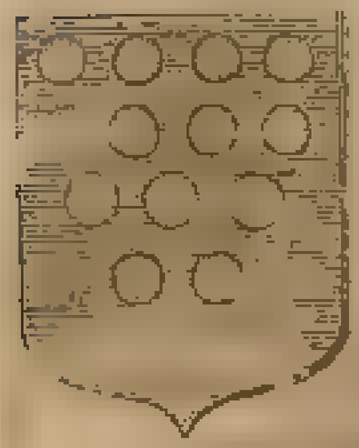

Duodeni, cum interiecta instita perinde aureola, in coloris prasini alueolo, sunt VViesenbrochiorum in Misnia. *Wiesenbach ... Gesn.*

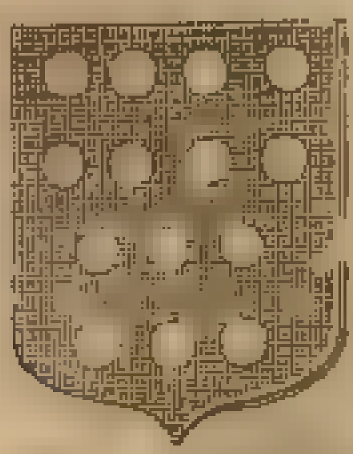
Tres ac deni, in muricata parmula, sunt familiæ Sarmientae in Hispania. *Consulatur Argote de Nobilitate [illegible]*

4.5.3.2.

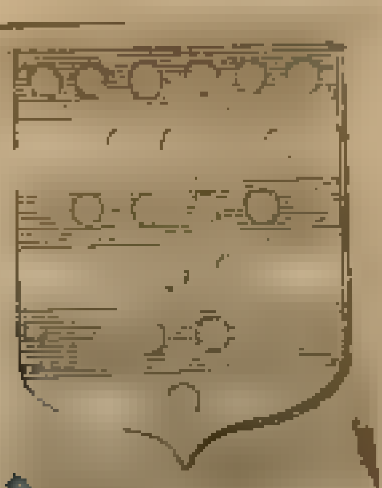

Quaterdeni, vel in cæruleo scuti latercolo, sunt BVLOVVIORVM in Saxonia. *Vt appendunt [illegible] Imperij, ac [illegible].*

4.4.3.3.

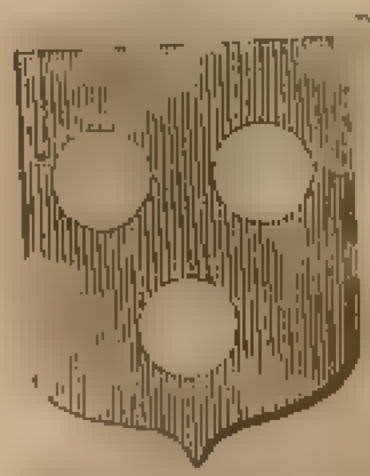

Vel in eo scuti latercolo atro, sunt SVICHEORVM in Belgio. *Iacob [illegible]*

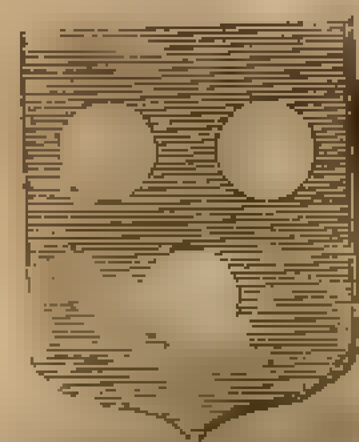

Vnus ac viceni, supra lemniscos, ternos cyaneos, & totidem argenteolos distributi, sunt MICHAELIORVM Venetijs. *M. S. ex [illegible] Romanus.*

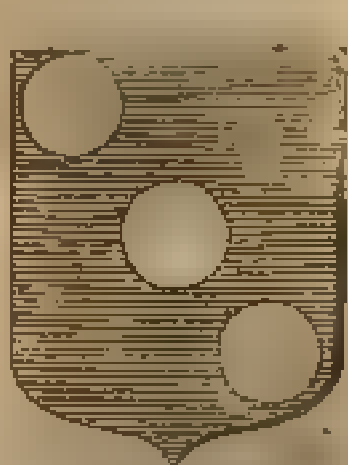
Sed ut numerem etiam nummos Bizantinos argenteolos:

Terni nunc in atro luminis coccinei, sunt FONTANAE BAQVEROTIAE familiæ in Gallia. *Marc. Gilbert.*

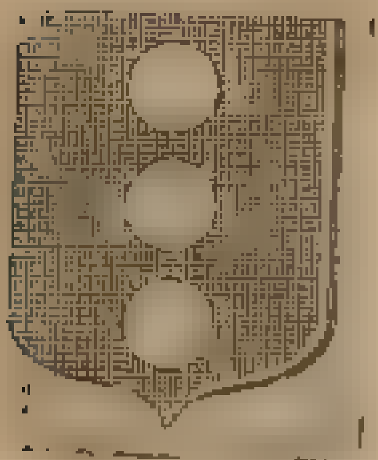
Nunc in eo atro luminis cyanei, sunt familiæ COQVELAIRAE item in Gallia. *Idem.*

Si verò ijdem, in adsimili areola, sint in modum baltei ordinati, ESPINOYAE familiæ in Gallia tribuuntur. *Marcus Gilbert.*

Instar

GENIORVM ad Rhenum.

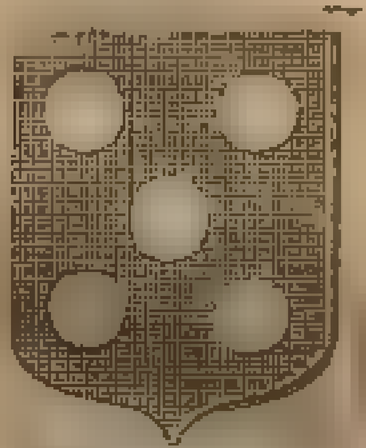
Inſtar pali autem, erecti omnes, intra pullatam parmulam, ſunt MVRERIAE familiæ in Heluetijs.

VVappenbuch ſeu libro inſignium Germaniae Imperij, ac totius Germ.

In balteo verò puniceo exarati, ſupra auratam parmulam, ſunt OLSNITZIORVM in Miſnia.

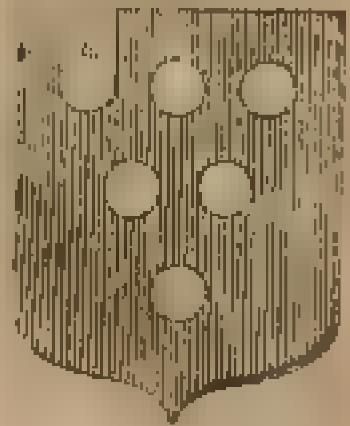
Idem.

Quini argentei nummi Sulthaniat, in decuſſim traiecti, intra furui luminis alucolam, ſunt FLEHINGENIORVM in Suecia, & SICHIN-

VVappenbuch.

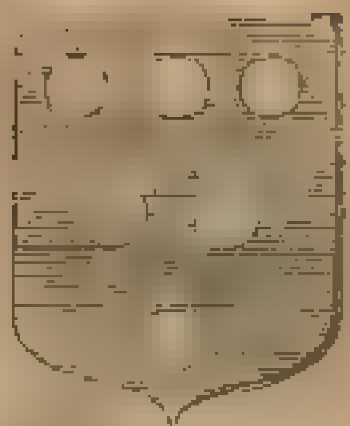
De ſable à cinque beſans d'argent poſés en ſautoir.

De gueulles à ſix beſans d'or, 3.2.1.

Seni aurei, aut intra parmulam conchyliatam, ſunt familiæ BERZENAE in Hiſpania.

Caſtel. Argot.

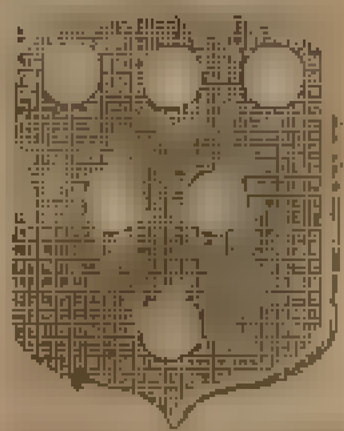
Aut intra eam parmulam ſapphirini coloris, ſunt in Gallijs BRICHAVTEAVIAE, & GVERCHIAE familiæ, & DVCVM DE VALENTINOIS: cum aureo autem apice, ſunt familiæ POICTIERS, & cum limbo inſuper puniceo, ſunt ARSYORVM pariter in Gallijs.

Inſignia Auratorum Equitum Spiritus ſancti.

Marcus Gilbert.

Thibaut Mauny, in fratris eius inſig.

Marcus Gilbert

Pier. ant. Borghin. de famil. Floren.
Io. Guilim. [illegible]
Marcus Gilbert.

Aut tota parmula omnino atrant, sunt Ebra[illegible]orum Florentiae in Etruria, Pu[illegible]ardoniorum in Regno Magnae Britanniae, & Vouriorum in Gallia.

De gueulle [illegible] besans d'argent.

Totidem nummi Sulthanini argentei, cum taenia aurea interposita, in parmula rubescenti, sunt familiae A Campo in Gallia.

Marcus Gilbert.

A [illegible] besans, 3 & 3.

Seu distributi circa fascias duas perinde aureas, in caesio scuti alueolo, sunt Fumeeorum pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Besans fasciés d'azur.

Seu num[illegible] septeni, ter cyano vicati, in [illegible] concavo [illegible], sunt Rotlae familiae in Hispania. *Consalu. Argote.*

A sept besans mis en orle.

Septeni argentei nummi Bizantini circumpositi loco marginis, in scuti areola cyanea, sunt Castreorum in Belgio. *Io. Scohier [illegible] famil.*

A [illegible] besans [illegible].

Noueni, in parmula ostro lita, sunt Fleschiorum iterum in Belgio. *Iacob. Hassteuus.*

Tres ac deni, in veneti coloris parmula,

mula, cum puniceo margine, in quo Turcarum quatuor capita visuntur, sunt familiæ CABEZAE in Hispania. *Gonçal Argote.*

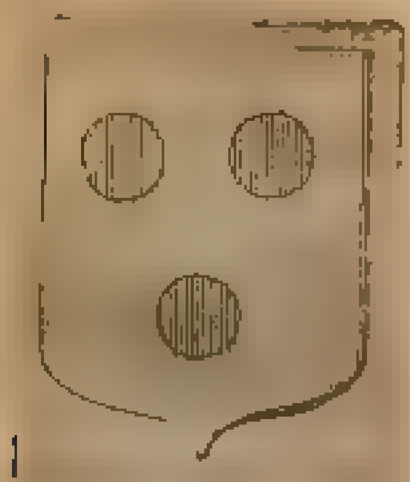

Quinque demum ac viceni, decussatim in quinque scutulis cyaneis expicti, supra scuti maioris aream argenteã, sunt REGVM LVSITANORVM. *Io. Iacob. Chiffet.*

De libis tesserarijs. Cap. XLIII.

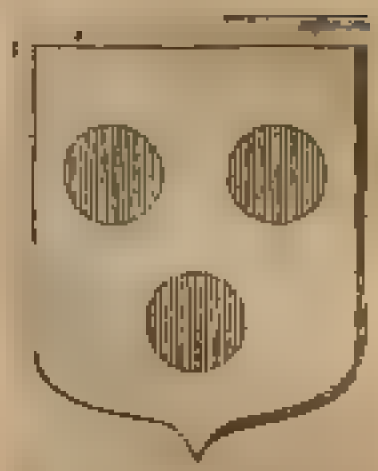
SCVTARIAS placentulas, seu liba symbolica, vt dixi, feciales appellant orbes omnes coloratos, & horum iam etiam scutam aliquem dabimus.

D'or à trois torteaux de gueulles

Andreas de Chesne Hist. [illegible] Nobiliũ Galliæ. *Andreas de Ryet. in tesser. Nobil. [illegible]* *Andreas Cathart.*

Liba punicea tria, in aureo quidem scuti alueolo, sunt familiæ ARGENTONIAE, BOVT [illegible] NIAE, COVRTENAIAE, & DAMERVAL [illegible] in Gallia.

D'argent à trois torteaux, de gueulles.

In eo autem alueolo argenteo, sunt familiæ DOLLEHAINAE in Belgio. *Io. Scohier in general. Croya fam.*

Et cum interiecta instita punicea, sunt KOLDENIORVM A VVARTEMBERGIO ad Rhenum, & VVESENBERGIORVM in Heluetijs. *VVappenbuch.*

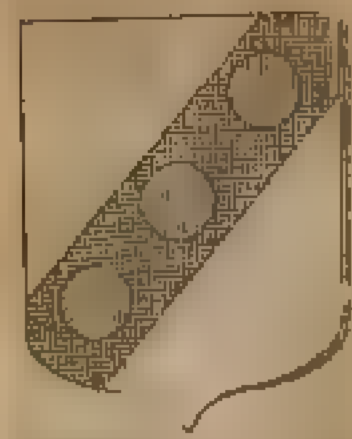
Vel omnia in apice scutario, areæ eodem modo tæniatæ, sunt DEVAREVXIORVM in Gallia. *Andreas de Ryet in tesser. Nobilium Gal.*

Vel

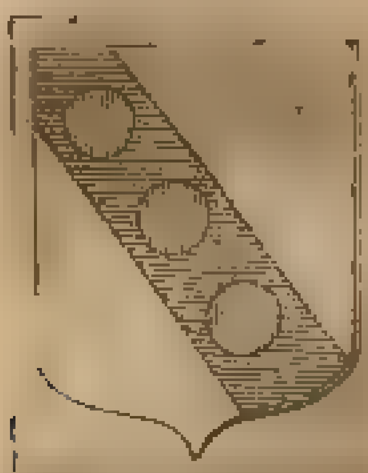

Vel in argenteo imo semisse, cum supero semisse puniceo, sunt ZELLERIORVM in Bauaria.

Wappenbuch seu Lib. tesserar. Gentilitiar. Imperij, & terrae Germ.

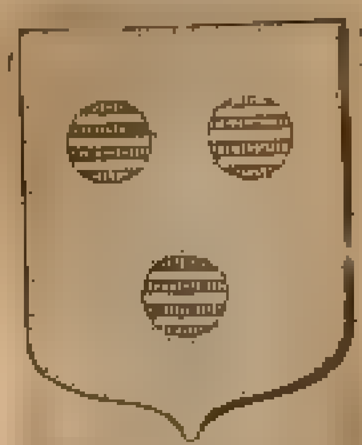

Vel rursus in balteo læuo, sed atro, intra metalli argentei laterculum, sunt OSSAEORVM in Misnia. *Wappenbuch.*

Wappenbuch.

Vel in balteo cyaneo, supra valuulum scuti argenteolum, sunt TAVCHRITZIORVM in Silesia.

Liba verò punicea tria, tæniolis ternis argenteolis lemniscata, in valuulo scuti aureo, cum puniceo margine, impresso decussibus aureis octonis, sunt CAMARRORVM in Hispania. *Conf. l. Argen.*

Idem.

Vel in læuo balteo argenteolo, supra rubram parmulam, sunt APPENDEIMIORVM ad Rhenum.

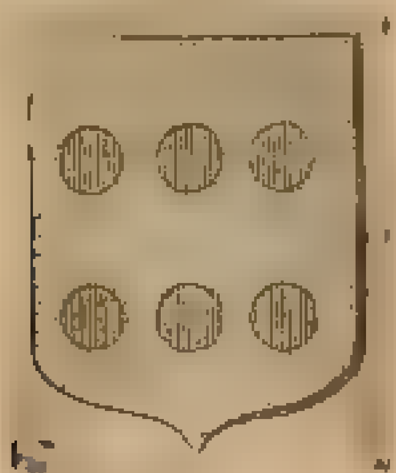

Ad hæc tesseraria liba sex, quorum quinque punicea sunt, & sextum

summo

summo loco cyaneam, auratis ternis lilijs insignitum, in parmula auro constrata, sunt MEDICEORVM Principum in Ethruria.

Iacob. Chifflet.

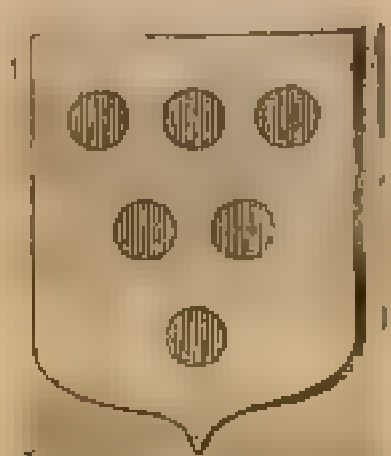

Sex omninò puniceæ, in eiusdem metalli areola, sunt familiæ MENDANAE, & familiæ TAVIRAE in Hispania.

Consal. Argote.

M. S. ex Musæis Romanis.

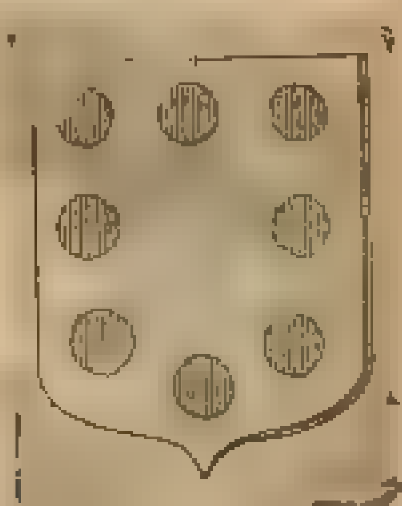
D'Argent à six torteaux de gueulles 3. 2. 1.

In area verò alterius metalli, sunt familiæ GALGANETTAE in Ciuitate Lucensi.

M. S. ex Musæis Romanis.

Torteaux [illegible]

Octonæ scutariæ placentulæ puniceæ, circa scuti argentei externam oram dispersæ, sunt SCHAELIORVM in VVestphalia.

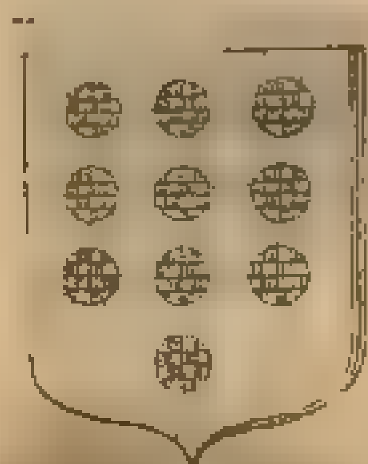
[illegible]

Nouenæ ijs concolores, in laterculo eiusdem metalli, sunt SCHOOVORSTIORVM in Belgio.

Iacob. [illegible]

Torteaux [illegible] d'or, & de gueulles.

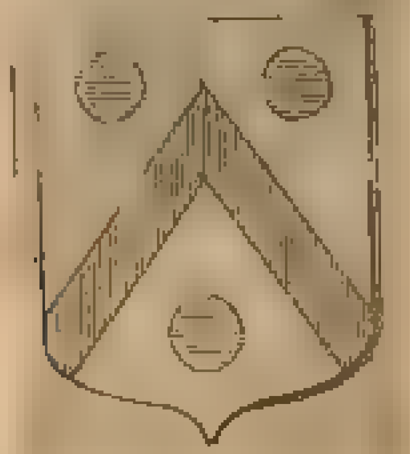
Denæ, ostro atque auro scutulatæ, in huius metalli alueolo, sunt familiæ LODENAE in Hispania.

Consal. Argote.

Tres

Tres ac denæ omnino puniceæ, in parmula argentata, sunt familiæ
Gonsal. Argent. CVEVAE pariter in Hispania.

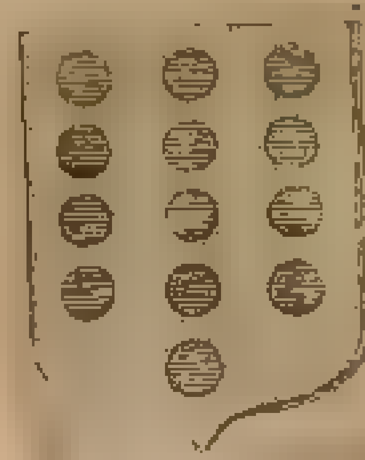

At cyaneæ placentulæ tres, circa puniceum cantherium, in solo argentei metalli, sunt BASKERVILE [illegible] in
ex Gabel. [illegible] Regno magnæ [illegible]itanniæ.

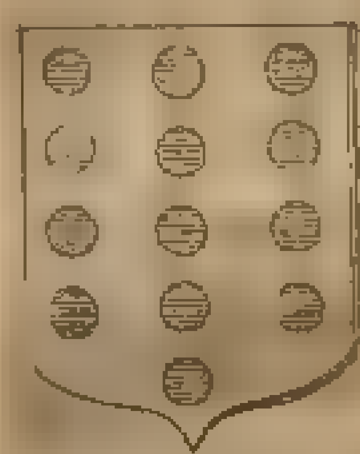

Sex [illegible] duo [illegible] dene.

Sex in adsimili alueolo, sunt familiæ A CASTRO in Hispania.
Denæ 1,5 concolores, in aruo eiusdem metalli, sunt ALMIRANAE, atque
Gonsal. Argent. ORELLANAE familiæ in Hispania.
Tres ac denæ pariter cyaneæ,

Nunc in aurata parmula, sunt familiæ A CASTRO in Lusitania, & præterea HONTVEROSVM, ac TRVXILLORVM in Hispania: hi tamen postremi addunt eis marginem puniceum, octonis decussibus aureis insultum.

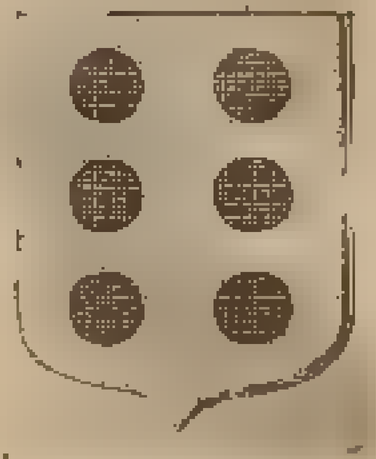
Nunc in parmula argentata, sunt familiæ DE LEMOS, OLODIORVM, & *Idem*
VELASQVIORVM in Hispania: modo 1,5 postremis pariter adiectas ex ostro similem prætextam, octies ex auro decussatam.

Deinde

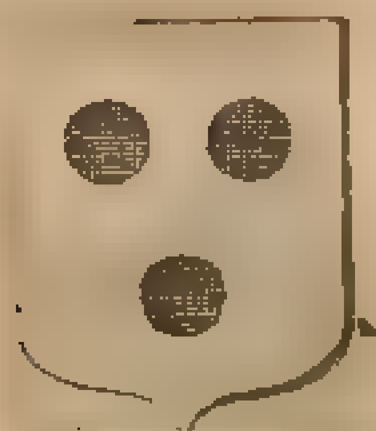
VVappenbuch fon ... Imperij, ac ... Gotth.

Deinde libum maius atrum, in argenteo scuti aruo, est REITENAVVIORVM in Suecia.

A six torteaux de sable, 3. & 3.

Sex item furui coloris liba tesseraria, in aureo scuti solo, sunt ALAVONIAE, IVRADAE, ac SESINI familiæ item in Hispania. *Consal. Argote.*

Liba tria perinde atra, in latercule eiusdem metalli, sunt BRIEVKIORVM, SAMAVORVM, & VASSIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'or à dix torteaux de sable 4.3.2.1.

Dena, rursùs atramento lita, in parmula perinde aurea, sunt TRONSARIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

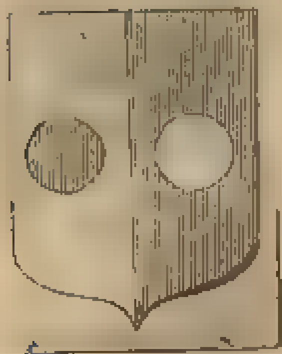
A quatre torteaux de sable, 2. & 2.

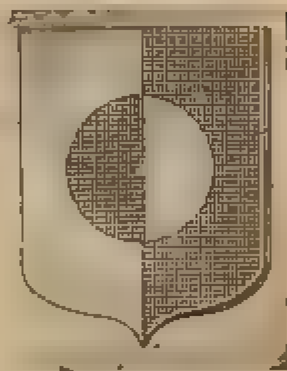
Quaterna liba eiusdem coloris, in scuti aureo alueolo, sunt familiæ HERREZVELAE in Hispania. *Consal. Argote.*

De Nummo-placentis scutarijs. Cap. XLIV.

MISCENTVR aliquando etiam nummi, & liba, in parmula tamen hoc fit plerumq; expictà, numine coloris pariter ac metalli: quo ita nummi, quia sunt metallici, sint in colorato solo, & liba vicissim, quia sunt colorata, exarentur in solo metallico.

Hh Ita

Party d'argent & de sable au besant tourteau party de l'un en l'autre.

sa in parmulæ ab summo dirempt[illegible], dextero semisse argenteo, libum pa[illegible]ceum, & in læuo [illegible] ponti-ceo, nummus argenteus, sunt HO-HEN[illegible]SIORVM in Bauaria.

Wappenbuch [illegible]

Vt Bizanti-libum semi-atrum, semi-argenteum, in scuto tesserario ad perpendiculum secto, & ad dexteram argenteo, ad læuam atro: quod est KVCHEIMIORVM in Bauaria.

Wappenbuch.

Tranché d'or, & de gueules au besant tourteau tranché de l'un en l'autre.

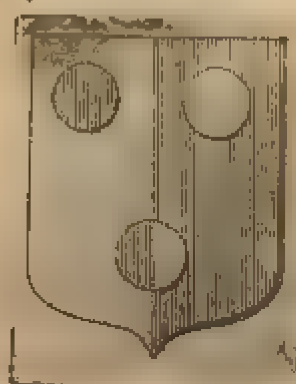
Liba duo cyanea, in scutario apice aureo, & nummus aureus, in scuti cetera regione cyanea, sunt CREMAINVILLEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Sedentem proprie nummo placentulæ, seu Bizanti-liba, tunc existimari debent: quando vnus atque idem orbis variat iubar, & semi-metallicus est, semi-coloratus.

Perinde in scuto, partitione diagonia intercisо, & supernè aureo, infernè puniceo, nummo-placenta semi punicea, & semi-aurea, est NANIORVM Venetijs.

M. Ant. Mosch. Romanus.

Vtra-

Vtraque verò Bizanti-libi ratio, quam expoluimus, est in vna eademque parmula gentilitia ARTOTIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. In ea enim parmula, secta directè, & ad dexteram aurea, ad læuam coccinea, superne ibi libum coccineum, & hic numisma aureum spectatur, in ima cuspide autem est Bizanti-libum semi puniceum, ac semi-aureum.

Ceterum hæc Bizanti-liba fiunt etiam quandoque, in area vnius, aut coloris, aut metalli.

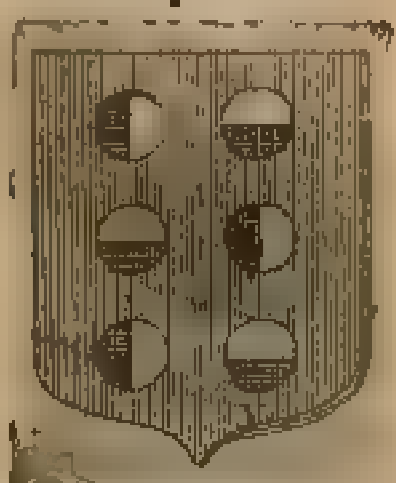
Besans contrenant partis de sinople, & d'argent sous profiles de sable.

Vti quina in decussim distributa, & partim prasina, partim argentea, cum laciniolis ex sabulo, in aurata parmula: Sunt autem familiæ DE ANGVLO in Hispania.

Croyse d'Argent.

Besans tortirant rompés & partys d'argent & de sable.

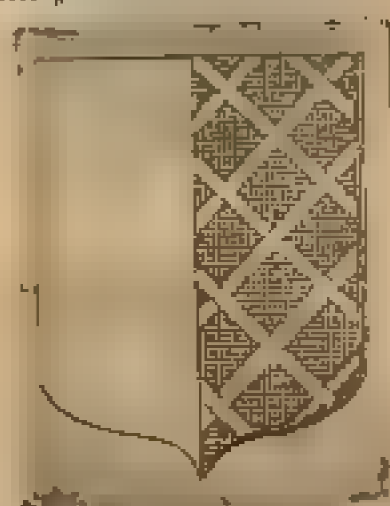

Aut sena, nunc transuersè, nunc directè, alternatim argento & atramento intersecta, in scuti valuulo puniceo, ac hanc FVENSALIDARVM in Hispania.

M. S. in Museo Romano.

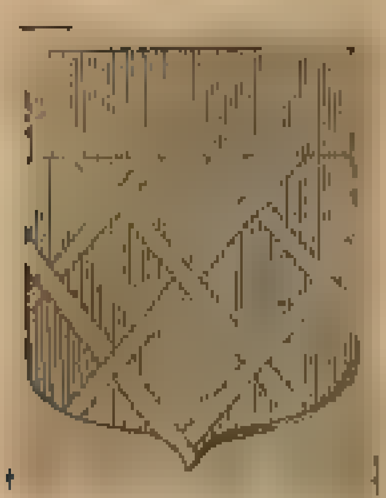
De gentilitijs parmulis cancellatis. Cap. XLV.

CLATHRATAE, seu irretitæ parmulæ, in quibus exiliores tæniæ, seu laciniolæ mutuò se decussim reiungunt; aut simplici nexu fiunt, atque hi vocari possunt solutiles cancelli: aut ad iuncturas clauis adstringuntur, atq; hi cancelli clauati erunt appellandi. Sedenim ego paradigmata primi generis tantum referam: nam alterius generis parmulæ mihi nullæ obuenerunt, apud Scriptores rei tesserariæ,

Argentei clathri scutarij, in læuo semisse atro, parmulæ ad perpendiculum diremptæ, argenteæque in dextero semisse, sunt SCHANDERITZIORVM in Misnia;

Vvappenbuch seu liber tesserar. Germanici Imperij, ac totius Germ.

Iacob. Vlricanus. Clathri aurei & laxiores, qui coronide tenùs exarantur, in puniceo scuti alueolo, sunt THYENESIORVM in Belgio.

Sabulei clathri eiusdem laxitatis, in aurata parmula, sed quam cingit mediam fascia cyanea, sunt MASCONIORVM in Gallia.

Adrian. Meudice in libro Antiquitatum Ambian.

Clathri frequentiores punicei, cum fascia concolori, in argenteo scuti alueolo, sunt RIEDORVM in VVestphalia.

VVappenbuch, seu liber insignior. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

D'azur, fretté d'or.

Clathri aurei rariores, in veneti luminis areola, sunt MERFELDTIORVM in Brunsvvigia, & SECHELLESIORVM in Gallia.

VVappenbuch.

Andreas du Chesne in Histor. familiarum nobil. Galliae.

De sable fretté d'or.

Aurei rursùs, & magis frequentes, in scuti valuulo atro, sunt MATREVERSIORVM in Regno magnae Britanniae.

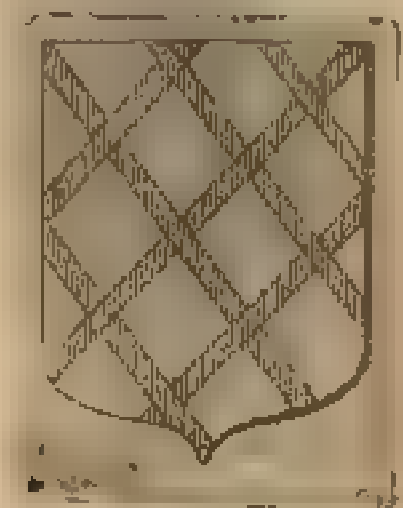
Io. Guilielm. Angl. in tractat. insign.

De gueulles fretté d'argent.

Cla-

Clathri argentei grandiores, in parmula coeruleata, sunt LEVNEORVM in Gallia. *Adrian. Monstrel.*

D'or fretté de gueules.

Punicei, in solo parmulæ aureo, sunt MONTEIANIORVM, & NEVFVILLEORVM in Gallia. *Philibert. Monn.* *Io. S. eliam eadē stemp. rec. test.*

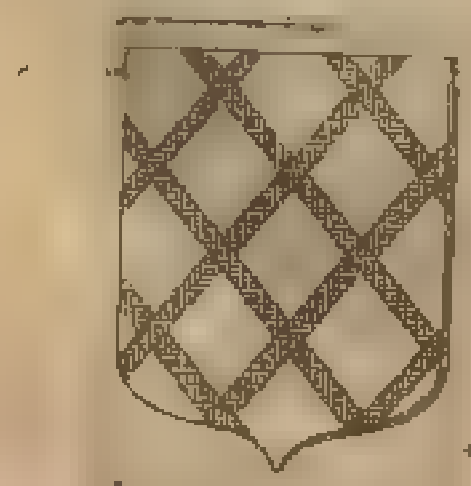
D'argent fretté de gueules.

Punicei periode, sed crebriores, in aruo scuti argenteolo, sunt MARCHAGRIORVM a BIBERSTEINIO in Misnia, & SOICOVATIORVM in Gallia. *VVappenbuch. seu libri tessar. Germaniæ Imperij, ac totius Germ.* *Andreas de Chesne in Histor. seu Maison Gallia.*

D'or fretté de sinople.

Prasini laxiores clathri, in parmula auro illusa, fuerunt BOVCARDI Galliæ Comestabilis, regnante Carolo Caluo. *Philibert. Monn.*

D'argent fretté de sable.

Atri autem ij cancelli tessetarij, in argentea scuti symbolici areola, sunt HVMBERESIORVM in Belgio. *Io. Iacob. Chifflet. in tessera Belgarum Vell. aur.*

De gueulles fretté et engreslé d'argent.

Sed peculiari modo est irretitus, & clathratus scuti punicei alueolus; nempe impressus cancellulis argenteis & striatis, mutuo annexu implexis. quod stemma gentilitium est EYNFORTORVM, in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guild. Angl.*

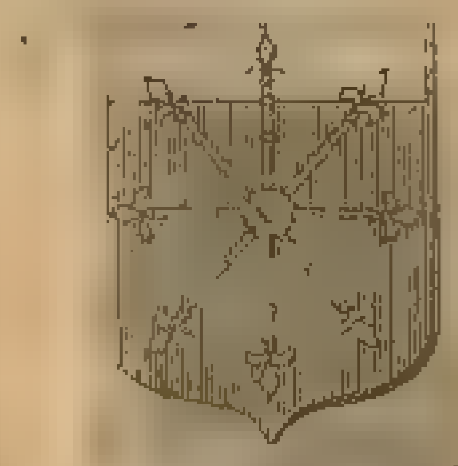
De tesserarijs carbunculis.
Cap. XLVI.

RADIATVS pyropus parmulæ gentilitiæ, octonis radijs explicat se, ac gemmatam efficit scuti symbolici aream. Sed & quia radij eius extremi in florem desinunt, liliatus ideo vocari solet, Quamquam in nodulos etiam desinens interdum, appellatur quoque nodulatus.

Cum sapphiro ibidem, instar scutuli minoris, est SCHONBERGIORVM ad Rhenum. [illegible]

[illegible]

Pyropus aureus liliatus, in muricata parmula, est MANDEVILLEORVM, & RAYORVM in Gallia. [illegible]

Aut cum apice scutario argenteolo, est PLANTAGENETIORVM in Regno magnæ Britanniæ. [illegible]

[illegible]

Cum smaragdo, seu prasina gemma in medio eius, est CLIVIAE Ducum in Germania. [illegible]

Ad hæc pyropus radiatus, perinde aureus, in area sapphirini coloris, est G[illegible]LAVVIORVM A VOBRATH ad Rhenum. [illegible]

In

In area verò luminis prasini, est CLARAVLTIORVM in Gallia.

Adrian. Markers.

In area ex transuerso dirempta, & vel supernè argentea, infernè punicea, est familiæ GIANDONATAE Florentiæ.

Vincent Borghin. de famil. Florent.

Vel in ea supernè item argentea, infernè atra, cum suppositio et sculo aureo, est HAVSMANNERIORVM ad Rhenum.

Wappenbuch.

Vel in area auro atque ostro quadripartita, radiatus pyropus ater, est FITZPIERIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Vincentius Fasciculus Angliæ.

De gueulles à la bande d'argent, & une escarboucle d'or brochant sur le tout.

In scuti area punicea, nunc balteo dextero præcincta, radiatus pyropus aureus, est BVRGRAVIORVM in Alsatia.

Martin. Gilbert.

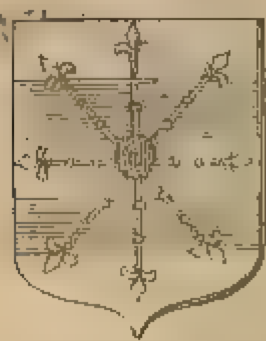

De sinople, à la barre de sable & une escarboucle d'argent [illegible] sur le tout.

Nunc in ea læuo balteo sabuleo adstricta, radiatus pyropus argenteus, est REINBOLTINIORVM itē in Alsatia.

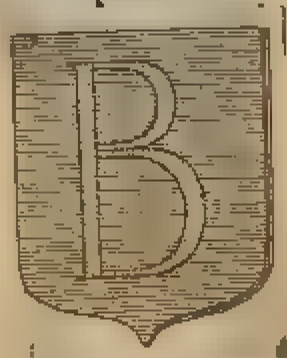
Martin. Gilbert.

In

PRIMVM elementum, atramento exaratum, in argentea insita, scuto puniceo superposita, est familiæ ALTANNAE in Imperio.

Vl. Wappenbuch, seu liber tesser. et nomin. Imperij, ac totius Germ.

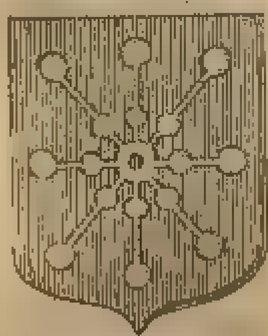

In scuti area deinde argentea, bis cyano tęniata pyropus aureus radiatus, cum gēmula rubenti, est BLOVNTIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

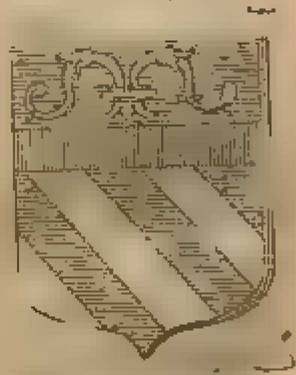
Io. Guilel. Anglus Herald. tesser.

Elementum huic proximū aureumque, in veneti luminis parmula, est BELLONIORVM Venetijs.

M. S. ex Musæo Belloniorum.

De gentilitio à un... est à ...

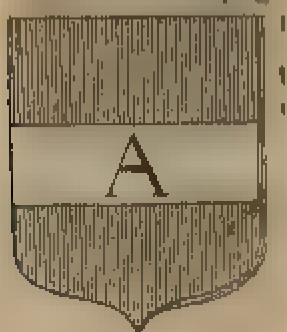
Postremò carbunculus aureus, solis nodulis, & nullis floribus cōspicuus, in parmula conchyliata, est gentiliciū stemma Regum CANTABRORVM.

Io. Iacob. Chifflet.

Elementum duodecimum, perinde aureum, in scutaria coronide item cyanea, cum subiecto ei coccineo tigillo, & ima scuti regione, sexies in modum baltei, partim cyano, & partim auro lemniscata, est MELLINORVM Romæ.

Ab Alf. Ciaccon. in Vita ... gestis ... & Cardinalium.

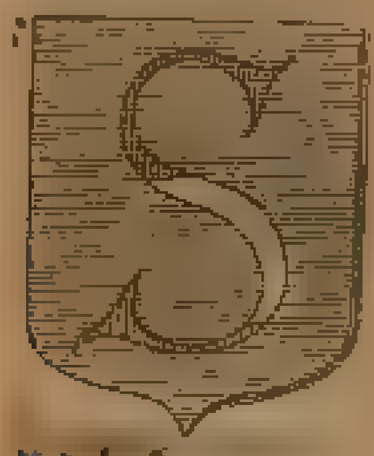
De tesseris scutarijs, seu charactere aliquo, seu lemmate etiam inscriptis.
Cap. XLVII.

Elementum decimumquintum, semi puniceum in supero semisse scuti aurei, semiq; aureum in eius imo semisse puniceo, est PIBRORVM Venetijs.

M. S. ex Musaeo Bembini.

Duodevigesimum elementum, sabulo argenteo atque ostro expictum, in sapphirini coloris alveolo, est MESSENAVVIORVM in Silesia.

VVappenbuch, sed ...

Idem, sed argenteum & aversum, atque insuper eiusdem metalli laciniola revinctum, in arvo scuti puniceo, est DEBRITSCHIORVM item in Silesia.

Idem.

Sed & integræ aliquando, seu voces, seu sententiæ, in his tesseris gentilitijs circumferuntur.

Vt scripta characteribus aureis LIBERTAS, in scuti supera regione punicea, cum tænijs aureis ternis, ac totidem nigellis, in ima eius regione. Atque hoc est insignia gentilitium familiæ MAGALOTTAE Florentiæ. Habent verò in insignibus suis vocem eandem OLIVI, & GVCCII, habueruntque plures aliæ familiæ Florentinæ, ab Anno MCCCLXXVI. vti perhibet Vincentius Borghinius.

V. Borghini. Discorsi ... Firenze.

At icon tesseraria familiæ MENDOZAE, seu DVCVM DE INFANTADGO in Hispania, oblique ab vtro-

Marin. Gaibert.

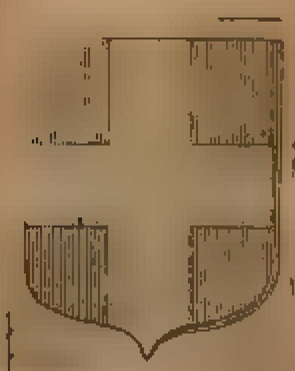
que angulo quadripartita, & in summo quidem atque imo tettante prasina, cum balteo ibidem aureo, & cum exiliore insuper balteo puniceo ibidem impresso, partim in tettante dextero, partim in læuo, sydereæ internuncij salutationem, exscriptam characteribus cyaneis, habet.

De symbolica Cruce, ac de varia eius figuratione. Cap. XLVIII.

QVIA Cruce signati, ad expeditiones sacras, olim immigrauerunt Christiani Heroes multi, propterea Crucem eamdem posteris suis ij pro tessera consecrauerunt. Porrò si vacerra simul, & fascia, ita scuti gentilitij aream diuidant se, ad rectos omninò angulos; formabunt Cruces illas, quarum iam à nobis census aliquis habendus est. De militarium Ordinum tesseris tamen alias agemus, quia signa nunc gentilitia potius, quàm socialia consectamur.

Prima in hoc censu sit Crux simplex & plana; hoc est ea, quæ nulla ratione, aut ad trabem vtramque, aut etiam ad scapos variatur.

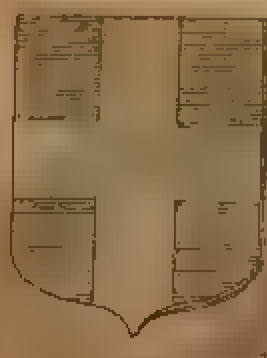
De gueulles à la Croix simple, ou plaine d'or.

Aurea eiusmodi Crux, in parmula conchyliata, est A[illegible] in Regia tessera Regum [illegible] est Sangeorgiorvm in Burgundia, & Varenniorvm in Gallia. *[illegible] Marcus [illegible]*

Cum adscripto ei quater Græco elemento, B, est Regia tessera Imperij Constantinopolitani: sententia vero eius est Βασιλεὺς Βασιλέων Βασιλεύων Βασιλευόντων. *Ex Iacob. Chiffle.*

Aurea Crux, in cyaneo scuti alueolo, est Barbazaniorvm, Brianzoniorvm, & Varboniorvm in Gallia: in Regno autem magnæ Britanniæ Sheltoniorvm. *Marcus G[illegible]* *Io. Guil. Angl.*

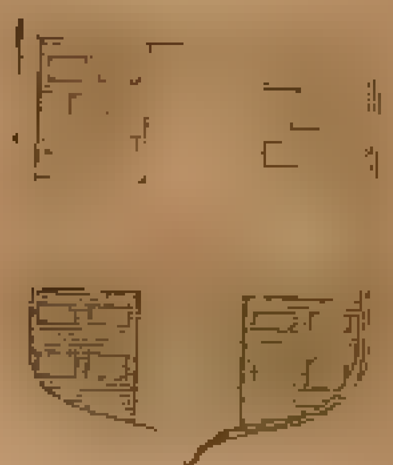
Cum

D'azur à la croix d'or cantonnée de [illegible] de mesme.

Cum scutarijs laterculis vicenis, ad angulos eius, ex eodem metallo aureo, est AIGREMONTIORVM in Burgundia. *Marcus Gilbert.*

Couronne de 18 billettes assises 5. & 4 en chef, & 4 en pointe.

Aut cum ijsdem duodeuicenis, sed iacentibus, ac quinis & quinis intra superos [illegible], intra [illegible] autem [illegible], quaternis & quaternis, est CHOISEVLIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aurea crux, in fumi luminis laterculo, est BOTHEIMIORVM in Alsatia, *Wappenbuch.* RATZE[illegible]ORVM a FRENTZIO ad Rhenũ. & SVEF[illegible]IORVM in Regno magnae *Marcus Gilbert.* Britanniae.

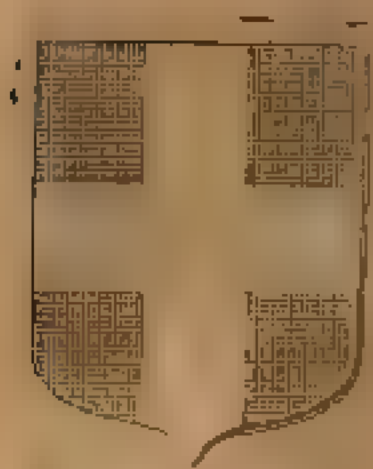
A la croix simple d'argent.

Argentea Crux, in parmula ostro illita, est ALLOBROGVM Principum, *Io. Iacob. Chifflet.* in Regione Cisalpina, est familiae ASPERI MONTIS, & DEVSTOPMELLAE *Adrian Marbert.* in Gallia, in Austria vero est ROTAHALLORVM. *[illegible]* *Wappenbuch.*

Argentea Crux, in veneti luminis areola, est familiae NAVAIGNAE in *Iacob. Rhiticum.* Belgio.

In Stemmatogr. Germ. Ceyss fam.

Marc. Gilbertus.

VVappenbuch.

Argentea Crux, in pullata parmula, est DOMMARTINORVM in Belgio, PARCVORVM in Gallia; ad Rhenum autem ROMERSTALIORVM.

A la croix simple de gueulles.

VVappenbuch.

Marcus Gilbert.

Andreas du Chesne in Histor. fam. nobil. Galliæ.

Punicea Crux, nunc in aureo scuti alueolo, est ANTLAVVIORVM, & BERCKEIMORVM in Alsatia, BIGODIORVM in Regno magnæ Britanniæ, MELLEMONTIORVM, MONTERVNIORVM, & MORTAGNEORVM in Gallia.

Nunc in eo valuulo argenteo, est BANQVETIORVM, & BAVDRICOVRTIORVM in Gallia, HANGESTIORVM ibidem, NEVELEORVM in Belgio, & Florentiæ in Ethruria POPOLESCHIORVM.

Andreas du Chesne en Histor. familiarum nobil. Galliæ.

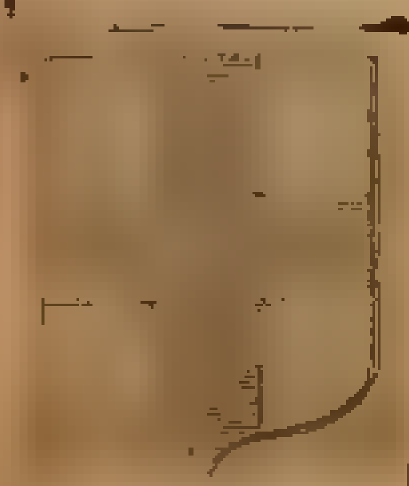
Marcus Gilbert.

Insignia auratorum Equitū Spiritus sancti.

In Scultura in descript. eor. ursq.

Vincent. Borghem. de famil. Florent.

A la croix simple d'argent.

Iacob Henricpetro nostra sperale ... habitante Harlem.

Cyanea Crux, in argenteo scuti latercolo, est RECVATIORVM, & VILERSIORVM in Belgio.

A la croix simple de sinople.

Marcus Gilbert.

Prasina crux, in aureo scuti alueolo, est BARRESIORVM in Gallia.

A la croix simple de sable.

Crux nigra, in parmula metalli aurei, est GRVTHVSIORVM in Belgio, BILANDTIORVM ad Rhenum. *Iacob. Typotius.* *Vt appareat in his sem...* [illegible]

In parmula verò metalli argentei, est BLEMVREORVM, & LAVEORVM in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Sed & Crux eadem simplex, quandoque pingitur, in scuti area bipartita. Exemplo sit *Adrian. Mechera in lib. Antiquit. Ambian.*

Coupé d'or, & d'azur à la croix simple de gueules.

Crux punicea, seu cum supero semisse aureo, & semisse imo cyaneo: quæ est tessera familiæ IMPERATAE Venetijs. *M. S. ex Musæo Romano.*

Coupé d'azur, & d'argent à la croix simple de gueules.

Seu cum hoc eodem colore supernè: infernè autem cum argenteô, atque est icon gentilitia familiæ BEMBAE pariter Venetijs. *M. S. ex Musæo Romano.*

Vt prosequar cruces alias magis præcipuas;

De gueules, à la croix engreslee d'or.

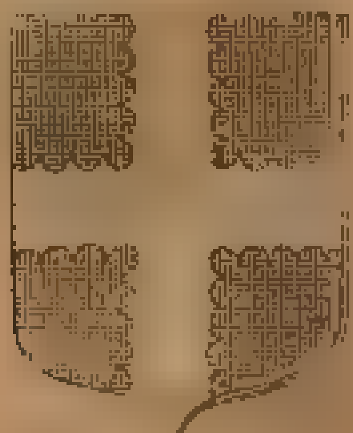

Crispior crux & striata ex auro, in parmula quidem conchyliata; est BOVCHAVANESIORVM, & GADAIGNEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

In

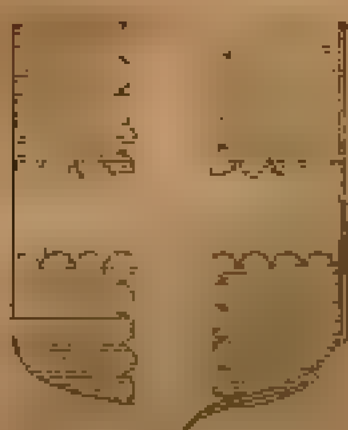
In parmula coloris veneti, est FEU-LLEORVM perinde in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Idem.

In parmula luminis atri, est QVERCLEORVM FLEVRATORVM item in Gallia, & VFFORDIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

D'azur à la croix engreslée d'argent.

Marcus Gilbert.

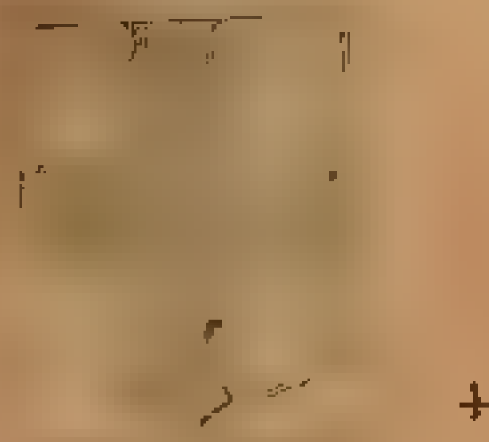
Argentea Crux canaliculata, in sapphirini coloris areola, est DALLOVIORVM in Gallia.

Escartelé de gueulles & de sable à la croix engreslée d'argent.

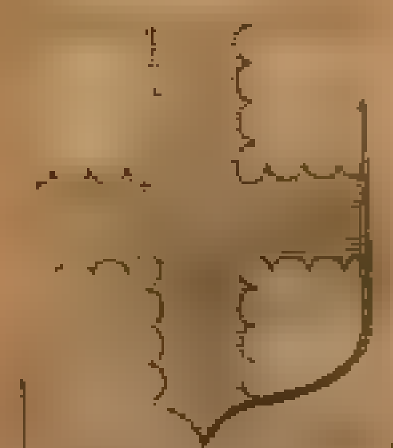
In scuti valuulo autem quadriparti-to, & puniceo ad primum atque vltimam tetrantem, saruoque ad tetrantes alios duos, est INDICTORVM in Regno Parthenopæo. *Andreas de Rysz, in tessar. Nobil. M. 2.*

D'or à la croix engreslée de gueulles.

Punicea crux striatim asperata, in aurato scuti alueolo, est CHASTELIORVM in Gallia, & CLAVEDIORVM in Belgio. *Marcus Gilbert. Iacob. Hemricus in spec. nobilit. Hannon.*

D'argent à la croix engreslée d'azur.

Cærulea Crux, in eum modum crispata, in valuulo argenteolo, est BROVCKELORVM, GVIMEGNEIORVM, & VLISHEMIORVM in Belgio. *Iacob. Hemricus. In tract. Gergs.*

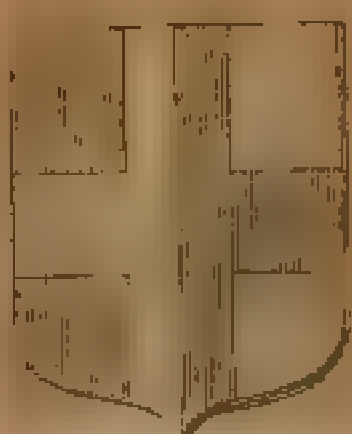
Crux

D'or à la croix engreslée de sable.

Crux striata & sabulea, in solo parmulæ aureo, est HAMELIORVM in Gallia, & POLLENTORVM in Belgio. *Marcus Gilbert.* *Iacob. Hineum.*

Party de gueulles & d'or à la croix party d'argent & de gueulles.

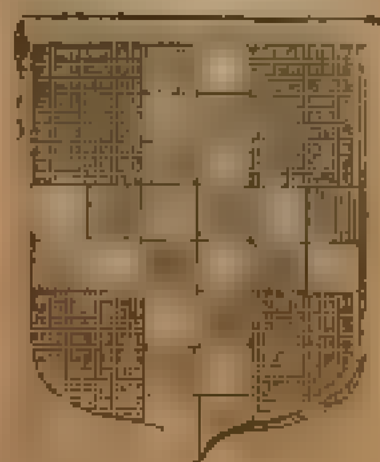

Bipartita Crux, ex argento atque ostro, cum hoc eodem colore ad dexteram, & ad læuam cum auro, fuit ALLEGRINI ATREBATIS Galliæ Cancellarij. *Philibert. Monet. in prosa sua tess.*

D'argent, à la croix esquartelée d'or & de gueulles.

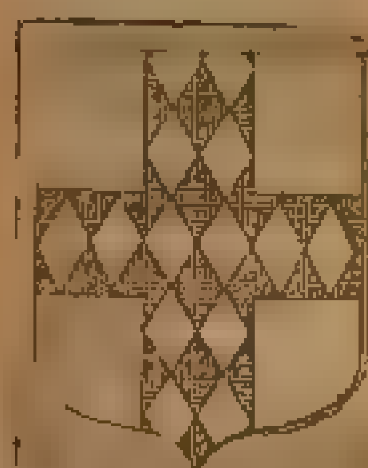

Quadripartita Crux, ex auro atque ostro, in area scuti argenteola, proponitur à Ioanne Scohierio, inter paradigmata gentilium istiusmodi tesseratum, nulli tamen familiæ sigillatim tribuitur. *[illegible]*

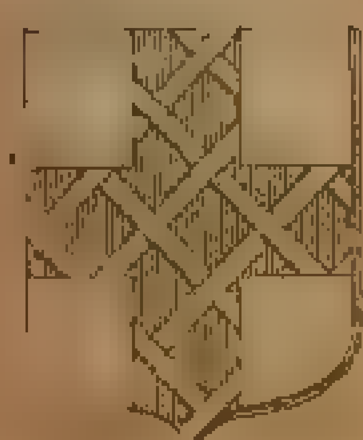
De sable, à la croix eschiquetée de gueulles & d'argent de deux traicts.

Scutulata Crux, ex ostro argentoq; duplici serie tesserularum, in parmula omnino atra, est INGELHEIMORVM ad Rhenum. *Wappenbuch. [illegible]*

D'or [illegible] losanges d'argent & de sab.

Rhombis autem argenteis fuluisq; impressa Crux, in valuulo scuti aureo, est ARDINGHELLIORVM Florentiæ. *[illegible] Cardinalium.*

D'argent, à la croix de gueulles frettée d'or.

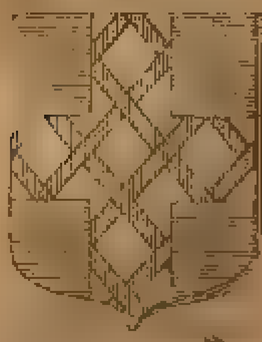
Pa-

Punicea Crux, auro irretita, in argentei luminis alueolo, est QVESNEORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

D'azur à la croix d'argent frettee de gueules.

Idem. Crux nigella, descripta item plagulis aureis, in alterius metalli areola, est SOVRDONIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. Argentea Crux, ostro cancellata, in valuulo coloris veneti, est BROVDINAVIORVM in Gallia.

De gueules à la croix d'or frettée d'azur.

Crux aurea, cyano irretita, in mu-

ricata parmula, est RIVIEREORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

D'azur à la croix pattee d'or.

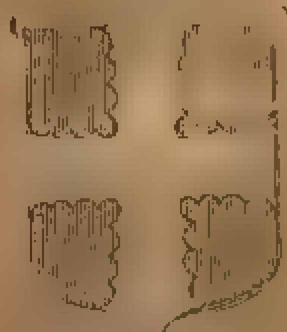
Crux iterum aurea, sed ad scapos extremos patula, in parmula coloris sapphirini, est MEDSCHIDLERIORVM in Franconia. VVappenbuch, sed ... Imperfe...

De gueules à la croix pattee d'argent.

Argentea eadem Crux, in parmula rubenti, est ROTTHALIORVM in Austria, & ROVGEORVM in Gallia. VVappenbuch. Marcus Gilbert.

A la croix pattée engreslée.

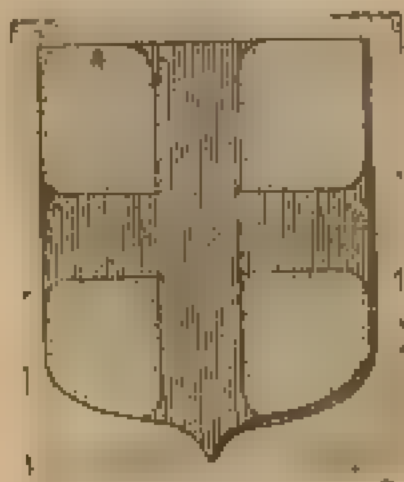

Crux adsimilis, in parmula concoloris

lori, sed crispior & canaliculata, est MVDERSPACHIORVM ad Rhenum.

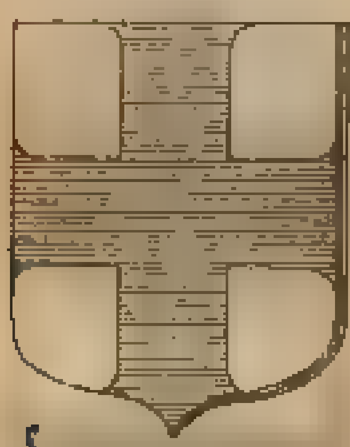
[illegible]

D'or à la croix pattée de gueules.

Punicea Crux in eam, quam dixi, ad scapos desinens maiorem laxitatem, intra scuti alueolum auratum, est PLESSIORVM, & TILLETIORVM in Gallia.

Marc. Gilbertus.

Crux eadem cyanea, in aruo argentei metalli, est ARGENTREORVM item in Gallia.

Idem.

Verùm hæc ipsa Crux, ad scapos patula, fit etiam deiuncta, ab omni circum ora parmulæ tesserariæ,

Party d'or & de gueules à la croix pattée en l'autre party de l'un en l'autre.

Vti Crux semi punicea, supra dexterum semissem aureum, & semi-aurea supra læuum semissem puniceum; quę est icon gentilitia familiæ SANCTACRVCIAE Romæ,

Alphons. Ciacconius in Vitis & rebus gestis Pontificum & Cardinalium.

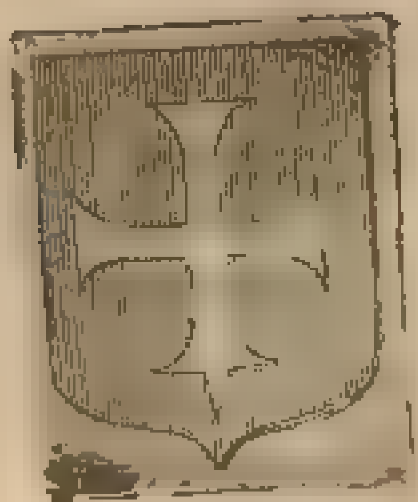
D'argent à la croix pattée d'azur & de [illegible] [illegible] & [illegible]

Vel crux patula ad scapos, seiuncta, & ostro ac sabulo quadrifariam dirempta, in scuti vasculo argenteolo: quod est stemma TIGNYORVM in Gallia.

Marc. Gilbertus.

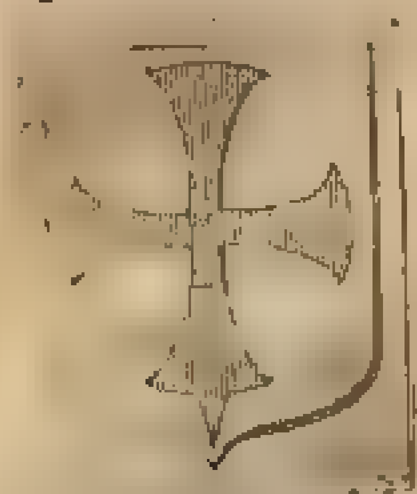
Pingitur quoque eiusmodi Crux in imo loco cuspidata

De gueules à la croix pattée d'argent.

Wappenbuch.

Vt argentea Crux, in coccineo scutulo lateerculo, quæ est FRESENIORVM in Brunsvvigia.

Io. Guilelmus

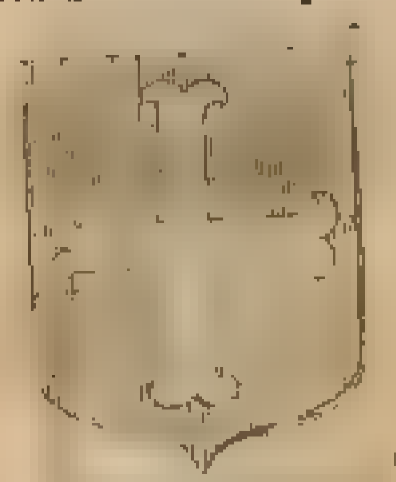
Vel coccinea ipsa Crux, in parmula auro illusa; quæ est SCVDAMOREORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Idem.

Vel aurea Crux, desinens planè in cuspidem oblongam, intra sapphirini coloris alveolum: fuit autem ibidem CADVVALADERI vltimi Regis Britannorum. Atq; hæ fortasse sunt Cruces vexillares, arguuntque maiorem nobilitaté. Vexillorum enim olim hastæ, vt dixi, erant cuspidatæ, defigebanturque humi, nec in castris modò, sed interdum in acie ipsa, dum prælium erat, nondum effuso in fugam hoste.

Ad hæc quando Crux symbolica scapos extremos vtrimque habet repandos & recuruos, vocatur, ob anchoræ similitudinem, anchorata.

De gueules à la croix ancrée d'or.

Crux hæc aurea, in blattei coloris parmula, est BVEILIORVM, CASTELFROMONTIORVM in Gallia, & SCHIRECHIORVM in Belgio.

Adrian. Montemart in hist. Antiquitatum Ambian.

Marcus Gilbert.

Io. Scohier in geneal. Croya fam.

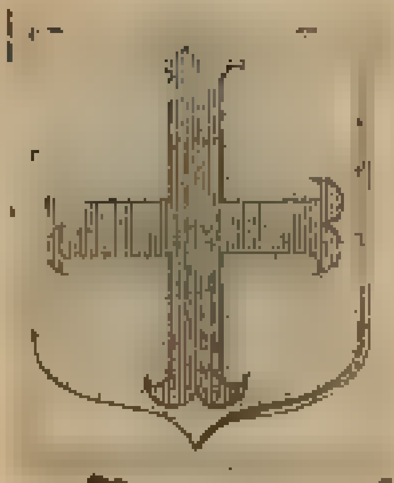

Aurea rursùs, sed in scuti valuulo atro, est HOFVVARTIORVM in Sueuia.

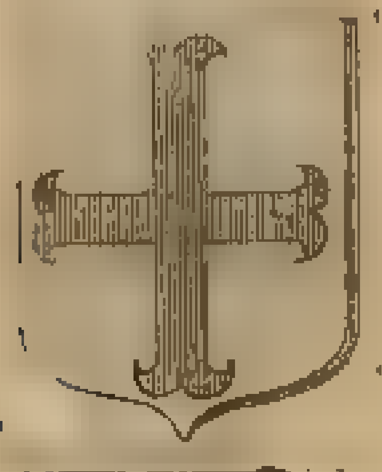
Wappenbuch, siue Liber insign. Germaniæ Imperij ac totius Germ.

Puni-

D'or à la croix ancrée de gueulles.

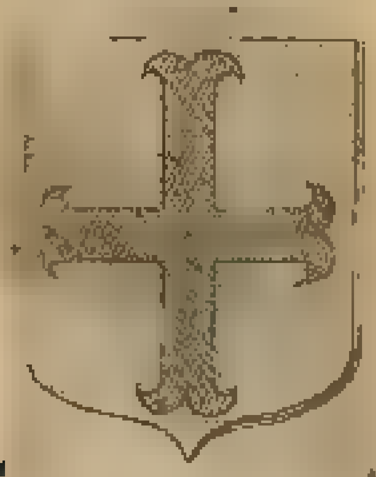

Punicea in aureo quidem valuulo, est AVBVSSONIORVM, BEAVCEORVM, COVSANSIORVM in Gallia, HAINVILLEORVM in Lotharingia, & DAMASEORVM in Belgio. *Marcus Gilbert. Io. Iacob. Chifflet.*

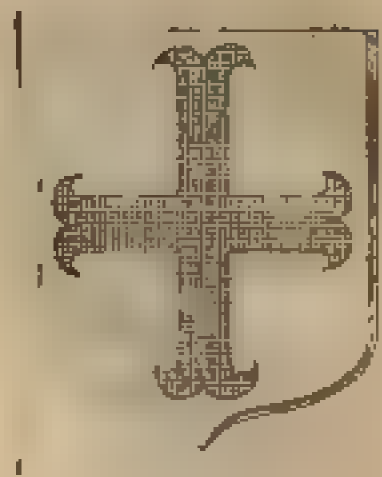
At in valuulo argenteo, est BOVRNASIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'or à la croix ancrée de sinople.

Prasina Crux anchorata, in parmula aurea illita, est MARDOIGNEORVM, & SIMPHALLEORVM item in Gallia. *Marcus Gilbert.*

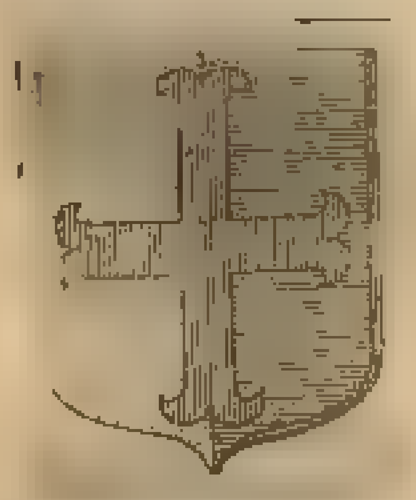
D'argent à la croix ancrée de sable.

Furua deinde, in argentea scuti areola, est MONTALAMBERTIORVM in Gallia, & MEVLENSIORVM in Belgio. *Marcus Gilbert. Iacob. Hrieuart.*

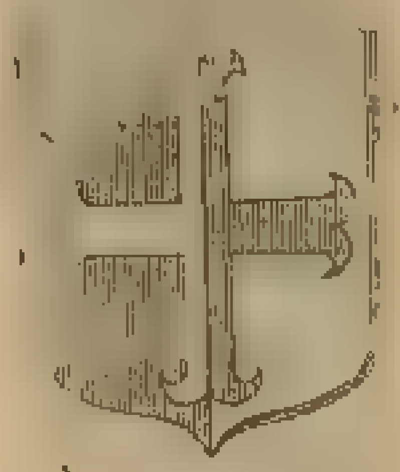
Quin etiam inuenitur eadem crux anchorata in parmula, quæ lumen variat.

Party d'or & d'azur, à la croix ancrée de gueulles.

Vti crux punicea, in solo ad dexteram aureo, ad læuam cyaneo: quæ est tessera PEYCHINIORVM in Belgio. *Io. Scohier.*

Party de gueulles & d'argent, à la croix ancrée party de l'un en l'autre.

Vel cum area, in eum modum bi-

partita pulchrè alternat iubar, vti anchorata crux semi-argentea, & semi-punicea, in scuti alueolo semi-puniceo, & semi-argenteo; fuit autem ALLEGRINI DE CALEVIO in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aliquando in vmbilico est pertusa, seu orbe, seu quadra tesserula, seu plinthide acutangula.

Vti Crux anchorata punicea, in aureo scuti laterculo;

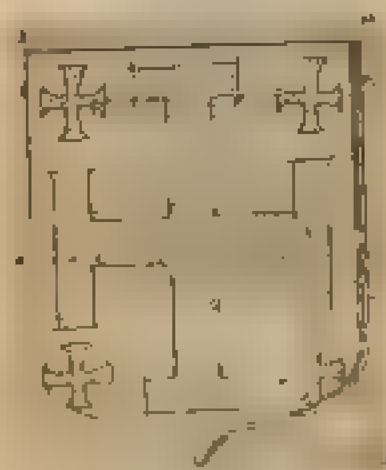

Vel aurea, in eo laterculo cyaneo.

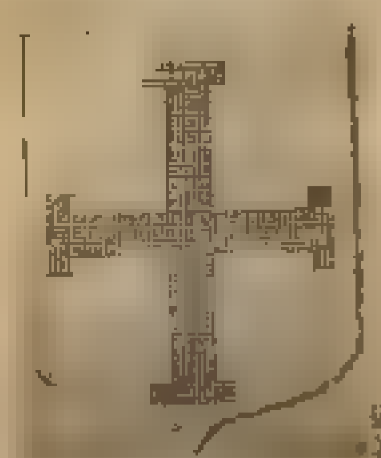

Vel in eodem etiam Crux argentea: atq; ex his crucibus prima est GILBERTORVM, altera HAVGHTONIORVM, tertia MOLINAEORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Cum deinde Cruci ad scapos præfiguntur gabali scutarij, seu tesseraria patibula: fit ea Crux, quam Feciales patibulatam appellant.

Est autem huius generis Crux aurea, cum cruculis quaternis ei adiunctis, supra metalli alterius areolam, in veteri tessera REGNI HIEROSOLYMITANI. Quamquam verosimilius videtur, eos esse characteres duos aureos, inuicem insertos, nempe H. I. qui Vrbis Hierosolymæ vocabulum inchoant. *Marcus Gilbert.*

D'or, à la croix potencée de sable.

Crux alia tamen patibulata & nigra, in aureo quidem alueolo, est familiæ MARZANAE in Italia: *Andreas de [illegible] in tessera [illegible]*

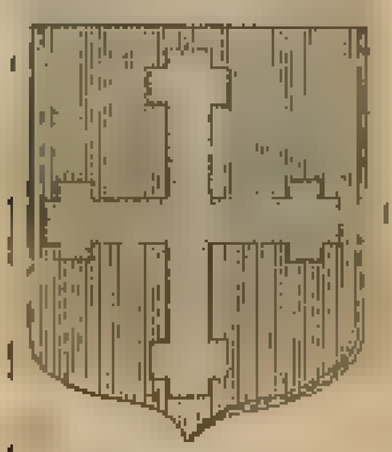
In

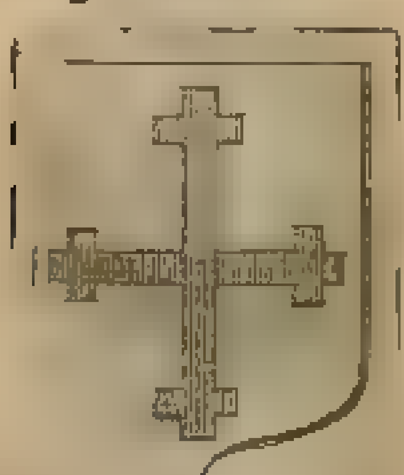
In alueolo autem argenteo, est tessera vetus CALABRIAE. *In Iacob. Chifflet.*

Si autem ad scapos eius fuerint repetitae cruces, fit crux recruciata: qualis Crux,

De gueulles à la croix recroisettée d'or

Et aurea, in conchyliato valuulo parmulae gentilitiae,

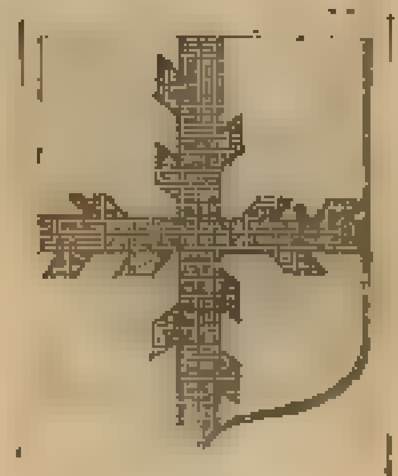
Et conchyliata, in eo valuulo argenteo, proponitur a Ioanne Scohierio.

D'or à la croix vndée de gueulles

Eiusdem Scriptoris etiam est vndosa Crux punicea: cuius utrimque trabes, instar vndae maioris ac sinuosae, voluuntur in aequore scuti aurei.

D'or à la croix bastonnee de sable.

Alia Crux arbori simillima; quae decisis & decussis ramalibus, vndique asperatur, sabulo expicta, in aruo eiusdem aurei metalli, est familiae BERKAE in Imperio. *Vvappenbuch sambt tessera Germanicae Imperij, in tomo Germ.*

D'or à la croix bretessée de sinople.

Nec ab ea differt magnopere Crux

pta-

prasina, vndique pinnulata, in aureo item solo: quæ est familiæ SALICETAE, in Vrbe Genuensi.

Augus. Franschin. in tesseris gentilit. Nobil. Genuens.

Sunt insuper scapi eius trifidi, & quasi florent, nunc acutiores & repandi, ita vt lilium referant, nunc omnino teretes.

De gueulles à la croix florencee, ou fleurdelisee d'or.

Primi generis esto Crux aurea, in rubenti parmula, familiæ ALARCONIAE in Hispania.

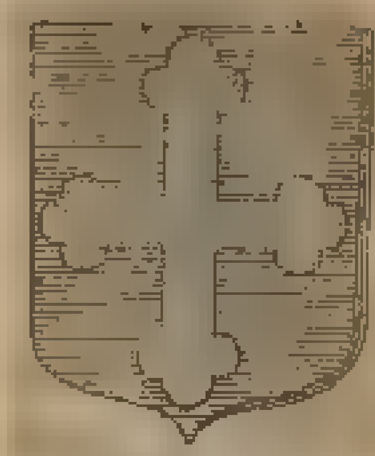
Alphons. Lopez de Haro in Nobil. geneal. Hispan.

Vel Crux punicea, in solo scuti argenteo, quæ est IVLLYORVM in Gallia. Proponantur autem plurimæ istiusmodi Cruces a Consaluo Argote, inter tesseras Bæticæ nobilitatis.

Marcus Gilbert.

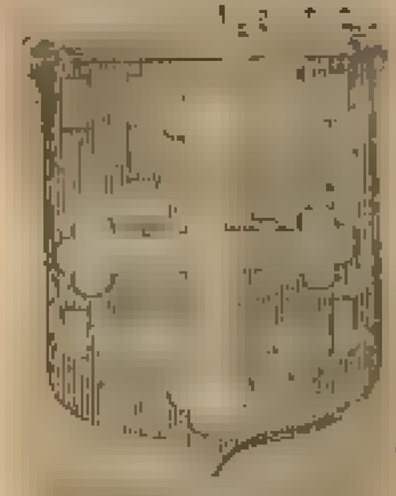
Lib. 3.

D'azur à la croix flamboiant d'or.

Alterius generis esto Crux, aut aurea, in vasculo laminis cyanei, quæ est GADDIORVM Florentiæ.

Alphons. Ciacon. in Vit. & Gestis Pontif. & Cardinalium.

Aut argentea, cum adiunctis ei bisternis oblongis laterculis, eiusdem metalli, in muricata parmula: quæ est VILLEQVIERORVM in Gallia.

Andreas du Chesne in eiusdem familiarum nobilit. Galliæ.

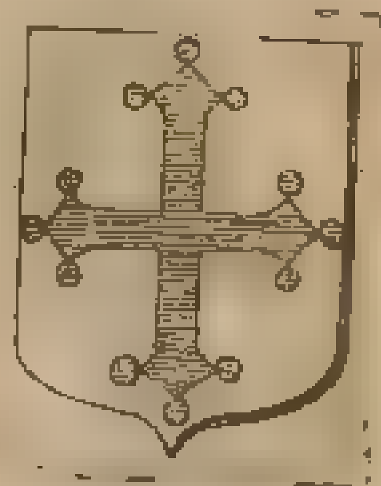

De pourpre à la croix besantee d'or.

Crux alia sphærolis, seu nummis Bizantijs, ad scapos præfixa, aureaque, in solo scuti molochino, refertur

tur à Ioanne Scohierio, inter varia huius typi tesserarij paradigmata.

D'argent, à la croix pommetée d'azur.

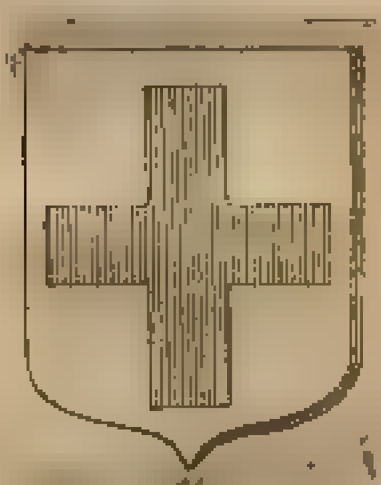

Nec omitti hoc loco debet, pomis aut nummulis ternis, ad scapos singulos, munita crux cyanea, in valuulo scuti argenteolo, quæ est MANFREDIORVM Lucæ in Ethruria.

M. R. ex Musæo Romano.

Quemadmodum etiam præteriri non debet crux contractior & breuior; quæ nimirum ad parmulæ oram extremam non pertingit.

D'argent, à la croix raccourcie, coupée, ou à l'alese de gueulles.

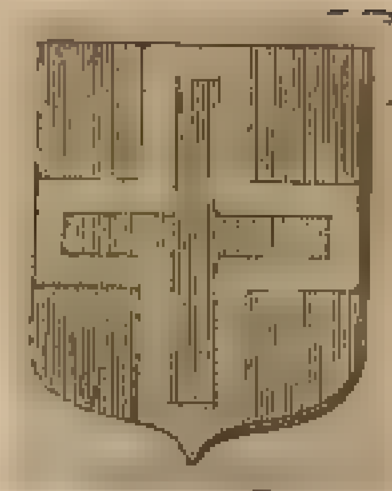

Vti punicea Crux, ita vndiq; abscissa, in argentei metalli areola; quæ est XAINTRAILLESIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Superest, vt & de ijs crucibus dicamus, quæ totis ferme scapis in longum perfossæ, atque incisæ sunt, ita vt scuti area, instar nouæ crucis, in medio earum appareat.

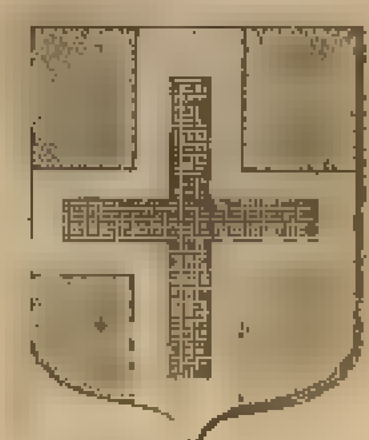
De gueules à la croix vuidée d'or.

Est autẽ ex hoc genere aurea Crux, hoc pacto secta introrsum, in valuulo puniceo.

Alia est, quæ minore ibi cruce imprimitur, habetque iubar diuersum, ab area sibi substrata:

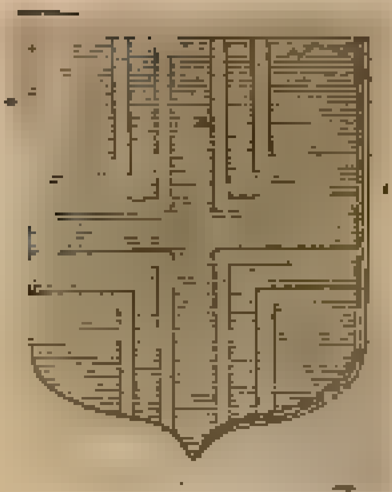
De sinople à la croix d'argent chargée d'une autre croix de sable.

Vti argentea Crux, iuxta minore & nigra cruce, in alueolo coloris prasini.

Alia demum est, quodammodo lineis duplaribus repetita; ita vt tres fermè videantur esse cruces: ex quibus tertia, quæ est medio loco, areæ iubar præseferat: aliæ duæ conueniant in vno atque eodem, seu colore, seu metallo.

D'azur à la croix recercelée d'or.

Marcus Gilbert.

Huiusmodi Crux aurea, in scuti area cyaneo, est KNOLLESIORVM in Regno magnæ Britanniæ: fatæ tamen in eodem scuti area, sunt paruæ aliæ Cruces aureæ recructatæ; de quibus seorsim erit agendum.

De scutario decussi, ac de varia eius figuratione. Cap. XLIX.

CRVX iam altera offert se, quam simul dexter ac sinisterior balteus formarent; si vterque in vmbilico areæ iungerentur.

Crux hæc in decussim traiecta, & aurea quidem;

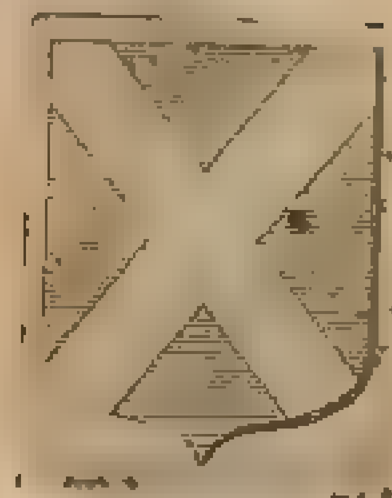
De gueulles au sautoir d'or.

Marcus Gilbert.

Sed in muricata parmula, est BRITAVLTIORVM in Gallia, & RIPÉEORVM in Regno magnæ Britanniæ.

D'azur, au sautoir d'or.

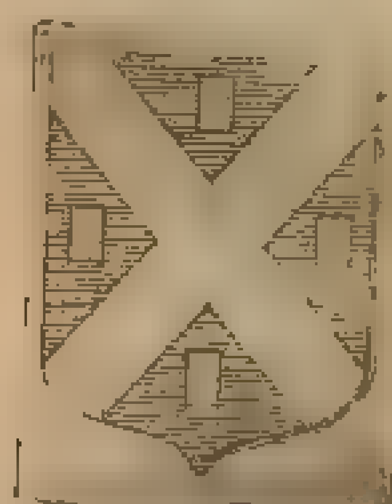

Marcus Gilbert.

VVappenbuch

Seu in sapphirini coloris valuulo, est COTTEBRVNIORVM in Burgundia, GVILLONIORVM in Gallia, & PRENGERIORVM in VVestphalia.

D'azur au sautoir d'or cantonné de quatre billettes de mesme.

Insignia Aubespineorum quorum...

Cum adiectis quaternis oblongis laterculis, perinde aureis, est AVBESPINEORVM in Gallia.

Accompagné de 16 losanges d'or.

Aut cum sex ac denis oxygonijs tessellis, item aureis, quæ dimitum

qua-

quaternæ & quaternæ, circa eam disponantur, est Betezeorvm pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

De sinople, au sautoir d'or.

Aurea Crux decussata, in scuti areola virenti, est Gvischeorvm in Gallia.

Insignia [illegible] Spinerus familia.

De gueules, au sautoir d'argent.

Crux eadem argentea, seu in scuti alveolo conchyliato, est Brignachiorvm in Gallia, Nevilleorvm in Regno magnæ Britanniæ, & Tuderti in Italia Ridolfinorvm.

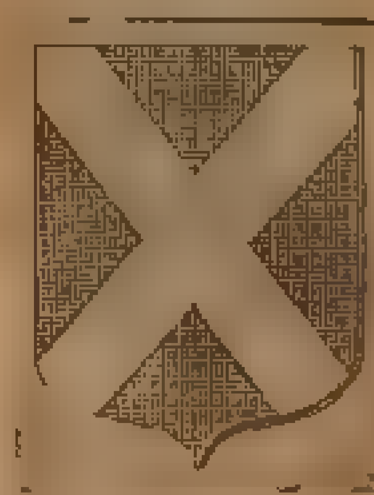
Marcus Gilbert.
Vincentius Brooke Anglus.
M. [illegible] Romanus.

D'azur, au sautoir d'argent.

Seu in eo valvulo cyaneo, est Oppeniorvm in Saxonia.

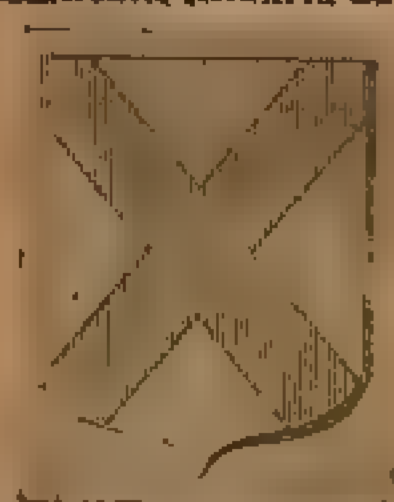
Wappenbuch seu liber tesser. Gentilitiar. imperij, ac totius Germ.

De sable, au sautoir d'argent.

Seu in solo scuti sabuleo, est Angennesiorvm in Gallia, Astoniorvm in Regno magnæ Britanniæ, & Rambovilletiorvm iterum in Gallia.

In Guliel. [illegible] in tesse.
Andreas de [illegible] in tesseris [illegible] M.S.

D'or, au sautoir de gueules.

Punicea Crux eadem, nunc in scuti latercuIo aureo, est Chinvorvm in Gallia, Chokieriorvm in Belgio, Havstatiorvm ad Rhenum, Hosemontiorvm in Belgio, Osbergiorvm item ad Rhenum, & rursus in Belgio Svrletiorvm.

Marcus Gilbert.
Iacob. Hilckman.
Wappenbuch.
Iacob. Hilckman.
Wappenbuch.

D'argent à une [illegible] de gueules.

[illegible]

Nunc in eo scuti laterculo argenteo, est tum Esturiorum in Aremoricis, tum Hosemontiorum De Flemalle in Belgio.

Marcus Gilbert.

[illegible] Hosemontiorum [illegible] Hesbaiam.

Nũc in parmula virgata, fascijs octonis, partim aureis, partim vero cyaneis, est Bevrliorum Grandpreorum pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

D'argent à une fasce d'azur au sautoir de gueules.

[illegible] fasces d'azur.

Nunc in solo scuti argenteo, fascia cyanea succincto, est Granbergyestorum in Gallia.

Marcus Gilbert.

Cyanea Crux adsimilis, in scuti alueolo aureo, est Blanefillorum in Gallia.

Marcus Gilbert.

[illegible]

Et cum ea fascia Crux superposita, est Madeborum item in Gallia.

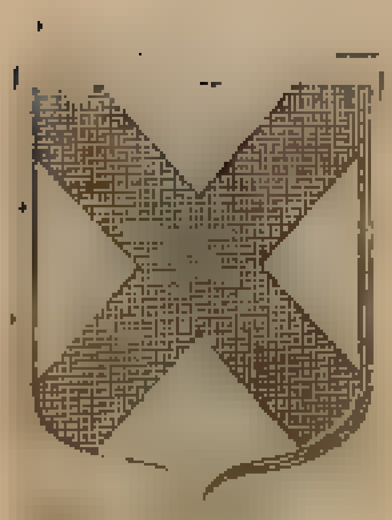
[illegible] Helleri [illegible] Gallia.

Crux haec nigella, seu in aurata parmula, est Fabsorum in Gallia, & Co[illegible] in Belgio.

Marcus Gilbert.

[illegible]

Seu

D'argent, au sautoir de sable.

Marcus Gilbert. Seu in parmula argentata, est PARTENAYORVM DE MAILLE in Gallia, & Florentiæ in Etruria SARZANORIORVM. Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Sed interdum hæc decussata Crux, variat etiam ipsa subit introrsum.

D'azur, au sautoir vuidé d'or.

Seu cum, velut perfossa, reddit ipsummet areæ colorem, vti Crux aurea, in scuti area cærulea.

Seu cum, veluti Cruce alia exiliore, imprimitur.

De gueulles, au sautoir d'or chargé d'un autre sautoir d'argent.

Vti aurea Crux, minore argentea Cruce insuta, in solo parmulæ rubescenti: quæ est ANDREVVESIORVM in Regno magnæ Britanniæ. Io. Guillim. Angl.

Fit etiam brevior decussis, aut quia eis coronidem scutariam exaratur.

Vti puniceus ac fluens, ex ea coronide concolori, in parmula auro constrata, quæ est BRVSEORVM in Scotia. Idem.

De gueulles, au [illegible] champ d'or

Seu quādo in tota quidem area est, sed ab omni parte intercisus: cuiusmodi aureus decussis & abscissus, in parmula ostro illusa, est LANDIORVM in Hispania. Aureus verò, in valuulo scuti argenteolo, est GAEFENIORVM in Misnia. Al. S. et Magia Romanis. VVappenbuch seu liber tesser. Gentilit. Imperij, ac totius Germ.

Ad hæc proponitur, inter exempla, ab Ioanne Scohierio,

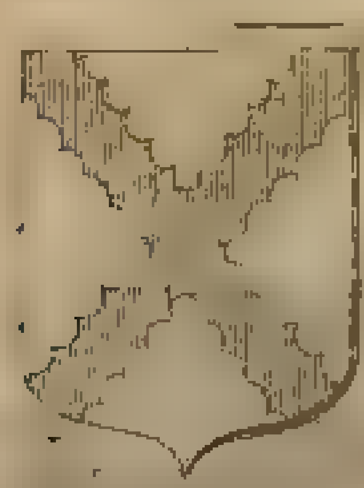

Seu liliatus decussis aureus, in scuti valuulo atro,

Seu trunco similis, & vtrimque asperatus, ac prasinus, in areo scuti argenteo.

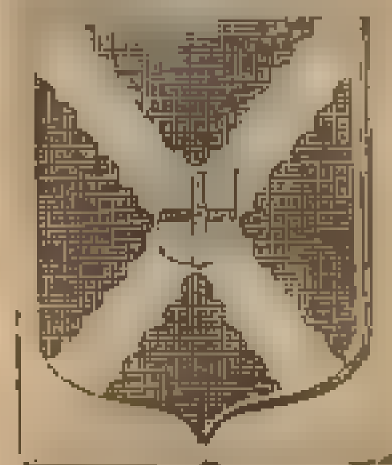
At qui striatim crispatur, est paulò frequentior.

Vti coccineus decussis canaliculatus, in aureo scuti alueolo: atque is est familiæ CHARLEMONTIAE in Gallia:

Andreas de Rya.

cui tamen adijciunt aliqui, lilia quatuor coloris cyanei.

Vel striatus argenteus decussis, præferens scutulum aureolum, Cruce puniceo impressum, in parmula omnino atra, quæ est MORISEORVM in Regno magnæ Britanniæ.

In Gulielm. Angl. in tract. de tesser.

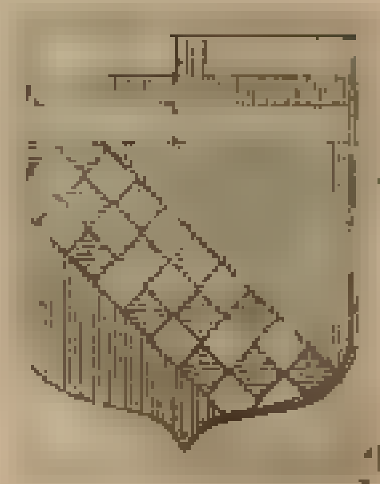

Ordinarius tamen, & puniceus decussis, tesseris quinque Lusitanicis instus, in valuulo scuti argenteolo, est DVCVM BRAGANTIAE in Lusitania, cum adpicto scutulis margine puniceo, castellis septenis aureis turrito.

In Iacob. Chifflet. in tesseris Bragantinis [illegible]

Alio-

Alioquin icon gentilitia familiæ PORTVGALIAE in Hispania, in decussi scutula solùm quina, tesseræ Lusitanicæ, distribuit.

Alphons. Lopez de Haro in Nobiliario genealogico Hispanico.

Cuiusmodi sunt, aut Crux ordinaria punicea, in eo apice argenteolo, cum punicea cetera scuti regione; quam balteus adstringit, argento & cyano, triplici serie, scutulatus: atque hoc est gentilium stemma CYBORVM in Vrbe Genuensi.

Augustin. Franzon in tesser. gentilit. Nobil. Genu.

An fontes arbusque?

Denique decussis scutulatus, duplici serie tessellatum, ex argento atque ostro, supra institam atram, in aureo scuti alueolo, est ISSELSTEINIORVM in Germania.

In Iacob. Chifflet.

Aut decussis argenteolus & striatus, in coronide scutaria punicea, cum area scuti aurea, palis cyaneis ternis exarata: quæ est tessera BLANCKAVIORVM in Belgio.

Iacob. Blancam.

Nunc in vna ex vacetris scutarijs ea Crux fulget.

De Cruculis, & vario earum vsu, Cap. L.

SOLITARIAE quidem hæ minores Cruces, nunc in scutario apice reperiuntur.

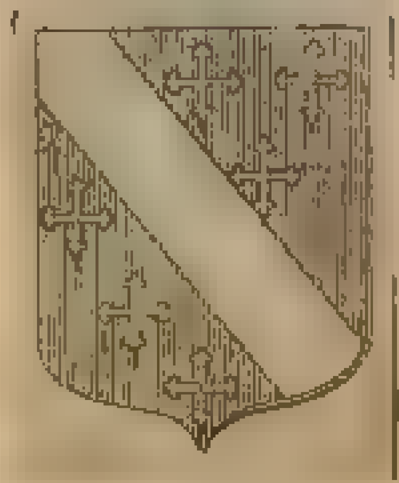
Vel nigella Crux, in aurea vacerra priore scuti, quater auro & prasino. [illegible] semuiscati, quæ est MARTINONIORVM Venetijs.

Vel Crux punicea in priore, ex vacerris tribus argenteolis, impressis parmulæ conchyliatæ; quæ est GRIMANIORVM pariter Venetijs. Zedem.

Sed quaternæ aureæ minutæ Cruces, cum repetitis ad scapos earum cruculis, & distributæ in tetrantes cyaneos, circa simplicem Crucem argenteolam, sunt BLAINVILLEORVM in Gallia. [illegible]

Crux recroisete au pied fiché

Senæ assimiles Cruces ex argento, circa balteum ex eodem metallo, in muricata parmula, cum cuspide tamen, ad imum scapum earum, sunt ARVNDELIORVM, & HOVVARDIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. [illegible]

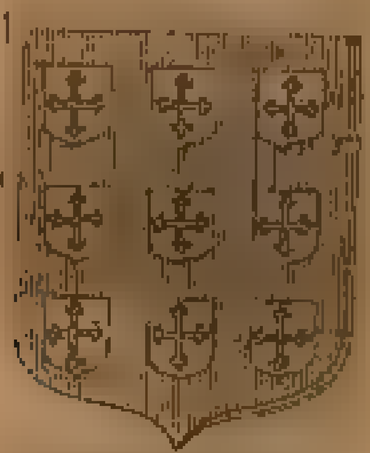
Totidem, nec forma metalloue absimiles, circa fasciam eiusdem amminis, in scuti area concolori, sunt TYRELIORVM in Gallia. [illegible]

Octo-

Octonæ aureæ, item recruciatæ & cuspidatæ, circa scutulum argenteo [illegible], in cæli laminis vasculo, sunt BARBSORVM pariter in Gallia.

Andreas de Ryu.

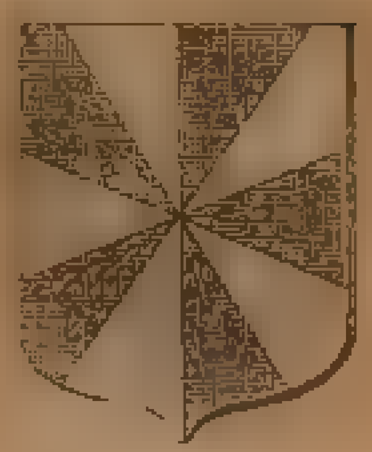

Nouenæ coloris prasini, expictæ in scutulis nouenis argenteis, intra particulam iuxta punctos, sunt MONEYRAE familiæ in Lusitania.

M. S. ex Museo Romano.

Quindenæ, in pinnulis quinque trigonijs.

Seu æris, cum argento in alijs pinnulis, sunt ENGHIENIORVM in Gallia.

Andreas de Rhe. [illegible] Gallia.

Seu in eisdem punctis, sunt HAVRECHORVM in Belgio.

Iacob. Hericourt.

V[illegible] similes, (nisi quod careant [illegible] cuspide) circa auratam Crucem, in [illegible] de sapphirini coloris, sunt [illegible], & HEVF[illegible] [illegible] item in Belgio.

[illegible]

Denuo hæ cruculæ, fere sine numero,

Aut

Aut aureæ, in cyaneo ſcuti valuulo, ſunt familiæ Noviae in Belgio.

Iacob. Meierus, in ſpeciem nobil. Hashanie.

Aut puniceæ, in eo valuulo argenteolo, ſunt familiæ Cavalcantiae Florentiæ.

Vincent. Borghin. de famil. Floren.

Aut atræ, in ſolo eiuſdem metalli, fuere ibidem Petribonioryм.

Idem.

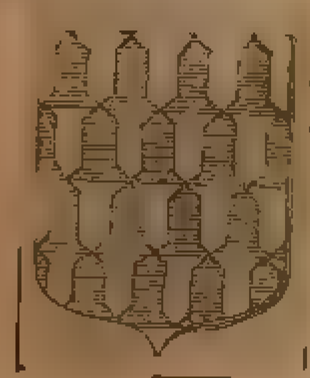
Atque hęc de multis ſufficiant, vt in comperto ſit, frequenter inornari conſueuiſſe Heroum, & Nobilium teſſeras, eo triumphali ſigno; in quo victoriæ certum omen, voce diuinitùs lapſa, olim de Cœlo, Chriſtianus Imperator accepit.

De ſcutario vellere petaſite. Cap. LI.

ALVTAE ſcutariæ genus illud, quod aut petaſis, aut cymbalis eſt ſimile, fit candicantibus villis, loco areæ vel ſoli; cyaneis vero praeterea nolulis, ſeu galericulis imprimitur, loco figuræ vel typi teſſerarij. Aliter ſi prodire oporteat hoc vellus ſymbolicum; tunc neceſſe eſt ſingillatim exprimere, quænam eius ſint lumina; ideoque à Fecialibus, illud quidem ordinarium vellus petaſite, & hoc vellus petaſite compoſitum appellatur.

Ordines etiam, ſeu ductus maculарum, ſi nihil quidquam in deſcriptione ipſa peculiariter addatur, eſſe quaterni ſolent, ſecùs exprimi limites debent, quando aut minutiores petaſi, aut grandiores figurantur: habentque tam ij, quàm illi vocabula propria; quæ à nobis, claritatis cauſa, ſuo loco adſcribentur.

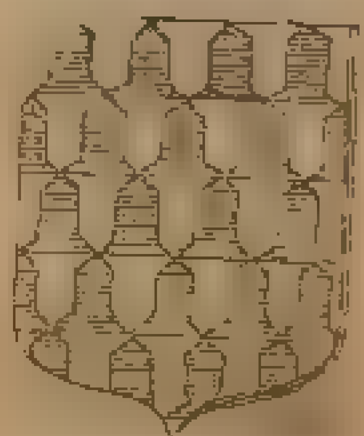
Vald. + [illegible]

Teſ-

Tesseram ita pellitam, hoc est villis candicantibus, vt dixi, & mascarijs cyaneis decerptam, quadruplici serie, habent LOHEACII in Gallia, SOLDANERI Florentiæ, TRAINELII rursus in Gallia, VARAXII in Belgio, familia DE VERA in Hispania, atque VGII Florentiæ.

Hieron. Gilbert. Pergl. de jure ... Clauss. M. S. ex Musæo ...

Mem. vair de ... traict.

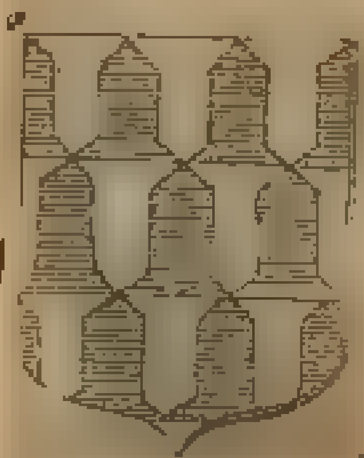
Quinque limitum hos petasos gerũt in Belgio VILLEBI, & VVAROVXII.

Idem vair ... traict.

Sex autem limitum eos habent AVVANSII, & LENSII perinde in Belgio.

Idem

Gallicè Beffroy.

At petasi decumani & grandiores, nempe trium limitum, sunt in Gallia familiæ de MORGENE.

Tilliet Manet.

Hoc autem vellere scutario, instructę parmulę gentitię, nonnumquam imprimuntur etiam alijs typis; & tunc obeunt vices areæ.

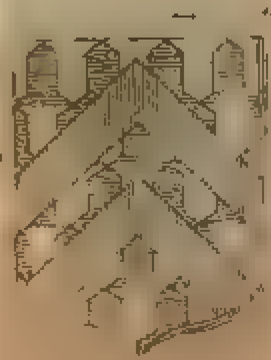
Vt parmula, impressa vellere cymbalite, quinque limitum, & balteo puniceo præcincta, quæ est VIORGNDORVM in Belgio.

Iacob. Hemricurt.

Aut infusta puniceo cantherio; est autem LAVVERIORVM, & SLESSINIORVM pariter in Belgio.

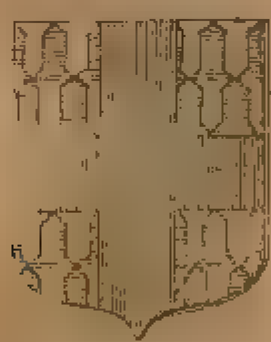
Iacob. Hiltricans, in Speculo nobilit. Harlemens.

Vairé, à deux cheurons de gueules.

Cum eo deinde cantherio repetito, est MORLAVNEORVM in Gallia.

Marius Gilbert.

Cum punicea Cruce, est CHRISEGNIEORVM in Belgio.

Iacob. Hiltricans.

Ad hæc possunt hæalutæ symbolicæ, partem areæ dumtaxat, vestire, Ita scuti area, ab summo dirempta;

Vayré party de gueules.

Et à dextris quidem hoc vellere ordinario imbuta, ostroque à sinistris illusa, est ROCHEFORTIORVM VAVDRAGONIORVM in Gallia.

Marius Gilbert.

A dextris aurea, & à sinistris ornata petasis sex limitum, est Senæ in Etruria familiæ FORTEGVERRAE.

Andreas de Rys.

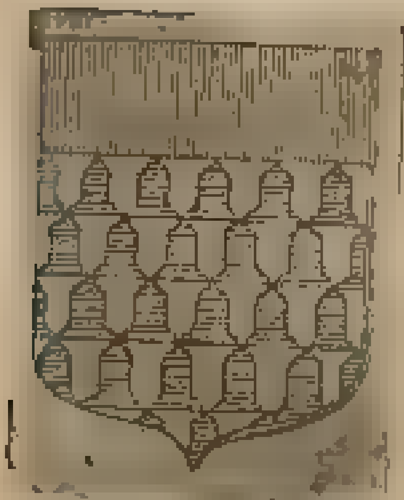
De vaire escartelé de gueules.

Parmula quadripartita; tum hoc vellere cymbalitè, tum colore puniceo, est familiæ DE VARRAS in Gallia:

Marius Gilbert.

Referta petasis area, coronide tenus, quæ sit punicea;

Seu

Andreas de Rya in tesser. Nobil. Seu quinque limitum, est ESPRANONAE familiæ in Gallia.

Philibert. Mirae. Seu limitum sex, ibidem est NAGARETSIORUM.

Seu totidem limitum, cum angulo dextero, scutarij capitis pariter coccineo, est BERNAMONTIAE familiæ in Belgio.

Balteus deinde ex his petasis, seu in parmula omnino punicea, est IOUPRELLEORUM item in Belgio, & TROUSLAVIORUM in Gallia. Idem. Marc. Gilbertus.

Seu in eadem parmula, argento & ostro quadripartita, est SACVVILLEORUM, in Regno magnæ Britanniæ. In Guilielm. Segar. in tesser.

Seu baltei sex, partim punicei, partim his tesserarijs galericulis respersi, atque hi sunt in Belgio familiæ LONGVEVALIS. Bande de gueul. ... In Iacob. Chifflet.

Campé de gueulles & d'or à la barre de vair.

Seu balteus latus candicans, & petasis cyaneis tribus impressus, in parmula ex transuerso diremta, & superne puniceа, inferne aurea: atque hic est BERNIORVM ad Rhenum.

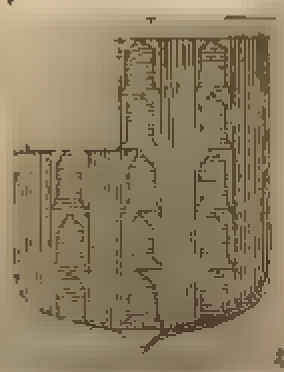
Wappenbuch. Sin ... ac totius Germ.

De gueulles à trois paux de vair, au chef d'or.

Ad hęc pali tres ex ijs petasis, in parmula muricata, cum aureo scutario apice, sunt CHASTILLONEAE familiæ in Gallia.

Andreas du Chesne in Histor. familiarum tabul. Galliæ.

Cum solo autem angulo, eiusdē scutarij apicis aureo, sunt RIVERVORVM itidem in Gallia.

Adrian. ... Armorum

Totidem pali, cum adsimili apice, sed in parmula coloris prasini, sunt BOVESIORVM in Gallia.

Idem.

Paslé de vair, & de gueulles de six pieces.

Præterea pellitæ fasciæ tres, ex his galericulis, & totidem conchyliatæ, sunt BERLAYMONTIORVM in Belgio, & CONCYORVM in Gallia.

Io. Iacob. Chiffle.

Andreas du Chesne in Hist. fam. tabul. Galliæ.

Capreoli tres, ex ijsdem petasis, in mu-

Marcus Gilbert. muricata parmula, sunt AMBIANI insignia in Gallia.

Pinnulæ trigoniæ, ex ostro tres, ac totidem ex vellere cymbalitæ, sunt BELLAVILLEORVM in Gallia. *Philibert. Mong. in procem tit tess.*

Gironné de vair & de gueulles de douze pieces.

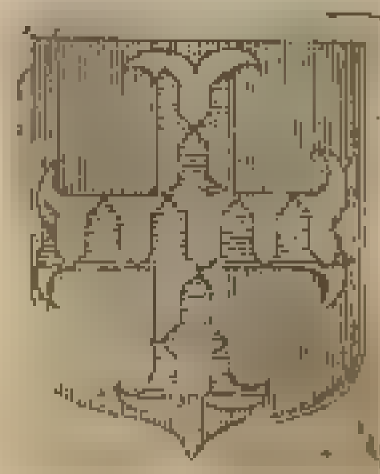

Aut Pinnulæ trigoniæ bisseną ex eadem aluta ostroque, sunt potius eorumdem BELLEVILLEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

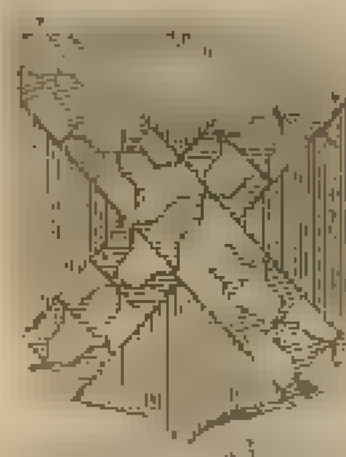
Offerunt se etiam ex ijs petasis Cruces tessetariæ.

Vti ordinaria Crux, in areolà virenti, quæ fuit EGINARDI Galliæ Cancellarij. *Philibert. Mong. in procem tit. tess.*

Aut Crux anchorata, in scuti valuulo puniceo, quæ est NANZAEI tessera, & icon gentilitia familiæ A CHASTRE in Gallia. *Idem.* *Insignia duratoris Equitum spiritus sancti.*

Aut Crux decussata, in eiusdem coloris alueolo, quæ à Ioanne Gulielmo Anglo ita figuratur.

Sed & scutariæ plinthides pariter fiunt ex ijs petasis;

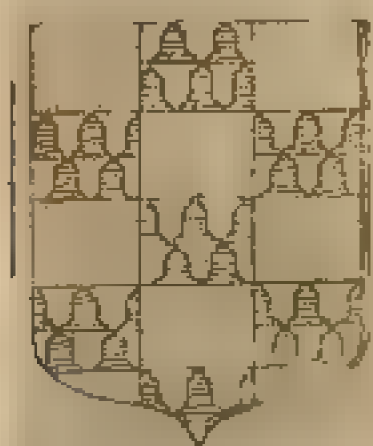
Vti

De gueulles à sept losanges de vair, 3. 3. 1.

Vti septenæ, inuicem nexæ, in parmula ostro illusa; & sunt Burgiorum in Regno magnæ Britanniæ. *Matt. Gilbertus.*

Atque adeo fiunt ex eis scutulæ, hoc est quadræ tessellæ maiores,

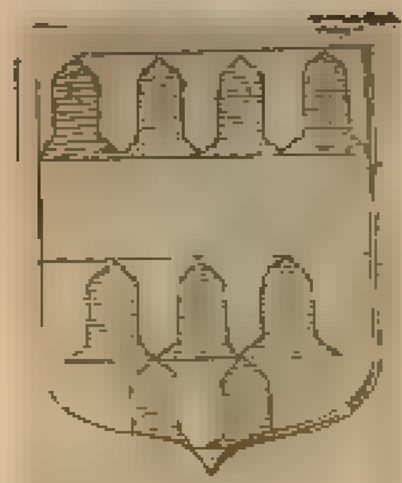

Vti septenæ, seu cum octonis alijs auratis, in stemmate Velascliorum in Hispania, *Alphons. Lopez de Haro, in Nobiliario genealogico Hispaniæ.*

Seu cum octonis alijs muricatis, & sunt Quiñoniorum item in Hispania. *Idem.*

Interdum ij petasi symbolici certo sunt numero adstricti,

Vt noueni, partim in supera, partim in media, & partim in ima scuti regione, cum interposita, secundo loco, instita metalli aureoli. Quæ est tesseraria icon familiæ A Boscho, & familiæ Ab Eldeken in Belgio. *Iacob. Hesselius, in speculo nobilit. Lusitanica.*

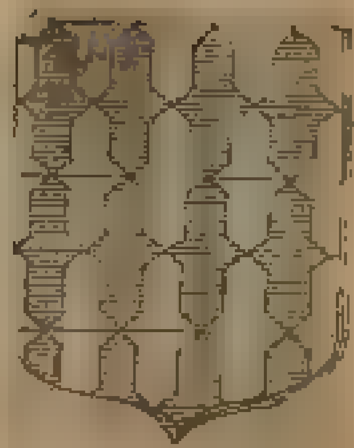
Quin imo inuersa, & simul oblique ordinata hæc cymbala scutaria inueniuntur, illa quidem in dextero, hæc in læuo semisse, cum adiecto eis cantherio puniceo:

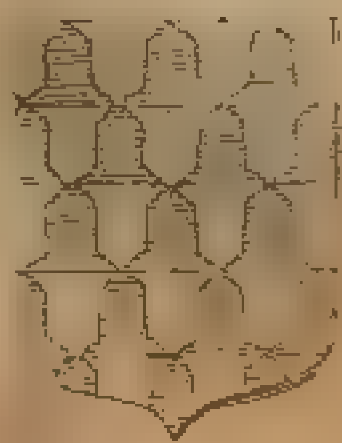
Sunt autem familiæ Sanseillae in Belgio. *Idem.*

Sibi

Vairé contre vairé.

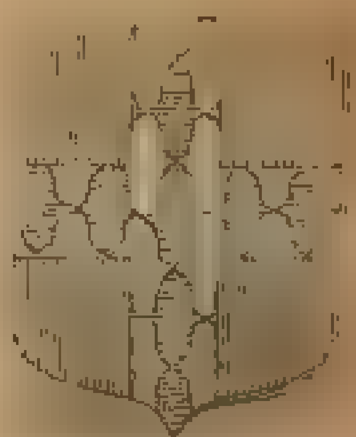

Prior variatio est, in gentilitia icone BONNIEREORVM, BVINESIORVM, & HAMESIORVM in Gallia, quæ componitur ex petasis cyaneis, in vellere aureo. *Marcus Gilbert.*

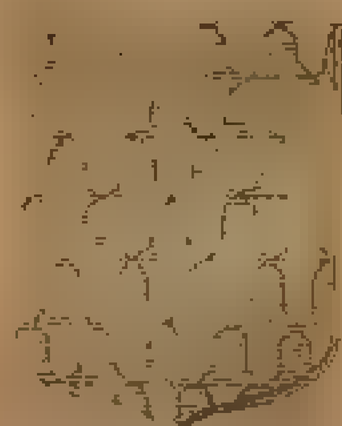

Sibi autem inuicem obuersi petasi, aut in scuti pagina vniuersa, sunt PLESSIORVM ANGERIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

De gueulles à la croix ... contre vairé.

Iidem petasi, quinque limitum, cum substrato eis auro, sunt ROCHFORTIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guilel. Anglus in Hist. in tesser.*

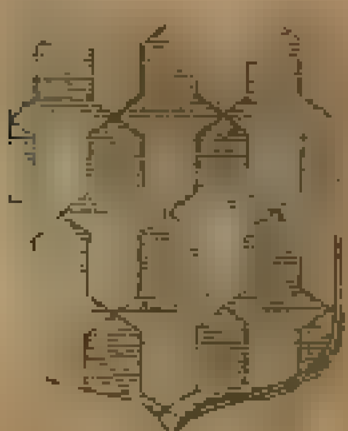
Aut in Cruce, signante puniceam scuti aream, referuntur à Philiberto Monetio, in praxi rei tesserariæ.

Ceterùm in hoc vellere petasite, variantur, vt dixi, aut villi aliquando, aut muscaria, aut etiam vtraque simul.

Septem limitum, sunt GVYNEORVM in Gallia, & Neapoli AFFLICTORVM. *Andreas de Ryst in tesseris Holl. lam. M S.*

M. S. ex Musæis Romanis.

Vair compasé d'or & d'azur.

Beffroy compasé d'or & d'azur.

Trium

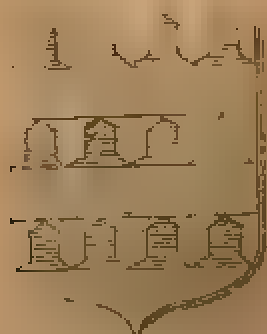
Trium verò limitum petasi grandiores ac decumani, in parmula ex auro villosa, sunt familiæ AVBETERRAE in Gallia.

Imbert. Mouet

Item ex petasis cyaneis, aureoque vellere, balteus succinctus lacrimolis puniceis, in aurata parmula, est BOVVIERORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Io.Gabel.Angl

Tres verò ex eis insitiæ, iunctæ totidem alijs insitiis aureolis, sunt in Vrbe Roma, familiæ MIGNANELLAE.

Alphons. Ciaccon. in Vita, & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

Atque adeo, oppositi petasi cyanei, sex limitum, pariter in vellere aureo, sunt HAMMESIORVM in Belgio. Altera eorum variatio est, in vellere quidem argenteo, sed cum galericulis.

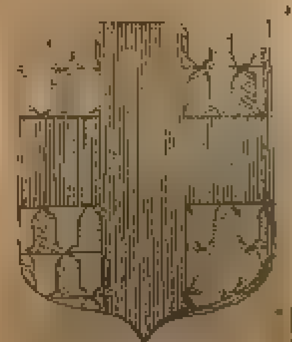
Io. Scohier in geneal. Croyæ fam.

Vaire d'argent, & de gueules.

Aut puniceis, ex quibus constat parmula gentilitia NIVELLEORVM in Belgio.

Iacob Hemricourt in suo speculo Nobilium Hasban.

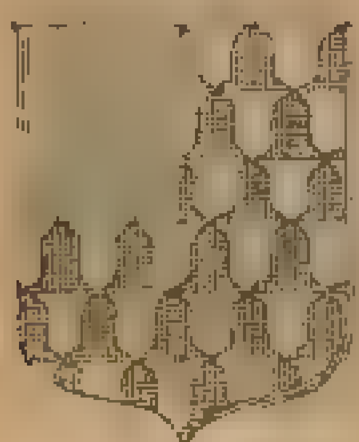
Vaire d'argent & de sinople, à la croix de gueules.

Aut cum eis 5. lericulis prasinis, adiectaq;

iectaq; ipsis Cruce punicea, in stemmate DOVLTEVILEORVM in Gallia. *Hieron. Gallor.*

Aut cum galericulis ianthinis, in schemate GRVTELEORVM in Gallia. *Hubert. Mont. de pranc. vel offi.*

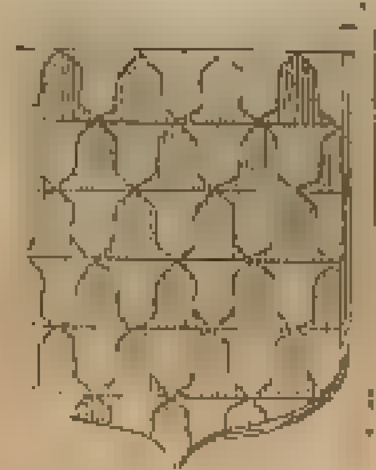

Aut cum eisdem atris, & superposito eis dextero teterante puniceo, in parmula symbolica ESTANTONIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guilielm. Angl.*

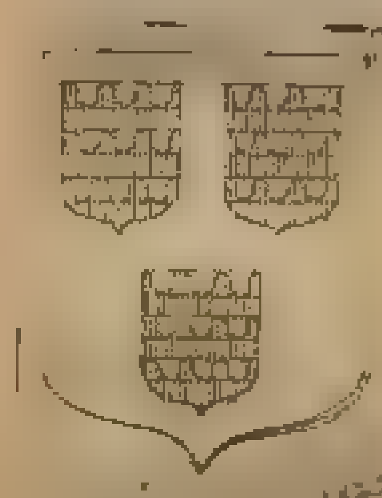
Tertia, hoc est vltima, in villis pariter atq; muscarijs variatio se offert;

Tum in petasis prasinis, quinque limitum, supra vellus auratum, cum tænia punicea medio loco interiecta. Quæ est tessera DVFFELDTIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. *Idem.*

Tum in petasis puniceis, limitum sex, supra vellus perinde auratum. Quæ icon scutaria est BAVFFREMONTIORVM, & CASSENELEORVM in Gallia. *Io. Lamb. Chifflet. Andreas du Chesne in Hist. gen. Gallica.*

Tum in scutulis insititijs tribus, quæ instituis sex, partim eodem modo petasatis, partim muscatis exarantur, in scuti maioris laterculo aureo. Hoc autem est schema MOVNCHENSEYORVM, in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guliel. Anglus in tract. etc.*

De Hermonico Vellere.
Cap. LII.

Exuviae Pontici muris, candidæ quidem suomet ingenio, sed sparsæ muscarijs atris, fuit alterę scutariæ alterū genus, quod iam prosequemur.

Vestiunt vero tesseræ hæc Hermonica, aut parmulam vniuersam, absque alio schemate eis addito.

D'hermines.

Atque ea tessera est Dvcvm Arenorigorvm in Gallia, & præterea ibidem Chagnteorvm, Sanmartinorvm in Belgio, & rursus in Gallia Pontlevreorvm, ac Vorreorvm.

Io. Iacob. Chifflet. in tesseris Equitum Vell. aur.
Marcus Gilbert.
Iacob. Hemricourt.
Andreas du Chesne en l'histoire des generations Galliæ.

At cum supero angulo dextero argenteo, in quo sit cantheriolus puniceus, est Midletoniorvm in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Gulielm. Anglus tesseris in tesserarum.

Cum tetrante ibidem, qui sit auro & cyano scutulatus, quadruplici serie, atque ostro insuper prætextatus, fuit Ioannis Primi Dvcis Aremoricorvm.

Philibert. Mauld. in fastis tess.

Cum ea prætexta punicea, circa totam scuti alueolum, est Vicecomitis Lemovicensis.

Marcus Gilbert.

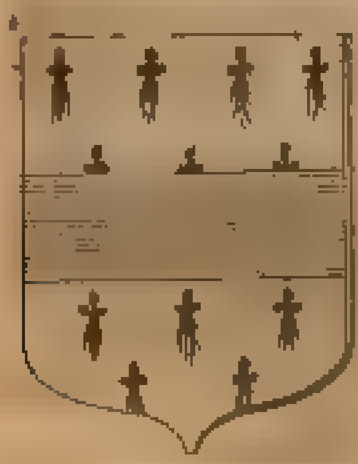
Cum ordinaria coronide punicea, est Lovdaisiorvm, Gvssacovrtiorvm.

Io. Iacob. Chifflet.
Marcus Gilbert.

Andreas de Chesn. in Hist. familiarum Nobil. Galliæ. RVM, & VIVONNEORVM in Gallia.

Cum eadem coronide denticulata, est M[illegible]RTAINSORVM in Belgio, & M[illegible]ATONEORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Iacob. Wiricont. Marc. Gilbertus.*

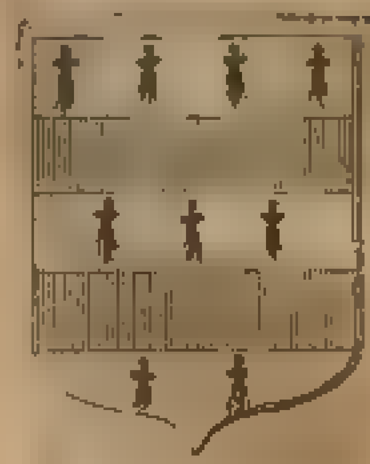

Iacob. Wiricont. Cum fascia cyanea, est OPPLEVVESTORVM in Belgio.

Marcus Gilbert. Cum eadem punicea [illegible] T[illegible]VILLEORVM in Gallia. S[illegible] tria alba punicea, est pariter in Gal-

Ita STRELLIORVM. *Idem.*

Cum geminata ea fascia punicea, est CORSVVAREMIORVM in Belgio. *Iacob. Wiricont.*

D' hermines à deux fasces de gueules, frettées d'or.

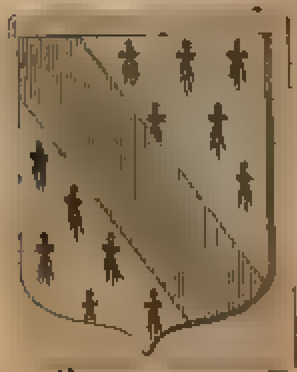

Cum clathris auratis, vtrique fasciæ impressis, est SAINCT-MARCOVIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Cum fascia punicea, tertiò repetita, est ROSTRENANEORVM item in Gallia. *Idem.*

Nn 2 Com

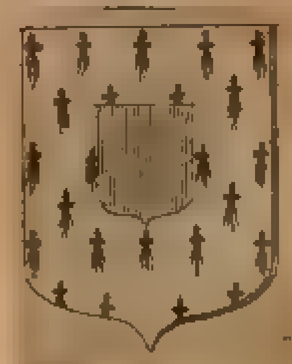
Marcus Gilbert. *Iacob. Hiericourt.* Cum puniceo balteo, est DESTAPPE-RORVM in Gallia, & STAVELEORVM in Belgio.

Cum fascia conserta, ex tesserarijs fusis coccineis, est VOORNEORVM in Belgio. *Iacob. Hiericourt. in speculo nobilit. Hannoniæ.*

Cum eodem balteo, laciniolis concoloribus succincto, est GEILLESTO-RVM in Belgio, *Idem.*

Cum puniceo scutulo ascititio, est HVLGREVEORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Marcus Gilbert.*

Vel cum solis ijs laciniolis, balteonē perfosso atque adaperto, est IRETO-NORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Ex Gulielmi Regi. ... tradit. ...*

Cum capreolis scutarijs tribus puniceis, est PLETTI-PATEORVM, & PLOEV-CIORVM in Gallia. *Idem.*

Cum

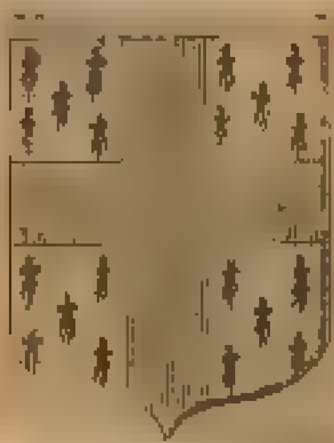
D'hermines à trois chevrons, le premier & le dernier de sable, le second de gueules.

Marc. Gilbertus. Cum capreolis totidem, ex quibus primus & postremus atri sunt, medius vero puniceus, est GALLONORVM in Gallia.

Cum Cruce punicea, quæ sit insita intùs alia Cruce argenteola, est MALTONIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. Idem.

Io. Baptist. Chifflet. Cum punicea Cruce, est familiæ SANCTAE ALDEGVNDIS in Belgio.

Cum decussata Cruce punicea, est SANCTAVORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

D'hermines fretté d'azur.

Io. Guliel. Anglus in [illegible]. Cum ea Cruce striata, est NORVVODIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Cum cyaneis clathris, est ibidem PLOBETIORVM. Marcus Gilbert.

Sed est quoque murina hæc diphthera,

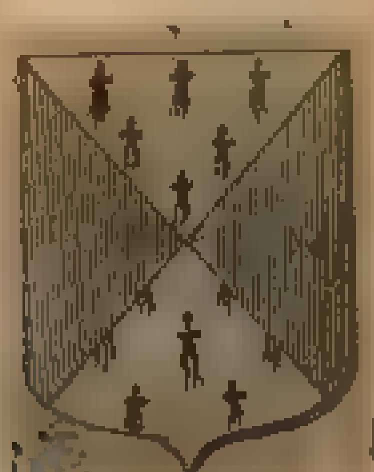
Nunc

Nunc in imo semisse, scuti ab latere intersecti, & superne punicei (cum sigillo argenteo tamen ibidem quinquies dentato) quæ tessera est BEFIELDORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guil. Anglus.*

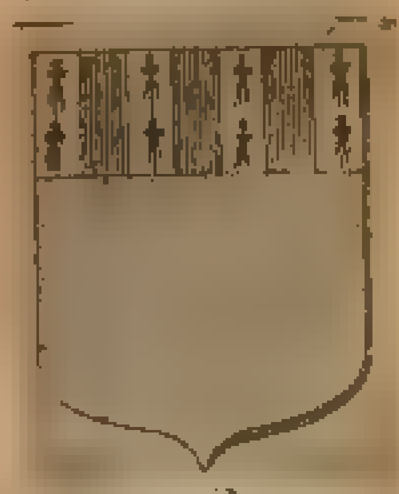
Nunc in semisse lævo, cum dextero semisse puniceo; atque est BAISSVYORVM in Gallia. *Insignia Auratorum Equitum Spiritus sancti.*

Nunc in supero atque imo tetrante, scuti diagonia partitione quadripartiti, & ad dexteram lævamque punicei. quæ icon gentilitia est KENTVVOLDIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guil. Anglus.*

Nunc in sola coronide sectaria, cum cetera parmulæ regione punicea. Quod stemma symbolicum est GVILLIEORVM DE IAVERSIO in Gallia, & ibidem etiam NEVVILLEORVM (si nummi tres aurei Bizantini tamen, ostro huius secundæ parmulæ imprimantur) atque in Belgio SELLESIORVM. *Marcus Gilbertus.* *Idem.* *Io. [illegible]*

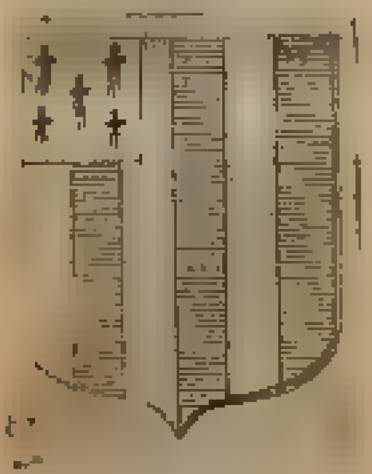

Nunc in ea coronide, ternis puniceis vacceris infusta, cum parmulæ ima regione auro constrata, atque hoc schema est MELDERTIORVM in Belgio. *[illegible]*

Videris etiam quandoque, ex hoc velere hermionico, dumtaxat aut angu-

angulos superos, aut superos tetrantes.

Au franc canton d'hermines.

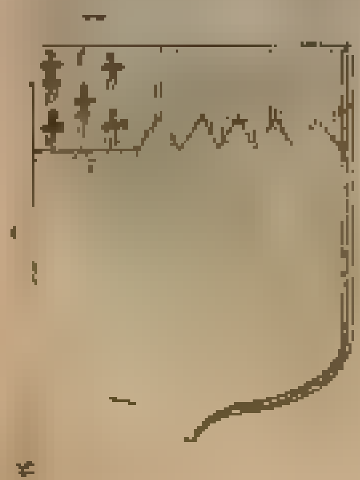
Vt pellitos angulos quidem, vel in scuti area, palis aureis cyaneisque sextès virgata; quæ tessera est SELLEYORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guilielmus*

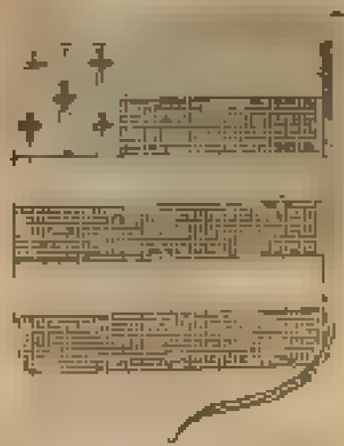
Vel in scuti area punicea, senis rhombis, angulioso foramine pertusis impressa. est autem icon symbolica FERRERSTONVM pariter in Regno magnæ Britanniæ. *Idem.*

Vel in ea, octonis pinnulis trigonijs, aureis cyaneisque, descripta: quod schema est ORTONORVM item in Regno magnæ Britanniæ. *Idem.*

Vel in aurata parmula, cum dentato apice scutario puniceo: quæ est BVSSETIORVM NORMANVILLEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert*

Vel in parmula item aurata, sed exarata ternis fascijs atris, quæ in Gallia est AVEROVLTIORVM. *Idem.*

Au franc quartier d'hermines.

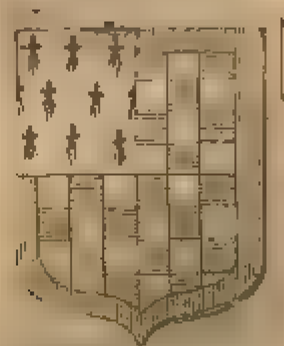

Pel-

Pellitus verò tetrans, vel areæ symbolicæ, perinde aureæ, sed vaterris puniceis tribus lemniscatæ, est DVRFLEORVM in Gallia: *Philibert Monet.*

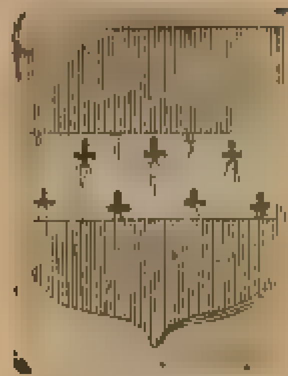

Vel eiusdem areæ, auro & sabulo scutulatæ, ductibus nouenis, est DIGOINEORVM in Gallia. *Andreas de Chesne in Histor. familiarum nobilium Galliæ.*

Vel eius etiam scutulatæ, auro & cyano, ductibus octonis, cum coccineo margine: est DREVXIORVM in Gallia. *Idem.*

Sunt deinde villosæ fasciæ, paliq; ac baltei: Vti villosa fascia hermionica,

A la farbe & [illegible].

Vel in scuti valuulo muricatô; quæ est familiæ LA CHAPELLE, *Marcus Gilbert.*

Vel in eo valuulo cyaneo; atque est VEILHETIORVM in Belgio. *Iacob Reineccius [illegible] nobilium [illegible].*

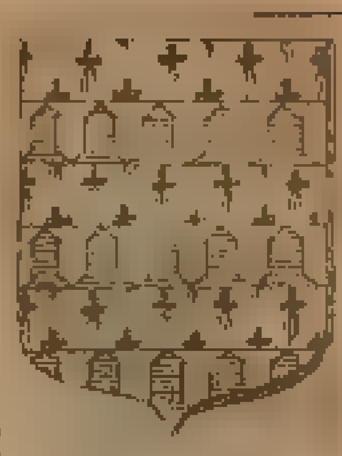

Vel in eo scuti valuulo prasino; atq; est GENOVILLEORVM, & OGNIEORVM in Gallia, cum tribus aureis nummis Bizantinis; *Marcus Gilbert.*

Est

Est familiæ de A[illegible], periade in Belgio.

Fascé d'hermines & de vair de six pieces.

Vel totidem fasciæ hermionicæ, iunctæ alternatim fasciis tribus peritatis. sunt autem ROC[illegible] in Gallia.

Vel hermionicæ fasciæ duæ, in parmula conchytiata, quæ est BEAVME[illegible]NILIORVM in Gallia, & [illegible]RVM in Belgio.

A la bande d'hermines.

Ad hæc balteus ex marina dipatheta: vel in muricata parmula, quæ est C[illegible]ORVM in Aremoricis, & HEM[illegible]ORVM in Belgio.

Le mesme.

Vel in adsimili parmula, [illegible] hermionicæ tres, ac sunt G[illegible]RVM in Hispania, & R[illegible] in Gallia.

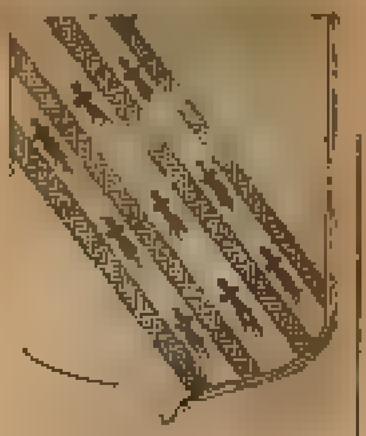

Vel in parmula muricata quidem,

Oo sed

sed ternis aureis fasciis taeniata; quae

Marcus Gilbert. est PIEDGRIMAVLTIORVM BRIQVEMARIORVM in Gallia.

Vel hermionicus balteus triplex exilior, in atris & iunctis balteis totidem laxioribus, intra illutam auro parmulam: quae est familiae GVEVARAE in Hispania, & in Regno Parthenopaeo.

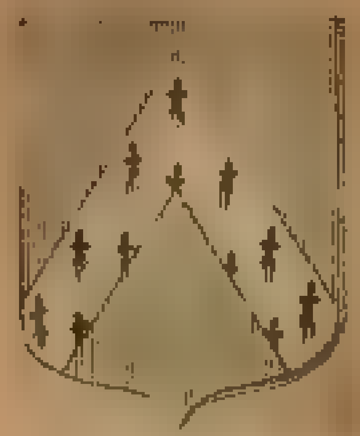
Io. Iacob. Chiffet.

Item sublicae scutariae pellitae tres, in parmula cinnabari expicta, sunt MONCORNETIORVM in Belgio, & familiae QVESADAE in Hispania.

Io. Scohier in geneal. Croyanam.

M. S. ex Musaeis Romanis.

De gueulles au chevron d'hermines.

Praeterea tesserarius capreolus, ex Pontica diphthera, in alueolo scuti puniceo, est GVISTELLIORVM, & RIVIERIORVM in Gallia.

Andreas du Chesne en Histoire ... Gal.

Marcus Gilbert.

Cum adiectis verò ternis rhombis in plenitudinem pectoris, est BERNAVRORVM in Regno magnae Britanniae.

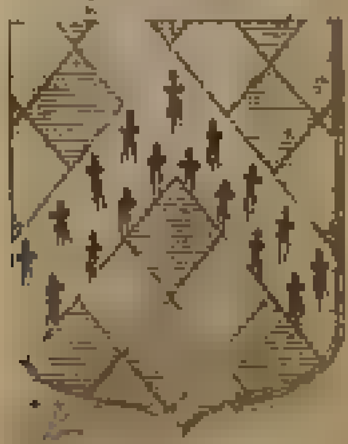
Io. Guiel. Anglus.

Eschiqueté d'or & d'azur au chevron d'hermines.

Idem capreolus tesserarius, ita pellitus, in parmula auro & cyano sculata,

Marcus Gilbert. tulata, est NEVBVRGIORVM in eodem *Idem.* Regno magnæ Britanniæ, & VVARVICKIORVM in Gallia.

In parmula, oxygonijs tessellis, aureis cyaneisque, vermiculata, similis *Andreas de Ryet* capreolus, est BEAVMONTIORVM in Gallia.

Tres autem pellitei capreoli, in capicta cinnabari areola scuti gentilitij, *Marcus Gilbert.* sunt MARTONVILLEORVM, & TRECESSONIORVM in Aremoricis.

Interdum partes alacoli quaternæ, ex hoc vellere, iunguntur quatuor alijs partibus coloratis, nempe puniceis:

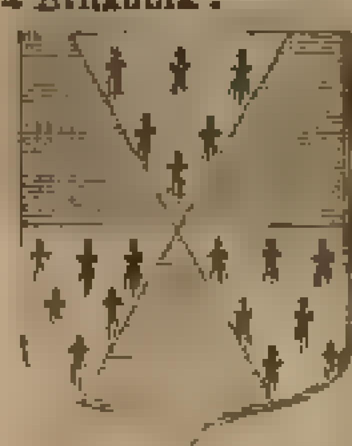

Cinq point de gueules equipolez à quatre d'hermines.

atque hæc est tessera BRIENNEORVM *Andreas de Ryet* in Gallia: fuitque DVCIS ATHENARVM, *in tesseris* [illegible] dum LVSIGNANI obtinerent Regnum *Marc. Gilbertus.* Hierosolymitanum.

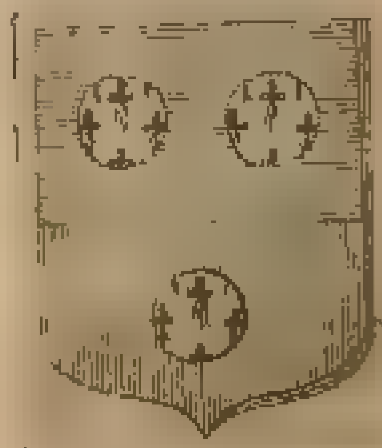

Scutariæ plinthides, duorum limitum cum medio, ex hoc herminico vellere, in parmula nigella, quæ coronide tenus ita incipiunt, vt in *Io Guhelm. Anst in tradit. tessar.* peiori limite appareant dimidiatæ, sunt VVANSELEITIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Trigoniæ pinnulæ tres, ex eodem vellere, & aliæ totidem sapphirini coloris, adferuntur à Ioanne Gulielmo. *Sect.5 c.1.*

Camp d'azur ou de gueulles à trois besans d'hermines, deux en chef, & un en pointe.

Nummi tres Bizantini, ex hac muris Pontici aluta, quorum duo sint, in supero semisse cyaneo, tertius in semisse imo puniceo, sunt CARBONEIIORVM DE CANISYO in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Crux in hunc modum pellita, intra miniatum scuti alueolum, est familiæ LA PALV in Gallia. *Io. Iacob. Chifflet.*

Postremò nec desunt huius diphtheræ compositæ paradigmata. Vti aluta scutaria,

Hermines composée.

Vel coloris crocei, cum nigris muscarijs,

Vel coloris nigri, cum ijsdem muscarijs, aut vicissim croceis,

Aut certè candicantibus. Quæ tria paradigmata gentilium tesserarum, ex hermionico vellere composito, proponuntur à Ioanne Gulielmo. *Sect.1 c.4.*

De Leone. Cap. LIII.

SI tot iam leones vellem figurare, quot eos esse in gentilitijs Virorum nobilium, & Procerum tesseris deprehendo, equidem non æquarem modò Lucium Syllam, qui in prætura sua Romæ, centum iubatorum pugnam dedit: sed eum ipsum, & præterea Pompeium Magnum, qui iubatorum trecentorum, & quindecim; atque adeo Cæsarem Dictatorem, qui quadringentorum certamina edidit, superarem. Neque illos extraherem, aut ex lustris Africæ, aut ex Lybiæ spelæis, aut ex obscuris theatrorum antris & caueis; verùm ex Nobilium, Magnatum, & Regum stemmatis, atque ex eorum gloriosis, & sanè illustrissimis monumentis. Plinius.

Leonem videlicet Heroes plurimi, inclytique Duces, pro suæ fortitudinis tessera, in omni æuo, susceperunt: vtpote qui profiterentur, (quemadmodùm insinuaui aliàs) se in hostes haud ferri aliter, quàm leonum instar, aduersùs imbelles feras.

Sed peculiariter hoc egerunt Dynastæ Prouinciarum Belgij, sequuti Godefridum Bulleoneum, ad expeditionem sacram. Id verò causæ videtur, cur pleræque iam Belgij Prouinciæ, Leonem pro insigni suo retineant; variato tamen schemate, eius aut coloris, aut metalli.

Petrus Doulter-mann in tota Fr... Gemma.

Tãta multitudine quidem sculpere in præsentia, icones Leonum, ego maximè operosum reor. Attamen prodibunt pulchre: nempe ad honorem dumtaxat, non autem ad horrorem.

Ceterùm ad confirmandam sententiam nostram, de gentilium harum tesserarum origine, ex prisco ornatu rei vestiariæ, conferent etiam hæ icones ferarum; quippe vestimentis additæ, opere phrygio. Dum autem schema natiui coloris exuunt atque immutant; tunc enimuerò, aut ad argumentum Principum colorantur, aut proprio familiæ amiciuntur panno. Si ita non esset, cur Leones, Pardos, Aquilas, cur Aues alias; cur Lilia, & Rosas, non sine quadam depravatione, ac penè dixerim naturæ iniuria, insignibus proprijs exueremus?

Iam autem icone distincta repræsentabuntur, quæcumque discrimen faciunt, tum in ipso Leone, qui est ferarum Rex, tum deinde in Aquila, quæ est auium Regina, & ideò licebit paucioribus postea prosequi alia, quæ spectabunt ad formas animantium reliquarum.

De gueulles, au Lyon d'or rampant

Aureus leo, erectus, seu exsiliens, ac versùs dexteram se proripiens, in parmula conchyliata, est familiæ GASERANAE, HOMETIAE, MARTONERIAE, MONTMIRELIAE, PONTALLIERIAE, PONTIAE, PVYAE, SVISSIONIENSIS VETERIS

Marcus Gilbert. Adrian. Marbres in iis. Antiquit. Ambian. Andreas du Chesne in Hist. familiarum nobil. Galliæ.

nis in Gallia, & in Belgio familiæ VVAROVXIAE.

Iacob. Hilicsum.

D'azur, au Lyon d'or.

In scuti valuulo cyaneo, est BELLENAVIAE familiæ, ELUYAE, CHAMPLITAE in Gallia, est item FINLANDIAE in finibus Regni Cimbrorum, GARBOLINI, GRASSALAE in Gallia, MARCYAE in Lotharingia, rursus in Gallia MONTGOMERIAE, atque RODDESIAE.

Marcus Gilbert.
Iohannes Glasser.

De sinople, au Lyon d'or.

In prasina scuti areola, est familiæ OVAVILLIAE, ac ROBBESATIAE in Gallia:

Marcus Gilbert.

De sable au Lyon d'or.

In solo scuti sabuleo, est BVTTIEREORVM, & GOVXIORVM DE RVPTIO in Gallia, & B.NSFELDIORVM ad Rhenũ.

Marcus Gilbert.
VVappenbuch.

D'azur, au Lyon d'argent.

Argenteus Leo, in parmula coloris veneti, est familiæ ALBERTIAE Venetijs, BELLHOMIAE in Vrbe Roma, BREVILIAE, CHALONCIAE, CHEMINIAE, FIEFFIAE, & IVGHIAE in Gallia.

M. S. ex Musæis Romanis.
Marcus Gilbert.

De gueulles, au Lyon d'argent.

In muricato scuti valuulo, est familiæ GRANDIERIAE in Gallia, Ho-

Marcus Gilbert.

VVAR-

VVARDIAE in Regno magnæ Britāniæ, LODRONIAE in Imperio, MOVBRAIAE rursus in magna Britānia, PIETRESENIAE, SAVCYAE, ac VITRIAE in Gallia.

De sable, au Lion d'argent.

In scuti areola virenti, est MONTIGNYORVM, NORTMANTIORVM, ROCHEBRETTEAVIORVM, ac SARCELIORVM in Gallia.

De sable, au Lion d'argent.

In atro scuti laterculo, est CAPECIORVM Neapoli, MEVLANTIORVM, & MEVLTENIORVM in Gallia.

D'or, au Lion de gueulles.

Puniceus Leo, in parmula quidem auro constrata, est ANDREELIORVM in Gallia, est LORAE familiæ in Misnia, est BARQVEBECORVM, BRVCOVRIORVM, CCHENIORVM, GA[illegible]DIORVM, GRAMMONTIORVMQ. in Gallia, HERSTORVM in Belgio, & rursus in Gallia GALERESIORVM† & G[illegible]QEVILLEORVM.

D'argent au Lion de gueulles.

In argenteo autem valuulo, est AVFEVILLEORVM, ESTRAC[illegible]M, & FRESNEORVM in Gallia, est V[illegible]
+ GVSSONIORVM, GA[illegible], & NALDENVICEORVM rursus in Gallia, est in Lusitania familiæ A SILVA: est denuo in Gallia TERMESIORVM, & VVLFFENIORVM in Marchia.

Cyaneus Leo, in parmula auro illita, est GRANDMONTIORVM, GRANSIORVM, LVCEORVM, ROVCYORVMQ. in Gallia: Romæ verò SANTINIORVM.

At

D'argent, au Lion d'azur.

D'or, au Lion de pourpre.

Aubert. Cantain. [illegible] de Rebus [illegible] Francis & [illegible] Ardennensium

[illegible] Wappenbuch.

At in parmula argento clara, est FERRERIORVM in Insubria, & VVELSENIORVM A THEVRBACHIO ad Rhenum.

Ianthinus Leo, in lutea scuti areola, est LACIEORVM in Regno magnæ Britanniæ.

D'or, au Lion de sinople.

D'or, au Lion de sable.

Prasinus Leo, in laterculo scuti aureo, est BERTRANEORVM in Gallia. — Marc. Gilbert.

Leo ater, in alueolo quidem luminis crocei, est BRAVDICOVRIORVM, & B[illegible]VERESIORVM in Gallia, Venetijs GEORGIORVM, SCONDITORVM Neapoli, & rursus in Gallia TROVSSEBOISORVM. — Marcus Gilbert. M. S. ex Musæo Romano. Marcus Gilbert.

D'argent, au Lion de sinople.

D'argent, au Lion de sable.

In viuo eiusdem [illegible] argenteolo, est METTELIORVM in Saxonia, & in Gallia VERSEILLESIORVM. — Wappenbuch. Marcus Gilbert.

At in vasculo alterius metalli, est Be-

Marcus Gilbert. *Andreas de Chesne en l'Hist. fam. nobil. Gallia.* *Marcus Gilbert.*

BETHAVCOVRTIORVM, CERRIERRSIORVM, FIENESIORVM, FOVCAVLTIORVM in Gallia, FRESNESIORVM ATREBATVM in Belgio, MESGRIGNYORVM, PAIOTIORVMQ. iterum in Gallia.

Hactenus icones Leonum dedi, expressas simplici ornatu vnius, aut coloris aut metalli, absque vllo alio discrimine. Iam prosequar ea, in quibus multiplex cum appareat variatio, inest pulchritudo maior etiã; (quod vero præcipuum est) fundatur interdum familiarum distinctio: tametsi discrimina quædam exigua nonnumquam ea esse videantur.

Nempe si lingua dumtaxat, vel vngues, vel dentes, vel coronæ dissideant à schemate corporis totius in leone, id exprimi debet, in descriptione gentilium tesserarum, etenim prosapiæ ac generis discrimen arguere solet.

Lion d'azur lampassé, ou langué de gueules.

Leo cyaneus, cum lingua puniceа, in scuto valuato aureolo, est familiæ AQVAVIVAE, in Regno Parthenopæo.

Ex Iacob. Chifflet.

Lion de gueules, armé d'azur.

Puniceus leo, cum falculis cyaneis, in aureolo item solo, est scutum gentilitium ARMENIAE. Argenteus autem leo, cum falculis puniceis, in veneti luminis areola, est MELDARDTIORVM in Belgio.

Ex Iacob. Chifflet. *Lion d'argent, armé de gueules.* *Iacob. Mertens.*

At frequentius & lingua & falculæ in leone imbuuntur lumine eodem, dissimili tamen à lumine iconis totius.

Lion d'or, lampassé & armé d'azur.

Ita leo aureus, in muricata parmula, cum lingua vngulisque cæruleis, est PONTAILLEORVM in Gallia: si verò prætextam parmulæ addas, quadris maioribus, ex argento & cyano impressam, est HOMBORCHIORVM in Belgio. Cum lingua verò & vngulis coloris atri, est tessera INSVBRIAE.

Ex Iacob. Chifflet. *Bordure componée en cantonnée d'argent & d'azur.* *Ex Iacob. Chifflet.* *Lion d'or lampassé armé de sable.*

Aureus leo rursus, ostro linguatus & vngulatus, in sapphirini coloris

Ex Iacob. Chiffl. *Lion d'or lampassé, & armé de gueules.*

loris parmula, est MASMINESIORVM in Belgio, & in Gallia PIEDEFERRORVM.

Io. Iacob. Chifflet. Marcus Gilbert.

Aureus item leo, in areola coloris prasini, cum ostro pariter in lingua falculisque, est ROBERSARTIORVM in Gallia.

Insignia Aurato-rum Equitum Spirœus familiæ.

Idem aureus leo, ita linguatus, vngulatusque, in parmula coloris atri, est insigne BRABANTIAE.

Io. Iacob. Chifflet.

Argenteus leo, cum lingua falculisque aureis, in solo scuti puniceo, est GVASCONIORVM in Gallia, & ibidem MONTFORTIORVM ac SABRANTIORVM, VVASSEMBERGIORVMQ. in Belgio, Cum cyano autem, in lingua, & falculis, est MOVBRAIORVM in Regno Magnæ Britanniæ.

Insignia aurato-rum Equitum Spirœus familiæ. *Eadem.* *Iacob. Hericourt.*

Leo denuo argenteus, sed lingua vnguibusque coccineus, in parmula virenti, est MONRICHSORVM in Gallia.

Andreas de Chesne in vetus. familiarum Regal. Galliæ.

Argenteus item leo, perinde lingua & vnguibus puniceus, in furui luminis alueolo, est HOVSTEORVM in Belgio, & in Gallia LIONNEORVM.

Io. Iacob. Chifflet. *Marcus Gilbert.*

Lion de gueulles, lampassé armé d'azur.

Purpuratus leo, cum lingua falculisque sapphirinis, in aureo quidem scuti laterculo, est BERGIORVM à Dolheimio, & BERGIORVM à SANCTO VVINOCO in Belgio, atque est insuper GAVREORVM, sed cum striato præterea margine sabuleo.

Marcus Gilbert. *Insignia Auratorum Equitũ Spirœus familiæ.* *Io. Iacob. Chifflet.*

At in laterculo argenteo, idem leo purpureus, cum lingua & falculis aureis, est LOSEORVM in Gallia; cum ijs vero atris ibidem est LARRORVM.

Lion de gueulles lampassé, armé d'or ou de sable. *Marcus Gilbert.*

Lion d'azur, lampassé, armé de gueulles.

Cyaneus leo, nunc in parmula auro consirata, cum lingua & falculis coccineis, est ROVSSYORVM in Gallia.

Insignia auratorum Equitũ Spirœus familiæ.

Nunc in eadem parmula argentata, cum lingua & falculis perinde coccineis, est VALDENTIORVM in Gallia, & ibidem COISMEORVM.

Eadem. *Marcus Gilbert.*

Leo

Lion de sable rampant, armé de gueulles.

Lion d'or couronné de mesme.

Leo ater, seu in crocei luminis areola, cum ostro item in lingua vnguiculisque, est FLANDRIAE tessera, & MANIAE etiam: atque adeo est BEAIEVORVM in Gallia, ibidemque LIGNERISIORVM MEBENVILLEORVM.

In Iacob. Chifflet.

Idem.

Insignia Auratorum Equitum Spiritus Sancti.

Marcus Gilbert.

Seu in areola argento illita, leo ita expictus, tam in pelle ac villis, quàm in lingua falculisque, est BERSTETIORVM in Vvestphalia, FIENNESIORVM & PAILLATRIORVM in Gallia.

VVappenbuch seu liber insignium Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Insignia Auratorum Equitum Spiritus Sancti.

Ad hæc diadematus auro, leo item aureus, in veneti luminis areola, est SAVLXIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Cum diademate autem puniceo, leo perinde aureus, in parmula eiusdem coloris veneti, est RASSENGHYENORVM in Gallia.

Lion d'or couronné de gueulles.

Marcus Gilbert.

Et cum eo diademate cyaneo, adsimilis leo aureus, in muricata scuti areola, est ASPREMONTIORVM in Gallia.

Lion d'or couronné d'azur.

Marcus Gilbert.

Lion de sable, lampassé de gueulles, denté & armé d'argent.

Lion d'argent couronné d'or.

Peculiariter IVLIACI tessera, leo nigellus, in aurata parmula, rubet lingua dumtaxat, falculis verò & præterea dentibus argenteis renidet.

In Iacob. Chifflet. in tessera Equitum Vell. Aur.

In eiusdem coloris areola, leo argenteus, aurea corona redimitus, est VVANGENIORVM in Alsatia.

VVappenbuch seu liber insignium Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Lion de gueulles couronné de mesme.

Puniceus leo, cum corona item punicea, in aurei metalli valuolo, est ALBERTIORVM in Gallia.

Insignia Alberti Equitis Sp. ... Sancti.

Cum aurea deinde corona, in valuulo argentei metalli, leo pariter puniceus, est OBERSTAINIORVM ad Rhenū.

Lion de gueulles couronné d'or.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Lion d'azur couronné d'argent.

Cyaneus leo, in aurato scuti laterculo, diadematus argento quidem, est GRANCYORVM, citro autem, est GRASATORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Lion d'azur couronné de gueulles.

Niger leo, auro coronatus, in parmula eiusdem metalli, est familiæ TORTELLAE in Regno Parthenopæo. Vel vinctus corona cynnabari expicta, est DAVDRICOVRTIORVM in Gallia. In argentea verò parmula, leo perinde ater, aureo diademate præfulgens, est BVRENIAE familiæ in VVestphalia.

Lion de sable couronné d'or en de gueulles.

M. S. ex Musæo Romanæ.

Marcus Gilbert.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Lion d'or couronné lampassé & armé d'argent, en d'azur.

At leo aureus, in parmula rubenti, cum diademate lingua & falculis argenteis, est RVMIGNYORVM in in Gallia. Cum ijsdem verò cyaneis est MIRABELLIORVM. Vel etiam cum diademate aureo quidem, sed lingua & falculis cyaneis, est PONTALLIERIORVM in Gallia.

Andreas de Chesne in Histor. familiarum nobil. Galliæ.

Idem.

Marcus Gilbert.

Aureus leo perinde, tum in exuuijs, tum in diademate, sed in lingua & falculis coccineus, intra pullatam scuti areolam, est tessera COMITIS PALATINI ad Rhenum.

Lion d'or couronné de mesme lampassé, armé de gueulles.

Io. Iacob. Chiffl.

Lion d'argent couronné, lampassé, armé d'or.

Argen-

Argenteus leo, cum redimiculo lingua vnguibusque aureis, in muricata parmula, est CHASTELVSIORVM in Gallia, & in eadem parmula sabulea, est GAESBECKIORVM in Belgio. Diadematus autem auro similis leo, & ostro linguatus vngulatusque, est SCHENCKENIORVM ab HEGDECKIO ad Rhenum. Vel cum lingua tantùm ex ostro, est EBERSTEINIORVM in Imperio, sed in scuti area tamen cyanea. Vel in hac area scuti punicea, leo argenteus, coronatus & vngulatus cyano, est VAVASSEVRIORVM in Gallia. Vel in eadem scuti area sabulea, leo argenteus, cum corona, lingua, & falculis coloris prasini, est LVREDAVM in Gallia.

Philibert Moret.
Io. Iacob. Chifflet.
Lion d'argent, couronné d'or, lampassé, & armé de gueules.
VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.
Io. Iacob. Chifflet.
Lion d'argent couronné, armé d'azur.
Marc. Gilbertus.
Lion d'argent, couronné, lampassé, armé de sinople.
Marcus Gilbert.

Lion de gueulles, couronné, lampassé, armé d'azur, en or.

Coccineus leo, in aureo quidem scuti alucolo, cum spira & lingua & vnguibus cæruleis, est HABSBVRGIORVM in Austria. Et in alucolo argenteo, cum corona & falculis aureis, est AIXONIORVM à SCHONVORSTIO in Belgio; cum aurea insuper lingua, est LAMAYORVM item in Belgio, & in Gallia GOVIONIORVM, MATIGNONIORVM, & MONSSOYEORVM. Et cum ora scuti sabulea, vndenis aureis nummis Byzantinis impressa, est SEHERENBERGIORVM in Belgio. Vel cum atris diademate lingua & falculis, est FIMARCONIORVM in Gallia.

Lion de gueulles, couronné, lampassé, armé d'or.
Iacob. Hericourt, in speculo nobilit. Hannoniæ.
Idem.
Marc. Gilbert.
A la bordure de sable, chargée d'onze besans d'or.
Io. Iacob. Chifflet.
Lion de gueulles couronné lampassé, armé de sable.
Marcus Gilbert.

Lion de sinople, couronné, & armé d'azur.

Prasinus leo, in parmula auro illusa, cyano diadematus & vngulatus, est BRIQVEBECIORVM in Normandia.

Marcus Gilbert.

Lion de pourpre couronné, lampassé, armé d'or.

Ianthinus leo, cum regio redimiculo, lingua, & falculis aureis, in argentea scuti areola, est tessera REGNI LEGIONENSIS.

Io. Iacob. Chifflet.

Lion de sable couronné, lampassé, armé d'or.

Pullus demum leo, seu in scuti

alucolo

alueolo aureo, cum ſpira lingua & vnguibus coccineis, & cum prætexta ex anguloſis teſſellis argenteis cocci- *Io. Iacob. Chifflet.* neiſque, eſt teſſera NVREMBERGAE. Seu in alueolo ſcuti argenteo, cum diademate, lingua, & talculis aureis, *Marcus Gilbert.* eſt POSTEAVIORVM in Gallia. Cum iis verò inſignibus puniceis, eſt GE- *Iacob. Hiſtorius.* NEFFIORVM, & OREILHEORVM in Bel- gio. Rari deinde, ſed aliqui tamen ſunt leones, etiam numellati.

D'or au lion de gueules accolé d'argent.

Vel puniceus leo, cum argentea numella, in ſcuti valuulo aureo: quod *M. S. de Maſsis Romanis.* ſtēmma eſt GALLETOTIAS familiæ in Gallia.

Lion d'or accolé d'azur.

Vel aureus leo, cum diademate item aureo, cyanea verò numella, in parmula cinnabari fucata: eſt autem *Wappenbuch.* MENTLERIORVM in Sueuia.

Lion d'argent, accolé d'or.

Vel argenteus leo, diadematus pariter & numellatus auro, in pullo ſcuti alueolo, qui eſt HORNSBERGIO- *Wappenbuch.* RVM in Haſsia.

Vel leo ipſe pullatus, ſed cum eo loro ad collum aureo, exſertaque lingua coccinea: atq; is eſt ALLESIAE *Marcus Gilbert.* familiæ in Gallia.

Rariores adhuc, ſed nihilominus aliqui leones reperiuntur, cum triſida trabecula, quaſi iugo, impoſita ceruicibus, ſeu armis eorum: cuius quidem ſit ſignificatio, ſeorſim alibi exponetur.

Vel

Lion chargé d'vn lambeau sur la teste.

Vti puniceus leo, cum lingua falculisque cyaneis, & cum cyanea insuper ea trifida laciniola, in solo parmulæ aureo est autem icon gentilitia familiæ CANTELMAE in Regno Parthenopæo.

Andreas de Ryn.

Aut in simili areola leo nigellus, ostro linguatus atque vngulatus, cum ea laciniola tridenti, pariter ostro illusa, quod schema symbolicum est BEAVIEVORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Frequentiùs agmine caudæ leones discriminantur, qua se identidem flagellant, ac generosam ad iracundiam prouitant: vt propterea pingi soleant cum ea semper, versùs humerum, reiecta. Est porrò leonis tesserarij cauda vtplurimum simplex; aliquando tamen bifidam videas.

Lion d'azur a la queue fourchue.

Vt vel in leone cyaneo, intra parmulam auream; qui est DVDLEYORVM in Regno Magnæ Britanniæ.

Marcus Gilbert.

Lion à double queue.

Vel in leone argenteo, bis caudato, cum diademate lingua & falculis aureis, quæ tessera est REGVM BOHEMORVM. Atque eiusmodi est, quoad caudam scilicet bifidam leo, seu aureus in conchyliato scuti valuulo VVITASSEORVM DE CONTY in Gallia; seu puniceus in argentea scuti areola FAVCEMBERGORVM, seu ater, in latercuto eiusdem metalli COLEMBERIORVM, atque ESTENDARDIORVM, item in Gallia.

Io. Iacob Chiflet. *Marcus Gilbert.* *Idem.*

At ea duplex cauda interdum in decussim est traiecta.

Leon de gueules a la queue fourchue, passee en sautoir.

Cuiusmodi est puniceus leo, diadematus linguatus & vngulatus auro, in valuulo scuti argenteolo: quæ est tessera LVXEMBVRGI, & LYMBVRGI etiam: modò ei linguam ex aurea in cyaneam immutes. Io.Iacob.Chifflet.

Vt in leone puniceo, intra eiusdem metalli argentei parmulã gentilitiã, quę est VALKENBVRGIORVM in Belgio. Iacob.Illeitzant.

Singularis est aureus leo familiæ PAPPACODAE, in Vrbe Parthenopæa, qui extremam caudam, ore arreptã, mordicùs tenet, in furoi luminis alueolo; an vt dolore magis iram prouocet? id affirmarem vtique, si de leone hoc Historicorum aliqui perhiberent. Andreas de Rye

In leone argenteo, cum redimiculo & lingua & falculis aureis, intra pullatam parmulam tesserariam, quæ est BOVRNONVILLEORVM in Belgio. Io.Iacob.Chifflet.

Sed enim ignauiæ notat Ioannes Gulielmus, aut leonem catenatum: I.G. 3. c. 18.

Nonnũquam etiam apparet priùs nodo adstricta, & tum deinde decussatim traijcitur:

Leon de gueules à la queue nouee & passee en sautoir.

nempe atrum, in parmula argento illusa;

Aut

Aut leonem album violaceum, in parmula eiusdem metalli, qui intra ima crura caudam abijciat, & eam inglorius quasi humi trahat.

Hanc eius censuram equidem admitterem faciliùs, quàm alteram enimuerò seueriorem; dum nimirum, haud sine probro esse, ait, leonem, qui versùs læuam respectet, dum prosilire versùs dexteram videtur. Nempe leonis vis præcipua in oculis est: & tam aspicere, quàm respicere, absque suspicione ignauiæ potest.

Certè aureus leo, in muricata parmula, versùs dexteram se proripiens, atque in læuam respectans, est nobilis tessera COMITVM AMBELORVM in Gallia. *Philibert. Monet. in praxi ...*

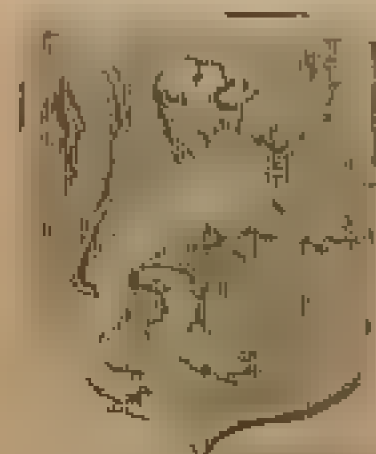
Puniceus autem leo, versùs læuam incitatus, sed versùs dexteram intuens, intra metalli argentei alueolum, est scutaria icon HEIDORVM in Silesia. *Vt Aspimbach seu Liber insig. Germaniae Imperij, ac totius Germ.*

Posse saltem pingi leones, versùs læuam euntes, neque hos censeri degeneres, alibi euincam. Interim vt eos etiam proponam: sunt huius generis.

Lion d'or rampant.

Aureus leo, diadematus auro, linguatus & vngulatus ostro, in parmula luminis veneti, est autem hæc tessera GELDRIAE. Similis leo ex auro, absque alio discrimine, in scuti valuulo atro, est SCHARTZELORVM ab HERMANSBERGO in Bauaria, & cum diademate tantum aureo, est BORDENIORVM ad Rhenum. *Io. Iacob. Cur. ...* *Vt Aspimbach seu Liber insign. Germaniae Imperij, ac totius Germ.* *Idem.*

Lion d'argent rampant.

Argenteus leo, in valuulo scuti coccineo, est VVEIDORFIORVM in Silesia. Et cum diademate lingua falculis aureis, caudaque bifida, in decussim tra-

tratecta, est Bronckhorstiorum in Belgio. Diadematus autem auro tantùm, in parmula nigella, est Oberkirchiorum in Alsatia, Vvarsbergiorum, & Vvirschbergiorum ad Rhenum.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij ac terrae Germ.

Leon de gueules couronné.

Puniceus leo, in parmula quidem auro constrata, est Vnruhiorum in Silesia. Et in parmula illisa lumine alterius metalli, est Ferreniorum in Suevia.

VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac terrae Germ.

Idem.

Leon d'azur couronné.

Cyaneus leo, in argenteo scuti valvulo, cum diademate lingua & falculis coccineis, est Adelmanneriorum in Suevia.

VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac terrae Germ.

Leon de sinople et couronné.

Prasinus leo, cum lingua & falculis puniceis, est Rhiniorum in Suecia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac terrae Germ.

Leon de sable couronné.

Ater leo, in solo scuti argenteo, est Kunheimiorum in Silesia. & si addas ei aureum diadema, est Schenckeniorum à Landsbergio in Imperio.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac terrae Germ.

Priusquam progrediar ad icones alias leonum, par est inter agmina dissimila tot iubatorum, etiam leæna prosiliat, quæ sanè quæri posset, quòd in his tesseris adeo sit infrequens,

Idē VVappenbuch [illegible]

vt

D'azur a ... banne d'argent

vt vna dumtaxat mihi iam se offerat, cyano vestita, in argentei metalli alueolo, est autem schema LVBRINIORVM in Gallia. *Marcou Gilbert*

Iam vt veniam ad parmulas bifariam sectas, atque ordiar ab ijs, quæ capite scutario dirimuntur.

Argenteus leo, in scuti area puniceа expictus, cum apice cyaneo, est RVBEORVM in Insubria. *Ambroise de Byzt. in ressor. Nobil. M. Fr.*

Aureus autem leo, in valuulo scuti cæruleo, cum apice scutulis orthogonijs, duplici serie, argenteis & puniceis vermiculato, est MILLETIORVM in Gallia. *Marcou Gilbert*

Sed cum areæ ita dirempta frequentius imprimitur iustæ magnitudinis leo.

D'argent, au chef de gueulles, au lion d'azur brochant sur le tout.

Vel cyaneus leo, cum lingua & falculis auratis, in area metalli argentei, coronide tenus tamen, quæ est superne muricata. atque hoc est vetus stemma VENDOSMIORVM in Gallia. Vel mutata sede eius vtriusque coloris & metalli, pariter leo cyaneus, est item in Gallia MA... ORVM. *Anderon duche* *Marcou G...*

D'azur au chef d'or, au lion de gueulles brochant sur le tout.

Puniceus leo, in parmula sapphirini coloris, cum apice eius aureo, est FRANV...EORVM pariter in Gallia. Si huic leoni autem, ex argento *Marcou Gilbert.*

vngues linguam & diadema inornaueris, est BONAVORVM perinde in Gallia. Vel si leoni eidem puniceo substernas aurum, in scuti regione laxiore, atque in apice vellus cymbalite, est LEMONESTORVM item in Gallia.

Marcus Gilbert.

De Gaise avec les ... armes ... fut ... tout.

Argenteus leo, in area scuti sabulea, cum sceli eius apice puniceo, est BERNAVMORVM in Belgio.

Iacob. Hemelrius.

Pinguntur quoque integri leones, in parmulis aut bipartitis, aut lemniscatis, aut icone aliqua minore signatis.

Vti aureus leo, puniceam linguam exserens, in valuulo superne sapphirino, & inferne argenteolo, est autem HESENIORVM in Silesia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Vel puniceus leo, cum aurata lingua, in solo partim argenteo, partim cyaneo. atque est FOLOIGNEORVM in Belgio.

Iacob. Hemelrius tessera[s] spectandas exhibuit Mechlin.

In parmula autem intercisa, ab laeuo angulo, partitione diagonia, & superne cyanea, inferne coccinea, leo aureus, est ROSENGARTORVM in Imp.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Quod attinet ad parmulas lemniscatas;

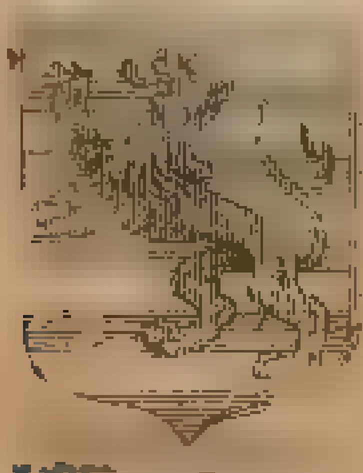

Argen-

Argenteus leo, in scuti area, sexies auro & cyano tæniata, est familiæ PARTICIPATAE Venetijs. *Andreas de Rye*

In eadem octies argento & cyano virgata, puniceus leo, ex eodem colore diadematus, est BIERSEORVM in Belgio. *Iacob. Mirræus.*

Aut in ea denis ijsdem fascijs descripta, coccineus leo, auro redimitus & vngulatus, linguatus autem cyano, cum cauda bifida & decussata, est regia tessera CYPRI. *Io. Iacob. Chifflet.*

Aut in ea, totidem fascijs argenteis puniceisque taleata, leo sabuleus, auro numellatus, est familiæ TOVTEVILLAE in Gallia. *Philibert. Mono*

In scuti pagina vero sexies oblique, argento atque ostro exarata, leo aureus, est BADOAR AC familiæ Venetijs. *M. S. ex Monum. Romanis.*

Vel in eadem, totidem balteis argenteis & cyaneis referta, leo puniceus,

cum

cum lingua & falculis aureis, fuit olim tessera Regum GOTHORVM. *Andreas de Resl.*

Vel in ea toties argento atque ostro virgata, prasinus leo, est familiae EMO Venetijs. *H. S. in Museo Patauini.*

In scuti area deinde aurea, ter cyaneis vaccettis impressa, leo argenteus, est TOLONICIORVM pariter Venetijs. *Eadem M. S.*

Sed & spectantur leones frequenter, inter scutarios latercu los, aut supra tessellas, tam orthogonias, quàm oxygonias. Vti aureus leo, inter oblongas eas plinthides item aureas.

Seu in scuti valuulo conchyliato; atque is est familiae CHASTEAVVILLANAE in Belgio. *Iacob. Hiericon. in speculo nobilit. Hasbaniae.*

Seu, in scuti alueolo cyaneo, estq; tessera COMITATVS BVRGVNDIAE, ac insuper BRENNEORVM, & CONFLANSIORVM in Gallia, NASSAVIORVM in Imperio, sed cum lingua tamen punicea, PENCHRORVMQ. iterum in Gallia. *Io. Iacob. Chifflet. Marcus Gilbert. Io. Iacob. Chifflet. Marcus Gilbert.*

Seu in solo scuti sabuleo; & est in Gallia

Marcus Gilb. Gallia item familiæ Sancti Ivliani.

Argenteus leo, in parmula cyanea, laterculis illius metalli perspersa, est Rvpierorvm in Aremoricis, cum lingua verò punicea, est iisdem Fovrsiorvm, ac Levverghemiorvm, cum falculis insuper puniceis Vverchimiorvm in Belgio.

Marcus Gilbert.
Bedam.
Io. Iacob. Chifflet.

Puniceus leo, inter tesserarios laterculos perinde puniceos, intra parmulam argenteolam, est Beavfortiorvm in Gallia, & Florentiæ Rittafrediorvm.

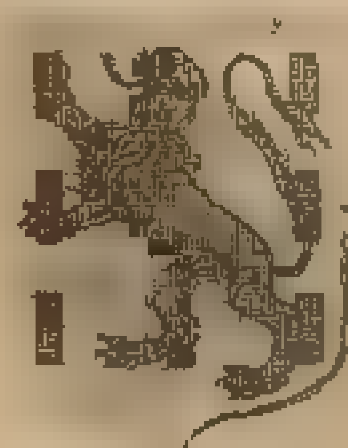
Inter eos autem laterculos cyaneos, est Geroltzechiorvm in Belgio.

Marcus Gilbert.
M. S. ex Musæi Romanis.
Io. Iacob. Chifflet.

Cyaneus leo, in aurata parmula, cyaneis laterculis constrata, est Angleorvm in Gallia.

Marcus Gilbert.

Leo ater, inter hos laterculos perinde atros, in valuulo scuti aureo, est Montieviorvm in Gallia.

Philibert. Monet. In pruntis [illegible]

Et in eo valuulo argenteo, cum lingua & falculis coccineis, est Chablaiorvm.

Io. Iacob. Chifflet.

In

In scuti alueolo, quadris tesserulis puniceis argenteisque vermiculato, furui coloris leo, cum diademate aureo, est RAIMVNDORVM Sauonæ.

Augustæ Taurinor.

In parmula verò sapphirini coloris, sed Byzantinis argenteis nummis inusta, leo aureus, est NASSAVIORVM ad Rhenum.

Westerburch, sub hoc insigni, Germanicæ Imperij, ac ditionis Treuer.

In eiusdem coloris areola, cruculis argenteis recruciatis, & in scapo imo etiam cuspidatis signata, leo perinde argenteus, est SAREBRVSEORVM in Gallia.

Insignia Auratorum Equitū Spiritus Sancti.

At similis leo, cum iisdem cruculis, in scuti valuulo atro, est RVSSELLIORVM in Regno Magnæ Britanniæ.

In Oxoniam.

Vel ater leo, cum atris cruculis patibulatis, in parmula auro illusa, est MONBOISSIERIORVM in Gallia.

Andreas de Chesn. in Histor. familiæ Galliæ.

Ad hæc in pellita parmula, velleris peta-

Andreas du Rye. petasati, leo aureus, est familiæ MACEDONIAE, in Vrbe Parthenopæa.

Marcus Gilbert In aluta verò hermionica, leo vel puniceus, est BAISSERORVM in Gallia;

Andreas du Rye. Vel sabuleus, est DVCATVS BVRGVNDIAE.

Vel in scuti valuulo, vtraque partitione diagonia interciso, & ad latera pellito, murina ea diphthera, superne atem atque inferne sabuleo,

leo aureus, cum lingua & falculis puniceis, est GRASTONIORVM in Regno Magnæ Britanniæ. *Io. Guliel. Anglus in tract. vet. tesser.*

Vel assimilis leo, in alueolo scuti, ab læua oblique dirempti, & superne candicante, cum nigris muscariis inferne sabuleo cum muscariis candicantibus, & cum aureo margine striato, est ibidem IONESIORVM. *Io. Guliel. Angl.* Sed apparent pulchriùs adornati leones, qui duplex iubar, seu colorum, seu metallorum circumferunt. Hoc autem aliquando ita fit, vt scuti area sit alii luminis, & in ea leo cum duplici schemate prodeat.

Vti leo semi-aureus semi-argenteus.

seu in muricata parmula,

Lion coupé d'or & d'argent.

seu in parmula cyanea, qui est VVEDEFINDIORVM in Saxonia.

Io. Iacob. Chiffler.

Lion coupé de gueulles & de sinople.

Leo semi-puniceus, ac semi-prasinus, in aureo scuti alueolo, qui est SCHONBERGIORVM in Misnia.

VVapenbuch, seu liber tesserarum Germaniae imberg. ac aetius Germ.

Lion coupé de sable & de gueulle.

Leo semi-ater, semi puniceus, in valuulo scuti argenteo; qui est HERINGHENIORVM in Brunsuuigia,

Idem.

Lion de gueulle à la teste d'or, armé de mesme.

Et leo puniceus; sed cum aureo capite tamen, aureisque falculis, in solo eiusdem metalli argenteoli, qui est IVIGNEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Vel leo semi-puniceus ac semi-argēteus, in parmula auro constrata, qui est VAINTORVM in foro Cornelij.

M. S. ex Musis Romanis.

Hoc idem aliquando ita fit, vt grata vicissitudine, suum leones iubar alternent, & reciprocent cum area ipsa, quæ est bipartiti luminis.

Coupé de gueul. et d'or au li-on de l'autre.

Vt in area, ostro atque auro dirempta ex transuerso, semi-aureus & semi-puniceus leo CANDIANORVM Venetijs.

Andreas de Byr

Coupé d'or & azur au lion con-tr'eschangé en l'au-tre.

In parmula semi-aurea semi-cyanea, leo semi-cyaneus & semi-aureus DVLCIORVM Romæ.

M. S. in Museo Romano.

In scuti laterculo semi-puniceo semi-argenteo, leo semi-argenteus semi-puniceus, AGLIORVM Florentiæ.

Vincent. Borghin.

Contra in scuti valuulo semi-argenteo & semi-puniceo, leo semi-puniceus semi-argenteus.

versùs dexteram quidem exsiliens, est STORNKIORVM, & VVALDRIACHENSIORVM in Bauaria. Wappenbuch.

Versùs læuam autem se prospiciens, est LAVVENSTEINIORVM in Italia. Wappenbuch.

In scuti aruo semi-argenteo, semi-cyaneo, leo semi-cyaneus & semi-ar-

 gen-

Andreas de Ryat. genteus, est PISANIORVM Venetijs.

Aut secùs, tum in area, tum in ipso
Wappenbuch. leone, est KONIGSBACHIORVM in
Alsatia.

Semi-aureus autem leo, ac semi-ater,
in parmula supernè atra, atque in-
Idem. fernè aurea, est OFFENHEIMERORVM
in Bauaria.

Party de gueulles & d'or, au lion party de l'un en l'autre.

In parmula deinde, ab summo inter-
cisa, & in dextero semisse punicea,
in læuo aurea, leo semi-aureus, semi-
puniceus, est SCHENBEDIORVM in *Idem.*
Hassia.

Vel vice versa leo semi-puniceus, ac
semi-aureus, in parmula semi-aurea
& semi-punicea, est LEMPSIORVM in *Marcus Gilbert.*
Delphinatu.

In alueolo etiam, à dexteris obliquè
partito, & supernè furui luminis,
infernè metalli aurei, leo dimidius
aureus, dimidius furuus, est FRENTZ- *Wappenbuch.*
LEORVM in Austria.

At

Escartelé de gueules & d'argent au lion escartelé de l'un en l'autre.

At leo quadrifariam pictus, nempe bis argento & bis ostro, in parmula ostro atq. argento quadripartita, fuit Venetijs familiæ DALLE VOLPE.

Al. S. ne Massa Roman.

Escartelé en sautoir d'or & d'azur au lion escartelé de l'un en l'autre.

In valuulo autem, partitione diagonia quadrifariam secto, & in summa atque ima regione aureo, ad latera cyaneo, leo ibi cyaneus, & hic aureus, est familiæ TORNABONAE Florentiæ.

Vincentius Borghinus de famil. Floren.

Ou escartelé en sautoir d'argent, & de gueules.

Seu in valuulo, supernè atque infernè argenteo, & ad latera vtrimque puniceo, leo ibi puniceus, hic argenteus, est Comitum GVIDIORVM pariter Florentiæ.

Vincent. Borghin. de famil. Floren.

Est adhuc maior varietas in leonibus, aut scutulatis, aut pe..itis, aut aliter variegatis, ac præsertim virgatis & semifascatis, quorum iam icones dabo.

Leon eschiqueté d'or, & de sable.

Leo scutulis aureis & furuis vermiculatus, in argenteo scuti alueolo, est PELLEONORVM Romæ.

Alphons. Ciaccon. in Vita. & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium

Leo tessellatus ostro auroque, in parmula fasciolis argenteis & cyaneis descripta, est SASSENAIGEORVM in Delphinatu.

Marcus Gilbert.

Leo

Leo vestitus vellere cymbalite, cum extremis capite cauda & pedibus auratis, in scuti valuulo conchyliato, est familiæ MINVTOLAE, in Vrbe Parthenopæa: cum lingua verò & falculis aureis, est MONLOIBEORVM in Gallia.

Andreas de Ryet. in suffr. Neap. M. S.

Marcus Gilbert.

Adsimilis leo, sed partim cyano, partim fuluis petalis, & vellere candido amictus, in eiusdem coloris alueolo, est MATVCIONVM in Vrbe Roma.

M. S. ex Musæis Romanis.

Vel cum amiculo, ex vndis candidis & cyaneis, capite ac pedibus tenùs, in parmula item rubenti, est ibidem MATTVZZIORVM.

M. S. ex Musæis Romanis.

In eiusdem coloris areola, leo instructus hermionica diphthera, est PELGIAE familiæ in Gallia; cum diademate tamen aureo. At cum lingua & falculis, ex eodem metallo, est ibidem familiæ CHABANELIAE.

Andreas de Ryet.

Philibert. Monet.

Leo

Leo ater, candidis eiusdem aluteæ hermionicæ muscarijs, in solo scuti argenteolo repersus, cum lingua vnguibusque puniceis, & cum aurea numella, est GVILIELMORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Camdenus.

In arno autem eiusdem metalli, puniceus leo, muscarijs atris maculosus, est CAPPONIORVM Florentiæ.

Vincent. Borghin. de famil. Florent.

Leo argenteus, cruculis aureis, recruciatis, & longius pedatis insitus, in cæsio scuti latercuto, est SAREBRVCHERORVM in Gallia.

Andreas de Chesne in Hist. familiarum nobil. Galliæ.

At leo, versùs læuam exsiliens, & puniceus, argenteisque nummulis Byzantiois impressus, in eiusdem metalli areola, est PENTZEMORVM ad Rhenum.

Wapenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Lion burellé d'argent & de gueules.

Leo alter, ita conuersus in læuam, fascijs argenteis & puniceis virgatus, in parmula luminis veneti, est insigne THVRINGIAE.

Io. Iacob. Chifflet.

Lion palé d'argent & de gueulles.

Cui haud est magnoperè absimilis alter

alter leo, in dexteram prosiliens, palisque argenteis & puniceis descriptus, in valuulo item coloris cyanei.

Leon bandé d'argent.

At leo aureus, in modum baltei, ter cyano vittatus, in muricata parmula, est HOMODEORVM Mediolani. M. S. ex Musæo Romano.

Alter leo puniceus, ter ita lemniscatus auro, in argentei metalli alucolo, est familiæ BENAVIDAE in Hispania. Consaluus Argote in libro de Nobilitate Baetica.

Vel in aurata parmula, perinde puniceus leo, ternis institis, cyano atque argento scutulatis præcinctus, est familiæ TENORAE item in Hispania. Consal. Argote.

Leon reciel d'arg & de fable.

Vel in parmula argento illusa, leo tæniatus obliquè auro & sabulo, atque insuper ostro diadematus, est CAPECIORVM in Vrbe Parthenopæa. Andreas de Ryno.

In veneti luminis autem areola, leo ita exaratus auro & sabulo, cum fusili scutario apice puniceo, & argentea Cruce anchorata ibidem impressa, est familiæ GAMBACVRTAE, ibidem in Vrbe Parthenopæa. Andreas de Ryno.

Sed

A l'embler de Gau brabant sur la tour

Sed est singularis, atque inusitata leonis atri sola linearis vmbra, in balteis aureis dispersita, numero quinque, cum totidem alijs cyaneis balteis, & insuper cum striato margine coccineo: quæ gentilitia tessera est TRASEGNIESIORVM in Belgio.

In Ianua, Chiffle.

Alius leo puniceus, quem in solo scuti argenteolo, vectes quatuor aurei includunt, & quasi cancelli arcent ac premunt, est RVBEORVM Venetijs.

M. S. in Musæis Romanis.

Alioquin in orbe minore atro, argenteus leo, cum cauda bifida expressus, intra parmulam auro constratam, est SAVAGIORVM Genuæ.

Augusti. Fransin.

Ceterùm fascia, seu balteo iusti modi, prodeunt præcincti leones etiam, in tesseris gentilitijs.

Vti leo puniceus, fasciatus aurea insita, in argentei metalli alueolo; qui est TREVISANORVM Venetijs.

M. S. in Musæis Romanis.

Aut in vasculo eiusdem metalli, ater leo, vngulatus & linguatus auro, præcinctus autem ostro, qui est Insulanæ familiæ Bononiæ.

Andreas de Rossi in tesser. Nobil. M. S.

Leo tamen cyaneus, Truchsessiorum a Pommersfelden in Franconia, gemina bessali fascia, coloris punicei, astringitur, in scuti solo item argenteulo.

Wappenbuch seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Cum balteo deinde aureo, argenteus leo, in coloris veneti parmula, est Barbiorum Venetijs.

Alphons. Ciacon. in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.

A. R. 16.

Leo puniceus, cum balteo item aureo et supercurrente, in argenteo scuti alueolo, est Barallonzorum in Gallia.

Marcus Gilbert.

Cyaneus leo, cum adsimili balteo, sed puniceo, in solo parmulæ aureo, fuit tessera Caelestini V. seu Petri Moroni: cum eo autem balteo argenteo, est Durazzorum in Belgio.

Alphons. Ciacon.

Marcus Gilbert.

Sabu-

Sabuleus leo, balteo coccineo instus, in argenteo scuti latercula, est *Andreas de Rya.* STENDARDIORVM, in Vrbe Parthenopæa.

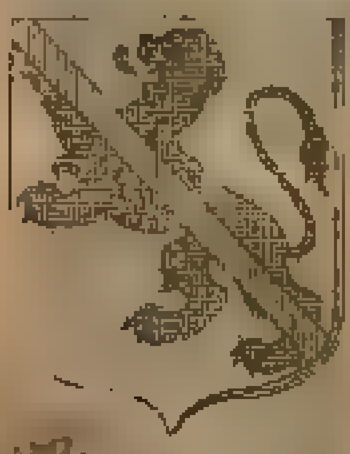

Vel perinde ater leo, cum lingua puniceа, & superducto ei vecte pariter puniceo, in alterius metalli parmula, est ROLVORVM in Belgio. *Iacob. Wilhelmus in stemm. nobilit. Brabantiae.*

Is tamen interdum baculus, aut est tessellatus serie simplici,

Sed leo coloris sapphirini, quem in valuulo eiusdem metalli, duo iuncti baltei exiliores cingunt, alter quidem aureus, alter prasinus, tribuitur familiæ LONGHAE in Regione transpadana. *Idem.*

D'or au lion de sable chargé d'vn baston party de gueules.

De gueules au lion d'argent au baston tranché d'or & d'azur de six pieces.

Asso tamen hoc balteo exiliore, seu clabula punicei coloris, impressus leo ater, in aurata scuti areola, est NAMVRCI tessera in Belgio. *Andreas de Chesne en Hist. fam. nobil. Gallia.*

Vti ex auro & cyano, supercurrens leoni argenteolo, in parmula conchyliata; quæ est MENTONIORVM in Gallia. *Andreas de Chesne.*

Au baston echiqueté de deux traicts d'argent & de gueules.

De gueules au lion couronné d'or tenant une hache d'armes d'argent, emmanchée d'or.

Aut est vermiculatus duplici serie, nimirum ex argento & ostro, impositusque leoni aureo, cum lingua coccinea, in scuti valuulo cyaneo, pertinetque ad stemma gentilitium ARDENNARVM in Belgio. Ex Iacob. Chifletio.

Ad hæc armantur etiam, in his gentilitijs tesseris, symbolici nobilium familiarum Leones.

Ex quo genere sunt leo cyaneus, cum punicea bipenni, in argentei metalli arena, veluti præliaturus atque is est ACCIAIOLAE familiæ Florentiæ. Andreas de Ryet.

Vel cum argentea securi, manubrioque eius aureo, leo aureus, auro diadematus, in scuti valuulo muricato: quod est stemma gentilitium NORTVVEGIAE. Ex Iacob. Chifletio.

Argenteus leo, cum argenteo item acinace, & eius manubrio aureo, in sanguinei mucoris areola, qui est FONDVLIORVM Venetijs. M. S. ex Museo Scrimanni.

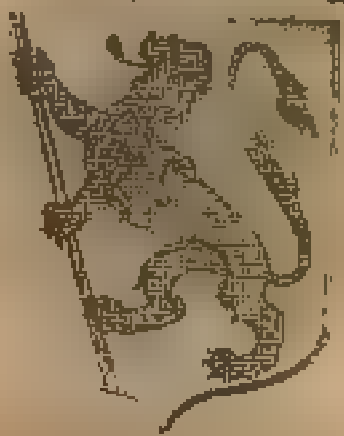

Leo aureus; prasino trimontio insistens;

stens, gladioque & clypeo instructus, in parmula luminis cæli; qui est Bercholtziorvm in Austria. *VVappenbuch.*

Aureus item leo, gestans spineum ramale coloris prasini, in scuti solo rubescenti: atque is tribuitur familiæ Malaspinae. *Andreas de Ryn.*

Ater leo, cum hasta punicea, auro redimitus, in aurato scuti alueolo, est Milkaviae familiæ in Misnia. *VVappenbuch, siue liber insignium Germanorum, impressus, ut [illegible] Germ.*

Leo autem puniceus, se in læuam proripiens, cum arrepta virenti clauula, introrsum recurua, in aruo metalli argenteoli; est Nevhausenorvm in Sueuia. *Idem.*

Aliquando tamen insignia mixtiora ij leones præferunt:

Vt leo purpuratus, lunulam cyaneam gestans, in alueolo eiusdem metalli; qui est familiæ Rattae in Vrbe Parthenopæa. *Andreas de Ryn.* Ibidem autem est Seripandorvm leo aureus, cum lunula argenteola, in scuti alueolo rubro. *Alphons. Ciacon. in Vita Othonis [illegible] Pontif. & Cardinalium.*

Vel aureus leo, ferens lilium perinde aureum, in sapphirini coloris parmula: est verò Davideorvm Venetijs. *M. S. ex Musæo Romano.* Quemadmodum leo item aureus, lilium argenteum gerens, in parmula rubenti, est Romæ Ruizorvm. *Eadem.*

Leo

Leo aureus, efferens pomum cydonium aureum, cum prasino ramali, ostroq; insuper linguatus & vngulatus, in cyaneo scuti alueolo, est SFORTIAE gentis in Vrbe Roma.

Io. Iacob. Chiss.

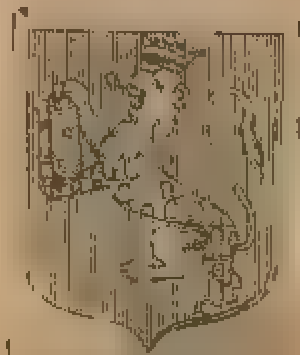
Argenteus autem leo, ter turritum castellulum aureum sufferens, in parmula ostro illusa, est familiæ CASTELLIONEAE Mediolani.

Idem.

Rursus leo aureus, in eiusdem coloris areola, pyrumque aureum tenens, cum superiecto sibi vecte puniceo, inusto aurea stellula cincinnata, seu caudata, argenteoque trimontio, est familiæ PERETTAE pariter in Vrbe Roma.

Alphons. Ciacon. in vita, & Rabus. Sixti Pontificum, & Cardinalium.

Pacis verò ac togæ ornamenta, vel studia profitetur aureus leo, vestitus vndulis argenteis & cyaneis, auroque diadematus, qui anticis pedibus librum tenet, ornatum compactura veneta, & etiam colore veneto fibulatum, quinisque præterea bullis argenteis in decussim clauatum. Quæ icon gentilitia, in Vrbe Roma, est GOTIFREDIORVM.

Sed schemata gentilitia adhuc minus vsitata videri possunt.

M. S. ac Musæi Romani.

Seu

Lion dragonné.

Seu leo argenteus, ad læuam proſilicns, & galeatus, cum aureo diademate, ac loco tubæ vel cristæ, cum vexillulis, partim puniceis, partim argenteolis, in parmula coloris praſini, quę eſt BVLTZINSLEBENIORVM in Brunſvvigia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, & statuu Germ.

Aut leo puniceus, versùs dexteram incitatus, cum ſinuoſa draconis cauda, intra ſcuti alueolum auratum; qui eſt BRETIGNYORVM in Gallia. Porro Draconinus à Fecialibus hic leo appellatur.

Philibert. Monet, in praxi sua lib.

Aut leo eodem ſitu expictus, ſed puniceus, cum larua totius capitis cyanea, in valuulo ſcuti aureo: eſt autem REINACHIORVM ad Rhenum.

Idem.

Aut leo rurſus puniceus, ſed in læuam conuerſus, intra metalli pariter aurei latercu.um, cum pauonis cauda oculata; atque is eſt EPPLIORVM A FALANDEN in Heluetijs.

VVappenbuch.

Aut alatus leo, semi-aureus, & semi-cyaneus, in muricata parmula, quæ est Romæ BVCCAMAZZIORVM: nisi potiùs est aureus leo, cum amiculo cyaneo. M. S. ex Musæo Ermano.

Aut sinister leo argenteus, cum canis capite, in alueolo ab latere dirempto, & superne atro, infernè puniceo: qui est PASTERVVITZIORVM in Silesia. Wappenbuch.

Aut leo item argenteus & sinister, cum lupi aureo capite, in scuti valuulo rubenti: est autem VVEISENIORVM in Carinthia. Idem.

Aut leo, eodem situ, sed pullatus, & cum humano vultu, breuique pileolo, partim coccineo, partim argenteo, intra illitam auro parmulam: atque est VVINGERIORVM in Bauaria. Idem.

Venio iam ad repetitos, in eodem scuti alueolo, leones tesseratios. Hi primò quidem si bini fuerint, aut sunt ambo aduersi:

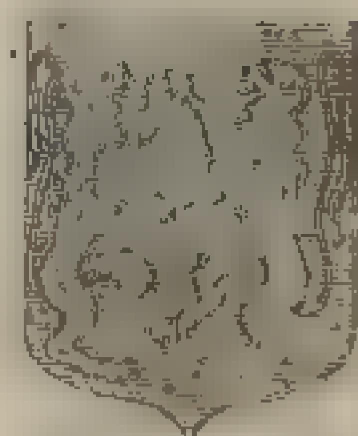

Leons affrontez.

Vt in parmula ab summo dirempta, & in dextero semisse argentea, in semisse læuo puniceα, leo ibi puniceus, & hic argenteus: quæ fuit tessera COMITVM GVIDIORVM Florentiæ. Vincent. Borghin.

In

In parmula etiam, ſabulo auroque quadripartita, leones duo commiſſis vultibus, diademati, & picti partim eo colore, partim hoc metallo: quod eſt gentilitium ſtemma MEVLANDTIORVM in Belgio. *In Iacob. Chifflet.*

In hoc tamen ſcutario apice puniceo, cui ſubeſt inſtita metalli argentei, leunculi duo aurei, aduerſique & orbem argenteum, cruce ſignatum, anticis pedibus præferentes, cum ima ſcuti regione, ſenis balteis, partim puniceis, partim aureis virgata, ſunt familiæ FRANCIPANIAE in Vrbe Româ. *M. S. ex Muſæis Romanis.*

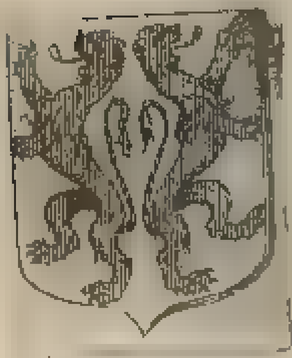

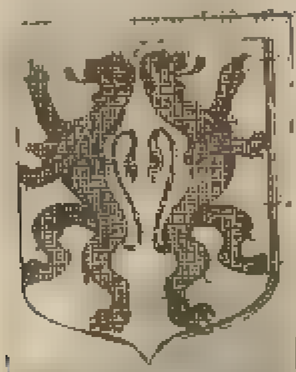
In cyaneo ſcuti alueolo, aduerſi leones aurei, ſimplici cultu, & ſunt MICHIELIORVM Venetijs. *M. S. ex Muſæis Romanis.* Cuiuſmodi leones duo, perinde aurei, ac medio loco arborem auream attinentes, in ſummo ſcuti laterculo, ſunt ATTIORVM Romæ. *Eadem.* Ex cyanei duo, cetera ſimiles leones, inter quos ſtellæ quinque micant concolores, in ſolo metalli argentei, cum teſſera Imperij ſuperne, in apice ſcutario, ſunt familiæ à VALLE, item in Vrbe Roma. *Eadem.* Sed huius vtriuſque gentis iconem ſymbolicam aliàs commodiùs imprimemus.

Familiæ verò SABELLAE, ſunt leunculi duo punicei, roſam concolorem, aurícula inſeſſam, velati arripientes, in coronide ſcutaria argento illita, cum ſubiecta inſtita coloris praſini, aquatili colubro cæruleo impreſſa, & cum imo ſcuti ſemiſſe, ſeminitato balteis ternis aureis, totidemque puniceis. *In Iacob. Chifflet.*

Aut ni leones duo ſunt ab ſe inuicem auerſi:

Vti puniceij leones, in parmula luminis aurei, QVADRIPONTIORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Sabulei verò, in argentea parmula VILLERIORVM. Cum hi autem solutis caudulis humeros suos commitrtant: Marcus Gilbert.

Caudulas easdem, non vno annexu, implicant leones duo puniceì, in alueolo scuti aureo, & sunt HOHENLO- Wappenbuch

RVM RICALBERGORVM in Imperio.

At auersi leones, & qui posticis tibijs praeterea sunt decussati, cum caudulis nodo retinentis, ex aureo metallo, in conchyliata scuti areola, sunt FOSSEORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Iidem leones, sed puniceì, & ita in decussim traiecti, vt caudas sibi mutuò arripiant, cum rubella & sinuosa in medio laciniola supernè, intra parmulam argento illusam, sunt Romae familiae BOCCABELLAE. Ex M. S. in Musaeo Romano.

Dirimuntur interdum etiam interiectis balteis:

Vti coccinei leones, in aurata scuti areola, quam præcingit balteus insiti modi, fluens guttis cyaneis argenteisque: sunt verò familiæ BVCCAMAZZIAE item in Vrbe Roma.

M. S. ex Museis Romanis.

Conuersi autem in læuam aurei leones, cum interposito balteo argenteo læuo cochleato, intra fucatam ostro parmulam, sunt DIESBACHIORVM in Suenia.

Wappenbuch fur dem Inferior. Germaniae, Imperij, ac totius Germ.

Hi deinde leones, in semisse tantùm impressi, & pandunt ambo, cum intersecta dimidia cyanea cruce, scutulis argenteis insita, & cum solo argenteo, ipsis leonibus substrato ad læuam; atque adeo cum semisse altero cyanei coloris, argenteis fascijs tribus vittato, & superducto eis etiam aurato balteo, sunt MAXIMORVM Romæ.

M. S. ex Museis Romanis.

In tetrantes autem distributi,

D'argent, au lion d'azur, armé lampassé couronné d'or, escartelé de vair.

Et in eos quidem argenteos, veneti coloris leones, auro vngulati linguati & diademati, cum tetrantibus secundo ac tertio, pellitis vellere cymbalite, sunt FLEVILLEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

D'or escartelé de sable, au lion d'or

Aut in secundo ac tertio tetrante furui coloris, leones aurei, cum aureis alijs tetrantibus, sunt pariter in Gallia POVILLACIORVM.

Marcus Gilbert.

De gueulles au lion d'argent, escartelé en sautoir d'hermines.

Aut in supera & ima sede, scuti quadripartiti sectione diagonia, argentei leones, supra ostrum expicti, cum aluta hermionica, ad dexteram lævamque, sunt KEROVSEREORVM turles in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Ad leones ternos quod attinet, hi solent ita disponi, ut duo in supera, tertius que in ima sint regione. Hoc pacto expicti.

Argentei leones tres, in muricata quidem scuti areola, sunt in Gallia GEVRESIORVM. Auro insuper redimiti sunt GORREORVM ibidem, & in Belgio RAISSORVM; cum lingua & unguibus perinde aureis, sunt SAVIGNYORVM in Gallia. Conversi autem ad lævam hi leones terni argentei, aureo redimiculo insigniti, sunt ZANDERIORVM ad Rhenum.

Marcus Gilbert. *Idem.* *Idem.* *Idem.* *Wappenbuch.*

Trois lions deux au chef, & un en pointe.

Aurei leones tres, in parmula rubescente, sunt BLANCHEFORTIORVM, & PLESSIS-ORANIORVM in Gallia: cum diademate insuper aureo, sunt GAVREORVM pariter in Gallia, cum lingua & talonibus cyaneis, sunt LIEDEQVERCKEORVM in Belgio: cum liliato margine cyaneo, ad argumentum Regiæ tesseræ, sunt ibidem DIPPAVRVM.

Marcus Gilbert. *Andreas du Chesne in Histor. genealog. Galliæ.* *Iacob. Hericourt.* *Adr. ex Merkete.*

Cum scutarijs tribus vaccetis cyaneis, in eo puniceo valaulo impressis, leones tres argentei, sunt HERBERTIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guil. Anglus.*

In

In sapphirini coloris parmula, hi
Marcus Gilbert. leones tres argentei, sunt Chasteau-morantiorum, & Vindaciorum in Gallia.

Et in fului luminis areola, sunt in
Andreas du Chesne in Histor. fam. nobil. Gallic. Gallia Proissyorum.

Punicei leones tres, in area constra-
Marcus Gilbert. ta metallo aureo, sunt Proillyorum
Andreas du Chesn. perinde in Gallia, & ibidem Reuxiorum, sed cū cyano in lingua falculisq;

In area verò illustri, ex metallo argenteo, leones tres punicei, sunt in
Gallia Tessalyorum: diademati autem atque vngulari auro, sunt familiæ Marcus Gilbert.
Barbanzoniae in Belgio. Io. Iacob. Chiffl.

Burelé d'argent, & d'azur d'huict pieces à trois lyons contournez de gueules brochans sur le tout.

In exarata scuti areola octonis instratis argenteis & cyaneis, leones tres ex ostro, coronati, sunt Beau-
seorum in Belgio. Iacob. Francquart in Stemmat. nobilit. Flandrica.

Cyanei tres leones, cyano redimiti,
ostroque

ostroque vngulati & linguati, in valuulo scuti aureo, sunt insignia CAMERACI. & cum redimiculo lingua falculisque puniceis, in valuulo alterius metalli, sunt stemma gentilitium KARADREVXIORVM NEVFVILLETTEORVM in Gallia.

Adrian. Morläet

Marcus Gilbert.

Trois lions de sinople, couronnez armez d'or, lampassez de gueulles.

Smaragdini leones tres, cum auro in falculis & in diademate, cum ostro insuper in lingua, sunt LANNOYORVM in Belgio.

Io. Iacob. Chifflet.

Furui leones tres, in aurea quidem parmula, cum vnguibus & lingua coccineis, sunt CHAVLLEORVM in Gallia. Cum vnguibus autem, lingua, & spira ex auro, in argentea parmula, sunt HALLEVINORVM, & VILAINEORVM pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Andreas Morin

Marcus Gilbert.

Cum hi tamen leones, ita numero impare, disponi plerumque soleant.

De gueulles au cheuron ondé d'argent & d'azur accompagné de trois lions d'or

Aptè circa tesseratium cantherium etiam, ex argento & cyano vndosum, in area cinnabari expicta, prodeunt leones tres aurei, RVSE-BEAVLIEVORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Sed singularis est parmula gentilitia, tricorporem leonem aureum habens, in alueolo purpurato. fuit autem hæc tessera EDMVNDI, cognomento CROVCHBACKI, ex stirpe Regia, in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Gibal. Angl.

D'or à quatre lions d'or deux & chef deux en pairle.

At

Marcus Gilbert At quaterni leones aurei, in veneti luminis areola, sunt PERCHEORVM in Gallia.

Est escartellé d'azur & d'or à quatre lions [illegible] l'un en l'autre.

Totidem aduersi leones, bini ac bini, inuicemque alternantes, cum tetrantibus areæ quadripartitæ, ex cyano atque ex auro, sunt *Io. Iacob. Chifletius.* VVALDSTEINIORVM in Bohemia.

Iacob. Hilricum Leones quattuor atri, circa puniceum decussim, exaratum in pagina scuti argenteola, sunt SERVINGIORVM ad Mosam in Belgio.

Aureus leo maior, balteo argenteo præcinctus, in quo balteo figurantur leunculi tres punicei, est icon gentilitia BRANTIORVM pariter in Belgio. *Iacob. Hilricum.*

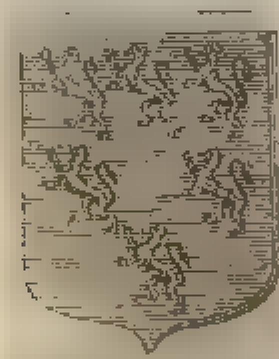

Ad hæc leones aurei, numero quinque, diademati omnes, & in decussim traiecti, intra sapphirini coloris areolam, sunt familiæ COBOS in Hispania. *Gonsaluus Argote in libro de Nobleza Betica.* In ea verò areola muricata, sunt ibidem familiæ GONGORAE. *Idem.*

Leo-

Leones totidem argentei, sabulo & prasino vittati, in modum baltei, in conchyliata parmula, sunt familiæ BARBOSAE item in Hispania. *Consal. Argote.*

Præterea leunculi sex aurei, ostro linguati & vngulati, in valuulo coloris veneti, sūt SARERBERYORVM Comitum, in Regno magnæ Britanniæ. *Marcus Gilbert*

Seni etiam argentei leunculi, cum spira lingua & falculis aureis, in fucata ostro parmula, sunt familiæ BERNĀVS in Belgio. *Iacob. Ebricem.*

D'or à six lionceaux de sable, mis trois & trois en pal.

Totidem colore atro expressi, intra parmulam auro constratam (qui tamen, ternis ac ternis, in modum scutatiæ vacertæ, disponantur) sunt SCRABONNEORVM DE BVCKINGHAMIO, in Regno magnæ Britanniæ. *Marcus Gilbert.*

Quin etiam leunculi noueni puniceï, intra plinthides totidem argenteolas, in scuti valuulo puniceo, sunt familiæ BRITIOS in Lusitania. *M. S. ex Musæis Romanis.*

De gueulles semé de lions d'argent.

Sati

Sati demum, absque præfinito numero, leunculi argenteoli, in area eiusdem luminis punicei, sunt BOSSIEVIORVM in Delphinatu.

Marcus Gilbert.

Hactenus leones in arenam dedimus, qui toto se surrigunt corpore, insiliuntque quodammodo pugnaturi: quoniam hæc ipsorum est magis propria figuratio, in pictura rei tesserariæ. Deinceps leo prodibit gradiens, seu incedens, qui pardinus leo à Fecialibus appellatur. Sunt verò ex hoc genere.

Leon passant, ou leopardé.

Ater pardinus leo, in scuti valuulo argenteolo, COVDREORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Party d'argent & d'azur au lion leopardé de gueulles, armé lampassé, couronné d'or brochant sur le tout.

Puniceus leo gradiens, cum redimiculo lingua & falculis aureis, in area ab summo bipartita, ex argento & cyano, POILLEYORVM pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Leo item pardinus semi-aureus, ac semi-cæsius, in parmula intercisa ex transuerso, & cæsia supernè, infernè autem aurea: est autem Venetijs LOMBARDIORVM.

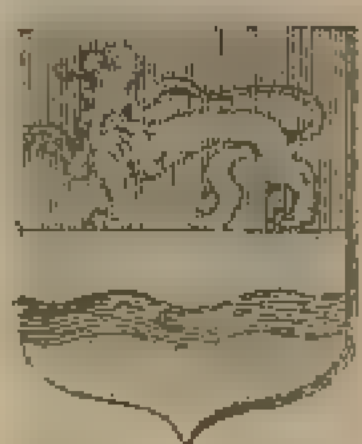
M. S. ex Missale Romanis.

De gueulles au lion passant d'or coupé de losanges de gueulles & d'argent.

Vel similis leo, sed aureus, in supero semisse puniceo, cum semisse imo, tessellis oxygonijs puniceis argenteisque vermiculato: atque is est SCHENCKENIORVM in Hassia.

Wappenbuch.

Vo Cum

Cum hoc autē imo semisse aureo, & cū præterfluente ibidē amne cyaneo, est SACHESENIORVM pariter in Hassia. *VVappenbuch.*

Vairé d'or & d'azur au chef de gueules, chargé d'vn lion leoparde d'argent.

Idem pardinus leo argenteolus, in coronide scutaria puniceea impressus, cum cætera scuti regione, pellita ex vellere aureo, atque ex petasis cyaneis, est HENNEQVINEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Pardini leones duo, argenteique ambo, in muricata parmula, sunt AVERSVVALTNEORVM in Misnia. *VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Puniceei totidem, in parmula auro conspersa, sunt BLANCHEFORTIORVM in Belgio, & VVOLFSTEINIORVM in Imperio. Cum obiecto eis autem argenteo diademate, sunt BIGONBORVM in Gallia. Iidem in argentei metalli areola, sunt tessera VALENGENENSIS in Belgio. *Io. Scohier. VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ. Marcus Gilbert. Idem.*

D'argent à deux lions leopardés couronnés de gueules.

Versùs læuum autem progredientes, ex ostro pariter ambo, & in area argento illota, sunt AYNEBORVM ad Rhenum. *VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Cyanei leones duo pardini, in aurato scuti laterculo, sunt tessera Principum SCHLESVVICENSIVM, iuxta Cimbricam Chersónesum, & prætereà MONLOREORVM in Belgio. *Io. Iacob. Chiffl.*

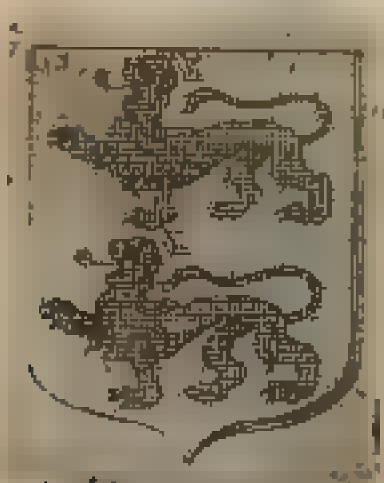
Cyanei

Cyanei rursus, sed in valuulo scuti argenteolo, & versùs lęuam euntes ambo, cum interposita tęssera punicea, sunt SCHENCKENIORVM in Suecia. *VV appenbach sin ... tesserar. Gen. ... Imperii ... Germ.*

Prasini pardini leones duo, in argentea scuti areola, sunt PRAILLYORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Atri verò, & argento diademati, in aureo parmulæ alueolo, sunt FRETTEORVM in Gallia. Et in argentea scuti areola, cum diademate, lingua, & falculis puniceis, sunt ibidem SOISAYORVM. *Idem.* *Idem.*

Terni deinde pardini Leones aurei, cum lingua & falculis atris, in blattei coloris parmula, sunt BOVCLARSIORVM item in Gallia. *Idem.* Et in solo scuti eodem, totidem argentei leones perinde gradiles, sunt GIFFORTIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Idem.* Cyanei autem, cum lingua redimiculo & falculis auratis, in aureo scuti alueolo, cordibus puniceis referto, sunt Regia tessera DANIAE: alibi tamen hæc à nobis commodius figurabitur. *Io. Iacob. Chifflet*

Terni rursus, & pallati omnes, in argentea parmula, sunt insignia CARINTHIAE. *Marcus Gilbert.*

Et versùs læuam incitati, in aurea parmula, pariter atrati leones tres, sunt TRVCHSESIORVM à VVALTBVRGIO in Imperio. *Wappenbuch.*

De gueules, au cheuron d'hermines accompagné de trois lionceaux leopardés d'or.

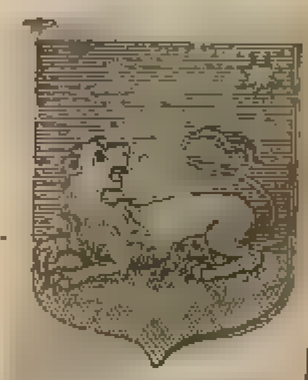
Denique pardini leunculi tres aurei, circa tesseratum capreolum, ex hermiotica diphthera, in scuti area ostro illusa, sunt MONTGOMERYORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Supersunt aliquæ, etsi minùs frequentes, symbolici leonis formæ; & vnam ex eis quidem haud est, cur ego recenseam; quam vtique Ioannes Gulielmus vocat iconem leonis salientis. (Etenim ægrè aut vix, ab leonis erecti ordinaria figuratione is discrepare videatur) Pingit verò eum ostrina purpura, in aureæ metalli parmula. Pergo itaque ad leonem aut sessilem, aut accubantem, aut dormiturientem; in quibus videlicet maius discrimen esse deprehendetur. *Coll. 3. c. 15.*

Lion sejant.

Ita nimirum assidens leo aureus, anticis pedibus, furuum lupi caput tenens, in cæruleo scuti valuulo, est KLORITZIORVM in Stiria. *Wappenbuch.*

Lion couchant.

Accubans leo, perinde aureus, in tumulo coloris prasini, & simul respectans stellulam auream, intra cyanei luminis alueolum, est VICTORIAE familiæ in Vrbe Roma. *M. S. ex Musæis Romanis.*

Lion dormant.

Iter.

Stertenti similis, alter aureus leo, in area item cyanea exaratus, refertur à Ioanne Gulielmo. Sed-enim oculo vigili eum indormire, pro ingenio suo laudatissimo, equidem mihi persuadeo: vt ei intra gloriam esse somnus etiam censeatur. *Sect. 3. c. 15.*

Interdum tamen leo totus non prodit, sed apparet dimidius dumtaxat, aut minor etiam & tum enascens leo, seu exoriens à Fecialibus nuncupatur, pingiturque in media symbolicæ parmulæ regione. Sunt autem ex hoc censu: *Leon naissant*

Aut leo dimidius argenteusque, & auro diadematus, in parmula conchyliata, quod fuit schema HILDVVINI Episcopi Verdunensis, & Galliæ Cancellarij: idemque pariter est MERSSANEORVM in Gallia. *Philibert. Mon. in promptuario.* *Maurus Gilbert.*

Aut leo dimidius puniceus, emergens ex instita sabulea, præcingente parmulam auro constratam: est autem EMNEORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guil. Anglus in tract. pro tesser.*

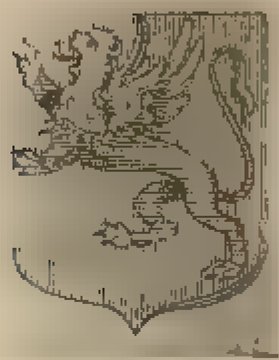

Aut leo perinde dimidius ac puniceus, conuersusque in læuam, ac ore stringens piscem cyaneum, in aruo metalli argenteoli, atque is est DVRSCHNABELIORVM in Silesia. *VVappenbuch seu Lib. tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

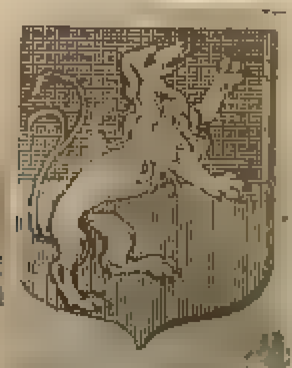

Aut leones duo dimidij argenteique & auersi, seu humeris commissis, in scuti solo rubescenti; sunt autem ARTZTIORVM in ditione Tirolensi. *Idem.*

Nescio.

Aut alatus leo, semi-aureus, & semi-cyaneus, in muricata parmula, quæ est Romæ BVCCAMAZZIORVM: nisi potiùs est aureus leo, cum amiculo cyaneo. M. S. in Musæo Romano.

Aut sinister leo argenteus, cum canis capite, in alueolo ab latere dirempto, & superne atro, infernè puniceo: qui est PASTERVVITZIORVM in Silesia. Vvappenbuch.

Aut leo item argenteus & sinister, cum lupi aureo capite, in scuti valuulo rubenti: est autem VVEISENIORVM in Carinthia. Idem.

Aut leo, eodem situ, sed pullatus, & cum humano vultu, breuique pileolo, partim coccineo, partim argenteo, intra illitam auro parmulam: atque est VVINGERIORVM in Bauaria. Idem.

Venio iam ad repetitos, in eodem scuti alueolo, leones tesserarios. Hi primò quidem si bini fuerint, aut sunt ambo aduersi: Leones affrontes.

Vt in parmula ab summo dirempta, & in dextero semisse argentea, in semisse læuo punicea, leo ibi puniceus, & hic argenteus: quæ fuit tessera COMITVM GVIDIORVM Florentiæ. Vincent. Borghin.

In

In parmula etiam, sabulo auroque quadripartita, leones duo commissis vultibus, diademati, & picti partim eo colore, partim hoc metallo: quod est gentilitium stemma Meulandtiorum in Belgio. Io. Iacob. Chifflet.

In hoc tamen scutario apice puniceo, cui subest insita metalli argentei, leunculi duo aurei, aduersique & orbem argenteum, cruce signatum, anticis pedibus præferentes, cum ima scuti regione, senis balteis, partim puniceis, partim aureis virgata, sunt familiæ Frangipaniae in Vrbe Romá. M. S. ex Museis Romanis.

In cyaneo scuti alueolo, aduersi leones aurei, simplici cultu, & sunt Michaeliorum Venetijs. M. S. ex Museis Romanis. Cuiusmodi leones duo, perinde aurei, ac medio loco arborem auream attinentes, insimuricato scuti latercu lo, sunt Attiorum Romæ. Eadem. Et cyanei duo, cetera similes leones, inter quos stellæ quinque micant concolores, in solo metalli argenteoli, cum tessera Imperij superne, in apice scutario, sunt familiæ à Valle, item in Vrbe Roma. Eadem. Sed huius vtriusque gentis iconem symbolicam alibi commodiùs imprimemus.

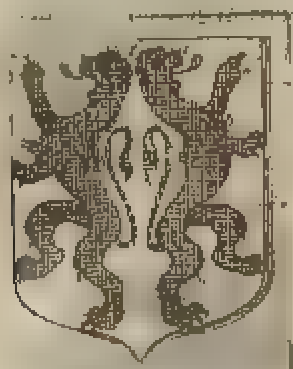
Familiæ verò Sabellae, sunt leunculi duo puniceï, rosam concolorem, auicula insessam, velut arripientes, in coronide scutaria argento illusa, cum subiecta insita coloris prasini, aquatili colubro cæruleo impressa, & cum imo scuti semisse, lemniscato balteis ternis aureis, totidemque puniceis. Io. Iacob. Chifflet.

Aut hi leones duo sunt ab se inuicem auersi:

Leones addorsés.

Vti punicei leones, in parmula luminis aurei, VAVDREMONTIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Sabulei verò, in argentea parmula VILLERIORVM. *Marcus Gilbert.* Cum hi autem solutis caudulis humeros suos committant:

Caudulas easdem, non vno annexu, implicant leones duo punicei, in alueolo scuti aureo, & sunt HOHENLO- *Wappenbuch.* RVM RECHBERGIORVM in Imperio.

Leones addorsés, passés en sautoir.

Auersi leones, & qui posticis tibijs praeterea sunt decussati, cum caudulis nodo reuinctis, ex aureo metallo, in hyacinthina scuti areola, sunt FOSSEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Iidem leones, sed punicei, & ita in decussim traiecti, vt caudas sibi mutuò arripiant, cum rubella & sinuosa in medio laciniola superne, intra parmulam argento illutam, sunt Romae familiae BOCCABELLAE. *M. S. ex Musaeo Romano.*

Dirimuntur interdum etiam interiectis balteis:

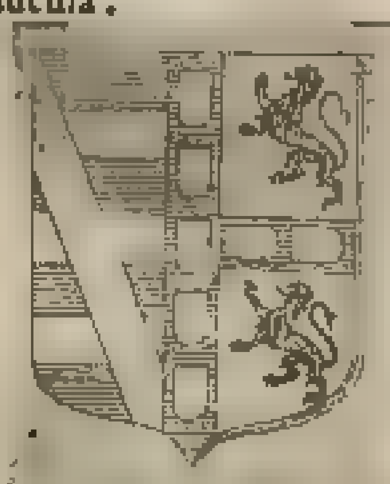
Vti

Vti coccinei leones, in aurata scuti areola, quam præcingit balteus tusti modi, fluens guttis cyaneis argenteisque: sunt verò familiæ BVCCAMAZZIAE item in Vrbe Roma. *M. E. ex Musæo Romano.*

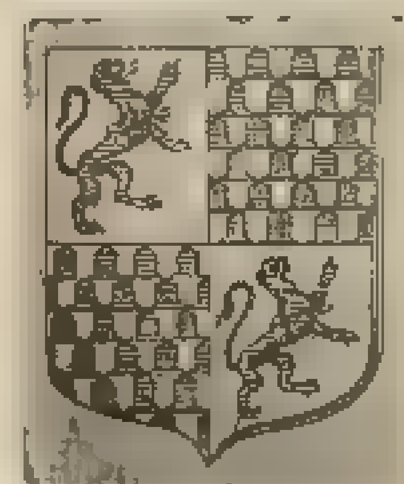

Conuersi autem in læuam aurei leones, cum interposito balteo argenteo læuo cochleato, intra fucatam ostro parmulam, sunt DIESBACHIORVM in Suecia. *Wappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij ac totius Germ.*

Hi deinde leones, in semisse tantum impressi, & punicei ambo, cum intercecta dimidia cyanea cruce, scutulis argenteis inusta, & cum solo argenteo, ipsis leonibus substrato ad læuam, atque adeo cum semisse altero cyanei coloris, argenteis fasceijs tribus vittato. & superducto eis etiam aurato balteo, sunt MAXIMORVM Romæ. *M. E. ex Musæo Romano.*

In tetrantes autem distributi,

D'argent, au lion d'azur, armé lampassé couronné d'or, escartelé de vair.

Et in eos quidem argenteos, veneti coloris leones, auro vngulati linguati & diademati, cum tetrantibus secundo ac tertio, pellitis vel lere cymbalite, sunt FLEVILLEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'or escartelé de sable, au lion d'or

Aut in secundo ac tertio tetrante furui coloris, leones aurei, cum aureis alijs tetrantibus, sunt pariter in Gallia POVILLACIORVM. *Marcus Gilbert.*

De gueulles au lion d'argent, escartelle en sautoir d'hermines.

Aut in supera & ima sede, scuti quadripartiti sectione diagonia, argentei leones, supra ostrum expicti, cum aluta hermionica, ad dexteram lævamque, sunt KERCVSERBORVM rursus in Gallia. + Marcus Gilbert.

Ad leones ternos quod attinet, hi solent ita disponi; vt duo in supera, tertiusque in ima sint regione. Hoc pacto expicti.

Argentei leones tres, in muricata quidem scuti areola, sunt in Gallia GAVRESIORVM. Auro insuper redimiti sunt GORRBORVM ibidem, & in Belgio RASSIORVM: cum lingua & vnguibus perinde aureis, sunt SAVGNACORVM in Gallia. + Conuersi autem ad lævam hi leones terni argentei, aureo redimiculo insigniti, sunt ZANBERGIORVM ad Rhenum.

Marcus Gilbert. Idem. Idem. Idem. Wassenburk.

Trois lions deux en chef & un en pointe.

Aurei leones tres, in parmula rubescenti, sunt BLANCEFORTIORVM, & PIERREFORTIORVM in Gallia: cum diademate insuper aureo, sunt GAVREORVM pariter in Gallia, cum lingua & falculis cyaneis, sunt LIEDEKERCKORVM in Belgio: cum liliato margine cyaneo, ad argumentum Regiæ excellentiæ, sunt ibidem DIPPALORVM.

Marcus Gilbert. Andreas du Chesne in Indice familiarum nobis Galliæ. Iacob. Herbeiart. Adrian. Marbert.

Cum scutariis tribus vaccettis cyaneis, in eo puniceo valuulo impressis, leones tres argentei, sunt HERBERTIORVM, in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Gibel. Anglus

In

In sapphirini coloris parmula, hi leones tres argentei, sunt CHASTEAV-MORANTIORVM, & VINDACIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

In area verò illustri, ex metallo argenteo, leones tres punicei, sunt in Gallia TRVLLYORVM: diademati autem atque vngulati auro, sunt familiæ BARBANZONIAE in Belgio. *Marcus Gilbert.* *Io. Iacob. Chiffle.*

Et in furui luminis areola, sunt in Gallia PROISSYORVM. *Andreas du Chesne in Histor. fam. nobil. Galliæ.*

Burelé d'argent, & d'azur de dix pieces, à trois lions de gueules, brochant sur le tout.

In exarata scuti areola octonis instituis argenteis & cyaneis, leones tres ex ostro, coronati, sunt B[illegible]SEORVM in Belgio. *Iacob. le [illegible] in Speculo nobilit. Hasbaniæ.*

Punicei leones tres, in area constrata metallo aureo, sunt PRO[illegible]RVM perinde in Gallia, & ibidem REVXIORVM, sed cũ cyano in lingua falculisq; *Marcus Gilbert.* *Andreas du Chesne.*

Cyanei tres leones, cyano redimiti, ostroque

ostroque vngulati & linguati, in valuulo scuti aureo, sunt insignia CAMERACI: & cum redimiculo lingua falculisque puniceis, in valuulo alterius metalli, sunt stemma gentilitium KARADREVXIORVM NEVFVILLETTEORVM in Gallia.

Adrian. Marlien

Marcus Gilbert.

Trois lions de sinople, couronnez armez d'or, lampassez de gueull.

Smaragdini leones tres, cum auro in falculis & in diademate, cum ostro insuper in lingua, sunt LANNOYORVM in Belgio.

Io. Iacob. Chifflet.

Furui leones tres, in aurea quidem parmula, cum vnguibus & lingua coccineis, sunt CHAVLEORVM in Gallia. Cum vnguibus autem, lingua, & spira ex auro, in argentea parmula, sunt HALLEVINORVM, & VILASNEORVM pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Andreas Monbr.

Marcus Gilbert.

Cum hi tamen leones, ita numero impare, disponi plerumque soleant.

De gueulles au cheuron cousu d'argent & d'azur accompagné de trois lions d'or

Aptè circa tesserarium cantherium etiam, ex argento & cyano vndosum, in area cinnabari expicta, prodeunt leones tres aurei, RVSE-BEAVLIEVORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Sed singularis est parmula gentilitia, tricorporem leonem aureum habens, in alueolo purpurato: fuit autem hæc tessera EDMVNDI, cognomento CROVCHBACKI, ex stirpe Regia, in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Guilel. Angl.

D'azur à quatre lions d'or dont en chef deux rampans.

Ac

Marcus Gilbert. At quaterni leones aurei, in veneti luminis areola, sunt PERCHEORVM in Gallia.

Escartellé d'azur & d'or, a quatre lions affrontez & ... de l'vn en l'autre.

Totidem aduersi leones, bini ad binos, iubarque alternantes, cum tetrantibus areae quadripartitae, ex cyano atque ex auro, sunt *Ex Iacob. Chifflet.* VVALDSTEINIORVM in Bohemia.

Leones quatuor atri, circa puniceum decussim, exaratum in pagina leuci argenteola, sunt SERVINGIORVM ad *Iacob. Hiricent.* Mosam in Belgio.

Aureus leo maior, balteo argenteo praecinctus, in quo balteo figurantur leunculi tres punicei, est icon gentilitia BRANTIORVM pariter *Iacob. Hiricent.* in Belgio.

Ad haec leones aurei, numero quinque, diademati omnes, & in decussim traiecti, intra sapphirini coloris areolam, sunt familiae COBOS in *Gonsaluus Argote in libro de Nobleza Baetica.* Hispania. In ea vero areola muricata, sunt ibidem familiae GONGORAE. *Idem.*

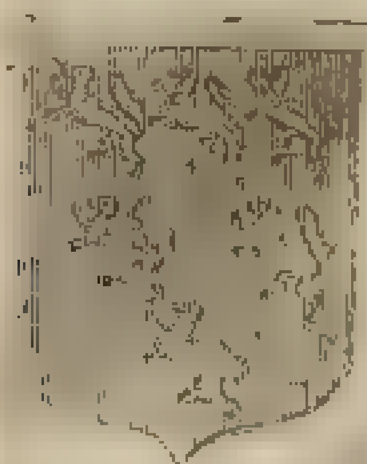

Leo-

Leones totidem argentei, sabulo & prasino virrati, in modum baltei, in conchyliata parmula, sunt familiæ BARBOSAE item in Hispania. *Gonsal. Argote.*

Præterea leunculi sex aurei, ostro linguati & vngulati, in valuulo coloris veneti, sũt SARERBERYORVM Comitum, in Regno magnæ Britanniæ. *Marcus Gilbert.*

Seni etiam argentei leunculi, cum spira lingua & falculis aureis, in fucata ostro parmula, sunt familiæ BERNAVS in Belgio. *Iacob. Hilticum.*

D'or à six lionceaux de sable, [illegible] trois & trois en pal.

Totidem colore atro expressi, intra parmulam auro constratam (qui tamen, terni ac terni, in modum scutariæ vaccitæ, disponantur) sunt SCRABONNEORVM DE BVCKINGHAMIO, in Regno magnæ Britanniæ. *Marcus Gilbert.*

Quin etiam leunculi noueni punicei, intra plinthides totidem argenteolas, in scuti valuulo puniceo, sunt familiæ BRITTOS in Lusitania. *M. L. en Mesfale Romaine.*

De gueulles semé de lions d'argent.

Sati

Sati demum, absque præfinito numero, leunculi argenteoli, in area eiusdem luminis punicei, sunt BOISSIEVIORVM in Delphinatu.

Marcus Gilbert.

Hactenus leones in arenam dedimus, qui toto se surrigunt corpore, insiliuntque quodammodo pugnaturi: quoniam hæc ipsorum est magis propria figuratio, in pictura rei tesserariæ. Deinceps leo prodibit gradiens, seu incedens, qui pardinus leo à Fecialibus appellatur. Sunt verò ex hoc genere.

Lion ... , en Dauphiné

Ater pardinus leo, in scuti valuulo argenteolo, CORDEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Party d'argent & d'azur au lion leopardé de gueulles, armé lampassé, couronné d'or brochant sur le tout.

Puniceus leo gradiens, cum redimiculo lingua & falculis aureis, in area ab summo bipartita, ex argento & cyano, POLLEVORVM pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Leo item pardinus semi-aureus, ac semi-cæsius, in parmula intercisa ex transuerso, & cæsia supernè, infernè autem aurea: est autem Venetijs LOMBARDIORVM.

M. S. ex Musæis Romanis.

De gueulles au lion passant d'or campé de losangé de gueulles & d'argent.

Vel similis leo, sed aureus, in supero semisse puniceo, cum semisse imo, tessellis oxygonijs puniceis argenteisque vermiculato: atque is est SCHENCKENIORVM in Hassia.

Wappenbuch

Cum hoc autē imo semisse aureo, & cū preterfluente ibidē amne cyaneo, est SACHESENIORVM pariter in Hassia. *VVappenb.*

Vairé d'or & d'azur au chef de gueulles, chargé d'vn lion leopardé d'argent.

Idem pardinus leo argenteolus, in coronide scutaria punicea impressus, cum cætera scuti regione, pellita ex vellere aureo, atque ex peralis cyaneis, est HENNEQVINEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Pardini leones duo, argenteique ambo, in muricata parmula, sunt AVERSVVALTNEORVM in Misnia. *VVappenbuch seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Puniceí totidem, in parmula auro conspersa, sunt BLANCHEFORTIORVM in Belgio, & VVOLFSTEINIORVM in Imperio. Cum adiecto eis autem argenteo diademate, sunt BLONEORVM in Gallia. Iidem in argentei metalli areola, sunt tessera VALENCENENsis in Belgio. *Io. Sobier. VVappenbuch seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ. Marcus Gilbert. Idem.*

D'argent à deux lions leopardés couronnés de gueulles.

Versùs læuam autem progredientes, ex ostro pariter ambo, & in area argento illusa, sunt AYNEROVM ad Rhenum. *VVappenbuch. seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

Cyanei leones duo pardini, in aurato scuti laterculo, sunt tessera Principum SCHLESVVICENSIVM, iuxta Cimbricam Chersonesum, & præterea MONLORBEORVM in Belgio. *Io. Iacob. Chiffl.*

Cyanei

Cyanei rursus, sed in valuulo scuti argenteolo, & versùs læuam euntes ambo, cum interposita fasciola punicea, sunt SCHENCKENIORVM in Suecia.

VVappenbuch sive liber tesserar. Concinnatus impensis de sumtu Sigm.

Prasini pardini leones duo, in argentata scuti areola, sunt PRAILLYORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Atri verò, & argenteo diademati, in aureo parmulæ alueolo, sunt FRETTEORVM in Gallia. Et in argentea scuti areola, cum diademate, lingua, & falculis puniceis, sunt ibidem SOISSAYORVM.

Idem.

Terni deinde pardini Leones aurei, cum lingua & falculis atris, in blattei coloris parmula, sunt BOVCHARSORVM item in Gallia. Et in solo scuti eodem, totidem argentei leones perinde gradiles, sunt GIFFORTIORVM in Regno magnæ Britanniæ. Cyanei autem, cum lingua redimiculo & falculis auratis, in aureo scuti alueolo, cordibus puniceis referto, sunt Regia tessera DANIAE: alibi tamen hæc à nobis commodius figurabitur.

Idem. *Idem.* *In Sacro. Classis*

Terni rursus, & pullati omnes, in argentea parmula, sunt insignia CARINTHIAE.

Marcus Gilbert.

Et versùs læuam incitati, in aurea parmula, pariter atrati leones tres, sunt TRVCHSESIORVM à VVALTEVAGIO in Imperio.

Wappenbuch.

De gueules, au cheuron d'hermines accompagné de trois leoncels leopardez d'or.

Denique pardini leunculi tres aurei, circa tesserarium capreolum, ex hermonica diphthera, in scuti area ostro illusa, sunt MONTGOMERVORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Supersunt aliquæ, etsi minùs frequentes, symbolici leonis formæ, & vnam ex eis quidem haud est, cur ego recenseam; quam vtique Ioannes Gulielmus vocat iconem leonis salientis. (Etenim ægrè aut vix, ab leonis erecti ordinaria figuratione is discrepare videatur) Pingit verò eum ostrina purpura, in aurei metalli parmula. Pergo itaque ad leonem aut sessilem, aut accubantem, aut dormiturientem, in quibus videlicet maius discrimen esse deprehendetur.

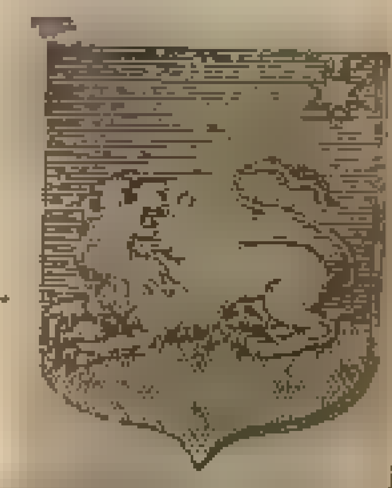
Bell. 3. c. 15.

Lion seant.

Ita nimirum assidens leo aureus, anticis pedibus, futuum lupi caput tenens, in cæruleo scuti valuulo, est KLOBITZIORVM in Stiria.

Wappenbuch.

Lion couchant.

Accubans leo, perinde aureus, in tumulo coloris prasini, & simul respectans stellulam auream, intra cyanei luminis alueolum, est VICTORIAE familiæ in Vrbe Roma.

M. S. ex Museo Romano.

Lion dormant.

Iter.

Stertenti similis, alter aureus leo, in area item cyanea exaratus, refertur *Coll. 3. c. 14.* à Ioanne Gulielmo. Sed-enim oculo vigilt eum indormire, pro ingenio suo laudatissimo, equidem mihi persuadeo: vt ei intra gloriam esse somnus etiam censeatur.

Interdum tamen leo totus non prodit, sed apparet dimidius dumtaxat, aut minor etiam; & tum enascens leo, seu exoriens à Fecialibus *Leon naissant.* nuncupatur, pingiturque in media symbolicæ parmulæ regione. Sunt autem ex hoc censu:

Aut leo dimidius argenteusque, & auro diadematus, in parmula conchyliata; quod fuit schema Hildvvi- *Philibert. Mouet. in praefat. tess.* ni Episcopi Verdunensis, & Galliæ Cancellarij: idemque pariter est *Marcus Gilbert.* Marsaneorvm in Gallia.

Aut leo dimidius puniceus, emergens ex instita sabulea, præcingente parmulam auro constratam: est autem Emmeorvm in Regno magnæ *Io. Guliel. Anglus in tessell. 3. e. tesser.* Britanniæ.

Aut leo perinde dimidius ac puniceus, conuersusque in læuam, ac ore stringens piscem cyaneum, in aruo metalli argenteoli atque is est Dvr- *VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac etiam Germ.* schwabeliorvm in Silesia.

Aut leones duo dimidij argenteique & auersi, seu humeris commissis, in scuti solo rubescenti; sunt autem Artztiorvm in ditione Tirolensi. *Idem.*

Nescio.

Neſcio tamen, ad hos exorientes leones pertineat aureus leo, qui prodit ex nemore praſino, in glauco ſcuti alueolo: atque is eſt BVSCHIORVM in Sileſia.

Wappenbuch.

Leones alij minores, & qui tantummodo extant capite tenus, & nonniſi anticos pedes, ac ſummam caudam oſtentant, leones exeuntes vocantur, ex Fecialium decreto, in hac arte rei teſſerariæ. Eſt verò ſedes, aut ſtatio eorum, ſcutaria coronis, ſemperque in ea figurantur.

Issant.

Vti aureus leo, exiens ex ſcutaria coronide puniceа, cum cetera ſcuti regione argento illuſa. Eſt autem icon gentilitia ELTZIORVM ad Rhenum.

Wappenbuch.

Argenteus idem leo, in cyaneo ſcutario apice, cum cetera ſcuti regione aurea, eſt LISSIORVM in Gallia.

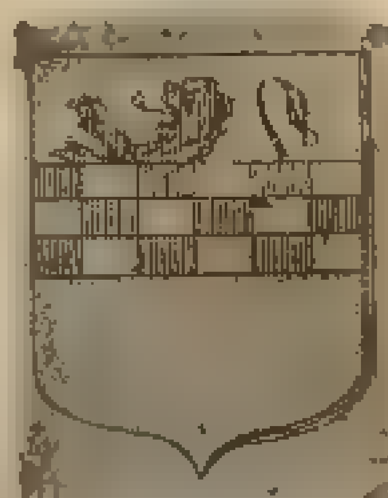
Marcus Gilbert.

Adſimilis leo puniceus, in eo ſcutario vertice aurato, cum ſubiecta coloris veneti areola, eſt item in Gallia BERMONTIORVM.

Marcus Gilbert.

Sæpe tamen aream dirimit inſtita, medio loco interpoſita.

Vti faſcia, triplici tractu, argento & oſtro

ostro tessellata, in valuulo scuti aureo, cum exeunte eiusmodi leone purpurato: atque hoc est stemma familiæ à MARCKA, in Gallia Belgioque.

Insignia Armamentar. Equestr. Spiritus Sancti.

Aliquando etiam subest ima regio lemniscata, & sustentatur scutarius apex bestali tænia, ex qua leo erumpere videtur.

Hoc pacto emergit, ex aurea tæniola, in cæsio scuti fastigio, leo perinde aureus, cum ima regione, balteis ternis cæsijs, ac totidem aureis virgata: quod stemma gentilitium, in Vrbe Roma, est familiæ INCORONATAE.

M. S. ex Museo Romano.

In argenteo autem scuti alueolo, sapphirini coloris leo, erumpens ex instita concolori, ex qua fluunt baltei tres eiusdem luminis, est familiæ PACCARONAE, in Ciuitate Firmana.

M. S. ex Museo Romano.

Solum etiam caput, solique eius pedes nonnumquam in ijs gentilitijs tesseris efferuntur.

Ita leonis caput puniceum, in scuti valuulo argenteolo, est GOVISIORVM in Regno magnæ Britanniæ. Atrum verò, in eiusdem metalli alueolo, cum aquila Imperij supernè, in scutaria coronide aurea, est BICHIORVM Senæ in Ethruria.

In Collect. Angl.

Alphons. Ciaccon. in Vit. & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

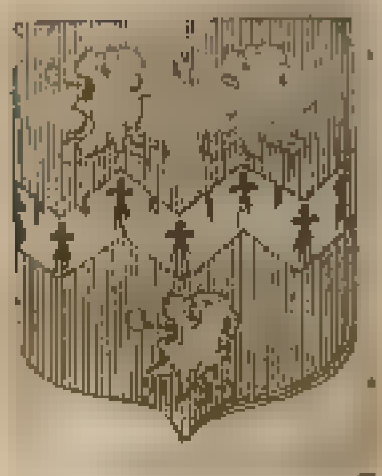
Tria leonum capita, ostro expicta, in adsimili alueolo, sunt SCHVVEICHELTIORVM in Brunsuuigia: & si ea in læuam respectent, sunt ZERBSTIORVM in Saxonia.

Wappenbuch, sive libri insign. Gentil. Imperat. Imperij, ac nation. Germ.

Idem.

Totidem

De gueulles à la viure d'hermines accompagnee de trois testes de lion d'or.

Totidem aurea leonum capita, in scuti area coccinea, quam permeat mediam instita sinuola, ex Pontici muris aluta, sunt ERIANCORVM in Gallia.

Marius Galbert.

De balteis verò tesserarijs, quos leonum ora mordicùs tenent, nihil attinet iam dicere, quoniam eos alibi proposuimus, inter parmulas plures alias, balteis ijsdem lemniscatas: Vt referam itaque potiùs leonum pedes;

Argenteus leonis pes, instar baltei læui, expictus in parmula ostro illusa, est familiæ MALABRANCHAE in Vrbe Roma.

M. S. ex Museo Romano.

Argentei pedes duo, instructi falculis puniceis, & situ adsimiles cantherio tesserario, in pullata parmula, sunt FRAMPTONIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Gul. Galielmus.

Totidem aurei, sed in decussim traiecti, in sapphirini coloris alueolo, sunt RASPONORVM Rauennę.

M. S. ex Museo Romano.

Quaterni punicei, & cyano vngulati, in aurata parmula, sunt ISLHOR-

Iamb. Hieisman. ISLHBORVM in Belgio.

Totidem aurei atque aduersi, in veneti luminis areola, sunt BRANCACCIORVM, in Vrbe Parthenopæa. *Alphons. Ciaccon. in Vita, & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.*

Recensentur alia, seu fera, seu animantes cicures. *Cap. LIV.*

DVCET agmen Pardus, genere leoni proximus; nasci enim ex leone ac panthera perhibetur; ideoque in collo & armis est iubatus, quasi leo; in humero deinde, quasi panthera est maculosus. Peculiariter tamen quod spectat ad eius delineationem, in pictura rei tesserariæ: solet pardus figurari gradiens atque incedens, semperque est aduersa fronte; ita vt oculo vtroque, seu pleno intuitu feratur. Caudam præterea in dorsum reciprocat, seu reflectit: cum leo interim erectus, vnoque intuens oculo pingatur, ac vibret caudam versùs ceruices. Hac forma, & hoc incessu, atque obtutu,

Aureus leopardus, in parmula conchyliata, fuit tessera GVLIELMI Ducis Aquitaniæ: atque est etiam tessera GVIENNAE. *Io. Gobel. Angl.* *Marcus Gilbert.*

Aureus iterum leopardus, in areola coloris veneti, est FITZ-HAMONIORVM Comitum Glocestriæ, in Regno magnæ Britanniæ, atque ibidem insuper est BEAVMONIORVM. *Marcus Gilbert.* *Idem.*

Puniceus leopardus, in aureo quidem

Philibert. Iaud. in prato ter. rcl. dem scuti laterculo, fuit TRISTANI olim inclyti bellatoris. In laterculo *Iaic Hemricour. nus in speculo no-bilitatis Hasban.* aute n alterius metalli, est VVELLE-ROVXIORVM in Belgio.

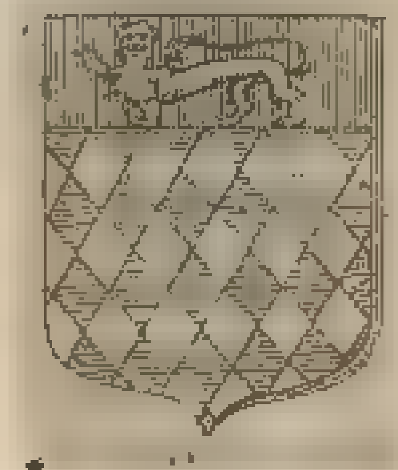

Sabuleus leopardus, in crocei lami- *Marius Gilbert.* nis areola, est BREHANIORVM in Gallia.

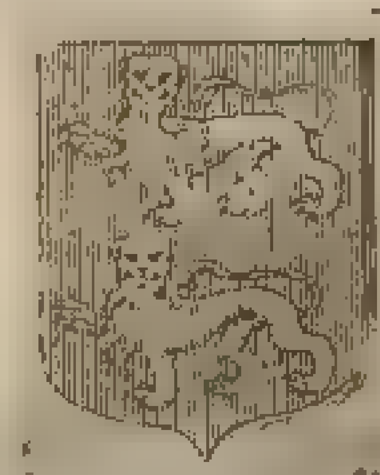
Quamquam in solo etiam apice scutario, gradilis hic pardus sæpenumero spectatur.

Vti sabuleus perinde leopardus, in eo apice aurato, cum cæsia scuti cetera regione: est autem VALLENON- *Marius Gilbert.* TEORVM in Gallia.

Argenteus leopardulus, in coronide scutaria punicea, cum cetera scuti regione, tesellis oxygonijs argenteis cyaneisque scutulata, est TYSNE- *Iacob. Hieriphert.* SIORVM in Belgio, ibidemque GRAA- *Idem.* TIORVM est, in adsimili parmula, leopardulus aureus.

At bini tesserarij leopardi, aurei quidem, in scuti area cinnabari expicta, sunt GVARCHEORVM in Gal- *Marius Gilbert.* lia; cum lingua verò falculisque cyaneis, sunt BRVNSVVICIAE, DIESTE- *In Iacob. Chiffle.* MII, ET NORMANDIAE insignia. *Marius Gilbert.*

Totidem

Totidem perinde aurei, in scuti area glasto fucata, sunt AVBERVILLEORVM in Gallia, & cum ostro in vnguibus & lingua, sunt ibidem ROVMILLYORVM CHESNELAYEORVM.

Marcus Gilbert.

Idem.

Denuò iterati leopardi aureique, in parmula atramento conspersa, sunt IAVCOVRTIORVM, INTEVILLEORVM, & ROVHAVLTIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Idem.

Insignia auratorum leopardorum Spinarum familiæ.

Argentei totidem leopardi, in coccineo quidem scuti valuulo, sunt GENEPPEORVM & OXLINEORVM in Belgio, atque in Gallia SOBELIORVM.

Iacob. Hetricourt. in speculo nobilit. Harbaica.

In valuulo autem coloris veneti, sunt CHASTEAVBRVNIORVM in Gallia, & in Belgio VVAVLXIORVM.

Marcus Gilbert.

Iacob. Hetricourt.

Purpurati duo leopardi, in solo scuti aureo, sunt BLANCLFORTIORVM, MARSAYORVM, & PAPENELIORVM, in Gallia: in solo deinde alterius metalli, sunt ibidem COCHEFILLETIORVM.

Marcus Gilbert.

Idem.

Idem.

Insignia aurati leopardi Spinarum famil.

Prasini duo item leopardi, cum puniceis & lingua & falculis, in parmula argento illita, sunt PAVLATORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Et duo rursus, sed cyanei, atque in vnguibus, lingua, oculisque punicei, intra scuti alueolum auro illustratum, sunt vetus tessera Regum GOTHORVM. *Andreas de Rye.*

Ad hæc terni leopardi aurei, cum lingua & falculis veneti lumantis, in crocei nitoris parmula, sunt insignia REGVM MAGNAE BRITANNIAE. *Io. Iacob. Chifflet.* Tribuuntur iidem, cum hoc ornatu, BARDIS Florentiæ; *Vincent. Borghin. de famil. Floren.* & cum falculis argenteolis, sunt MANBECHIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Totidem atrati, in argenteo scuti alueolo, sunt in Gallia SVAVEBORVM. *Marcus Gilbert.*

Leoparduli tres, ianthini coloris, & intra fasciam argenteolam gradiles, supra muricatam parmulam, sunt OLDEASVVOLTHIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guil. Anglus.*

Aduertere sit tamen, leopardos interdum pingi etiam erectos: sed ij tunc leonini a Fecialibus vocantur, *Leopards lionnes, ou rampants.* sicut leopardici vocantur vicissim leones, quando ipsi præter morem, vt dixi, in parmulis nostris gentilitijs gradiuntur.

Ita

D'azur au leopard lionné d'or couronné de mesme.

Ita eiusmodi pardus leoninus aureus, cum aureo diademate, in sapphirini coloris areola, est FIEREVORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Puniceus idem leopardus, exsiliens leonum instar, cum diademate cyaneo, in parmula auro constrata, est CATZENELBOCHEORVM in Imperio. *Io. Iacob. Chiffle.*

Ceterùm quemadmodum ij etiam, eo corporis nitu imitentur leones, à quibus vetq; paternum habent genus.

Ita leopardus DVCIS ZVBANESII videatur, vel dum incedit, eos imitari: nam prodit, cum duplari cauda, in decussim traiecta, expictus auro, in parmula coloris cęrulei. *Marcus Gilbert.* *Leopard a double queue passé en sautoir.*

Sed etiam sunt, qui solos dimidios leopardos, aut eorum capita dumtaxat, in tesseris circumferant.

Ita in Vrbe Roma, RVSTICI leopardum dimidium, seu exorientem vt vocant, ex argento habent, alis instructum, in concl ylata parmula. *M. S. ex Museo Romano.*

Tria verò argentea capita pardorum, in area smaragdini coloris, gerunt BVCHOLTZII in Marchia. Vt prætercam alios plures, qui eadem capita, cum dissimili tamen schemate, efferunt in tesseris maiorum suorum. *VVappenbuch, seu liber insignium Germ. nobilium imperij, ac totius Germ.*

Ad pompam hanc rei tesserariæ facit præterea, Elephas belluarum maxima & prudentissima.

Vti

Vti aureus elephas, & incedens in muricata parmula: quæ est ELPHINSTONIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. Io. Guliel. Anglus [illegible]

Cuius etiam abscissam proboscidem auream, Ioannes Gulielmus proponit, in areola monochini coloris. lib. 3. c. 13.

Est insuper, cur antra sua, suasque cæcas latebras, Draco Serpentum Rex deserat, honorarias iam nobilium virorum tesseras, non minus quàm olim signa cohortium Romanarum, decoraturus. Sit autem ex hoc genere.

Aureus draco, insistens tumulo coloris prasini, intra parmulam ostro expictam: atque is est VVORMEDORVM in Brunsuigia. Cum diademate insuper aureo, est SCLAVIAE tessera, intra insignia REGIS CIMBRORVM. Marcus Gilbert. Io. Iacob. Chifflet.

Aureus item draco, pariter virenti solo inhærens, atque auro diadematus, intra scuti valuulam cyaneam, est in Vrbe Roma familiæ DEL DRACO. M. S. ex Museo Romano.

Verùs

Versùs lævam autem expictus draco aureus in valuulo eiusdem coloris cyanei, est Romæ pariter familiæ à Castro.

M. S. ex Musæis Romanis.

Argenteus draco, cum diademate lingua & vnguibus auratis, est DracKenfeltiorvm ad Rhenum.

In Iacob. Chiffl.

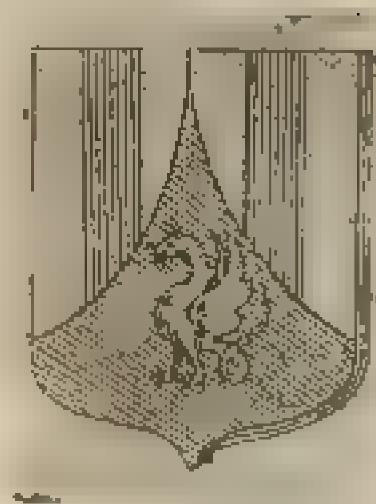

De gueulles au dragon naissant d'or.

Exoriens, seu dimidiatus draco aureus, in conchyliato scuti valuulo, est in Vrbe Roma familiæ Boncompagnae.

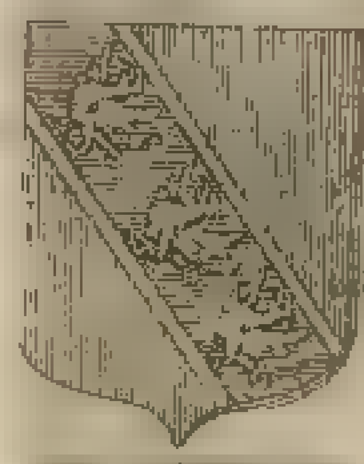
Alphons. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.

Cum omittam hoc loco, seu differam potiùs, aut draconem aureum Burghesiorvm, in alueolo sapphirini coloris, cum tessera Imperij superne: aut draconem prasinum, ab aquila punicea infessum, intra parmulam argenteolam: quæ fuit olim tessera priscum Gvelfiarvm. Non omiserim saltem,

Aut draconem aureum, in prasina ima regione, scuti supernè aurei, & ab summo dirempti, cum vacerra muricata vtrobique impressa quæ icon gentilitia est familiæ Cuevae in Hispania.

In Iacob. Chiffl.

Aut dracunculos ternos aureolos, expictos in balteo veneto, succincto aureis laciniolis, intra parmulam ostro saturatam, quæ in Vrbe Roma est familiæ Viperescae.

M. S. ex Musæis Romanis.

Addo

Addo ijs dracones duos prasinos aduersos ambos, atque in puteum puniceum despicientes, intra parmulam auream: hi verò sunt familiæ à PVTEO. Pergo ad icones alias. *Alphons. Chiacon.*

Gryps fabulosa fera, & semi-aquila, semique leo, etiam ipse ornamentum adfert tesseris gentilitijs. Occurret verò.

De gueules au gryphon d'or armé [illegible] de mesme

Nunc aureus, in aruo scuti puniceo, cum rostro & cruribus perinde aureis; est autem TRELON-CAVCHONIORVM in Gallia.

Insigne Auratorum Equitũ Spiritus Sancti.

Nunc aureus etiam, sed in glauco scuti latercuio: atque est insigne PERVSIAE.

M. S. ex Museo Romano.

Nunc denuò aureus, sed in pullata parmula: est autem FIRDENHEIMEORVM in Alsatia (is tamen alis caret) *Wappenbuch.*

Nunc argenteus, ac versùs lævam incitatus, in area scuti punicea; atque est ODORSHYORVM in Silesia. *Idem.*

Nunc iterum argenteus, sed sine alis, & spirans ignem, ex ore naribus auribusque, in parmula virenti, atque est tessera STIRIAE. *In Iac. Chiffl.*

Nunc

Nunc puniceus, seu in valuulo scuti aureo, atque is est Romæ GRIFFIORVM, RIVEREORVMQVE in Regno magnæ Britanniæ: seu in valuulo scuti argenteo, cum rostro cruribusque auratis: atque est tessera POMERANIAE.

M. S. ex Museo Romano.

Marcus Gilbert.

Ex Iacob. Chiffl.

Nunc cyaneus, auro tamen vngulatus rostratus & diadematus, in argentea scuti areola: est vero Lucæ in Ethruria familiæ FRANCIOTTAE.

M. S. ex Museo Romano.

Nunc sabuleus, seu in aureo scuti alueolo, atque is est ALBRECHSTEINIORVM in Bauaria, conuersus autem in læuam est GREIFFENIORVM in Silesia.

Wappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij ac totius Germ.

Seù in solo alterius metalli, cum rostro & cruribus aureis, estque ibidem SENEFOLDTIORVM.

Idem.

Pinguntur deinde gryphes quandoque etiam, aut bicolores:

D'or, au gryphon de gueules, coupé de sinople.

Cuiusmodi est gryps semi-puniceus, & semi-prasinus, in scuti valuulo aurato; atque hæc tessera est AVVERGNIAE.

Marcus Gilbert.

De gueulle coupé d'argent, au gryphon coupé de l'vn en l'autre.

D'azur à trois gryphons couronnez d'or.

Aut alternant iubar cum area ipsa; quemadmodum gryps semi-argenteus, & semi-puniceus, in parmula ab latere intercisa, & superne punicea, infernè autem argentea: hæc verò est icon tesseraria Bompartiorvm in Delphinatu.

Marcus Gilbert.

Ordinarij tamen gryphes terni aurei que, cum aureo item redimiculo, in veneta luminis alueolo, sunt Lavdespineorvm in Gallia.

Marcus Gilbert.

Denique gryphis pedes etiam figurantur interdum, in ijs gentilitijs tesseris.

D'or à deux pattes de gryphon de gueulles, onglees d'azur posees en contrebande.

Sed forma est magis inusitata, nouamque monstri speciem præfefert, gryps alius ater, exutus alis, atque in piscem squamosum desinens, intra scuti aream argenteolam, simul enim aeream, simul terrestrem, & marinam feram induere videtur. Est autem schema Mesticheorvm in Sicilia.

Wappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Vel pedes eius gemini, loco baltei læui, exarati ex ostro, cum vnguibus ex glasto, in lutea parmula; quæ est Bovrdeillerorvm in Gallia.

Insignia Armorũ Equitum Sphæricæ familiæ.

Terni

Terni eiusmodi pedes, & bini quidem in supera, tertius in ima scuti regione, auro expicti, in aruo smaragdini coloris, sunt in Gallia Burdeorum: totidem atri, cum vnguibus puniceis, in puniceo parmulæ solo, sunt ibidem Graffareorum.

Insignia Auratorum Equitũ Sp... familia.

Marcus Gilbert.

De hac autem icone gryphis symbolici totum insinuauerim, eam pingi semper erectam, & plerumque cum alis; caudam verò humi repere, posticis tibijs implexam. Sed propero ad feras alias, & ordine singulas magis præcipuas, quæ supersunt, enumero.

Monoceros, in hanc pompam rei tesserariæ, plerumque exit erectus, atque insiliens, leonum instar.

In Icone.

Vti aureus monoceros, in punicea parmula, quadris tesserulis aureis & puniceis prætextata: atque is est Commerstatiorum in Misnia.

Wappenbuch.

Argenteus monoceros, in parmula eiusdem luminis puniceì, est Kreissselliorum in Austria. Idem versùs læuam incitatus, in eodem scuti valuulo, est Plaitolskyorum in Silesia, & Reigorum in Imperio Et cum vngulis cornu coronaque inauratis, est Gallensteiniorum in Stiria.

Wappenbuch.

Marcus Gilbert.

Wappenbuch.

Idem.

Argenteus & versùs læuam insiliens monoceros, in parmula omnino atra, est Nusdorfiorum in Bauaria.

Marcus Gilbert.

Monoceros perinde argenteus, eoque situ expictus, in pagina sapphirini coloris, est Parchvvitziorum in Imperio, & Vvaldenfelsiorum in Franconia.

Wappenbuch.

Idem.

Puniceus monoceros, in argenteo ſcuti alueolo, eſt BAVNERIORVM in Marchia. In læuam autem conuerſus, & inſiſtens praſino trimontio, eſt KNESEBECKENIORVM in Brunſuigia.

VVappenbuch, ſiue tefferat. Germaniæ imperij, ac totius Germ.

Idem.

Ater monoceros, in ſcuti laterculo aureo, eſt HVCHTESBROVCHIORVM in Vveſtphalia.

VVappenbuch, ſiue teſſer. Germaniæ imperij, ac totius Germ.

D'or a la licorne rampante, parti d'argent & de gueulles

Sed & pulchro ac ſingulari ſchemate, in læuam aſſultans monoceros apparet, totus argento atque oſtro, in modum teſſeratæ vacerræ, virgatus intra parmulam coloris veneti: quæ eſt SCHEBAVVIORVM in Sileſia.

VVappenbuch.

De gueulles a la licorne d'or ſe-jangee à la moitie du corps de ... & d'argent

Cui haud eſt magnopere abſimilis aureus monoceros, qui dimidius eſt, rhombis teſſeratijs, turbis argenteiſque ſcutulatus, in valuulo conchyliato: atque hæc eſt icon gentilitia POPPELAVIORVM item in Sileſia.

Marcus Gilbert.

Fit etiam monoceros quandoque aſſidens; & interdum inſuper gradiens.

A la licorne ... d'or.

Vti monoceros furuus, ſedenſque in aruo ſcuti argenteolo, cum vngulis & cornu auratis. Eſt autem HARLINGORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Gabel. Anglus

Argen-

A la licorne ar- gent en passant.

Argenteus monoceros gradiens, in muricata parmula, cum auro in vngulis & cornu, est MVSTERTONIORVM in eodem Regno. Io. Gabelcour.

Similis verò gradienti est monoceros argenteus, qui in prato virenti pascitur, intra scuti alueolum cyaneum, cum comete aureo ei superfulgente: est autem hæc tesseraria icon CRISPIORVM in Vrbe Roma. M. S. ex Musæo Romano.

Gradiles quoque fiunt monocerotes, cum plures numero, parmulas hasce honorarias implent.

Vti aurei tres, in cæsij coloris areola, & sunt CHATERORVM NEVFCHELLESIORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Totidem argentei, in pullato scuti alueolo, cum aureo tamen cornu, sunt FARRINGTONIORVM in Regno magnæ Britanniæ. Io. Guil. Anglus

Atri eodem numero impare, in parmula argento illita, sunt CLAIRAVNAYORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Gemini

Gemini monocerotes tamen, ex metallo eodem, quos ambos intercedit balteus, scutalis orthogonijs, aureis puniceisque, triplici serie tessellatus, in parmula glasto expicta, sunt CHARPENTIERORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

At monoceros dimidius, seu aureus in glauco scuti laterculo, est CROARIORVM in Suevia. *VVapenbuch seu liber tesserarum gentilitiarum Imperij ac totius Germ.*

Seu argenteus, in solo scuti coccineo, est VRIAVSENIORVM item in Suevia; & in laevam respectans KROTENDORFIORVM in Bavaria. *VVappenbuch seu liber tesserar. gentilitiar. Imperij ac totius Germ.*

Seu sabuleus, atque inferne etiam sanguine roratus, in argentei nitoris parmula, est PESORNOFERORVM, iterum in Bavaria. *Idem.*

Seu argenteus quidem, sed insuper auro diadematus, insertumque annulum aureum efferens cornu perinde inaurato, in muricata parmula; est notem stemma gentilitium SCHONDORFIORVM in Bavaria. *Idem.*

Postremo & sola monocerotis capita prodeunt in his tesseris scutarijs.

Vti aureum eius caput, in ima cuspide parmulæ puniceæ, quam veluti alluit mediam fascia vndosa, ex eodem fluens metallo: est verò icon gentilitia RIBIERORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Argentea tria monocerotum capita, seu in solo scuti coccineo: & sunt SHELLYORVM in Regno magnæ Britanniæ: *In Galiel. Angl.* seu etiam in eo solo scuti cęruleo, & sunt AVANTAGEORVM in Gallia. *Adrian. Martinus in libro Antiquitatum Andium.*

Vrsus, cuius solertia insignis est, etsi tamen amentiæ similis videtur, interest ipse pariter his familiarum tesseris, & erectus plerumque in eis figuratur.

Ita sabuleus vrsus, in aurata parmula, est BERNSTATIORVM in Suevia. *VVapenbuch, seu liber tesserar. Germaniae Imperij, ac totius Germ.* Cum eodem autem instructu coloris ac metalli (nisi quod præterea insistat tumulo, aut cliuo puniceo) est BERNFELSIORVM in Heluetijs. *Idem.* Conuersus in læuam, insiliens & sabuleus, in aruo eiusdem metalli, est BERSTEINIORVM in Misnia, *Idem.* & EBERORVM in Thuringia. *Idem.* Cum loro ad collum inaurato, oculisque & exserta lingua puniceis, est ESSENIORVM. *In Lansh. Chrysts.?*

Bini vrsi erecti, & aduersi ambo, in parmula luminis veneti, sunt VRSEOLORVM Venetijs. *M. S. ex Museo Ermano?*

Vrsus in læuam incitatus, ferensque argenteam bipennem, in parmula auro constrata, est HACKLOBERIORVM in Bauaria. *Wappenbach.*

At reperitur etiam, in his parmulis symbolicis vrsus gradiens.

Vti ater vrsus, versùs læuam incedens, cum aurea numella, in valuulo metalli argenteoli; atque est BEERNEORVM in Vvestphalia. *Idem.*

Gradienti etiam similis est, vrsus perinde ater, & catenatus ad columnam argenteolam, in parmula auro constrata, cum tessera Imperij supernè, in apice scutario. Est autem hoc stemma gentilitium CAESARINORVM in Vrbe Roma, quod alibi à nobis delineabitur. *Alphons. Ciaccon. in Vita & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.*

Lupus tesserarius, olim Marti sacer, & Romanis, nempe martiali populo, perfamiliaris domi forisque: præsertim quia Romulum ac Remum Vrbis Conditores lupa lactauerat: hic inquam lupus, pingi solet nunc erectus, nunc gradiens, nunc etiam accubans.

Au loup rampant d'or.

Ita lupus aureus, exsiliens quidem; in muricata parmula, est LOMBERSVERDALLEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Au loup passant [illegible].

Incedens autem, ac perinde aureus, in scuti valuulo cyaneo, est LVPIORVM pariter in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Au loup rampant [illegible].

Argen-

Argenteus, in scuti areola omnino atra, & erectus, est Romæ familiæ ALTOVITAE. Versùs læuam autem incitatus, & in solo scuti puniceo, est VVOLFFIORVM in Franconia.

M. S. ex Musæis Romanis.

VVappenbuch.

Cyaneus erectusque, & solis dentibus puniceus, in aurato scuti alueolo, est AGOVLTIORVM in Gallia. Versùs læuam autem expictus, in area obliquè ab angulo dextero secta & supernè aurea, infernè vadulis argenteis tribus impressa, cum diademate aureo, est VVOLFFVRTIORVM in Suecia.

Insignia auratorum Equitū Sp. ... familiæ.

VVappenbuch.

Expictus eodem situ, & eodem panno veneto lupus alius, in aruo metalli argentéoli, est VVICHSENSTEINIORVM in Franconia.

Idem.

Nigris villis amictus, & cum natiuis exuuijs, in parmula lutei fulgoris, est ENDEORVM in Misnia, VVOLFFENIORVM in Saxonia. Prosiliens autem versùs læuam est VVOLFFERSDORFIORVM iterum in Misnia. In argentea dein parmula, cum imposito et diademate insuper aureo, est VVESTERNACHIORVM in Suecia.

Idem.

VVappenbuch.

Idem.

Sed incessu feruntur, aut bini & punicei, in solo aurei metalli, & sunt GYLDENBOCHIORVM in Brunsuuigia, OSORIORVM, ac VILLALOBIORVM, in Hispania Lusitaniaque.

Idem.

Alphons. Lopez de Haro

M. S. ex Musæis Romanis.

Aut bini & sabulei; seu in areola auro conspersa, & sunt in Hispania familiæ CARDENAE, seu in areola eadem argento illusa, & sunt ibidem familiæ DE HARO; auroque punctim inusti, sunt ibidem familiæ DE AYALA.

Alphonsus Lopez

Idem.

Idem.

Sabulei perinde & gradiles, in argentea scuti areola, sed cum traiecta inter eos punicea instita, sunt KLEISTIORVM in Saxonia.

Wappenbuch, sive liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Exarantur interdum etiam, cum arrepta mordicùs præda. Ex quo sunt genere

Lupus coloris atri, argenteumque anserem ore efferens, in scuti valuulo inaurato: est autem icon gentilitia BRANDSTEINIORVM in Misnia.

Idem.

Quemadmodum alter aureus, & versùs læuam exsiliens, cum assimili præda, in conchyliato scuti laterculo, est BADENHAVSENIORVM in Suenia.

Idem.

Alius erectus, & sabulo aspersus, in argenteo scuti alueolo, inserta ceruicibus suis cornua cerui, cruore manantia circumferens, est VVOLFRAMSDORFIORVM in Misnia.

Wappenbuch, sive liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Alius item sabulo expictus, præpostero situ, nempe in læuam incitatus, & qui ex galericulo epomidis ostentat anserem argenteum, in miniata parmula, est LEIPOLTZIORVM in Hassia.

Idem.

Ac

Ac in aurata parmula lupi duo gradiles, ouemque singuli argenteam, rictu prehensam, reiectamque in humerum referentes, sunt familiæ AVELLANADAE in Hispania. *Io. Iacob. Chiffl.*

Lupa verò, in tumulo terræ prasino cubans, cum circumfuso purpureo nitore, atque aurea ipsa, ternos lupulos lactentes item aureos, ad papillas habens, est in Vrbe Roma familiæ LVPARELLAE. *M. S. ex Museo Romano.*

Ad hæc lupi capita tria, furui coloris, & bina quidem in suprema, tertium in ima regione scuti argenteoli, sunt familiæ LOVVENCOVRTIAE in Gallia. *Adrian. Mechers.*

Totidem aurea, sed circa tesserarium capreolum perinde aureum, in parmula minio fucata, sunt BERNONIORVM in Gallia. *Mercur. Gilbert.*

Aper symbolicus etiam ipse, nunc gradiens, & nunc insiliens, in his tesseris figuratur.

D'argent au sanglier allant de gueules.

Vt in argéteo scuti valuulo, incedens aper puniceus; qui est TREVVARTHENIORVM in Regno magnę Britanniæ. *Io. Guibel. Anglus*

Ater verò & perinde gradilis, in eiuſdem metalli areola, ſed versùs læuam progrediens, eſt BARSCHVVITZIORVM in Miſnia.

Wappenbuch, ſiue libri teſſerar. Gentilitiar. Imperij, ac terrarum Germ.

Aper erectus, in villis perinde ater, & in area item argenteola, ſed prætereà dentibus ex hoc eodem metallo inſtructus, eſt SANGLIERORVM in Gallia.

Adrian. Morlierre,

Versùs læuam incitatus aper adſimilis, in parmula quidem auro conſperſa, eſt VVARTMANSDORFIORVM in Miſnia, & in parmula argento illuſa, eſt EBERBACHIORVM in Thuringia.

Wappenbuch, ſiue libri teſſer. Gentilitiar. Imperij, ac terrarum Germ.

Idem.

Porcellulus gradilis ac ſabulens, in ſcutario apice argenteo, quem ſuſtentat inſtita aureola, cum ima ſcuti regione puniceâ, argento clathrata, eſt familiæ PORCARIAE in Vrbe Roma.

M. S. ex Museo Romano.

Et in tænia aurea iuſti modi, tres porcelluli perinde atri, in ſcuti valuulo cinnabari expicto, ſunt pariter in Vrbe familiæ RICCIAE.

Idem.

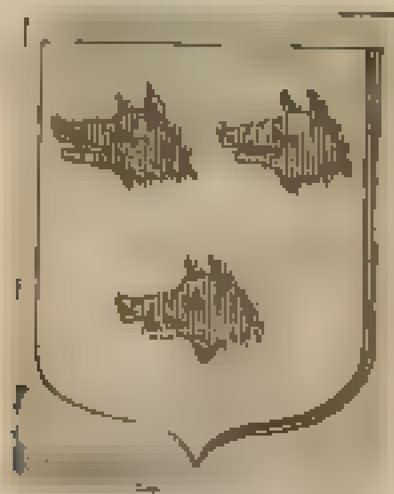

Capue

Caput magnum apri, furuum quidem villis, sed argento vittatum, in parmula auro constrata, fuit icon gentilitia ALEXANDRI .4. ex nobili familia de PAEDACIO Mediolani. Idem caput absque loro seu vitta, in alterius metalli alueolo, & cum lingua punicea, est familiæ HARDENBERGIAE in Brunsuuigia.

Alphons. Ciacon. in Vitis & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.

Wappenbuch, seu liber insignium Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Apri capita tria punicea, in argentei luminis areola, sunt GRENSINGIORVM in Misnia.

Idem.

Totidem coloris atri, in eadem argentea parmula, sunt GRADOCKEORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Guil. Anglus

Assultat perinde ceruus in hanc pompam, & in apparatu rei tesserariæ admodum est frequens. Eum incedentem pingi vt-plurimum, arbitratur Marcus Gilbertus Deuarennius, atque hunc ait esse ordinarium situm animantium illarum, quæ falculis seu vnguibus carent. Attamen ceruos ego indiscriminatim reperio, nunc gradiles quidem, sed nunc etiam erectos.

Parte 2. de Cerui

De ferarum [illegible] tesse passans [illegible]

Aureus ceruus & gradiens, in puniceo scuti latericulo, est SEGVIRANIORVM in Gallia: & argenteus, in eodem scuti valuulo puniceo, est CLERMONTIORVM BASSIGNYORVM pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Idem.

Aureus alter ceruus, & in prasino tumulo accubans, ex quo erumpunt frumenti aristæ quaternæ aureæ, in solo scuti cæruleo, est CERVINIORVM in Politiano Ethruriæ ciuitate. Puniceus verò, in tumulo adsimili accubans, sed sine fruge vlla, intraque parmulam argenteolam, est HAMILTONIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Alphons. Ciaccon.

Io. Guilelm. An[illegible] [illegible] [illegible] asserrata.

Ac

At ceruus exsiliens, & aureus quidem, in smaragdini coloris area, est GISLANDIORVM in eodem Regno. *Io Gislan. Angl.*

Aureus item, in parmula veneta, est KVLOLERIORVM in Bauaria; & cum tessera Imperij superne, in scutario fastigio, est Senæ in Ethruria familiæ DE VECCHIS. *Marcus Gilbert.* *M. E. ex Musæo Romano.*

Ceruus villis natiuis, hoc est puniceis instructus, in aurata quidem parmula, est VVALVVITZIORVM in Misnia. In valuulo autem alterius metalli, est HIRSCHBERGIORVM in Franconia. Idem cum auratis cornibus, fuit vetus tessera LOTHARINGIAE; atque insuper est gentilitia icon familiæ MOZCLAVIAE in Gallia. Conuersus in læuam deinde ceruus assimilis, est GANGENSTEINIORVM in Hassia. Sicut eo situ, sed argenteus tamen ceruus alius, in parmula luminis cæsij, est TROYFFENIORVM in Misnia. *Wappenbuch.* *Idem.* *Pluribert, Meurs. in prim. tessell.* *Idem.* *Wappenbuch.* *Idem.*

Insistens etiam prasino trimontio, puniceus item ceruus ita erectus, in solo scuti argenteolo, est ETZDORFFIORVM in Misnia. *Idem.*

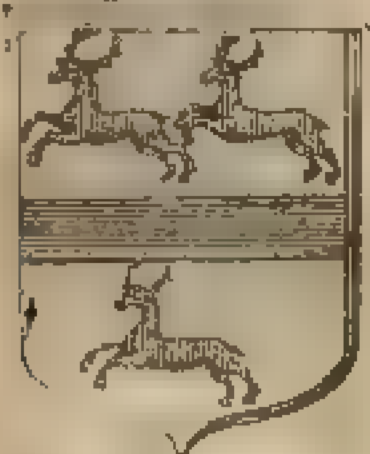

In eiusdem metalli parmula, ceruus denuò puniceus, ac versùs læuam se prospiciens, cum dorsuali seu stragula veste, ostro atque argento acuminata,

VVappenbuch sen liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ. minata, est BODENDICKIORVM in Brunsuuigia.

Terni gradiles cerui argenteoli, in scuti æquore veneto, sunt GREENEORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guliel. Angl.*

Punicei totidem, bini supra institam cyaneam, tertiusque infra illam, in argenteo scuti alueolo, sunt ibidem ROBERTSONIORVM. *Idem.*

Caput cerui puniceum, in eiusdem metalli areola, est ibidem TRYEORVM. *Io. Guliel. Angl.* Vel caput eius argenteum, in areola scuti punicea, est TREISBAUDIORVM in Hassia. *VVappenbuch.*

Terna ea cerui capita, argentea quidem, in muricata parmula, sunt DEERENCIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guliel. Angl.* Nigra verò in parmula argento illusa, sunt ibidem BOVVETIORVM. *Idem.*

Denique ceruus aureus, ex coronide scutaria veneti coloris exiens, cum cetera scuti regione, sexiès auro & cyano, in modum baltei, lemniscata, est Romæ MAFFEIORVM. *M. S. ex Musæis Romanis.*

Est

Est autem hoc loco, cur ceruos comitentur damæ duæ argenteolæ, ambæ ab se inuicem auersę, humeris commissis, in parmola omnino atra; quæ est COTTINGTONIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guilel. Anglus*

Vulpes etiam ipsæ accersiri ad hæc familiarum decora solent, nunc erectæ, nunc incedentes.

Ita vulpes argentea & insiliens, in sapphirini coloris areola, est DOVVNEORVM, in eodem Regno magnæ Britanniæ. *Idem.*

Punicea & in læuam insiliens, in aurato parmulæ alueolo, est FVCHSENIORVM in Franconia. *Wappenbuch.*

Eadem, sed monstro similis, & cum atra galli cauda, est LEIPTZIGERORVM in Misnia. *Idem.*

Binæ gradiles, & ambę argenteolæ, in scuti alueolo miniato, sunt LOVVETONIORVM in Regno magnę Britanniæ.

Tondem

Totidem, sed puniceę, aversęque ab se invicem, & in decussim traiectæ, intra solum scuti argenteolum, sunt ibidem KADROD-HARDIORVM. *Io. Guiliel. Angl.*

Binæ etiam procurrentes vulpes puniceę, auro diadematæ & numellatę, in solo eiusdem metalli, sunt BORGHRIORVM in Saxonia. *VVappenbuch sive liber tesserar. Germaniae. Imperij, per regiones Germ.*

Ternę cyaneæ, in alterius metalli

areola, sunt GOVPELERIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Vel aureæ, in valvulo scuti cæruleo, sunt ibidem RENALDIERBORVM. *Idem.*

De sable a la barre d'argent chargée de trois renardeaux d'or.

Vel vulpeculæ aureę tres, in balteo lęvo argenteolo impressæ, intra parmulam omnino atram, sunt SPIEGELIORVM in Alsatia. *Marcus Gilbert.*

Ut ceteras adhuc alias ijs accenseam, etsi aliquantulum in ijs tesseris scutarijs infrequentes:

Panthera imbuta natiuis villis, in cyanea parmula, est VVESTERHAGNIORVM in Thuringia.

VVappenbuch seu liber [illegible] Imperij, & totius Germ.

In parmula deinde omnino punicea, cum aureo margine, est TRIEBENEGGIORVM in Stiria.

VVappenbuch.

Eadem versùs lęuam prosiliens, & punicea, cum argenteis maculis, in aruo eiusdem argentei metalli, est AHAMORVM in Bauaria.

Idem.

Versùs lęuam autem insiliens, in glauca scuti areola, est LVXENIORVM in Silesia.

Idem.

Lynx erecta, & cum genuina pelle, in valuulo ab lęua oblique intersecto, & supernè argenteo, infernè puniceo, est LOSSAVVIORVM in Marchia.

Idem

Castor argenteolus & erectus, in myricam parmula, est HVESCHMANORVM à BIBERBACHIO in Alsatia.

Idem.

Castor alius natiui coloris, seque in

lęuam

læuam proripiens, in solo parmulæ aureo, est BIBRAE familiæ in Franconia.

Wappenbuch sein liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Castores duo gradiles, in læuam euntes, intra luteam item parmulam, sunt SCHENCKENIORVM DIPENIORVM in Marchia.

Idem.

Vt ad equum veniam, generosum quidem, haud tamen ferum, is modò effrænis, & modò frænum patiens figuratur, vnoque tantùm oculo intuens exprimitur semper, quemadmodum & leo. Sed & quandoque graditur; quandoque incedere, aut procurrere videtur.

De gueulles au cheval effarouché, detroussé, & effrayé ou saillant d'argent.

Ita equus absque fræno, surrectusq; in læuam, & argento illusus, in conchyliato scuti alueolo, est vetus tessera Ducum SABAVDIAE, atque SAXONIAE.

Io. Iacob. Chiffl.

Idem hoc ipso situ, sed sabuleus, in aureo scuti laterculo, est PFERSDORFIORVM in Misnia, & in Sueuia RENNERIORVM AB ALMEDINGEN.

Wappenbuch sein liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Idem.

Equus argenteus & erectus, sine fræno quidem, sed cum nigro ad pectus loro, in miniata parmula, est ZYBVLKARVM in Silesia.

Idem.

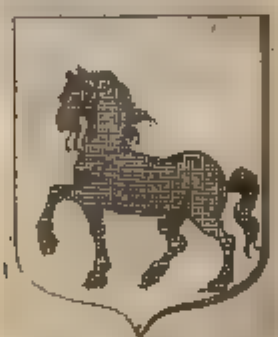

Idem versùs læuam se proripiens, argenteusque item in eiusdem colo-

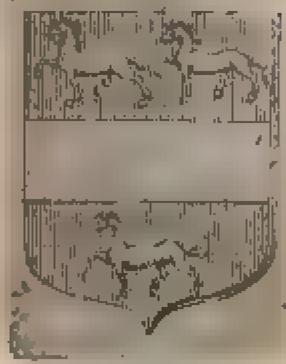
tis parmula, cum freno atro, est Helmenhofeniorvm in Suevia.

In cyaneo deinde scuti alueolo, equus perinde argenteus, versùs dexteram se ita proripiens, cum freno ephippio & phaleris coccineis, est Vverberlorvm in Saxonia.

At gradarius equus, coloris atri, cum fræno puniceo, in argentea scuti areola, est Groteniorvm in Saxonia. Versùs lęuam autem gradiens, cetera similis, nisi quod freno aureo vtatur, est Rabieliorvm in Misnia.

Terni equi etiam, & omnes argentei, frænique expertes, quos inter tænia ducitur eiusdem metalli, in Stampeorvm in Regno magnæ Britanniæ.

Sed & dimidius equus puniceusque, in scuti valuulo argenteolo, est Tebaldiorvm in Vrbe Roma.

In alueolo autem eiusdem metalli, equus dimidius ater ac biceps, cum

fræno

freno puniceo, puniceisque libis aut spheris et adiectis, est Romae pariter TRENCIORVM.

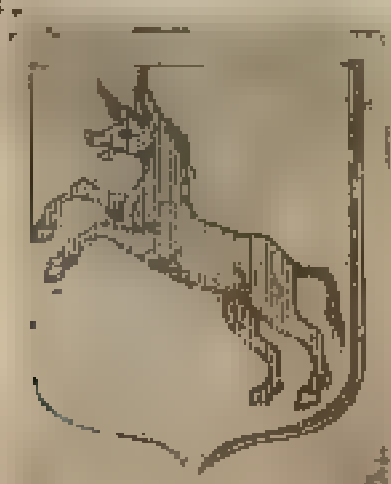

Caput equi iubatum & puniceum, frenoque nigro instructum, in argentei metalli areola, est ZOBELIORVM in Franconia.

Atrum autem eius caput, cum iuba, & sine freno, in parmula eiusdem metalli, est PLIENINGENIORVM in Suevia.

Idem.

Asinus, qui Marti victima olim cadebat, extra gloriam rei nostrae tesserariae, utpote quae est praecipuè militaris, esse non debuit. Pingitur ideo etiam ipse in iis gentilitiis parmulis.

Vel asinus fabuleus, & se in leuans sttrigens, intra scuti aream argento illusam: quod stemma gentilitium est RIETHEIMORVM in Imperio.

Terni verò asini gradiles & nigelli, quos intercedit fascia eiusdem coloris, in parmula argentata, sunt ASKEVVEORVM in Regno magnę Britanniç.

Asinus

Asinus dimidius, versùs læuam expictus, & sanguine torans, cum sit ipse sabuleus, in parmula item argenteola, est HELDORFIORVM in Misnia. VVappenbuch

Io. Guilelm. Angl. Caput eius deinde suroi coloris, in alueolo eiusdem metalli, est HONELLIORVM, in Regno magnę Britanniæ. In læuam prospectans, & intra parmulam alterius metalli, est RIEDESELIORVM in Hassia. VVappenbuch seu liber insignium Gentilitiorum Imperij, ac totius Germ.

Aduersum autem eius caput, & vultu pleno expressum, cum carduo eiusque folijs ex ore ipsius pendulis, quę sunt colore prasino expicta, in aurato scuti laterculo, est ibidem RIEDESELIORVM. VVappenbuch, seu liber insignium Gentilitiorum Imperij, ac totius Germ.

Ne hoc loco mulum omittam, nempe asini & equę consanguineum, imo vtriusque alteram sobolem, argenteus mulus & gradiens, in parmula ostro perfusa, est MOYLEORVM in Regno magnæ Britanniæ. Io. Guilelm. Angl.

Dabo iam insuper bouem, bouisque coniugem vaccam, vtrorumque horum prolem.

Sit ex hoc censu bos puniceus & gradiens, in Pontici muris diphthera tesseraria expictus, cum cornibus auratis, quod est insigne BVLLOCORVM in Regno magnæ Britanniæ. In parmula verò aurea, est BOFFINIO- Io. Guilelm. Angl. Philibert Monet. en proses en l'ess. D'hermines au boeuf allant de gueulles, accorné d'or.

RVM

RVM in Delphinatu. Aut bos adsimilis, sed in aruo alterius metalli, & coloris prasini cliuo insistens, circa collum autem argento praeterea taeniatus, icon gentilitia est RINDDAE-SIORVM in Marchia.

Wappenbuch.

Bos perinde gradilis & puniceus, sed cum cyaneo capite tamen, vngulisque cyaneis, in parmula argento illusa, est familiae CAPOFERRAE Romae.

Gl. R. au blason Romain.

D'argent au boeuf rampant, accolé & accorné, onglé de gueules.

Bos albus, aut fortasse taurus exsiliens, & puniceus, in argentea parmula, cum loro, seu numella, & cornibus, & vngulis sabuleis, est LOESELENIAE familiae in Gallia.

Marcus Gilbert.

A la queue passée entre les iambes, & retournée sur le dos.

In puniceo autem scuti alueolo, taurus auratus, & inambulans, cum cauda per tibias in dorsum transmissa, est TOREAVIORVM MOLITARTIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Vache de gueules, accornée en champ d'argent.

At vacca punicea, in aureo scuti alueolo, est BORGIARVM in Hispania; cum cornibus & vngulis argenteolis, est CHAMPOSTEORVM in Gallia.

Alphons. Ciaccon. in Vita, & Relat. gallic. Pontificum, & Cardinalium.

Marcus Gilbert.

Vacca dein aurea, cliuum virentem inscen-

insidens, cui superniret aureum sydus, in vasculo coloris veneti, est in Vrbe Roma familiæ TOSCANELLAE.

M. S. ex Museo Romano.

A deux vaches passantes de gueules accornées, & colletées, clarinees d'azur.

Vaccæ duæ puniceæ, atque ambæ gradientes, cum cornibus, numellis, atque crepundijs cyaneis, in parmula auro conspersa, sunt scutaria icon BEARNORVM in Gallia.

Io. Iacob. Chiffl.

Peræq. conspicui sunt vituli duo, in tumulo terræ prasino gradientes, & sibi aduersi, alter quidem cyaneus in semisse dextero aureoque, scuti ab summo diremptì, alter verò aureus in semisse læuo cyaneo, cum lenis auratis lilijs, quæ sunt sata in coronide scutaria, partim cyano, & partim ostro illusa. Atque hoc est gentilitium stemma familiæ VITELLESCHAE Romæ: icon eius tamen alibi repræsentabitur.

Alphons. Ciacon.

Sed vt boui bubalus etiam, qui ei est simillimus, accenseatur.

Bubalus argenteus, gradiens versus læuam, in parmula coloris veneti, est BRANDENBVRGERORVM in Suevia.

Wappenbuch.

Ceterùm spectant ad tesseras has proxime superiores.

Bœuf naissant.

Aut bos dimidius, flexus in læuam aureusque, in prasini coloris areola: quod est schema symbolicum GOLDATIERORVM in Marchia.

Wappenbuch.

A la teste de bœuf affrontée accornée de sable, & la langue de gueules.

Aut caput bouis aureum quidem, & omnino aduersum, cum atris cornibus, & lingua punicea, in huius coloris parmula. quod est MARKOVVSKERORVM in Silesia.

Wappenbuch.

Argen-

Argenteum deinde, in eiusdem luminis alveolo, sed tantùm obliquè intuens; quod est RVGIERORVM in Vrbe Roma. Et in laterculo scuti cyaneo, cum ternis perinde argenteis lilijs, ad summos angulos, atque imam cuspidem latis: quod est in eadem Vrbe SO[illegible]CIO[illegible]VM; sed icon hæc etiam alibi figurabitur.

M.S. ex Museo Romano.

Eadem.

Aut bouis caput, ostro partim, & partim argenteo pictum, in sapphirini coloris parmula, & vtroque oculo, seu pleno vultu intuens: quod est KAPPENORVM in Thuringia.

A la teste de boeuf affrontée, party de gueules d'argent.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Aut alterum bouis caput argenteum, perinde aduersum, auroque fibulatum ad nares, in palliata scuti areola. quod est KOLAZKOVVSKERORVM in Silesia.

Bouclé d'or.

VVappenbuch.

Aut bubali caput, eodem positu & sabuleum, cum inserto naribus eius aureo circulo, in aurei metalli quidem alueolo, quod stemma est BERNSTEINORVM in Imperio.

In Lib. Chiffl.

Bouclé d'azur.

In areola verò, descripta fasciolis ostro auroque denticulatis, cum circulo ad nares cyaneo, vittaque argenteola cornibus reuincta, & breui lemmate impressa, est Romæ BVBALORVM. *Alphons. Ciaccon. in Vitis & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.*

Aut sabuleum item caput bubali, cum cornibus tamen haud retortis, sed explicatis atque erectis, cum vernante item punicea rosa supernè, infernè autem cum exserta lingua perinde punicea: quæ gentilitia tessera est Romæ pariter BVBALINORVM. *M. S. ex Musæis Romanis*

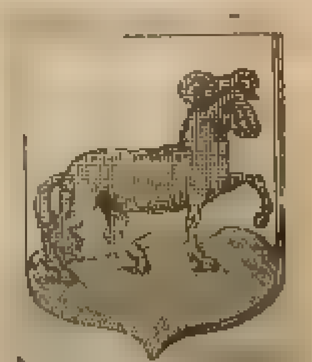
Inter hæc autem, quæ recensui capita discrimen facit Marcus Gilbertus Deuarrennius, quòd caput taurorum & bubalorum, circà os esse contractius & crassius soleat; inter vtrumq; cornua vero ex villis quidam quasi vertex promineat. Cùm in vaccis desit hic vertex, & oblongum os earum, minusque teres esse videatur. *Partie, de bons*

Aries, qui olim similitudine saltem bello interérat, numerabaturq; inter militum machinas, nempe aptus quassandis molibus, muris subruendis, & perfringendis foribus vrbium atque castrorum; interesse iam etiam, hisce nobilium familiarum tesseris, cum laude potest.

De gueulles, au mouton d'argent sommé d'or.

Ita inambulans aries argenteolus, cum auratis cornibus, in conchyliato scuti alueolo, est VOITENIORVM A BIENECK in Franconia; & ibidem TOTTENHEIMIORVM. Si autem versus læuam eat, est ibidem etiam KOTZAVVIORVM. *Wappenbuch, seu liber insignium Germaniæ Imperij, ac totius Germ.* *Marcus Gilbert.* *Wappenbuch.*

Ater verò aries, ac versùs læuam gradiens, prasinoque insistens trimontio, in argentei metalli parmula, est HAVSENIORVM in Sueuia. *Idem.*

Exurgit tamen interdum, atque assultat idem aries.

D'or, au mouton rampant de sable

Vel ex sabulo pictus, in aurato scuti laterculo, atq; is est VVIDMANIORVM, iterum in Suevia.

Wappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperii, Germanice.

Argenteus verò, & in laevam exsiliens, supra collem aureolum, in scuti valuulo puniceo, est RAMSPERGIORVM in Bauaria.

Marcus Gilbert.

Sabuleum arietis caput, linguam exserens puniceam, occurrit mihi, seu aduersum & vtroque oculo in-

tuens; seu obliquum versùs dexteram, seu flexum versùs laeuam, in aruo scuti aurato, seu denuò respectans versùs dexteram, sed in solo alterius metalli. Quas ego gentilitias tesseras, adeo parùm absimiles, recensui vel ideo, vt appareat, quàm soleant re modica saepenumero inter se familiae discriminari. Sunt enim haec stemmata quatuor familiarum (vnius tamen stirpis) nempe BVSSECKIORVM in Hassia. Wappenbuch.

D'or à la chevre rampant de sable

Capra exsiliens & sabulea, in laterculo scuti aureo, cum margine pinnulato, est familiae CABRERAE in Hispania. In aruo alterius metalli, & cum cornibus auratis, est MOSHEIMORVM in Bauaria.

Alphons. Lopez de Haro

Marcus Gilbert.

Capra exsiliens perinde, ostroque atque argento scutulata, in aureo

Marcus Gilbert. scuti alueolo, est VVESTENBERGIORVM in Franconia.

Capri duo gradiles, & in leuam euntes, pullatique ambo, rursus in crocei luminis areola, sunt BOCKRORVM à NORDHOLTZIO in Brunsuuigia. *VVappenbuch.*

Hircus sabuleus, versùs læuam assultans, in lutea parmula, est STEINBERGIORVM in Brunsuuigia. *Idem.*

Aureus, seq; in dexteram surrigens, in cyanea parmula, est Romæ familiæ AB ALTEMPS. *Alphons. Ciacon. in Vitis & Rebus gestis Pontif. & Cardinalium.* Argenteus in muricato clypeo tesserario, seu qui in dexteram feratur, atque is est PFALHEIMORVM in Suevia, BOCKLINIORVMQVE in Alsatia; *VVappenbuch.* seu qui feratur versùs læuam: atque is est BOCKENIORVM pariter in Alsatia. *Idem.*

Hircus cyaneus, cum vnguibus, cornibus, summisque labris auratis, in valuulo argenteoli metalli, est in Vrbe Roma familiæ DE CVRIS. *M. S. ex Musæo Romano.*

Argenteus hircus, fascia nigella, bullis aureolis compuncta præcinctus, in scuti alueolo conchyliato, est BLVDOVVSKERORVM in Imperio. *VVappenbuch.*

Ater

Ater hircus in læuam assultans, cum adpicta ei capella punicea, in solo scuti argenteo, est ELMERORVM in Heluetijs. Hircus argenteus, eodem situ expictus, cum atris cornibus, in cæsij coloris parmula, est GREFENDORFIORVM in Misnia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Armorial de Sable.

Idem.

Aureus verò, in eodem scuti laterculo, & cum cornibus sabulo tinctis, sed versùs dexteram exsiliens, est HOHEN-EMBSIORVM in Imperio. *Idem.*

Et in læuam se prorsipiens argenteusque, in parmula omnino atra, est LEVTERMANIORVM AB ERTINGENIO in Sueuia. *Idem.*

Hircus alius, in valuulo cyaneo surrectus argentoque & ostro scutulatus, est BACKISCHIORVM in Silesia. *Idem.*

Hircus semi-argenteus, semi-puniceus, in solo ad perpendiculum diremptо, & ad dexteram puniceo, ad læuam argenteo, est DRACKSVVITZIORVM in Misnia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Hirci tres sabulei, quorum duo sint in summa scuti regione, tertius in ima eius cuspide, intra crocei luminis areolam, sunt VVALMOCHIORVM in Brunsuuigia. *Idem.*

Cum

Cum autem hi omnes sint erecti, hircus alius pulli coloris, in aruo metalli aurei, progrediens versùs læuam, est KELLERIORVM in Helvetijs. *VVappenbuch, seu tesser. Gentilit. imperij, ac aliarum Germ.*

Vt monstro demùm finiam, hircogallus ater penitus, in alueolo aurato, est KOCKORSCHIORVM in Silesia. *Idem.*

Harum iam animantium gregi consentaneum videatur custodes fidos, ne ope canes adiungere: cum & ipsi, intra parmulas nostras symbolicas, delineari soleant.

Ita leporarius canis argenteos, & gradiens in aruo sapphirini coloris, est NICOLAIORVM, in aruo autem coloris punicei, cum millo circa collum eius cyaneo, insito auratis lilijs, est VARENNIORVM in Gallia. *Martin Gilbert* *Idem.*

Canis furui coloris, ac procurrens in apice scutario inaurato, supra parmulam tęnijs quatuor vndosis, argenteis & cyaneis exaratam, est BENZONIORVM in Vrbe Roma. *M. S. ex Musæo Romano.*

Canes duo, cursores perinde, sed argentei, cum aurea numella, in veneti coloris areola, sunt ILTENIORVM in Brunsuuigia. *VVappenbuch.* *Ad leuinerpassum*

Tertii versùs lęuam euntes, & punicei,

cei, cum millo sabuleo, intra valuulum scuti argenteolum, sunt GELDRICHEORVM in Suecia.

Wappenbuch.

Assidentes catelli tres argentei, in muricata parmula, sunt DOSTEDTIORVM in Brunsuuigia.

Idem.

Canis exsiliens & argenteus, cum argenteo millo, in scuti area semi-cyanea & semi prasina, Senæ in Ethruria est familiæ CIAIAE. In ea verò area omnino cyanea, & cum prætexta argento & cyano acuminata, canis adsimilis, cui etiam superuolat biceps aquila sabulea, in scutaria coronide aurea, est in Vrbe Roma familiæ CAVALERIAE.

Al. S. ex Musæo Romano.

Alphons. Ciacon.

D'argent au leurier de sable, colleté d'or.

Ater canis leporarius & erectus, cum aurea numella, in argẽtei metalli alueolo, est CANILLACIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

De gueules au chien rampant d'argent, colleté de sable.

Versùs læuam se proripiens argenteus canis, cum loro ad collum atro, intra solum scuti puniceum, est GRVNRODTIORVM in Misnia. Eodem autem situ canis aureus, absque numella, in veneti luminis areola, est HAVSENIORVM in Suecia.

Wappenbuch, sive der Wappen, Gestelter Imperij, ac totius Germ.

Idem.

Coupé d'or & d'azur au chien rampant, l'un de l'un en l'autre.

At

At canis alius, in læuam pariter incitatus, & semi-cæruleus, semi-aureus, in parmula quæ ex transuerso dirimitur, & variat iubar eius vtriusque coloris ac metalli, est HORTZENIORVM in Austria.

Wappenbuch ...

Cui adsimilis est canis alius semi-argenteus & semi-puniceus, grata ea vicissitudine lumen alternans, cum semisse supero atque imo, ac præterea insistens trimontio cærulei coloris: quod stemma gentilicium est ENGLIORVM item in Austria.

Idem

Sed ne videatur segnis ac cessans illa, quę ceteroqui est sagax & actuosa canum odora vis: en offert se venatiuncula; dum in aruo luminis cyanei, ceruum aureum, venatici canes duo eiusdem metalli, cursu alacri conlectantur: est autem hæc icon tesserata IARDELEYORVM

In. Gulielm. Anglus

in Regno magno Britanniæ.

Party d'azur & d'argent à deux chiens adossés de l'un en l'autre ...

At canes gemini auersi, seu commissis dorsis, quorum alter argenteus est in semisse dextero cyaneo, alter cyaneus in semisse læuo argenteo, cum aureis ambo numellis, sunt BELLENDORFIORVM ad Rhenum.

Wappenbuch

A deux chiens affrontés.

Aduersi autem canes pariter duo, seu argentei & numellati, cum astris tribus auratis, in coronide scutaria parmulæ cyaneæ, sunt in Vrbe Roma VEROSPIORVM. Seu sine numellis, & cum astris quinque aureolis, ex quibus bina inter eos, terna verò sua fulgent in ima cuspide parmulę iterum cyaneę, sunt CVCCHIORVM in eadem Vrbe. Seu canes adsimiles, qui scalam argenteam attinent, in parmula conchyliata, sunt Veronæ SCALIGERORVM.

Alphons. Ciacon.

M. S. ex Musæo Romano.

Eadem.

Postremò

Postremò canes dimidij duo argenteique, & sabulo mamellati, qui adversi sunt, atque ora committunt, in vmbilico areolę muricatę, sunt MVRALMERORVM in Bauaria.

VVappenbuch seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij ac totius Germ.

Feles, quę tàm luce in tenebris præstant, tum saltu & venatione domestica, sicut merito apud Alanos, Burgundos, atque Heluetios olim in belli vexillis fuerunt; ita non incongrue iam ad nostras hasce tesseras gentilitias transferuntur.

Feles duę gradiles, atque argento expictæ, in parmula veneti coloris, sunt stemma CURTARDIAE familiæ in Gallia.

Marcus Gilbert.

Interim, quod superest, censum non absoluam, terrestrium præsertim ferarum, quarum plerę que incolunt nemora, nisi cornua earum etiam accenseam; nempe spolia venatorum non postrema, & quę ideo in virorum nobilium tesseras gentilitias immigrarunt.

Chifflet de cap. Gentilitiis.

Marcus Gilbert.

Prisci BVRGVNDI atram felem, quæ murem perinde atrum interimit, in scuti valuulo aureo, pro icone sua sybolica gestarunt.

Ita cornu cerui, asperatum quinis dactilis, & in spiram reflexum, ita vt impleat scuti vniuersam aream, auro illitam, cum ipsum cornu sit sabuleum est symbolicum stemma VOGTIORVM in Suecia.

VVappenbuch seu liber tesseras. Gentilitiar. Imperij ac totius Germ.

Cornua cerui argentea, in valuulo scuti puniceo, sunt KALDENTHALIAE familiæ sertum in Sueuia. *Wappenbuch.*

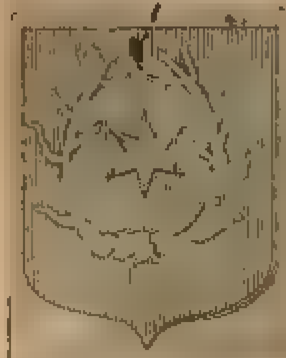

Perches de cerf cheuillées de douze cornichons.

Eadem in decussim traiecta, dactilisque instructa duodenis, intra parmulam cyaneam, sunt DHONAEORVM in Imperio. *Idem.*

Aurea eadem cerui cornua, in coccineo scuti aluéolo, inter quæ crux aureola coruscat, sunt familiæ VBALDINAE Florentiæ, *Alphons. Ciacon.*

Vel in eiusdem coloris aruo, argentea cerui cornua, dactilis duodenis cuspidata, quæ aureum sydus interfulget. sunt AVALTABERORVM in Silesia *Wappenbuch.*

Ter iterata & argentea, & partim in summa, partim in ima regione scuti coccinei distributa: cum decussatis clauibus superne in scutario fastigio, sunt Florentiæ SODERINORVM. *M. S. ex Museo Romano.*

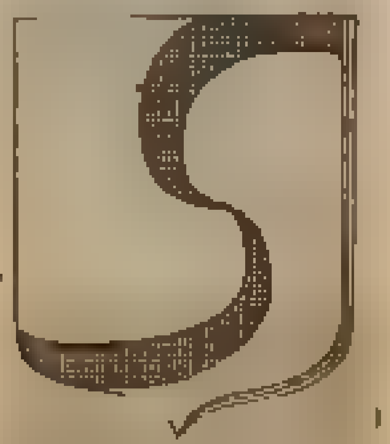

D'or à trois perches de cerf mises en fasce.

Toti-

Totidem sabulea, in modum fasciæ ordinata, intra auratam parmulam, sunt NELLENBVRGIORVM, & VVIRTEMBERGIORVM in Imperio.

Io.Iacob.Chiffle.

Alterius belluæ cornua atra, cum commissa cuspide, in area scuti argenteola, sunt ELERSHOFENIORVM in Franconia.

VVappenbuech.sen hoc est Scutorum Imperij, ac totius Germ.

Implexa verò in vmbilico areæ, ac partim ostro, partim argento expicta, sunt RORDORFIORVM in Suevia.

Idem.

Sed-enim quia hæc ferarum cornua interdum sunt visui, non vt eas propagent (quod vtique natura instituit) verum vt venatoribus potius eas prodant atque prostituant, atque vt classicum canant el. meso & sagaci venatorum eorundem satellitio: exinde fit, vt illa etiam, appellata nimirum ad nostra hæc decora familiarum, debeant hoc loco à me referri.

Cornet de chasse d'or, lié, virolé de mesme.

Igitur venatoria buccina aurata, & auro vincta seu armillata, in scuti valuulo cyaneo, est IAGERNDORFIORVM in Imperio.

Io.Iacob.Chiffle.

Argentea, sabulo armillata, & ostro illigata, in solo scuti cæruleo, est ROLLANDORVM in Gallia.

Adrian. Mosher.

Punicea, cum ornatu & vinculo auratis,

tatis, in argentea scuti pagina, est KOLLERORVM in Thuringia.

VVappenbuch, seu liber tesserarum gentilitiarum Imperij, ac totius Germ.

Cyanea, cum ligula & fibulis coccineis, est Principum AVRIACORVM in Gallia Belgioque.

Le Ferron, Chiffl.

Buccina eadem furui coloris, ostro reuincta, & auro exornata, in argentei metalli alueolo, est STAVPITZIORVM in Misnia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Buccina, auro & atramento scutulata, simplici serie, cum aurea tamen ligula, in solo alterius metalli, est BEBESNIORVM in Saxonia.

VVappenbuch.

At similis buccina, argento & ostro, duplici versu, tessellata, in veneti luminis areola, cum loro puniceo, & puniceа trabecula quadrifida superne, aurata lilia tria inumbrante, in fastigio scutario, est POGGIORVM in Vrbe Roma.

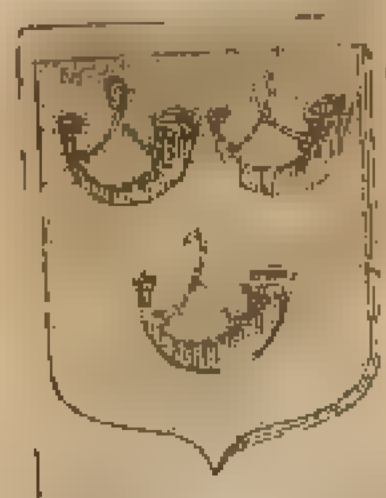
M. S. ex Musaeis Romanis.

De gueulles à trois cornets de chasse d'argent, l'un sur l'autre en pal, liez & virolez d'or.

Buccinae tres argenteae, inuicem superpositae, instar pali scutarij, auro vinctae & armillatae, in parmula rubenti, sunt VVEISENHORNIORVM in Imperio.

Le Feron, Chiffl.

Totidem puniceae, sed cum argenteis armillulis, & quarum duae in suprema, tertia vero in ima sunt regione scutarij valuuli inaurati, sunt HORNIORVM in Belgio.

Idem.

Com

Cum hę autem sint erectę; depressæ alię totidem, & pariter puniceæ, auro vinctæ atque eodem modo distributæ, in solo scuti argenteolo, sunt IORDANEORVM in Alsatia.

[illegible]

Serpens aurea, in seilmet spiris implexa, ex eisque caput & caudam exserens, in parmula conchyliata, est NATELEYORVM in Regno magnæ Britanniæ.

In Gabelon. Angl.

[illegible]

Ac rursùs totidem, sed sabuleæ, ac depressæ, situ autem atque ordine suo sublicam tesserariam imitantes, vtroque fibulatę, in alueolo aureæ metalli, sunt SCHLVMPFENIORVM in Heluetijs.

[illegible]

[illegible]

Boa scutaria, in modum pali sinuosa & cyanea, auroque redimita, cum emergente pusione puniceo ex ore illius, in parmula argento illusa, est VICECOMITVM Mediolani.

In Iacob. [illegible]

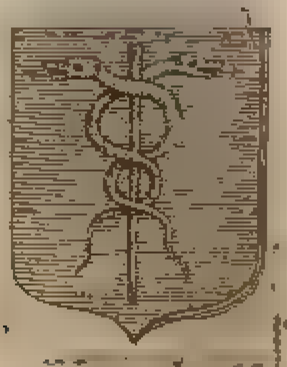
De Colubris tesserarijs. Cap. LV.

INTERSVNT innoxiæ ac non virosæ, his tesseris gentilitijs serpentes quoque, nec repunt perpetuò, sed adstant quandoque etiam sursum erectæ, volumine sinuoso.

Eadem

Eadem cum infantulo ad similis, columnęque argenteæ auro diademate circumplicata, in scuti alueolo muricato, est BISCIARVM in Vrbe Roma. *Alphons. Ciaccon. in Vita. & Rebus gestis Pontificum, & Cardinalium.*

Colubri duo aurei, in caduceo compositi, intra parmulam sapphirini coloris, sunt MERCVRIORVM in Sicilia. *Marcus Gilbert.*

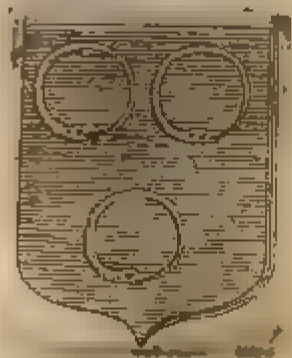

D'or à deux serpents couronnez & affrontez en pal d'azur.

Totidem aduersi & cyanei, auroque redimiti, inhærentesque sabuleo trimontio, in solo aurei metalli, sunt ZARTLIORVM in Bauaria. *Wappenbuch* Iidem absque redimiculo, in argentea parmula, quam cingunt fasciæ duæ puniceæ, sunt REFVGEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Prasini duo colubri, eodem situ, ac mutuò sibi aduersi, in scuti alueolo secto ad perpendiculum, & ad dexteram aureo, ad læuam puniceo, sunt in Vrbe Roma NORMANDIORVM. *M. S. ex Museio Romano.*

D'azur à trois serpents qui se mordent la queue d'argent.

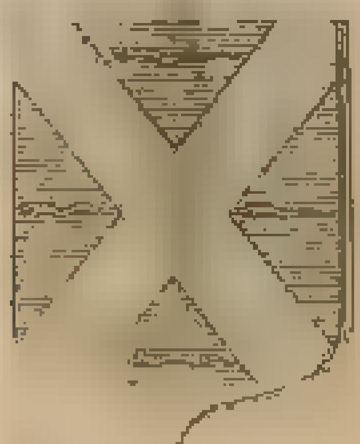
Colubri tres argenteoli, qui sibi caudam extremam mordicus arripiunt, in veneti coloris areola, sunt LAVZONIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Quaterni colubri, colore smaragdino

no expicti, in parmula argento illusa. & vacerris scutarijs tribus labulcis exarata, sunt SINIBALDORVM in Vrbe Roma.

M. S. ex Musaeis Romanis.

Totidem aurei colubri, sed reptiles in modum fasciae, circa scutarium decussim eiusdem aurei metalli, in sapphirini coloris areola, sunt FLEVRIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

At in fastigio scutario muricato, hydrae aureae tres, cum reliqua scuti regione, palis sex aureis & cyaneis lemniscata, sunt IOYEVSEORVM in Gallia.

De Piscibus tesserarijs. Cap. LVI.

ETIAM hi, nec sanè rari nantes in equore vasto rei nostrę scutariæ apparent: & pleni sunt heroica significatione. Seu mutos & silentiarios eos consideres: propterquam vtique laudem, apud Pythagoricos fuerunt olim in veneratione pręcipua. Seu vigilantiam suspicias in eis, nam indormire nunquam, aut rarò & leuissimè saltem ij perhibentur. Seu consuetudinem aliam demireris, qua in aduersas ire semper vndas & fluctus, atque adeo niti contra obstantia quaque, tam in amnibus, quàm in mari dicuntur. Inter hos autem pisces Delphinus, veluti Rex ac princeps cęterorum, honoris sanè promeretur prærogatiuam: tam sunt præclaræ dotes eius, seu in saltu & pernicitate, seu in ingenio perstudioso erga nautas, & veluti quodam amore: cum eorum delectetur sono ac plausu, atque adeo assultet lætabundus, nec aliter quàm in chorea, si quando audiat concentum eorum. Itaque vt ei primas demus.

D'or au Daufin vif d'azur oreillé barbelé & creste de gueules.

Delphinus cyaneus viuus ac spirans, in aurato scuti laterculo, cum auriculis barbulis & crista puniceis, est icon gentilitia DELPHINI-VIENNENSIS in Gallia.

Marcus Gilbert.

Idem

Idem expirans, seu hiante ore delineatus, est DELPHINI AVVERNORVM pariter in Gallia. Idem sed aureus, in scuti valuulo muricato, est item in Gallia COMITIS FORESTII.

Fauchet. Menet.

Marcus Gilbert.

Delphinuli tres repiles aureique in veneti coloris alueolo, sunt DELPHINIORVM Venetijs.

Idem.

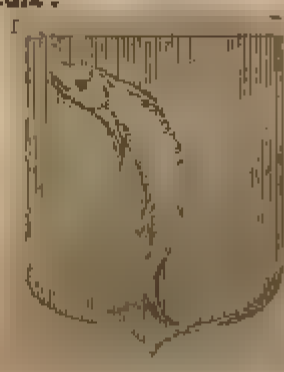
Totidem semi-cyanei, semi argenteoli, in parmula ab summo intercisa, & in dextero semisse argenteola, in semisse læuo cyanea, sunt Florentiæ DELPHINIORVM.

Mullus piscis & barbatulus puniceusque, loco sublicæ scutariæ, in valuulo argentei metalli, est MARCHINESIORVM in Belgio.

Lupus piscis argenteus, & in læuam instar hemicycli reflexus, in furui coloris parmula, est SCHROICKELIORVM in Suecia.

Flexus

Flexus autem in dexteram piscis alius perinde argenteus, in conchyliato scuti alueolo, est PESCIONIORVM in Vrbe Roma. *M.S. ex Elogiis Romanis.*

A deux truittes adossées.

Truttæ aureæ duæ, humeris obuersis, in area ostro expicta, sunt MONTEBELIARTIORVM in Gallia. *Ex Laurent. Chiffl.*

A deux bars adossés.

Mulli aurei duo, eodem situ, aureique, in cyanei coloris areola, cruculis tetraciatis & in scapo imo cuspidatis perinde aureis insista, sunt BARIORVM in Gallia. *Insigne Antonii [illegible] fundo.*

Puniceí verò, in clypeo tesserario pellito hermionica diphthera, sunt item in Gallia GAVCOVRTIORVM. *Marcus Gilbert.*

A deux saumons adossés.

Salmones duo, commissis dorsis, aureique, in toto scuti puniceo, sunt in Gallia SALMEORVM. *Marcus Gilbert.*

Deux poissons en fasce.

Pisces duo argentei ac reptiles, in cæsia scuti pagina, sunt ESTANGEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Deux poissons en pal.

Totidem erecti, argenteique, in eius-

dem coloris valaulo, sunt Romæ MANDANIORVM.

M. S. ex Musæo Romano.

Anguillulæ duæ cyaneæ, traiectæ in decussim, intra parmulam argenteolam, cum ora ex argento atque ostro denticulata, sunt Romæ item familiæ ANGVILLARAE.

M. S. ex M. S. Bittanni.

Mulli tres argentei, instar fasciæ dispositi, in atra scuti areola, sunt KVRTZBACHIORVM in Imperio.

VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

A trois chabots.

Tres fluuiatiles cephali puniceì, partim in summa, partim in ima regione scuti aurei, sun CHABOTIAE familiæ in Gallia.

Marcus Gilbert.

Truttę argenteæ tres, iunctæ mutuo annexu, in cæruleo scuti laterculo, sunt TROVVTEBECKIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Guilelm. Angl.

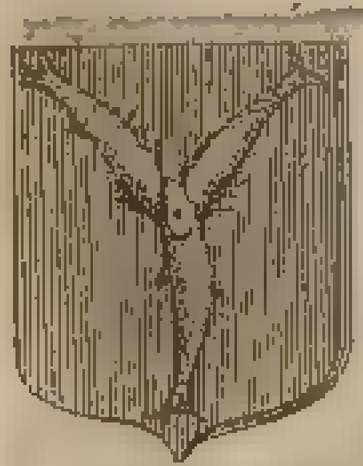
Mulli totidem argentei, commissis capitibus, in medio areę quidem cyaneæ, sunt HVNESTENGELIORVM in Misnia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Totidem item argentei, non tamen retorti, in parmula ostro saturata,

Wappenbuch, seu liber insignium Germaniae Imperij, ac totius Germ. rata, sunt DORHEIMORVM in Silesia.

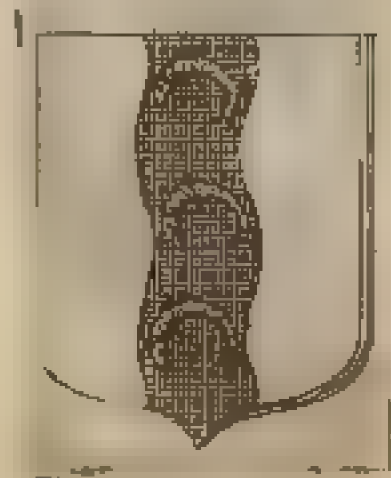
Icon aurea mulli tricorporis, seu qui vno sit capite, in area scuti coccinea, est KRECHVVITZIORVM pariter in Silesia. *Idem.*

Mulli autem tres, iterum aurei, iunctis caudulis, in media regione scuti puniceі, sunt KIPPENHEIMORVM in Alsatia. *Idem.*

Totidem argentei, in balteo sinistro vndulato natantes, intra muricatam parmulam, sunt SCHENKENIORVM A *Wappenbuch*, SIMMAVVIO in Franconia.

Pisces terni recurui argenteique, in sublica scutaria vndalata & sabulea, intra valuulum argento illitum, sunt SCHVVARTZACHIORVM in Helvetijs. *Idem.*

Haud incongruè piscibus hoc loco adiungam conchylia, quippe opes maris haud contemnendas, & scrinia colorum atque gemmarum.

Vti conchylium maius argenteum, in muricata parmula, sed recuruum, & quasi Tritonum buccina: est autem icon tesseraria SCHNECKHAVSERORVM in Silesia. *Idem.*

Conchylium argenteum, ordinaria figuratione delineatum, in solo scuti cæruleo, est PLATHORVM in Saxonia. Puniceum in argenteo scuti laterculo, est PRALATEORVM in Regno magnæ Britanniæ.

VVappenbuch.

In Gallal. Anglic.

D'argent à trois coquilles de gueulles. 2. & 1.

At conchæ marinæ tres, iterùm puniceæ, in solo eiusdem argentei metalli, sunt EYBELORVM in Franconia. Atræ verò, in eadem scuti areola, sunt METTERNICHIORVM in VVestphalia.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Idem.

A trois coquilles mises en bande.

Totidem rursus puniceæ, sed in modum baltei distributæ, in adsimili alueolo, sunt NEVDEGGIORVM in Austria.

VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

D'hermines à la bande de gueulles chargée de trois coquilles d'or.

Aureæ totidem, impressæ in balteo ipso puniceo, intra parmulam aluta hermionica vestitam, sunt HONSCOTIORVM in Belgio.

In Iacob. Chiffle.

A cinq coquilles mises en sautoir.

Quinç argenteolæ, dispositæ in quincuncem, intra coloris prasini alueolum, sunt PIMENTELIORVM in Hispania.

Idem.

Totidem

Totidem aureæ, in cruce simplici puniceа quidem expictę, intra argenteam parmulam, sunt HANGESTIORVM in Gallia, & VVILLERSIORVM in Regno magnæ Britanniæ; in atra deinde Cruce exaratę, sunt VTRERCHEORVM in Belgio: & in hac eadem Cruce atra totidem argenteæ, auream intra parmulam, sunt GRAILLYORVM in Gallia.

Andreas de Chesn.

Vincentius fecial. in Anglia.

Io. Iacob. Chiffl.

Andreas de Rye

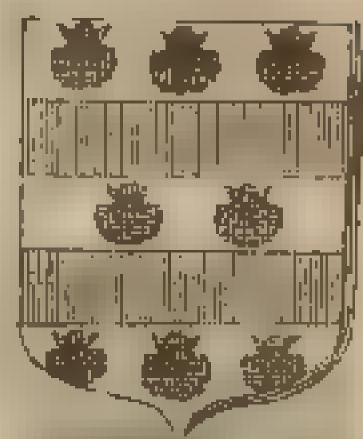
Sex marinæ conchulæ argenteæ, balteum aureum succingentes, in muricato scuti latercuio, sunt HACCARTIORVM in Gallia.

Andreas de Chesn. in Hist. fam. nobil. Galliæ.

Totidem aureæ, cum adsimili metallo & colore, tum in balteo, tum in area: nisi quod instar limbi circumponantur balteo, sunt VERBORVM in Belgio.

Io. Iacob. Chiffl.

D'argent à deux fasces de gueulles accompagnées d'unze coquilles de sable 3. 2. 3.

Octies repetitę ac sabuleæ, iuxtaque binas instias puniceas ita constitutæ, in argentei metalli alueolo, vt primum ternæ, mox binæ, postremò iterum ternæ distribuantur, sunt LANGVEDONIORVM in Gallia.

Andreas de Chesn. in Hist. fam. nobil. Galliæ.

Nouenæ argenteæ, ordine suo Crucem simplicem conformantes, in area luminis veneti, à Ioanne Scohierio referuntur.

D'azur à deux cheurons d'or chargez de dix coquilles de gueulles 5. & 5.

Can-

Cantherij duo aurei, denis marinis conchulis puniceis inusti, in parmula sapphirini coloris, sunt CHRAMORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Satæ autem absque numero & cyaneæ, circa leonem puniceum exsilientemque, in solo metalli argentei, sunt GENEFFEORVM, & HERBAISEORVM in Belgio.

Iacob. Hiraeus.

Ceterùm hæ omnes marinæ conchulę, in re nostra tesseraria, auritæ semper, ac parte conuexa striatæ figurantur.

Conchulæ auritæ & striatæ.

De Aquila Tesseraria. Cap. LVII.

HAEC auium nubiumq; Domina & Regina offert se cùm eo primùm schemate, in quo, si minus Ioui, saltem Cæsari iam ancillatur, furua nimirum ac biceps.

Cur vno capite contenta non prodeat, inter Scriptores id constare satis non videtur: sunt enim qui putent, eam ita pingi, vt maneat aquilæ illius recordatio; quæ supra caput Iulij Cæsaris coruos geminos afflixit atque ad terram dedit.

Sueton. in Iul. Cæs.

Existimant alij, bicipitem aquilam argumento esse, ad vnum eundemque Romanum Imperatorem spectare ex æquo Imperium, tam Orientis, quam Occidentis. eamque primùm vsurpari cœptam à Cõstantino Magno: quando is Byzantio exædificato, eam alteram sedem Imperij, præter Vrbem Romam, Successoribus consecrauit.

Ita esse, equidem censeo; ac reor mihi suffragari Iustum Lipsium: dum is videlicet, de scuto illo

militari, quod Romæ visitur, in Antonini columna, cum impressa duplici aquila incorporata; *Qua causa*, inquit? *nec enim tunc duplex illud Imperium Orientis, & Occidentis: & si fuisset, non militi priuato congruebat.* En iudicat ipse quoque, ad Imperium vtrumque aquilæ capita duo pertinere. Postea ita suam sententiam subdit, de eo clypeo militis Antoniniani. *Puta indicari, è legione gemella fuisse: quoniam duæ velut aquilæ in vnum sic mixtæ.*

In Analectis ad mil. Rom. lib. 3. Dial. 1.

Cur deinde Imperij Aquila sit furua, verbo dicam: videlicet quia hic est aquilę genuinus color, & quia hic idem color censeri potest colorum aliorum potentissimus.

C. Marius quidem, cum in secundo Consulatu, abrogatis signis alijs, aquilam solam Romanæ mili-

tiæ

Plinius. tiç primus dedicauit, argenteam proposuit eo corporis nisu, quasi fulmen vibraret. Gn. Pompeius argenteam retinuit; sed eam suffudit colore cyaneo. Auream fecit Iulius Cæsar, & substrauit ei colorem puniceum. Denique Octauianus Augustus expressam natiuo colore adamauit, in alueolo aurei metalli. Vlysses Aldrouandus.

Sanè in ijs coloribus haud luserit vanè aut ineptè sapientissimorum Principum æmulatio: sed latuerit proculdubio in eis victoriæ omen, ac significatio quædam heroicæ virtutis.

Quid si C. Marius ostendere voluerit, se fulmen belli esse; dum vsus est eo symbolo aquilæ fulminatricis?

Quid si Gn. Pompeius insinuauerit colore cyaneo per aerem tantùm euadere posse Cęsarem ab se; hoc est à Duce, à quo terra iam victa fuerat? Siquidem primùm de Africa, iterum de Europa, tertiùm de Asia triumphauerat: & quot partes tunc erant Orbis Terrarum, totidem fecerat monumenta victoriæ suę. Cęsar contra, efferens aquilam auream, quippe metallo pretiosiore, & quę ideo argenteam superabat, quid si superandum ab se Pompeium, ea belli tessera, prænunciare studuerit? Atque adeo puniceum colorem ei substernens, quid si hoc egerit, vt profiteretur, se dimicando superiorem Pompeio futurum; quemadmodum aeri superstat ignis: seque insuper omnes latè campos irroraturum sanguine copiarum eius?

Denique Octauianus Augustus, qui omnia vicit, Ianum clausit, Mundum pacauit, suum aquilę colorem restituit: quo vtique constat colores alios omnes superari. Aream autem eius constrauit auro: quia peperit Romano Imperio, redacta pace, sęculum aureum.

Haud sum nescius, posse dici colorem nigrum placuisse dumtaxat, quia genuinus est: dum ceteroqui potentiam Imperij aquila exprimere alijs dotibus suis poterat: nempe falculis, volatu, & plumis, quæ vtique plumas destruunt volucrum aliarum. Cum præterea eo sit ingenio, vt binos excludens pullos, vnũ alat, alterumque dispellat: quasi gnara Monarchiæ doceat; vnum Imperij corpus debere vnius animo gubernari. Tacitus.

Sedenim si Marius, si Pompeius, si Cęsar in aquila consectari voluissent illa, quæ ipsi congruere sponte atque à natura videntur, eam profectò, nec argenteam, nec auream proposuissent. Imperatores nostri verò numquam eamdem bicipitem, qualis videlicet non nascitur, pro tessera Imperij, elegissent.

Sed quid? Bartolus Iure-consultus ait, album colorem potiùs, victoriæ symbolum videri: quoniam abit in colores alios quoscumque, nec in ipsum abit vicissim color vllus alius. Vt proinde arbitretur; Imperatores ac Duces olim, cum albo amictu ideò triumphum egisse.

Nihilominus ego ratiocinari contra possem album videlicet colorem, dum extinguitur à coloribus alijs quibuscumque, & dum colorem ipse nullum extinguit, prorsus perire, vt victum. Victoriam contra penes nigrum colorem esse, quia is perimit colores alios omnes, nec a colore

vllo

vllo viciſſim perimitur: imo perennat, vt victor.

Nempe cum Tamerlanes, trangreſſus Taurum montem, Ciuitatibus Meſopotamiæ, prima die prætorij albi colore propitio clementiam, ſi deditionem facerent; altera die prætorio rubro ſanguinis effuſionem, ſi cunctarentur, die demum tertia excidium prętorio nigro denunciabat: nonne ſolus color niger tunc Vrbes illas expugnabat?

Is peculiariter colorem alium trahit ad ſe, inficit penitùs, hauritq; totum, ac ſic eius veluti dominus. Neque ſanè albus amictus in ijs, qui triumpharunt, euincit ac perſuadet, a colore albo perinde tum de nigro, tum de coloribus alijs triumphum referri. Siquidem conſilium eius indumenti dedit ſola ſuperſtitio ſuadens, per eum amictum poſſe ad animos innocentiam redire, atque ab effuſo in prælijs hominum cruore, ſcilicet ſolo colore albo, Imperatores ac Duces expiari. Sed de his ſatis: vt ad rem noſtram propiùs veniatur.

D'or à l'aigle eſployé de ſable, diademé, becqué, membré de gueules.

Aquila, & biceps, & furua; oſtro diademata roſtrata & crurita, in parmula auro conſperſa, teſſera eſt ſemper auguſta IMPERII ROMANI. Diadema illi ex vitta, ſeu laciniola coloris punicei, circumponitur ſingulariter, aquilę aliæ corona ordinaria ſolent redimiri. Illa peculiariter etiam Gallicè a Fecialibus diademata nuncupatur, aquilæ vero aliæ dicuntur potius in eo idiomate coronatæ. Ita exiſtimat Marcus Gilbertus Deuarennius; qui arbitratur etiam, Othones aquilam cum hoc ſchemate extuliſſe primos: quando translatum ad eos Imperium eſt, & in Germaniam ex Gallia immigrauit. Nam anteactis temporibus ait, Cæſares omnes, Caroli Magni Succeſſores, vſos eſſe aquila aurea bicipite, cum roſtris cruribus ac diademate coloris punicei, in cyanea parmula: quæ tamen aquila à pectore geſtaret ſcutulum GALLICVM; ſicut iam in pectore item geſtare ſolet ſcutulum AVSTRIACVM.

Io. Iacob. Chifflet

Diadema [illegible]

Coronata.

[illegible] aquila.

Eadem aquila biceps & furua, ſed cum nonnulla tamen varietate, in valuulo ſcuti aureo, ſchema & ornamentum eſt aliquot aliarum nobiliſſimarum familiarum.

D'or à l'aigle eſployé de ſable.

Omninò atra & ſine redimiculo, eſt PHILEMELLEORVM, & QVESNOYORVM in Gallia. Cum roſtris & cruribus puniceis, eſt IMPERIALIVM Genuæ; & ROCHEBERNARDEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Andreas de Ros

Marcus [illegible]

Cum

Cum orbe cyaneo, aurea stellula inusto, inter vtraque eius capita, est familiæ CASTRIOTTAE in Vrbe Parthenopæa.

Andreas de Syri.

Eadem impressa puniceo canthezio, in quo vernent terna aurata lilia, est CLAQVINIORVM in Hispania. Cum redimiculo cruribusque puniceis, cyaneoque margine, consito auratis lilijs, est SALVAGNIORVM in Gallia.

Alphons. Lopez de Haro.

Philibert. Monet.

Chargé sur la poitrine d'un escusson de gueulles a trois fasces de paille d'or mises en bande.

Cum scutulo supra pectus puniceo, stipulis ternis aureis obliquè dextrorsùm virgato, est familiæ PALLAE in Hispania.

Io. Iacob. Chifflet

In solo deinde argenteo, aquila perinde biceps & sabulea, tantùm auro coronata, est SANDEORVM pariter in Hispania. Auro iterum coronata, & insuper rostrata, est COLIGNYORVM in Gallia. Auro tantùm crurita, est BLONDELIORVM PAMELEORVM rursùs in Gallia. Auro crurita, & simul rostrata, est MAQVEVILLEORVM in Gallia. Cum ostro demum in rostris cruribusque, est BOTIGNAVIORVM, & MAVREORVM in Gallia.

Alphons. Lopez de Haro. Nobiliario genealogico Hispania.

Insignia antea tunc Epyrotorum familiæ.

Eadem.

Marcus Gilbert.

De gueules à l'aigle éployé d'or

At in valuulo parmulę conchyliato, aquilæ biceps aurea, auro diademata, est IMPERII ORIENTALIS tessera. Eadem verò concessa est Florentię nobilibus aliquot familijs, quando

Io. Iacob. Chifflet

Vincent. Borghin.

ibidem Côcilio sacro interfuit Ioannes Palæologus. Est etiam tessera

M. S. ex Museis Romanis.

familiæ CARAVASCHINAE Romę, familiæ CORNOVICIAE Venetijs.

Eadem.

Cum adipicto autem pectori eius scutulo puniceo, aurea fasciola præcincto, est Venetijs pariter familiæ IVSTINIANAE.

Eadem.

D'azur a l'aigle esployé d'or.

In veneti luminis areola; eadem aquila biceps aurea, fuit vt dixi CAROLI MAGNI tessera: atque est iam COMINIORVM Venetijs: si autem super-niteant præterea stellulæ aureæ tres, in fastigio scutario, est VVEROrvm MONTAGNACIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

M. S. ex Museis Romanis.

Marcus Gilbert.

De sable a l'aigle esployé d'argent becqué membré d'or.

Argentea & biceps, cum rostris cruribusque auratis, in furui luminis areola, est ZAERVVERDENIORVM in Belgio.

Ex Iacob. Chifflet.

D'or à l'aigle esployé de gueulles.

Punicea, in solo metalli aurei, est ALBIZIORVM Venetijs. In solo autem alterius metalli, est AZINCOVRTIORVM in Gallia, cum rostris & cruribus puniceis, est item in Gallia ROGEMONTIORVM.

M. S. ex Museis Romanis.

Andreas du Chesne.

Marcus Gilbert.

Vt prodeat iam aquila ordinaria, seu vnius capitis; Aurea in scuti alveolo muricato, fuit Iulij Cæsaris tessera; est VIENNAE symbolum: atque insuper icon gentilitia AGOBANTIORVM Florentiæ & RETPERGIORVM in Belgio. Cum limbo insito cuspidibus lancearum argenteis, est BEAVMONDIORVM BRESVIREORVM in Gallia.

Io. Iacob. Chiffl.
Proceres Belgiu.
Io. Iacob. Chiffl.
Marcus Gilbert.

D'azur à l'aigle d'or.

Aurea in glauco scuti laterculo, est vetus tessera AQVILEIAE, & NOVARSEORVM in Gallia, PVGIOT-BRETEVILLEORVM in Gallia, sed cum coronide scutaria item aurea; ROLLMANEORVM ad Rhenum, & RVEORVM in Belgio.

Andreas de Rou.
Andreas de Chef.
Marcus Gilbert.
Wappenbuch.
Io. Iacob. Chiffl.

De sinople à l'aigle d'or.

Aurea, in prasino scuti symbolici solo, est BREVSANTIORVM in Galliæ rostrata deinde & crurata coccino, atque insuper cum gladio argenteo ei supercurrente, auratisque manubrio & capulo, [...]VSIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.
Adrian. Morlier.

De gueulles à l'aigle d'argent.

Argentea, in atuo scuti puniceo, cum aureo quidem diademate, est Genuæ familiæ CICALAE, CLERMONTIORVM in Belgio, & ibidem familiæ MONTACVTAE. Cum rostro & cruribus auratis, est SPIFAMEORVM in Gallia.

Augusl. Franfin.
Iacob. Ultreicus.
Io. Iacob. Chiffl.
Marcus Gilbert.

De gueulles à l'aigle d'arg. couronné, becquée & membrée d'or, aux alles liées de mesme.

Cum diademate insuper aureo, & aureo alarum vinculo, est Regia POLONIAE tessera. Cum rostro & cruribus cyaneis, lingua verò falculisque aureis, est COLIGNYORVM in Gallia.

Io. Iacob. Chiffl.
Philibert. Monet.

D'azur à l'aigle d'argent couronnée, becquée & membrée d'or.

Argentea, in sapphirini coloris valuulo, est ARMANSBERGIORVM in Bauaria, IAREORVM, & ROVSSILLONIORVM in Gallia. Cum diademate, rostro, & cruribus auratis, est in Insubria PRINCIPVM ESTENSIVM. Cum lingua puniccea, rostro & cruribus auratis, est AQVILAE familiæ in Hispania, & AQVILANA Vrbis in Regno Parthenopæo. Cum diademate, rostro, & cruribus muricatis, est familiæ GAETANAE in Vrbe Roma.

VVappenbuch. Marcus Gilbert. Idem. Idem. Andreas de Ryet. Idem.

De sinople à l'aigle d'argent.

Argentea, in solo parmulæ virenti est BARCHONIORVM, & LEVORORVM in Belgio: cum rostro autem, cruribus & falculis puniceis, est ALIDOSIORVM in foro Cornelij.

Iacob. Hilvinaeus. Andreas de Ryet.

De sable, à l'aigle d'argent.

Argentea, in parmulæ nigrore, auro rostrata & crurita, est ADELSHAVSENIORVM in Bauaria: cum aureo insuper diademate, est HELDRVNGENIORVM in Imperio.

VVappenbuch seu liber insign. Gentium Imperij, ac totius Germ. In Iacob Chifflet.

D'or à l'aigle de gueulles.

Punicea, in aurato scuti claco; seu glasto nobilis in solis cruribus, est ROCHEFORTIAE familiæ in Belgio, Genuæ autem familiæ SAVLIAE. Seu in cruribus simul & rostro ita expicta, cum areæ margine nubilo, ex argento & cyano: atque est FVRSTENBERGIORVM in Imperio. Seu rostrata & crurita colore prasino; atque est PRAYEVNIORVM in Gallia. Seu cum rostro & cruribus atris: atque est Brixiæ familiæ MARTINENGHAE.

Iac. ex Heitmann. August. Vreedom. In Iacob Chifflet. Marcus Gilbert. Andreas de Ryet.

Vel

Chargé d'un lambel d'azur.

Vel cyano vtrobique illusa, cum imposito quasi iugo, trifidæ laciniolæ cyaneæ, supra ceruices atque alas eius: est autem BVSINIORVM in Belgio. *Iacob. Heiricum.*

D'argent à l'aigle de gueules.

Punicea rursus, sed in solo alterius metalli, expers quidem cuiuscumq; alterius pigmenti, est BERGIORVM ad Rhenum. *Wappenbuch.* Auro rostrata crurita & alas vtrasque illigata, est BRANDEBVRGI PROCERVM in Imperio. *Io. Iacob. Chiffle.* Redimita, rostrata, & crurita metallo aureo, cum impressa in pectore eius aurea lunula liliacea, est in Imperio pariter PROCERVM TIROLENSIVM. *Chargé sur la poitrine d'un croissant fleuronné d'or.* *Idem.* Seu auro item rostrata & crurita, cum cæsia lunata ora, lenis nummis Byzantiis aureis inulta, est in Gallia TVRRIANORVM. *Marcus Gilbert.*

D'argent à l'aigle d'azur.

Cyanea, in laterculo metalli argenteoli, cum puniceis cruribus, est SANCT-ANDREANAE familiæ in Delphinatu. *Marc. Gilbertus.* Diademata verò, & rostrata, & crurita ostro, cum lunula in pectore, argento atque iterum ostro, duplici serie scutulata, est tessera CARNIOLAE. *Chargé sur la poitrine d'un croissant eschiqueté d'argent & de gueules de deux traits.* *Io. Iacob. Chiffle.*

D'or à l'aigle de sinople.

In aruo scuti aureo prasina, cum rostro & cruribus coccineis, est MONTHERNERORVM in Regno magnæ Britanniæ: cum iis membris deinde sabuleis, fuit ROBERT Ducis Aquitaniæ, atque HVGONIS Ducis Burgundię. *Marcus Gilbert.* *Philibert Marcat.* In valuulo tamen alterius metalli, & cum rostro cruribusque coccineis, est BRVMBACHIORVM in Alsatia. *Wappenbuch.*

Forma

D'or a l'aigle de sable.

Furua in aureo scuti alueolo, sed nullo alio schemate notabilis, tessera fuit PARTIVM GIBELINARVM, atque est icon gentilitia insuper BAMBERGIORVM in Austria, LELOENFORTORVM in Marchia, CVASTIORVM Lutetiæ; familiæ a RVPE alibi in Gallia, & in Hispania familiæ STRADAE. Eadem ostro pedata & rostrata, est ALPHINORVM in Belgio, BORIORVM, & MARGNYORVM in Gallia. Auro redimita rostrata & crurita, est in Vmbria familiæ MONTEFELTRIAE, familiæ à PICO in Insubria. Et cum addito pectori eius scutulo aureo, fasciaque in eo punicea, ternis muricibus argenteis quanorum acuminum inuita, est SPINELLORVM in Vrbe Parthenopæa. Vel tantùm auro ad pectus torquata, & alioqui penitùs nigra, est FVLLENIORVM in Misnia.

Alphons. Ciacon. — Wappenbuch — Marcus Gilbert. — Idem. — M. S. ex Museo Romano. — Iacob. Meier. — Marcus Gilbert. — Io. Iacob. Chifflet. — Idem. — Idem. — Wappenbuch.

D'or a l'aigle de sable, langue becque membre de gueulles, la teste cerclée de

Peculiariter aquila furua, ostro linguata rostrata & crurita, & ostro item ad verticem vittata, seu diademata, in auro scuti valuulo, est nobilis tessera REGIS ROMANORVM.

Io. Iacob. Chifflet.

A d'argent a l'aigle de sable.

Furua iterum, sed in argentei metalli particula, cum diademate aureo, est SANDEORVM in Hispania. Cum rostro & cruribus puniceis, est AVFEIVILLEORVM in Gallia. Cum scutario apice puniceo, ternis cruculis mutilis argenteis impresso, est VILLEFANTORVM in Aremoricis.

Alphonsus Lopez. — Marcus Gilbert. — Idem.

Sed interdum ipsius areæ duplex, ac dissimile iubar, aquilam excipit luminis varius.

Coupé d'or & d'argent a l'aigle de sable lampassé becqué membré de gueulles.

Cuiusmodi est aquila nigella, cum lingua rostro & cruribus coccineis, in clypeo tesserario ab latere dirempto, & superne aureo, inferne argenteolo: est autem hoc stemma gentilitium

Io. Iacob. Chifflet. litium Avriae familiæ, in Vrbe Genuensi.

Sæpius tamen ipſæmet aquilæ ſunt dimidiæ ex colore, dimidiæ ex metallo: nunc in aſſi luminis areola.

D'azur à l'aigle party de gueulles & d'argent.

Vti aquila ab ſummo ſecta, & ſemi-punicea ſemi argentea, in ſcuti alueolo cyaneo; quæ eſt Pressenioꝛvm in Miſnia.

VVappenbuch, ſeu liber teſſer. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

De gueulles a l'aigle party d'or & d'argent.

Vel ſemi-aurea ſemi-cyanea, in conchyliata parmula: quæ eſt Partzioꝛvm in Belgio.

Io. Iacob. Chifflet.

Nunc ita, vt ſcuti area alternet cum ea iubar; vti aquila eodem modo diſpertita.

Party d'argent et de ſable, a l'aigle party de l'vn en l'autre.

Vel ſemi-atra ſemi-argentea, in dextero ſemiſſe argenteo, læuo autem atro, quæ eſt Radenhavsenioꝛvm in Brunſuuigia.

VVappenbuch, ſeu liber teſſerar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Party de ſable & d'argent a l'aigle party de l'vn en l'autre.

Vel biceps aquila, ordine præpoſtero, tincta colore eodem, eodem & metallo viciſſim cum area: quę eſt Grassioꝛvm Bononię: ſupernè tamen ad læuam tria lilia aurea vernant in eius apice ſcutario cyaneo.

Andreas de Ayet.

Party d'azur & d'argent, a l'aigle party de l'vn en l'autre.

Vel

Vel ſemi-argentea, ſemi-cyanea, cum roſtro & cruribus puniceis, in ſemiſſe dextero cyaneo, & læuo argenteo, quę eſt teſſera FORO-LIVI. *Andreas de Ryn.*

Party d'or & d'argent a l'aigle party de ſable & de gueules.

Party au contraire.

Vel ſede immutata eiuſdem coloris ac metalli, tum in aquila, tum in eius alueolo, abſque variatione vlla tamen in roſtro cruribuſque, quæ eſt LOMBARDIORVM Venetijs. *M. S. en Meſnil Romanie.*

Rarior videtur bicolor aquila ita ſecta, nempe partim furua, partim punicea, cum roſtro & dextero crure puniceo, crure autem ſiniſtro aureo: in ſcuti area, lumine vtriuſque metalli conſpicua, aureaque ad dexteram, ad læuam argentea: quæ icon gentilitia, eſt ROTENHAVSENTORVM in Franconia. *VVappenbuch.*

Party d'argent & de gueulles a l'aigle party de l'un en l'autre.

Coupé d'or & de gueulles a l'aigle coupé de l'un en l'autre.

Vel ſemi-punicea, ſemi-argentea, in dextero ſemiſſe argenteo, læuoque puniceo: quæ eſt Rauennę familiæ POLENTAE. *Andreas de Ryn.*

At in parmula ex tranſuerſo diſpertita, & ſupernè aurea, infernè punicea, aquila in eum modum ſecta, & reciprocans iubar eiuſdem coloris ac metalli; eſt VALIERORVM Venetijs. *Alphonſ. Ciaccon. in vita. & rebus geſtis Pontificum, & Cardinalium.*

Atque

Tranché d'argent & de gueulles à l'aigle tranchée de l'un en l'autre.

Escartelé de gueulles & d'argent à l'aigle escartelé d'or & d'argent.

Atque adeo in scuti area, partitione diagonia, ab summo angulo dextero intersecta, ludit pari vicissitudine, nunc aquila semi-puniceа semi-argentea, cum semisse supernè argenteo infernè puniceo; quæ est CECANIORVM in Vrbe Roma.

Aubenas de Byes.

Taillé d'azur et d'argent à l'aigle taillé de l'un en l'autre.

Nunc aquila semi-argentea, semi-cærulea, cum semisse supero cæruleo, imo autem argenteo; quæ est LAMPARDIORVM Venetijs.

M. S. ex Musæo Romano.

In parmula denique quadripartita ostro & cyano, aquila biceps, quadripartita auro & argento, cum aureo diademate, inter vtraq; eius capita, est in Vrbe Roma familiæ GALGANAE.

M. S. ex Musæo Romano.

Escartelé d'argent & de gueulles à l'aigle de l'un en l'autre.

In altera verò parmula, argento & ostro quadrifariã diuisa, aquila reciprocàs in se tumé huius vtriusq; coloris ac metalli, est RVPEORVM in Aremoricis. Non omiserim aquilas, seu lemniscatas, seu tessellatas.

Marcus Colbert.

D'azur à l'aigle bordé d'argent, & de gueulles.

Cuiusmodi sunt, aut in areola luminis veneti, aquila argento & ostro fasciata: quæ fuit RAGENFREDI Ducis Frisiæ, ac prolapiæ eius.

Philibert. Monet

De gueulles a l'aigle eschiquetté d'or & de sable.

Aut aquila tessellata auro & atramento, in parmula muricata: quæ in Vrbe Roma est familiæ DE COMITIBVS.

Alphons. Ciaccon.

D'azur a l'aigle eschiquetté d'or & de gueulles.

Aut aquila vermiculata rursus auro, sed simul ostro, in pagina scuti cerulea: cum rostro tamen, & cruribus coccineis; quæ est tessera MORAVIAE.

Marcus Gilbert.

D'or a l'aigle vasté d'argent & d'azur.

Aut aquila aspersa, seu guttis, seu vndulis cyaneis argenteisque, in scuti aurato valuulo, cum dentato tigillo puniceo supernè, aurea tria lilia inumbrante: quæ est VIBELLIORVM in Vrbe Roma. Dubito tamen, ne dici potiùs debeat aquila vestita vellere cymbalite; propterea quod schema eius sensim immutauerit pictorum, aut sculptorum imperitia.

M. S. ex Musæo Romanis.

D'hermines a l'aigle de gueulles becqué membré d'azur.

Ceterū in scuti solo, ex aluta hermionica, aquila punicea, cyano rostrata & cruríta, est BLARRIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

D'or au chef de vair, a l'aigle de gueulles, becqué membré d'ebre chant sur le tout

In

In solo autem aureo, cum diphthera petasite, in scutaria coronide, aquila rursus punicea, sed auro crurita & rostrata, est in Gallia pariter Bvsancoisiorvm. *Marc. Gilbertus.*

Cum aquilæ tesserariæ tamen vt plurimum spectent, versùs ipsius parmulæ dexterum latus; non desunt etiam aliæ, quæ oblutum vibrent versùs latus eius alterum.

D'azur a l'aigle d'or couronné.

Vti aquila aurea, & auro redimita, in veneti luminis laterculo: quæ est Anhaltiorvm in Imperio, & Gezenershemiorvm ad Rhenum. *Io. Iacob. Chiffler.* *Wappenbuch.*

Et in scuti area concolori, aquila fascijs argenteis & puniceis tæniata, quæ est Tavchsesiorvm a Vvelderswaltio in Misnia. *D'azur a l'aigle contournée parée d'argent & de gueules.* *Io. Iacob. Chifflet.*

Magis est inusitatum, eas interdum pronas & transuersas intueri? cuiusmodi sunt.

D'argent a l'aigle de sable mise en bande, couronnée ... d'or ... sur sa poitrine d'vn croissant montant aux pointes ... de ...

Aquila furua, auroque redimita & pedata, atque adeo insita in pectore aurea lunula erecta & liliata: picta vero loco baltei dexteri, in valuulo scuti argenteolo: atque hęc est icon gentilitia familiæ Loscovvitziae in Bohemia. *Io. Iacob. Chifflet.*

D'or a l'aigle de sable mise en bande.

Aquila item furua, & constituta in sede baltei sinistri, intra parmulam auratam, est Motschelvvitziorvm in Silesia. *Wappenbuch.*

Concolor aquila, in simili areola, & loco falciæ impressa.

Seu versùs dexteram transuersa, est Eptingeniorvm ad Rhenum, auro & rostrata & crurita, est Roderereorvm à Tresbergio in Alsatia. *Idem.*

Seu flexa versùs læuam, absque vlla variatione in rostro cruribusque, est EPTINGENIORVM in Heluetijs.

VVappēbuch, so leber teßserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Sed galeam quoque induit, vultusque alienos mutuatur nonnunquam aquila, in his tesseris gẽtilitijs.

Vti aquila aurea, munita casside argenteola, in sapphirini coloris areola; quæ est STAHLINIORVM à STORCHSBVRGIO in Sueuia.

Idem.

Aurea item aquila, virginis os & papillas habens, cum diademate aureo, in sapphirina item parmula, est ERLINIORVM à ROHRBERGIO in Alsatia. VVappenbuch.

Quæ ambæ aquilæ facie aduersa, plenoque vultu delineantur.

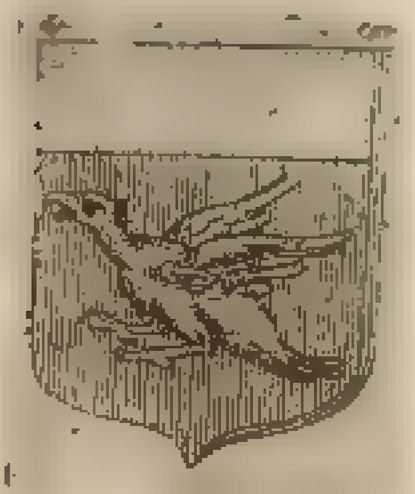
At obliquè in læuam respectat aquila furua & ostro crurita, capite autem lupino puniceo instructa, intra scuti paginam argenteolam; quæ est FLANSIORVM in Saxonia. Idem.

Specie horridior aliquanto est aquila punicea, cum atris cruribus, & cum apri capite perinde atro, sed loco ceruicis ei abscisæ adposito, atque in dexteram respiciens; intra parmulam denis obliquis tænijs, argenteis cyaneisque exaratam; quæ est familiæ SAINCT-FONTAINE in Belgio. Iacob. Effricourt.

Quod spectat ad ordinariam aquilę,

aquilæ, in scutis tesserarijs, delineationem. hæc ea communiter erecta, explicatis alis, & obliquè intuens.

De gueulles à l'aigle s'essorante au premier l'essor d'or au chef de mesme.

Alioquin aquila in volatum exsurgens, aureaque in alueolo scuti puniceo, cum scutaria coronide item aurea, est SOVVERTIORVM in Gallia: & vocabulum peculiare apud Feciales habet.

Marcus Gilbert.

Aquila item aurea, solem aureum intuens, oculis irretortis, in cæsia scuti pagina, est in Gallia VVEORVM.

Idem.

D'hermines à l'aigle passant de gueulles. C'est à dire qui n'a point des yeux, & qui a le bec si recourbé qu'il meurt de faim.

Senis aquila confecta senio, obscuris oculis, & rostro ita clauso, vt cibum arripere & commouere amplius nequeat, fameque ideo dispereat, ultro expicta, in parmula hermionico vellere contecta, est SASQVEVILLEORVM in Gallia: atque hæc pariter peculiari nomine, apud Feciales eosdem solet appellari.

Marcus Gilbert.

Aquila etiam prodit quandoque cum alia adpicta icone.

Vti aquila punicea, cum dracone prasino ei substrato, in parmula auro illusa: quod fuit olim insigne PARTIVM GVELPHARVM.

Alphons. Ciaccon.

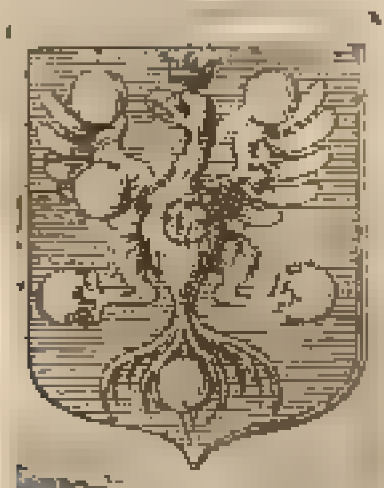
Biceps

Nonnumquam, balteo vel clabula, eadem aquila accingitur: Cuiusmodi est in scuto valuulo conchyliato, aquila argentea, auro diademata, cum balteo sulri modi atto, ei supercurrente: atque hæc tessera est ALVERORVM in Vrbe Roma. *Idem.*

Biceps aquila coloris atri, falculis suis attinens scalam quinque radiorum, angustam in summa, & in ima parte laxiorem; quę est icon gentilitia familiæ à SCALA in Gallijs. *Marcus Gilbert.*

Furua deinde aquila ipsa, cum eo balteo argenteo, in areola auro constrata, & cyano prætextata, est DONGIORVM Genuæ. *Augus. Frestin.*

D'azur à l'aigle d'or, au baston de gueules pery en bande.

Aut aquila agentea, auro redimita, & in gyrum habens circa se aureos sex nummos byzantinos, in areola coloris cyanei, quod schema symbolicum, in Vrbe Roma, est familiæ à PRAEFECTVRA. *M. S. ex Museo Romano.*

Aquila aurea, cum vecte puniceo perpetuo ei superducto, in parmula glasto fucata, est familiæ CHAPELLE in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aquila

Brisé d'un baston de gueules.

Aquila nigella, coccino & rostrata & cruenta, cum superpicta ei tabula item coccino illusa, in solo scuti argenteolo, est BEANCEORVM in Gallia. Biceps verò, & cetera similis, est in Gallia perinde GVESCLINIORVM. *Marcus Gilbert.* *Idem.*

Sed aquilas iam referam, aut solitarias, aut numero plures, mole tamen ac magnitudine alijs, quas descripsi hactenus, minores. Offert vero se primo loco ea, quæ olim PARTIVM GIBELLINARVM tessera fuit: nempe aquila nigella, in scutario apice aureo expicta, atque aduenticia symbolis familiarum illarum, quæ Imperatoribus, aduersus PARTES GVELPHAS, vt insinuaui alibi, meruerunt: vel quæ, ob laudes alias, ea Imperij tessera honoraria insignitæ fuerunt. Habent eam nimirum, in coronide scutaria, *Idem.*

ALCIATI Mediolani, cum cetera scuti regione ab summo tripartita: in cuius triente dextero cyaneo alcem exsilientem auream, in triente medio argenteo, turrim cyaneam, & in tertio triente cyaneo fascias quaternas argenteas gerunt. *Andreas de Ayet.*

ARIGONII, cum supposito ei vecte cyaneo, inscripto aureis characteribus AR, adiectisq, insuper balteis sex argenteis ac puniceis. *Alphons. Ciaccon.*

BECCARII in Insubria, cum tribus ac denis tumulis, seù colliculis sanguineo madore conspersis, in parmula penitùs aurea. *Andreas de Ayet.*

Alphons. Ciacon. Bieri Senæ in Ethruria, cum furui leonis capite iubato, in eiusdem metalli areola.

M. S. ex Musæis Romanis. Brancaleonis in Vrbe Roma, bicipitem cum aureo diademate, & cum leone aureo sub ipsa exsilente, in alueolo luminis cæsij.

Alphons. Ciacon. Burghesii cum in Vrbe Roma, cum Senæ in Ethruria, cum aligero dracone aureo, in valuulo sapphirini coloris.

Cafarelli rursùs in Vrbe Roma, cum aureo leone, in parmulæ bipartitæ dextero semisse; & in semisse læuo, cum quaternis pinnulis trigonijs, coccineis aureisque. *M. S. ex Musæis Romanis.*

Cavalerii in eadem Vrbe, bicipitem, cum cane argenteo numellato, erectoque intra cyaneam parmulam, argento & cyano acuminatum prætextatam. *Alphons. Ciacon.*

Caesa-

Alphons. Ciacon. CAESARINI item in Vrbe, cum vrso atro, catenato ad columnam argenteam, in parmula auro constrata.

Io. Iacob. Chiffet. FELTRII, in Vrbini principatu, cum area seriès, balteis aureis & cyaneis, tæniata.

GAMBARI Brixiæ, cum puniceo cancro, in solo scuti aureolo. Alphons. Ciaccon.

M. S. ex vetustis Romanis. GVALDI Ariminenses, bicipitem ac diadematam, cum puniceo leone,

in scuti laterculo aureo, & ora eiusdem scuti, auro ac sabulo denticulata.

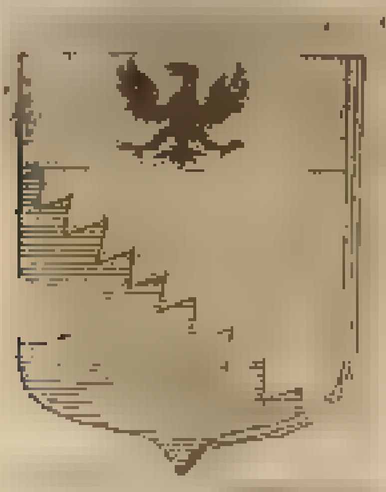
MARGANI Romæ, cum lemniscata inferiùs parmula, senis balteis, cærulejs ac puniceis, aurea tæniola fimbriatis. Eadem.

MATTHAEI Romæ pariter, cum alueolo tessellis argenteis ac cyaneis vermiculato, & cum balteo aurato eà supercurrente. Alphons. Ciaccon.

Io. Iaco. Chifflet. MIRANDVLANI Proceres, cum ima regione, pariter argento & cyano scutulata, & superposito scutulis ipsis vecte puniceo.

Alphons. Ciaccon. PETRVCCII Senæ in Ethruria, cum secta obliquè, ab dextero angulo, in modum serræ dentatæ, area scutaria, superne quidem auro, glasto autem inferne illita.

M. S. ex Musæo Romano. PETRAMALAE in Ethruria, cum cyanea scuti areola, laterculis symbolicis aureis inusta.

Alphons. Ciaccon. PII Ferrariæ, cum parmula quadripartita, & in tetrante quidem primo ac puniceo, cum argentea Cruce; in secundo & tertio cum institis quaternis, partim puniceis ac partim aureis; in quarto demum tetrante aureo, cum leone coloris prasini.

M. S. ex Musæo Romano. VALLII, seu à VALLE in Vrbe Roma, cum aduersis binis leonibus cyaneis, & stellis quinis concoloribus, in area metalli argenteoli.

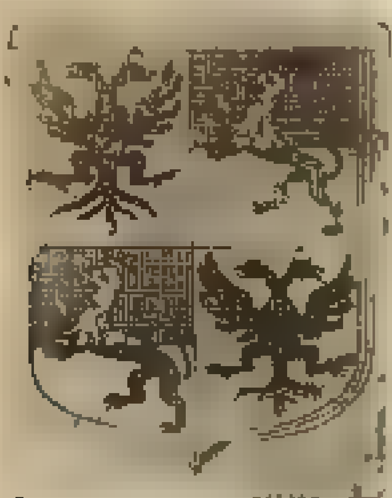
Idem. VECCHII Senæ in Ethruria, cum cervo aureo numellato, in parmula coloris veneti. Plures adhuc obuenient deinceps suo loco, eiusmodi ascititiæ Imperij tesseræ. Quod si cuipiam libeat, maiore cum otio, stemmata lustrare familiarum nobilium, in ijs Ciuitatibus, quæ fauerunt aliquando nomini Gibellino; is profectò haud infrequentes in eis, has indices

ces Imperij volucres deprehendet.

Alij has Imperij aquilas, malunt, intra parmulæ suæ tetrantes nidulari, & ideo eas repetitas efferunt: vel in primo & ultimo tetrante,

Alphons. Ciacon. Vti Ferrariæ Bentivoli, cum tetrantibus secundo ac tertio sectis obliquè, atque auro ostroque denticulatis.

M. S. ex Musæis Romanis. Gualdi Vicentiæ, sed bicipites ac diadematas: cum leone semi-argenteo, ac semi-atro, in tetrantibus alijs, alternantibus iubar eius utriusque coloris ac metalli; atque insuper cum limbo denticulis aureis atq; atris asperato.

Paciotti Vrbini, cum aureo ensifero leone diademato, in alijs tetrantibus nigellis. *M. S. ex Musæis Romanis.*

Seu efferant eas, in tetrantibus secundo ac tertio.

Vti Putei Marchiones Vogheræ, cum puteis puniceis, atque ad commissuras laterum argenteo litis; ex quibus aduersi dracones prasini, veluti laticem hauriunt, in primo atque ultimo tetrante inauratis. *Eadem*

Quod utique schema Imperij, Marchionibus Bentivolis, Gualdis, Comitibus Paciottis, & Marchionibus à Puteo Cæsares ipsi, ob illustria promerita, honoris ergo, concessisse ferunt.

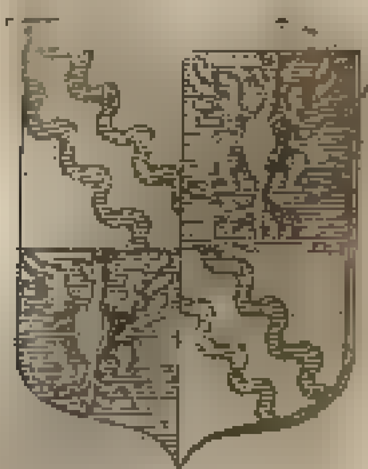

D'azur à trois aigles d'or, deux en chef & vn en pointe.

Sed & argenteam, in ijs tetrantibus supra cyanum, aquilam habent, *Alphons. Ciacon.* tum ESTENSES Principes Mutinæ, quibus tria aurata lilia vernant præterea supra cyanum, in primo atque vltimo tetrante, cum ora eius auro ac minio denticulata.

Aureæ aquilæ tres, in cæsio scuti laterculo, sunt GEVESTONIO vni in Regno magnæ Britanniæ, *Marcus Gilbert.* crucitæ insuper ostro, sunt LENNINGHENIORVM in Gallia: *Insignia Auratorum Equitum Spiritus Sancti.* bicipites autem, & cum rostris cruribusque puniceis, sunt DONDEAVVILLEORVM item in Gallia. *Marc. Gilbertus.*

Idem. Tum GAETANI in Vrbe Roma; cum iugarijs balteis vndosis & cyaneis, in tetrantibus primo atque vltimo inauratis.

Ad hæc aquilæ plures, & eo quidem numero impare, quo gaudere Deus etiam perhibetur, ita plerumque distribuuntur; vt binę sint in suprema scuti regione, tertia verò in ima eius cuspide.

Argenteę tres, in parmula conchyliata, & omnes diadematæ, sunt LANTORVM in Vrbe Roma. *M. S. ex musaeis Romanis.*

Toti-

Insignia auratorum Equitū ipsorum studio.
Marcus Gilbert,

Totidem puniceæ, cyano cruritæ, sunt BRIMEVIORVM in Gallia: & absque cyano in cruribus, DOTTEVILLEORVM.

Idem.
Wappenbuch.

Tres item, sed nigellę, sunt FONEBENIORVM in Galliæ rostratę & pedatæ auro, sunt GVTLINGENIORVM in Sueuia.

Ex Lamb. Chiffl.

Aut tres furuæ pariter, sed quarum duæ loco vtriusque baltei, tertia loco pali, capita auro diademata committunt, in corde areę argenteolæ; vbi rostris veluti arripiunt maius aliud diadema aureum; sunt EGGENBERGIORVM in Stiria.

Insignia auratorum Equitum ipsorum studio.

Cum interiecta instita crocei luminis, in veneti coloris areola, tres aquilæ rursùs eiusdem luminis crocei, sunt ALAERTIORVM in Gallia.

M. S. ex tensfuit Romanus.
Wappenbuch.

Aut cum ea instita punicea, in scuti valuulo argenteolo, tres pariter aquilę nigellæ, sunt LEEDEORVM in Regno magnæ Britanniæ. vel in valuulo aureo, sunt MEYSSENIORVM in Heluetijs.

Cum

Cum interpoſito deinde capreolo ſcutario metalli argentcoli, aquilæ totidem ex hoc metallo, in muricata parmula, ſunt RHINBERGIORVM ad Rhenum.

Wappenbuch, ſive [illegible] Germ.

Aut aquilæ ipſę cyaneæ, in roſtris tamen & cruribus puniceæ, cum puniceo eo capreolo, impreſſo in ſolo parmulæ aureo, ſunt TRIMOVILLEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Circa duplarem autem balteum, puniceum ſuperne, aquila praſina; & circa eum balteum, inferne praſinum, aquila punicea, & ambę pronę, in argenteo ſcuti alueolo, cum teſſera Imperij in apice ſcutario, ſunt familiæ VGLIATAE in Vrbe Roma.

M. S. ex Muſæo Romano.

Tres prætere, vna ſerie compoſitæ, in hoc apice ſcutario inaurato, & ſabuleæ omnes, cum duabus obuerſis lunulis argenteis, in ſcuti laterculo cyaneo, ſunt PERROTIORVM in Gallia. BY 617.

Marcus Gilbert.

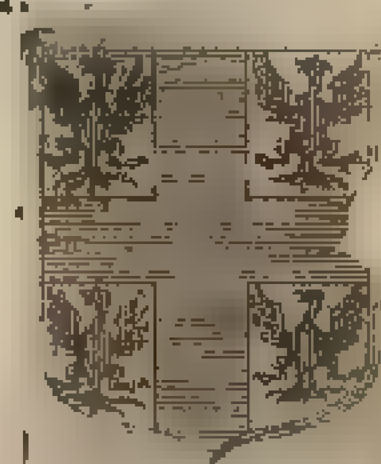
Aut ſabuleę rurſus, ſed impreſſę in argenteo balteo, ſupra parmulam oſtro fucatam, ſunt GVINAZZIORVM Neapoli.

Andreas de Rye.

D'or a la faſce de ſable, chargée de trois [illegible] d'argent.

Aut argenteæ tres, in tęnia ſurui luminis expictæ, intra parmulam auro litam, ſunt VVOESCHENIORVM in Alſatia.

D'or a la croix ſimple d'azur cantonnée de quatre aigles de gueulles.

Ad

Ad hęc aquilæ quaternæ puniceæ, circa crucem simplicem cyaneam, in scuti valuulo aurato, sunt familiæ MONTACVTAE in Gallia. Eadem sibi aduersæ & sabuleæ, in adsimili tessera, nisi quod in media ea Cruce spectetur lunula argenteola, sunt FAVENIORVM pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

Insignia Auratorum Aquará Speciens familiæ.

D'argent a la croix pattee de gueulles cantonnee de quattre aiglettes de gueulles.

Totidem sabuleę, circa coccineam crucem, ad scapos extremos patulam, ita pedatam, cum rostris & cruribus coccineis, in alueolo argentei metalli, sunt Mantuę, familiæ GONZAGAE.

Iacob. Chifflet.

De gueulles au sautoir d'or accompagné de quatre aiglettes de mesme.

Aureæ aquilæ totidem, circa aureum decussim, in parmula ostro illusa, sunt LOVTECOLLEORVM in Gallia. Si decussis verò fiat ex quadris tesserulis item aureis, in veneti laminis parmula, sunt ibidem LANIERORVM.

Marcus Gilbert.

Idem.

Aut puniceæ totidem aquilæ, circa cyaneam decussim, in argenteo scuti latercolo, sunt RVNEORVM iterum in Gallia.

Adrian. Marlet.

D'azur a l'aigle naissant d'un coin de l'escu, & de trois aiglettes qui la regardent, toutes d'or.

Aquila verò grandior, veluti explorans genus trium aquilularum, in aduersi solis obtutu, intra cyaneam scuti areolam, cum Sol & ipsæ aues auro fulgeant, tessera est LAVORVM denuò in Gallia.

Marcus Gilbert.

Aqui-

Aquilæ sex, aureæ quidem, in parmula rubenti, fuerunt scutaria icon CAROLI MARTELLI. *Chiflet. Martell.*

Totidem sapphirini coloris, in lutea scuti pagina, sunt PRVLLYORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Sunt & aquilulæ mutilæ, hoc est rostris & cruribus exutæ, quæ appellatione propria exprimuntur à Fecialibus, & has in præsentia referam. *Alerions, ou aiglons sans bec ny ongles.* Differunt autem eo potissimum ab aquilis, quas hactenus integras proposui; quoniam apedes & sine rostris vsurpantur in re nostra tesseraria.

D'or a la fasce d'azur accostée de trois aiglettes de gueulles, 2 & 1.

Ita eiusmodi aquilulę tres puniceæ, circa fasciam cyaneam, in crocei luminis areola, sunt LORAINEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.* Totidem cyaneę, circa fasciam puniceam, in argenteo scuti valuulo, sunt in Gallia item HALLENVILLIEBORVM, Impresę deinde in *Idem.* fascia ipsa argentea, totidem puniceę aquilulæ, intra parmulam cæruleam: cum stellis auratis tribus, quarum duæ in suprema nitent regione, tertiaque in ima cuspide, sunt RIMONTIORVM à RVPE pariter in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'or a la bande de gueulles chargée de trois alerions d'argent.

Balteus puniceus, ternis ijs aquilulis argenteolis insitus, in lutea parmula, est PRINCIPVM LOTHARINGIAE. *Io. Iacob. Chiffletius.* Tres item aureæ, in balteo rursus puniceo expictę, supra scuti aream argento illusam, cum cyaneo tigillo supernè, quinquies pedato, sunt BAIGINEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.* Aut totidem furuæ, in argenteo balteo, succingente scuti valuulum puniceum, sunt HASBRONTIAE familiæ iterum in Gallia. *Idem.*

Quaternas cyaneas hasce, truncas rostris & cruribus suis aquilulas, circa Crucem coccineam, in parmula auro

Marcus Gilbert. ro conſperſa, MARLII gerunt in Gallia.

D'azur au chevron d'argent chargé de sept aiglons de ſable accompagné d'une gerbe d'or en pointe.

Cantherius argenteus, in cęſio ſcuti laterculo, inuſtus ſeptenis iis aquilulis atris, cum aureo frumenti manipulo, in ima cuſpide, eſt PASTOVREAVIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'or à la croix de gueulles cantonnee de ſeize alerions d'azur 4 & 4.

Sex ac denę cyaneæ, atque omnes apedes, roſtriſque deſtitutæ, circa Crucem ſimplicem puniceam, ſunt MONTMORENCYAE familię, in Gallia Belgioque. *Ex Ioann. Chifflet.*

Iam quod ſupereſt, vt maiores ad aquilas me rurſus referam, eas demum proponam, aut capite abſciſſas, aut dimidias, parteſque illarum etiam adiectam, quippe vſui rei noſtræ teſſerariæ accommodatas.

Aquila furua & acephala, in aruo ſcuti argenteolo, eſt GEROLTOVVISKIORVM in Sileſia. *Wappenbuch.*

D'argent au ſautoir de gueules, accompagné de quatre aiglettes ſans teſtes d'azur.

Quaternæ acephalæ iterum aquilę ac cyaneę, circa puniceum decuſſim, in ſolo eiuſdem metali argenteoli, ſunt in Gallia TERONNEAVIORVM. *Marcus Gilbert.*

Aquila dimidia, ab ſummo quidem intempta & argentea, in dextero ſcuti temiſſe puniceo, cum liquo ſe-

misse, subiectis sex argenteis & puniceis semiscato, est ALEPRIORVM Florentiæ. *Lucent. Bergom.*

Eadem in priore semisse cyaneo, cum vaccetris quatuor, aureis ac cyaneis, in semisse posteriore, est rursus Florentiæ BONAGVISIORVM. *Idem.*

Furua dein aquila & dimidia, in dextero quidem semisse aureo, cum furuo catello pariter dimidio ac numellato, in semisse læuo perinde aureo, est Bononiæ CAMPEGIORVM. *Alphons. Ciaccon.*

At eadem, in semisse læuo aureo, dimidia & furua, sed rostro & crure punicea, cum argenteo dextero semisse, est TAPPENIORVM in Vuestphalia. *Wappenbuch.*

Alio modo aquila dimidia, hoc est extans pectore tenus, quæ à Fecialibus nominatur aquila exoriens.

Aigle naissant.

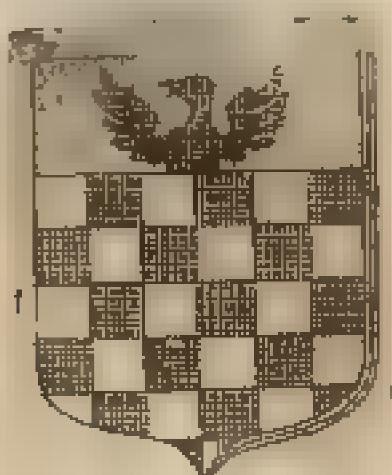
Atra quidem, in scutaria coronide aurea, cum secta directè parmula, & à dextris punicea, à sinistris argentea, est familiæ VIVALDAE Genuæ. *Aquil. Vemsan.*

Ea-

Eadem insuper diademata; seu cum cetera scuti regione, senis instratis cyaneis & argenteis, taeniata, est Genuae rursus CATANEORVM.

August. Franchi.

Alioquin solum aquilae caput sabuleum, in aurato scuti laterculo, est PREKLERORVM in Silesia.

Wappenbuch.

Seu cum ea regione, argento & sabulo, senis ductibus scutulata, est ibidem familiae GAVOTTAE.

Idem.

Quam eandem, ita enascentem aquilam furuam, in aureo apice Genuae pariter, habent IVSTINIANI, cum castellulo argenteo ternis turriculis fastigiato, in muricata scuti areola.

Idem.

Eius etiam alae geminae, in parmula conchyliata, sunt SEYMERORVM in Regno magnae Britanniae.

Vincentius Ferra. In Anglia.

Tranché d'azur & de gueules au lion d'or sur chacun, au chef de mesmes chargé d'un aigle naissant de sable couronné d'or.

Io. Iacob. Chifflet.

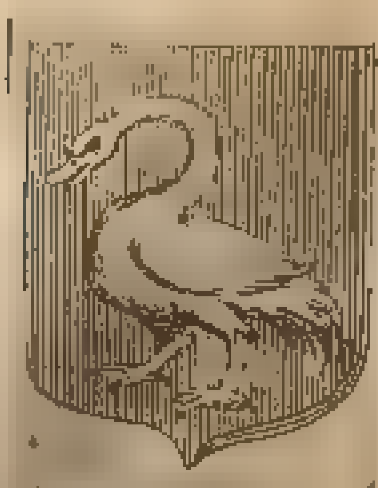
VRENII verò in Belgio, aquilam adsimilem, sed auro redimitam, gerunt perinde, in scutario apice item aureo, cum ima scuti regione, oblique à dextris cyano & ostro diremta, & geminis leunculis aureis impressa.

Ala verò & pes illius, iunctae simul, atque atramento expressae, in scuti area prorsus argentea, sunt MALIPIERORVM Venetiis.

M. S. ex musaeo Romano.

De auibus alijs symbolicis.
Cap. LVIII.

PAR omninò videtur, vt aquilam, reginam & dominam, comitentur aliæ honoratæ aues, veluti ancillulæ, aut pedissequæ. Inter has verò Cygnus offert se primo loco, tum quia prorsus decet, musicum alitem antecire choros canoros volucrum caterarum; tum etiam quia cygnus, pat ira viribusque, vel saltem felicitate pugnandi, est ipsismet aquilis: siquidem semper eas laceratus prosternit. Itaque occupat merito proximos ei honores, in hoc volucrum centu, qui ad vsum instituitur rei nostræ tesseratiæ.

De gueulles au cygne d'argent becqué membré d'or, ou de sable.

Cygnus itaque argenteus, rostratus & cruritu auro, in muricata parmula, est in Vrbe Roma familiæ PARAVICINAE, & SCHVVANBERGIORVM in Imperio: cum rostro autem & cruribus atris, est BOVLOGNAE maritimæ Vrbis in Gallia, & in Gallia item CYGNYORVM.

Alphons. Ciaccon. *Trappenburch.* *Marc. Gilbertus.* *Alphons. Ciaccon.*

Argenteus olor, in scuti valuulo cyaneo, cum suruis cruribus & rostro puniceo, est FOILLYORVM VILLENEBEVXIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Aurelia d'azur ... d'or.

Argenteus perinde; cum inserta collo eius aurea, seu armilla, seu corona, in eodem scuti valuulo, est insigne STORMARIAE.

Io. Iacob. Chifflet.

Denuò argenteus olor, auro cruritus, in areola coloris prasini, est
in

in Gallia THOLONIORVM.

Antiq. Stenard.

Versùs læuam deinde incedens, argenteus olor, pedibusque ater, in parmula veneta, est OBERHEIMIORVM in Hassia; & in ea parmula puniceа, est PARAVICINIORVM in Heluetijs. Balteo autem puniceo insultus, est DISKAVVIORVM in Misnia.

VVappbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Idem.

Idem.

Insistens etiam prasino trimontio, olor aureus, rostro efferens aureum annulum cum sapphiro, est GROMPENIORVM in Sueuia.

Idem.

Terni olores aurei, in cæsio scuti laterculo, sunt MOBANTIORVM in Gallia. Totidem autem argentei, sunt ibidem CHALLARTIORVM: & cum rostris cruribusque coccineis, sunt in Gallia pariter CLERCEIORVM.

Marcus Gillert.

Idem.

Philibert. Monet.

Vt aggregem oloribus ciconiam, pietate erga parétes insignem auem, & dignam ideo, quæ tesseris nostris Heroicis inseratur.

Occúrrit ea bis repetita, & versùs læuam gradiens, cum innexis collo aureis diadematis: atque hæc est icon gentilitia SIGENHEIMORVM in Bauaria.

VVappenbuch.

Vel vnica, eodem & metallo & situ expressa, sed absque diademate, atque in cærulea scuti areola; quæ est VTZLINGENIORVM in Sueuia.

Idem.

Vel

Vel argentea perinde ciconia, versùs læuam item inambulans, sed bicollis ac biceps, in area eiusdem coloris cærulei, quæ est VVELLERORVM ad Rhenum.

VVappenbuch seu hæc tesser. Gentilitiæ imperij, ac imm. Germ.

Gruem præterea, vigilem alitem, ducibusque idcirco, & fortibus viris amicam adjicio.

Quæ gradilis versùs læuam & argentea, in atro quidem clypeo tesseratio, est KRANICHEORVM à KIRCHEIMIO ad Rhenum.

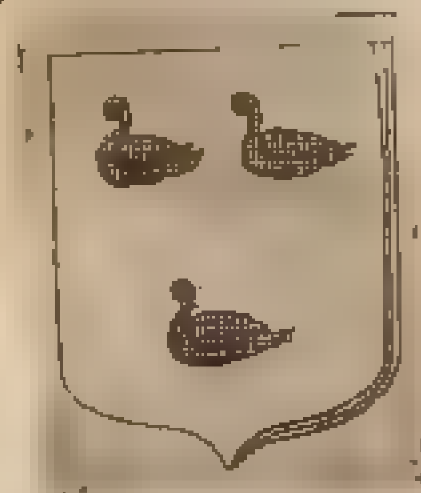
Idem.

D'azur a une grue contournée d'argent sur une terrace de mesme

Tumulo autem terræ argenteo insistens, in scuti valuulo cyaneo, est VVESTENDORFIORVM in Bauaria.

Marcus Gilbert.

Ad hæc anates tres, rostris & cruribus mutilę, colore autem fuluæ, in solo argentei metalli, sunt BAVDIMANIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Totidem puniceæ aues, apedes ac sine rostris, fascię loco impressę, in lutea parmula, sunt VALENIORVM in Vvestphalia.

VVappenbuch.

Senæ

Senæ eodem ordine, sed quarum tres puniceæ sunt in supero semisse argenteo, ac tres aliæ argenteę in imo semisse puniceo, sunt Neapoli familię SANFELICIAE.

Philibert Chapuis in tesseris Nobilium.

Denæ autem nigellæ, ac marginis loco distributæ, in parmula argento illusa, sunt in Gallia LESTICIORVM. Philibert. Monet.

Totidem rubellæ, pariter marginis loco, sed supra instratas quinque argenteolas, quibus, & pariter instratis quinque alijs cyaneis, vniuersa scuti area sulcatur, fuerunt in Regno Cypri familiæ LVSIGNANAE. Andreas de Chesf.

Sedenim quia hæ perhibentur esse merulæ, harum iam censum aliquem in medium adducam: simillimæ autem sunt aquilulis, rostro & crure vtroque mutilis, ac duntaxat eò differunt, quod hæ vultu pleno, atque aduersę soleant figurari.

Igitur merula nigella, in angulo dextero scutariæ coronidis aureæ, cum cetera scuti regione punicea, exarata vacceris ternis, ex vellere cymbalite, est CRECYORVM in Gallia. Idem.

Merulę tres iterum nigellæ, in ea scutaria coronide aurea, cum area scuti punicea, sunt BELLANGRISEORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Tres

Tres cyaneæ, in valuulo scuti aureo, sunt PERMARCREORVM. *Marcus Gilbert.*

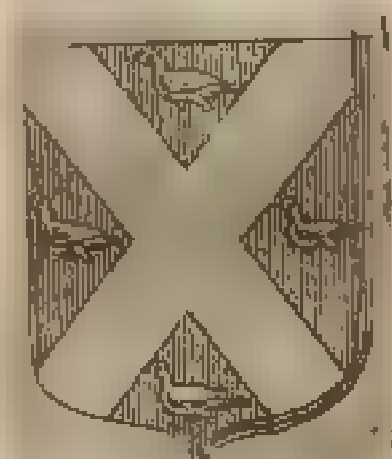
Totidem atræ, in aureo quidem scuti laterculo, sunt DESCAMPSEORVM, ROCHEMAILLETORVM, & VAVLXIORVM in Gallia, & cum ora scuti, ostro denticulata, MOVILLISEORVM. At in aruo alterius metalli, sunt BEREVORVM, & KARVELIORVM pariter in Gallia.
Idem.
Idem.
Idem.
Idem.
Idem.

Eædem, circa fasciam cyaneam, sunt CORBIEORVM pariter in Gallia. *Marcus Gilbert.*

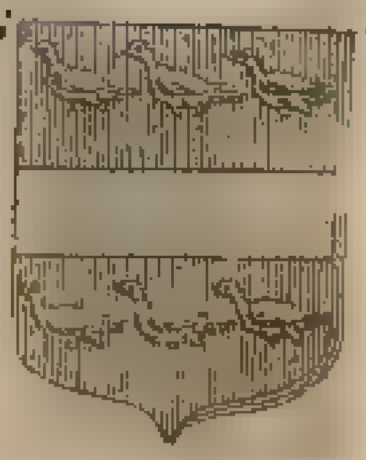

Circa scutarium verò cantherium, puniceum quidem, in scuti valuulo argenteolo, sunt BALLVORVM: circa eum cantherium cyaneum, sunt CLEARTIORVM BVZENVALIORVM: & denique GODEORVM, circa eum cantherium, ipsis merulis concolorem.
Idem.
Idem.
Idem.

Merulæ quaternæ argenteæ, circa decussim eiusdem metalli, in muricata parmula, sunt in Gallia SARCVSIORVM. Puniceę circa decussim eiusdem coloris, in crocei luminis areola, sunt MOVSEORVM. In adsimili area cyaneæ, circa huius luminis alterum decussim, sunt BALEÑIORVM. Atræ circa decussim cyaneam, in argentata parmula, sunt in Gallia TIERCELINIORVM.
Idem.
Idem.
Idem.
Idem.

Sex

Sex merulæ aureæ, fasciam eiusdem
metalli succingentes, in scuti alueo-
lo conchyliato, sunt VILLEPARDIO- Marcus Gilbert.
RVM: & GANDELVSIORVM totidem pu- Idem.
niceæ, circa puniceam eam institam,
in valuulo scuti aureo.

Totidem, aut aureæ, circa balteum
perinde aureum, in coccinea quidem
Idem. parmula, sunt TREMBLAYORVM, & in
Idem. ea parmula coloris prasini, sunt BA-
CHERIORVM in Gallia. Aut etiam sa-
buleæ, circa puniceum balteum, in
Idem. parmula argento lita, sunt CAMPRE-
Idem. MVORVM; & GIACQVEORVM, circa cya-
neum balteum, in eadem parmula
auro constrata.

Septenę atræ, circa huius coloris tę-
niam, in argenteo scuti laterculo, 4. en chef. 3. en pointe.
sunt VVAVENIESEORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Totidem coccineæ, circa scutarium 4. en chef.
capreolum item coccineum, in solo 3 en pointe.
eiusdem argentei metalli, sunt in
Gallia perinde AVMONTIORVM. Marcus Gilbert.

Octonę merulæ, coccineæ rursus, in
area scuti argenteola distributæ, 3. 2. 1.
quam fascię tres coloris prasini cin-

ciunt, ac supra ipsum argentum si-
Marin. Gilbert. tę, sunt Beavvilliersorvm.

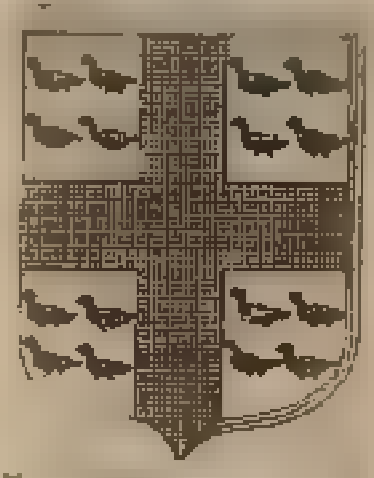
Nouenæ, furui coloris omnes, in ar-
3. 3. 2. 1. gentato clypeo tesserario, sunt Mo-
Marin. Gilbert. rainvilliersorvm.

4. 2. 3. Totidem puniceæ, in aurata parmu-
la, fasciis duabus puniceis præcincta,
Idem. sunt familiæ a Melo. Aut etiam
4. 3. 3. atrę, circa eas fascias argenteas, in
Idem. areola ostro expicta, sunt Millorvm.

Denæ argento expressæ, in murica- 4. 4. 2.
to scuti areolo, sunt D...eorvm. Marin. Gilbert.

Sex ac denæ pali coloris, circa Cru- 4. & 4.
cem concolorem, in argentei limi-
nis laterculo, sunt in Gallia Monsi- Idem.
gnyorvm.

At hę symbolicæ merulæ, aream ambiunt frequenter, instar limbi.

Quopacto puniceæ merulæ, octies
repetitæ, in scuti valuulo argentato,
sunt Hayeorvm Passavantiorvm. fa- Marin. Gilbert.
buleæ autem sunt Astreorvm. & pu- Idem.
niceę cum huius coloris fasciis dua-
bus, in valuulo eo argenteo impres-
sis, sunt Fresnayeorvm. Idem.

Nouenæ rurſus puniceæ, in parmula ita expicta, ita tæniata, ſunt familiæ à MERLO: ac pariter limbi regionem inſident puniceæ totidem apedes auiculæ, quas dedimus in regia teſſera LVSIGNANORVM. ff. & ʒ.

Marcus Gilbert. Alioquin merulas habent marginis loco, abſque numero præfinito, puniceas quidem, in ſcuti valuulo aurato, CHEMILLI & DARGIESII; atque in eodem valuulo ſabuleas MOLAII (Marcus Gilbert.; Idem.) puniceaſque rurſùs SOMMEREVXII, in valuulo alterius metalli (Idem.). Argenteas in ſcuti area punicea, faſcijs duabus argenteis deſcripta, FRESNEAVII PIERRAFORTII pariter in Gallia. (Idem.)

Sed redeo ad integras atque inſtructas ſuis præſidijs aues, & primùm aliquot ex eis commemoro, quæ ſunt venatoribus gratæ.

Herodius cyaneus, qui faſciæ loco ab uolat alis explicatis, in pagina ſcuti argenteola, eſt HERONDONIORVM in Regno magnæ Britanniæ. Io. Guil. in Angl.

Aureus verò, in parmula coloris veneti, eſt BEVERAVIORVM in Gallia. Marcus Gilbert. Vel argenteus in eadem parmula, eſt ibidem CHEVALIERORVM. Marcus Gilbert.

Accipiter, olim & Apollini ſacer, propter miram eius in volatu pernicitatem, & Marti etiam dicatus, vtpote pugnax & prædæ auidus, ex qua nomen accepit, Regibus Perſarum autem familiaris adeo: vt ferrent in paludamentis intextam opere phrygio iconem eius, quippe auis in obtutu perſpicaciſſimæ. quæ videtur dos præcipua Regum ac Principum ſupremorum. Hic inquam accipiter, teſſeris noſtris Heroïcis perquam accommodatus.

Aureus quidem, atque argento insuper coronatus & crotitus, explicatisque ad volatum alis, in muricata parmula, fuit ATHILAE Regis Hunnorum. In scuti valuulo autem cyaneo, cum ocularibus aureis, est in Gallia BRETHOVILLEORVM, & ibidem TONNELIERORVM. Loro insuper argenteo vinctus ad eiusdem metalli perticam, cum argenteis ocularibus, argenteus ipse accipiter, in area item luminis veneti, est LEAVMONTIORVM PVIGAILLARTIORVM in Gallia.

Philibert Mem. — *Marc. Gilbertus.* — *Marcus Gilbert.* — *Marcus Gilbert*

Cyaneus accipiter, perticæ insistens puniceæ, cum ocularibus crurib usq; auratis, in parmula argentata, est ESPERVIERORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

At argenteus accipiter, baiulatus manu, quæ ex nubecula emergit item argentea, in dextero latere parmulæ puniceæ, est FRANESIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aurei tres accipitres, cum petasis & ocularibus item aureis, in cæsij luminis laterculo, sunt MARGOTIORVM pariter in Gallia. *Marcus Gilbert.* Argentei verò, & cum ocularibus aureis, in adsimili areola, sunt ibidem GVIBERTIORVM. *Idem.*

Acci-

Idem. Accipitres quaterni argentei, circa Crucem auream, in parmula sapphirini coloris, sunt SAVTERAVIORVM in Gallia.

Ad hęc sabuleum falconem, volantemque versus lęuam, in solo aurei metalli, habent pro gentilitia icone FALKENII in Vvestphalia, FALKENSTEINII vero in Alsatia, ternos falcones gerunt, assidentes atque argenteos, in parmula cęrulea. Wappenbuch. Idem.

De sinople au fal. con [illegible]

At aureus falco, adoriens perdicem auream, in prasina scuti areola, est SAINCT-DELINIORVM in Gallia.

Asteria auis, argento expressa, & præferens rostro prasinum oleæ ramum, auro leuiter illusum, in aruo luminis cyanei, fuit CARIMARI Galliæ Cancellarij. Philibert. Mont.

In eo etiam scuti laterculo, columba argenteola, veluti alas ad volatum expediens, est familiæ DE RVSTICIS in Vrbe Roma. Andreas de Rye

Cum alis verò adductis, cætera similis

milis, est in eadem Vrbe familiæ PALOMBARAE : & PALOMEGVESIORVM in Hispania ; sed cum adiecto scuti margine coccineo, aureis octonis decussibus inusto. Auro autem radiata seu circum-affulgens, est ALEMANIORVM Florentiæ ;

Marcus Gilbert. *M. S. ex Musæo Romano.* *Marcus Gilbert.* *Vincent. Borghin.*

Argentea rursus, in scuti valuulo muricato, ac rostro attinens oleę ramulum prasinum, cum quadrifida punicea laciniola superne, inumbrante tria aurata lilia, est Romæ PANPHILIORVM.

Alphons. Ciacon.

Columbæ duæ gradiles, in parmula ab supero angulo dextero dirempta, & supernè argentea, infernè atra, cum qua illę variant iubar vtriusque coloris ac metalli, sunt VVIPPACHIORVM in Thuringia.

Wappenbuch.

Tres columbæ argenteæ, in areola colore glauco expicta, sunt COLOMBEORVM. *Marcus Gilbert.*

Columbuli sex puniceí, in argentei metalli alueolo, sunt in Gallia CLINCHAMPSEORVM. *Idem.*

Coruus ater, in aureo quidem scuti laterculo, est CORVINIORVM in Vrbe Roma ; in solo autem argentei metalli, est in Gallia GEDOINIORVM.

M. S. ex Musæo Romano. *Marcus Gilbert.*

Terni

Io. Guilel. Anglus. Terni atri corvuli, in lutea parmula, sunt VVATTONIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Quini concolores, in eadem parmula, ordine suo decussim referentes, sunt familiç CORVERAE in Hispania. *Gonsaluus Argote de Nobilitate hispan.*

Corniculæ tres fabaleç, auro cruritæ ac rostratç, in argentea scuti pagina, sunt CORNILLANIORVM in Gallia. *Idem.*

Totidem perinde atrç, in balteo aureo impressæ, supra muricatam parmulam, sunt BAVMEORVM CORNILLANIORVM iterum in Galliæ. *Idem.*

Gallus, ales domesticus quidem, sed militiæ magister tamen, ac magnum belli documentum, interest iure suo etiam ipse his familiarum nobilium symbolis.

Gallus itaque puniceus, quodammodo cantillare incipiens, cum affulgente post eum sydere, intra orbem cyaneum, in alueolo scuti argenteo, est GALLVCCIORVM in Vrbe Parthenopæa. *Philibert. Cassanub in tesseris Nobilium.*

Puni-

Puniceus perinde, in eodem scuti alucolo, sed versùs læuam gradiens, cum crista barbula & cruribus auratis, est Blarerorvm à Gilsbergio in Sueuia, & Plaresiorvm à Vvartensee in Heluetijs. Argenteus, sed coccino cristatus & barbatulus, clivoque insistens prasini coloris, in area atramento aspersa, est Handergorvm in Stiria. Ater ac rursus versùs læuam inambulans, cum crista & barbula coccineis, in valuulo scuti aureo, est Stockeliorvm ab Hertenbergio in ditione Tirolensi. Seu colore, situ, crista, & barbula simillimus, nisi quod inhæreat dextero pede, in rupe cruga sabulea, intra solum argentei metalli, est Sprechensteiniorvm in ditione Tirolensi.

Idem.

Idem.

Idem.

Io. Iacob. Chifflet.

Furui coloris gallus; in parmola auro constrata, est Schombergiorvm in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Galli duo pugnaces, & duello feroces, ambo sabulei, sed cristis barbulisque puniceí, supra sublicium pontem dimicantes, in flaua theatri, seu scuti arena, sunt Stegerorvm à Ladendorffio in Austria.

Terni aurei, in cæsio scuti alucolo, sunt Coqveorvm, cum rostris autem cristis, barbulis, & cruribus coccineis, sunt Chaponayorvm in Gallia, Coccinei autem ipsimet, in scuti alueolo inaurato, sunt Rvsselliorvm Medavideorvm iterum in Gallia.

Marcus Gilbert.

Idem.

Idem.

At

Psittacus auis argutula, atque etiam humanitus garriens, cum plumularum suarum prasino, hoc est natiuo schemate, aureaque numellula, & rostro crurib9sque puniceis, est PVCHENAVVIORVM in Hassia. Alius conuersus in læuam, & perinde prasinus, sed ostro numellatus, atque insuper terræ cumulo atro insistens, est VRISBERGEORVM in Brunsuigia.

Idem.

At soboles eorum pullolt fabulei, terniq; in aureo scuti laterculo, sunt Venetijs POLLINIORVM.

Psittaci duo prasini, cum aureis numellulis, sibique aduersi, atque in aurea sellula constituti, intra parmulam conchyliatam, sunt HVTTERSHAVSENIORVM in Hassia. Idem.

Noctua, sapientiæ vetus symbolum, doctarumque Athenarum olim hospita, argento illita, & auro diademata, versus læuam adspiciens, atq; insistens bacillo prasino, in area coloris veneti, est GRVNDEROTEORVM ad Rhenum.

Trappfinck.

Psittaci perinde virides quinque, ostro tamen numellati & cruriti, in parmula crocei nitoris; sunt BLEPSCHIORVM pariter in Hassia. Idem.

Septeni eiusdem coloris, & in solis crotibus puniceì, loco marginis dispositi, in argentea parmula, scutulo alio puniceo inusta, sunt BORNELIORVM, & THIRNBROVNEORVM in Gallia.

Insignia aurato-rum Equit. Spiritus sancti.

Coturnices ternæ coloris furui, circà tesserarium capreolum puniceum, in aruo argentei metalli, sunt GVILLARVILLEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Galeritæ quinque aureolæ, ac dispositæ in decussim, intra sapphirini coloris parmulam, sunt vetus tessera AVSTRIACORVM: aliter tamen eas collocat Ioannes Iacobus Chiffletius; hoc est binas in summa, totidem in media, & vnam in ima scuti regione.

Marcus Gilbert.

In censu Equitum Velleris aurei.

Cicadula nigella, in balteo aureo expressa, supra scuti alueolum coccineum, est familiæ GRILLAE in Vrbe Genuensi. Et hanc equidem receptam canere, in tam longa aurium recensione iuberem; nisi principium olor dedisset: cui vtique olori cantare pares, ex volucrum grege, luscinìæ ipsæ non videantur: & cum eo interim olore cicadulam ego iàm compararem? Vt maiore igitur cum gloria censum earum absoluam, par nobile aliarum adhuc adiiciam, in quibus etsi cantus deest; saltem Heroica quædam, seu pompa, seu virtus non desideratur.

Angel. Transfin.

Horum

Horum alitum alter esto aureus pauo, cum oculata cauda, in orbem explicata, intra scuti areolam cyaneam: atque hæc est gentilitia icon familię SANCTI PAVLI in Gallia.

Insignia Aurata, cum Equest. Spiritus Sancti.

Alter esto pelicanus argenteus, cum argenteis pullulis suis, in sapphirini coloris valuulo. atque hoc stemma est PRÆGENIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. Idem pelicanus puniceus, cum puniceis pullulis & nido, intra auratam parmulam, cuius in vertice scutario cęruleo, vernant aurata tria lilia, est in Gallia pariter CAMVSIORVM.

Idem.

Demum in Regno magnæ Britanniæ COLLEGIVM etiam CORPORIS CHRISTI Cantabrigię habet pro tessera pelicanum pullulosque & nidulum eius ex auro, in puniceis primo atque vltimo tetrante, parmulę quadripartitæ: in cuius duobus aliis tetrantibus cæruleis, argentea tria lilia reperiuntur.

Sedenim aues, non se ipsas dumtaxat, verum & alas & plumas etiam consecrant his tesseratiis symbolis.

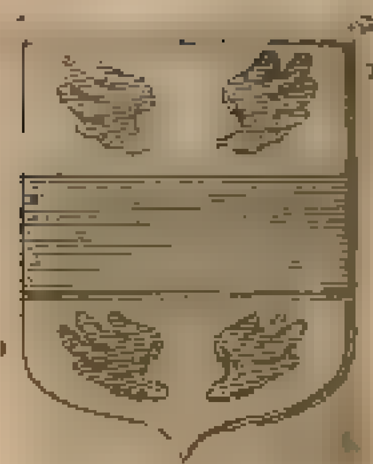
D'azur au vol d'argent.

Ala ideo argentea, in parmula cyano expicta, est familiæ BEVILACQVAE Ferrariæ. *Alphons. Ciaccon.*

D'or à la bande d'azur chargée de trois demivols d'argent.

Alæ tres rursus argenteæ, in balteo cyaneo impressæ, supra valuulam scuti aureum, sunt GENTONIORVM in Delphinatu. *Marcus Gilbert.*

D'argent a la faſce d'azur accompagnée de deux vols de meſme.

Quaternę cyaneæ, circa inſtitam eis concolorem, in argenteo ſcuti alueolo, ſunt Peruſiæ familiæ BONTEMPAE. Id. Andreas de Ryet.

At pennæ tres argenteę ſtruthio-cameli, ita diſpoſitæ in Y litteram Pythagoricam, vt tubuli earũ coeant in corde areæ puniceæ, aureoque nummo Byzantino, quaſi fibula ibi iungantur, ſunt HARRACHIORVM in Imperio. Io. Iacob. Chifflet.

Pennæ ſtruthio-cameli ſex, furui coloris, in laterculo argentei metalli, ſunt IERVSEORVM in Regno magnæ Britanniæ. Io. Guilielm. Angl.

De Sole Luna & alijs aſtris teſſeraris. Cap. LIX.

VOLVCRVM alis inſtrui paulo ante voluiſſe propemodum conſulto videar, quia eſt mihi iam per Cælum eundum. Sol ſyderum & Dux & Princeps, ſicuti par eſt, inter alia, quæ nunc ſectamur, lucida ſymbola, primus oritur, ſuique nitoris pompam explicat, quippe Mũdi oculus & lampas: pingitur verò ſemper radiis circumfuſus duodenis, iiſque partim rectis, partim autem criſpatis & ſinuoſis.

Sol aureus, in cæruleo ſcuti laterculo, eſt BEBITONACHERORVM in Alſatia. Wurſtiſius. In puniceo autem clypeo teſſerario, cum ora eius, vda argenteis lacrymulis, eſt ROIBOVRSIORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

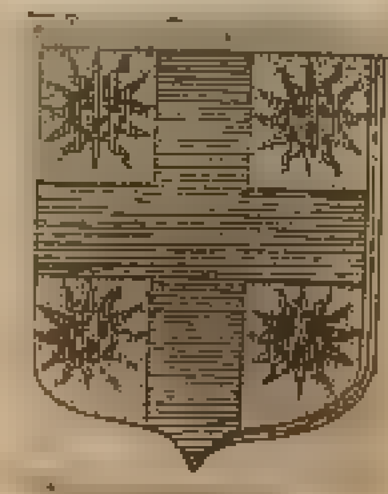
Sol puniceus, veluti exoriens ex monte prasino, in parmula argenteola, est SONNENBERGIORVM in Helvetijs. *Wappenbuch.*

Sol ab angulo dextero, partitione diagonia sectus, & semi-aureus in supero semisse cyaneo, semi-cyaneus verò in aureo imo semisse, est VVOLGSCHAFENIORVM in ditione Tirolensi. *Idem.*

Soles aurei tres, in areola coloris veneti, sunt TRESSEOLORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Soles quaterni & purpurati, circa cyaneam Crucem, impressam in lutea parmula, sunt HARAVLTIORVM *Idem.* CHEVERNIORVM iterum in Gallia.

Ceterum & sunt, qui in scutaria coronide, sicut AMELOTII, BRETINIERII, HALIGALI, VERGERIIQVE, & sunt qui *Idem.* in ima cuspide gentilitię suæ iconis Solem habent, sicut DRAVXII in Gallia. *Idem.*

Singulariter Iovan, pariter in Gallia, *Idem.* cum in parmulæ quadripartitæ tetrantibus primo ultimoque puniceis, vacerras duas aureas præferant, in aureis tetrantibus secundo ac tertio, dumtaxat emicantes Solis radios, & veluti Auroram figurant.

Luna alterum Cæli decus, ac noctis

ctis præses, etsi admodum frequens est, in his familiarum nobilium tesseris: quippe olim, apud Romanos, apud Arcades, apud Hebræos solita in calceis gestari, vti nota ingenuorum, imo amica templis & hominibus sacris, quod apud Hebræos eoidem testantur lunatæ Pontificum cidares, seu tiaræ: attamen numquam orbe pleno, in symbolis iis gentilitiis inuenitur: quod sane miratur meritò Marcus Gilbertus. Atque is etiam Auctor putat, hasce tam crebras lunas tesserarias, esse indicia & monumenta victoriarum, de Thracibus, deque Mauris, vel Afris.

[illegible]

Interim quia, vt dixi, numquam orbe pleno, verùm exserens cornua semper pingitur: aut surrigit ea sursum, aut deorsum deprimit, aut vibrat nunc dextrorsum, nunc sinistrorsum; aut demum inflectit obliquè versus angulum baltei dexteri: & omnis ea lunæ conformatio peculiarem sortitur apud Feciales appellationem.

D'azur au croissant d'or renversé, ou versé.

Aurea luna, deorsum inflectens cornua, in scuti valuulo cyaneo, est PFORTENIORVM in Misnia: erectis verò cornibus, & astro perinde aureo infessa, est CHAMPIGNYORVM in Gallia.

VVappenbuch. — Marcus Gilbert.

De sinople au croissant montant d'argent.

Argentea in prasino scuti laterculo, est OTHOMANNORVM Tyrannorum in Thracia, surrectis nempe cornibus, quod semper intelligi debet, dum aliud eius discrimen non exprimetur. In veneta dein parmula, seu cum astris tribus pariter argenteis, quæ circa eam fulgeant, est QVERALIO-GAISSONIORVM in Gallia: seu cum aureis crucculis terruciatis, atque in scapo imo cuspidatis, nunc senis, nunc octonis, satis in eadem scuti areola cyanea, est primo SANCERREORVM ac dein BVEILORVM. In alueolo autem coccineo, luna eadem argenteola, & stellæ duæ præterea ex eodem metallo, in coronide scutaria, sunt VERNI-VAVVRILLEORVM iterum in Gallia.

Marcus Gilbert. — Idem. — Idem. — Idem. — Idem.

At Romæ argentea luna, in medio parmulæ sapphirinæ, inter globos

tres

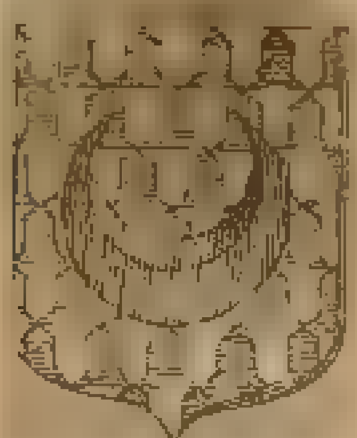
tres puniceos, aurea cruce obsignatos, cum limbo asperato denticulis, partim argenteis, ac partim sapphirinis, est familiæ GABRIELAE.

M. Rat Musæi Romani.

Vt non repetam, quæ de leonibus, prehensam falculis lunulam præferentibus iam dixi quibus adijcere possem leonem sabuleum, cum aurea in pede altero lunula, coronatum linguatum vngulatum auro, in parmula, tæniolis transuersis argenteis & puniceis virgata: quæ est icon gentilitia VILLERSEAVXIORVM in Gallia. Aut puniceum leonem, cum furua in pede lunula, supra scuti aruum argenteolum; quod est in Galliæ scutarium insigne BRESLAYORVM. Vt hæc inquam non repetam, pergo ad lunulas etiam coloratas.

Marcus Gilbert.

Idem

Falce au croissant de gueulles.

Punicea luna, supra scutariam alutam, ex vellere cymbalite, est in Gallia FRESNAYORVM. Eadem in coeunte vtraque cuspide, pinnularum duarum acutarum, quæ instar cantherij aurei inclinantur, iunguntur que, intra cæsiam scuti areolam, cum eius argenteo apice, puniceis coronis tribus insito, est in Gallia ESTAMPEORVM.

Marcus Gilbert.

A deux gyrons d'or mis en cheuron.

Insignia Aurelij Episcopi ... familiæ.

Seu luna item punicea, in fastigio scuti aureo sita, cum sabulea cetera eiusdem scuti regione, argenteoque in ea leone: quę est COVRTINIORVM in Gallia.

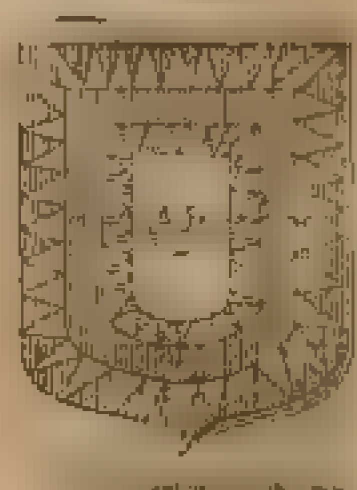
Marcus Gilbert.

Seu inter atra terna trifolia, consita in solo argentei metalli, rursus luna punicea, est item in Gallia DAVBRAYORVM.

Idem.

Seu etiam in scutario vertice aureo, punicea iterum luna, cum gemino sydere concolore, aliísque duabus aureis, infima regione parmulæ cyaneę; quę est ESPLANIORVM pecinde in Gallia.

Idem.

Ad hęc luna cærulea, in argenteo medio alueolo, quem ambit margo duplaris, prominulis denticulis asperatus, primò quidem argenteis & cæruleis, dein argenteis & puniceis, post interiectum marginem alium simplicem ac puniceum, est in Vrbe Roma MVTORVM DE PAPAZVRIS:

M. R. ex musæis Romanis.

Le premier trait d'un croissant d'azur.

Cærulea eadem lunula, impressa in

primo

primo & supremo, ex tribus aureis cantherijs, coccineam scuti areolam sulcantibus, in Gallia est CREVECOEVRORVM. *Marcus Gilbert.*

D'or au croissant de gueules.

Atra insuper luna, in crocei nitoris alueolo, est STOCKHORNERORVM in Austria. *Wappenbuch.*

Sed inueniuntur etiam lunæ pellitæ, vittatæ, ac tesserulis vermiculatæ.

De gueulles au croissant d'hermines.

Seu ex hermionico vellere, in conchyliata parmula, quę est familiæ à PORTA DE VEZINIIS in Gallia. *Marcus Gilbert.*

De gueulles au croissant de vair.

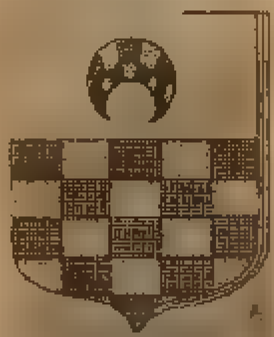

Seu ex vellere petasite, in eiusdem coloris areola; quæ est in Gallia pariter MEVREORVM. *Andreas de Ryst.*

De gueulles au croissant fascé d'argent & d'azur.

Seu virgata lunula, tæniolis argenteis & cyaneis, in parmula item rubenti: quæ est TREALIVM GORAYORVM in Aremoricis. *Marcus Gilbert.*

Seu inuersa lunula, & quadris duorum limitum aureis furuisque scutulata, in semisse supero argenteo,

cum semisse uno scutulis eisdem impresso: quæ icon gentilitia est familiæ à Luna, in Hispania & in Regno Parthenopęo.

M. Lat. Musæi Romani.

d'azur a deux croissants addossés.

Vt lunulas prosequar numero plures: binæ inuicem auersę aureæque, in scuti valuulo atro, sunt Leiserorum in Styria. Argenteæ in scuti eodem nigrore, sunt Feiltacherorum in Austria. Atræ lunulę ipsæ, nunc in aureo scuti latercolo, sunt in Austria perinde Interserorum; nunc in eo laterculo alterius metalli, sunt itidem in Austria Herlingspergiorum.

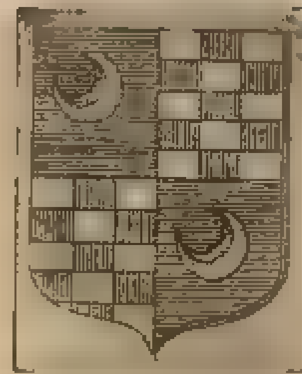
Wappenbuch. *Idem.* *Idem.* *Idem.*

D'azur a la bande d'argent accostée de deux croissants de mesme.

Binæ rursus lunulæ tesserariæ, argenteęque, verùm aliter dispositæ, hoc est circa eiusdem metalli balteum, in fucato glasto parmula, sunt Portebouillieorum Trebitiorum in Gallia.

Marcus Gilbert.

Au croissant ... en bande.

At in tetrante primo vltimoque cyaneo, parmulæ quadrifatiam diremptæ, iterata lunula aurea & prona in dexterum latus, cum tetrantibus secundo ac tertio, scutulatis argento & ostro quinque limitum, est Vitelliorum in Ethruria.

M. S. ex musæi Romani.

Tres deinde si fuerint lunulę tesserariæ, nunc vna serie omnes ordinantur.

Vti aureæ in scutario apice, parmulæ omnino cyaneæ, quam vincit mediam fascia item aurea, in gentilitia icone Huillierorum Intervilleorum in Gallia.

Marcus Gilbert.

A trois croissants renuersés en pal.

La vrdre de gueulles chargee de trois croissans d'argent.

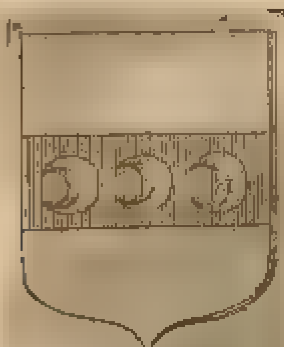

Vel totidem argenteę lunulæ, pronæ deorsum, atque instar sublicæ tesserariæ inuicem superpositæ, in alueolo sapphirini coloris: quod stemma in Vrbe Roma est familiæ
Alphons. Ciaccon. NARAE.

Vel tres argenteæ, in exiliore balteo puniceo, supra leonem aureum, ostro linguatum, & vngulatum sabulo, intra cæsij luminis areolam: quod insigne tesseratium, est CHASTILLONEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Nunc eæ lunulæ tres distribuuntur duplici serie, & binæ in summa regione nitent, tertia est in ima cuspide. Quo pacto.

A trois croissants tournés.

Vel aureæ tres, in fascia matricata impressæ, ac flexæ versus dexteram, intra valuulum eiusdem aurei metalli. Quod schema Florentię est
Alphons. Ciaccon. familię STROZZAE. In scuti alueolo autem cyaneo, cum sydere aureo, in scutaria coronide, & cum dimidio atro leone in ima cuspide, sunt
Marcus Gilbert. in Gallia BERNIERESEORVM.

Aureæ lunulæ tres, in parmula ostro expicta, & prætextata denticulis auro atque iterum ostro illusis, sunt CRESCENTIORVM in Vrbe Roma. *Alphons. Ciaccon.*

Aureæ

Aureæ rursus, sed in scuti alueolo cyaneo, sunt LABVEORVM in Gallia.

Insignia Aurato-rum Equitũ spe-ctatur familia.

Argenteæ in puniceo scuti laterculo, sunt in Gallia VASSENAREORVM.

Marcus Gilbert.

Et in scuti aruo cyaneo, sunt ibidem FRESSAVCOVRTIORVM.

Idem.

Cum instita verò argentea interposita, totidem argenteæ lunulæ, in aditimili alueolo, nempe cyaneo, sunt Senę in Ethruria TOLEMEORVM. Quod si instita fuerit auro illita, atque insuta insuper sydere puniceo, erit stemma gentilitium BARRANORVM RVFFSORVM in Gallia.

M. S. ex Museo Romano.

Marcus Gilbert.

Totidem aureæ lunulæ, circa scutarium argenteum cantherium, in solo laminis cærulei, sunt in Gallia DIANEORVM. Cum hæ autem lunulæ, quas modo recensui, surrigere omnes cornua, versùs apicem ipsius parmulæ videantur.

Idem.

A trois croissants tournés en bande.

Prone sunt in dexterum eius supremum angulum, argenteæ lunulæ tres, intra valuulum luminis cyanei: quod stemma gentilitium Florentiæ est familiæ DATAE.

Alphons. Ciaccon.

A trois croissants tournés.

Totidem puniceæ, quæ respectant omnes latus dexterum parmulæ argenteolæ, sunt BODENHAVSANIORVM in Brunsuigia.

Wappenbuch.

A trois croissants renversés.

Flexæ deorsum tres item lunulæ argenteolæ, in aruo scuti puniceo, sunt VVASENAREORVM in Belgio.

Io. Iacob. Chifflet.

A trois croissants affrontez 2. & 1.

Sed argenteæ lunulæ tres, aduersæ omnes, hoc est in se inuicem vibrantes cornua, intra cæruleam scuti areolam, sunt familiæ LVNATAE in regione Transpadana.

Andreas de Ygri.

A trois croissants adossez.

Secùs auersæ sunt, atque humeros committunt, in simili areola, lunulæ aureæ tres, ex quibus prima supernè, infra eam verò geminæ aliæ fulgent: quæ icon tessecaria est IOSTLEORVM in Styria.

Wappenbuch.

Qua-

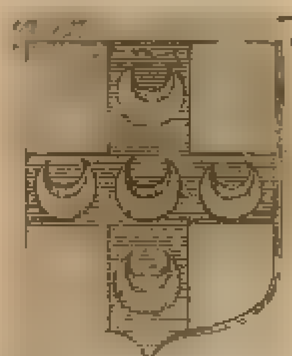
Quaternæ aureæ lunulę, summo, medio, & imo loco sitæ, ex quibus tertiam aurei antici pedes leonini arripiunt, in alueolo veneti coloris, sunt in Vrbe Roma familiæ BONADIES. *M. S. ex Musæo Bonanni.*

Aureæ eadem lunulæ quaternę, & inter eas binas ac binas, fascia perinde aurea, stellulis ternis cyaneis impressa, in scuti alueolo muricato; sunt FRANQVETOTIORVM pariter in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Totidem argenteæ, circa decussim aureum, in scuti alueolo cyaneo, sunt in Gallia VENOTIORVM. *Marcus Gilbert.* Circa gladios autem geminos, decussatim traiectos & argenteos, cum aureis manubrijs, sunt ibidem CONGNETIORVM TVILLERIEORVM. *Idem.*

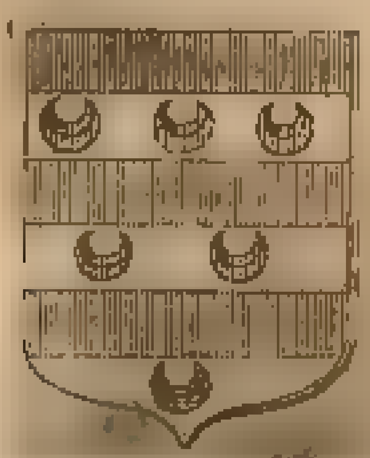

Quinæ rursus aureæ lunulæ, in Cruce cyanea expictæ, supra parmulam argenteo illusam, sunt Senæ in Ethruria PICCOLOMINEORVM. *Alphons. Ciacon.* Argenteæ totidem, & in singulis earum stellulę aureæ, intra coloris veneti areolam, sunt VILLAMARINORVM in Hispania. *Consaluus Argote de Nobilitate Betica.*

Senæ

Senas argenteas lunulas, in parmula cyanea, quam ambit argenteus & cyaneus limbus denticulatus, pro stemmate suo gerunt in Vrbe Roma Iacobacci. *Lapide Sepulchrali, & Alphons. Ciaccon.*

Totidem puniceas, supra institas tres argenteas, quas insitæ aliæ tres puniceæ antecedunt, habent pro icone gentilitia Romæ pariter Stephanesch. *M. S. ex Museo Romano.*

Crescens inversa en banda.

In parmula verò obliquè, ab supero angulo dextero dirempta, nubilosa, & supernè punicea, infernè argenteola, cum limite nubium aureolo, lunulæ tres, hic puniceæ, illic argenteolæ, sunt Romæ rursus familiæ Cenciæ. *Alphons. Ciaccon.*

Iam ne diutiùs stellæ differant, lunam, hoc est ducem suam sequi; has etiam vigiles Mundi faces expromam, sane aptas militaribus Nobilium Virorum tesseris exornandis; vtpote quæ ordine pulchro exorientur, stationem seruant, & noctu veluti excubias agunt, ex quo etiam fit, vt sacro elogio, militia Cæli nominentur.

Porrò has nostras tesseratias stellulas, existimat Marcus Gilbertus Deuarennius radijs quinque vt plurimum scintillare, atq; ita pingi eas debere, vt vno radiorum recta colliueant, in aream summam & mediam parmulæ symbolicæ, in qua figurantur. Alij putant vel senos radios, vel octonos, vel sex ac denos numerari posse: constat verò septenos raro admodum inueniri.

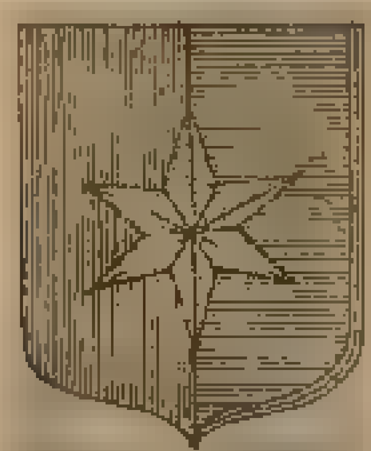
Dabo singularum paradigmata; & subdam etiam earum choros, ad specimen simul claritatis, simul nobilitatis.

Aurea stella quinque radiorum, in scuti alueolo cyaneo, est Fumechoniorum in Normandia. *Marcus Gilbert.* Aurea rursus, sed vel in media coronide scutaria, & iuxta balteum puniceum, qui argenteam scuti aream altringit, est in Gallia Terrailiorum. *Idem.* Vel in angulo dextero honorario, eiusdem scutariæ coronidis, intra parmulam ostro auroque quadripartitam, est Verorum Comitum Oxfordiæ, in Regno magnæ Britanniæ. *Idem.*

Septem radiorum aurea stella, in areo scuti sapphirino, est Knocheniorum in Marchia: *Wappenbuch.*

Sex radiorum aurea stella, in scuti laterculo ad perpendiculum diremp̄to, & à dextris coccineo, à sinistris cyaneo, est Hopfgerorum à Langenhartio in Suevia. *Wappenbuch.* Vel ordine præpostero, in iisdem areæ bipartitæ coloribus, est Parvystrorum in Helvetiis. *Idem.* Supra colles autem ternos argenteolos, stella eadem aurea, intra cæsiam parmulam, est in Silesia Sternbergiorum. *Idem.*

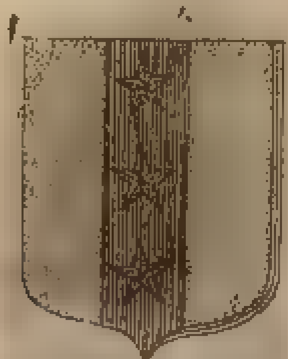

Binæ aureæ stellulæ, in scutario apice cyaneo, ex quo manat eiusdem coloris balteus, in scuti valuulo aureo, sunt Cortasiorum Mutinæ. *Andreas de Ryet.*

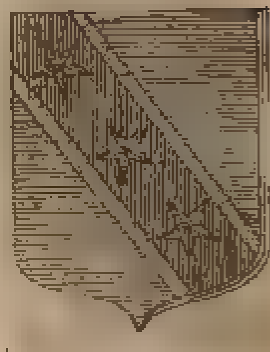
Totidem aureæ supernè, in cyanea parmula, vel iuxta tesserarium cantherium aureum, cum agno argenteolo in ima cuspide, sunt in Gallia Seghierorum; *Marcus Gilbert.* vel iuxta eum cantherium argenteum, cum ala ibidem aurea, sunt in Gallia pariter Goselliniorum. *Idem.*

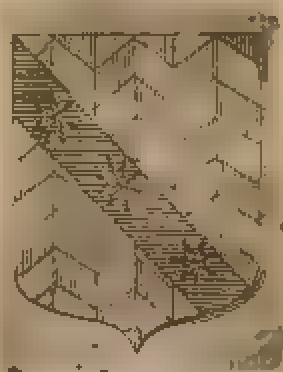
Stellæ aureę tres, in apice scutario cyaneo, cum alueolo scuti aureo, fascijs cyaneis duabus lemniscato, sunt familię CEVOLAE in Vrbe Roma. *M. S. ex Musæo Romano.* Vel cum eo alueolo aureo, balteis puniceis tribus virgato, sunt in Gallia MONPENSATIORVM. *Marcus Gilbert.* Vel cum prasina oleæ arbuscula, item in solo aureo consita, sunt perinde in Gallia LAVRENTIORVM. *Idem.* Vel in scutario apice puniceo, cum cyanea ima regione, & cum apro ibidem aureo, sunt MAVPEOVIORVM DE ABLEGESIO in Gallia. *Idem.* Vel in eo apice atro, cum argentea dein area, fasciis atris duabus tæniata, est LAVALEORVM in Burgundia. *Idem.*

Stellę rursus aureæ tres, in scutaria subilica punicea impressæ, supra auratam parmulam, sunt Senę in Ethruria PETRONIORVM. *Andreas de Ryst.*

Eędem expictæ in balteo puniceo, sed munito aureis lacinulis, supra sapphirini coloris areolam, sunt familiæ ARCIMBOLDAE in Insubria. *Andreas de Ryst.* In balteo puniceo, astringente scuti paginam argenteolam, sunt EVREEORVM, seu HVREORVM in Gallia. *Marcus Gilbert. Idem.*

Totidem aureæ, in balteo cyaneo, supra parmulam, constratam pronis in vtramque partem laterculis scutatiis, coccineis aureisque, sunt in Vrbe Roma familiæ BOCCAPADVLAE. *M. S. ex Musæo Romano.*

Aut

Aut supra balteum atrum, quo præcingitur leo puniceus, in scuti valuulo aureo, sunt familiæ DE ALEXANDRIS in Vrbe Parthenopæa. *Andreas de Ryet*

Circa balteum verò argenteum, ac denticulis asperum, stellę aureæ tres, binæque in supera regione, tertia in ima cuspide parmulæ cyaneæ, sunt in Gallia familię FONTAINAE. *Marcus Gilbert.*

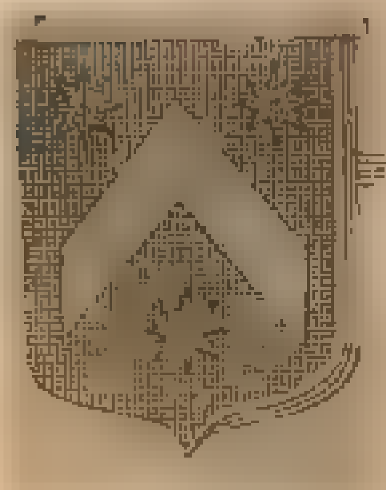
Aut baltei loco distributæ, in supero semisse puniceo, scuti ab summo angulo dextero, partitione diagonia dirempti, cum semisse imo tessellis oxigoniis puniceis aureisque vermiculato, & superne cum trabecula quadrifida luminis cyanei, sunt NARDINIORVM in Insubria. *Andreas de Ryet.*

Ad hæc aureæ stellulæ tres, circa scutarium cantherium aureum, in parmula coloris sapphirini, sunt in Vrbe Roma familię CLEMENTINAE. *M. S. ex Museis Romanis* & cum argenteo scutario apice, sunt in Gallia CRENEZEVORVM. *Marcus Gilbert.* Circa eum autem cantherium argenteum, in parmula conchyliata, sunt ibidem FROYNAVXIORVM. *Idem.*

Si cantherius deinde sit, duplici serie, ostro argentoque scutulatus, stellæ totidem circa eum, in areola cyanea, micantes senis radijs, sunt familiæ CASTAGNOLAE in Vrbe Genuensi. *Augus. Franzon.*

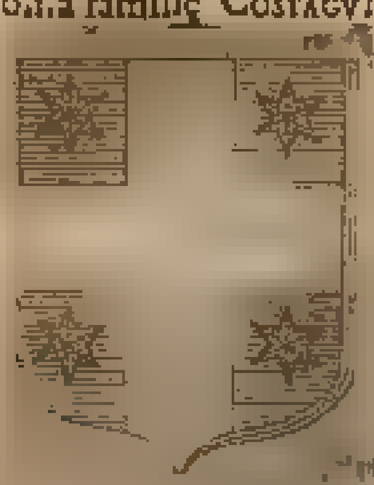
Aut si cantherius sit mutilus, seu abscissus aureusque, in sutui luminis alueolo, stellæ aureæ tres circa eum, instructæ octonis radiis, sunt RIBADEORVM, seu BILLANESIORVM in Hispania.

Alphonsus Lopez.

Micantes tamen omnes tres aureæ stellæ, in fastigio scutario, parmulę cyaneæ, in qua sint tesserarii cantherii tres aurei, sunt Genuæ atque in Vrbe Roma familię COSTAGVTAE,

Augustin, Fran. sanan sesser, gentilit. Nobil. Gen.

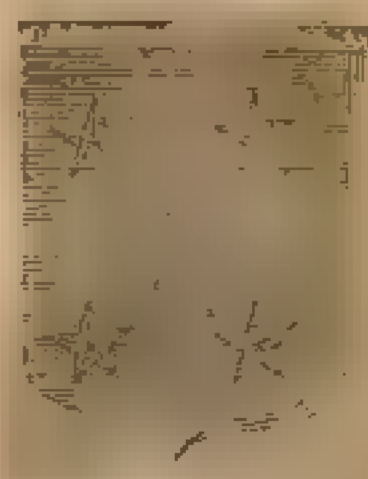
Quaternæ aureæ stellulę, radiorum sex, circa Crucem simplicem argenteam, in parmula coloris veneti, sunt FANVELIORVM in Gallia.

Adrian. Morbec.

Circa Crucem aliam, sed auream & decussatam, in eiusdem coloris intercalo, sunt HEBERTIORVM BREAVIORVM item in Gallia.

Martin. Gilbert.

Quinæ stellulæ aureæ, traiectæ in decussim, intra parmulam cyano illusam, sunt BREDERRORVM in Bauaria, & MENAE familiæ in Hispaniæ.

VVeppenbach.

Consal. Argote.

Cum

Cum laciniola quadrifida puniceą supernè, sunt in Vrbe Roma familiæ LANCILLOTTAE. *Alphons. Ciacon.*

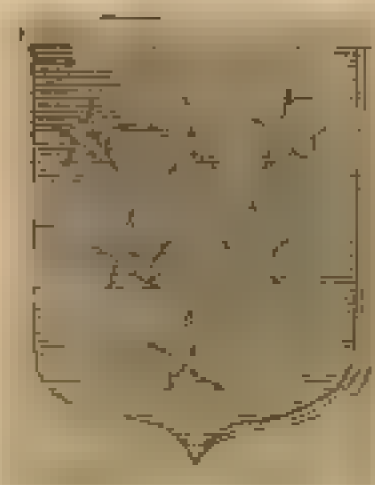
Totidem, eodem & metallo & situ conspicuæ, in parmula hermonico vellere convestita, sunt familię CHAMPLVISSANTIAE in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Exaratę autem, in Cruce simplici puniceą, intra clypeum tesseratum argenteolum, sunt GRAMEILLESIORVM in Gallia. *Andreas de Chef*

Aut inter adversos catellos geminos argenteolos, in solo scuti cæruleo, sunt Romæ CVCCINIORVM. *M. S. ex Musæo Romano*

Sex aureæ stellulæ, promicantes in cęrulea parmula, sunt familiæ AZOLINAE in Civitate Firmana. *Alphons. Ciacon.*

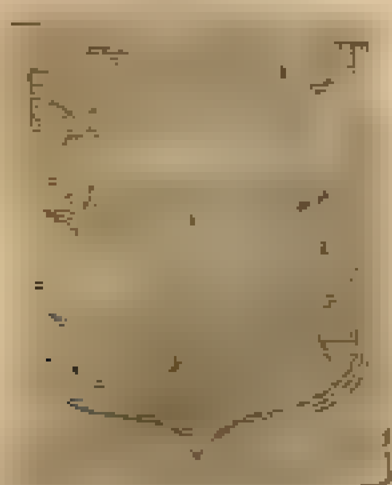

Totidem in cæsia item area, circa simplicem balteum rubeum, sunt

Marcus Gilbert. in Gallia HOTTEBORVM.

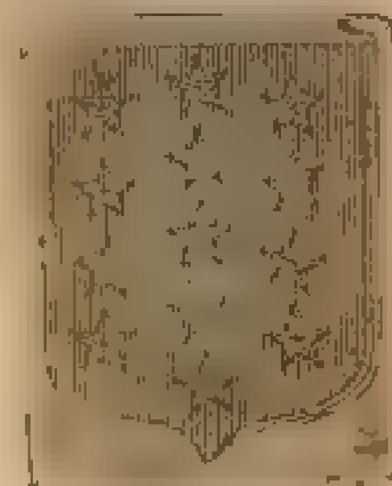
Scintillantes verò, circa balteum aureum, vtrimque pinnulis ternis prominulis asperatum, totta scuti alueolum cyaneum, sunt in Vrbe Roma, *Alphons. Ciacon.* familiæ ALDOBRANDINAE.

Nouenæ aureæ, in adsimili vasculo, instar trium fasciolarum dispositæ, *Marcus Gilbert.* sunt LOSSEORVM in Gallia.

Totidem, partim in eiusdem luminis cyanei laterculo, partim in balteo coccineo, quem exornant vtrimque aureæ laciniolæ, sunt Patauij familiæ ZABARELLAE. *Andreas de Ayer.*

Tres ac denæ, in muricata parmula, sunt familiæ LAZARTAE in Hispania. *Gonsaluus Argote de Nobilitate Betica.*

Semé d'estoilles d'or à la cotice de mesme.

At satæ absque numero stellulæ aureæ, in parmula glasto fucata; seu cum adiecto balteo exiliore aureo, sunt RVBINEAVIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Semé d'estoilles d'or au lion de mesme.

Seu

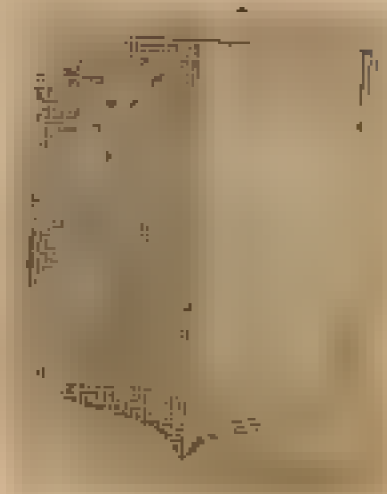
Seu cum impresso, in parmula ipsa, leone aureo, sunt in Gallia item CVLLANTIORVM & GAVCOVRTIORVM.

[illegible]

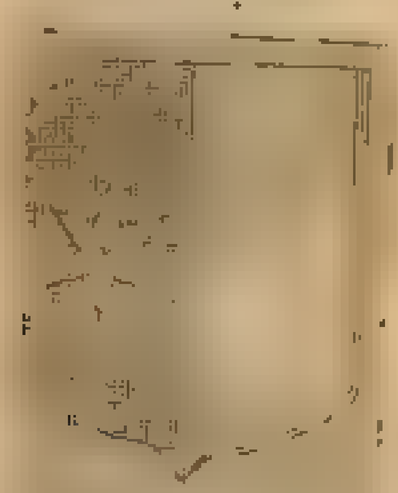
Vt censum prosequar stellarum aliarum, refulgens argento stella sex radiorum, in supero semisse puniceo, scuti ab latere intersecti, cum semisse imo aurei metalli, est ZORNENIORVM in Alsatia.

Wappenbuch, seu liber tesserar. gentilitiar. Imperij, actione Germ.

Vel in medio semisse dextero & sinistro, parmulæ ad summo diremptæ, & cum læuo semisse argenteo, est VVEITERSHEIMORVM ferum in Alsatia.

Idem.

Vel simili partitione, in dexteri semissis atri apice scutario, cum aurum splendeat in altero semisse, est ZVCHMANTELICAVM pariter in Alsatia.

Wappenbuch.

Vel argentea stella, micans octonis radijs, in medio areæ ab latere abscisæ, ostroque supernè, infernè autem sabulo illitæ, est PERGERORVM in Bauaria.

Idem.

Argentea iterum stella, sed radiorum

tum sex ac decem, in clypeo tesserario conchyliato, est familiæ à B[illegible]lso Neapoli, atque adeo BAVLXIORVM in Gallia.

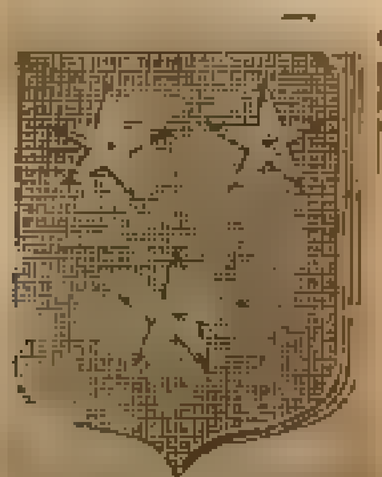
Philibert. Campanile in tesseris Neapolitanis.

Insignia Aurata vel Equitum Spe-rone facta.

Argenteæ stellæ tres, in veneti coloris alueolo, sunt SAINCT-HIRIERORVM in Gallia.

Marcus Gilbert

In eo autem alueolo palliato, sunt SCHLIEVVITZIORVM in Silesia.

VVappenbuch.

Totidem in balteo atro, supra luteam parmulam, sunt SCHLAMESDORFIORVM in Bauaria.

VVappenbuch.

Sex argenteæ, in valuulo sapphirini coloris, sunt in Vrbe Roma familiæ ALTERIAE.

M. S. ex Musæis Romanis.

Argenteæ rursus, & numero denæ, impressæ in balteis tribus cyaneis; quibus area sulcatur, illusa metallo argenteolo, sunt SPARNNEORVM in Saxonia.

VVappenbuch, seu liber tesser. Germanicar. Imperij, ac totius Germ.

Quod attinet verò ad stellulas nostras symbolicas, coloribus licas.

Stella

Marcus Gilbert. Stella punicea quinque radiorum, in alueolo scuti aureo, est LANROSIORVM in Aremoricis.

Ternæ puniceæ, in balteo aureo, supra veneti coloris parmulam, sunt GVSENBERGIORVM in Suecia. Wappenbuch.

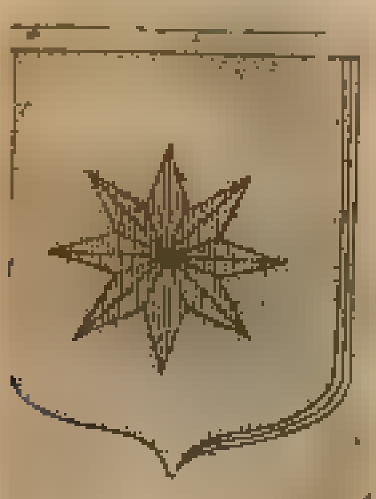

Wappenbuch. Punicea item radiorum sex, in solo scuti argenteo, est BRITZKEORVM in Marchia: & supra quinque colliculos

Idem. emicans, STERNFELSIORVM in Suecia.

Quaternæ coccineę, circa Crucem atram, in aruo argentei metalli, sunt PENTIN-HAMLINEREORVM in Gallia. Idem.

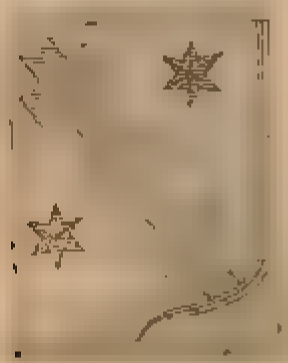

Marcus Gilbert. Eadem radiorum octo, in aureo scuti latereulo, est CHASTEAVNEVFIORVM in Gallia.

Quinæ rubellæ, sed micantes octonis radijs, ac distributæ in quincuncem, sunt in Hispania familię FONSECAE, & familiæ TAVELAE in Lusitania. Alphons. Lupi.

nia. In solo deinde alterius metalli, sunt ALLERSPACHIORVM in Bauaria. *Wappenbuch.*

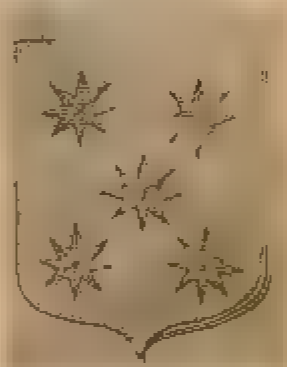
Præterea cyaneæ duæ stellulæ, sex radiorum, circa cyaneum etiam balteum, vtrimque pinnulatum, in area scuti argenteola, sunt Mediolani familiæ SFONDRATAE. *Alphons. Ciaccon.*

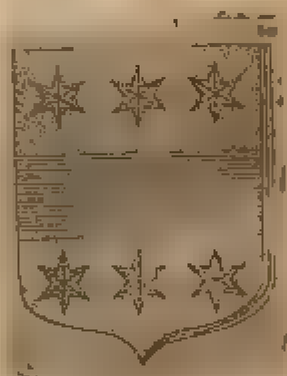
Cyaneæ tres, in aurea scutaria coronide, cum aureo leone, in scuti regione ima cyanea, sunt CELIERORVM DE CHENETSIO in Gallia. *Insignia Armatorum Equitum ... familia.*

Totidem eiusdem luminis cyanei, in semisse imo argenteo, parmulæ ex transuerso bipartitæ, & puniceæ in supero semisse, exarato aureis tribus characteribus, sunt ALLIORVM in Vrbe Roma. *M. S. ex musæo Romano.*

Quinæ pariter cærulеæ, atque in decussim traiectæ, intra solum aurei metalli, sunt in Hispania familiæ ROYAE. *Alphons. Lopez de Haro in Nobil. geneal. Hispan.*

Sex iterum cæsiæ, in eiusdem metalli valuulo, sed radiorum sex, circa interpositam tæniam pariter luminis cæsij, sunt CASSINIORVM Senæ in Ethruria. *Andreas de Ryet.*

Astrum

Astrum maius sex radiorum, furuo lumine coruscans, in crocei nitoris parmula, est VVALDECKIORVM in Imperio. VVappenbuch.

Party de gueulles, & d'argent, a deux estoilles de l'vn en l'autre.

Ceterùm hæ ipsæ stellę iubar reciprocant, cum area dispertita. Vti argentea stella, in semisse dextero puniceo, scuti ab summo dirempti, & in semisse læuo argenteo, stella punicea, BRVMSVORVM in Heluetiis. VVappenbuch.

Taillé d'argent & de gueulles, a deux estoilles de l'vn en l'autre.

Rursus stella punicea, in argenteo supero semisse, areæ obliquè ab læua intersectæ, & stella argentea, in eius semisse imo puniceo, QVITZOVVIORVM in Saxonia. VVappenbuch, seu liber tesserar. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Taillé d'azur & d'or, a l'estoille de l'vn en l'autre.

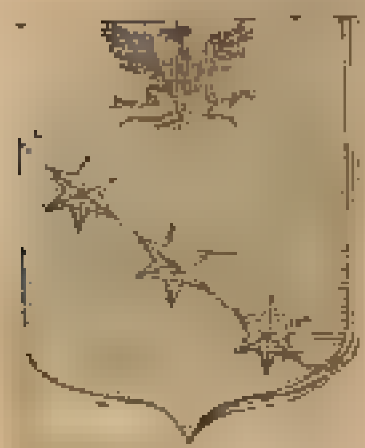
Stella deinde semi-aurea, in semisse supero cyaneo, areæ eadem partitione abscissæ, ac semi-cyanea, in imo eius semisse aureo, est VVIERNITZIORVM in Marchia. VVappenbuch.

Coupé d'azur & d'or, a l'estoille coupé de l'vn en l'autre.

Stella pariter semi-aurea, in cæsio supero semisse, scuti ab latere diuisi, ac semi-cæsia in eius imo semisse aureo, est STENIORVM Venetiis. M. L. en Marais Romanis.

Tranché d'azur & d'or, a trois estoiles tranchées de l'un en l'autre au chef de l'Empire.

Stellulæ tres perinde semi-aureæ, in supero semisse cæruleo, parmulæ a dextris partitione obliqua diremptæ, ac semi-cæruleæ, in imo eiusdem aureo semisse, cum tessera Imperii, in scutaria coronide, sunt DANDINIORVM Cesenę. *Andreas de Nyd.*

Escartelé d'argent & de sable a l'estoille escartelée de l'un en l'autre.

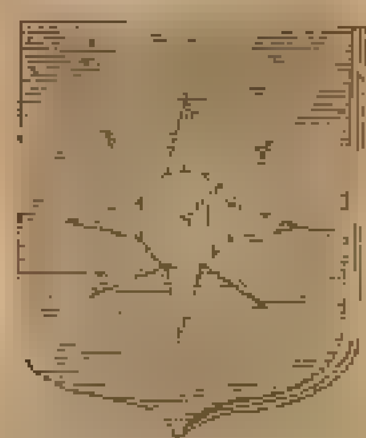

Atque adeo stella, perinde micans octonis radiis, sabulo & argento quadripartita, in scuti alueolo, cuius tetrantes duo sunt argentei, ac totidem sabulei, fuit GALIVARVM pariter Venetiis. *M. S. ex Musæo Romano.*

Party d'argent & de gueules a l'estoille d'huict rayons party de l'un en l'autre.

At fulgens octonis radiis stella, in scuti laterculo, secto ad perpendiculum, semique punicea in dextero semisse argenteo, semi argentea verò in læuo semisse puniceo, fuit Venetiis ISEGLORVM. *M. S. ex Musæo Romano.*

Aureum lydus maius, cum secto decussatim quadrifariam orbe, ex argento atque ostro, in corde eius, intra parmulam luminis veneti, est Lucæ in Ethruria BONVISIORVM. *Alphons. Ciacon.*

Sedenim hoc loco etiam se offerunt *belli mala signa, & mutantes regna* cometæ. quamquam in his tesseris nobilium familiarum nihil triste afflant, nihil funestum. Vt profectò nesciam, satis ne seriò Hippolytus Mediceus Cardinalis, à Paulo Iouio dicatur, non inane prodigium imminenti mortis suæ præstruxisse; ex quo crinitum cometem *Virgilius.* *Lib. 6. in Elogiis.*

viur-

vsurpauerat, pro argumento insignium suorum.

Hoc igitur sydus, innocentiùs in re nostra tesseraria, quàm in Cælo fulgens, aureum & caudulam vibrans sinuosam, in cyanea parmula, est in Vrbe Roma familiæ MELIORATAE. *M. L. ex musæo Romani*

. A .

Argenteum verò, ac trahens laxiorem, seu caudam, seu iubam, in eiusdem coloris areola, & loco baltei expictum, proponitur à Ioanne Gulielmo. *lib. 3. cap. 3.*

Ne tamen adhuc quispiam, superstitione nimia religiosior, sibi tristia metuat, à stellis hisce cincinnatis, iubatis & caudatis; agmen syderum, omine cum fausto, Iris claudet, pacis internuncia, & pignus securitatis.

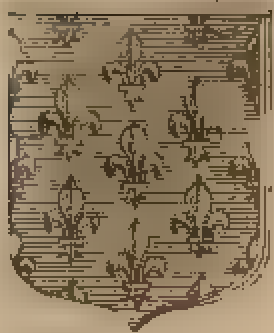

Quæ utique, picta coloribus suis, in alueolo luminis veneti, est MOSENIORVM in Misnia. *Wappenbuch. sim. Stet tessr. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.*

De Flosculis tesserarijs. Cap. LX.

HORTOS propemodum, secum in prælia ferre, Heroes nostri videantur; adeò sũt refertæ, floribus pulcherrimis, gentilitiç complures eorum parmulæ. Initium ego sumam à lilijs, quæ stellis tam congruè adiungo: siquidem liliorum prima semina, terris dederunt, stellæ deciduç lactei circuli, si Poetis fides habeatur. Saltem lilia, suauissimi sunt flores, ac præ alijs grati vel ideo, quia colore atq; odore suo delectant, absque metu, vel periculo iniuriç, eòque etiam superant spinis obsitas rosas.

Efferam ante omnia plenas ijs flosculis areolas: & mox lilia singula, aut numerum eorum, volupe erit, quasi fasciculos florum, legere.

D'azur semé de fleurs de lis d'or.

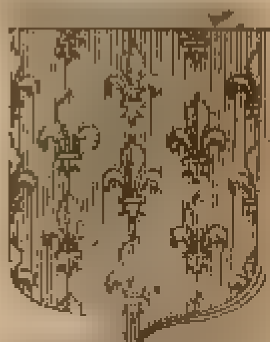
Sata sine numero aurea lilia, in areola coloris sapphirini, sunt vetus tessera Regum Galliæ, per Sydereum Nuncium cælitus data Regi Clodouæo. *Marcus Gilbert.*

Eadem tessera, cum adiecto puniceo margine, est familiæ DE ANIOVS *(A la bordure de gueulles, ou componé d'argent & de gueulles.)* aut cum eo margine, quadris maioribus argenteis puniceisque scutulato, *(Io. Iacob. Chifflet.)* est PROCERVM BVRGVNDIAE. *(Idem.)* Cum guttato sigillo, seu trifida laciniola *(Au lambel de gueulles)* punicea, fuit PARTHENOPAEORVM REGVM. *(Io. Iacob. Chifflet.)* Cum puniceo balteo iusti modi, est CHAMBETORVM in Gallia, aut *(Au baston en cotice de gueulles ou baston de gueulles chargé de trois lionceaux d'argent.)* cum eo balteo puniceo exiliore. Cum clabula item punicea, sed iouista leunculis ternis argenteolis, est VENDOSMEORVM. *(Marcus Gilbert.)* Cum ea clabula sinisteriore, est VALOISIORVM. *(Insignia auratorum Equitum Spiritus Sancti.)* Cum clathris aureis ei superpictis, est SAINCT-VALERYORVM in Gallia. *(Treille d'or.)* Cum impressa argentea torricula, est TVRRIANORVM ibidem. *(Idem.)* Cum exsiliente aureo leone, est BEAVMONTIORVM, & *(Marcus Gilbert.)* SCHELYSENORVM: *(Idem.)* si vero leoni linguam & vngues ex ostro etiam expingas, est SVILLYORVM in Gallia. *(Insignia Auratorum Equitum Spiritus Sancti.)* *(Idem.)*

Præter quam quod exteri Principes etiam, hæc Regum Christianissimorum lilia, inferi in suas icones tesserarias, peroptarunt; ideoque vernant ea, in parmulis gentilitijs Regum Scotiæ, Magnorum Ducum Ethruriæ, Ducum Estensium, Ducum Antiochenorum, & Procerum aliorum, quos recenset Marcus Gilbertus Deuarennius. *(Parte 3 c. 4. h. 56.)*

Sedentis Cleri Gallici etiam Senatus aliquot primarij, eadem regia tessera gloriantur. Seu cum adiecta Cruce punicea, seu cum puniceo decussi; seu cum lituo Episcopali puniceo, instar pali tesserarij, supra ea lilia expicto, seu cum his lituis argenteis duobus ab se mutuò auersis. *(L'eglise, De Reims, De Langres, De Laon, De Troyes. Marcus Gilbert.)*

Addunt verò semper discrimen aliquod, vt primas deferant, honoris ergo, Regibus ipsis; quorum est integram eam tesseram in clypeis, in loricis, & in vexillis gestare. Nec reperi equidem eam, sine alia variatione, nisi in familia NEVFVILLEORVM in Belgio. *(Iacob. Hemricourt.)*

De gueulles semé de fleurs de lis d'or.

Aurea eadem lilia, sinè numero ita consita, in scuti valuulo conchyliato, sunt CHASTEAVBRIANTIORVM in Gallia, HANNEFFEORVM, & NEVFCHASTEAVIORVM in Belgio: *(Marcus Gilbert. Iacob. Hemricourt. Idem.)* Cum adpicto eis deinde coccineo balteo, sunt ALLEMANDIORVM PASQVIERORVM + VAVLBONNOYSIORVM iterum in Gallia.

De pourpre, semé de fleurs de lis d'or, a la bande de gueulles.

Aurea rursus, sed in parmula colore ianthino saturata, cum balteo insuper muricato, sunt in Gallia familiæ SAINCT-LEGERIAE. *Marcus Gilbert.*

De sable, semé de fleurs de lis d'or.

Aurea denuo, in pullo scuti laterculo, sunt BELLEFOVRRIERAEORVM in Gallia, in Belgio DVRASEORVM, & in Gallia iterum MARSAYORVM. *Marcus Gilbert. Iacob. Hiericant. Marcus Gilbert.*

De gueulles, semé de fleurs de lis d'argent.

Argentea eadem lilia, in scuti valuulo muricato, sunt SAINCT-GILLESIORVM in Gallia, & in Belgio VARFVSEORVM. Cum angulo autem scutariæ coronidis argenteo, in quo vernet singulare cyaneum lilium, in Gallia sunt DANCELLONIORVM DE ROMBAVDRAYO. *Marcus Gilbert. Iacob. Hiericant. Au franc canton d'argent chargé d'une fleur de lis d'azur. Marcus Gilbert.*

D'azur, semé de fleurs de lis d'argent.

Argentea, in alueolo coloris veneti; sunt SAINCT-BRISSONIORVM, & MARTIGNEORVM in Gallia; in Belgio autem PERSANSIORVM; cum leone insuper argenteo, aurea spira redimito, sunt CHAMBESIORVM MONSOREAVIORVM iterum in Gallia. *Marcus Gilbert. Idem. Iacob. Hiericant. Marcus Gilbert.*

De sable, semé de fleurs de lis d'argent.

Argentea, in furui luminis laterculo, sunt HERMALLEORVM ac MOMBESEEORVM in Belgio. *Iacob. Hiericant. Idem.*

Puni-

D'or semé de fleurs de lis de gueulles.

Iacob. Hericourt. Punicea eadem lilia, ita sine numero disposita, in solo quidem luminis crocei, sunt VVOTRENGEMIORVM item in Belgio.

D'argent, semé de fleurs de lis de gueulles.

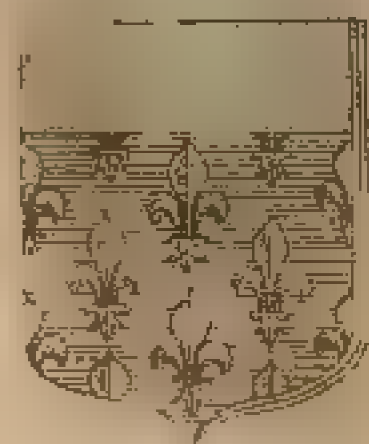
Iacob. Hericourt. Atque in arvo argentei metalli, sunt RECOVRTIORVM in Belgio.

D'argent semé de fleurs de lis de sable.

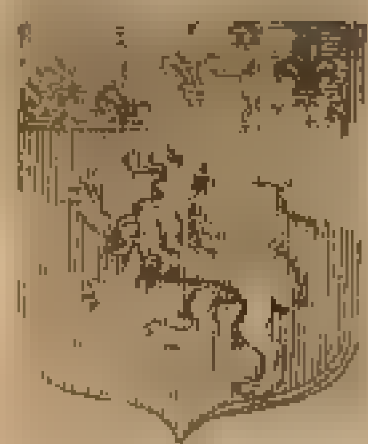
Marcus Gilbert. Atra demum hæc lilia, in eiusdem metalli tesserario laterculo, sunt CHASTEAV-ROVGEORVM FAYENSIVM in Gallia.

Aliquando parmula tesseraria est solùm, coronide tenus, lilijs musta.

De France au chef d'or.

Vel cyanea, cum auratis lilijs, & cum aurata insuper ea scutaria coronide; quæ est icon gentilitia DESTAINIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

De gueulles, au lion d'argent, au chef de France.

Vel contra sunt potiùs lilia in sola coronide: quo pacto LVGDVNI tessera, in fastigio cyaneo, est consita aureis lilijs; cetera est ostro illusa, atque musta leone argenteo. *Philibert. Mareus.*

Sæpe

De France, escartelé de gueules.

Sæpe in tetrantibus vernant; vt in primo atque vltimo, cum puniceis duobus tetrantibus aliis, in stemmate PROCERVM ALBRETIORVM. *Marcus Gibert.*

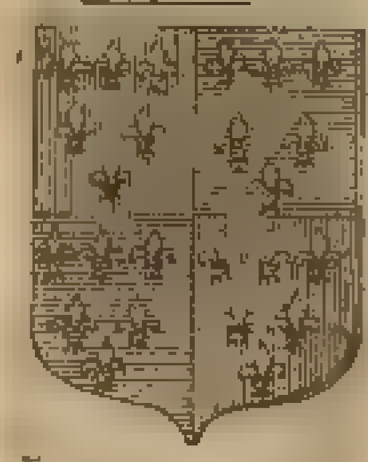

D'argent à trois fasces de gueules à la bande de France, brochant sur le tout.

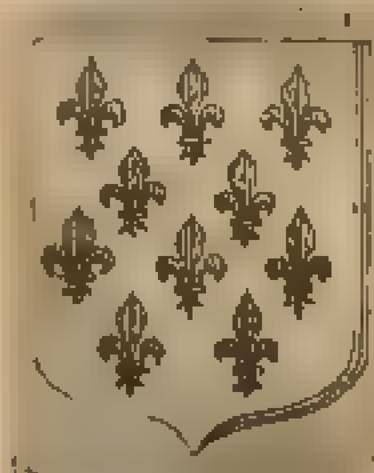
Extant & in balteis perinde. Ita balteus Gallicis liliis florens, supra puniceas fascias tres, in scuti valuulo argenteolo, schema est GENTIANORVM in Gallia. *Marcus Gibert.*

Vestitus etiam panno veneto liliato, ad argumentum Gallicæ Regiæ tesseræ, exsiliens leo, in parmula argento illita, est CHASTENBRAYEORVM in Gallia. *Marcus Gibert.*

At numerum suum habent, seu quatuor & vicena lilia, partim argentea intra puniceos binos tetrantes parmulæ quadripartitæ, partim aurea intra totidem alios tetrantes cyaneos: quæ icon gentilitia est CASTELIORVM in Imperio. *Wappenbuch.*

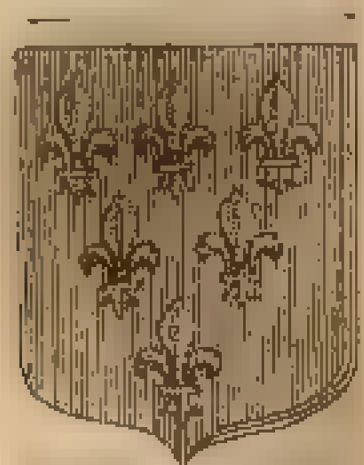

Seu dena & punicea, quadruplici serie ordinata, in aruo scuti argenteolo, quod stemma est KERCKENIORVM in Marchia. *Idem.*

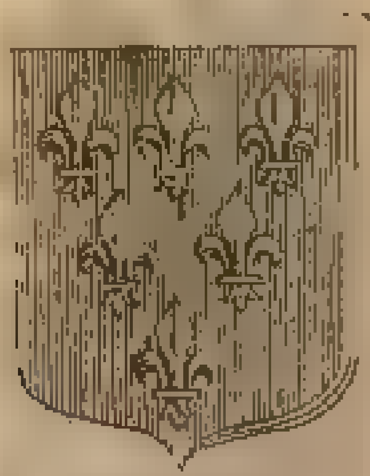
Seu

Alphons. Lope. Seu septena & cyanea, in aurato scuti alueolo, & sunt familiæ NIÑO in Hispania.

Andreas de Chesne. Seu sex aurea lilia, in parmula ostro saturata, & sunt in Gallia NANTVEILORVM.

Marcus Gilbert. Totidem argentea, in parmula item ostro expicta, sunt SVLCZBACHIORVM in Bauaria; & cum scutario argenteo apice, sunt familiæ PRATAE in Insubria. Andreas de Ryes.

In cyaneo autem scuti alueolo, argentea rursus sex lilia, sunt in Bauaria CASTELIORVM: cum coronide autem aurea denticulata, sunt KEMMERERIORVM ad Rhenum. Marcus Gilbert. VVappenbuch.

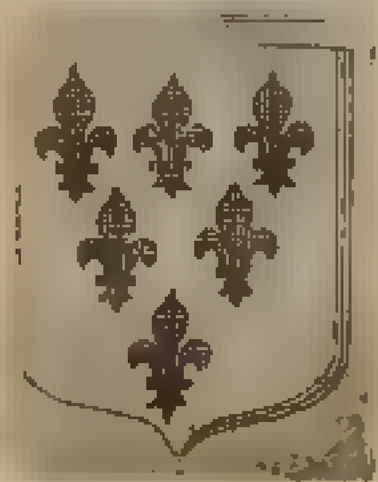
Argentea totidem, in scuti valuulo atro, cum argenteo scutario vertice, sunt BRVMSERORVM ad Rhenum. Idem.

Sex deinde lilia sapphirini coloris,

in

Io. Iacob. Chifflet. in areola luminis crocei, sunt in Insubria, & in Vrbe Roma PRINCIPVM FARNESIORVM, eademque tribuuntur Alphons. Ciaccon. etiam CLEMENTI IV.

Marcus Gilbert. Sex prætereà coloris atri, in parmula argentata, sunt AMERTALIORVM in Bauaria.

Ad hæc aurea sex lilia, in scuti laterculo atro quidem, sed cum interposito exteriore argenteo balteo, sunt Io. Guill. Angl. REDMEREORVM in Regno magnę Britanniæ.

Aut totidem aurea, circa insitam insiti modi perinde auream, intra parmulam luminis cærulei, sunt MONBAR... EORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

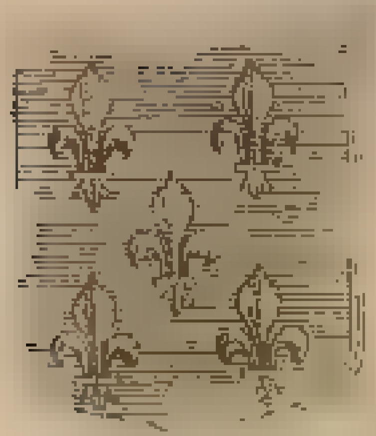

Aut cyanea sex lilia, in fascias tres aureas distributa, iunctas totidem fasciis alijs cyaneis, sunt in Vrbe Roma familiæ ARCHANGELAE. Totidem M. S. ex museo Romano autem argentea lilia Romę pariter gerunt CECCHINI, in fasciis duabus Eadem coccineis, cum ternis coccineis rosis, intra fascias duas alias argenteas.

De gueulle, a cinque fleurs de lis posées en sautoir d'or.

Lilia quinque aurea, consita in quincuncem, in solo quidem rubicunti, sunt in Hispania familiæ MALLENOTAE. Marcus Gilbert.

Marcus Gilbert. In aruo cæruleo, sunt FLORESIORVM in Hispania, & in Gallia LOGESIORVM. *Idem.*

In muricata parmula, quinque iidem argentei flores, sunt ALOIGNYORVM in Gallia. *Idem.*

Quinque iterum, sed cyanei, supra vlulolam scuti aureum, quem ambit ora, duplici serie, auro atque ostro tessellata, sunt ARZEORVM de Villaria item in Gallia. *Idem.*

Quinque rursus ii flores, argento atq; ostro scutulati, intra parmulam auro constratam, sunt in Hispania familiæ ALVARADAE. *M.S. ex Museo Romanis.*

Aurea insuper quinque lilia, impressa in sabuleo decussi, supra scuti alueolum pariter aureum, sunt VARETAESIORVM ARTONIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Punicea totidem, circa leonem atrum distributa, in aruo argentei metal-

Alphons. Ciacon. metalli, sunt GESVALDORVM in Vrbe Parthenopæa.

Argentea quaterna lilia, quæ ex tesseraria quadruplici cuspide, item argentea promicant, intra alueolum coloris cyanei, sunt SERLVPIORVM in Vrbe Roma. *M. S. ex Musæis Romanis*

At lilia sata eo numero, quo nimirum Deus, vt dixi, & præterea proximi Deo Reges propemodum ex æquo gaudent, aurata quidem, in parmula gemmata sapphirino splendore, sunt stemma REGVM GALLIAE: *Marcus Gilbert.* post quam Carolus VI. basilicos hosce flores, numero tres adamauit potius, quàm consitos, vti antea fuerant, manu liberaliore. Hac enim copia picti, erant tessera communis aliorum consanguineorum Principum, ac Regum etiam externorum: debueruntque ideo sacro ißiusmodi numero arctari ad solam Regum Galliæ supremam maiestatem, eique singulariter dedicari. Quod si alii Proceres iisdem vtuntur pro schemate suo gentilitio, discrimen saltem addunt, seu limbi tesserarii, seu laciniolæ trifidæ, aut plurifariam dentatæ, seu clabulæ sta minlac de quibus omnibus notis diminuentibus, quas vocant, nos infra seorsim agemus.

Hoc pacto adiciunt eis, ALENZONII Principes marginem puniceum, insutum octonis argenteis nummis Byzantinis; Proceres AVRELIANENSES, guttatum argenteum sigillum ter pedatum. ESTENSES oram scuti, denticulis aureis & puniceis contextam. DRVGETII verò oram eamdem, fibulis aureis octonis impressã. MONTIORVM deinde mutant parmulæ solum, & terna hæc aurata lilia efferunt in area scuti sabulea, intra primum eius atque vltimum tetrantem: cum in tetrantibus secundo & tertio argenteis, atrum leonem gerant, ostro vngulatum linguatum ac diadematum. *Marcus Gilbert.* *Idem.* *Idem.* *Idem.*

Argentea tria lilia, in muricata quidem parmula, sunt ALONGNSONIS, in Gallia, KRAMEORVM in Saxonia, & VVESEMALORVM in Belgio. *Marcus G. l'Espera et Iacob. Mericant.*

Marcus Gilbert. In valuulo autem cyaneo, sunt BRILLACIORVM in Gallia, *Idem.* CLVTINGORVM in Belgio, *Idem.* QVERRIACEORVM in Gallia, *Trappenburh.* & VETERNEORVM in Bauaria.

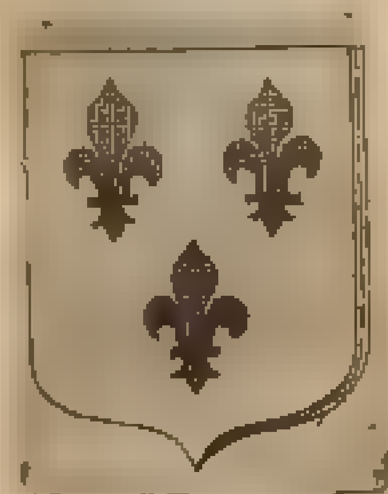
Præterea, in furui coloris latericulo, *Marcus Gilbert.* sunt KETSCHVVILLEORVM, & *Idem.* MARZELIERREORVM in Gallia.

Iacob. Heckleum. Totidem punicea, in area argentei metalli, sunt ROTZELAERIORVM in Belgio, seu KOTZELERIORVM ad Rhenum. *Marcus Gilbert.*

Lilia rursus tria, veneti coloris, in eiusdem metalli solo, sed cum vecte aureo eis supercurrente, aureoque insuper margine, octonis torculis puniceis instructo, sunt in Gallia CHAMPIGOILLEORVM. *Idem.*

Nigra totidem lilia, in parmula argento illusa, sunt LINTREORVM, ac RIVIEREORVM in Belgio. *Iacob. Heckleum.* *Idem.*

Aliquando tamen comitantur lilia typos alios tesseratios.

Ut in scutario apice cyaneo, aurea tria lilia, cum muricata inferius parmula, ter argento tæniata, quæ icon gentilitia est Genuæ DVRAZZORVM.

Angelin. Fran. in tesser. gentilit. urbis Gen.

Totidem aurea lilia, iuxta balteum perinde aureum, in parmula veneti coloris, sunt in Fano Fortunæ familiæ GABRIELIAE.

Alphons. Ciaccon.

Argentea verò, iuxta balteum læ-

uum eiusdem metalli, in scuti areola ostro perfusa, sunt ELBENIORVM in Hassia.

VVappenbuch, seu liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Aurea, circa scutarium capreolum argenteum, in cæsio scuti laterculo, sunt VOVHETIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Et circa eum capreolum sabuleum cyanea, in valuulo aurei metalli, sunt FANSHAVVIORVM in Regno Magnæ Britanniæ.

In Gallic. Anglic.

Et

Et lilia duo argentea, inter quæ fluit balteus argenteus, in parmula conchyliata, sunt CORBARAE Comitum in Vrbe Veteri. *M. L. in misso Romano*

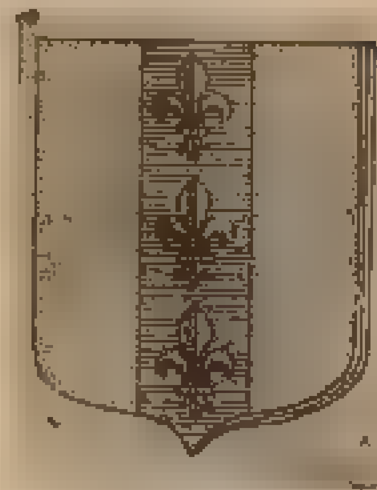

Bina verò argentea supernè, ac tertium in ima cuspide parmulę cęruleæ, cum aureo bouis capite in corde illius, sunt in Vrbe Roma SORICIORVM. *Eadem*

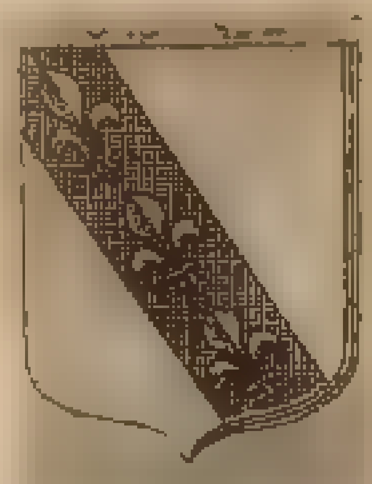

Duodeuicena ex auro, per triades distributa, circa palum argenteum, in scuti vasculo cyaneo, sunt familiæ STRATAE in Vrbe Genuensi. *Angel. Franchin. in tesseris gentilit. Nobil. Genuens.*

Interdum in eisdem typis exarantur lilia.

Vt terna inaurata, in palo tesseratio cyaneo impressa, supra luteum alueolum: quod stemma est GONFIELDORVM in Anglia. *Vincentius Fran. in Anglia.*

Vel sata totidem lilia, aurea quidem in balteo atro, supra clypeum symbolicum argento illutum: & sunt VILLERSIORVM à SANCTO PAVLO in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Argentea deinde, in coccineo balteo,

teco, supra valuulam scuti aureum, sunt in Gallia CHASTELETORVM.

Insignia Aurelianensium Ecclesia spiritum sancti.

Tria rursus lilia, sed aurea, & quæ supra alueolum ternis fasciis argenteis, ternisque alijs puniceis lemniscatum, vernant in balteo cyaneo, sunt familię MONTECATINAE Ferrariæ.

M. S. ex Museo Romano.

Si verò substernantur balteo ita picto, ita liliato, fasciæ tres argenteæ, in parmula ostro saturata, sunt RIVOIREORVM in Belgio.

Io. Iacob. Chifflet.

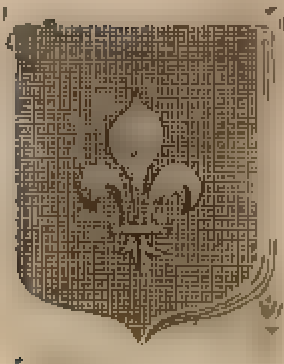
Lilia insuper tria cyanea, in cantherio aureo ac striato expicta, supra scuti aream sabuleam, senis aureis cruculis pedatis ac simul cuspidatis obsignatam, sunt SMITHAEORVM in Glocestriæ Comitatu.

Io. Guhel. Angl.

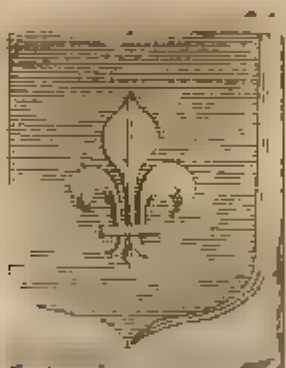

Sed enim disponi præter morem terna videntur lilia, ita ex argento delineata, vt simul sint ex auro vincta, in symbolico clypeo purpurato: nam eorum duo superne sunt prona & inuersa, tertium peritat erectum in ima regione. atque hoc stemma est GOLSTEINIORVM in Saxonia.

Wappenbuch seu liber referens Gentilitias Imperij, ac totius Germ.

At lilium solitarium & aureum, in parmula denigrata, est DANCKERTS-VVILLEORVM in Suecia. VVappenbuch, in quo tesserae Gentilitiae omnium, ac totius Germ.

Idem. Argenteum in glauco scuti Intercu-lo, est PAVRNOVVM A PELENEGGER-NO ad Rhenum. Idem. BVSCHENDORVM in [illegible] Brunsuuigia, DIGBIORVM in Regno Magnae Britanniae, VVappenbuch. EBERSBERGIORVM Idem. in Franconia, & VVEYERSIORVM in Hassia. Cum subiecto ei humano corde puniceo, est in Saxonia fami-Idem. liae à TROTTA.

In parmula autem, ostro & cyano ad perpendiculum dirempta, idem argenteum lilium, est BONACVRSIO-M. S. ex Musaeo Romano. RVM in Vrbe Roma.

Argenteum lilium grandius, atque explicatum, in parmula muricata, Florentiae olim fuit PARTIVM GIBEL-Vincent. Borghin. LINARVM: & muricatum contra idem lilium, in parmula argentea, ibidem fuit PARTIVM GVELPHARVM. Idem.

Item hoc lilium puniceum grandius, cum adiectis quibusdam veluti plumulis nigellis, in solo argentei metalli, est BERNHEIMIORVM in Franco-VVappenbuch. nia. Mere autem puniceum, in crocei luminis areola, est BLANORVM in [illegible] Gallia.

Puni.

Puniceum denuò, iusti modi tamen lilium, in aurea scutaria coronide satum, cum cetera scuti regione cyanea, est MEVNORVM iterum in Gallia.

Meun Gilber.

Vel cyaneum lilium, expictum in supremo angulo baltei argentei ac lævi, supra coccineam parmulam, est LINDAVVIORVM ad Rhenum.

Wappenbuch.

Seu lilium ipsum grandius & argenteum, in eiusdem coloris coccinei vasculo satum, & pronum, nunc loco baltei dexteri, est ISELINORVM in Heluetijs.

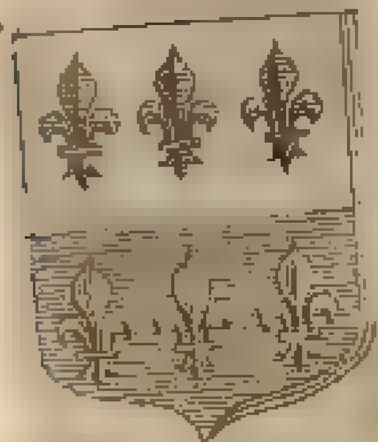
Et nunc loco baltei sinistri, est in Brunsuigia ESTORFIORVM.

Wappenbuch.

Nec vicissitudo luminum, in his floribus etiam desideratur.

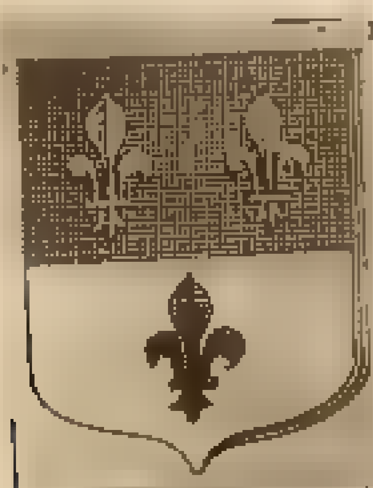

Nam in parmula ex transuerso dirempta micant, vel intra superum semissem aureum, lilia tria cyanea, totidemque aurea, in semisse imo cyaneo: atque hæc est icon tesseraria ZIANIORVM Venetijs.

Vel intra superum semissem argenteum, vernant tria lilia cyanea, & intra semissem imum cyaneum totidem argentea, quod stemma gentilitium est Venetijs pariter DANDOLIORVM.

M. S. ex Musaeo Romano.

Vel argentea lilia duo, intra semissem superum atrum, cum atro vicissim tertio lilio, intra imum argenteum semissem: quæ parmula symbolica est MONTEROTIORVM à SPIEGELBERGIO in Suetia.

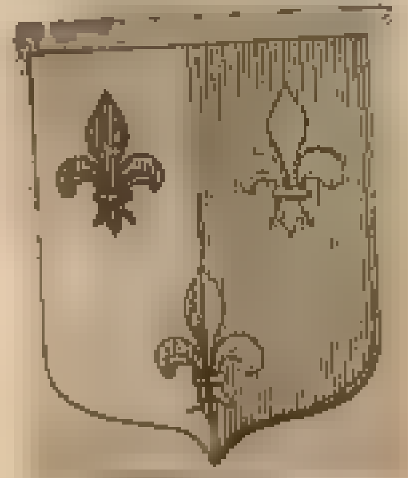
Wappenbuch.

Party d'or & d'azur a deux fleurs de lis de l'un en l'autre.

In parmula deinde, ad perpendiculum secta, lilium venetum, in semisse dextero luteoque, & alterum luteum lilium, in semisse læuo ac veneto, est FVGGERORVM in Imperio.

Io. Iacob. Chifflet.

Lilia item duo, alterum puniceum, alterum argenteum, in suprema regione parmulæ, argento & ostro ita diremptæ, cum tertio lilio in ima eius cuspide, semi puniceo ac semi-argenteo, sunt ARELLANAE familiæ in Hispania.

Alphons. Lopez

Seu lilia tria, loco pali tesserarii composita, & semi-atra semi-argentea, illic in semisse argenteo, hic autem in semisse atro, sunt Venetijs VASANIORVM.

M. S. ex musæo Romano.

Lilium

Lilium solitarium etiam, hoc pacto alternans, cum vtroque semisse, rubae seu coloris atri, & argentei metalli, est FRONHBERGIORVM in Sueuia. *Wappenbuch.*

Quin imò reperiuntur lilia etiam quadripartita.

Vt lilium, quod reciprocat rubae cyani auriique, cum tetrantibus aureis & cyaneis, in gentilitia icone LAMBERGORVM Venetijs. *[illegible]*

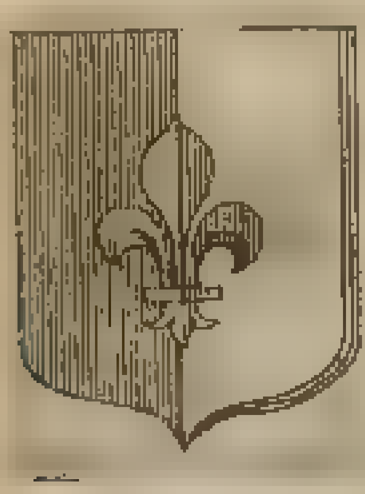

Seu aurei metalli, & coloris punicei, est KOTZBORGIORVM in Franconia. *Hanns Sibm.*

Aut lilium partim auro, partim atramento quadrifariam ita exaratum, in tetrantibus atris aureisque; quod stemma est BENHMORVM in Silesia. *Wappenbuch.*

Vt non repetam, quae de tesseraria Cruce florida, seu liliata, partim iam dixi, partim vero etiam deinceps dicam, haud illud dicerem saltem, nattas quoque vsurpari, quae ita in florem desinant.

Seu metalli argentei, & eiusdem coloris punicei, est FLYTHARTIORVM in Austria. *Wappenbuch.*

D'azur a deux bastons fleurdelisez en [illegible] & passez en sautoir d'argent.

De gueulles a trois pals de vair, au chef d'or chargé d'un fleur de lis au pied nourry, au canal de gueulles.

Cuiusmodi sunt hastæ argẽteæ duæ, decussatim commissæ, in cæsia scuti areola: quæ symbolica icon est VTTENHEIMORVM ad Rhenum. *Marcus Gilbert.*

Vti puniceum eiusmodi lilium, in scutario fastigio inaurato, cum cetera scuti regione, seu puniceam, & exarata palis ternis, ex vellere cymbalite.

D'argent a deux bastons de gueulle [illegible] accompagnez [illegible] en chef.

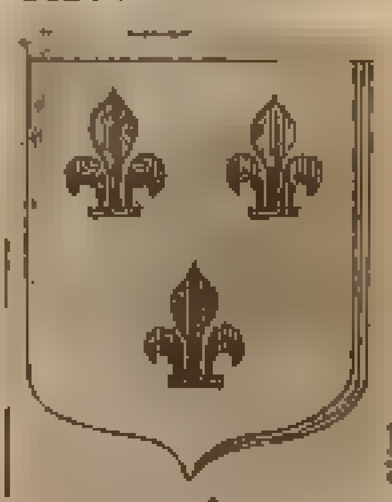

De sinople.

Aut in valuulo scuti argenteo, hastæ adsimiles duæ puniceæ, in eam decussim traiectę, cum astro luminoso sex radiorum, in coronide scutaria: quod stemma gentilitium, est ENGANSIORVM pariter ad Rhenum. *Marcus Gilbert.*

At mutila, & inferiùs truncæ lilia proponuntur etiam, in his gentilitijs tesseris: proprioque exprimuntur vocabulo à Fecialibus.

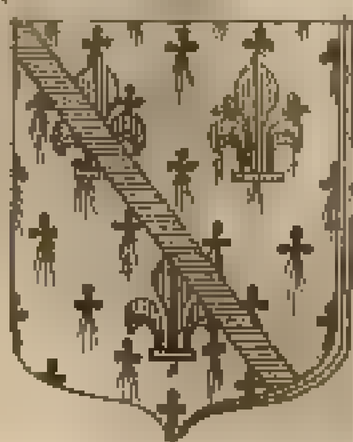
Seu etiam prasina. Ex quibus duabus tesseris prima quidem est CHASTILLONEORVM SANCTI PAVLI, altera est MONT-SCHABLONEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.* *Idem.*

Tria eadem abcisa lilia, item punicea,

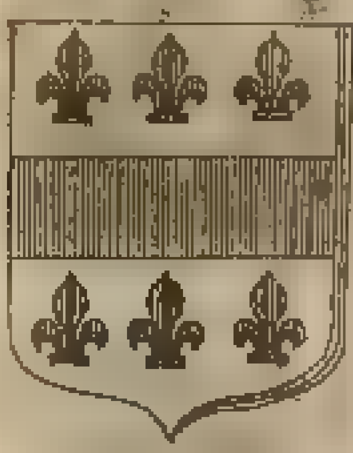
cea, in parmula argento illusa, sunt VIGNANCOVRTIORVM rursus in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'hermines a trois fleurs de lis au pied coupé au baston pery en bande.

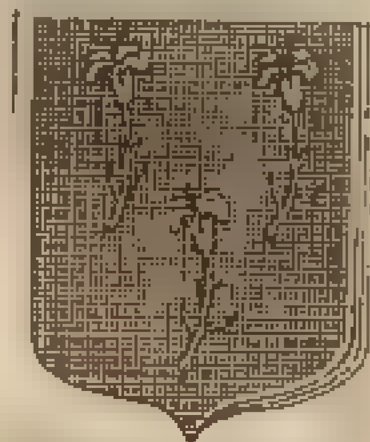
Totidem eodem colore imbuta, in alura scutaria hermionici velleris, cum vecte cyaneo perpetuo eis superpicto, sunt ibidem QVIRETIORVM. *Marcus Gilbert.*

D'argent a la fasce de gueules accostée de six fleurs de lis au pied coupé de mesmes.

Sex item punicea hæc trunca lilia, terna & terna, circa fasciam eis concolorem, in argentata parmula, sunt MOTHEORVM denuò in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Cum verò caule careant lilia, quę hactenus recenlui (quod in rosa fit atque in aliis floribus, & argumento est originis harum tesserarum, ex re vestiaria; sic enim in textura panni solent ij flores apparere) Cum inquam hæc lilia vt plurimum caule careant, attamen interdum integra figurantur, quemadmodum & carpi solent; vel etiam ita, vt humi hæreant, non dum decerpta atque hæc vtraque appellari posse hortorum lilia, existimat Marcus Gilbertus Deuarennius. *Lis de Iardin.*

De sable a trois fleurs de lis de Iardin d'argent.

Sint primi generis, seu lilia tria, integra & recisa argenteaque, nunc in aruo scuti sabuleo; eaque sunt COLLEGII VVINCHESTRENSIS in Regno magnæ Britanniæ. *In Colleg. Angliæ.*

Nunc in eodem aruo cyaneo; & sunt FEVREORVM DE ORMESSONIO, ac EARTENORVM in Gallia. *Marcus Gilbert. Idem.*

D'azur a trois fleurs de lis de [illegible] [illegible]

D'argent au lis [illegible]

Si autem ex vno atque eodem prodeant caule, seu germine, cum cetera congruant in florum metallo, atque in areæ ipsius colore, sunt LOBTORVM pariter in Gallia.

Marcus Gilbert.

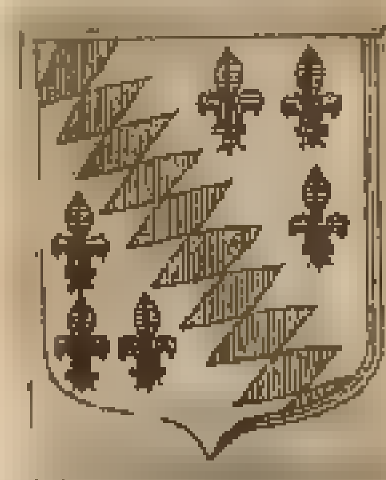
Sunt alterius generis, argentea lilia tria, tumulo terræ argenteo adhuc concredita, diutiùs vt vigeant: atque hæc est gentilitia icon GOLTINGORVM in Bauaria.

Wappenbuch.

Non omiserim lilium inuersum (quod vocant Feciales) noui & adsi- [illegible] cum stamine aut loro quasi retracto, in summa eius parte, ac veluti pedis loco.

Atque eiusmodi lilium atrum, in scuti valuulo argenteo, tessera est BASILEAE ad Rhenum.

Marcus Gilbert.

D'argent a la band [illegible] de gueules accompagnée de six fleurs de lis d'azur, mises en orle.

Vt verò rursus legam lilia tesserata, vsu frequentiora, ex circum, in margine [illegible] hæc [illegible]. Vna quidem cyanea, circa basteum, contextum ex fusis [illegible] punctis, in argentei metalli areola, sunt BELLAYORVM in Gallia.

Insignia [illegible] Equitum [illegible] sancti.

D'azur au lion d'argent, a orle de fleurs de lis d'or.

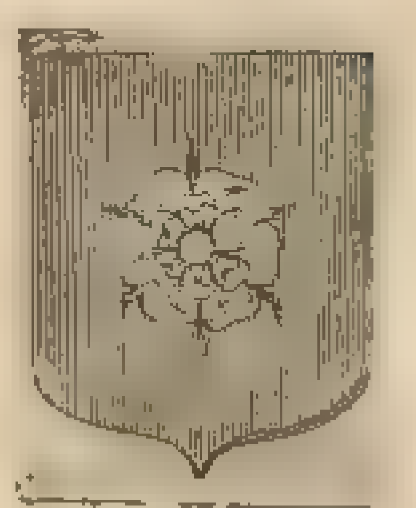
Aurea

Aurea demum lilia, quæ ita leonem argenteum ambiant, in veneta parmula symbolica, sunt item in Gallia BEAVFORTIORVM. *Marcus Gilbert.*

Sed pudor fermè sit, rosam tam diu differre, tum eam bellatoribus, quippe aculeis, quasi telis armatam, & veluti cruore perfusam, amicam insuper ipsis belli Ducibus, quorum inprimis arcana esse consilia debent: nam veteri adagio sub rosa dicta perhibentur, quę debent taciturnitati esse concredita: amicam demum hominibus quibuscumque honestis, siquidem & sus per rosas forte gradiens se in fugam proripit confestim, vt est in altero adagio, & scarabæi sordium hospites, aut etiam affines, rosæ fragrantia exanimantur. Itaq; vt in huius etiam pulcherrimi floris delectum eamus.

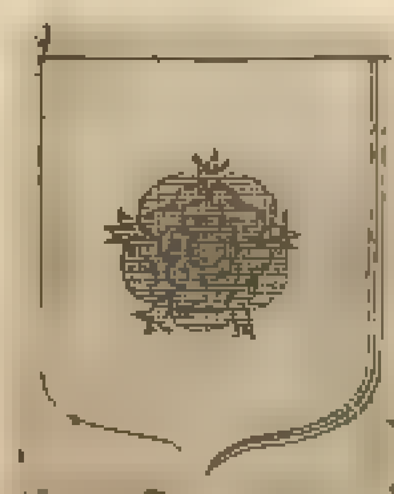
Rosa punicea, in argentea scuti areola, est ANGLERIAE familiæ in Imperio. *M. Frank. Chiffl.*

Argentea, in aruo scuti puniceo, est MVLHEIMEORVM in Alsatia, & BAPPENBERGIORVM in Franconia. *VVappenbuch. Marcus Gilbert.*

Aurea in scuti valuulo cyaneo, est ibidem GVTTENBERGIORVM. *VVappenbuch.*

Atra in argenteo scuti alueolo, est VVILDENFELSIORVM in Imperio. *Marcus Gilbert.*

Rosa

Rosa puniceo, gemmata guttulis aureolis, & in apice scutario argenteolo sata, cum subiecta instita aureoli metalli, in qua serpit anguillula cyanea, atque insuper cum ima parmulæ regione, obliquè sexies ostro atque argento semuiscata, est familiæ VASINA in Vrbe Roma, & sine anguillula in Imperio est familiæ ROSENBERGIAE.

Alphons. Ciaccon.

Wappenbuch, siue tesser. Germanicae Imperij, ut etiam Gelre.

Rosa eadem argentea, in scutaria coronide parmulæ puniceæ, quam subterfluit riuus sinuosus & argenteus, est Romæ pariter familiæ VERALLAE.

Alphons. Ciaccon.

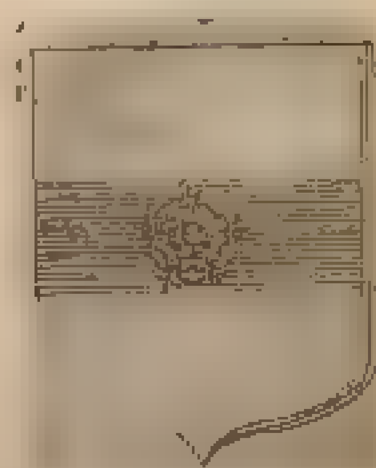
Rosa argentea, vernans in vertice scutario puniceo, cum supposito ei aureo tegulo, & præterea cum balteis sex, partim coccineis partim aureis, est in Vrbe Roma familiæ THEBALDESCHAE.

M. S. ex musaeis Romanis.

Aurea rosa, in supero semisse cyaneo, cum semisse imo aureo, parmulæ ex transuerso ditemptæ, est RIARIORVM BONONIÆ.

Idem.

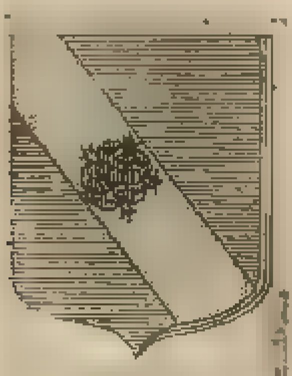
Eadem aurea rosa, supra fasciam

Ciaccon.

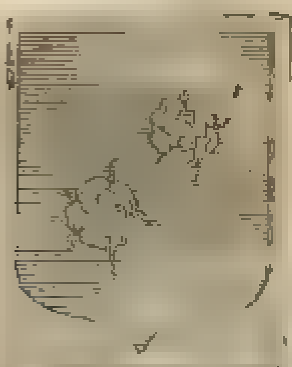
Marcus Gilbert. cæruleam, in aruo scuti argenteolo, est M..LEBRORVM Norimbergæ.

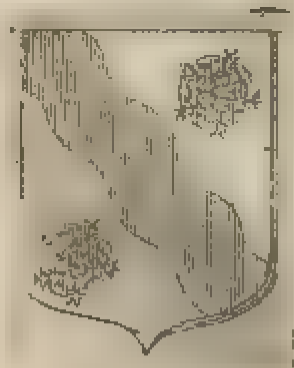
Wappenbuch. Punicea verò, in ea instita argenteola, supra cęsiam parmulam, est AVFSESIORVM in Franconia.

Idem. Et in balteo aureo, ceterà similis, tum in se, tum in area, est LATENDORFIORVM ad Rhenum.

Rosæ aureæ duæ, in laterculo veneti coloris, factæ loco baltei lęui, sunt STRAVVITZIORVM in Silesia. Idem.

Totidem puniceę, circa balteum concolorem, & vndosum, in parmula argento illasa, sunt Lucæ in Ethruria CASTRVCCIORVM. Alphons. Ciacon.

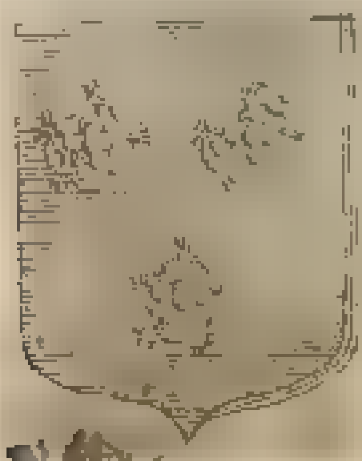

Eædem circa balteum cyaneum, inustum ternis aureis liliis, rursus in metalli argentei alueolo, sunt Mediolani familiæ ROMAE. Idem.

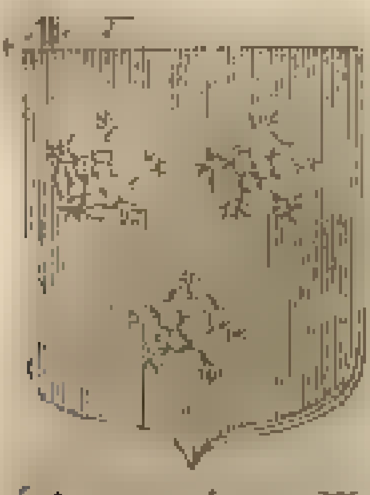

Vel circa balteum lęuum argenteum.

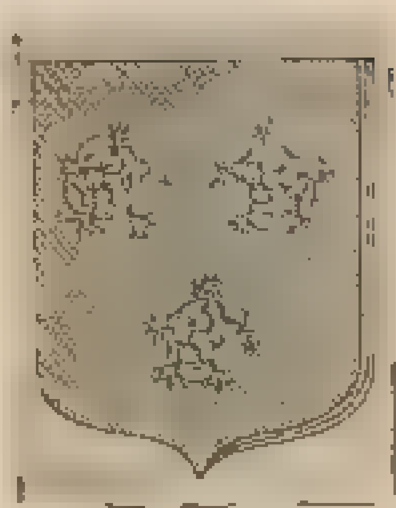
teum, in quo lilium cyaneum flo-
ret, cum cyaneo item colore, in area
argentea, sunt BERINGERORVM in di- *Marcus Gilbert.*
tione Tirolensi.

Rosæ aureæ tres, in parmula sapphi-
rini coloris, sunt GARNIERORVM in *Marcus Gilbert.*
Gallia.

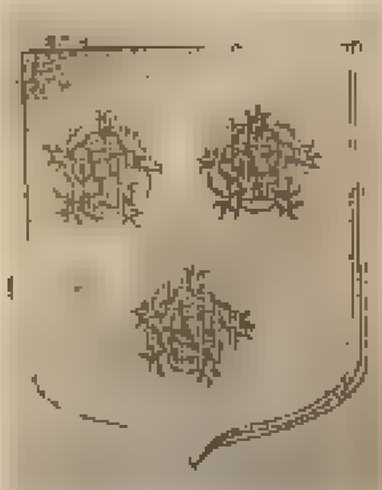
Argenteæ totidem, in clypeo tesse-
rario conchyliato, sunt AVDIGERS- *Wappenbuch*
DORFIORVM in Misnia: & cum leuncu-
lo pardino sabuleo, in aurea scuta-
ria coronide, sunt YVELINIORVM in *Marcus Gilbert*
Gallia.

Eædem, in prasina quidem areola,
sunt GOVEL-POVILLEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

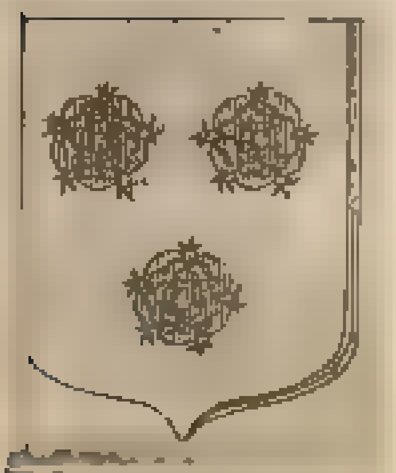

In alueolo autem coloris fului, sunt
familiæ DE VVAEL à VRONESTEYNIO *Idem.*
Vltraiecti.

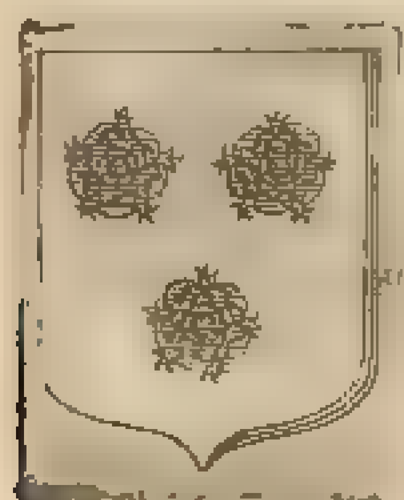

Puniceæ tres, seu in aurato scuti val-
uulo, sunt familiæ FONTANAROSAE in *Philibert Campanile in Insegn. Neapolitano*
Vrbe Parthenopæa, & TRIANGESIO-
RVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Seu

Sed in argentato eo valuulo, sunt CHESNAYEORVM in Aremoricis, *Marcus Gilbert.* SCHELLENBERGIORVM in Misnia: & *Wappenbuch seu liber insignium [illegible]* cum puniceo, inter ipsas rosas concolores lilio, sunt NOLLENT-TROVVILLEORVM iterum in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Cyaneæ tres, in solo argentei metalli, sunt FOSSE'-CHAPVISELIORVM pariter in Gallia. *Idem.*

At in apice scutario cæruleo, rosæ argenteæ tres, cum leone aureo, in scuti area muricata, sunt DVCIS LESDIGVIERE. *Marcus Gilbert.*

Tranché d'argent & de sinople à trois roses de gueules posées en bande.

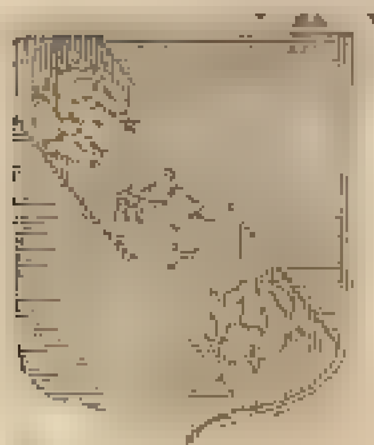
Tres puniceæ, in area bipartita, ab dextero angulo supero, & supernè argentea, infernè labulea, loco baltei sitæ, sunt BARNSTETIORVM in Marchia. *Wappenbuch.*

De gueules à trois roses d'argent posées en barre.

Argenteæ, loco baltei læui dispositæ, in parmula muricata, sunt MILTZIORVM in Franconia. *Marcus Gilbert.*

Sed sunt frequenter etiam rosæ tres, aut in balteis fasciis & cantherus, aut circa eos saltem.

Ita nimirum rosæ tres argenteæ, in balteo quidem puniceo, supra scuti alueolum cyaneum, sunt Kostkaniorvm in Silesia. *Marcus Gilbert.*

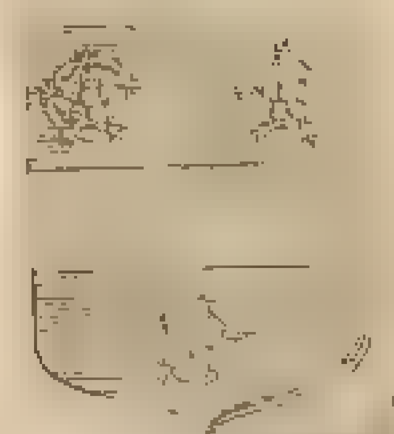
Puniceæ autem, supra balteum argenteum, in aurato clypeo tesserario, sunt Kersenbrockiorvm in Vvestphalia. *Wappenbuch.* Et supra balteum atrū, in aruo argentei metalli, sunt Rittembvrgiorvm in Bauaria. *Marcus Gilbert.* Et supra balteum argenteum, in coccinea scuti areola, sunt Vvelandtiorvm in Silesia. *Wappenbuch, so liber tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.* Cyaneæ item, supra eundem argenteum balteum, in cyanea parmula, sunt Langenavviorvm pariter in Silesia. *Idem.*

Totidem puniceę, in balteo læuo argenteo, supra scuti areolam pullatam, auro interpunctæ, sunt Ravvenorvm a Vvindenio in Sueuia. *Idem.* Vel supra pullatum eum balteum læuum, in argentei metalli laterculo, sunt Nevvendorfiorvm in Thuringia. *Wappenbuch.* Vel in eo sinistro balteo argenteo, supra valuulam luminis veneti, sunt Vvarbvrgiorvm in Saxonia. *Idem.*

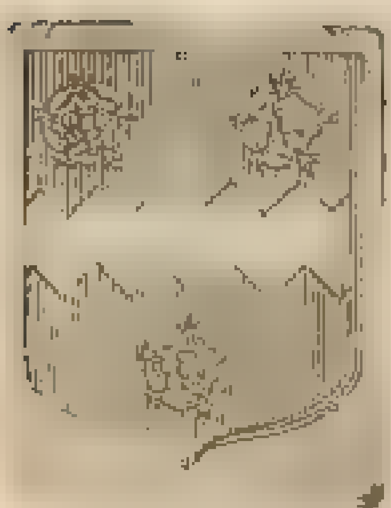
Puniceę rosæ tres, impressæ in argentea instita, cyaneam aream succingente, sunt Kobschitziorvm in Silesia. *Idem.*

D'azur, a la fasce d'or accompagnée de trois roses d'argent.

Argenteæ tres, nunc circa eam institam auream, in scuti valuulo cæruleo, sunt familiæ Barradae in Hispania. *Marcus Gilbert.*

Nunc

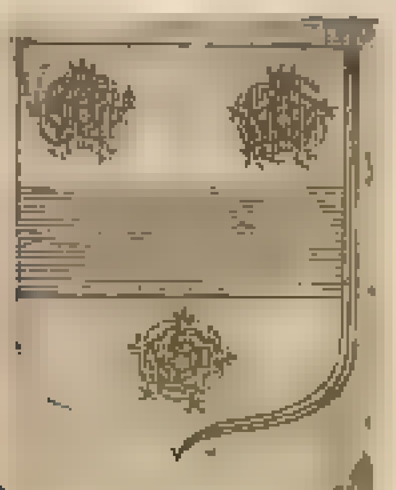

A la fasce vivree d'argent.

Nunc circa insticam eamdem argenteam & sinuosam, in muricata parmula, sunt CHERMENTREORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

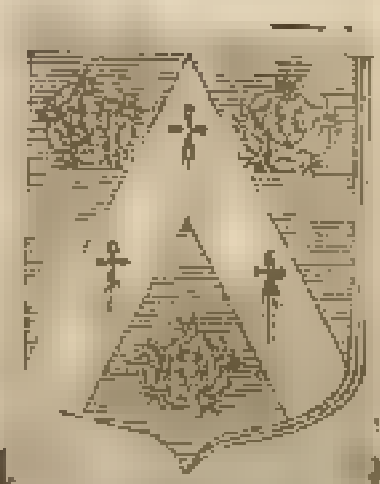

Puniceæ totidem, circa cæsiam ordinariam eam tæniam, in aruo scuti argenteo, sunt in Gallia perinde MALIERORVM. Idem.

D'argent au cheuron de gueulles accosté de trois roses de mesme.

Circa puniceum deinde capreolum tesserarium, rosæ tres ei concolores in parmula argento illusa, sunt HVNEORVM in Thuringia. (Tassenbach.

Aureæ circa eum capreolum perinde aureum, in areola luminis veneti, sunt familiæ BEMBAE Venetijs; & Alphons. Ciaccon. si capreolus sit argenteus, sunt CELLE-FRANCONVILLORVM in Gallia: Marcus Gilbert. atque ARMANDORVM, si rosæ sint Idem. argenteæ, sicuti est ipse capreolus. Aut ibidem OBERANIORVM MONTIGNYORVM, si argenteę rosę sint, circa Idem. eum capreolum aureum, in eadem areola luminis veneti.

D'azur au cheuron d'argẽt chargé de trois croisettes de sable, accompagné de trois roses d'or.

Aureę iterum tres rosæ, circa capreolum candidum, ternis atris hermionicæ alutæ muscarijs maculosum, in solo sapphirini coloris, sunt NETSTORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Con-

Consitae autem rosę tres puniceę, in argenteo capreolo, supra muricatam parmulam, sunt STEINBACHIORVM in Saxonia. Et si aureus sit capreolus, parmula verò cyanea, sunt BARMEORVM in Gallia. *Et si [illegible] [illegible] capreolus [illegible] sunt* PASSEKIRCHIUM *[illegible]*

Wappenbuch.

Marcus Gilbert.

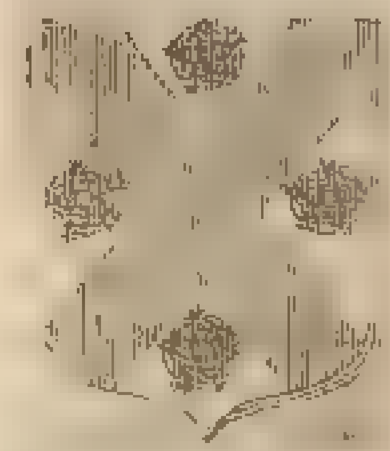
Argenteae totidem rosae, impositae apici trium piramidularum, eiusdem argentei metalli, in areola cōchyliata, sunt in Vrbe Roma MARELLIORVM.

M. S. ex Musaeis Romanis.

Rosę quaternae aureę, quinisque puniceis rhombis tesserariis intertextae, in argentei metalli alueolo, sunt ALTENORVM in Brunsuuigia.

Wappenbuch.

Totidem, aut circa puniceam Crucem decussatam, concolores rosae, in aruo rursus argentei metalli, sunt KVNITZIORVM in Silesia.

Idem.

Aut argenteae ipsae, circa Crucem adsimilem & perinde argenteam, in caesia scuti areola, sunt BRETHE-BOINVILLIERORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Qui-

Quinę furui coloris rosę, in lutea parmula, sunt KALLEORVM in Brunsuuigia.

VVappenbuch seu liber tesser. Germanicae imperij, ac totius Germ.

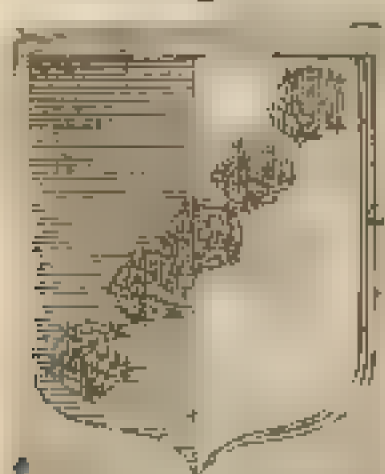

Ex Hermanni a cuiq. rosæ de gradibus. 2. 2. 1.

Totidem puniceæ, nunc supra muris Pontici diphtheram, sunt in Gallia MALARDEORVM: nunc supra parmulam argentatam, sunt DIVNSTETIORVM in Thuringia.

Marcus Gilbert.

VVappenbuch.

Aut eędem, satę loco baltei læui, in scuti area, ab summo bipartita, & a dextris cyanea, à sinistris argenteola, sunt VVEBERLINGIORVM in Brunsuuigia.

VVapffenbuch seu liber tesserar. com. Germanicae imperij, ac totius Germ.

Ternæ ac ternæ rosæ, nunc argenteæ, cum seminibus auratis, circa scutariam sublicam argenteam, in furui coloris aureolo, sunt OBERHEIMORVM in Austria.

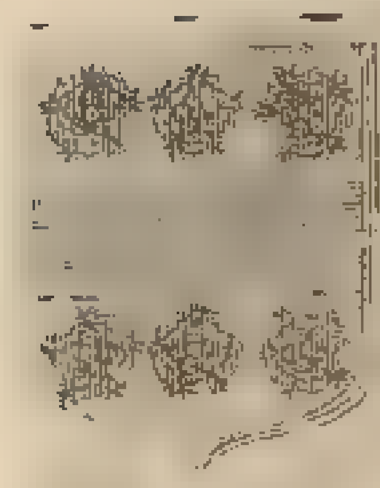
Idem.

Nunc puniceæ, circa balteum cyaneum, in parmula auro constrata, sunt MONSTRALAE familiæ, seu ROSEI VILLI DOMINORVM, in Gallia: ex quibus fuerunt Clemens VI. & Gregorius XI. Romani Pontifices.

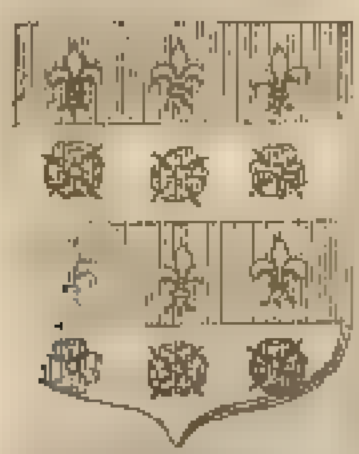
Alphons. Ciaconius.

Nunc

Nunc iterum puniceæ, circa cyaneam fasciam, in eiusdem aurei metalli parmula, sunt ROSENECKIORVM in Imperio.

Marcus Gilbert.

Iunctæ autem, totidem argenteis lilijs, rosę puniceæ sex, & ita distributæ, vt lilia sint in fasciis duabus puniceis, cum sint ipsæ rosæ in fascijs duabus alijs argenteis, sunt CECHINIORVM in Vrbe Roma.

M. S. ex Musæo Romanis.

Quinæ & quinæ rosæ aureolę, circa eiusdem metalli balteum, in parmula ostro saturata, item in Vrbe Roma, sunt familię MACCARANAE.

M. S. ex Musæo Romanis.

D'azur au lion d'or, l'escu semé de roses d'argent.

Satæ sine numero, aut argenteæ rosæ, in glauca scuti areola, leone aureo impressa, sunt BRIOYSEORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Aut rosæ puniceæ, in parmula crocei nitoris, leone atro insulta, sunt SCHVVARTZENBERGIORVM in Imperio.

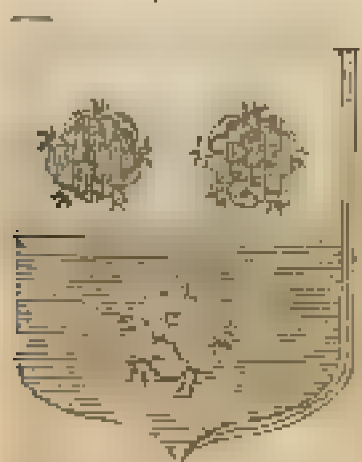
VVappenbuch.

Aut

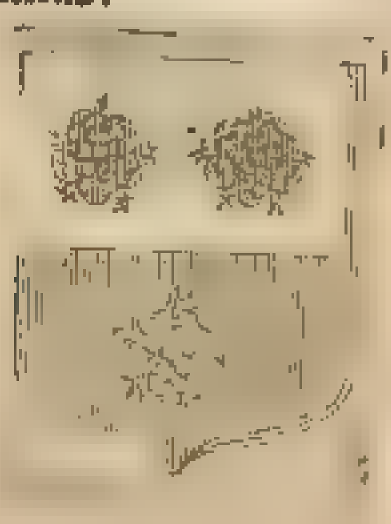

Aut argenteæ, in margine puniceo, parmulæ sexiès argento & cyano fasciatæ, sunt in Gallia PIQVENYORVM. *Marcus Gilbert.*

Delectent etiam in his Nobilium Virorum tesseris rosæ, quæ alternant iubar cùm area ipsa.

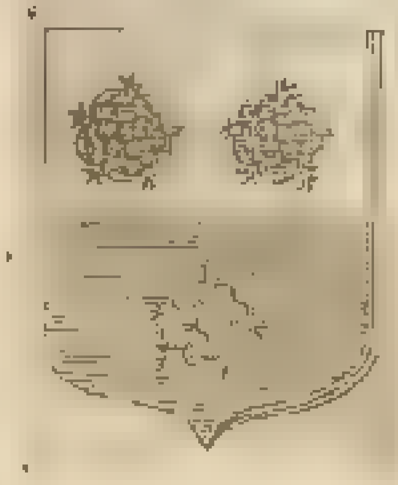

Vt in area quidem ab latere dirempta, rosæ duæ puniceæ, in supero semisse argenteo; & argentea tertia, in semisse imo cyaneo, sunt LESTIONVM in Silesia. *Trassenbach.*

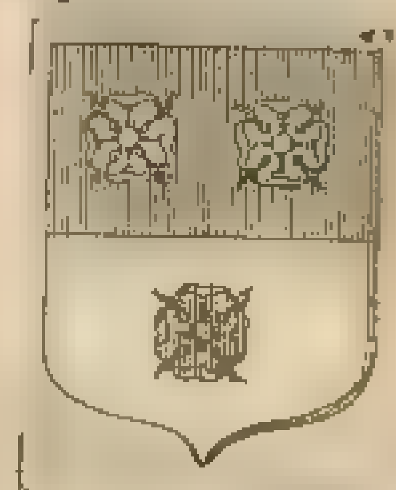

Coupé d'argent & de gueulles à trois roses de l'un en l'autre.

Rosæ duæ rursus puniceę, in eo supero semisse argenteo, & argentea tertia, in imo semisse puniceo, sunt MOSPVRGIORVM in Bauaria. *Marcus Gilbert.*

Rosæ duę cyaneæ, in eodem supero semisse argenteo, & tertia argentea, in cyaneo imo semisse, sunt BRAVRGIORVM pariter in Bauaria. *Idem.*

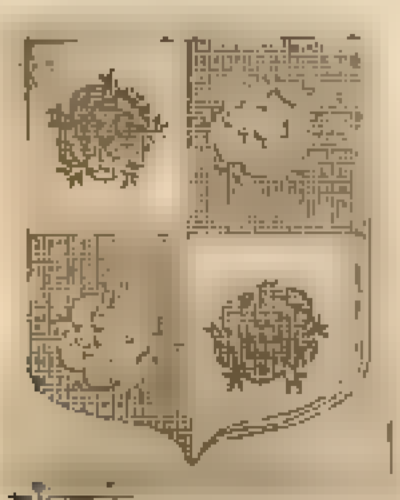
Argenteæ autem rosę duæ, in semisse supero puniceo, & punicea tertia in semisse imo argenteo, sunt ibidem KAVINGIORVM. *Idem.*

Party d'argent, & de gueules a trois roses de l'vn en l'autre.

In area deinde ad perpendiculum secta, & a dextris argentea, a sinistris coccinea, ibi rosa vna huius coloris, & hic rosæ duæ illius metalli, sunt SCHLEINITZIORVM in Misnia.

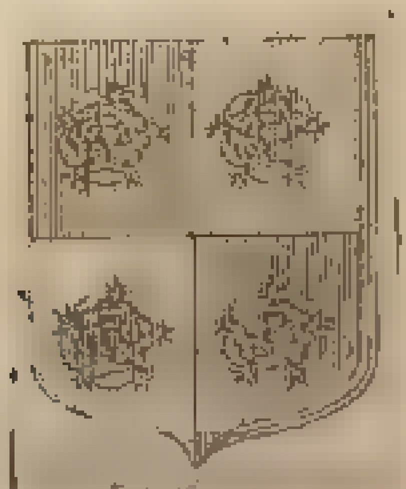
VVappenbuch, seu liber insignium imperij, ac nationis Germ.

Rosæ binæ atræ, in argenteis duobus tetrantibus, & totidem argenteæ, in atris aliis tetrantibus, sunt SELMNITZIORVM in Misnia.

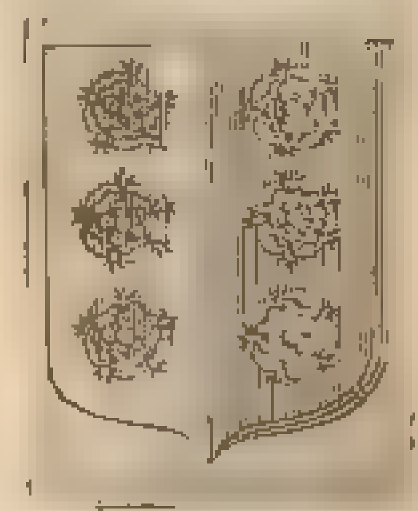
Idem.

Escartelé de gueules & d'or, a quatre roses de l'vn en l'autre.

Seu etiam binæ aureæ, in duobus tetrantibus puniceis, totidemque puniceæ, in tetrantibus aliis aureis, sunt GREIFVOGELIORVM in Misnia.

VVappenbuch.

Ternę ac ternæ, partim puniceę, in semisse dextero argenteo, partim argenteæ, in læuo semisse puniceo, sunt ROSENAVVIORVM in Franconia.

Idem

Sex puniceæ rosæ, in valuulo scuti argenteo, cum rosis totidem argenteis, supra puniceas tænias duas, & cum tessera Imperii superne, sunt Senæ in Ethruriæ familiæ BARGAGLIAE.

M. E. [illegible]

Sin-

Tronchi Rosæ de d or. a la rose mouchée de l'un en l'autre.

Singularis est tamen rosa semi-aurea, & semi-cyanea, in scuti areola dirempta oblique, ab supero angulo dextero, & semi-cyanea, semique aurea, quæ est KAYSEBERGIORVM in Carinthia.

VVappenbuch, sa liber tessst Gentilitiar. Imperij, de parva usera.

Cum autem iam de Rosa Britannica semi-punicea, & semi-argentea consulto sileam: quia erit alibi occasio exponendi originem eius: saltem rosas dimidias referam, quæ & ipsæ in his gentilitijs tesseris reperiantur.

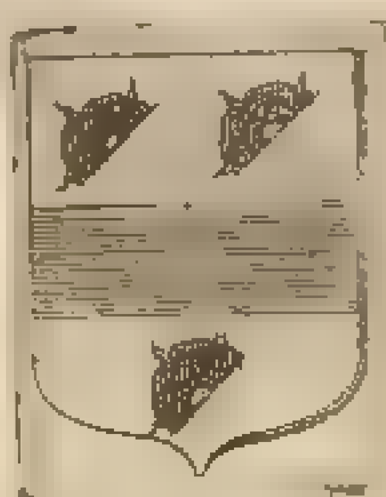

Vti rosæ tres dimidiæ ac puniceæ, in modum pali scutarii distributæ, intra semissem dexterum argenteum, parmulę ab summo diuisæ, atque aureæ in semisse sinistro: quæ icon gentilitia est VVOLTFORVM in Franconia.

Idem. G. Lo ro

Dimidię eædem puniceæ rosæ tres, in modum baltei dexteri oblique, quarum vna in summo apice, aliæ duę in ima cuspide spectantur areolę cyaneæ, sunt ENTZBERGIORVM ad Rhenum.

VVappenbuch.

Totidem eis concolores, sed obliquæ versus læuum angulum, quarum duæ supra fasciam cyaneam vitent, & infra eam tertia, in argenteo scuti alueolo, sunt ZEVIDERNORVM in Brunsuigia.

Idem.

Atq; hic claudere sit rosarum nostrarum catalogum: posse autem esse viros fortes cum rosa, flore minimum armato, citra metum censurę; suadebunt facile Scipio Africanus, & eius Octaua legio, siquidem, vt insinuaui etiam alibi, Romę cum rosis, de Africa perdomita, & de Carthagine deleta, triumpharunt.

Subtexam pauculos adhuc flores alios, & primò quinquefolium, quod à rosa fortaise non discrepat, quam vtique quinq, foliorum etiam recensat Plinius: aliqui Fecialium tamen florem mespili appellant. *Quintefeuille en fleur de neflier.*

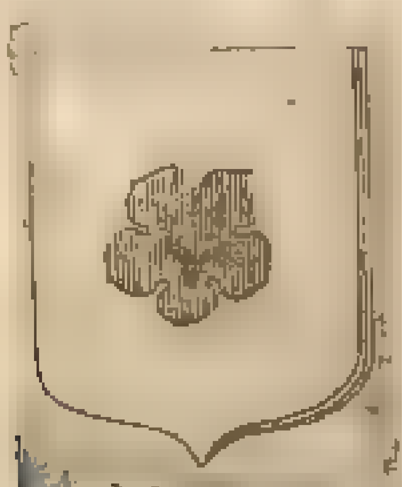

Flos idem ater, in aureo quidem scuti laterculo est MOTTEORVM, & in laterculo argenteo, est COETQVELFENTORVM pariter in Gallia. *Marcus Gilbert. Idem.*

De gueulle a la quintefueille percé d'argent.

Argenteus hic flos, pertusus in medio, intra muricatam parmulam, est SENICHEMIORVM in Gallia. *Insignia auratorum Equitū Spiritus Sancti.*

De gueulles a la quintefueille d'hermines.

Pellitus, ex vellere hermionico, hic ipse flos quinq, foliorum, in muricata scuti areola, est BOSSVORVM HEREFORDIAE COMITVM, & BELLEMONTIORVM, & LEICESTERORVM in Regno magnae Britanniae.

Vel contra flos ipse puniceus, in solo argentei metalli, est BREAVTEORVM ac RENOVARSIORVM VILLAYERORVM in Gallia, cum ora insuper, insessa merulis puniceis, est ibidem ESTREEORVM. *Marcus Gilbert. Idem.* *Insignia auratorum Equitū Spiritus sancti.*

Sex

Andreas de Ryer. Sex foliorum tamen BEAVMONTIIS tribuitur, in adsimili alueolo.

At puniceus, cum aureis feminibus, *Io. Guibel, Anglus* in aruta mutis Pontici, est BEVERLEYORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Ad hæc aurea tria quinquefolia, in parmula cinnabari expicta, sunt *Io. Iacob Chiffle.* ARENBERGIORVM in Belgio, & VER-*Marius Gilbert.* GYORVM in Gallia.

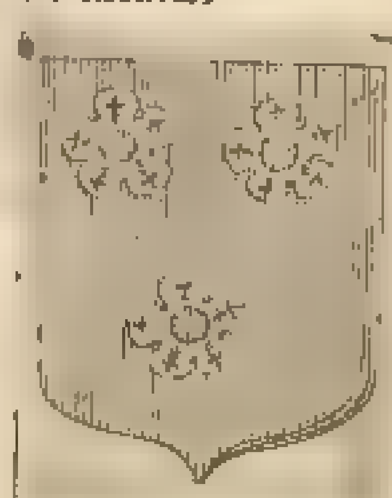

Totidem argentea, in furni luminis

laterculo, sunt item in Gallia GI-VRYORVM. *Marius Gilbert.*

Et punicea in solo metalli argenteolo, sunt in Gallia perinde PLESSIORVM *Idem.* CHASTILLONIORVM.

Totidem, ex vellere hermionico, atque in corde adaperta, intra valuulum scuti coccineam, sunt HA-*Florentius Paris lu Anglus.* MILTONIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Puni-

Punicea tria quinquefolia, in balteo argenteo sata, supra scuti alveolum cyaneum, sunt MA...ATIORVM BER-
Marinus Gelbert NE...ORVM in Gallia. Et atra, in simili balteo, supra parmulam perinde atram, sunt in Gallia rursus
Idem LESCOETIORVM.

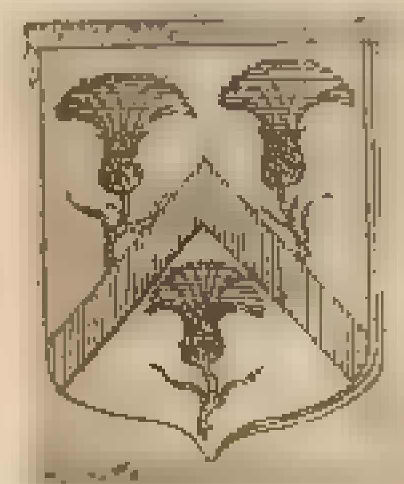
Aurea verò, circa eiusdem metalli capreolum tesseratum, in veneti coloris areola, sunt in Gallia PICO-
Idem. TIORVM.

Et circa cantherium depressum argenteum, dena metalli eiusdem quinque-folia, in atro scuti purpurato, sunt BARRLEYORVM in Regno
Io. Gabiel Anglus magnæ Britanniæ.

Præterea æstiuæ violæ tres puniceæ, cum caule prasino, in solo scuti argenteo, sunt IORNEVORVM, in Re- *Io. Gabiel Angl.*
gno magnæ Britanniæ.

Et in solo adsimili, circa puniceum capreolum, tres cyanei flosculi, cum virenti caule, sunt ibidem BOTHEL- *Idem.*
LIORVM.

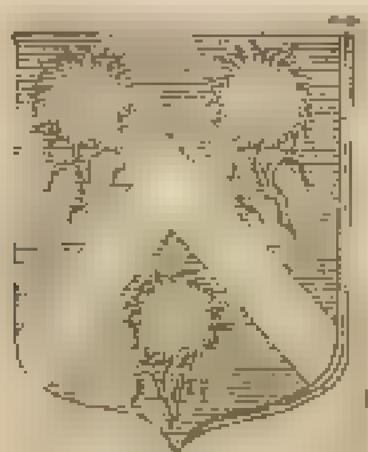
Atque adeo tres fasciculi florum aurei, in parmula cæsij coloris, sunt
SCHLET-

VVappenb. SCHLETTANIORVM in Franconia.

D'azur a trois fleurs au naturel d'or.

Deinde aureum triplex Heliotropium, in areola sapphirini coloris, est BRINONIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

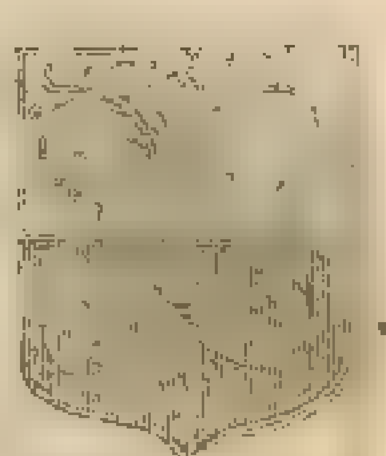

D'azur au cheuron d'argent accompagne de trois fleurs d'or soulcis du soucis.

Idem & triplex, & aureum, in adsimili aduocolo, sed instructū foliis prasinis, & circa tesserarium capreolum argenteum, est in Gallia etiam QVINAVLDIORVM. *Marcus Gilbert.*

Inuitaret me gloria huius pulcherrimi floris, vt cum eo finem imponerem florilegio à me instituto. Sed enim debent horti etiam, in hanc rei nostræ tesserariæ pompam venire: id verò fiet, absque excantatione, aut carminum fascino, seu magia. Nimirum si flosculi appareant, velut intra plures areolas consiti: erunt quippe parmulæ, vt ita dicam, florentes opere topiario, quod Feciales exprimunt vocabulo etiā proprio. *Ian du Bouchet.*

Hoc fit plerumque, in parmulis gentilitiis, quæ sunt expertes figuræ, ne destitutæ omni prorsus elegantia prodire videantur. Quin imo neque hoc posit alienum censeri ab ea, quam dedimus, origine harum tesserarum, ex re nimirum vestiaria. Etenim fieri hoc solet fulgore aliquo clariore eiusdem, aut coloris, aut metalli. Quemadmodum, seu in colorato, seu in aureo Damasceno panno, videmus flosculos varios, solo discrimine luminis, aut obtusioris, aut nitidioris apparere: atque hoc panni discrimen textura ipsa operis repræsentare solet.

Coupé d'or & de gueules diapré.

Isto huius generis, parmula ex transuerso diremta, & superne aurea, inferne conchyliata, vtrobique autem opere hoc topiario exornata quę est LIECHTENSTEINIORVM in Imperio. *VVappenb.*

Party de gueules & d'argent, & diapré.

Aut

Aut secta ad perpendiculum, & in dextero semisse punicea, in semisse læuo argentea, flosculisque ecuidem operis conspicua: quæ est RANTZOVVIORVM in Brunsuuigia. *Wappenbuch.*

Party de deux fez coupé d'argent & d'azur diapré.

Aut in areolas sex, argenceas & cyaneas, dispertita particula, itaque florens elegantius, quæ est LEVCHTENBERGIORVM in Imperio. *Wappenbuch.*

Aliquando tamen, in coloratis typis, conformantur ij flores ex metallo.

D'argent a la fasce d'azur diaprée d'or.

Ita fascia cyanea, ex auro florens, supra scuti laterculum argenteum, est CLERBORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Fascé d'hermines, & de sinople diapré d'or de six pointes.

Et fasciæ tres, ex muris Pontici vellere, cum fasciis totidem prasinis, auro variegatis, sunt item in Gallia ROCHETESSONIORVM. *Marcus Gilbert.*

De Apibus tesserarijs, Cap. LXI.

FLORIAVS Apes interesse, par omninò videtur, quos videlicet flores singulariter illæ, non frequentant modò, verum etiam exprimere in mella, opificio secreto admirabilique consueuerunt.

Vides Apes aureas tres, in scuti alueolo cyaneo? illas, si nescis, deuocarunt Charites, rotæ intitamento, quam earum vna pro symbolo habet. Non sunt ex minore senatu, aut ex plebe; sed Apes sunt regnatrices

ces & dominæ. sequutæ autem rosam Charitum, deseruerunt aluearia, vt sub diademate sacro ac supremo degant, melleamque Ecclesiæ Rempublicam gubernent. Quàm bene APES tres atque vnum Regnum, obeunt in terris vicariam potestatem EORVM, qui tres in Cælo sunt atque vnum NVMEN?

Charitum vna ... [illegible] ... sua gent.

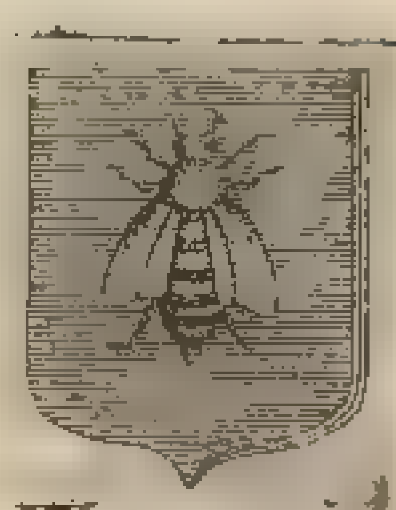
At repertæ, in veteri gemmâ, sunt APES duæ sub iugo, ad stiuam autem aratri tertia cum flagello, videnturque agriculturæ operam dare.

An quia castæ APES, atque expertes connubij, parentibusque vtrę laboriosis ac beneficis, qui elogij loco audiunt.

Virgilius. *Sic vos non vobis fertis aratra boues;* genus ipsæ suum, laudatissimumque generis morem, sub eo aratro in gemma, quasi personatæ in scena repræsentant? Certe ad ipsas etiam pertinet simile, atque vt ita dicam, hæreditarium elogium.

Virgilius. *Sic vos non vobis mellificatis APES.*

O pergant vtinam hæ APES Regiæ, opificio tam suaui, tam felici, nomen melle melius, tamamque æternam Genti BARBERINAE, in diem longissimum, comparare: ita Musæ, ita mecum Charites desiderant.

Interim gentilitias vt apes alias prosequar: vna earum tribuitur familię PECHAE in Hispania. *Consal. Argote.*

D'azur à trois mouches à miel d'argent.

Tres argenteæ, in vasculo luminis cyanei, sunt BREOAVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Gabelin. Ao.*

Totidem atræ, circa concolorem eis tesserarium capreolum, in parmula argento illusa, sunt THOVZORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

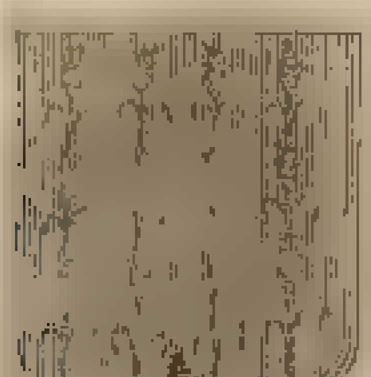

Nigellæ apes plurimę, quæ eiuſdem coloris aluearium circum-uolitant, ſuaque veluti caſtra obſequuntur, in æquore metalli argentei, ſunt Rogerorvm, & Makelsfildorvm in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Guill. Angl.

De Frugibus, arboribuſque teſſerarijs. Cap. LXII.

ANnonam ſegetum, frugiferaſque arbores, hoc eſt vtiliora, & majora terræ germina, poſt flores damus

De gueules a 13 espics d'or 4. 4. 4. 1.

Vti ſunt ſpicæ frumenti, tres ac denæ aureæ, in muricata parmula, quam teſſeram adamauit Innicvs Ximenesivs, cognomento Aristæ Rex Cantabrorum. Tres autem ſpicæ hordeaceæ, perinde aureæ, in

Marcus Gilbert.

cęſia ſcuti areola, ſunt Orgemontiorvm in Gallia.

Ma. in Gall.

Auenaceę ſpicæ tres argenteæ, quæ calmis adhuc virent, atque ex virenti ſolo erumpunt, in veneti coloris aruo, ſunt Venetiis Gaszoniorvm.

Io. Guill. Angl.

D'azur à une gerbe d'auoine d'or lie de meſme

In ſolo eiuſdem coloris, auenę manipulus aureus, eſt Dynastarvm Sancti Pavli in Gallia.

Andreas du Cheſ.

Alius manipulus tritici aureus, perinde

inde obligatus auro, & supra balteum argenteum situs, in parmula muricata, est tessera REGVM Poloniæ Sueciæque. *Io. Iacob. Chifflet.*

D'azur à trois gerbes d'or liées de gueules 2. & 1.

Terni manipuli denuò aurei, sed loro adstricti coccineo, in cyaneo scuti alueolo, sunt BROSSEORVM in Gallia, & ibidem VIVONNEORVM, absque eo autem loro coccineo, sunt item in Gallia BLANDEVILEORVM, & CHESTERIAE Comitum in Regno magnę Britannię.

Andreas du Chesne. Marcus Gilbert. Idem. Idem.

D'azur au cheuron d'or accompagné de trois gerbes de mesme au chef vairé de quattre traicts.

Iidem, circa metalli adsimilis capreolum tesseratum, in cæsia fucius parmula, cum fastigio scutario, ex vellere cymbalite, quatuor liniatum, sunt in Gallia GRANCHIERORVM. *Marcus Gilbert.*

D'azur à six gerbes d'or, 3. 2. 1.

Sex verò aurei manipuli frugum, in laterculo scuti cæruleo, sunt CEVEMOCLORVM in Regno Magnæ Britanniæ. *Marcus Gilbert.*

Botrus vuę puniceus, pampinis ternis prasinis inumbratus, cum tessera Imperii supernè, scutique valuulo aureo, est ROCCIORVM in Vrbe Roma. *M. S. ex Musæo Romano*

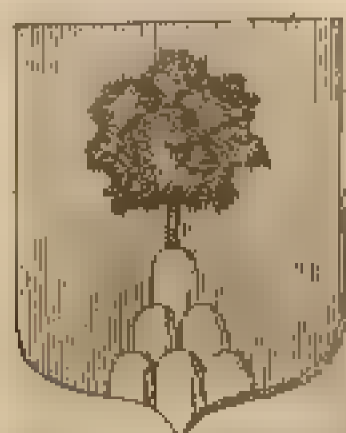

Botri cyanei tres, circa puniceum

cantherium, in arvo scuti argenteo-lo, sunt BVDEORVM in Gallia. *Marc. Gilbert.*

Arbor prasina, sed in trunco argentea, intra parmulam ex transuerso diremptam, & supernè auream, infernè coccineam, est in Vrbe Roma CERRONIORVM. *M. S. ex Musaeis Romanis.*

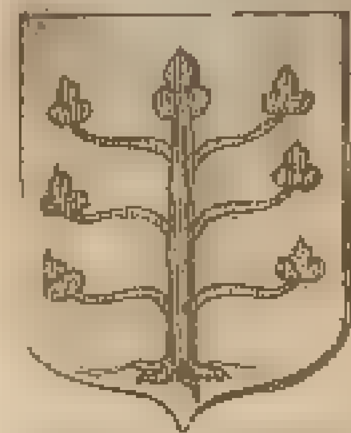

Virens arbuscula, & prominens ex collibus senis argenteolis, intra scutarì areolam conchyliatam, est CESIORVM item in Vrbe Roma. *Alphons. Ciacon.*

Coupé de gueulles & d'or a une arbre sec [illegible] de l'un en l'autre [illegible].

Arbor aridis ramalibus, alternans iubar, cum alueolo bipartito, & purpurato superne, inferne autem inaurato, est familiæ A BOSCO in Sicilia, *Io. Iacob. Chifflet.*

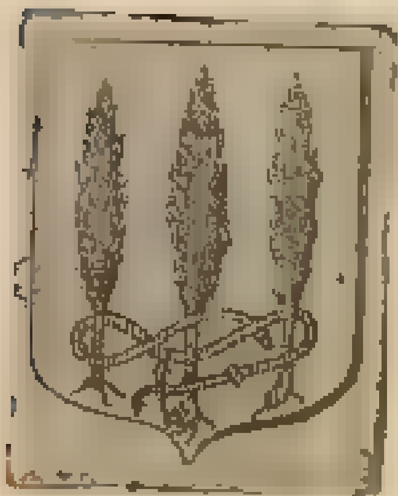
D'or au cerquier de gueules.

Chameraceralus coccinea, quæ quasi arbor lychnites, explicat ramos septenos, in parmula sutea nitoris, est CHERQVEORVM in Gallia. *Io. Iacob. Chifflet.*

Cornus arbor prasina, inhærens trimontio eiusdem coloris, in scutaria coronide argentea, cum aureo tigillo eam sustentante, & cum ima scuti regione, argento & sabulo obliquè octies tæniata, est CORNEORVM Perusiæ. *Alphons. Ciacon.*

Ca-

Cupressi tres prasinæ, in truncis adstrictæ puniceo loro, cuius nodulum extremum excipit anchora item punicea, in parmula auro constrata, sunt familiæ CAPRANICAE in Vrbe Roma. *Alphons. Ciacon.*

Morus arbor prasina, in argentei metalli alueolo, est familiæ CELSAE in Vrbe Roma, & Mediolani familiæ MORONAE. *M. S. ex Musaeis Romanis.* *Alphons. Ciacon.*

Nux arbor, perinde virens, in areola eiusdem metalli, est familiæ FACHINETTAE in Ciuitate Bononiensi. *Alphons. Ciacon.*

Olea item prasina, in crocei nitoris parmula, est familiæ OLIVAE in Vrbe Genuensi. *August. Pransin.*

Palma euulsa & aurea, in smaragdini coloris laterculo, est familiæ TAGLIAVIAE in Sicilia. *Fr. Iacob. Chifflet.*

Palma item aurea, quam veluti attinent

tinent aduersi aurei leones duo, in scuti alueolo rubenti, est familiæ de Attis in Vrbe Roma.

M. S. ex musæo R.

Pinus prasina, tumulo coloris eiusdem insistens, in argentea parmula, est Vvohnearvm in Regno magnę Britanniæ.

Io. Guliel. Anglus

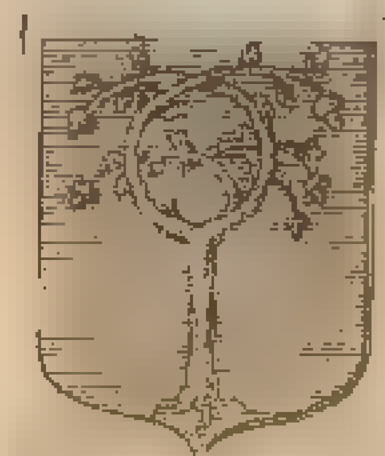
Pomorum aureorum arbor aurea, in solo parmulæ atro, est Verseorvm in Belgio.

Io. Iacob. Chiffle.

Quercus glandifera, & primis mortalibus ad frugem præparata, illusa colore prasino, in argentei metalli alueolo, est Ticini familiæ Cerrae.

M. S. ex Musæo Romano.

Robur arbor aurea, in parmula coloris veneti, est in Italia familię A Rvvere.

Io. Iacob. Chiffle.

Sorbus arbor prasina, inter gryphes duos aduersos & puniceos, in apice scutario, cum cetera scuti regione, senis balteis lemniscata, est Mediolani familiæ Sorbellonae.

Alphons. Ciacon.

Ve

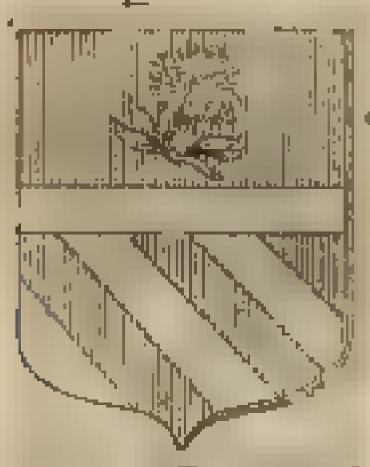

De gueules à trois chardons feuillez d'or.

Vt veniam ad fructus aliquot, ac frondes etiam, amigdalæ quatuor argenteolæ, sine suis exuuiis, & dispositæ in decussim, intra parmulam purpuratam, sunt COMMINGEORVM in Gallia. In Iacob. Chiffet.

Cardui tres aurei, cum frondibus suis, in conchyliato scuti latercùlo, sunt in Hispania familię CARDONAE. In Iacob. Chiffet. Totidem verò cyanei, cum frondibus prasinis, in argentei metalli areola, sunt BAILLETIAE familiæ in Gallia. D'argent à trois [illegible] d'azur [illegible] Marcus [illegible]

Castanea aurea, cum inuolucro ex natiuis aculeis, frondibusque ternis eiusdem metalli, in scutario apice puniceo, cui subest argentea intitia, parmulæque ima regio, balteis tribus, partim puniceis, ac partim aureis virgata, est in Romana Vrbe familię CASTANEAE. Alphon. Ciaccon.

Cydonium pomum, cum ramali & frondibus ex auro, in valuulo sapphirini coloris, fuit vetus tessera SFORTIAE familiæ Mediolani. Andreas [illegible]

Glan-

Glandiferi rami tres argentei, circa hermionici velleris capreolum, in aruo luminis veneti, sunt AMADESIORVM & PLYMOVTHIORVM, in Regno magnæ Britanniæ. *In Camden Ang.* *Idem.*

Totidem argenteæ ac pronæ deorsum, in solo eiusdem coloris, sunt NEVEV-CHARNAYORVM perinde in Gallia. *Marcus Gilbert.*

D'azur a trois glands d'or.

Glandes verò tres aureæ, in eiusdem coloris veneti alueolo, sunt BARTEVILLEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Puniceæ totidem, in aureo quidem aruo, sunt TREZVICADEORVM, in aruo autem alterius metalli, sunt TACORTIORVM in Gallia. *Idem.* *Idem.*

Pineæ nuces tres aureæ, in parmula cyanea, sunt DONZYORVM in Gallia. *Idem.*

Totidem rursus, sed coloris prasini, in lutea parmula, sunt in Hispania familiæ DE PINOS.

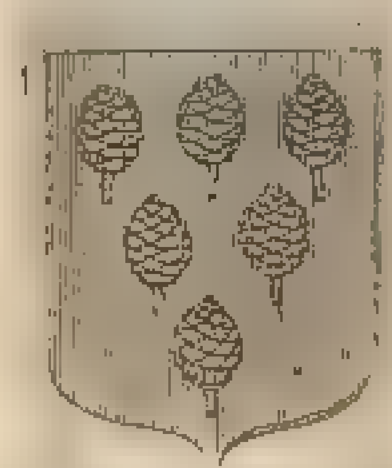
D'azur, a trois pommes de pin d'argent les pointes en bas.

Aureæ

Aureæ tres pineæ nuces, circa tesserarium cantherium aureum, in cæsia scuti areola, sunt CRESPINIORVM DE GVASTO, PINONIORVM, & POMBREVLIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. *Idem.* *Idem.*

De gueulles a six pommes de pin d'or les pointes en haut.

Sex eędem aureæ pineæ nuces, in scuti area rubenti, erectæ quidem, sunt familiæ PINELLAE in Vrbe Genuensi.

[illegible]

De mesme les pointes en bas.

Pronæ autem, seu depressę, sunt in Politiana Vrbe, familiæ BALLARMINAE.

Alfons. Ciacon.

De gueulles seme de pommes de pin d'or.

Sparsæ verò absque numero eæ nuces pineæ aureæ, in eiusdem coloris puniceí laterculo, sunt CHASTEAVBRIANDORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

Pira aurea tria, in glauco scuti vallulo, sunt Florentiæ PERVTIORVM & STVKELEYORVM in Regno magnæ Britanniæ.

[illegible]

Punicum malum coccineum, cum ramo & frondibus prasinis, in scuti

Ttt argen-

Marin. Sicul. argenteo valuulo, est tessera Regni Granatensis.

Aurea tria hæc mala Punica, quæ grana rubella ostentant, in solo scuti cæruleo, sunt Bonneaviorvm in Gallia. Idem.

Punica mala quinque, aureaque, in decussim distributa, intra parmulam cęruleam, sunt in Hispania familię Granatae. Alphons. Lopez de Haro in Nobil. genealog. Hispan.

Folia ficulnea quinque, coloris prasini, decussatim picta, in aruo scuti aureo, sunt familiæ Ficvleoae in Hispania. Alphonsus Lopez.

Populea folia tria ex argento, in modum baltei composita, intra purpuratam parmulam, sunt Lavsnenbergiorvm in Suevia. V. Lapponbach, in libro tesser. Gentilitiar. Imperij, ac totius Germ.

Quinque eadem folia, decussatim traiecta, seu ex eodem metallo, in coloris purpurei denuò parmula, sunt in Hispania familię Mendozae. Io. Iacob. Chifflet.

Seu

Consul Argent. Seu ex colore prasino, in scuti valuulo aureo, sunt ibidem familię Haranae.

Totidem punicea, cũ interposita infitia eiusdẽ coloris, in aurata parmula, sunt Argillierearum in Gallia. Marcus Gilbert.

Marcus Gilbert. Idem. Trifolia aurea terna in scuti laterculo puniceo, sunt Pareorum; & in cyaneo eo laterculo, sunt Helleorum De Thuy in Gallia.

Aurea verò, cum ea infitia eiusdem metalli, in parmula cyanea, sunt ibidem Bellievreorum. Idem

Idem Tondem coloris prasini, in solo metalli argenteoli, sunt ibidem Bosnierorum, & Revoliorum.

Aut punicea totidem, circa reflexatium cantherium eis concolorem, in alveolo scuti aureo, sunt Heveorum in Aremoricis. Idem.

Aut totidem atra, circa lunulam coccineam, in parmula argenteo illita, sunt in Gallia AUBRAYORUM.

Marcus Gilbert.

A vne patte de lion de mesme.

In parmula verò cyanea, pede leonis aureo impressa, sunt ibidem ESSARDSIORUM.

Marcus Gilbert.

De sable à neuf treffles d'or, rangez 3. & 3.

Nouem aurea trifolia, triplici serie distributa, in scuti laterculo atro, sunt ibidem LUSACIORUM.

Marcus Gilbert.

Vrticæ folia tria argentea, instar trianguli posita, in blattei coloris valuulo, sunt HOLSTENIORUM in Imperio.

Idem.

De gueulles au lion d'or l'escu semé de treffles de mesme.

Sparsa, sine numero præfinito, aurea trifolia, in coccinea parmula, leone aureo insita, sunt item in Gallia MONTENDREORUM.

Marcus Gilbert.

Vrticę tria germina, septem foliorum, & prasina, ex tumulis terræ tribus, perinde prasinis, enascentia,

tia, intra valuulum auratum, cum senis vndosis taeniolis, partim cyaneis & partim argenteis, in ima scuti regione, sunt familiæ FAXARDAE, GILLEGIAE, MONTEROSAE, ac RIVERAE in Hispania.

Alphonsus Lopez. *Marcus Gilbert.* *Alphons. Lopez.*

Instrumenta quædam artium proponuntur, quæ sunt vsui rei nostræ tesserariæ. Cap. LXIII.

ORNAMENTA hæc familiarum, nihil ab se alienum ducũt ex iis, quæ conferunt ad humanam vitam & felicitatem. Vt prima prodeant artium illarum adiumenta, quarum beneficio agros colimus, ac fruges procuramus.

Palæ aureæ tres, absque manubrijs, in veneti luminis parmula, sunt MAGGAVVIORVM in Imperio.

Wappenbuch.

Ligones argentei duo, cum aureis manubrijs decussatim commissis, in solo scuti sabuleo, sunt HEVGELIORVM in Silesia. *Wappenbuch.*

Rastellum argenteum, in puniceo scuti valuulo, est LASSERIORVM pariter in Silesia. *Idem.*

Rastella duo sabulea, & inuicem decussata, in laterculo scuti argenteo, cum ima eius cuspide prasina, sunt

VVIT-

Wappenbuch. VVITZENDORFIORVM in Saxonia.

Aratrum argenteum, in solo luminis veneti, est K OCEORVM in Regno Magnae Britanniae. Io. Chiffm. Angl.

Falces argenteae tres, in arvo scuti puniceo, sunt KEMPLEYORVM in eodem Regno. Idem.

Vt adiiciam ea, quae sunt vsui domesticae Oeconomiae, ad benè aut etiam suauiter viuendum:

Cribrum aureum, aptum repurgandis a furfure tritici delicijs, in medio areae, ostro & argento quadripartitae, cum tessera Imperij in apice scutario, est CRIBELLIORVM Mediolani, atque in Vrbe Roma. M. S. ex Musaeo Ratensi.

Epistomiolum puniceum, quo vti solet Promus-Condus, supra instita ex ostro atq argento, triplici versu scutulatam, in valuulo scuti aureolo, est familiae SPINOLAE in Vrbe Genuensi. August. Franken.

Vena vinaria argentea, vincta aureis compagibus, in muricata parmula, est BODLAORVM in Italia. Wappenbuch.

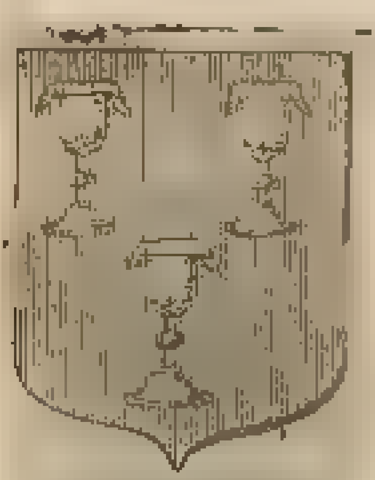
Do-

Doliola quinque atra, loro innexa eiusdem coloris, in balteo aureo, supra scuti areolam conchyliatam, sunt in Gallia BRVSLARDIORVM. *Insignia Auratorum Equitū Spiritus Sancti.*

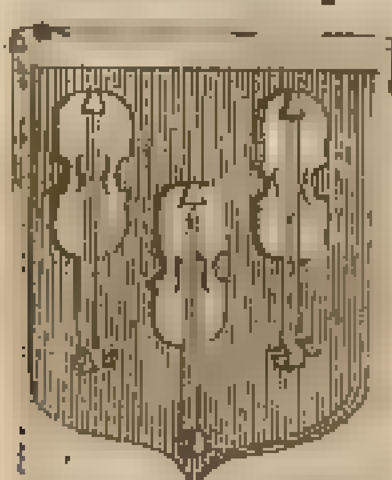
Grandior Dauidis lyra, ex auro compacta, intra parmulam ostro illusam, est tessera IRLANDIAE. *Marcus Gilbert.*

In eiusdem coloris alueolo, scyphi aurei tres, cum aureis item operculis, sunt STAVFFENIORVM in Imperio. *Marcus Gilbert.*

Eadem sabulea, in parmula auro constrata, est LANDSCHADENIORVM ad Rhenum. *VVappenbuch*

Aut in eo alueolo etiam, cheles argenteae tres, sunt SVVETINGORVM in Regno Magnae Britanniae. *Ex Camden. Anglo*

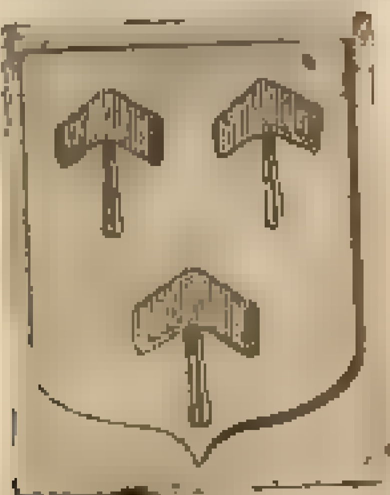
Aurea & tertiò repetita, circa eiusdem metalli capreolum, in valuulo scuti caeruleo, est in Gallia PERRONIORVM. *Marcus Gilbert.*

For-

Forfices aurei metalli, succingentes Crucem decussatam periode auream, in parmula rubenti, sunt in Gallia iterum BATTENBVRGIORVM.

Andreas de Ryes.

Malleoli tres punicei, in solo argentei metalli, sunt ROLLAINCOVRTIORVM in Gallia.

Andreas de Chef.

Octoni ijdem malleoli argentei, marginis loco distributi, circa leonem aureum, in parmula cocco imbuta, sunt VVAROVXIORVM DE MAILHETIO, & GEMEPPEORVM in Belgio.

Iacob. Ffricius.

Calceus maior, argento & atramento tessellatus, in clypeo tesserario muricato, est CALATAYVDORVM in Hispania.

Alphonsus Iuppa.

Aut quini minores calcei, eodem modo scutulati, & in decussim commissi, intra eiusdem coloris punicei areolam, cum limbo impresso scutulis septenis aureis, balteo atro exaratis, sunt in Hispania item familiae ZAPATAE.

Idem.

Rhe-

Aheni tesserarij duo, inuicem superpositi aereique, sed sabulo denticulatim compacti & manubriati, intra coccineam parmulam, sunt in Hispania familiæ de Lara. Castel. Argote.

rie, auro & ostro scutulati, sunt item in Hispania Gusmanorum.

Aut aurei, & bis atramento tæniati, in rubenti parmula, sunt ibidem familiæ Herrerae.

Aut auro atque ostro ita punctim constricti, in valuolo scuti argenteolo, sunt ibidem familiæ Pachechae. Alphonsus Lopez.

Aut cum ea tænia, seu compage tertiò repetita, sunt Manriquezium perinde in Hispania. Idem. Qui aheni omnes sunt, ac aulularum resignacula, eta npeutibus colubris asperati, & vasa bella ea esse perhibentur: neque enim domi parare has delitias solemus.

Aut in area eadem, quadruplici se-

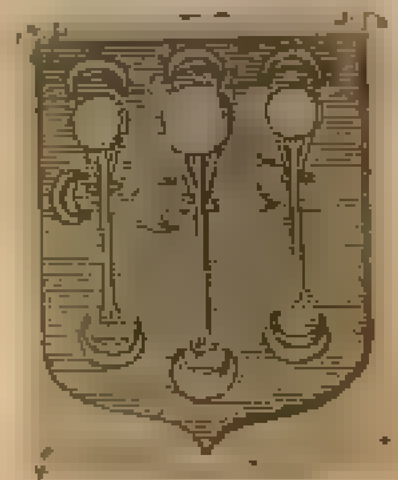
Aheni tres furui coloris, in aureo scuti latercolo, sunt CIRVAMBRORVM in Belgio. *Iacob. Hinzenis.*

[illegible] Atræ ollulæ tres, & duæ quidem aduersæ, in supera scuti aurei regione, tertia vero in una eius cuspide, sunt familiæ [illegible], in Vrbe Parthenopæa, & [illegible]ORVM in Gallia. *Io. [illegible] Caraff.* *Marcu. Gilbert*

In eodem scuti valuulo, puniceæ totidem ollulæ, sunt MONTBOVRCHERORVM iterum in Gallia. *Marcus Gilbert*

Sartagines tres argenteæ, cum lunulis eiusdem metalli nouenis, circa eas micantibus, in scuti æquore cyaneo, sunt familiæ PADILLAE in Hispania. *Alphons. Lopez.*

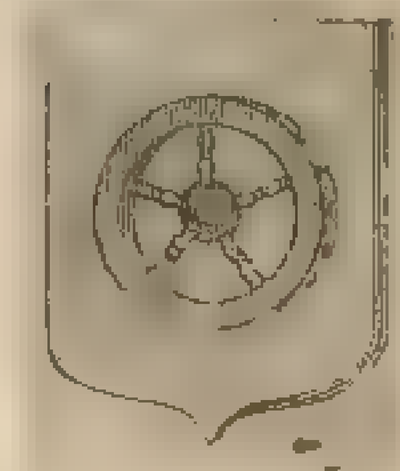
Scala argenteola, quam aduersi duo catelli, eiusdem metalli, tenent anticis pedibus, in parmula cinnabari expicta, est SCALIGERORVM Veronæ. *Andreas de Ryet.*

Sca-

Scala item punicea, sed obliquo situ, & instar baltei prona, in scuti alveolo cyaneo, est KRATZENIORVM A LANG[illegible] in Franconia.

Wappenbuch.

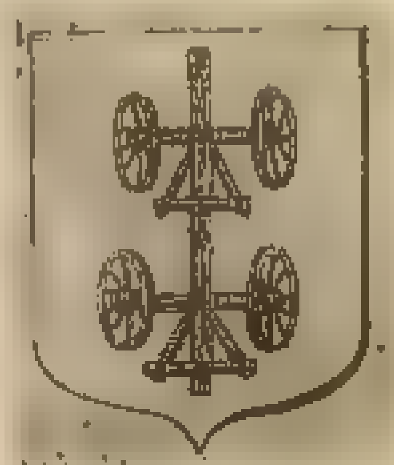
Punicea rota, in solo metalli argentei, est R[illegible]ORVM in [illegible]gia.

Marcus Gilbert.

Rota sex radiorum aurea, in valuulo purpurato, est familiae THEODOLAE in Vrbe Roma.

M. S. ex Musaeis Romanis.

At puniceus currus, [illegible] rotis quatuor, eiusdem coloris [illegible], in area argento illita, est Patauij familiae CARRARAE.

[illegible] de Rya.

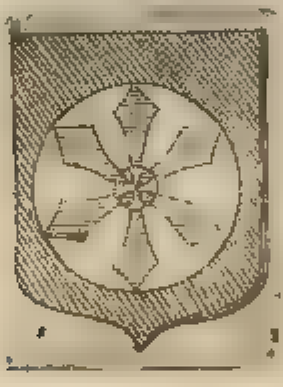
Et in eodem scuti alveolo, rota argentea, quinq; radiorum, est Mediolani RAVDENSIVM, seu familiae RHO.

Idem.

Rota octonis partibus sese in orbem explicans, atque expers circuli extremi, ex auro [illegible], in laminis cya-

Aug. Gratian. ner parmula, est BONSIORVM Florentiæ, quam molendini rotam Marcus Gilbertus Deuarennius appellat.

Adsimilis rota cyanea, senis partibus constans, & auro interpuncta, supra molam argenteam, in areola coloris prasini, est in vrbe Roma familię PONTIANAE. *M. S. ex Musaeo Romano*

Sedenim excundum est magis peregre, quàm quo eiusmodi rotę procurrere possint: etenim & nauigandum est, & belligerandum. Subdam itaque & rei nauticę, & rei bellicæ præcipua iam armamenta.

Anchora argentea, in clypeo tesserario cinnabari expicto, est GOODREEDORVM, in Regno magnę Britanniæ. *Io. Guilelm. Angl.*

Terna vela eiusdem metalli, in adsimili parmulæ scutarię alueolo, sunt CAVELLIORVM in eodem Regno. *Io. Guilel. Anglus*

Cymba puniceа, nondum armamentis suis instructa, in aurato scuti gentilitij æquore, est ibidem VVOLFIORVM. *Idem*

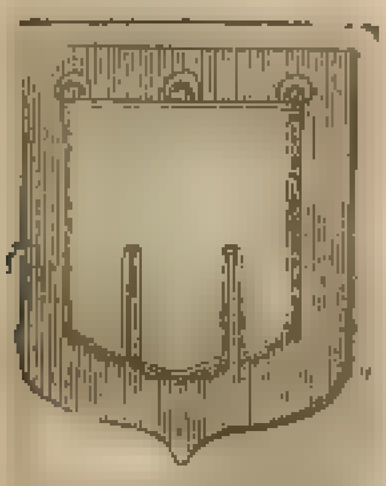

Triremis aurea, cum remigio, gubernaculo, velo, atque omni apparatu, ex eodem metallo, in veneti luminis

In Gabelen Angl. minis parmula, est SPANISHEORVM.

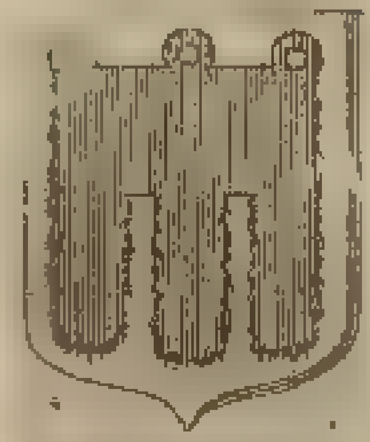

Nauis argento irretita, & vela faciens super vndas argenteas, in conchyliato scuti alueolo, cum Gallicis liliis, satis in eius scutario apice cyaneo: ea inquam nauis, tam instructa, quasi rursus veheret Argonautas, est tessera LVTETIAE PARISIORVM. Marcus Gilbert

De gueulles au gonfanon à trois pendans d'argent

Ad belli apparatum quod attinet, Vexillum quadratum, seu bellicum tentorium, trifariam pinnatum inferiùs, & superiùs ter annulatum, argenteum quidem, in parmula ostro perfusa, est VVERDENBERGIORVM in Gallia.

D'or, au gonfanon de gueulles frangé de sinople.

Puniceum verò idem vexillum quadratum, cum fimbriis prasinis, in solo aurei metalli, est in Gallia pariter COMITVM AVVERGNIAE. Marcus Gilbert.

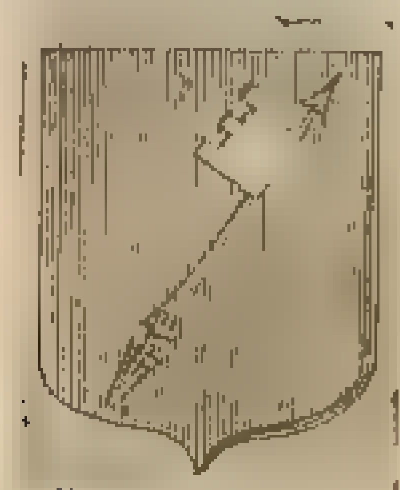

Militaria vexilla tria aurea, & in modum baltei prona, totam parmulam coloris sapphirini, sunt KINGDOMEORVM in Regno magnæ Britanniæ. In Gabelen An.

Explicatum eiusmodi vexillum argen-

argenteum, in semisse supero bipartitæ parmulæ cyaneo, atque iterum instar baltei pronum, cum hasta cyanea inferne, in imo semisse argenteo, est BENADORVM Venetijs. M. S. ex Musæis Baleanis

Vexillulum equestre argenteum, cum hasta eius aurea, pronum instar baltei læui, in parmula muricata, est Mediolani familiæ CONFALONERIAE. Eadem.

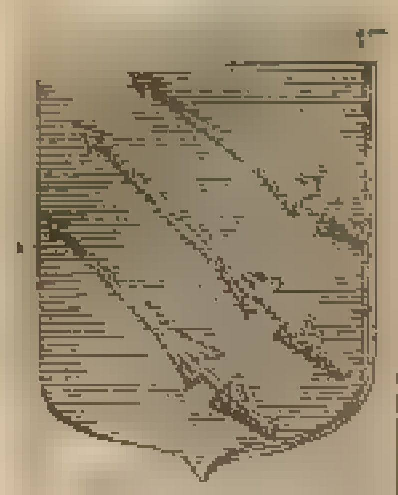
Militare tympanum argenteum, cum bacillulis ternis ex eodem metallo, in scuti valuulo puniceo, atque etiam

Tubæ aureæ tres, circa eiusdem metalli cantherium striatum, in veneti luminis areola, proponuntur inter gentilitias alias tesseras, à Ioanne Gulielmo. Lib. 4. cap. 14.

Sicut etiam lanceæ octo argenteæ, cum vexillulis suis, decussatim commissæ, in solo eiusdem coloris veneti. Ibidem.

Peculiariter lanceæ tres aureæ, argento cuspidatæ, ac pronæ instar

baltei

balteí, in cærulea rursus parmula,
In Gr. in Ang. sunt CARLOVVLORVM, in Regno magnæ Britanniæ.

Totidem vtriusque metalli i 5 it
in hasta & cuspide præferentes, sed
quarum duę tamen sunt in decussim
traiectæ, ac deorsum inuersę, tertia
verò perstat in medio, instar pali,
in alueolo conchyliato, sunt Za-
Martini Gilbert. MOLSKYORVM in Polonia.

Lanceæ duę argenteæ erectæ, atque
inuicem innexæ, in eiusdem coloris
Mar. in Gilbert. punicei areola, sunt MVCHELNIORVM
in Misnia.

Lancea argentea, inuersa, & perfra-
cta, ita vt in partes duas dissiliat,
perinde intra muricatam parmu-
lam, fuit gentilitia icon ADRIANI IV. Alph. Ciacon.
Pontificis Romani.

Cyaneæ cuspides lancearum, binæ
ac binę, compositæ in argentea Cru-
ce, signante scuti aream ostro per-
fusam, sunt Lucæ in Etruria GVI- M. S. ex Museo Romano
NISIORVM.

Eædem

Eędem cuspides argenteolæ, loco Rombi tesserarij expictæ, circa aquilam auream, in parmula iterum ostro saturata, sunt BEAVMONTIORVM BRESVIREORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

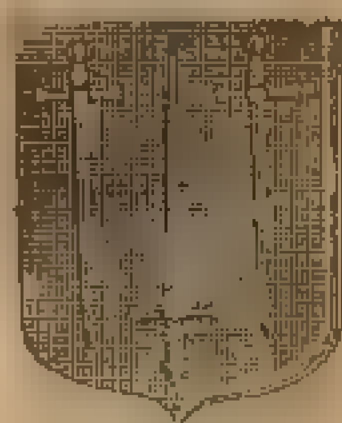
Totidem omnino argentei, seu in modum literæ Pythagoricę, iunctis capulis, in medio areę puniceæ, sunt STAPLETONIORVM in eodem Regno.

Io. Guilelm. Angl.

Ad hæc, vt gladios etiam exsceramus, terni argentei, cum capulis & manubriis auratis, commissique in corde adoculi cærulei, sunt NORTONIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Guilelm. Angl.

Seu in modum pali exarati, in valuulo scuti sabulo, & duo quidem depressa, tertias autem erecta cuspide, sunt iisdem RAVVLINEORVM.

Idem.

Seù in modum baltei, obliquè deor-

sùm

cùm inclinati, cum manubriis tamen aureis, in parmula purpurata, in cuius coronide scutaria cyanea vernant supernè terna aurata lilia, sub cigillo guttato quadrifido & puniceo, sunt familiæ SPADAE in Insubria.

Alphons. Ciacon.

Seu prorsus argentei, atque instar fasciæ, latus læuum petentes areæ sabuleæ, sunt RAVVLINIORVM in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Guilelm. Angl.

D'azur a deux espées d'argent passées en sautoir la pointe vers le chef.

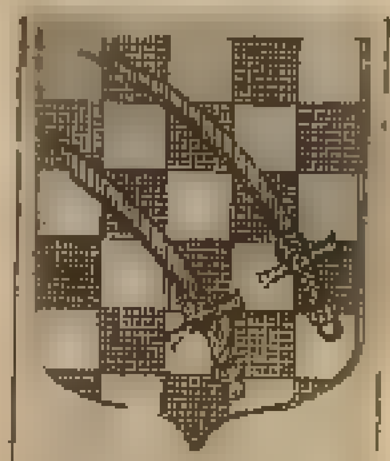
Argentei duo gladii, in decussim traiecti, cum erecta sursum cuspide, intra sapphirini coloris alueolum, sunt Lucæ in Ethruria familiæ SPADAE. Si manubria eorum autem auro niteant, sunt BVSIORVM in Gallia.

M. R. ex Musæo Romano.

Marcus Gilbert.

Totidem punicei, & commissi pariter decussatim, sed inuersa deorsum cuspide, intra parmulam ... transuerso diremptam, ac supernè atram, infernè argenteolam, sunt PAPPENHEIMIORVM in Imperio.

Eschiqueté d'argent et de sable, a deux [illegible] ... de gueules, emmanchez [illegible] ... [illegible]

Acinaces duo punicei, sed auro manubriati, armillati, ac recurui, loco duorum balteorum inuicem superpositi, intra parmulam argento & sabulo tessellatam, sunt familiæ COVRTEIAMBAE in Gallia.

Ia. ... Chifflet.

Argenteus gladius, loco pali erectus, cum manubrio in ima cuspide areolæ cyaneæ, est Ferrva[r]vm Genuæ. Cum addito autem lilio aureo, superne in dextero eiusdem areolæ tetrante, est Argoliberaorvm in Sabaudia.

Aegid. Francfu.

Marcus Gilbert.

Gladius ater, loco baltei, intra parmulam argentei metalli, est Cvstrelleorvm in Gallia.

Idem.

Aut gladius argenteus, intra balteum lapum puniceum exaratus, in eiusdem metalli areola, est Herdegenidarvm in Franconia.

H. apud Iacob.

Argenteus alter gladius, auro armillatus & manubriatus, argenteoque superpositus leoni, in modum baltei, quasi cæsim eum consauciet, in parmula rubescenti, est Tranchileonidarvm in Gallia. Vt arma etiam alia prosequar,

Marcus Gilbert.

Atræ bipennes tres, in parmula argento infusa, sunt Gibbeorvm in Regno magnæ Britanniæ.

Io. Guilim. Angl.

Argen-

Aureæ duæ secures, inuicem auersæ, in parmula quidem cinnabari expi-ćta, sunt ACHTORVM in Gallia: & in ea parmula illusa colore veneto, sunt STVRMFEDERORVM ad Rhenum. Argenteæ verò rursus in mutilato scuti alueolo, sunt LESCHENIORVM in Bauaria: *Marcus Gilbert.* *Idem.* *Idem.*

Party d'argent et d'or à deux haches ...

Argentea securis Consularis, cum aureo fasce virgarum, & loro e regeas argenteo, parteaq. insi..., stellulis tribus aureis insita, in cyaneo scuti alueolo, est in Vrbe Roma familiæ MAZARINAE. *M. S. ex Musæo Romano.*

De gueulles à l'hache d'or mise en bande.

Tandem ita commissæ; sed quarum vna est aurea, in dextero semisse argenteo, argentea verò est altera, in semisse læuo aureo, sunt GORLITZIORVM in Misnia. *Marcus Gilbert.*

Argentea securis, in valuulo partitione diagonia diremto, & superne aureo, inferne sabuleo, est FRAMOYORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

De gueulles à deux haches adossées d'or.

Aureæ secures tres, in parmula veneti coloris, sunt MVTISCHENIORVM in Misnia. *Idem.*

De gueulles à trois haches d'or, 2. 1.

Totidem perinde aureae, sed cum acie versùs laeuam, clypei tesserarii mortuati, sunt STETENIORVM in Franconia. *Marcus Gilbert.*

Deux hachesses en chef & l'autre en pointe.

Puniceae tres, in alueolo metalli argenteoli, ex quibus binae supernè sunt commissis dorsis, & tertia sit in ima cuspide, sunt RENTYORVM in Gallia. *Io. Iacob. Chifflet.*

Tres item furui coloris, in clypeo tesserario quidem aurato, sunt GOIGNYORVM in Flandria: in eo autem clypeo argentato, sunt in Gallia ROVSSELOTIORVM. *Marcus Gilbert.* *Idem.*

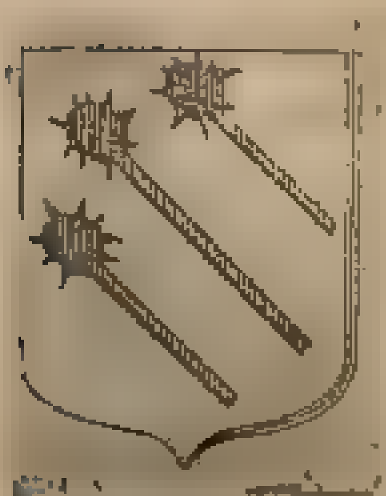

Clauae duae cuspidatae, aureae atque in decussim traiectae, loroque item aureo vinctae in ima cuspide, intra purpuratam scuti areolam, sunt familiae MVTAE in Vrbe Roma. *Alphons. Ciacon.*

Eaedem atrae, ac loro puniceo adstrictae, in parmula auro constrata, sunt Florentiae, atque in Gallia GONDYORVM. *Insignia Auratorum Equitum Spiritus sancti.*

Clauae

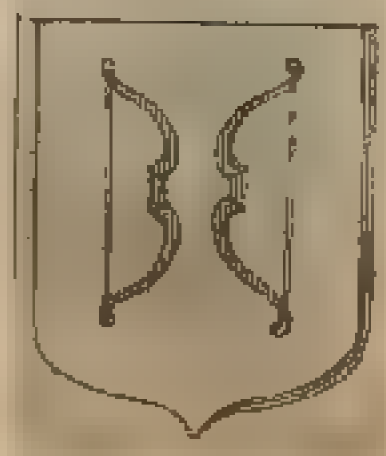
Clauæ aliæ tres, ita cuſpidibus aſperatæ ac puniceæ, pronæque inſtar baltei, in areola argento illaſa, ſunt Iacob. Hikmanus. Brvsileorvm in Belgio.

Clauæ Herculeæ tres aureæ, atque eodem modo inclinatæ, in par nula Alphonſ. Ciacon. oſtro imbuta, cum limbo ex denticulis argenteis & puniceis, ſunt familiæ Lenias in Vrbe Roma.

An[illegible] de Ryth. Arcus tres nigelli, in argentea ſcuti areola, ſunt familiæ Ab Arcv, in Marchia Treuiſana.

Arcus duo punicei, atque ab ſe mutuo auerſi, in argenteo ſcuti latercu- Wappenbuch. lo, ſunt Schelmeniorvm a Bergen ad Rhenum.

Aurea ſagitta, in cyaneo balteo impreſſa, intra vaſculum item argen- Idem. teum, eſt Artzio vm in Sileſia.

Vt autem, præter graues ac pedeſtres copias, inſtruatur equitatus etiam, in hoc apparatu rei noſtræ teſſerariæ; in promptu erunt.

Aut

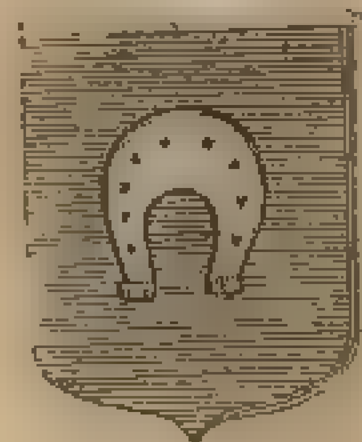
Aut ephippium purpuratum, in crocei luminis parmula; quæ est SATELINORVM in Suecia. *Marcus Gilbert.*

Aut ephippia tria furui coloris, pendentesque ex eis stapedes, in argentea scuti areola, quæ proponuntur a Ioanne Gulielmo. *Lib. 4. cap. 15.*

Aut stapedes duo punicei, cum aurea laciniola, in argentata parmula, cuius tetrans supremus ac dexter, puniceusque, argenteo balteo exaratus: atque hæc est icon gentilitia MOLEMBAIAE familiæ in Belgio. *Iacob. Meierus.*

D'azur au fer de cheual d'argent

Ad hæc argentea equi solea, in cæsio scuti alueolo, est TRAVTHSONIORVM in ditione Tirolensi. *Ex Iacob. Chiffle.*

Argenteæ tres eiusmodi equinæ soleæ, in muricata quidem parmula, sunt in Gallia SAINCT-BONNETIORVM THOIANORVM: & in ea parmula pullata, sunt ibidem MACHEFERORVM. *Marcus Gilbert.*

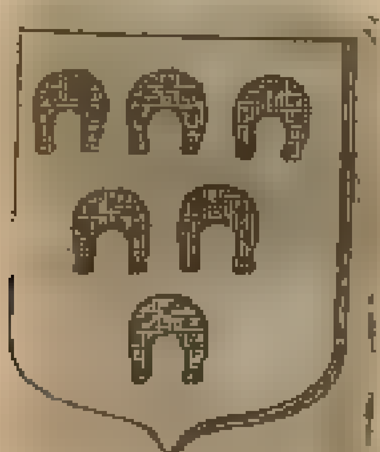
Intra

Intra pullatum verò balteum, quo aurea parmula obstringitur, sunt SHOISVVELLORVM in Regno magnæ Britanniæ. *In Gu. Cam. Angl.*

D'or à six fers de cheval d'azur, 3.2.1.

Sex eç equinæ soleæ cyaneæ, in lutea scuti areola, sunt FERRIEREORVM TESSEORVM in Gallia. *Marius Gallicus.*

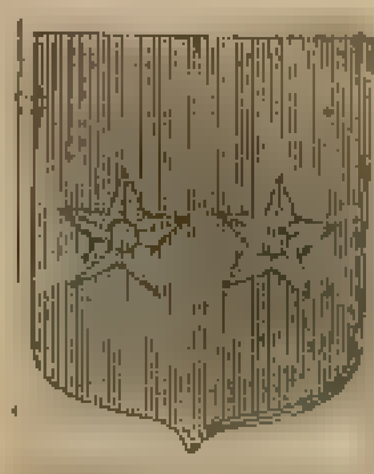
Totidem atræ, in parmula argentea, sunt FERRERIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Idem.*

Octonæ vero aureæ, in margine puniceo parmulç, vellere hermionico instructæ, sunt in Gallia FERRERIISIORVM. *Idem.*

Sequuntur iam echinatæ calcariū molulæ, pertulç in orbem (in quo nimirum à stellis tesserarijs eæ differunt.) *Les molettes sont par ... en rond au milieu.*

Harum vna grandior & punicea, sex echinis aspera, in muris Pōtici diphthera, est HASSENHVLLORVM in Regno magnç Britanniæ. *In Gabel. Angl.*

Binæ aureç, in conchyliato scuti alueolo, sunt in Gallia SAINCT-HILARIORVM. *Marius Gallicus.*

Binæ rursus, sed puniceæ, in argentea scutaria coronide, cum atrata inferiùs parmula, sunt CLAERHAVCIO- *Armes de Clas...*

CIORVM in Gallia.

Cyaneæ tres echinatæ molulæ calcarium, in scutaria coronide aurea, cum cetera dein parmula ostro saturata, sunt MONCHALIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*
Totidem ibidem, aut argenteæ supra ostrum, cum exarata dein parmula, scuis variis scutatis, partim aureis, & partim cyaneis, sunt ESNEVALIORVM; *Idem* aut furuæ suprà argentum, ex quo etiam nitet parmula vniuersa, ternis fascijs coccineis lemniscata, sunt DAVESNEORVM. *Idem.*

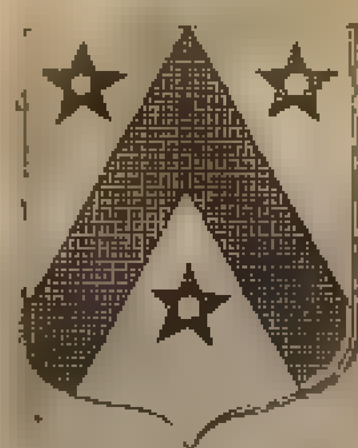
Tres item puniceæ, in balteo aureo expressæ, supra glaucam scuti areolam, sunt DORIEVXORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aureæ totidem, circa eiusdem metalli cantherium, in blattei coloris alueolo, sunt POMEREVLIORVM, & *Marcus Gilbert.* LERREVLLEORVM in Gallia. *Idem.*

Argenteæ verò, circa eum cantherium hermineis veneris, in eiusdem blattei coloris laterculo, sunt CHRISTELLEORVM in Gallia. *Idem.*

Furuæ totidem, circa cantherium eis concolorem, in aruo laminis argen-

Marcus Gilbert. genteoli, sunt in Gallia pariter GODEORVM.

At in parmula vniuersa ostro quidem saturata, echinatæ eę molulæ tres aureę, sunt in Gallia BORDEORVM: Et in ea parmula sabulea, sunt ibidem CHAVVELORVM.

Marcus Gilbert.

Idem.

Argenteæ, in parmola cinnaberi expicta, sunt HAQVENONVILLEORVM, & QVISTINIORVM. In atra verò ea parmula, sunt BELLAYORVM.

Marcus Gilbert.

Idem.

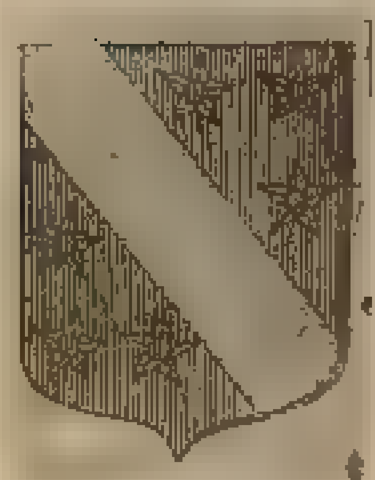
Quaternæ aureæ molulæ, circa decussim alterius metalli, in smaragdini coloris laterculo, sunt DAVERTONIORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

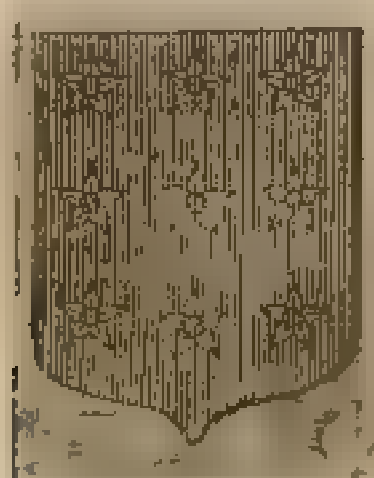
Aut circa Crucem auream, in laterculo eiusdem coloris, sunt ibidem BERANGEVILLEORVM. Idem.

Quinæ atræ, quinis echinulis aspersæ, in argentea Cruce, signante scuti aream puniceam, sunt RANDALLIORVM in Regno magnæ Britanniæ. Io. Guild. Angl.

Aureæ sex molulæ, circa balteum perinde aureum, in solo scuti coccineo, sunt in Gallia TREMBLAYORVM. *Marcus Gilbert.*

Aut in solo eiusdem coccinei coloris, argenteæ molulę nouenæ, sunt ibidem NEVCHEZEORVM. *Idem.*

Satę autem, sine numero, hę calcarium echinatę molulę, aut aureæ, circa aureum leonem, in cęlio scuti alueolo, sunt HORROTIORVM; *Idem.*

aut argenteæ, circa argenteum eum leonem, in alueolo scuti purpurato, sunt familię SAINCT-HERANTIAE. *Marcus Gilbert.*

Porro sicut in denticulati calcarium asteriscis, equestris militiæ argumentum esse possunt, ita pertineant ad militare cingulum pedestrium copiarum fibulę tesseratiæ, quarum ego iam nonnullas referam.

Palé d'or & d'azur de six pieces, au chef de gueules, chargé de trois fermaux d'or.

Nempe fibulę aureæ tres, in scutario apice puniceo, cu cetera scuti area, senis sublicis tesseratis, partim aureis, ac partim cyaneis virgata, sunt TOVRQVEVILLEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aureę totidem eæ fibulæ, in muricata parmula, sunt GRAVILLEORVM, & MALETORVM in Gallia. In ea verò parmula cyanea, sunt ibidem BONNEBOTIORVM. *Philibert Marest.* *Marcus Gilbert.* *Idem.*

Argen-

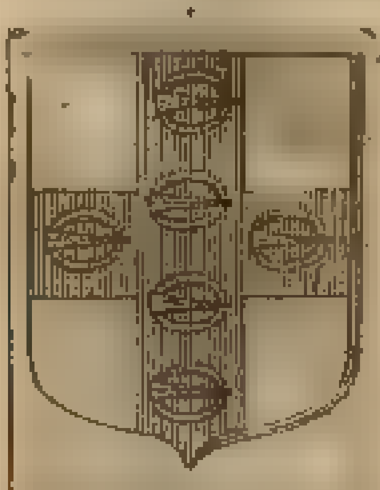

Argenteæ totidem fibulæ, in parmu-
Marcus Gilbert. la rubente, sunt GROMENILIORVM, &
Idem. VELLEEORVM in Gallia.

Rursus totidem argenteæ, loco balt-
hei compositæ, in eiusdem coloris al-
[illegible] ueolo, sunt BOLANIORVM A VVALDEC-
BIO ad Rhenam.

Senæ aureæ fibulæ, expictæ in puni-
cea Cruce, supra scuti vacuum in ar-
Marcus Gilbert. genteum, sunt BOLIORVM in Gallia.

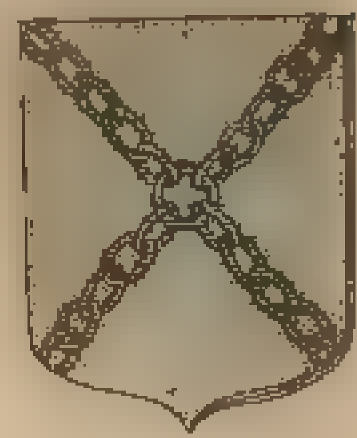
Octonæ autem aureæ, in puniceo
scuti margine, ambiente cyaneam
parmulam, tectis auratis lilijs insi-
gnitam, aut sine numero ijs conditam,
sunt illæ quidem DRVOLIORVM, hæ *Marcus Gilbert.*
autem SEVARINI Galliæ Conestabilis. *Idem.*

Præteriri hoc loco non debet argen-
teus equus, cataphractus, veluti ses-
sorem opperiens, nempe aut mili-
tem strenuũ, aut Heroem aliquem,
suoq; propemodum hinnitu clasi-
cum canens in scuti æquore sangui-
neo, quę tessera proponitur à Ioan- *lib. 4. c. 15.*
ne Gulielmo.

De gentilibus [illegible]

Catenas adiicio, & primò quidem aureas, in quadrum multiplici annexu iteratas, & simul in decussim traiectas, supra parmulam conchyliatam: quæ videtur potiùs tessera Regum CANTABRORVM: quàm carbunculus ille, sphærulis radiatus, quem ex aliorum sententia aliquanto superius descripsimus.

Insignia aurea [illegible]

Aut vicissim decussis ex eis catenis cyaneus, in alueolo parmulæ aureo, est ibidem familiæ GALIGAIAE. *Vincent. Borghin.*

Aureus decussis ex catenis, in cyaneo parmulæ alueolo, est familiæ ALBERTAE Florentiæ. *Alphons. Ciacon.*

Catena cyanea, in modū baltei prona, supra laterculum aurei metalli, est TOLLEZIORVM DE MENESIIS in Hispania. *Consal. Argote.*

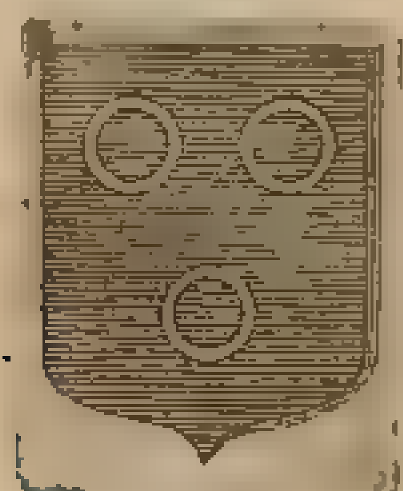

Eadem furui coloris, in solo eiusdem aurei metalli, est ibidèm OTAZIORVM. *Idem.*

Ar-

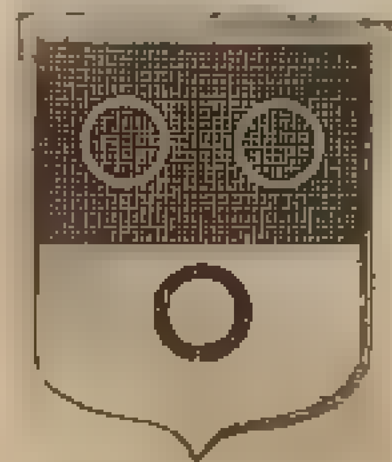
Argenteus annulus, in areola scuti
Wappenbuch. sabulea, est Knoringeniorum,
Idem. & Strageniorum in Suevia: &
in eadem areola punicea, ibidem est
Idem. Bettendorfiorum.

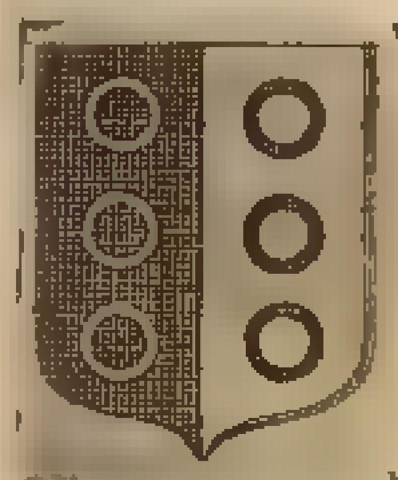
Annuli argentei tres, partim in summa, & partim in ima regione par-
Wappenbuch. mulæ cæruleæ, sunt Hornbergiorum in Suevia.

Totidem rursus argentei, in clypeo
tesserato maricato, sunt Schwalbachiorum ad Rhenum. Wappenbuch.

Annuli tres, qui ita iubar reciprocant, ut bini sint argentei in semisse supero atro, & tertius ater in semisse imo argenteo, sunt Schonawiorum in ditione Tirolensi. Idem.

Terni etiã argentei, in dextero semisse atro, & totidem atri in semisse, quo argenteo, sunt Auerorum in Austria. Idem.

Infer-

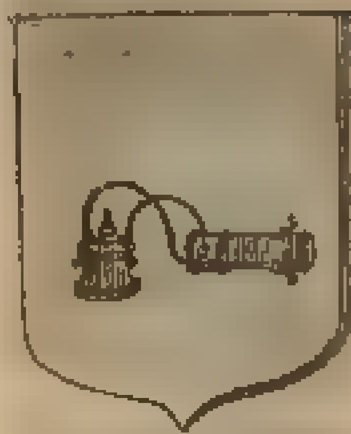
Insertus denique annulos cornu Monocerotis argentei, atque auro diademati, qui extat pectore tenus, & in voluulo scuti puniceo ad læuam respectat, est SCHONLOBERIORUM in Bauaria. Wasserpurkh.

Libet interpretari, hos annulos ex ijs esse, in quos laudabili exercitatione, dum pax & otium est, equites hastis suis collineant, & iussisse cum eis monoceros hic propemodù videatur, atque adeo collineasse, vt propterea etiam promeruerit coronam, qua veluti victor, annulumq. ideò efferens redimitur.

Hic absoluerem ego militaria arma; nisi memor Alexandri Magni, qui ad bellicas expeditiones secum, & Vates, & Scriptores alios rerum suarum abducere solebat, subdi debere hoc loco existimarem.

Tum calamos tres, scripturæ aptatos & argenteos, in coccineo scuti alueolo: quæ icon gentilitia est COWPENIORUM in Regno Magnæ Britanniæ. Io. Guhelm. Ang.

Tum atramentarium ipsum, & calamariam thecam coccinei coloris, in parmula argentata: quæ vtique proponitur, inter gentilitias tesseras, à Ioanne Guhelmo.

Si hæc videlicet simul in bello fuerint, sola efficient profectò, vt perennet in annos omnes consequentes fama rectè factorum, alioquin dubio procul intermoritura.

De exstructis molibus tesserarijs.
Cap. LXIV.

MVNIMENTA imprimis, castella nimirum quæ turres referam, & mox, arces subiectã, aut ædes, quæ moles, quæ rei nostræ tesserariæ esse videantur accommodatæ.

De gueules, au chasteau d'or, a la porte & fenestre fermé d'azur, maçonné de sable fermé de trois tours d'or.

Castel-

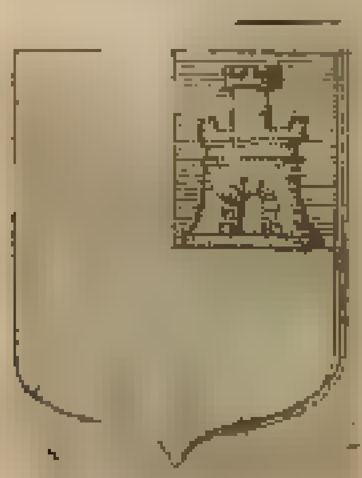
Castellum aureum, cũ ostio ac specculis cyaneis, cum sabulea lapidum commissura, & prominentibus in summo eius fastigio ternis turriculis perinde aureis, in parmula purpurata, est tessera Regni CASTELLAE; ac præterea icon gentilitia nobilissimarum aliquot Hispaniæ familiarũ: nempe ALBVQVERQVEIORVM, ALMAZANIORVM, GARELLORVM, GVONIORVM, HENRIQVEZIORVM, MEXIARVM, NORONNIORVM, & TRASTAMAREORVM.

Io. Iacob. Chiffet.
Alphonf. Lopez.
Idem.
Idem.
Idem.

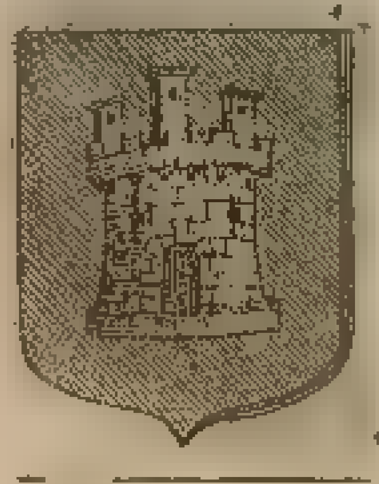
Aureum idem Castellum, in sapphirini coloris parmula, est familiæ DE AVÑO in Hispania (sed cum prætexta argentea & ostro tesselata) est familiæ CASTELLAE in Gallia, & ibidem MALABARBIORVM, est RIBOTEORVM in Hispania, & rursus in Gallia TIVARLANBORVM.

Io. Iacob. Chiffet.
Marcus Gilbert.
Idem.
Idem.

In tetrante autem læuo, parmulę auro constratæ, est Senæ in Ethruria CERRATANIORVM.

M. S. ex Museis Romanis.

Aureum denuò eiusmodi castellum, in smaragdini coloris alueolo, est familiæ LEIVAE in Hispania.

Alphonsus Lopez.

Fernand. de Arce Ieuers.

Argenteum, in coccinea quidẽ parmula, ter in fastigio turritum, est MVRIORVM in Aremoricis.

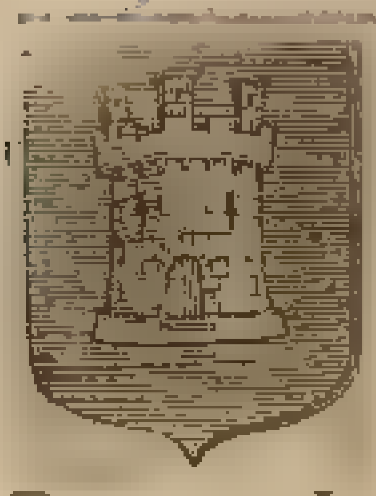
Marcus Gilbert.

Et cũ tessera Imperij supernè, est familiæ IVSTINIANAE in Vrbe Genuensi.

August. Fransche.

At

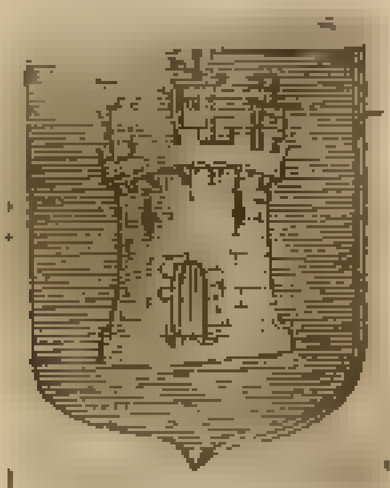
Massard de fa[illegible] [illegible].

At in cyaneo valuulo, & cum atramento ad commissuras lapidum, est GEOFFROYORVM in Occitania. *Marcus Gilbert.*

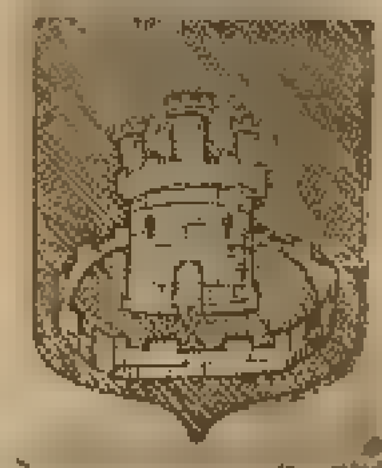

Chasteau de gueules [illegible] d'argent.

Cum versatili præterea triplici vexillulo, item argenteolo, est CHASTELAINORVM in Gallia. *Idem.*

Cyaneum castellum, apertum & bis turritum, cum argenteis ternis speculis in turri vtraque, & valuulo scuti etiam argenteo, est Mediolani familiæ PIATTAE. *Alphons. Ciacon.*

Castellum aliud furui coloris, in cōstrata auro parmula, cum superuolante aquila nigella, est CASTRI SANCTI NAZARII in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Castellum argenteum, ex cuius vestigio turres tres prominent, asperatum pinnulis, & munitum laxiore ambitu murorum eiusdem operis ac metalli, in area coloris prasini, est CORBARIAE familiæ in Hispania. *Alphonsus Lopez.*

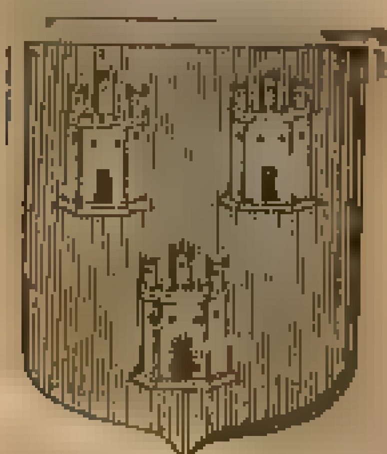
De sinople au chasteau [illegible] d'argent [illegible] de trois tours, & [illegible] dans des eaux de [illegible].

Ca-

Castellū denuo argenteum & apertum, ter turritum, & munitum præterea circumfusis aquis perinde argenteis, in scuti areola eiusdem coloris prasini, est BISTRADEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Rursus argenteum castellum, seu turres duæ inuicem iunctæ, quarum altera depressior est, & sublimior altera, in muricato scuti valuulo, tessera est VEYRLORVM in Gallia. *Idem.*

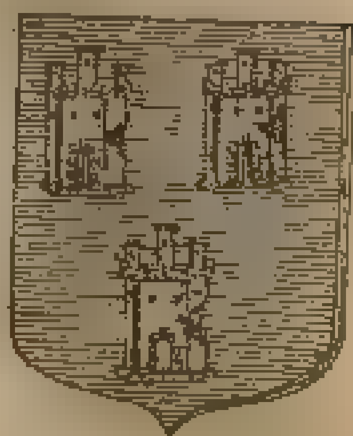

Castellola argentea tria, cum patibulis fabulo clausis, ac ternis pinnulatis turriculis in fastigio illorum, intra parmulam ostro lituratam, sunt CLOCQVIERORVM, & PORRETIORVM in Belgio. *Iacob. Hinerm.*

D'azur à trois chasteaux fermez d'or.

Aurea totidem castella perfracta, in valuulo cœsij coloris, sunt AVBIGNYORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Cinq parties de Lion equipolez a quatre points de Castille.

Quater iterata Castellæ regia tessera, cum tessera regia Legionensi quinquies repetita, sunt gentilitia icon AGVILARIAE familiæ in Hispania. *Io. Iacob Chiffl.*

Castella aurea septena, turriculis ternis prominulis fastigiata, in clypeo

Zzz tesse-

M. S. ex musaeo Romano

tesserario purpurato, sunt familiae MORAE in Lusitania.

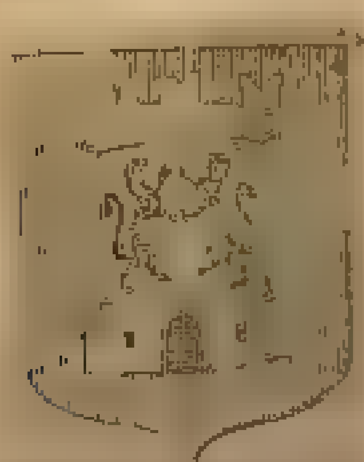
Aurea turris, atramento ad commissuras oblita, in solo parmulae coccineo, est TORVERETIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert.

In eodem valuulo puniceo, argentea turris, pinnulata superne, & sabulo agglutinata, est DALEGREORVM in Gallia.

Idem.

Cum impressis in ea duobus aduersis

leunculis cyaneis, est COCVRNORVM in Liguria.

Andreas de Ryuh.

Cum erumpentibus ter, ex ea sursus turrita, puniceis flammis, est familiae BOVADILLAE in Hispania.

Alphons. Lopez.

Aurea turris, in aquae argenteae vado sita, cyaneam intra parmulam, est VVASSERBVRGIORVM in Heluetijs.

Marcus Gilbert.

Turris punicea, ex qua minor turricula eiusdem coloris prominet, in

aruo

M. S. ex Musæo Romano. arcto scuti argenteolo, est in Vrbe Roma familiæ CASTELLIAE.

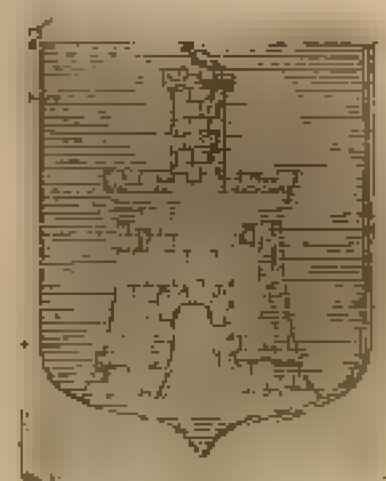
Turris denuò punicea ter in fastigio pinnulata, cum hastis duabus liliatis decussatim et superpositis, in eiusdem argentei metalli laterculo, est Andreas de Syri. TVRRIANORVM Mediolani.

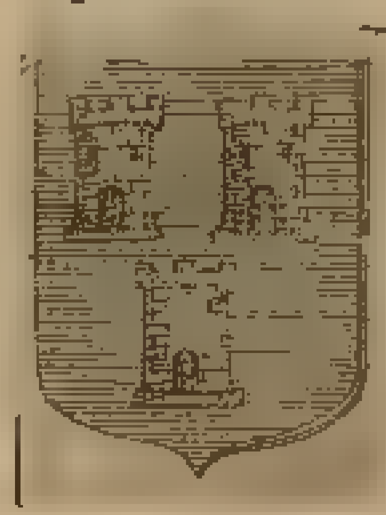
Turris cyanea, tum in se, tum in alia turricula superaddita, pinnulis instructa, & suppositę illi clauæ argenteæ tres instar baltei, in muricata parmula, denticulis aureis cyaneisque prætextata, sunt in Vrbe Roma M. S. ex musæo Romano. ALBERINORVM.

Similis alia, sed argentea turris tamen, cum turricula eiusdem metalli, in fastigio aut specula eius, intra cærulei coloris alueolum, est CASALORVM in Vrbe Roma. M. S. ex Musæo Romano.

In prasino autem scuti valuulo, argentea turris, quā loco baltei maior catena cingit, est familiæ A CATENA in Hispania. Lusca

Turres aureæ tres, in sapphirini coloris

Insignia aurelatorum ... Marcus Gilbert. loris laterculo, sunt MONTAVBANORVM, & MONSTIEROVM in Gallia: in puniceo autem eo scuti laterculo, sunt ibidem CHASTEAVNEVFIORVM RO-
Idem. CHEBONNEORVM, & SESMAISONIORVM. *Idem.*

Argenteæ totidem, in purpurea scuti
Marcus Gilbert. areola, sunt item in Gallia SALIGNIORVM, & cum lapidum glauno pinnu-
Idem. li que prasini coloris, sunt BEAVMONTIORVM. Eædem, omnino argenteæ,
Idem. in parmula coloris veneti, sunt COLIGNEORVM, DVRTALIORVM, & POMPADOVREORVM iterum in Gallia.

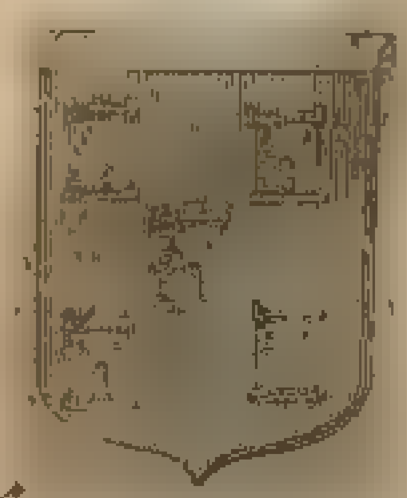
Turres aureæ tres, in scutario apice cyaneo, cum area scuti argentea, ternis capreolis puniceis impressa, sunt
Idem. BANDOCHEORVM in Gallia.

Argenteæ totidem, circa aureum capreolum, in parmula glasto fucata, sunt in Gallia item DAVVERGNEORVM. *Marcus Gilbert.*

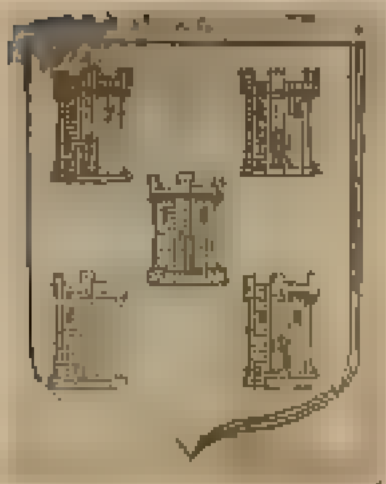

Tres rursus turriculæ argenteæ, loco baltei pronæ, in parmula cocco imbuta, sunt in Gallia GOVRNAYORVM. *Andreas de Chesn.*

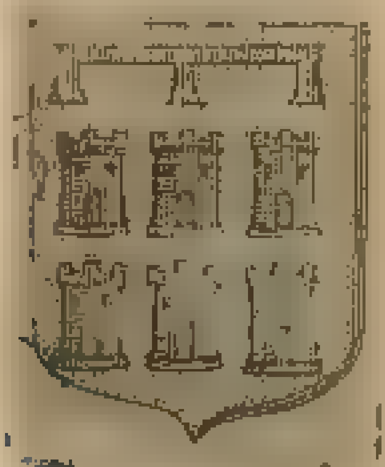

Quinque aureæ turres, in decussim traiectæ, intra purpuratum scuti alveolum, sunt in Vrbe Roma, & in Hispania familiæ A TVRRE. *Alphons. Ciaccon.*

Toti-

Totidem eodem posito, sed puniceę, in parmula argeto illita, sunt BAYENCOVRTIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Senæ puniceæ turres, ternæ ac ternę loco insitarum geminatum distributæ, cum trifida laciniosi supernè item punicea, intra luminis crocei alueolum, sunt QVINQVEMPOIXIORVM in Gallia. *Idem.*

Ad hæc sacra Aedes aurea, in areola

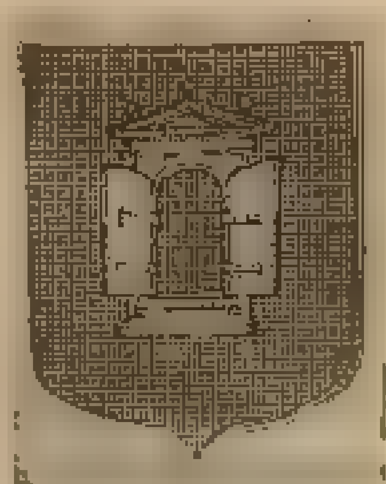
scuti

scuti cærulea, cum tessera Imperij superne, in Italia est familiæ AB ECCLESIA. *Alij ex Gacon*

D'azur a la petite maison d'argent massonée de sable

Argentea domuncula, sabulo glutinata, in aruo scuti cæruleo, est familiæ CASANOVAE in Hispania. *Marcus Gilbert.*

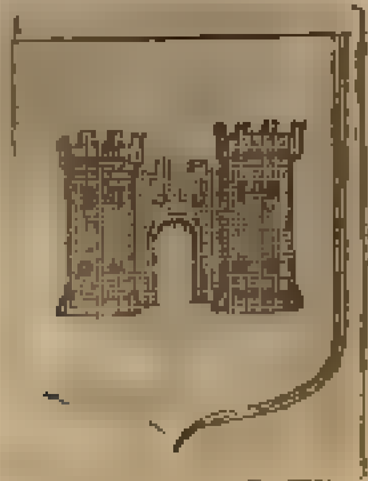

Porta aurea, valuis patefactis, & quę duobus gradibus item aureis aditur, in furui luminis alueolo, est tessera RVSSIAE atque MOSCOVIAE. *Idem.*

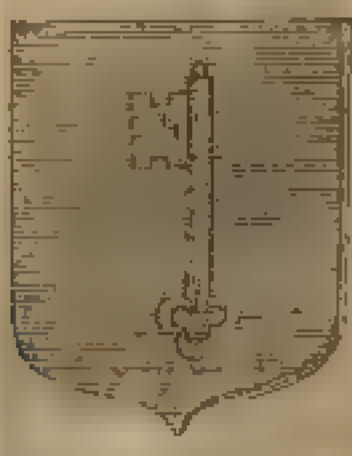

Porta

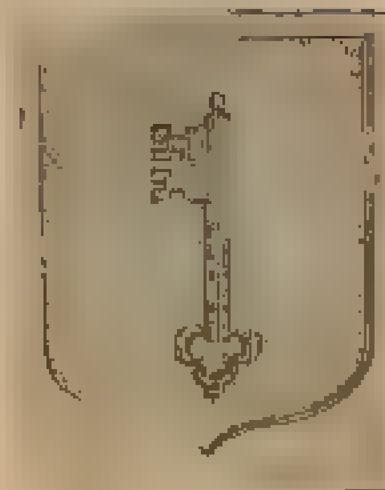
Porta ęnea coloris prasini, perinde foribus patens, cui veluti custos supergreditur leo purpureus, in parmula argento illita, est Albriciorum in Regno Parthenopæo. M. S. in Musæo Romano.

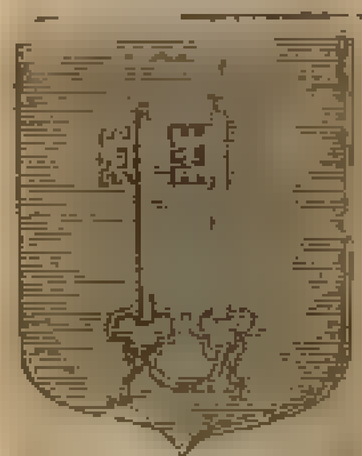
Porta item adaperta, & munita hinc inde turritis propugnaculis fusci coloris, in eiusdem argentei metalli laterculo, est Burgovveorum in Bauaria. Marcus Gilbert.

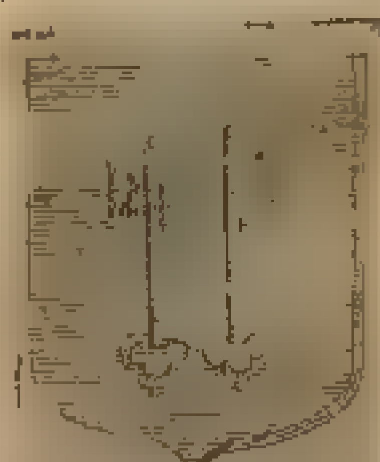
Clauis aurea, erecta instar pali tesserarij, in scuti alueolo cyaneo, est familiæ Riccardae Florentiæ. M. S. in Musæo Romano.

Altera eodem situ, sed punicea, in crocei nitoris parmula, est Tricasteliorum in Gallia. Marcus Gilbert.

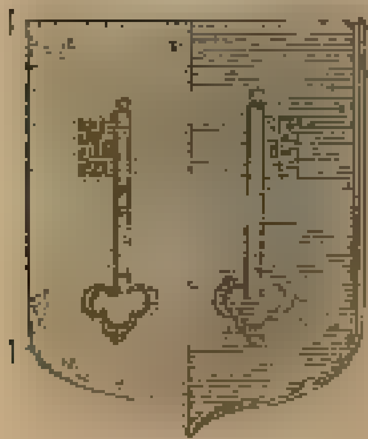

Binæ aureæ claues, ita erectæ, & inuicem loro illigatæ, in cæsia scuti areola, sunt Clugnyorum in Gallia. Idem.

Totidem eiusdem metalli, sed auersæ, ac sine loro, in eiusdem coloris cæsij alueolo, sunt in Gallia rursus Chenyorum. Idem.

Binæ

Binæ etiam, alternantes iubas, cum parmula ab summo dirempta, & in dextero semisse aurea, cyaneaque in semisse læuo, sunt BERRORVM in Misnia. *Marc. Gilbertus.*

At in decussim traiectæ, nunc argenteæ quidem, in purpurata parmula, sunt CLERMONTIORVM in Delphinatu. *Idem*

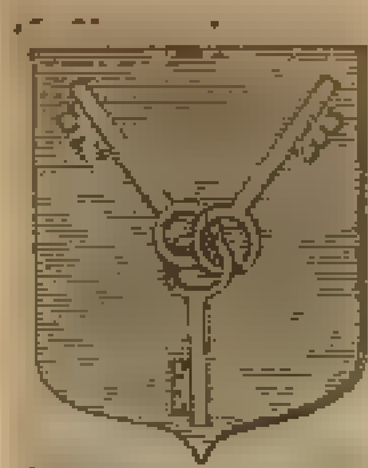

Nunc ipsæ purpuratæ, in scuti valuu-

lo argenteo, sunt SCHLVSSELBERGIORVM in Franconia. *Marcus Gilbert.*

Claues tres eiusdem coloris, in adsimili alueolo, trium instar fasciolarum superpositæ inuicem, sunt Augustæ PORTNERORVM. *Idem.*

Totidem argenteæ claues, innexæ circulis manubriorum, & literam Pythagoricam describentes, in aruo luminis veneti, sunt LIEBLAVVIORVM in Silesia. *Vratislab.*

Qui-

Quinæ claues cyaneæ, decussatim collocatæ, in argentei metalli laterculo, sunt familiæ FAGVNDES in Lusitania. *M. S. ex Musæo Romano*

Claui aurei tres, circa tesserarium capreolum perinde aureum, in sapphirini coloris parmula, sunt CHAVANESIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

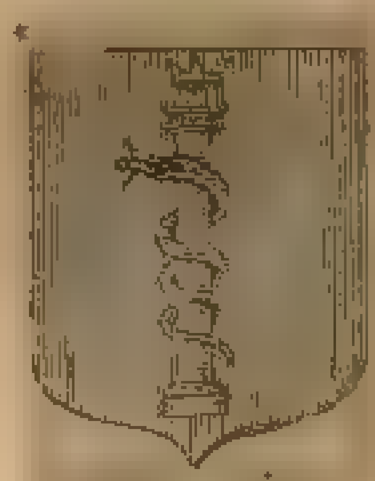

Et claui cyanei quatuor, circa Crucem item cyaneam, in valuulo argentei metalli, sunt Florentiæ familiæ MACCHIAVELLAE.

Sed vt ad mores, modò aliquantulum intermissas, regrediar. *M. S. ex Musæo Romano.*

Argentea columna, cum basi capitulo & imposito ei diademate aurei metalli, in parmula muricata, est COLVMNENSIVM in Vrbe Roma. *Alphons. Ciaccon.*

Argentea rursus columna, in capitulo & basi perinde inaurata; quam boa scutaria coloris cyanei circumuoluitur, post onem dimidium mordicus tenens, in scuti alueolo item purpurato, est familiæ BISCIAE, denuò in Vrbe Roma. *Idem.*

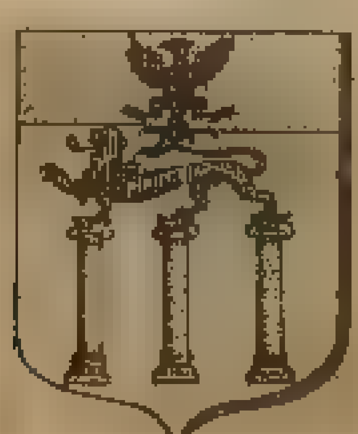
Similis

Similis columna, quam circumplectitur colubra symbolica coloris prasini, versus læuam respectans parmulæ cyaneæ, cum argentea lunula, supra capitulum eius, est familiæ LVNATAE in regione Subalpina. *Andreas de Spir.*

Columna cyanea, aspersa guttulis lacrymularum argenteis, in lureo scuti alueolo, est CHANLECYORVM in Gallia. *Marcus Colbert.*

Colūnæ aureæ tres, quas supergreditur puniceus leo, in solo argentei metalli, cum tessera Imperii, supernè, ad scutariam coronidem, sunt familiæ MANLICAE in Foro Iulij. *Alphons. Ciaccon.*

Aut in valuulo cyanei coloris, quem Imperij tessera in fastigio comitatur, argenteæ columnæ tres, cum abside eiusdem metalli, in extremis columnis, & cum Hostia sacra supra columnam mediam, sunt familiæ PETRA SANCTAE Mediolani. *Lapides Sepulchrales Mediolani ab anno Sal. DCCC. & Romæ ab Anno M CCCC.LXXXI.*

Columnulæ octo argenteæ, triplici serie distributæ, in cæsii coloris latercalo, sunt in Vrbe Roma familiæ A PVRITATE DE THEODORINIS. *Mar. Z. ... Romanus.*

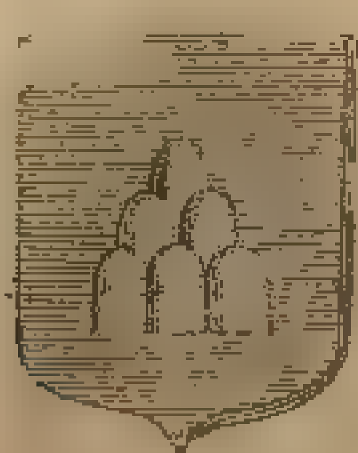
Aurei colles tres, quos veluti continent, anticis pedibus, aduersi leones duo argentei, in parmula conchyliata, sunt Romæ item FABRORVM.

M. S. ex Musæo Romano.

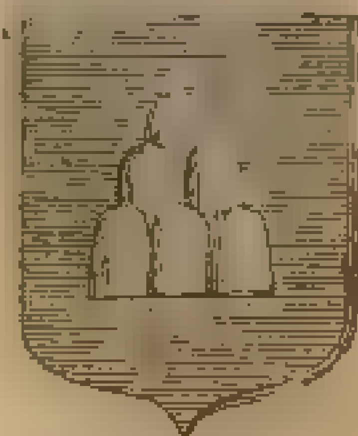
Colles prasini quinque, cum rosa punicea supernè, in aruo argentei metalli, fuerunt olim tessera Comitum MARSORVM.

Alphons. Ciacon.

Seni aurei colles, in parmula cæru-lea, sunt familiæ MONTICELLAE, in Marchia Treuisana.

Andrea de F.

Totidem argentei, in areola iterum coloris veneti, Perusiæ sunt familiæ MONTEMELLINAE.

M. S. ex Musæo Romano.

Totidem aurei colles, in parmula rubenti, in cuius vertice scutario, est quadratula punicea trabecula, inumbrans tria aurata lilia, sunt in Vrbe Roma familiæ MONTORIAE.

Eadem.

Seni

Seni rursus aurei colles, cum balteo puniceo eis supercurrente, & inseris decussatim, duobus aureis ramis palmarum, in corona item aurea, supra scuti alueolum cyaneum, sunt familiæ RODVLPHAE, in Ciuitate Florentina. *Alphons. Ciacon.*

Septimontium coloris prasini, cum vmbonibus seu iugis imparibus, intra læuum aureum balteum, quo exaratur scuti areola muricata, est LIBENDVRGBRORVM in Carinthia. *Wappenbuch.*

Rupes aurea, in solo quidem smaragdini coloris, est RIVOIREORVM, & in eo solo sabuleo IVYEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert. Item.*

Sabulea vicissim ea rupes, in aruo scuti aureo, est ROCHEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Cyanea, ignemque vndique emittens, in eiusdem aurei metalli laterculo, est MACKLOIDEORVM in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Guilielm.*

Flammulæ tres puniceæ, ex colle aureo, in parmula argêtea prodeûntes, sunt PRENNBERGIORVM in Bauaria. *Marcus Gilbert.*

Io. Iacob. Chifflet.

Lapides igniarij tres, cum chalybe in muricata parmula, sunt Zvileniorvm in Belgio.

Au baston mis en bande allumé de cinq flammes

Marcus Gilbert

Atque vt etiã hac occasione adijciam obiter ignes & flammas tesserariæ, truncus arboris puniceus, instar baltei pronus, & quinas ab vtraque parte quatiens flammulas, in argenteæ metalli areola, est Prandtmerorvm in Stiria.

Idem.

Tedæ atræ geminæ, vibrantes argenteam flammulam, & in decussim traiectæ, intra aureum scuti alueolum, sunt Prandtmerorvm in Bauaria.

Marcus Gilbert.

Puniceí carbones, sine numero sati, in argentea parmula, tribus balteis cyaneis seminicata, sunt Carbonieresiorvm in Gallia.

D'or a trois flammes de gueules. 2. & 1.

Idem.

Flammulæ coccineæ tres, accensę in aurata parmula, sunt item in Gallia Chomedayorvm.

Totidem argenteę, circa puniceum cantherium, in parmula rursus aurei metalli, sunt in Gallia etiam

Har-

Marcus Gilbert. HARDIERORUM.

In igne accubans puniceo aurea salamandra, intra cyaneam scuti areolam, est Senae in Ethruria familiae *Alphons. Ciacon.* CENNINAE. Argentea verò, in atro scuti solo, est ibidem familiae *Marcus Gilbert.* DE SALAMANDRIS.

Ne autem sit opus Prometheo, ferulaque, seu audacia eius; comparandi causa ignem pro re nostra tesseraria, alatus argenteus equus praesto est, vngula veluti eliciens ignem, in parmula caesij coloris, cum guttato puniceo tigillo supernè, ambiente aurata tria lilia: quae icon gentilitia, in *M. S. ex Museo Romano.* Vrbe Roma, est familiae CABALLETTAE.

De Iconis humanae, ac partium eius tesseraria figuratione.

Cap. LXV.

EST qui Ecclesiae totius supremū Antistitem, cum purpurea veste, ac tiara ter auro redimita, est qui de Ascetarum numero Viros sacros, est qui Caelestes Genios, imo ipsum etiam malum Genium exprimit, in familiae suae stemmate: atque adeo cadauer hominis, in feretro mortuario habet, pro icone gentilitia. Ego de industria haec praetereo: pueros q. & puellas, seu rusticulas, seu ex vrbano cultu, pariter omitto; vt ea referā dumtaxat, quae clypeis tesserariis, hoc est armis & militiae ornamentis consentanea magis esse videantur. Sint autem ex hoc genere.

Eques cataphractus argenteus, cum gladio in dextera, quasi caesim vulneraturus, & cyaneo scutulo in sinistra, insito aurea cruce duplati, qui equo incitato, & per nde argenteo insidet, instructo sella caerulea, & clauis auratis: atque haec est LITHVANIAE tessera, in volutulo parmulae puniceo. In quo alter eques haud magnopere absimilis, est icon gentilitia

Con-

Alphons. Ciaccon. COMITVM SANCTI GEORGII in Insubria.

In caeruleo autem orbe eques alter, progrediens ex laeuo angulo parmulae inauratae, stemma est familiae BANDINELLAE in Ciuitate Senensi. M. F. ex Musaeo Romano.

At maiore adhuc apparatu videas equitem alium vexilliferum prodire, supra imam coloris prasini regionem, quod schema est VVOLGRENSDORFIORVM in Imperio. VVappenbuch.

Maurus omnino ater, in ceruo puniceo, versùs laeuam inequitans, intra luteam parmulam, est REITMOHRENORVM in Bauaria. VVappenbuch.

Centaurus instructus arcu & sagittas reciprocans verò lumen coloris ac metalli, cum parmula ex transuerso dirempta, & aurea superne, inferne autem cyanea, est SATVRNINIORVM in Vrbe Roma. M. F. ex musaeo Romano.

Rex Maurorum, amictus panno veneto, auro diadematus & aureis vinculis ex collo catenatus, in argentei metalli laterculo, est COMARESIORVM in Hispania. In Iacob. ... Sicut autem is perstat; ita sedet vinctus alter Rex Mauritanus, in ima cuspide parmulae gentilitiae, quasi carceri mancipatus, atque haec est icon symbolica familiae CORDVBAE pariter in Hispania. Alphonsus Lopez.

Hasta-

Hastatus vir, argentoq; & sabulo, tum in habitu, tum in galericulo vittatus, cum prasina in manu corolla, intra côchyliatam parmulam, est HEINITZIORVM in Misnia. Wappenbuch

D'argent à la teste de sable en profil.

Alphons. Ciacco. Furuum hominis Mauritani caput, in parmula argento illita, est PVCCIORVM Florentiæ.

Furuum aliud caput, argentea laciniola ramatum, & versus laeuam oblique intuens, in punicei luminis laterculo, est STESSELIORVM in Silesia. Wappenbuch.

Adsimile caput, sed absque vitta, & reflexum in dexterã, cum labris cinnabari expictis, & cum furua insuper colubra, supra verticem eius sinuosa, hincoque argenteo ad imas ceruices, in parmula auro constrata, est Senæ in Ethruria SARACINIORVM. M. S. ex ... Romanus.

Tria Turcarum capita, cum pileis turbinatis, ostro & auro ... contorquè virgatis, in arvo veneti coloris, sunt familiæ à BETO in Marchia. Wappenbuch

Torri-

Totidem capita Maurorum atra, tænijs argenteis vittata, in scutario apice parmulæ inauratæ, supra castellum coloris puniceí, sunt MONTESPANORVM in Hispania.

Insignes auratorum figurâ Spirant famulis.

D'or a une Croix de gueulles, cantonnee de quatre testes de Mores de sable tortillees d'argent.

Quatuor item atra capita, & eodem modo tæniata, circa puniceam Crucem, in parmula luminis crocei, sunt tessera SARDINIAE. *Marcus Gilbert.*

Puniceum cor (quæ hominis pars ceteris est generosior) in argentei metalli areola, cum pullato apice scutario, est SCAMBLERORVM in Regno magnæ Britanniæ. *In Gulielm. Angl.*

Argenteus leo, puniceum cor efferens, in parmula coloris prasini, est VERDECIORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

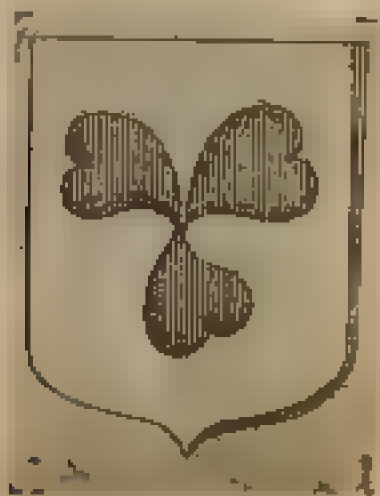
Corda punicea tria, in argentea scutaria corona, cum cetera scuti regione punicea, sunt HEARTIORVM in Regno magnæ Britanniæ. *In Guliel. Angl.*

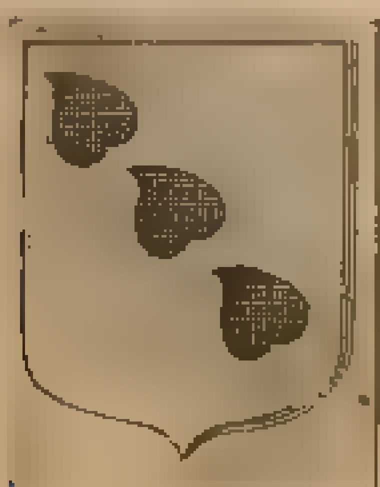
Totidem aurea, in aruo luminis veneti, cum Sole radiato aureo supernè, in fastigio eius, sunt AMELOTIORVM *Marcus Gilbert.*

TIORVM

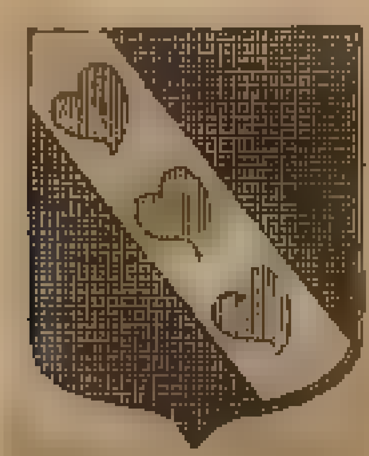
TIORVM in Gallia.

Tria punicea corda, quæ ſeſe ima cuſpide attingunt, in medio areæ argenteolæ, ſunt NORDECKZVORVM RABENAVIORVM in Haſſia. *Martin Gilbert.*

Corda iterum tria, ſed ſurui coloris, inuerſa, & loco baltei collocata, in argenteo ſcuti valuulo, ſunt MILCHLINGIORVM in Miſnia. *VVappenbuch.*

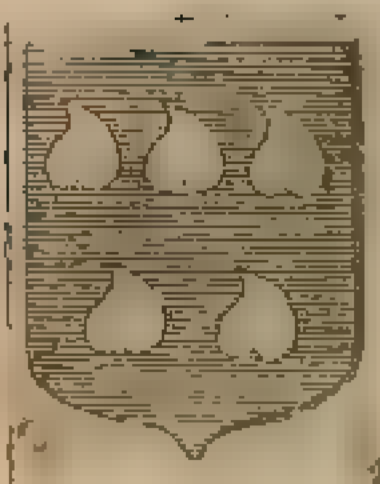
Punicea totidem, ſed erecta, & expicta in balteo argenteo, ſupra parmulam nigellam, ſunt BVRSTALLORVM in Saxonia. *Martin Gilbert.*

Eadem, circa cyaneum cantherium, in parmula argento illita, ſunt in Vrbe Roma familiæ MILETAE. *M. S. ex Muſeis Romanis.*

Et circa inſtitam cōcolorem, eadem punicea tria corda, ſed conſauciata, & rorantia inſuper recenti cruore, in eiuſdem argentei metalli alueolo, ſunt familiæ TOTO in Regno magnæ Britanniæ. *Io. Gabel. Angl.*

D'azur a cinq coeurs trois deux d'argent 3. & 2.

Argentea corda quinque, & inuersa duplici serie distributa, in solo sapphirini coloris, sunt STEVBLINGORVM in Bauaria. Marcus Gilbert.

Aureum cor, alis instructum perinde aureis, in conchyliata parmula, fuit tessera HENRICI DE VVINGAMIO, in Regno magnae Britanniae. Io.Guilelm.Angl.

Sata sine numero punicea corda, aut in laterculo scuti aureo, in quo sit leo cyaneus, ostro vngulatus & linguatus, sunt PROCERVM LVNEBVRGENSIVM. Io.Iacob.Chifflet.

Aut in solo argentei metalli, cum expicto ibidem leone atro diademato, sunt PROCERVM VEINNARENSIVM. Marcus Gilbert.

Aut in aureo scuti alueolo, supra quem incedūt pardini tesserarij leones tres, atque omnes cyanei, sed cum redimiculo lingua & falculis auratis, sunt tessera REGVM CIMBRORVM. Idem.

Aurea

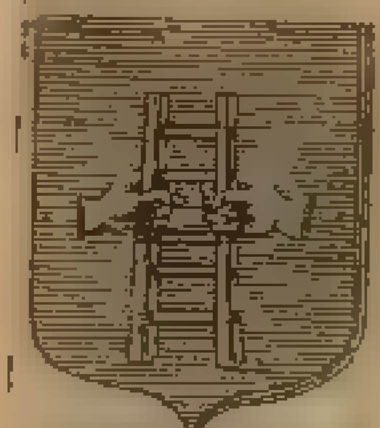

Aurea verò eadem corda, ita disper-
sa absque præfinito numero, in glau-
ca scuti areola, in qua pardini leo-
nes duo aurei progrediuntur, sunt
stemma Frieslandorvm. *Marcus Gilbert.*

Dextera bis repetita & aurea, in ve-
neti coloris alveolo, cum eius te-
trante, scutulis argenteis & cyaneis,
vermiculato, est Potierorvm in *Marcus Gilbert.*
Gallia.

Ad hæc argentea dextera, in scuti
areola ex transverso dirempta, & su-
perne punicea, inferne vero argen-
tea, est Domiacherorvm in Misnia. *Wappenbuch.*

At punicea manus, in valuulo scu-
ti argenteo, cum limbo merularum
coloris atri, est Bvchartiorvm: *Marcus Gilbert.*
Planqveorvm autem est manus *Idem.*
atra, cum eodem & valuulo & lim-
bo, in Gallia.

Manus duæ, quæ scalam argen-
team, instar pali tesserarij erectam,
arripiant in eiusdem luminis veneti
laterculo, sunt Steigerorvm in *Idem.*
Misnia.

A deux mains d'or en chef, & une en pointe.

Manus aureæ tres, in muricata quidem parmula, sunt COLIBEAVXIORVM, & in ea parmula cyanea, sunt CHAMPAGNEORVM, ac PERDRIELIORVM + BAVBENYORVM: in atra verò eadem parmula, sunt HARATTEORVM, & SAINCT-LAVRENTIORVM in Gallia.

Marcus Gilbert. *Idem.* *Idem.* *Idem.*

Totidem argenteæ, nunc in solo scuti sabuleo, sunt PIENCOVRTIORVM in Gallia, nunc in eo scuti solo puniceo, sunt ELBELIORVM in Silesia.

Idem. *Idem.*

Puniceæ tres manus, seu in aurata parmula, sunt SASLEORVM, seu in parmula eadem argentata, sunt HARENVILLIERORVM in Gallia.

Idem. *Idem.*

Atræ manus totidem, in eiusdem metalli laterculo, sunt in Gallia rursus GOVLAERIORVM: *Marcus Gilbert.*

Tres item ferro munitæ, & in pugnum compressæ manus ex chalybe, in atro scuti cæruleo, sunt in Gallia item BRANDEFERREORVM CHASTEAVFORTIORVM in Normandia. *Idem.*

Brachium armatum argenteum, anulum præferens eiusdem metalli,

intra

Martin. Gilbert. intra cæsij coloris areolam, est Schonenbeckerorvm in Brunsvvigia.

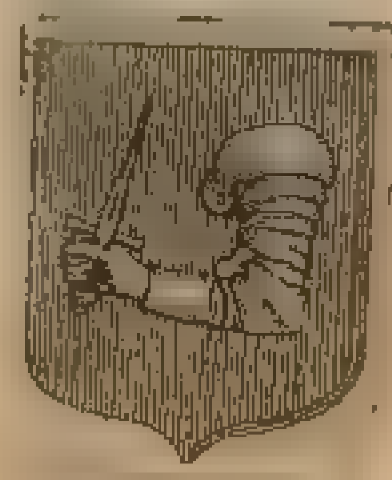
Brachium adsimile, flosculos tres aureos gestans, in parmula rubenti, est Dondorficorvm in Franconia. *VVappenbuch.*

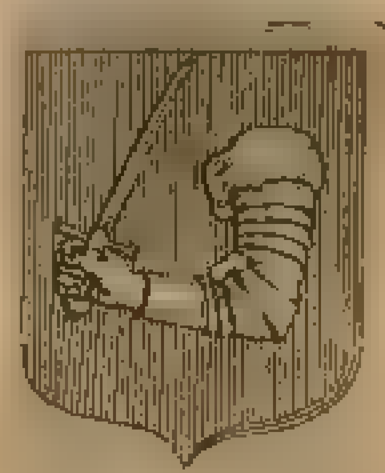
Brachium argenteum, instar inversi cantherij reflexum, cum aurato lilio, in eadem parmula rubenti, quaternis auratis nummis Byzantiis insita, est Chastelierorvm in Aremoricis. *Martin. Gilbert.*

Brachium armatum cum flagello, in scuti cyaneo valuulo, quem instita punicea cingit, vtrimque munita laciniolis aureis, cum altro supernè aureo, est, in Piceno familiæ Pallottae. *Alphons. Ciacon.*

Brachium adsimile cum sica, in parmula ostro saturata, est Mvntzerorvm in Misnia. *VVappenbuch.*

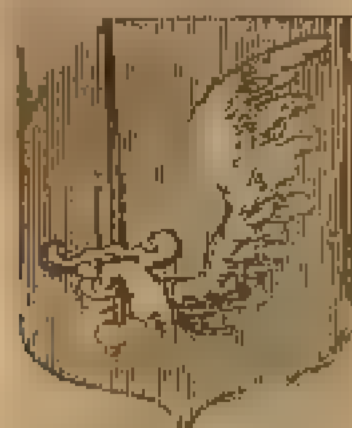

Aureum stricto gladio, in eiusdem coloris laterculo, est Iordanorvm in Silesia. *Martin. Gilbert.*

Bra-

Brachium aliud, purpureo panno vestitum, & caput apri sabuleum gestans, in lutea scuti areola, est Michelsdorfiorum in Silesia. *Marcus Gilbert.*

In purpurea parmula, brachium alatum aureum, gladioq. instructum argenteo, est familia Manuelis in Hispania, & tribuitur etiam Belmontis a Campo, *Alphons. Lopez.*

Brachium vestitum hermionico vellere, pictamq; in apice scotario cyaneo, cum eiusdem velleris dexiocherio, pendulo supra ceteram scuti regionem auro illusam, est Villarsiorum in Gallia, & fuit Martini II. Pont. Max. *In Iacob. Chiffl.* *Alphons. Ciacon.*

Brachia tria, auro manicata, & quæ flexis cubitis, more pugilum, videntur ictum validum interminari, in miniato scuti alueolo inuicem iuncta, sunt Tremaineorum in Regno magnæ Britanniæ. *In Gulielm. Aug.*

Pes sabuleus, læuis balteis argenteis virgatus, in eiusdem metalli valuulo, est Echartiorum in Bauaria. *Marcus Gilbert.*

Coxendix natiui coloris, flexo poplite insistens, in vertice scutario puniceo, cum ima scuti regione, balteis sex, partim argenteis & partim prasinis lemniscata, est familiæ COSSAE in Vrbe Parthenopæa. *Alphons. Ciaccon.*

Humana tibia ocreata argêtea, cum calcaribus sui coloris, in coccinea scuti areola, est KOLBSHEIMORVM in Alsatia. *Marcus Gilber.*

Tibiæ tres reflexæ, ocreatæ ferro, & munitæ aureis calcaribus, in parmula cinnabari expicta, iunctæq. in medio eius, sunt KVBENSTEINIORVM in Franconia. *Wappenbuch.*

De Gueulles à trois membres, bottées d'hermine, esperonnées d'or, s'entretouchans par le hault des bottes au point d'honneur.

Eædem ocreatæ aluta hermionici vel eris, item cum aureis calcaribus, in fucata rursus minio parmula, sunt STVARTII Comitis Buchnanorum, Galliæ Comestabilis. *Marcus Gilber.*

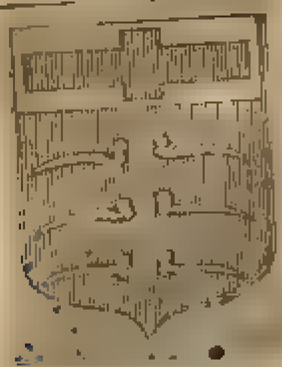

Aurea duo emortui hominis ossa, decussatim commissa, & simul aurea quatuor lilia, in sapphirini coloris areola, sunt familiæ GATTINARAE in Insubria. *Alphons. Ciaccon.*

Ossa

Ossa totidem argentea, quae Crucem ordinatam referunt, in clypeo tesserato pullato, sunt PAINESIORVM in Regno magnae Britanniae. Io. Guliel. Anglo

Costae argenteae sex, loco trium fasciolarum distributae, in parmula côchyliata, cum eiusdem coloris Cruce, in argenteae scutaria coronide, sunt familiae CORTEREALIS in Lusitania: sine Cruce autem sunt ibidem familiae A COSTA.

M. A. ex Musaeo Romano.

Idem.

Postremò, vt eas, quas recensui hactenus, icones humanas, honoris ergo, in tesseris nostris etiam, excipiant coronae: semi-cyanea & semi-aurea corona, in bipartita ab summo parmula, & in semisse dextero aurea, cyaneaq; in semisse laeuo, est familiae CORNARAE Venetijs. M. A. ex Musaeo Romano.

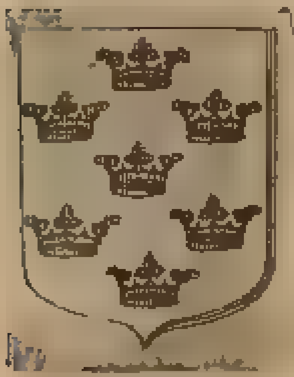

Coronae aureae tres, in alueolo coloris veneti, sunt tessera Regum GOTHORVM. Io. Iacob. Chiffl.

Sex item aureae coronae, loco limbi, cum interposito aureo balteo, in muricata parmula, sunt tessera ALSATIAE. Idem.

Sept

Septenae puniceae, in solo argentei metalli, fuerunt olim stemma VICECOMITVM Mediolani. *Andreas de Ryc.*

Sertum ex rosis argenteis, in scuti aruo puniceo, est KRANTSIORVM in Franconia. *Marcus Gilbert.*

Laureae corollae duę aureae, circa balteum coccineum, prasino trimontio instū, & munitum vtrimque lacin.olis aureis, in caesio scuti alueolo, sunt in Italia familiae A MONTE. *Alphons. Ciacco.*

Frondeae tres aureae corollae, loco pali tesserarij, in eiusdem coloris caesij laterculo, sunt familiae TORTAE in Vrbe Parthenopaea. *Pallant Monte.*

Thyrsus argenteus, quem vitis, eiusdem metalli pampinis & botris instructa circumuoluitur, in furui coloris parmula, est in Gallia familiae VIGNOLLAS. [illegible]

 Deni-

Denique vt pij Godefridi memor finiam sanctiore alia, & prorsus Heroica corona, spineæ corollæ quinæ, atri coloris, in argentei metalli alueolo, sunt MEAVXIORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

De Scutulis insititijs. Cap. LXVI.

SOLITARIA si fuerint scutula hæc aduentitia, collocari in medio areæ solent; qui locus à Fecialibus sedes honoris appellatur.

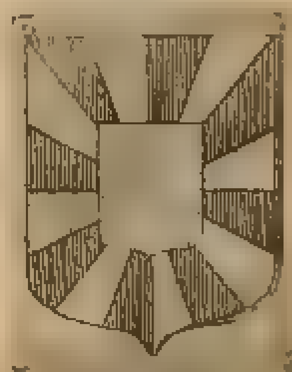

Aureum eiusmodi scutulum adscititium, in maiore cyanea parmula, fuit AEGIDII COMPENDIENSIS in Gallia. Philibert Monet.

D'azur à vn escusson d'or, vuide, au canton d'argent.

Idem adhuc scutulo alio minore argenteo impressum, in adsimili alueolo, est BREZEORVM MAVLEVRIERORVM pariter in Gallia. Marcus Gilbert.

Aureum rursus, in parmula sex ac denis trigonijs pinnulis, argenteis puniceisq., descripta, est BECOVREORVM perinde in Gallia. Idem.

Argenteum leunculo puniceo insitum, in punicea item parmula grandiore,

diore, est BELLINCIONIORVM Florentiæ. *Vincent. Borghin.*

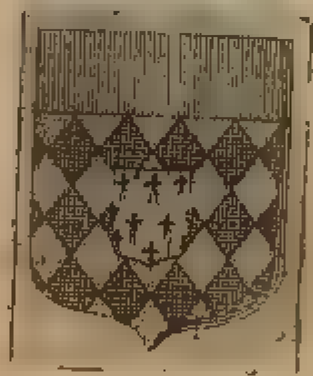
Puniceum in argenteo scuti maioris alueolo, est DROSTENIORVM in Vvestphalia, & GEROLSTEINORVM ad Rhenum. *Wappenbuch.*

Puniceum denuò, in parmula obliquè quadrifariam dirempta, & partim auro, partim cyano illusa, est TIBERIORVM Lucæ in Etruria. *M. S. in museo Romano.*

Scutulum idem puniceum, in pellita vellere hermionico parmula laxiore, est HVLGREVEORVM in Regno magnæ Britanniæ.

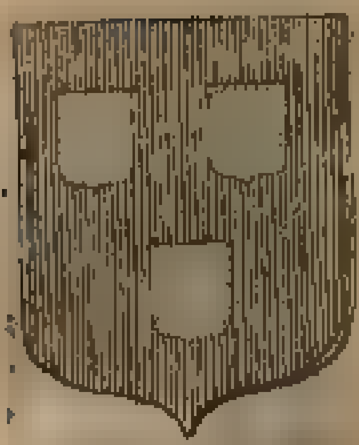

Le champ d'or & de sable à l'escusson en cœur d'hermines, au chef de gueulle.

Vel hermionicum scutulum ipsum, in area plinthidibus aureis furuisq; scutulata, cu puniceo fastigio scutario, est FOVQVEORVM DE CHASTELLONEO in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Aurea tria insititia scutula, in punicea coronide parmulæ argenteæ, sunt SAINCT-VRAINORVM in Gallia. *idem.*

Et in parmula minio expicta, sunt ibidem familiæ A MONTE SANCTI IOANNIS.

Marcus Gilbert.

Totidem argentea, in eiusdem coloris parmula, sunt CHARNIORVM, & VASSEMAREORVM in Gallia.

Io. Iacob. Chifflet.
Marcus Gilbert.

Vel ipsa tria scutula punicea, in latercul o argentei metalli, sunt ABEVILLEORVM in Gallia, HAYEORVM in Scotia, & RIBAV-

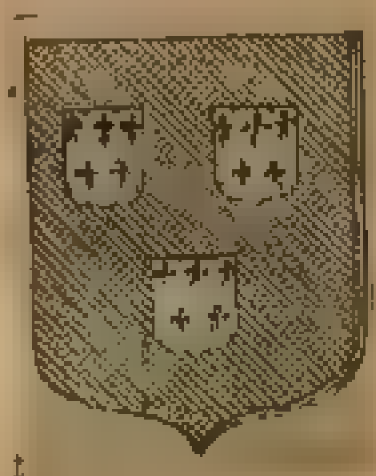
Insignia [illegible] Regis [illegible] Fa[illegible] Marcus Gilbert.

PREORVM dictum in Gallia.

Tria cyanea, in crocei nitoris parmula, sunt ABLEINGENIORVM in Suevia.

Wappenbuch.

Totidem aut ex aluta hermionica, in smaragdini coloris areola, sunt PRESTREORVM in Armoricis.

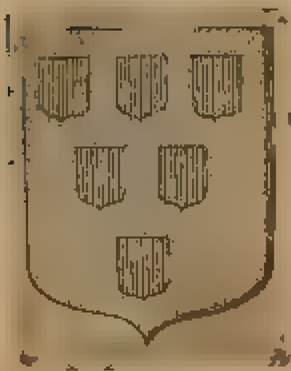
Marcus Gilbert.

Aut ex vellere cymbalite, cum limbulis puniceis, in lutei nitoris alueolo, sunt FONTAINEORVM in Gallia. *Idem.*

Sex

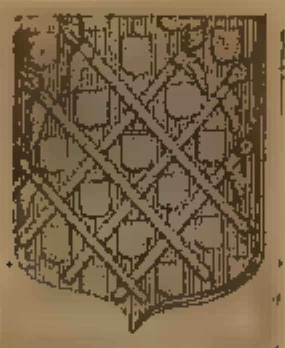
D'or a six escussons de gueules. 3.2.1.

Marcus Gilbert. Sex punicea eadem scutula, in lutea rursus parmula, sunt MATHEFELONIORVM in Gallia.

[illegible] Septena coloris prasini scutula insitiua, distributa circa oram extremã areæ argenteolæ, in qua sit leo puniceus, sunt PARDAILLANIORVM in Gallia.

Scutula eadem, absque præfinito numero aureaque, in parmulæ puniceæ; vel quæ sit lanceis sex aureis cancellatum commissis irretita, sunt TARTONNEORVM in Gallia. Marcus Gilbert.

Vel quæ sit auro clathrata, sunt item in Gallia TENPIERRORVM. Idem.

Iam de his scutulis insititijs, icone alia impressis, generatim duntaxat loqui me oportet. nam ea singillatim referre, esset propemodùm omnia illa repetere, quæ hactenus tam operose ac fusè, per formas rerum varias, expoluimus. Pro re comperta sit; in sede honoris, hoc est in corde ipsius parmulæ, intra eiusmodi scutula, semper stemma gentilitium proprium figurari, in semissibus vero, aut tertiantibus, aut nidulis areæ frequentioribus pingi, seu affinitatum, seu ditionum alias tesseras, pro familiæ gloria, quæ isthæc decora complura, in gentilitia icone sua consueuerit circumferre.

Fit tamen aliquando, vt quia excellit admodum, vel coniugis nobilitas, vel ditionis alicuius hæreditariæ conditio, huius potius medio loco stemma inseratur.

Hoc est certius multò, quã quod Fecialium nonnulli tradunt, nempe in sede honoris scutula hęc gestari: cum quis sortitus coniugem fuerit hæredem, vel vnius principatus, vel maximè opulenti patrimonij, extincto

cto ex prosapia sexu nobiliore.

Quin etiam insinuauerim hoc loco, neque illud certum, aut saltem vsu receptum videri, matrimonia videlicet ordinaria, seu simplicia (vt vocant) exigere; vt Viri Vxorisq; tesseræ gentilitiæ, intra semisses parmulæ ab summo diremptæ exarentur. At ea connubia, in quibus vxoresq; præter dotem, conferunt stabilem & mansuram hæreditatem, exigere potiùs, vt repetitæ in tetrantibus amborũ coniugum icones gentilitiæ circumferantur. Videlicet tum hæc, tum alia id genus multa, aut ex consuetudine regionum, aut ex nobilium ipsorummet arbitrio pendere solent; quod alibi nos commodiùs ostendemus.

De guttatis sigillis tesserarijs. Cap. LXVII.

EXEGIMVS iam tesseras integras, quas appellant, seu primigenias, quarum nempè vsus penes ipsos primogenitos, & posteritatem eorũ esse solet. Secundogeniti & liberi alij [illegible] natu minores frangere illas consueuerunt, in externis aliquot præsertim regionibus; nec eas vsurpare, nisi cũ nota aliqua diminutionis.

Quam sit priscos eiusmodi ritus, haud ita facilè coniici ac definiri potest. In Gallia peculiariter, cœptum id affirmant aliqui, Regnante Sancto Ludouico. Alij hoc repetunt, aut ab ætate ac Regno alterius Ludouici; aut ab anno DCCCLXX. tũc enim Robertus primus Comes Andegauesis perhibetur, limbo puniceo, tes- Paradinus

seram Regum Galliæ (vt formula vtar Fecialium) fregisse.

Porrò in ijs ordinandis diminutionum symbolis, intra liberorum complurium gentilitias tesseras, ad discrimen posteritatis eorum, existimat Bartholomæus Chassanæus id seruari debere; vt secundogeniti pedatum sigillum, tertiogeniti marginem simplicem, hoc est also lumine, aut metalli, aut coloris perfusum, quartogeniti marginem eũdem cum aliqua varietate, nempe aut striatum, aut crispatum, aut dentatum, aut insutum nummis Byzantiis. alij posteriùs nati, vectes aut clabulas, appendicis loco, adpingant.

At in Britanniæ Regno Feciales tribuunt secundogenitis addititiam lunulam, tertiogenitis merulam, similemque hirundini auiculam, quartogenitis stellulam, annolum quintogenitis, sextogenitis lilium.

Marcus Gilbertus Deuarennius iudicat, parum esse consentaneum; velle in iis certum ordinem statuere: ac filiis natu minoribus potestatem facit, aut e Cælo sidera, aut icones quasuis alias, ex corporatis mundi rebus, in tesseras suas transferendi. Modò illud imprimis caueatur, ne color in colore, & in metallo metallum esse deprehendatur.

Fatetur tamen, quia vsitatæ imprimis notæ diminutionis videntur esse, aut fasciolæ segmentatæ, aut vectes & clabulæ, aut limbi tesseracii: posse in his discrimen poni. Ita vt fasciola tribus laciniolis pendula secundogenitis, tertiogenitis dirempta laciniolis quaternis detur, & sic deinceps. Clabulas etiam aliis onerent iconculis: ac limbos pariter nũc striatos, nunc angulosos, nunc tessellatos,

latos, nunc inustos alijs sigillis efferant ij, qui sunt natu minores liberi.

Notat verò idem Marcus Gilbertus Deuarennius, olim antequam Reges Galliæ posteris suis, quibus haud obuenerat gloria & prærogatiua primogenitorum, regiam tesseram liliorum aureorum, in alueolo smaragdini coloris, cōcederent permitterentq, discrimine aliquo, vt dixi, frangendam, eos monumentum hoc saltem regiæ prosapiæ retinuisse, vt in tesseris proprijs (siue eas ab vxoribus, siue a ditionibus suis acciperent) iubar saltem præseferrent eius vtriusq. luminis; hoc est tum aurei metalli, tum sapphirini coloris, petitum videlicet ex regia tessera. Quo pacto ait, REGES AVSTRASIAE balteos sex aureos & cyaneos; aureas & cyaneas scutulas REGES SVESSONIENSES; fusos aureos cyaneosq; REGES AQVITANIAE; laterculos aureos, in scuti valuulo cyaneo, Reges AVRELIANENSES, & perinde Proceres alios, ab Regum stirpe oriundos, habuisse pro icone gentilitia propriæ posteritatis.

Sed vt singillatim agam hoc loco, de segmento tesserario, pendulis laciniolis dirempto: de eo mihi hæc videor posse statuere: pingi nimirum latitudine, quæ nonam totius areæ partem non excedat, atque imos pedes habere paruos, seu aliquanto laxiores. Itaque quia sedes eius est suprema portio ipsius areæ, quā caput scutarium appellauimus, collocabitur ad amussim artis nostræ tesserariæ; si cum sit medio loco eiusdem scutarij capitis, tantumdem spatij supra se reliquerit, quanta est ipsiusmet latitudo: & infra se item tantumdem spatij occupet, pendulis pedibus suis. *Lambel.*

Quoad longitudinem verò, haud attingit fines extremos parmulæ, sed vtrimque abest perinde, atque abest superne: atque hæc est ordinaria eius conformatio. Si aliquando tamen fuerit perpetuus eius tractus, desieritq; cum vltima ipsius parmulę ora, id exprimi debet, in eius descriptione, & a Fecialibus fieri hoc etiā verbis conceptis, existimat Marcus Gilbertus Deuarennius. *Lambel mouuant du chef de l'escu.*

Qui præterea insinuat, ita peculiariter figurari fasciolas istiusmodi plurifariam pedatas, in tesseris gentilitijs Nobilium Regni magnæ Britanniæ. Neque profecto aberrat; quia non aliter eas pingit, in paradigmatis suis, Ioannes Gulielmus. *Parte 4.* *Sect. 6. cap. 6.*

Ceterùm est aliquando tripes hoc segmentum, aliquando scinditur in quatuor, aut etiam in quinque laciniolas: & cum fiat frequentius ex colore, fit interdum etiam ex metallo: atque adeo imprimitur sæpenumero iconculis alijs, ad nouum adhuc & maius familiarum discrimen.

Nec metuere oportet magnoperè ab ea Fecialium lege, qua videlicet cautum est, ne metallum sit supra metallum, neue supra colorem sit color. nam signa hæc addititia, censentur minima quædam esse: atqui vt vulgò circumfertur, *de minimis non curat Prætor* in Tribunali etiam rei nostræ tesserariæ. Marcus Gilbertus Deuarennius tamen, religiosior pro ea Fecialium sanctione, has pedatas trabeculas, plerumq. puniceas, in cyaneis parmulis Procerum Gallorum, excusat vel ideò: quia refertæ sunt parmulæ ipsorum auratis lilijs: vt proinde supra florum eorumdem

tum sem metallum insistere videantur trabeculæ coloratæ potius, quàm supra valuali, seu areæ colorem. Quod si nonnumquam in eis dumtaxat tria spectantur lilia, & trabecula eadem ab omni parte supergreditur colorem cyaneum, factum id ait posterioribus sæculis, & mansisse quod multo ante inductum fuerat, quando erant ij flores sine numero, in tessera Regum Gallorum. Sic ipse, neque equidem abnuerem, nisi ægrè aut vix hoc posset accommodari gentilitijs tesseris multorū Nobilium, qui in coronide scutaria, vti paulo post referam, has laciniolas quadrifariam pendulas & puniceas supra cyanum gerunt, eisq. includunt & continent tria aurata lilia, olim schema partium Guelpharum.

Sed vt tandem vsum huius dentati tigilli consideremus in ijs, quos interfuit a Primogenitis ea nota discriminari,

Io.Iacob. Chiffle. PARTHENOPAEI ac SICVLI REGES trifidam laciniolam ex ostro, in Gallicis lilijs habuerunt, quemadmodum & DVCES ANDEGAVENSES. Marcus Gilbert.

COMITES verò ARTHESIAE, in laciniolæ dentibus, castella aurea nouena insuper delinearunt. Io.Iacob.Chiffle.

AVRELIANENSES DVCES argenteam adamarunt fasciolam eamdem segmentatam: Marcus Gilbert.

In eius autem singulis segmentis, lunulas puniceas prisci COMITES DE ANGOLESME adpinxerunt. Idem.

Atque

De France au lambel d'hermines.

Atque adeo ex aluta Pontici moris, segmentum hoc tripes pararunt Vexini Comites, ex quibus est prosapia Pontoiseorvm. Marcus Gilbert.

D'Angleterre au lambel d'argent ... du chef.

Perinde tesserã Regum magnæ Britanniæ Edoardvs Princeps Caleti fregit guttato argenteo tigillo: quemadmodum etiam Georgivs Dvx Clarentiae, ac Thomas Dvx Langastrensis. Marcus Gilbert. Idem.

D'Angleterre au lambel d'argent de trois pendants, chacun chargé de trois annelets de sable.

Edoardvs autem Yorkae Dvx, pedatũ hoc tigillum argenteum, atris annellis tribus præterea distinxit. Marcus Gilbert.

Haud aliter tesseram Dvcvm Lotharingorvm Gvisii Proceres onerant, pedato asserculo puniceo; cui puniceam prætextam adjicitur etiam Bovii Dynastae. Idem. Idem.

De Lorraine au lambel d'azur.

Cyaneũ vero eũ asserculam habẽt, in illa tessera, Dvces Mercoevrii. Marcus Gilbert.

Prolixior esset census eorum, qui tesseras habent, hoc pedato tigillulo diminutas: de quo illud etiam insinuauerim, ipsos utrumque primogenitos, quamdiu parens eorum superstes fuerit, ac Regni, seu Principatus administrationem prouidentiamq. retinuerit, obsequij & venerationis ergo, abstinere ab integra solidaq. prosapiæ suæ tessera. Nec aliter admisit ad militiã Torquatorum Equi-

tum aurei velleris Principes Hispaniæ, dum Parentes eorum Reges viuerent ac rerum potirentur, nec unquam aliter, quàm cum hac laciniola trifariam diremptà, in eius Ordinis albo, describi tesseras suas voluerunt: vti refert Ioãnes Iacobus Chifletius, *In catal. Equitu eiusdem Ordinis.*

Ceterùm singularis est trifida laciniola, aut argentea, cuius pedes dimidij tantum ostro sunt imbuti;

Aut punicea, in qua sit adhuc alia eiusmodi laciniola exilior aurea; quasi ea bis frangatur symbolũ prosapiæ. Prior fuit LEONELLI PLANTAGINETI, tertiogeniti Regis Edoardi III. eaque vlus est, vt frangeret regia insignia, tum Gallica, tum etiam Britannica. Posterior est LOOTIORVM DE AGYMONTIO in Belgio, quorum scutaria icon, est virgata fasciolis denis, aureis puniceisq. *In Gnod. Angl.* *Larth. Illustr.*

At sectus quadrifariam hic addititius asserculus, frequens est in gentilitijs tesseris cõplurium nobilium Italorum; qui eo nimirum puniceo inumbrant tria aurata lilia, in scutario vertice cyaneo. Porrò ea tessera manauit ad Italos, Florentiæ præsertim, cum in ea Vrbe ij, qui profitebantur partes Guelphas, Carolo Andegauensi auxiliares fuerunt, aduersùs Manfredum nothum, exauctoratum & Regno exutum à Clemente IV. Romano Pontifice. Carolus enim puniceo sigillo pedato distinxit, pro se posterisque suis Regibus Parthenopæis, regiam Sancti Ludouici, fratris natu maioris tesseram; cum in Italiam nostram, ad Regnum capessendum atque administrãdum immigrauit. Eam autem deinceps notam, tum ipse Carolus primus Rex, tum Rex Robertus alijq., cum lilijs tribus, auratis vt plurimum, & interdum etiam absque lilijs, concesserunt nobilissimis quibusq. Italorum, qui sunt sectati partes eorum simul, ac partes Guelphas. *Vincent. Borghin.*

Certè Vincẽtius Borghinus agnoscit, non ita paucos Florentiæ hoc decore ascititio fuisse inornatos: atque, Genuæ contra Aquilas addititias fuisse crebriores: quia plures familiæ in ea Vrbe partibus Gibellinis fauerunt, quàm partibus Guelphorum. Idem affirmare sit, & de Senensibus, & de Mediolanensibus: atque hoc testantur aduentitiæ Imperij aquilæ, in eorum tesseris, admodum frequentes. At Bononiæ atque in Vrbe Roma, quia diuisa erant ibi partium studia, hi tesseras Gibellinas, & hi tesseras Guelphas: hoc est, aut laciniolam puniceam quadrifidam, cum tribus auratis lilijs,

lijs, aut alterutrum saltem) vsurpauerunt.

Quod in rem nostram facit, ad quam vtique regredi par demum videtur: proposui iam, dum occasio ferebat, icones aliquot gentilicias, cũ hac nota primceræ laciniolæ quadrifariam segmentatæ, ne itaque sim prolixior, subdam vnum aut alterum adhuc eius paradigma.

Alphons. Ciaccon. Nempe fasciola hæc quadrifida ex ostro, cum floribus ex auro, seu in cyanea parmula, leone argenteo impressa, quem succingit balteus exterior puniceus: est familiæ NICOLINAE Florentiæ.

Seu in parmula eiusdem coloris, in qua sit buccina venatoria, ostro & argento duplici serie scutulata, auro munita, & vincta loro puniceo: est [illegible] POGGIORVM in Vrbe Roma.

Hæc autem obiter insinuauerim, produci cõgruè, ac pingi longiusculos pedes eius tæniolæ segmentatæ: quando sub ea contineri ac vernare lilia debent: & tunc fieri etiam paulò exiliorem tæniolam ipsam: ne videlicet extra fines emergat scutariæ coronidis, supremumq; ipsius areæ trientem excedere videatur.

Sola tamen hæc aurea tria lilia, bis repetita, sine sigillo inumbrante, in coronide scutaria, partim ex cyano, partim ex ostro, videas intra iconem gentiliciam, quã alibi descripsimus, familiæ VITELLESCHAE. Pag. 376.

Ad hæc quinquies pedatum sigillum tesserarium, puniceum quidem, videas in DAMPIERREORVM lutea parmula, insita leone atro, cum purpureo diademate. Marcus Gilbert.

Cyaneum verò, in parmula muricata, lemniscata vero ternis vaccerris ex vellere cymbalite, & aureo apice coronata; quæ est tesserata icon CHASTILLONIORVM SANCTI PAVLI in Gallia. *Marcus Gilbe.*

De Clabula, & de Stamine tesserario. Cap. LXVIII.

VECTIS, seu bacillus scutarius, forma teres, & eius tatum latitudinis, vt trientem baltei nõ excedat, hic inquam vectis, seu bacillus, etiam ipse a primogenitis, cum liberos natu minores, tũ eorũ posteritatem distinguit.

Exemplo erunt tesseræ Gallicæ, in quibus clabula tesserata punicea, modo est inter flores omnino intactos: atque hoc stemma est BVRBONIORVM. *Marcus Gilbert.*

Modò ex eis aliquos premit: siue illi numero impare, siue absque præfinito numero sint sati, in areola scuti sapphirina.

Marchiant

Sed enim est etiam varietas, in hac diminutionis nota. Nempe BVRBONII LA MARCHE, & BVRBONII VENDOSME eum vectem puniceum gerũt, inustum leunculis ternis argenteolis. *Marcus Gilbert.* Sic & BEAVMONTIORVM liberi natu minores, aut vectem hanc teretem & simplicem, aut striatum habent, aut etiam tessellatum. *Idem.*

Ceterùm hic tesserarius bacillus, aut pingitur breuior, ac deiunctus ab extrema scuti ora: aut pertingit ad vtraque latera eius: & is vocatur baculus perpetuus, seu extinctus; quia Fecialibus videtur, cũ area ipsa, quodammodo interire. *Baston pery, ou bande, ou brochant sur le tout.*

Ita

Baston componé d'argent & de gueules.

D'Orleans au baston d'argent.

Marcus Gilbert. Ita Evrevxii in Gallia regiam tesseram, liliis Francicis refertam, extincto eo scipione tesserario, scutulis argenteis & puniceis vermiculato, frangunt.

Idem. Pianoii autem, in Gallia perinde, fuste scutario coccineo imminuunt parmulam, instructam ordinario vellere cymbalite.

Etsi verò ex colore pingitur plerumq; bacillus hic tesserarius; congruè fit etiam ex metallo.

Ita Longvevilleorvm in Gallia gentilitium stemma est scutum Avrelianense, cum clabula ex argento: & vectes huiusmodi pariter existimari debent baltei, seu exiliores, seu etiã iusti modi & maiores, qui supra leones, aut aquilas, aut alias rerum icones inclinantur: fuerintque magna pars eorum (si origo spectetur) nota diminutionis, seu secundorum natalium. Marcus Gilbert. Idem.

Idem iudicium esto, de scutario flamine; linea videlicet diagonali, & ab dextero latere obliqua. Vsui enim est minuendę dignationi tesserę primarię.

Fit teres, & dimidio minor, quàm clabula, pertinetq; vsque ad parmulę ipsius vtraque latera.

Vt videre est in tessera Gallica, puniceo eo tesserario stamine diminuta.

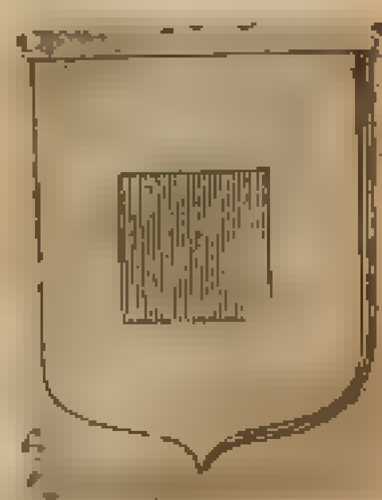
Verùm hæ quidem notæ sunt intra gloriam legitimorum natalium, nec thori vitium vllum indicant; siquidem fluunt ab dextero angulo. Secus si ducantur ab angulo sinistro, seu vectis, seu linea diagonalis: sunt enim semper argumentum spuriorũ natalium. Vt porrò iniuriosus nemini videar, nothæ prosapiæ indicem clabulam, seu stamen proponam tantùm in præsenti tessera; quæ fuit *Philibert. Monet* IOANNIS AVRELIANENSIS,

Spurij quidem, sed qui natalium suorum vitium excessit virtute: quando nimirum aduersus Britannos fortissime dimicando, cum Ioanna Aurelianensi, Virgine rusticula, sed celebri tamen Heroina, promeruit ob eos exactos ex Gallia vniuersa, vt Carolus Rex, huius nominis VII. permitteret sibi, ac posteritati, quæ est LONGVEVILLÆ DVCVM, per Francica lilia deinceps, ab dextero angulo, scipionem argenteum oblique traducere: loco liliæ coloris sui, quam ab angulo læuo, indicem spurij generis, antea in scuto Ludouici Parentis, Dynastæ Aurelianensium, habuerat.

Sed caueant aliqui, nimiùm imperiti rei nostræ tesserariæ; ne credãt ipsi, alijsuè persuadeant, balteos, & lemniscos alios diagonios, sinisteriore ductu exaratos, signa esse originis nothæ. Typi enim sunt honorarij; & comitantur decora iusti ac legitimi thori: præsertim quando latiores sunt, atque æquant ipsius areæ trientem.

Vt obiter alia probra, honorisque alias maculas, hac occasione expromam.

Quadrata maior tessella tribuitur ijs, qui ab hostis conspectu, pedibus prōpria non manu, resiliunt. *Tessera Gallica*

Scutum

Scutum breuius inuersum, intra scutum maius tesserarium, Virginis raptorem infamia aspergit.

Cum autem sint aliæ notæ, quæ aut nimiam iactantiam exprobrant; aut nimiam inertiã, præsertim quando prælium instat, aut contra hostẽ iam deditum nimiam sæuitiam, aut turpem fugam, aut mendacium, aut incontinentiam; eas missas faciens, præterire saltem non debeo perduellium & reorum læsæ maiestatis tesseram: quæ inuersa eis, & toto alueolo deuoluta tribuitur, adfigiturq; infamiæ monumentum.

Ioannes Galchio. Exemplo sit tessera illius, qui Caletum maritimam Vrbem, fidei suę cõcreditam, ab Edoardo III. Britannorum Rege, prodidit acceptis vicenis millibus Philippicorum.

Hi verò perduelles, siquidem nobiles Viri fuerint, exautorantur, ritu admodum grauiter: ab his nempe signis gentilitijs, hasta effracta, detractis violenter calcaribus, cauda equo abscissa, quassato in galeam eorum ense, conoq; galeæ in frusta diremptο & lacerato, vitiatoq; in pœnam tanti criminis sanguine, pro filijs & nepotibus, ex Regum ac Legum decretis æternis.

De limbo valauli tesserarij.
Cap. LXIX.

PRAETEXTAE gentilium tesserarum, quæ circa extremam scuti aream ducuntur, eamque omnino ambiũt (intra ipsos fines parmulæ tamen) inductæ sunt etiam ipsæ, distinguendis liberis natu minoribus, à primogeniti gloria, hoc est ab ea prærogatiua; ex qua potest solus, vt dixi, paterna insignia integra & sine variatione gestare.

Hanc prætextam perinde ij, qui sunt ex secundis natalibus, simplicem, striatam, scutulatam, pellitam, aut formis rerum alijs insitã, eo gerunt ordine, quo in lucem editi fuerunt. Neque est fere iuncula tesseraria vlla ex his, quas hactenus exposuimus, cuius iam forma reddi nõ debeat, in eiusdem prætextæ, seu limbi descriptione.

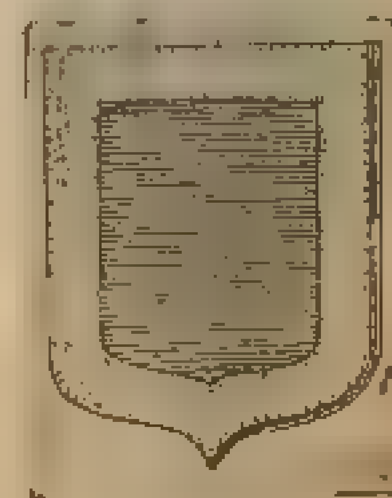
Latitudo eius quidem est sexta pars areæ, seu fasciæ baltei ue pars dimidia, neque hanc mensuram excedent margines priores simplices, paulo post a me delineandi. Alij debuerunt laxiores circumscribi, vt Sculptor posset sigilla in eis incidere, haud alioqui appaitura, intra nidulos arctiores angustioresq;: cum videlicet in hoc

in hoc volumine prodeant parmulæ ipsæ exiguæ admodum: nec enim spatia consentanea prætextis figuratis relinquerent, si lex ea Fectaham in ipsis iam seruaretur.

Quod spectat ad iubar eius, si scuti area fuerit ex colore, limbus dubio procul fiet ex metallo, vel secus. At si area ex colore sit, ac præterea iconem habeat ex metallo, nempe cantherium argenteum habeat, cum ipsa sit lita lumine cyaneo. tunc videretur consultius, limbum ex colore adpingere: quoniam ei proximè substernitur metallum. Nihilominus adhuc limbus esse posset ex altero metallo: nam in maiore saltem spatio areæ coloratæ, insistere limbi metallum videretur.

Sed & illud aduertere sit, limbos scutarios haud magnopere congruere gentilitijs parmulis illis, aut quæ figuras rerum plures atque dissimiles continent: aut quæ in sola coronide iconculas, seu lemniscos præseferũt. Ex quo genere postremo sunt clypeus tesserarius, aut HAENEBORVM, aut MOHLINENSIVM, aut LVDOVISIORVM. Obruerent enim, premerent tegerentq; limbi ea signa, quæ generis ac prolapiæ præcipuam habent ac necessariam significationem.

Cæterùm referam hoc loco plerumque solos limbos: & prætermittam interim apparatum interioris alueoli: tum quia, repetendo eadem, fortasse fastidium crearem. tum etiā quia, dum limbo adsimili (quod fit frequenter) familiæ plures vtuntur, cur eum vnius potius, quàm alterius adponerem tesseræ? tum demum quia hoc loco limbum imprimis, veluti solitariè, consideramus. Licebit cuipiam, limbos singulos ad suas tesseras referre; nam pleraſq; descripsimus in censu hactenus habito iconum gentilitiarum.

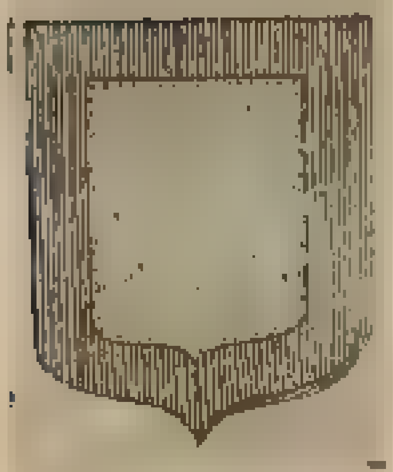

Aureus limbus est BAPSTENIORVM A BOLSENHEMIO in Alsatia. *Wappenbuch.* DONECKHORVM in Bauaria; *Idem.* RECHBVRGIORVM rursùs in Alsatia, & ibidem TRIBENBERGIORVM. *Idem.*

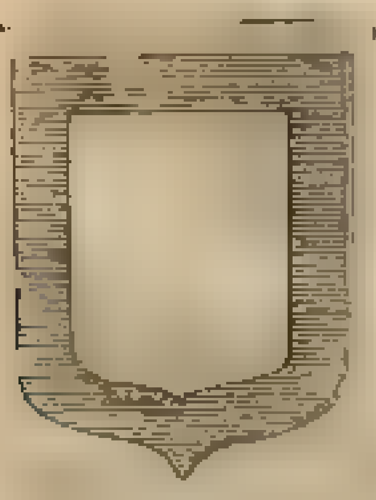

Limbus argenteus est HOLLANDIÆ *Marcus Gelkes.* familiæ, in Regno magnæ Britanniæ, & ibidem HVMFRYORVM DVCVM GLOCESTRIÆ. *Idem.* VVOODSTOKIORVMQVE. quis *Idem.* duo postremi, hoc argenteo margine frāgunt tesseram, eiusdem Regni magnæ Britanniæ. Sed & frangunt perinde, eo argenteo limbo, tesseram Regni Galliæ ANDEGAVENSES. *Io. Iacob. Chiflet.*

Puni-

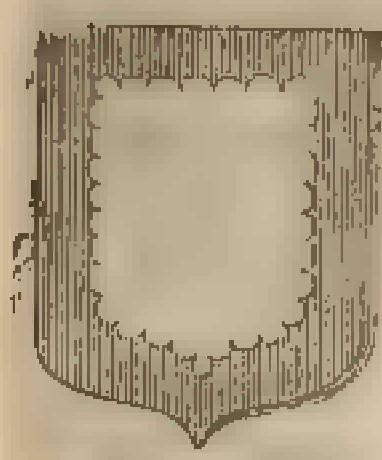
Marcus Gilbert. Puniceo margine vtuntur Barii Pierrefortii, Burbonii Carentii, Burgundiae Prisci Duces, Dammartini, atq;
Idem
Andreas du Chesn. Estampesii in Gallia, Hateib. du Betfo diae Duces in Regno magnę Britanniae, Pantevrei, & Richemontii, (circa pellitam parmulam Ducum Aremoricorum) Ratshenhausenii in Alsatia; Sancerrei (circa gentilitiā iconem Campaniae) Sickingenii ad Rhenum, Seelenii in Misnia, Suessonienses Comites (circa tesserā Burboniorum), Trimovillei Labregemontii, & circa Gallię regiam tesseram Valoisii.
Marcus Gilbert.
Idem.
Wappenbuch.
Marcus Gilber.
Wappenbuch
Marcus Gilbert
Idem.

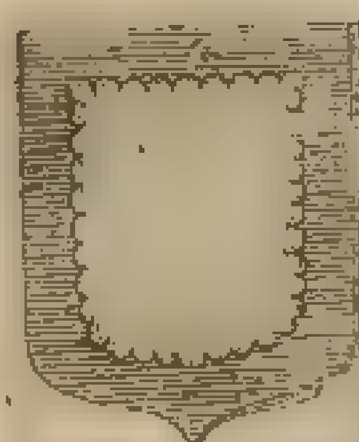
Marcus Gilbert. Cyaneus limbus est Alanorum, in stemmate Rhoanae prosapiae; Eltanorum Comitum Cornouallae, in tessera Regni magnae Britanniae; &
Idem.
In. Caroli. Chifflet. Neapoli Sanseverinorum, in symbolica icone familiae ipsorum, quae est fascia muricata, intra valuulum metalli argenteoli.

Margo striatus aureusq; est familiae Cossae, in Regno Parthenopęo; argenteus verò Biernasiorum in Belgio, & Escarsiorum Vauguioniorum in Gallia. *Alphons. Chacon.* *Marcus Gilbert.* *Idem.*

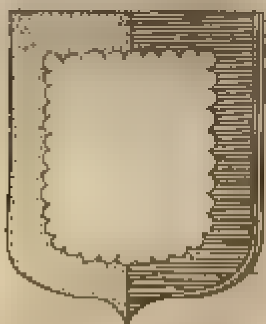

Idem striatus, & puniceus margo est Barryorum Procerum, in tessera Regum Gallię. *Andr. du Chesne.*

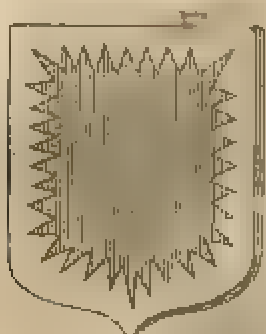
Striatus perinde ac cyaneos, est Merodiorum, in Aragonū Regio stemmate, & Nemovrsiorum, in stemmate Ducum Sabaudiæ.

Bordure engreslée parti d'or & d'azur.

Quem prætereà marginem canaliculatū, dimidium quidem aureum, dimidium autem cyaneum, Florentiæ habent Popoleschi, circa scuti alueolum argenteum, Cruce puniceâ signatum.

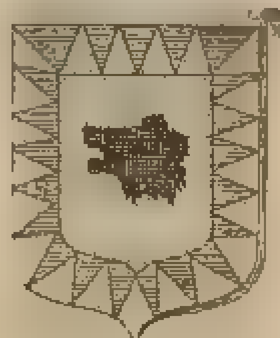
Vincent. Borghin.

Dentatus margo parmulę tesserarię, aut est vnius tātum luminis, ac dentes introrsum vibrat: vti argenteus, circa rubram scuti areolam, qui est Gralhiedorum in Regno magnę Britanniæ; puniceus Beaviorum & Baignavkiorum, circa Drevxiorum stemma. Et sabuleus Gavreorum De Fresinio, Genisaciorumque in Gallia.

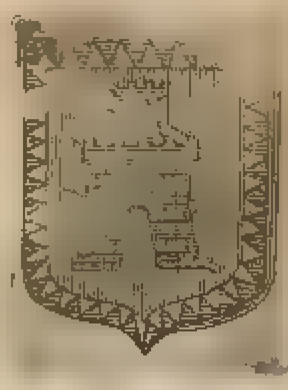
Io. Guild. Angl. *Marcus Gilbert.* *Idem.*

Aut lumina iungit coloris ac metalli, dentibusq; veluti repetitis & commissis asperatur. Quæ prætexta frequens est, in tesseris Italorum ac Romanorum præsertim. Saltem in Vrbe Roma multos recensere sit eiusmodi margines:

Vti ex dentibus, altera serie aureis, & altera cyaneis: qui tesserarius margo, circa alueolum scuti aureum, cum vrsi capite tabuleo, est Roccacciorum: Et cum manu natiui coloris, quæ fenos colles prasinos attinet, in alueolo eiusdem aurei metalli, est familiæ Bonaventvrae.

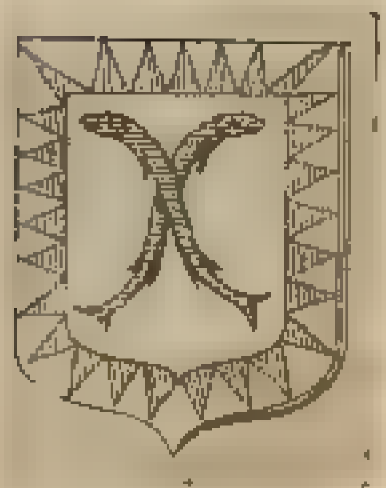
M. S. ex museo Romano. *Eadem.*

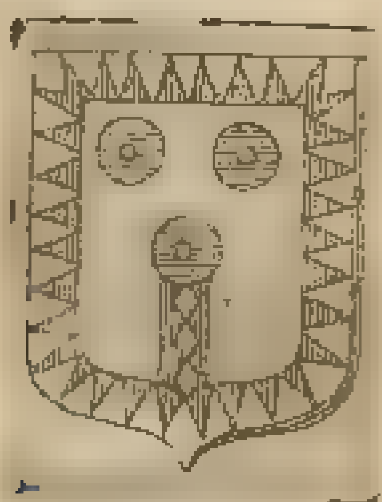
Vicissim ex dentibus, altera serie cyaneis, & altera serie aureis, est Alberinorum. & cum aureo leone, in cyanea parmula, est Macarotiorum.

M. S. ex Museo Romano. *Eadem.*

Ex

Ex dentibus argenteis & puniceis: cũ anguillulis duabus quidem cyaneis, decussatim traiectis, in area scuti argenteola, est familiæ ANGVILLARAE. *M. S. ex Musæo Romano.*

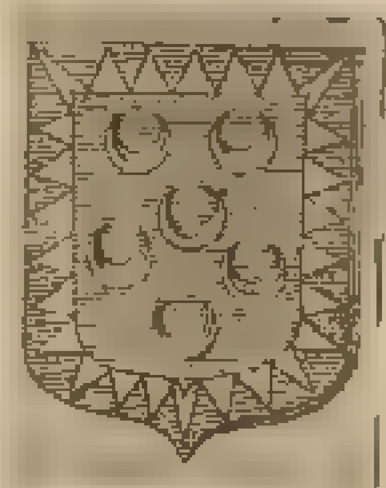
Et cũ tribus libis tesserarijs cyaneis, aureo Byzantino nummulo insitis, paloq; puniceo, sustinente libum tertium ac postremum, in quo insuper palo sint tesserulæ acutangulæ tres argenteolæ, est familiæ ASTALLAE. *Alphons. Ciaccon.*

Ex ijs dentibus cyaneis & argenteis, adsimilis margo, est familiæ CAVALERIAE, & familiæ GABRIELIAE, cum ternis argenteis lunulis, in solo luminis veneti, est VVLCAMINEORVM. *Alphons. Ciaccon. M. S. ex Musæo Romano. Idem.*

Ex puniceis aureisq; dentibus, cuspidatus hic idem limbus, est familiæ CRESCENTIAE. *Alphons. Ciaccon.*

Ex dentibus puniceis rursus, sed simul argenteis, est IACOBACIORVM, & LENIORVM; & FALCONIORVM pariter, sed cum aue tamen eis cognomine argentea, in laterculo scuti cæruleo. *Idem. M. S. ex Musæo Romano.*

De qua obiter prætexta, ex denticulis ita consertis, putem haud falsò dici; originem ei datam ex limbo vestium, seu Reginarum in Regno Parthenopæo, seu Regum etiam & supremorum Principum: vt esset argumentum honoris & patrocinij,

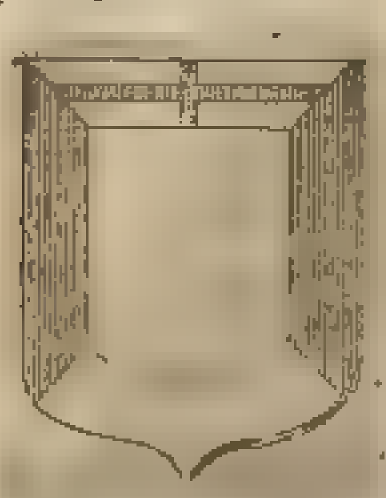
potius quàm nota secundorum natalium.

Haud tamen ideò inficias iuerim, huic viui pariter eos limbos esse potuisse: quo pacto BVRBONII DVISANTII in Gallia, BVRBONIORVM CARENCIORVM tesseram frãgunt, ora eiusmodi punicea, denticulis argenteolis asperata. *Marcus Gilbert.*

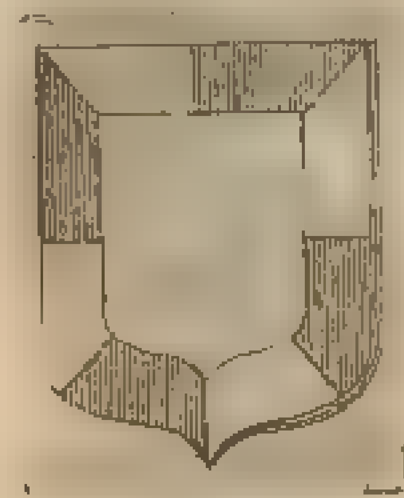
Bordure escartelee d'or & d'azur

Ad hæc margo quadripartitus, cum tetrantibus quidem auro & cyano, partim directè, partim ab latere intercisis, fuit AVBORVM Galliæ Cancellarij. Oppositi verò margini erãt tetrantes areæ, vicissim cyano & auro quadripartiti. *Philibert. Monet.*

Bordure escartelee en sautoir d'argent & de gueules.

At margo quadrifariam sectus, partitione diagonia seu obliqua, argentoque & cinnabari expictus, atque adeo cum eiusdem coloris Cruce, impressa in supero eius tetrante, est COMITVM DE PALMA, seu familiæ PORTOCARRERAE in Hispania. *Alphons. Lopez.*

Bordure esc. artelee contre escartelee.

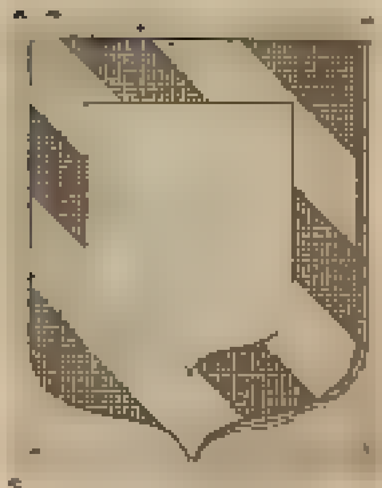
Limbus secundò quadripartitus, oppositus luminibus argentei metalli, & coloris punicei, cum leone atro quidem, aurea corona redimito, intra parmulam alterius metalli, est familiæ VALENZVELAE in Hispania. *Consal. Argote.* Ex oppositis autem luminibus, aureis & puniceis, circa castellum aureum, ter in fastigio turritum, intra sapphirini coloris areolam, est item in Hispania familiæ DE AVALO. *Idem.*

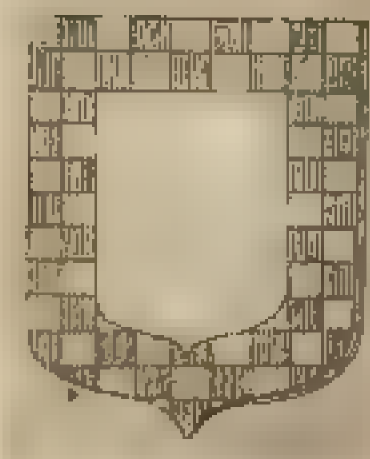
Margo tæniatus, institis oppositis, puniceis aureisque, fuit TANEQVII CASTELLI, qui a triclinio erat Caroli VI. Regis Galliarum. *Philibert. Monet.*

Bal-

Bordure bandée.

Bordure eschiquetée a deux traicts.

In Gulielm. Angl.

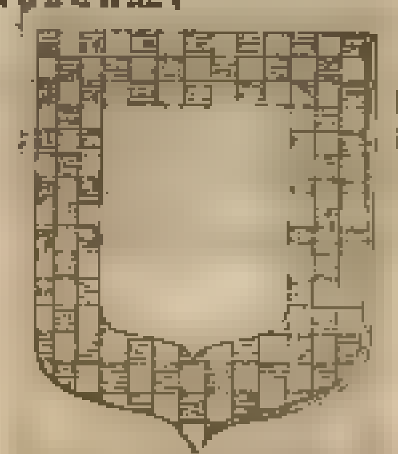
Balteis autem, atris argenteisq., exaratus limbus tesseratius, FELDORVM est in Regno magnę Britanniæ.

Bordure componée.

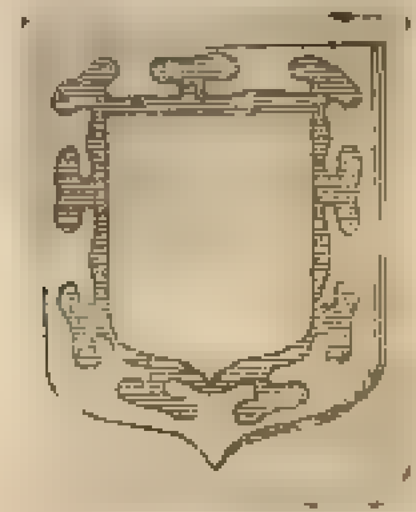
Fit limbus quoque, aut ex quadris orthogonijs maioribus, nunc aureis & furuis, circa valuolum senis, eius vtriusque coloris ac metalli, fascijs tæniatum; & hoc est stemma SEVEORVM in Gallia. *Marcus Gilbert.* Nunc argenteis & puniceis: quem limbum, circa regiam Galliæ tesseram, habuerunt postremi DVCES BVRGVNDIAE; *Idem.* & habent EVREVXII. *Idem.* Nunc argenteis furuis, & simul cyaneis: atque is margo symbolicus, circa regiā tesseram Britanniæ, est BEAVFORTIORVM in eodem Regno. *Idem.*

Nunc limbus fit, ex ijs scutulis minoribus & frequentioribus, seu duplici serie tesserularum, nunc aurearum & puniceatum: atque hic margo ambit tesserā GIRONEORVM, *Consal. Argote.* & GISNEORVM in Hispania. *Idem.* Nunc aurearum & cyanearum: atque hic limbus, circa scuti laterculum aureum, tribus puniceis instītis virgatum, est item in Hispania IALANORVM. *Marcus Gilbert.* Nunc argentearum & coccinearum: quæ ora, circa parmulam argenteam, consitam in decussim lilijs quinque cyaneis, est ibidem ARZEORVM. *Consal. Argote.* Nunc argentearum & cyanearum: quæ est prætexta iconis gentilitiæ, familiarum MEXIAE, *Alphonsus Lopez.* CARILLAE & ROXAE, rursus in Hispania. *Idem.* Nunc aurearum & sabulearum, quæ prætexta ibi est familiæ PAÇECHAE. *Idem.*

Seu

Seu fit triplici versu earumdem tesserularum, cuiusmodi limbum proponit, ex auro & glasto, Ioannes Gulielmus. Soll. l. c. 5.

Bordure nuagée.

Nubes quoque interdum videas, intra hos limbos cogi: qualis est margo nubilosus FVRSTENBERGIORVM, argento & cyano illusus, atque etiam SCHAVVENBVRGIORVM in Alsatia. Ex cyano autem & auro, est BREVNINGIORVM in Suevia.

Io. Iacob. Chiffl.

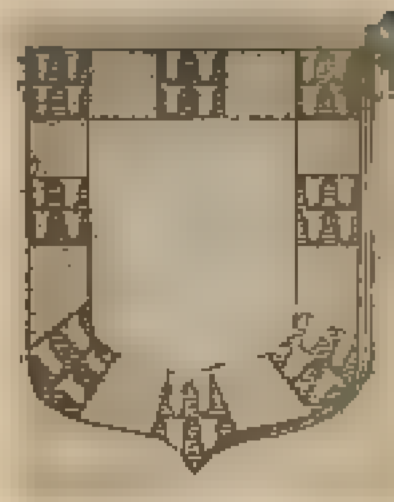
Wappenbuch.

Idem

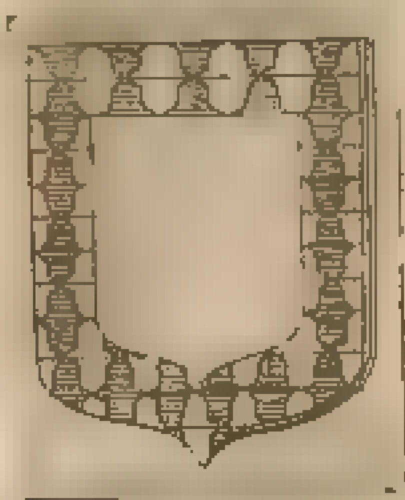
Bordure de vair.

Aliquando fit ex vellere petasite ordinario, nunc diffuso in vniuersum ambitum eius, quem etiam limbum refert Ioannes Gulielmus: Soll. l. cap. 5.

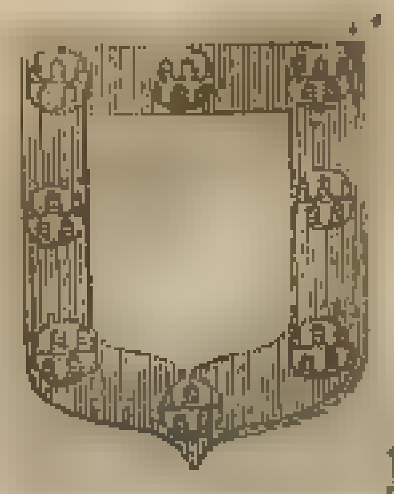
Bordure componee de vair, & d'or.

Et nunc fit ex eo, intermixto quadris maioribus aureis: atque is limbus est familiæ CACERESOLIS, & familiæ NORONNAE in Hispania. Alphons. Lopez.

Bordure de vair affronte ou de vair contre vair.

Nunc etiam constat, ex oppositis petasis: atque hic margo fuit GILBERTI, Gallicis Castris Præfecti.

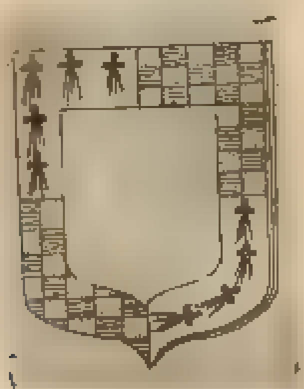
Nunc limbus puniceus est, cótinetq; pellitos globos octo, ex auro & cyano, circa parmulam argenteam, in qua

Conſain. Argent. qua eſt luna inuerſa, auro & ſabulo ſcutulata: quod ſtemma eſt Hiſpali familiæ MENDOZAE.

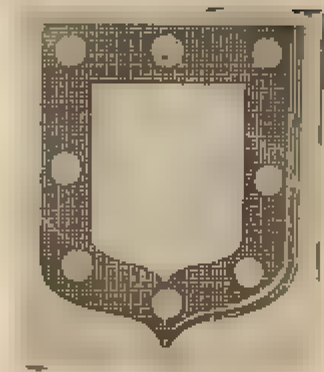

Bordure d'hermines

Fit perinde limbus, ex murina diphthera, nunc toto eius tractu aſſuta: atque is eſt in Hiſpania familiæ AL-
Idem
Alphonſus Lopez. CAVAE, FROLAZIAE, GVSMA-
Conſai. Argent. NAE, HARDALAE, MANRIQVAE.

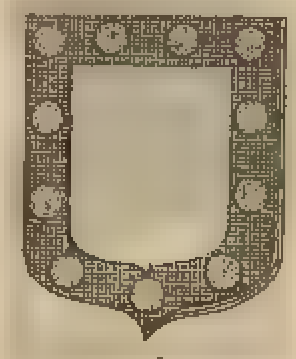

Nunc fit partim ex ea pelle, partim e ſcutulis aureis cyaneiſq; non vna ſerie commiſſis: atque is margo teſſerarius, quadrifariam ita ſectus, eſt apud Ioannem Gulielmum.
lib. 1. cap. 3.

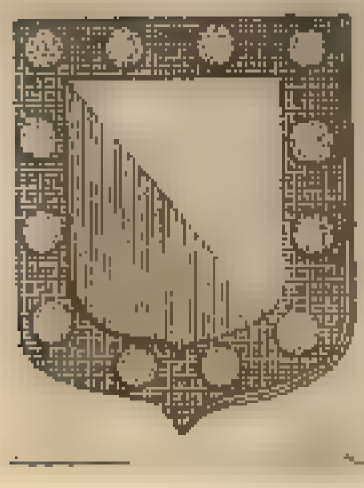
Bordure de ſable chargee d'huict beſans d'or.

Præterea implentur hæ ſcutariæ prætextæ typis alijs. Ex quo genere ſunt limbus ater, monetis octo aureis Byzantinis inſitus; atque is eſt BER- Io. Iacob. Chifflet.
GIORVM in Belgio, & in Gallia eſt HERVANORVM, circa locum ſcuti argenteum, faſcia punicea exaratum. Marcus Gilbert.

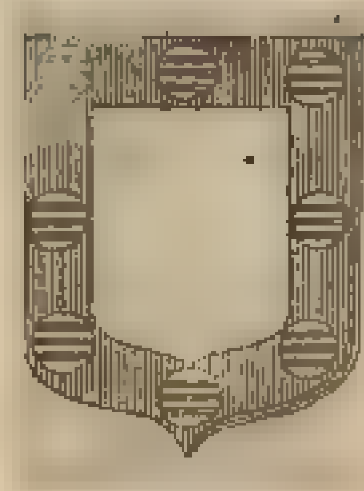

Vndeni aurei nummi Byzantini, in limbo perinde atro, circa ſolũ item argenteum, in quo ſit leo exſiliens puniceus, cum diademate, lingua, & falculis auratis, ſunt SEHERENBER- Idem.
GIORVM in Belgio.

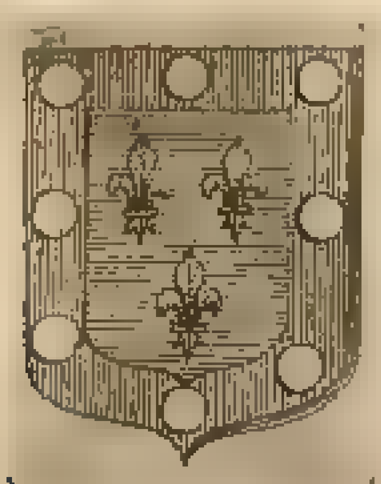
Et

Et bisseni, denuo aurei, sed in limbo atro, ambiente parmulam, diagonia partitione, argento & ostro, diremptam, sunt Bononiæ GOZADINIORVM. *Alphonf. Ciacon.*

Totidem, in limbo rursus puniceo argentei, ternis quidē fasciolis cyaneis vittati, circa valuulum cęruleū, quinis aureis stellis, decussatim distributis insitum, sunt CONSALVI DE MENA in Hispania. *Consaluus Argo.*

Argentei deinde ijdem nummi Sulthanini, & octoni numero, in margine quidem puniceo, circa regiam Galliæ tesseram, sunt DVCVM DE ALENZONIO; in limbo autem atro, sunt MONBOVRCHERORVM in Gallia; sed circa alueolum aureum, in quo sunt ollulæ tres puniceæ. *Marcus Gilbert.* *Idem.*

Ternis autem exarati palis puniceis, sūt in Hispania perinde, CATICORVM. *Idem.*

Bordure chargée de torteaux.

Nec liba pariter, in ijs limbis desūt: vti sena punicea in limbo argenteo;

cum

cum argenteo numismate, in scuti area punicea, quæ est tessera Sambrigliorvm in Vrbe Roma. *M. S. ex Musæo Romano.*

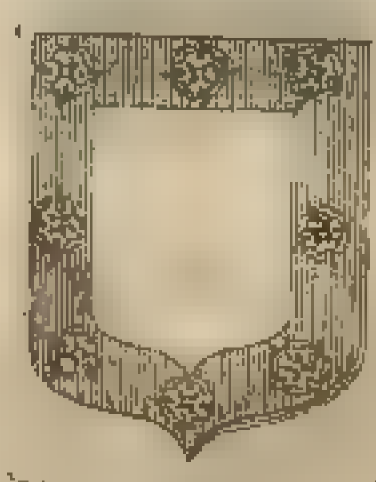
Virent insuper, & florent, & maturescunt in iis limbis multa. Vt trifolia prasina, in limbo inaurato; quem refert Ioannes Guilelmus. *Bell. 1. c. 5.*

Lilia octo aurea, in limbo cyaneo, & sunt Apellanorvm, Bolantiorvm & Monsalvorvm in Hispania. Totidem in puniceo limbo, sunt ibidem Yanezziorvm: cyanea vero, in limbo aureo, sunt in Hispania item Cornadorvm. *Alphonsus Lopez. Consal. Argot. Idem. Idem.*

Sex lilia dimidia & aurea, in margine cœli coloris, ambiente argenteam scuti aream, in qua versant quinque puniceæ rosæ, sunt in Hispania pariter Loaysorvm. Et partim integra, partim ita mutila debent lilia fuisse, in limbo regiam Galliæ tesseram referente; quo usus est Robertvs Aqvitaniæ Dvx, circa parmulam auream, impressam aquila coloris prasini. *M. S. ex Musæo Romano. Marcus Gilbert.*

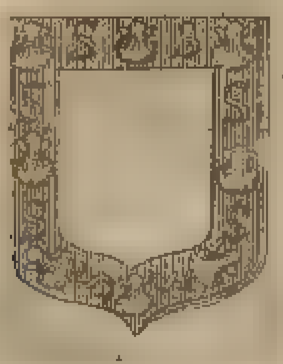
Rosæ octo argenteolæ, in margine puniceo, circa parmulam senis tæniis, argenteis & cæruleis segmentatam, sunt Piqveniorvm in Gallia. *Andr. du Chesn.*

Allia ex auro quaterdena, in margine muricato, circa ſcuti aream, leone puniceo inſultam, & ſine numero iiſdem refertam allijs, ſunt Acciorum Florentiæ. *Vincent. Borghin.*

Punica mala ſeptem, cum adſcripto Hiſpanico lemmate, cuius hæc videtur ſententia; *acida dulcedo quædam, eſt Regnare*: ea inquam punica mala, in limbo teſſerario, fuerũt Henrici IV. Regis in Hiſpania. *Alphonſus Lopez.*

Octies repetitum aureum hoc elementum S, cum interiectis conchylijs totidem perinde aureis, in puniceo margine, in Hiſpania eſt familiæ Cardenae. *Idem.*

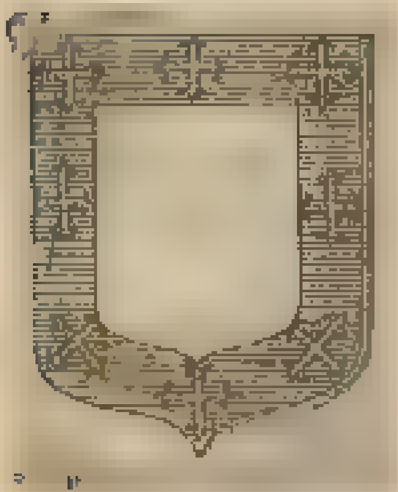

Deſcripta in limbo alio, Internuncij Syderei ſalutatio, eſt ibidem familiæ Andradae. *Idem.*

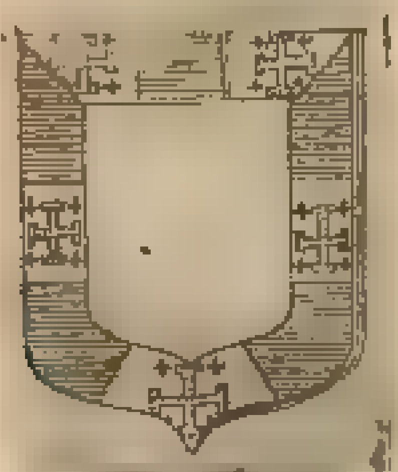
Limbus argenteus, praſinis ternis cruculis ſignatus, eſt in Hiſpania familiæ Barrientae, cum aurea ſcuti areola, & coronide eius cyanea.

Octo-

Octonæ cruculæ aureæ, in limbo cyaneo; sunt in Hispania COELLORVM.

Consal. Argote.

Limbus alternatim compositus, ex regio schemate Gallico & Hierosolymitano, circa scuti aream, balteis sex aureis & cyaneis lemniscatam, cum vellere hermionico, & punicea trifida laciniola, in scutario apice, est PAGANORVM in Vrbe Parthenopæa.

Philibert Campanile in tesseris Neapolitanis.

Gabriel Justus Hispaniæ Episc.

Sed frequentissimus in Hispania est limbus, cum brevibus decussibus, ad scapos mutilis: quibus prætextatas tesseras Hispanorum facile octoginta, refert solus Consaluus Argote, in Volumine suo de Bætica nobilitate.

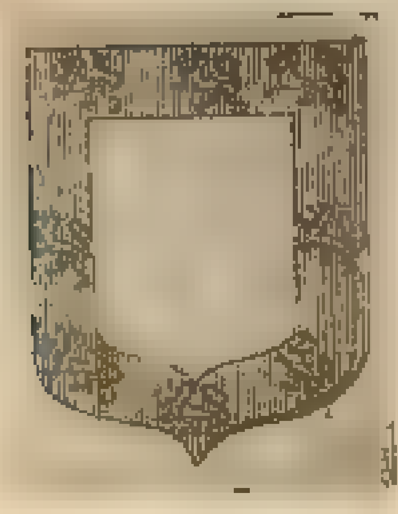
Octonæ aureæ stellulæ, in scuti ora coccinea, sunt in Hispania familiæ LEGVAE.

Alphons. Lopez.

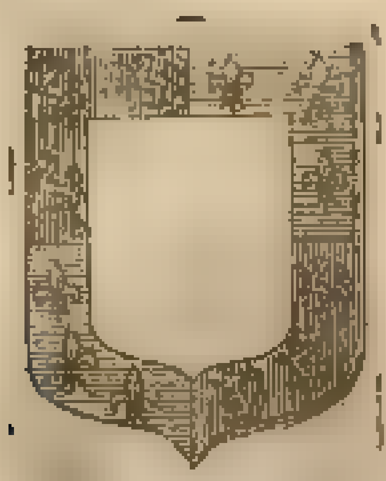

Totidem lunæ argenteæ ac pronæ, in ea scuti ora cyanea, sunt pariter in Hispania familiæ LEDESMAE.

Consal. Argote.

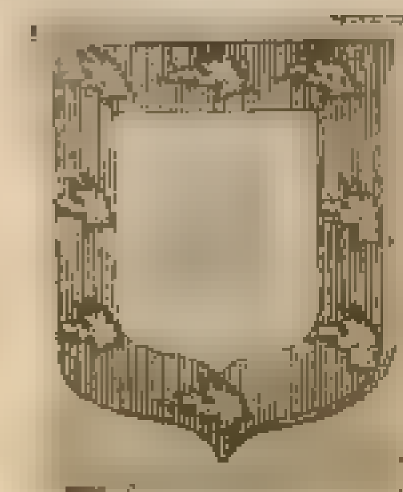
In Gulielm. Angl. Octoni aurei leunculi, in margine cõchyliato, fuerunt HAMLYNI PLANTAGINETI, ex regia stirpe Henrici II. in Regno Britanniæ. Leunculos quaternos in limbo habent, in Hispania *Consil. Argent.* familia de HARO, & familia CERRE-*Idem.* ZO; denos autem familia LANDO.

Quadrifariam autem impressos limbus, tesseris regijs duabus, Britanniæ *In Guliel. Angl.* Galliæq; fuit HENRICI COVRTNEI.

Argenteæ bovis capita sex, in limbo coloris veneti, & circa valuulum, scutulis orthogonijs quindenis, partim aureis, & partim puniceis vermiculatum, sunt ALHAIARVM in *Consil. Argent.* Hispania.

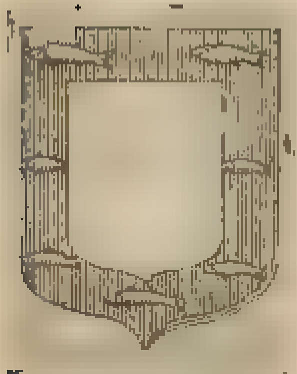

Lupina octo aurea capita, in margine muricato, circa solem aureum, in Hispania sunt familiæ SOLIS. *M. S. ex Missale Romanis.*

Colubræ duæ oblongæ ac prasinæ, innexæ caudis ceruicibusque, & veluti in se inuicem sibilantes, circa alueolum scuti aureum, insitiis ternis cyaneis virgatum, sunt in Hispania familiæ PARADAE. *Idem.*

Pisces

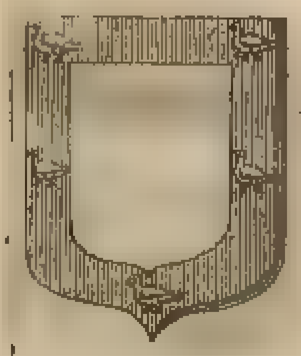

Pisces argentei septeni, natantes in ora scuti punicea, circa cyaneum valuulum, inscriptum M. charactere aureo coronato, sunt in Hispania item familiæ Vahamondae. M. S. ex Museo Romano.

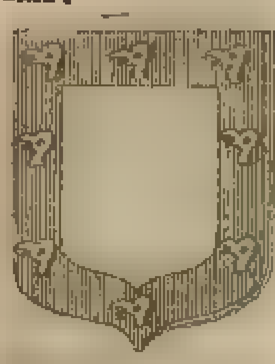
Octonæ seu anates, seu merulæ argenteæ, in ora scuti smaragdina, circa scuti aruum argento illusum, fuerunt Gaspardis Earlei, ex regia Io. Goleslin. Angl. prosapia Henrici VI. in Britannia.

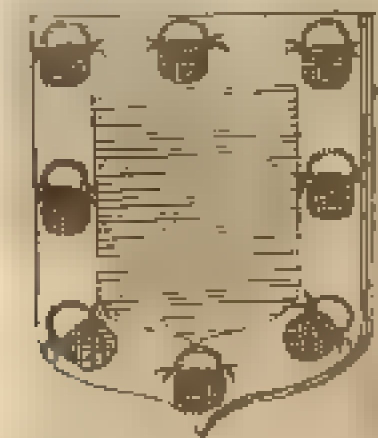
Aureæ octonæ marinæ conchulæ, in muricato limbo, circa alueolū prasinum, turre argentea munitum, Eadem. sunt familiæ Dolantes in Hispania. Puniceæ verò, circa eum alueolum argenteum, balteis puniceis duobus Eadem. exaratū, sunt in Normandia Trouvilleorum.

Columbulæ quinæ argenteolæ, in margine purpurato, circa cæsiam scuti areolam, leone aureo impressam, sunt Palomequeorum in Consul Agen. Hispania.

Aqui-

M. S. ex Musaeo Romano. Aquilularum capita octo argentea, in miniato limbo, in Hispania sunt familiae De las Casas.

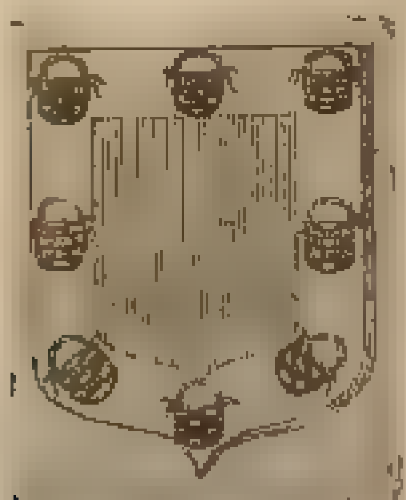
Limbus argenteus, octonis ollulis atris mustos, est in Hispania familiae

Alphonsus Lopez. Benavidae.

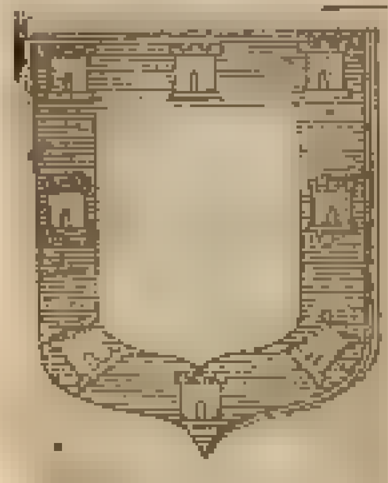

Puniceus limbus, cum totidem ahenis aureis, sed sabulo compactis, est ibidem Comitum De Mayorga.

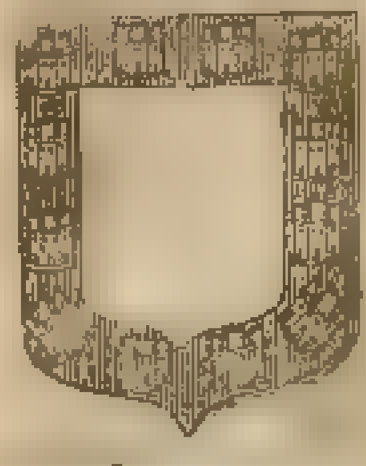
Idem.

Totidem aheni, tessellati auro atque ostro, intra limbum argentei metalli, sunt in Hispania familiae Fuentes. M. S. ex Musaeo Romano.

Castella aurea octo, in limbo cyaneo impressa, sunt Villandranae familiae in Hispania. Alphons. Lopez.

Bissena argentea Castellula, ter utrita, in margine puniceo, circa solum scuti aureum, utrumque in eo ahenum, sunt in Hispania familiae Traperae. Consal. Argote.

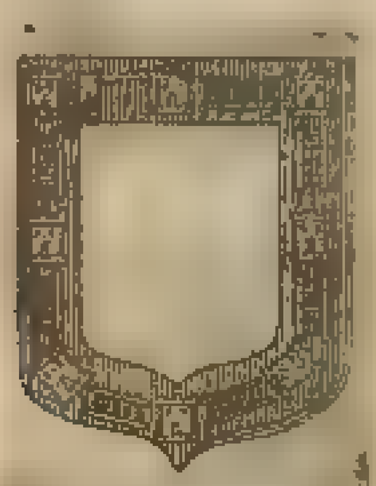

Sex

Sex ac denæ limbi tesserulæ, partim impressæ regia icone Castellæ, & partim icone regia Legionensi, cum parmula auro & ostro quadripartita, fuerunt SANCTI REGIS FERDINANDI. Eamque regiam vtramque tesseram in limbo habent GVSMANI DE AYMONTE. *Gonsal. Argot.* *Sa. Ioan. Crisso.*

Eædem simul pictæ, & quaterdecies repetitæ, in altero limbo, sunt COMITVM DE LEMOS. *Gonsal. Argot.*

Castellula rursus, scalæ militares, & vexillulũ, in altero puniceo limbo, sunt familiæ ARIAS DE AVILA in Hispania. *Alphons. Lopez.*

Aduenititia scutula quina punicea, cum columnulis auro diadematis, in limbo aureo, sunt in Hispania familiæ LEVAE. *Gonsal. Argot.*

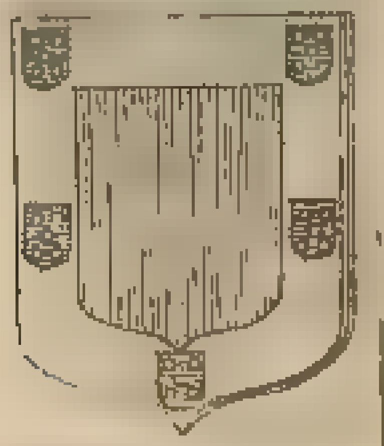

Sena argenteola, & balteo atro præcincta, in margine cyaneo, sunt ibidem familiæ GRANATAE. Octo autem ea scutula insitita aureaque, nigellis balteis vittata, in margine puniceo, sunt familiæ ZAPATAE. *Alphons. Lopez.* *Idem*

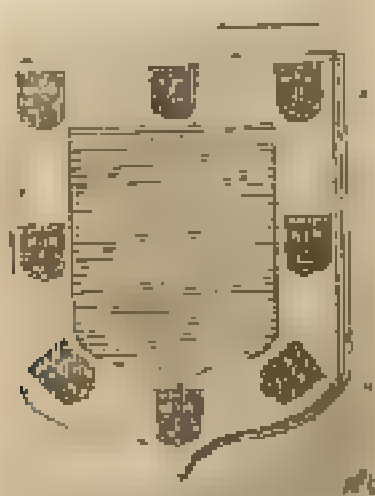

Octo

Octo rursus aurea, & lemniscata fasciolis cyaneis, in limbo concolore, sunt familiae Ponce De Leone, & praeterea sunt Bidavreorvm. Alphons. Lopez. Io. Iacob. Chifflet.

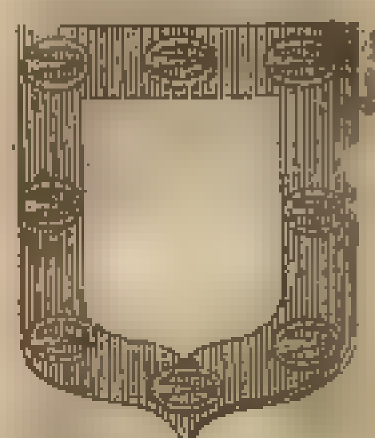
Scutula quinque Lusitanica, in limbo aurato, sunt in Hispania familiae Acvniae. Et in limbo triplici serie, scutulis aureis & puniceis vermiculato, sunt familiae Cisneriae. Tria vero ea scutula, in limbo ita tessellato, sunt familiae Tellez Gironiae. Alphons. Lopez. Io. Iacob. Chifflet. Alphons. Lopez.

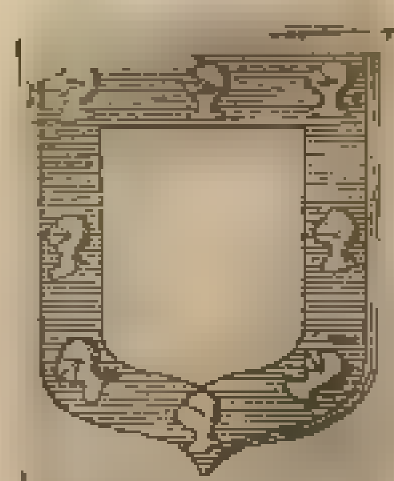
Octona scutula, iuxta sigillulis Regnorum Castellae, ac Legionis, & in limbum distributa, sunt familiarum Cardenae, Manriquae, Osoriae, Portocarrerae, ac De Toleto. Idem. Idem.

Dentatae argenteae rotae, octies repetitae in prasino scuti margine, circa vallum aureum, fasciis puniceis tribus exaratum, sunt in Hispania familiae Bastoncillae. Gonsal. Argote.

Fibulae aureae totidem, in ora scuti coccinea, circa regiam tesseram Galliae, sunt Drvgeliorvm. Marcus Gilbert.

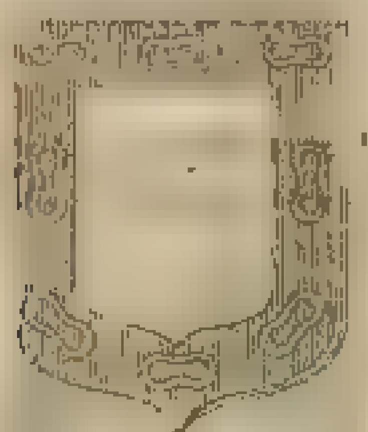

Eodem numero galeae militares in limbo, & circa scuti alueolum, in

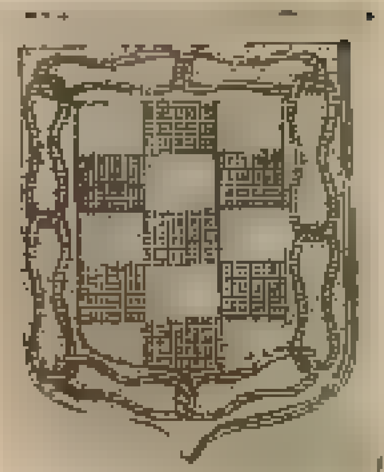
quo turres quinque decussatim trate. ctæ conspiciuntur, in Hispania sunt familiæ De Heredia. *M. S. ex Musæo Ermani.*

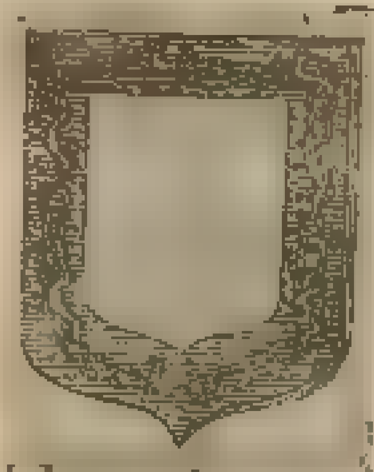
Equinæ soleæ tot dem, cyaneæ quidem in aurato limbo, sunt in Hispania familiæ Herrerae, cum ahenis duobus auro & sabulo scutulatis, & cum interposito eis vexillulo, tollat pali. *Gonsal. Argote.* Aurata verò ipsæ soleæ, in limbo puniceo, cum area pellita hermionico vellere, sunt Ferreresiorum. *Marcus Gilbert.*

Aùrei octo catenæ annuli, in miniato margine, sunt in Hispania familiæ Munnos. *M. S. ex Musæo Ermani.*

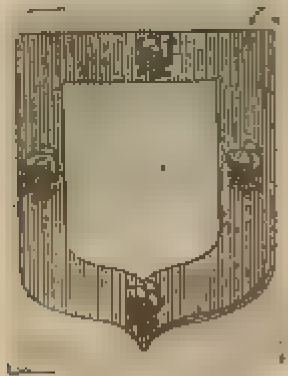
Catena cyanea, annulis octonis premens ac veluti enitens limbum aureum, circa scuti laterculû, quadris orthogonijs quindenis, aureis furuisq; descriptum, est Antolineorum, & Bermudiorum in Hispania. *Marcus Gilbert. Idem.*

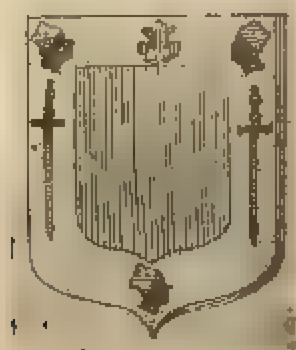
Leunculi octo aurei, obstricti catena eiusdem aurei metalli, in margine coloris veneti, sunt in Hispania familiæ Pizarrae. *Alphons. Lopez.*

Flammulę aureæ, in limbo prasino accensæ, sunt familiæ BORGIAE. *Alphons. Ciacon.*

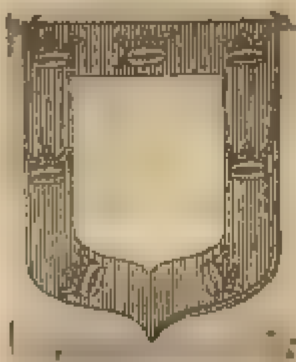
Quatuor atra Turcarum capita, instructa suis turbinatis petasis, in limbo puniceo, cum ternis ac denis argenteis nummis Sulthaniis, in sapphirini coloris valuulo, sunt familiæ CABUZAE in Hispania. *Gonsal. Argot.*

Capita tria Maurorum, cyano pileata, cum conchylio puniceo superne, & gladijs duobus cyaneis, ad latera marginis aurati, circa alueolum cinnabari expictum, in quo accubat ceruus aureus catenatus, sunt familiæ COZARORVM in Hispania. *Idem.*

Permixtæ tesseræ Regni Legionensis, & familiæ Manueliæ, in vno atque eodem limbo, sunt MANVELIORVM DE LANDO. *M. S. et Missal. Romani.*

Coronę aureæ septem, in punicea scuti ora, sunt PEREARVM in Hispania. *Gonsal. Argote.*

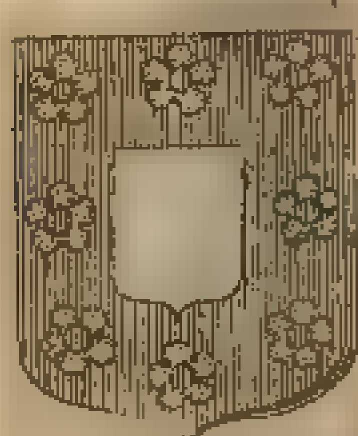
Iunctę autē alternatim aureis leunculis eę coronę, in margine cyaneo, sunt ibidem ORDONEZIORVM.

Prius

Prius quam ad limbos alios, aut ab extrema scuti ora deiunctos, aut duplares etiam digrediar, monuerim; sæpe, ob fœminarum illustrium connubia, vel ob genus maternum, hos margines, auitæ maiorum tesseræ circumponi. Saltem in Hispania frequentes eos induxit consuetudo hæc, nec semper ibi margines iidem indicant minores natu liberos, eorumue successionem, seu posteritatem.

Quod superest; cũ hactenus descripserim eos tesserarios limbos, qui suntq; continentes, & veluti vltimus limes videntur esse parmulæ gentilitiæ prętextatæ; paucis iam agam etiam de margine intercilo, deiunctoq; ab ea ora scuti extrema; & mox dicam pręterea de margine duplari.

Suadet sertò, Marcus Gilbertus Deuarennius, vt illud imprimis caueatur. ne confundi margines continentes, & margines seiunctos contingat. Hi enim sunt, inquit, instar zonę, aut cinguli, fiuntq; ex pluribus figuris, ita ordinatis, vt hæ inuicem sint separatæ; neque tangant fines postremos parmulę tesserarię.

Orle de quintefeuilles.

Exemplo sint mespili flores, aut quinquefolia aurei metalli, in ponticeo scuti alueolo, cum minore scutulo argenteo, in medio eius: quę est tessera TANCARVILLEORVM in Gallia. Marcus Gilbert,

Orle de coquilles.

Sex maritimę conchulę aureę, cum interposito eiusdem metalli balteo, in parmula conchyliata, quę est rursus in Gallia BERZORVM.

Marcus Gilbert.

Orle de fers de lance.

Argenteę cuspides lancearum, circa aquilam auream, in muricata rursus parmula; quę est item in Gallia BEAVMONTIORVM BRESVIREORVM. Idem.

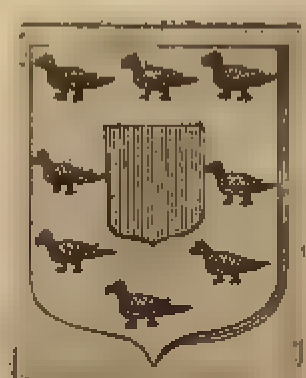
Orle de larmes,

Deiunctus margo lacrymularũ argentearum, quę instar roris manant guttatim, circa Solem aureum, in parmula denuo miniata: atque hęc in Gallia est tessera ROIBOVRSIORVM. *Marcus Gilbert.*

Orle de merlettes,

Merulę apedes, ac rostris exutę, furuęque, circa parmulam auream, & sunt in Gallia DARGIESIORVM. *Andr. du Chesne.*

Orle d'oiseaux papegaux.

Psittaci octo, coloris prasini, rostris cruribusque coccineis in argentea parmula instructi, cum insititio coccineo scutulo, in medio eorum: & hi sunt BOVRNELIORVM in Gallia. *[illegible]*

Orle de canettes.

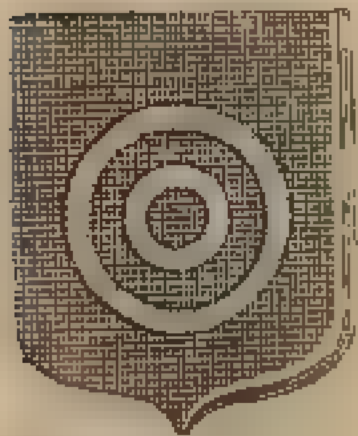
Atræ demumq́ anates, circa eiusdem metalli argentei alueolum, in quo sit purpuratus leo, diadematus linguatus & coronatus auro: atque hoc stemma est in Gallia MONSLASMYORVM COSSINIORVM. *Marcus Gilbert.*

Agnoscit tamen Marcus Gilbertus Deuarennius, ab aliquibus annulos quoque grandiores & rotundos, nominari existimatq; margines intercisos; atque ex eo genere videatur;

Tum annulum semi-argenteum semi-atrum, in areola ab summo dirempta, & semi-atra, semi-argentea, quæ tessera est LVCZEMBAVRORVM in Franconia. *Idem.*

Tum

Vincent. Borghin. Tum annulos duos aureos, in furui coloris alueolo: quod schema est Albitiorvm Florentiæ.

Attamen ait, æquius multo annulos, quàm limbos eos appellari. Ego nihilominus eosdem reor limbos deiunctos esse; & duntaxat grandiores annulos videri, quia proponuntur in scuto Romano, & non in scuto Samaitico, ad cuius videlicet formam exegimus tesseras nostras gentilitias. Fiat in hac forma scuti Samaitici annulorum eorum delineatio, cum æquali semper distantia ab extremo eius limite; & prorsus limbi deiuncti erunt ij, qui annuli antea videbantur.

Admitto equidem, limbos intercisos ex solito fieri frequenter, aut flosculis, aut conchulis, aut anticulis; sed si harum loco prætexta, seu tænia exaretur, quæ parmulæ ipsius non sit limes extremus (cuiusmodi limitem dixi esse marginem continentem) an non ea prætexta seu tænia, deiunctus margo congruè poterit appellari?

Exemplum statuo in gentilitia icone familiæ Zvnigae in Hispania, in qua limbus ex catenis aureis, est supra balteum atrum, exaratum in valuulo argentei metalli. Alphons. Lopez.

Aut in stemmate familiæ Mendozae De Barza, in quo est limbus separatus ex aurea catena, supra balteum prasinum, munitum aureis lacinulis, atque impressum in scuti areola conchyliata. Consal. Argote

Certè margines continentes, & margines separati simul videantur;

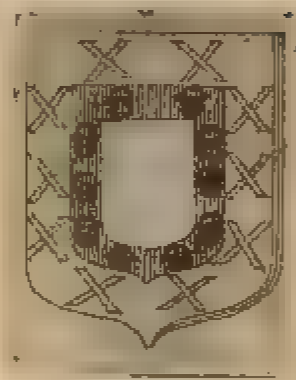
Seu alter puniceus, alter argenteus;

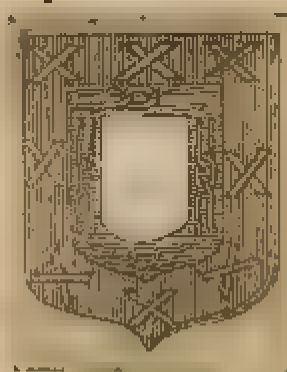
Seu alter puniceus denuò, alter aureus, & intùs quidem striatus;

Seu alter cyanéus, alter aureus perinde, sed vterq; tamen canaliculatus. Quæ tria paradigmata proponuntur à Ioanne Gulielmo: & plura suppetunt etiam apud Scriptores alios.

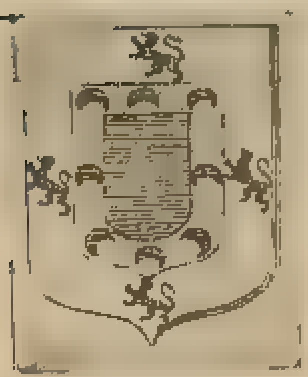

Nempe alter limbus argenteus, denis mutilis decussibus aureis insitus, & alter puniceus insitus ahenis coeidem fibuleis, circa valuulum scuti aureum, punicea Cruce, intus perfossa & incisa, signatū. Quod stemma in Hispania est familiæ De Aca, Casal. Argen.

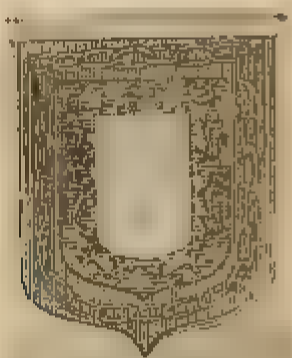

Aut limbus, alter puniceus, cum impressis octo mutilis aureis decussibus, alter cyaneus, cum impressis aureis catenis abruptis: atque hi sunt in Hispania familiæ De Haro, & Alphon. Lopez. familiæ Sotomaioris.

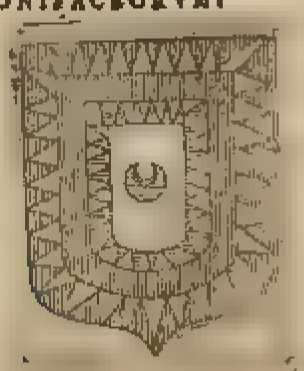
Aut

Aut alter argenteus, in quo sint quatuor leunculi punicei: & alter aureus, in quo sint octonæ lunulæ inversæ cyaneæ, circa alueolum cyaneum, castello aureo impressũ, quod stemma in Hispania est familiæ de Castel. a Auger. ESCAVIAS.

Aut limbus alter catenatus; leunculis alter novenis refertus, cum area intus scutulis oxigonijs vermiculata: quod schema item in Hispania M. S. ex Musaeo Romanis. est BONIFACIORVM.

Magis autem distincti apparent; aut sunt fortasse tres numero limbi, in parmula tesseraria familiæ MVTAE DE PAPAZVRIS Romæ. Nam Eadem. limbum continentem atque extremum, asperatum denticulis, ex ostro atque argento, excipit simplex alius limbus ex ostro, sursúsq; iungitur ei limbus alius, dentatus argento ac cyano, splendetq; in sede honoris, argenteoque scutulo ibi collocato, exoriens lunula cyanea.

Sed celebris est duplaris limbus ille, quem parallelæ lineæ duæ, ac simul florentes describunt (& si formari ita potest, vt simplex sit, & in linea vna cantùm floreat) Double tresheur, as flower flowd & counterflowd.

Puniceus eiusmodi limbus, vtrimque lilijs, quæ duntaxat dimidia extant, exornatus, atque includens leonem puniceum perinde, sed cum lingua & falculis cyaneis, in parmula auro constrata; est tessera REGIS SCOTORVM. In Iacob. Chiff.

Idem

Idem limbus ex colore prasino, & super eum limbum pariter, aureumq; scuti alueolum, coccineus decussis, icon gentilitia est familiæ BOSSV LONGVEVALIS in Belgio. *Iacob. Hiritour.*

Si verò eidem tum limbo, tum scuti alueolo insistat tesserarius capreolus muricatus, stemma erit GAVREORVM ESCORNAIXIORVM in Gallia. *Idem.*

De Casside scuti tesserarij:
Cap. LXX.

DIGREDI iam tandem oportet ad ornatū externum parmolę symbolicæ, qui & plurimus est, & suam obtinet gloriam. Ab ipsa galea initium ducam, quæ in milite ac Duce caput, hoc est sedem præcipuam animæ, arcemq. totius corporis munit ac tegit.

Vt meritò maioris dignationis credatur galea esse, quàm clypeus, vel etiam gladius: nimirum is hostem sauciat, militem clypeus tuetur: hunc autem esse illo præstantiorem & laudabiliorē, veteres Græcorum leges satis insinuarunt. dum grauiùs animaduertendum esse censuerunt in militem, qui clypeo, quàm in eum, qui gladio inter dimicandum exueretur. adeo semper gloriosius fuit semet, ac Patriam defendere; quàm hosti esse nocumento.

Si ita verò est, quantus erit cassidi honor; siquidem, vt dixi, a capite ipso pericula propulsat: ex quo vtique, & manant consilia peropportuna, & omnis prouidentia oritur rei bene gerendæ?

Tegmen capitis loquor, quod in bellatore appellatur vel galea, vel cassis, tantùm eo discrimine: quia de corio galea fit, cassis de lamina. *Isidorus.*

Fauet interpretationi priori Græca vox γαλῆ, ex qua deriuarunt Latini vocabulū galeæ. Mustelam enim significat. & Homerus ideo galeas mastelinas, taurinas, caprillas: Suidas vulpinas nominat: quia de pelle animantium illarum, & luporum etiam & leonum, parari galeæ solebant.

Iuxta interpretationem alterā, militi cassidem æream tribuunt, in Seruiano censu, Liuius & Dionysius. Quin & Camillus, aduersus Gallorum immanes gladios, militibus suis confecisse dicitur cassides ferreas, in ambitu læues, vt gladij aut laberentur in eis, aut fracti gererentur. *Plutarchus.*

Est in ea tamen sententia Iustus Lipsius, vt non existimet statim initiò *De milit. Rom. L.3. dial.5.*

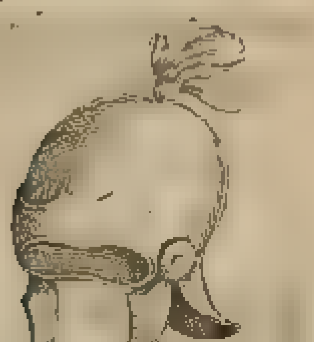
tiò

tiò caßides ex ferro, aut ex metallo solido fuisse: verùm ex lana mansisse aliquandiù, dumtaxat inducto ferro per lineas, aut per circulos eius. Sed enim quia Plutarchus illas ferreas, Dionysius autem æreas vocant, arbitror equidem, etiam tunc initiò tales fuisse, quales sunt caßides nostrates.

Quod facit ad rem tesserariam, tantummodo nobiles caßides aptātur gentilitijs parmulis; auratæ nimirum pro Cæsare, pro Regibus; argento illusæ pro Ducibus, pro Principibus, pro Marchionibus, pro Comitibus: & pro alijs, qui sunt Equestris ordinis, ex polito chalybe.

Caßidum vetus forma teres, & capiti congruens, antrorsùm verò aperta erat.

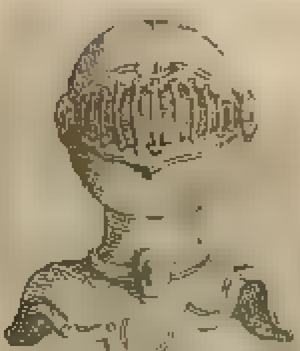

Vt firmarentur deinde, laminæ pendulæ cum loro eas gutturi substringebant; hæ autem bucculæ appellabantur; quia militis buccas, seu malas tegebant. Suprema pars autem caßidis à Latinis conus, fistula seu tubulos à Græcis dicebatur: in eūq; conum cristæ, seu inumbrantes pennæ immittebantur.

Peculiariter caßides tesserariæ nostræ, si pluribus pateant aut paucioribus interuallis, vel si fuerint omninò clausæ, summam indicant, mediam, & infimam nobilitatem.

Videlicet caßis penitùs aperta.

[illegible]

Aut cum vndenis clathris, est Imperatoris, est Regum, est Principum supremorum.

Cassis, quæ patet conspicillis nouenis, est Ducum & Procerum aliorū.

Cum interuallis tribus est aliorum, qui absque tituli prærogatiua, sunt ordinis equestris, atque auitæ nobilitatis.

Hæ porrò cassides oculatæ distinguuntur a casside cæca, seu clausa:

Quæ luminibus septem illustratur, est Marchionum & Comitum.

Cassis [illegible]

Quæ tribuitur Nobilibus, nulla prædiis iurisdictione, seu potestate in alios, vtpote qui pugnare, & capessere Ducum imperia, non imperare, aut aliorum gerere prouidentiam debent.

Cassis quinquies clathrata est eorum, quos Barones nominamus.

Et cum annulo Cygis, & cum galea Orci iuste viuendum esse; Plato aliquando dixit: miles enim cum ea galea, eoq; annulo credebatur ita videre, quos vellet, vt a nemine ipse videretur. Idcirco Mineruam Orci galea vsam, ne a Marte, qui erat potentior, conspiceretur, Homerus finxit. Lib. 2. de Rep.

Inter-

Interpretantur aliqui; hanc Orci galeam esse cassidem communem & cæcam, qua instructus miles videt & non videtur, & quam in prælijs prodesse interdum, Silius Italicus existimauit; cum impediat, quo minùs prodat se militis pallor, & metus.

Lib. 4. *galeis abscondunt ora: malusq;*
Ne sit spes hosti, velatur casside pallor,

Sed enim ex æquo præstat, & posteriore galea hac bonum militem, & galea illa priore bonum virum carere.

Heaume tarré, [illegible]

Ceterùm cassis tesseraria Imperatoris, aut Regum, aut Sumorum Principum situ omninò aduersa statuetur. Munus quippe horum est, ex medio loco vniuersam prospectare aciem, agmina ordinare, hortari, iubere, vultum denique liberalem strenuis, ignauis iratum ostendere.

Casque de costé, ou en profil. Aliorum casides, aut versùs dexteram obliquæ fiunt, aut versus læuam, cum ad ipsos pertineat, alas exercitus ambas in prælijs dirigere. Diaz, aut versùs dexteram obliquæ fiunt, aut versùs læuam: neque enim

Casque tourné à gauche. alsentior Marco Gilberto Deuarenno, arbitranti; obliquas versùs læuam statui casides tesserarias dumtaxat eorum, quibus debit honor legitimorum natalium. Etenim vtrûque peræque decorum esse reor: atque est decorum, seu in dextero cornu exercitus, seu in læuo dux cate, militibus'q in alterutro præesse.

De crista, vel iuba casidis tesseraria.
Cap. LXXI.

COROLLAM plumeam Polybius vocat eum galeæ ornatũ, de quo iam sumus acturi, & quem Iustus Lipsius Latinè maluit reddere apicem plumeum, iuxta Plutarchi, Suidæ, Virgilij, Statij aliorumq. Scriptorum vsitatas & frequentes locutiones. Virgilius, De milit. Rom. [illegible]

Ardet apex capiti.

Statius autem,

Et cono Ledaus apex.

Cum hoc ornatu primi in aciem Cares venerunt: & galeę cristatæ atque comantes appellatæ sunt illæ, quę huiusmodi apice, quasi crista vel coma, inornabantur. Herod. in Clio. Strabo lib. 14. [illegible]

Seu apparentur illis auium plumæ:

Seu equorum iubæ, aut etiam caudæ. Est tamen frequentior apud Scriptores mentio aut sermo de plumis auium, deque iuba equorum, rarior de cauda: & si hanc Paridi Homerus in galeam immisit.

Sed color consideratur præcipuè, in his tesseratijs galeæ corymbis. Olim rubrum & nigrum agnouit in eis Polybius. *Adornentur galea,* inquit, *apice plumeo, pennisq; puniceis, aut nigris.* Et rubrum quidem esse aptum sanguineo Marti, Iustus Lipsius arbitratur: ideò Virgilius *purpureos cristis iuuenes,* & *cristas rubentes* appellat, atque has ait excipi forte etiam consueuisse. Vsos verò ijsdem esse Annibalem Pœnum, Iubam Regem, Hispanos, ac dein Sulthanos in Aegypto Syriaque, & porrò apud Thraces vti hodieq; milites Prætorianos, habetur pro re cóperta.

Diodor. lib. 6.

Paulus Iouius in Reg.

Solùm de nigro colore, numquã se id legisse, fatetur Iustus Lipsius, quem vtique *tristem* vocat, *& Diti sacrum, ad cuius regnum ex militia migrant multi.* Interpretatur verò, gregariorum & viliorum gestamen fuisse cristas eas atras & fuscas; & si aquilarum pennę forent, aut auium, quæ pugnæ, seu ominis causa, adhiberentur.

Ego aptas cumprimis ad terrendum hostem eas iudico; ijsque instructam aciem describere videtur Valerius Flaccus; dum ita canit.

nam pectore ferro, Argon. lib. 6.

Terribilesq; innexa iubas, ruit agmine nigro,

Latratuq; cohors.

Certè Arij Germaniæ populi, nigra scuta, tincta corpora, noctesq; illunes ad prælia elegerunt; ipsaq; formidine atque vmbra feralis exercitus terrorem inicerunt; *nullo hostium sustinente,* inquit Cornelius Tacitus, *nouum ac veluti infernum aspectum. nam primi, in omnibus prælijs, oculi vincuntur.* De moribus Germanorum.

Præterea in cassidis apice plumeo, argentum aut album colorem, item aurum aut colorem croceum, reperio. Virgilius de Rege Ligorum.

Cuius olorina surgũt de vertice pennæ,

Silius Italicus de Annibale

vibrant cui vertice coni, Lib. 1.

Albẽtis niueæ, tremulo nutamine pẽnæ.

Et Vegetius, Centuriones, ait, habuisse cristas argentatas, vt faciliùs agnoscerentur; etenim albus color plenus est lucis & dignitatis.

At lutei coloris, seu auri iubar, tum Ouidij eo hemistichio exprimitur,

Fulua iubis cassis; Lib. 1.

tum clariùs versibus illis Silij Italici,

Auro virgata vestes, manicæq; rigebant Lib. 4.

Ex auro, & simili rutilabat crista metallo.

Nec auro litæ tantùm, sed omnino aureæ, eiusmodi plumatiles cristæ tribuuntur Penthesileæ Reginæ, cõtra Achillem pugnaturæ, à Q. Calabro. De Achillis verò casside Homerus.

Iliad. Γ metus, *ut stella*, inquit, *lucebat cristata galea, circum autem movebantur iubae aureae, quas Vulcanus posuerat, conum circum, frequentes.*

Sed & pavonum pennae, in conum galeae sunt inductae, dedique Claudianus eas Honorio suo.

Lib. 6 *Quod picturatas galeae Iunonia cristas Ornet avis.*

Cõgruebantq. Principi supremo, quia dignationis tantae habita est olim regia haec avis, ut pallia Iovis, Martian. Capel. lib. 1. qua amiciebatur Deos in concilium vocaturus, diceretur intertexta ex pavonum pennis. Et utinam, quisquis est Princeps, oculos semper plurimos, magisque, quàm ipse Argus, vigiles haberet. (ex cuius Argi funere, plumas pavonis Poetae oculatas fecerunt) ita enim consilia inirentur Reipublicae, aut numquam, aut raro poenitenda.

Caeterùm apici plumeo pennarũ numerus olim praescribebatur. Tres Polybius requirebat, eòque spectat frequens apud Scriptores mẽtio ga- In Graecis. leae *tripennis*. Sic Eschilus Aiaci de- Ad. 1. dit cassidem *tricristem*. Apollonius Rhodius cassides appellavit *tripli-* Arn. lib. 3. *citer cristatas*. Virgilius galeam Theb. lib. 4. *cristatam triplici iuba*. Statius *cassidem nivea iuba ter scandere tremulam* dixerunt.

Fuere interdum tamen *bifida*, interdũ *quadripennes*, & adhiberi coeptae sunt, *causa duplici*, inquit Polybius, *sive quod vir maior, & animo quoque crescit, sive quòd hosti terrorem magis praebet*. Nempe accersita ea specie, miles crescebat ad cubiti magnitudinem, nam ea plumei apicis mensura erat.

Facit ad eum terrorem, quòd fingatur Cupido abstinuisse manus à Lucian. in Dial. Deorum. pudica & casta Pallade, ex solo metu galeae eius comantis: qui Deos alios tamen haud metuerat. Et quod fingatur praeterea Venus voluisse, ut Paridi de pulchritudine iudicaturo Pallas ostenderet vultum inermem, exueretq. galeam: verebatur enim, ne solo eius concussu, iudicem tam imbellem perpavefaceret.

Ut veniam ad rem nostram propiùs, reor equidem, ex hoc vario instructu plumarum & iubarum, trãslatas fuisse, ad insignia familiarum, inumbrãtes pennas, agnoscitq originem eandem etiam Iustus Lipsius. De mil. Rom. l. 3. dial. 5. Nã quod ait Marcus Gilbertus Devarennius, ideo eas apponi; ut sublimem ad nubes, aut ad sidera evehant nostram & avorum gloriam, in stemmate gentilitio expressam, potest ingeniosiùs id multo, quàm verius ab eo affirmari.

Certum est intereà, hos tesserariae cassidis plumatiles corymbos pingi debere iisdem, & coloribus & metallis, quibus gentilitia icon illustratur delineaturque: seu bina fuerint, seu terna, seu plura eius lumina. Galli ex barbarorum praescripto plumagia, sicut et quae simulacra, plumas ostendunt, et ... quae ... armorum. Cum autem Itali, Hispani, Germani, Britanni, Poloni, Belgae iis utantur: Gallos eis carere, scribit Philibertus Monetius. An soli deinde possint eisdem decorari, quicumque fuerint Equestris ordinis, ita quidem existimat Philibertus Campanile. at reipsa ornamenta isthaec sunt magis promiscui usus, & in galeas quasque conferuntur.

Genus

Vsu rariores sunt pennæ naturales, seu alariæ, minusq. præseferunt ornamenti.

Genus magis vsitatum, harum cristarum comantiú, imitatur laqueatas vittas, aut folia reflexa; nec modò galeam inornant istiusmodi cristæ, verùm insuper (quia in ea erectæ non ponuntur) parmulam ipsam externã, pulchra sui diffusione ambiunt & circumdant, luditq́ blandè in eis miscellaneum iubar, vt dixi, coloris ac metalli.

Sed sunt etiam, qui magis præter solitum, supra galeam, & per externam parmulæ oram, gerant diffusã, ex vultu hominis coronati, promissam comam & barbam, loco eorundem corymborum. Quod videre est, in gentilitia icone LANDSCHADENIORVM ad Rhenum, & VITENHEIMORVM in Alsatia. cũ illi in flaua scuti areola, nigram Dauidis lyram, & in nigra hi eadem areola, lauum balteum aureum, pro stemmate suo gerant. Vrspurlach. Ita.

Postre-

Postremò illud etiam notare sit, parmulas gentilitias interdum pronas atque inclinatas proponi; eoque situ fortaße indicari exercitium belli: sic enim brachio innexæ, in acie ipsa ferri, atque in conflictu solent. Cum id tamen fiet; non medio loco superne, sed in angulo sinistro cassidem statuere oportebit.

De varijs tesserariæ galeæ acroterijs. Cap. LXXII.

CONTENTI soliis auium plumis, etiam prisci milites nō fuerunt, sed fasti gij loco addiderunt galeæ integras aues, iracundas præsertim & pugnaces. Strabo inter has picum recensuit, auem Marti sacrā. posueruntq. alij gallum auem in Palladis galea, consentaneam utiq. Deæ belli atq. armorū. Quippe, vt Plinij vtar verbis, *imperitat suo generi, & regnum in quacumque est domo, exercet: idem in victoria canit, seque ipse principem* — Pausan. lib. 1. — lib. 6.

testatur, superbo incessu, ardua ceruice, cristis celsis, & veluti radiata corona insignis.

Quid referam, Athenis commissos quotannis gallos pugiles? à Spartanis verò pueros lege iussos, à conspectu nō digredi, sicubi pugnarent in via: nisi prælio exacto? Quid, inquam, hęc referam; siquidem hodieque, in Regno magnę Britanniæ, exhibetur frequenter admodum Alectriomachia?

Generosiores quosque alunt, & diu cohibent in carcere obscuro; nec alio nutriunt, quàm sicco pabulo: vt id videlicet conferat ad iram, quę in his quoque paruis athletis esse cos fortitudinis censetur. Ad pugnam dein extrahunt vittatos, & præsectis alis extremis, vt ipsi quoque ferrant, in cuspide pedum autem infigunt argentum aut chalybem, vt penetrent & saucient validius. Signum datur, eximitur vitta, vident hostem, fit prælium, nec ab eo cessatur, nisi postquam alter exanimatus occubuerit.

Sæpenumero adoriuntur sese impressione tam acri, vt primo congressu sit victoria. Si trahi rem contingat, iuuant stratagemmate vtiq; & nunc dimicant auersi, more Parthorum, vt seruent caput, vitæ arcem: nunc simulant defectionem, iacentq. quodammodo intermortui, aut semineces, præsertim ab anhelitu. Sed reipsa secreto respirant interim, & mox Antheo simillimi, atq. ex terræ contactu fortiores, aduersarium redintegrato prælio sternunt: qui tamen securior, quam tutior triumphum, quasi victor, accinebat. Diceres, leonem ipsum propè in gallo

tan-

tantos animos sentire, ideoq. formidare ac fugere ad cantum, imo ad [illegible] eius.

Sed redeo ad scutariæ casidis acroteria, ex quibus nimia me horum duelli, seu spectaculi voluptas aliquantulum abduxit. Quod si minimarum adhuc auium iræ non debeant contemni, addo coturnices, pariter dignas, quæ in apice galearum efferantur. Ita enim se inuicem, mares præcipuè, pertinaciter atque grauiter pugnant. Rex vero coturnicum tam est regia mente, ut captus ab aucupe, is tum inedia emori sponte potius quam caueæ, quasi carceris ignominiam, quippe libertati & regno natus, tolerare. [illegible]

Sed enim quia par est maiora prosequi, etiamsi plumarum gloria Solis referens maiestatem, inornare potest Regum, & maximorum Ducum tesserarias casides.

Ferarum cornua Philippus Macedo & Pyrrhus Rex, alij capita terribilium beluarum, hianteiq. & immanes rictus earum in galeis tulerunt, quod de Iberis, de Albanis, de Amazonis Strabo, & Plutarchus de Cimbris atque Germanis memorât: sicut etiam Silius Italicus, inquiens;

ore ferarum,
Et rictu horrificant galeas.

Neque mõstris ijs Romani omninò caruerunt, nam Adriani Principis caput, etiam nunc apparet in numismatis, velatum ore horrifici leonis.

Imo colubris quoque eas casides munierunt, dederuntq. Dij exemplum: quia Semele draconibus Bacchum filium coronauit. Serpentes itaque Claudianus Afris, Statius fratribus dimicãtibus pro Regno Thebarum, Turno chimæram Virgilius, Sphingem Achilli Euripides, pro cultu & ornatu galeę, tribuerunt. [illegible]

Ex his auibus, et lubris, feris, mõstris, & cornibus eorum, putem nata esse acroteria casidum symbolicarum. idq. confirmant ea Iusti Lipsij verba *galea ipsa, quæ scutis imponuntur familiarum, et itaque dignata originem habêt a multifarijs istis cristis: mira enim lascinia, et alius cornua sumebat, quasi ad imprimendum et terrendum, vt de Pyrrho Rege in textu retuli.* [illegible]

Et profectò notabilis admodum varietas spectatur, in his galearum symbolicarũ fastigijs, quibus abundant potissimum casides nobilium Germanorum. Velle autem eas describere, aut referre, esset perinde, atque opus tam fermè absolutum redordiri: nam in galeis parmularum, totidem figurantur rerũ formæ, quot recensuimus hactenus in parmulis ipsis.

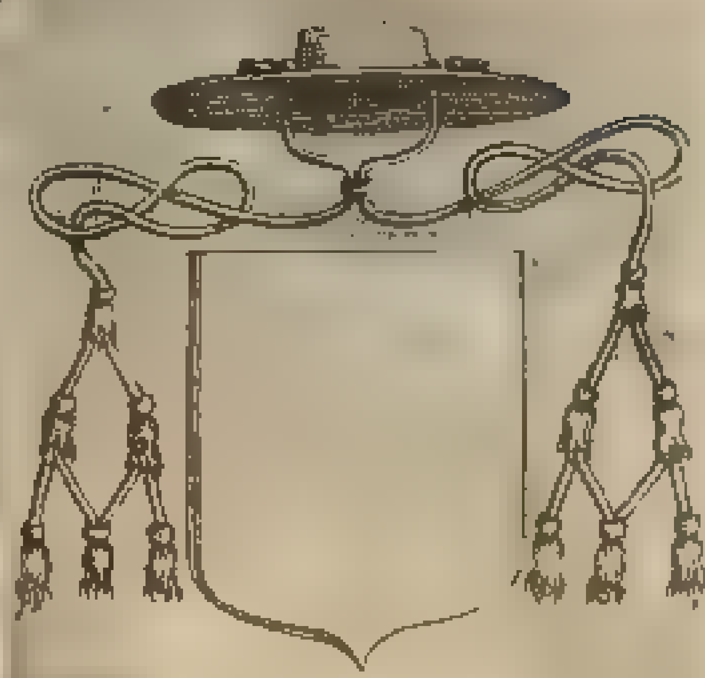
Possunt verò acroteria hęc variari, manente antiq. tessera, & sumi pro libitu, seu victoriæ, ac rei gestæ cum gloria sint momentum, seu sint argumentum initi consilij, de illustri re aliqua molienda.

De tiaris, causijs, et coronis parmulæ tesserariæ. *Cap. LXXIII.*

DE illo tàm gentilitiæ tesseræ fastigio est agendum, quod vniuersam eius gloriam non cumulat modò, sed reipsa insuper coronat.

Tiara

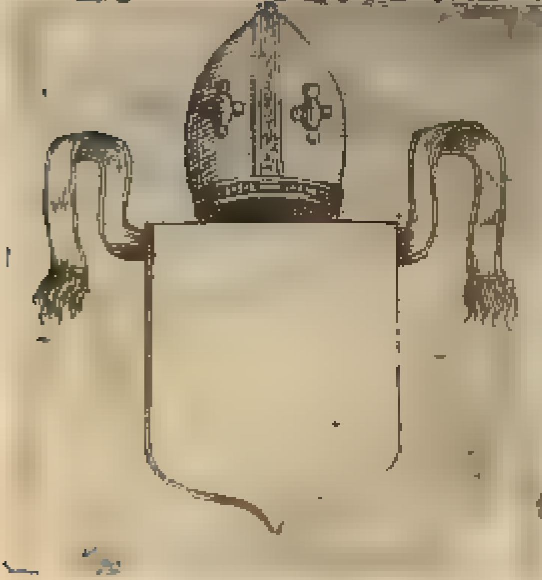

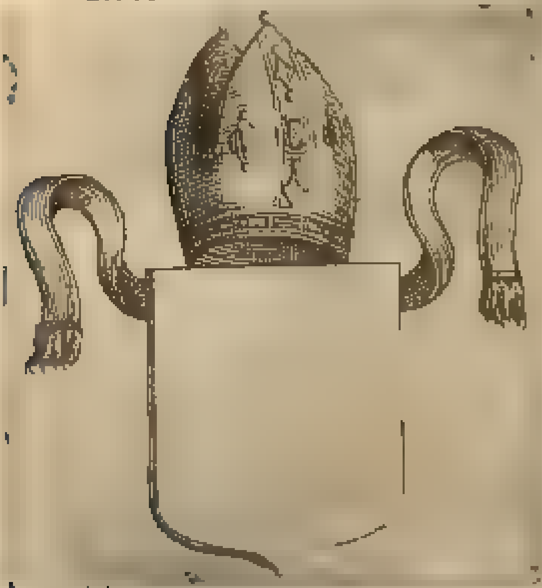
Tiara, triplici regio redimiculo inclyta & gemmata, cum Cruce aurea supernè, diffusisq; infernè infulis, Cruce pariter signatis, est coronarium fastigium ROMANI PONTIFICIS, seu tesserariæ iconis eius. Supremum autem Antistitem, Iudicem, ac Legislatorem eum, coronæ illæ tres, renunciant Christiano Orbi: ac præterea subijciuntur ei binæ decussatæ claues, ex auro argentoq; atque ambæ reuinctæ laciniola luminis cyanei: quia penes ipsum est potestas eadem cum Cælo *ligandi*, atque *soluendi*.

Causia ex coccineo panno, cum appensis vtrimque lororum senis muscarijs, cancellatim implexis, fastigiū est AVGVSTORVM PATRVM, qui sunt conscripti in Sacro Senatu Ecclesiæ Romanę.

Galerus adsimilis, sed ex panno prasino, est symbolica coronis Episcoporum. Petasus verò idem, cum ianthini, tum nigri coloris, est aliorum Romanæ Aulæ Præsulum: atque hæ omnes causiæ lorum habent, vt substringi possint ad fauces: ne videlicet labantur.

At coronis alia Antistitum sacrorũ, est cidaris, cum præpendentibus infulis, eaq. in Episcoporum symbolicis parmulis, omnino aduersa statuitur; obliqua verò, in parmulis aliorum Antistitum, qui Cœnobiarchæ sunt, cidarisque prærogatiuam habent.

Antequam ad Principum diademata progrediar, illud affirmare lic; haud me iam conlectari coronas imbelles & marcidas; hoc est floreas, mileq. olentes olim, vel dum olerẽt maxime. Res est comperta, inductas eas fuisse, vt meri vim reprimerent, atque vt mederentur conuiuis sponte mollibus ac temulentis. Ex qua re illis tantùm infamiæ adhæsit; vt Ouidius dixerit:

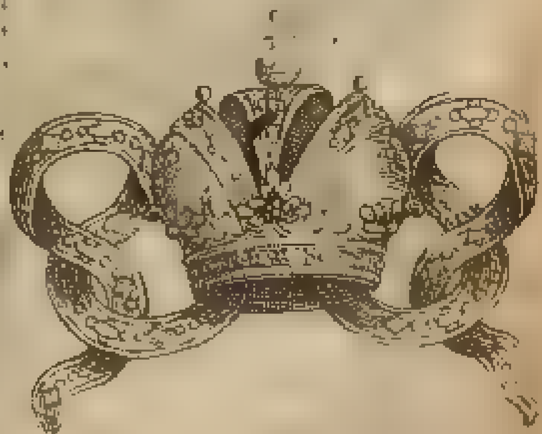
Nulla coronata peraguntur seria frõte. Lib. 5 Fast.

Iuuenalis verò vocauerit propterea

Coronatum, & petulans, madidumq. Satyr. 6

Tarentum.

Masculas nimirum, inclytas, Heroicas sectamur potiùs coronas. & in harum censu primas obtinet Cæsaris diadema.

Est verò lamina aurea, frontem ambiens, ex qua prodeunt surculi florentes aurei, continentq. intùs cidarim aliquantulo depressiorem, ipsa cidari Antistitum, & cum hiatu à fronte, non ab aure, atque adeo cũ abside conuexa, instar hemicycli aurei, sustinente orbem & Crucem auream. Gemmis deinde ab omni parte hoc Cæsareum diadema fulget, & circa ipsum pulchra diffusione ludunt

dūt laciniæ aureæ ac sinuosæ. Atque hæc est Augustalis corona, in modum cidaris, vt dixi, ab summo disclusa, aureisq. tum globo, tum Cruce insessa: quæ corona in terris est index temporariæ supremæ Maiestatis.

Insigne Regii capitis olim fuit tęniola linea, plerumque coloris albi: aliquando tamen melini, hoc est lutei flammeique, aliquando purpurei etiam coloris. Certè ideo Q. Curtius scripsit, Alexandrum degenerasse in mores Persarum, & purpureum diadema, quale habuerat Darius, capiti circumdedisse. Verùm hæc adeo simplex vitta sensim immutata est in bracteolam auream atque gemmatam. Lib. 6

Nunc est bractea quidem aurea, sed quam euehunt in fastigium surculi seu absides, orbe vel Cruce insessi. Preterea ornant eam gemmæ, cum erumpentibus quercus frondibus, & dispersis medio loco grandioribus margaritis:

Peculiare Regum Galliæ coronamentum à Philiberto Monetio ita describitur. *Francica sceptarij fastigij corona ex auro solida est, superne clausa, cameratis quatuor circuli quadrantibus, in communem globulum coeuntibus, operta, frequentibus illuminata gemmis, vulgarium flosculorum vice, tredecim contexta liliis, singulis eorum ad imos circuli quadrantes, binis ad singula quadrantium interualla, decimo tertio tetragono, & ceteris ampliori, ad summum coronæ apicem conspicuo.* Alij tamen singula lilia collocant, in singulis absidum interuallis: alij flores eosdem aliter & numerant & disponunt. [illegible]

Ego ne errem, figuram eius hanc exscripsi; tum ex albo Auratorū Equitum Spiritus sancti, tum ex libro alio satis celebri, qui inscribitur, *Introductio ad notitiam rei tesserariæ*.

In Regno Galliæ, Regum liberi coronam pro se, solis intexunt lilijs, prodeuntibus ex bracteola aurea, & gemmata.

Peculiare est perinde diadema Regum magnæ Britanniæ, eòq. ab alijs discrepat, quòd tum medio loco, tū ad latera decoretur Crucibus auratis, feratq. supremo loco, Cruce pariter insessum ac munitum orbem.

At Regum consanguinei Principes ibidem bracteam aureā, gemmeamque alternatim & lilijs & quaternis frondibus exornant. Ad Reges vt redeam, & ad eorum diademata:

Archiducum fastigiata coronis obsidem habet, atque oram reductam ex vellere hermionico, grandibus verò vnionibus, & aurata Cruce in-

signi-

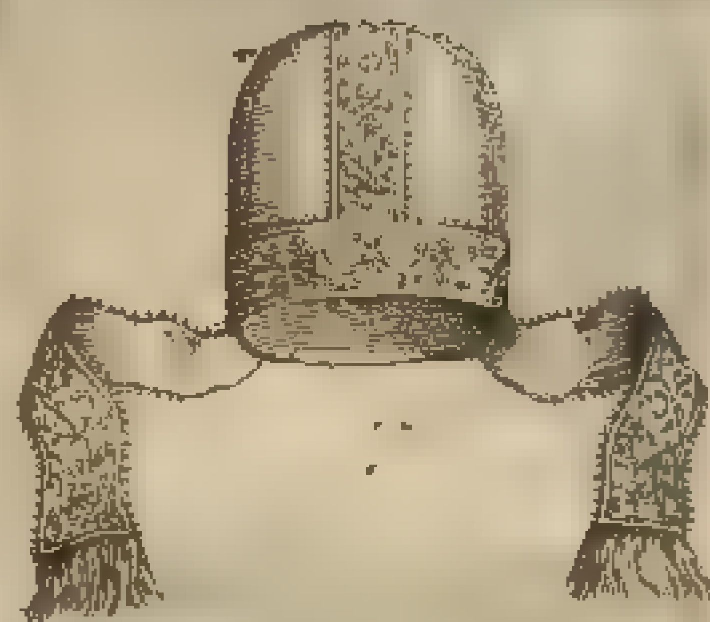
signitur, & accedit proximè ad diadema Regum.

Duces maximi, & qui compotes sunt amplæ ac liberæ ditionis, coronam auream gemmatam, querceis inumbrant foliis. Differt hæc vero ab Regia corona; quoniam superne clausa non est, neq; ad fastigiũ, supra quod ascendi non potest, eius surculi eunt.

At Magni Etruriæ Duces singulariter bracteam auream atq; gemmatã ferunt, echinis flexis in vtrumq. latus radiatam (loco frondium quercearum) in quorum medio vernat prominetq. grandius atque auratum lilium.

Præfectus Romanæ Vrbis gerit pileum aureum & tæniatum, qui supernè est integer ac teres, nõ diremptus aut disclusus laciniisq. insuper, vtrimque pendulis infernè est vittatus.

Duces illi minores, qui subsunt Principi alicui supremo, sunt diademati perinde, ac summi Duces. Hoc est vtuntur bractea geminata, atque munita quernis frondibus. Atque hę vtique hortantur indiscriminatim, & Reges, & Magnates quosque; vt studeant impense Ciuium saluti. Certe corona querna spectatur frequenter, in numismatis ipsiusmet Augusti: efficax enim erat, ad promerendum populi amorem: in quo debet vnicè fundari cuiuslis boni Principis dominatio. & satis constat; olim dari eam consueuisse militi, qui in prælio ciuem seruasset. Atque eadem

Vel vittam simplicem: quale olim erat Regum decus, seu coronamentum.

De cassidis scutariæ numero, idoneaq; eius collocatione. Cap. LXXIV.

Dixi, galeam tesserariā, quando vna & solitaria est, aduersam statui debere, in Regum insignibus & maximorum Ducum: obliquam verò in insignibus aliorum, seu Procerū, seu Nobilium. Superest, vt insinuem etiam, quonam pacto ea debeat collocari, quando erit multiplex.

Binæ si fuerint eæ cassides; aspiciant se mutuò ambæ, clathris aduersis.

Si ternæ; eo situ erunt, vt quæ medio loco statuitur, spectetur omnino aduersa: atque in eam deinde ambæ binæ obtutum conuertere videantur.

Si quaternæ; quæ in se mutuò binæ ac binæ sint conuersæ.

Si quinæ; tres earũ ternas, quas modò descripsimus, imitentur, & pendulæ aliæ duæ, sint inuicem aduersæ.

Si demum senæ fuerint; quatuor earum sint eodem positu, atque esse debere diximus quaternas, ac pendeant eadem ratione aliæ binæ, quæ supersunt.

Ceterùm omnes pingi solẽt, cum cristarum diffusione, suis cum acroterijs; & cum corona, vel saltem cũ toruli redimiculo: si alterutro inornari ea sedes cumulatis auitæ promeruerint.

Est porrò generatim in eis numerus; quando aut in semisses, aut in terrantes, aut in nidulos alueoli plures tesseræ distinguuntur: quemadmodum fert exigitq; affinitatum aut ditionum varietas. Nempe bipartitæ parmulæ binas cassides, cum scutulo insitio, aut diuisæ in trientes, ternas, quaternas item quadripartitæ; quinas cum eo insuper scutulo; & senas sectæ plurifariam admittunt.

Quamquam interdum parmula gentilitia est varias modis, nullo tm. præfert area eius discrimen, nulla scinditur partitione, & nihilominus cassides ei apponuntur binæ, aut pares etiam: quæ omnia occurrent passim

sim in tesseris symbolicis Nobilium Germanorum.

De adscriptis, tessera gentilitia, aut epigraphe priuata, aut clamore militari. Cap. LXXV.

PROGRAMMA superscribitur interdum acroterijs gentilitiarum parmularum, & vel continet consilium, de re ardua laudabiliq. molienda, sententiamq; Heroe dignam, vel tessera est, quæ dari consueuerit Legionibus, quando instar prælium, vt in pugnæ tumultu, confusis & perturbatis ordinibus, internoscere militem proprium ab hoste liceat. Programma primum ex his appellaui, in Capitis huius titulo, priuatā epigraphem, alterum vero, clamorem militarem dixi; & is proprius videtur Imperatorum, Regum, & Ducū maximorum, quorum est Legiones continere, ac ducere ad bellicas expeditiones: illa & Principum eorūdem supremorum etiam, inter togæ ac paci decora. & Nobilium quorumcumque ex æquo esse ornamentum potest.

Porro huius vtriusque lemmatis exempla suppeterent satis multa, legent. honorarias tesseras Equitum velleris aurei, quas refert Ioannes Iacobus Chifletius.

Sed & Marcus Gilbertus Deuarennius, tum de militari clamore distinctè agit, tum de priuata epigraphe. Ego de hac peculiariter iustum Volumen scripsi, cui titulus est, SYMBOLA HEROICA: de qua etiā scripserunt ante me Itali Scriptores plurimi: vt proinde repetere eadem, atque actū agere iam non oporteat.

Insinuauerim tamen, haud me in ea Marci Gilberti Deuarennij sententia esse, vt putem, has gentilitiarum parmularum epigraphes confundi debere, cum lemmatis symbolorum Heroicorum. Lemmata hæc cum figura ipsa congruant necessariò semper, & conspirant pulcrè in vnius sententiæ harmoniā. At programma tesserarum parmularū nostrarum expers esse potest huius harmoniæ, atque ad ipsius areæ typos gentilitios neutiquam pertinere.

Aliquando (fateor enim) id ita cōtingere videtur, vt nimirum consonent typi & lemma: sic familia COURCY, quæ in scuti alueolo puniceo, amigdalas quatuor argenteolas, decussatim distributas figurat: quoniā hæ Gallico idiomate *amendes* vocantur, epigraphem eis adscribit, cuius est hæc sententia *Emendemus nos credendo*. Ita videlicet prisci huius familiæ Conditores, ad Christianam fidem primū vocati, se posterosq; suos reddere meliores, ea parthenicii, peroptarunt. RAIMVNDI perinde in Guasconia, cum sphæram argenteam, in parmula cinnabari expictā, pro stemmate habeant, circumscribunt ei aureis characteribus *Nulla vis mundi me immutabit*.

At frequentiùs lemmata hæc aliò spectant, & vel allusio fit ad nomen familiæ; quo pacto VILLANI, in Belgio nobilissimi, se tales esse, absq; vlla exprobratione dedecoris, adhibita Gallica epigraphe, quæ id ipsum sonat, profitentur. Vel exprimitur sententia, tum à familiæ stemmate, tum ab eius nomine aliena:

Kkkk cuius

cuius utique diversa sit, sed ingeniosa tamen, atque Heroica significatio.

Quę cum ita sint, censeo has nostras tesserarias epigraphes potiùs ex genere illarum esse, quæ a figurarū consortio immunes sunt, ac solitariæ usurpantur: cuiusmodi epigraphes nonnullas, selectas ex earum recensione uberiore, a Iacobo Typotio edita, retero ego in Symbolis meis Heroicis.

Ad clamorem militarem quod spectat, vel eo exprimitur visitata belli tessera, & propria alicuius aut Regis, aut Ducis: cuiusmodi fuit, pia imploratio, nunc S. Dionysij, in tessera Clodouei: nunc S. Andreæ, in tessera Ducum Burgundiæ: vel saltem exprimitur eo peculiaris tessera, in memorabili prælio aliquo, legionibus data, ut eius apud posteros maneat recordatio.

Mont-joye Sainct Denis
Mont-joye Sainct Andrieu

De figuris externis, circa insigniores quasque gentilitias parmulas constitutis.
Cap. LXXVI.

HABENT præterea, præsertim magni Principes, circa symbola sua scutaria eos, quos vocat Philibertus Monetius, Atlantes ac Telamones, & quos ego potem Principum eorumdem armigeros referre. Sunt certè grandiores figuræ, veluti sustentātes efferenteśq. insignia eorum: quemadmodum significare videtur etiam ipsa locutio Fecialium.

Gallicè Supports.

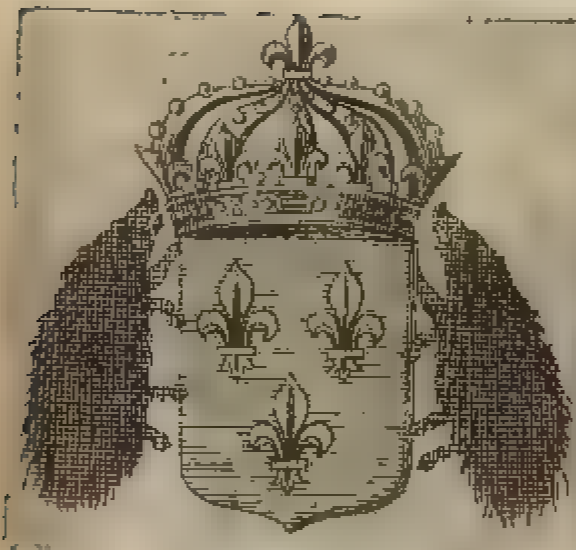

Exemplo sint, aut Cœlestes Genij, qui Regiam tesseram REGVM GALLIAE circumstant.

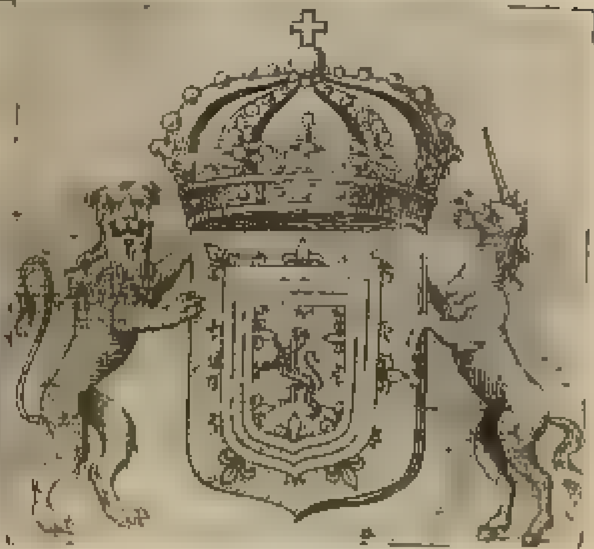

Aut Cerui aurei alati, & numellati.

Aut

Aut etiam Hystrices atræ: ex quibus illos CAROLVS VII. has verò LVDOVICVS XII. Reges Galliæ adamarunt.

Leo & Monoceros sunt circa schema gentilitium REGVM SCOTORVM.

Leo simul & Draco; hoc est alter ferarum rex, & alter rex colubrorum, continent stemma Regum magnæ Britanniæ.

Par deinde Syrenarum scutum attinet Regni Parthenopæi.

Aquilę autem fuluę, ac torquatę ferro, ex globulis precarijs aureis, cum pendula ex eis insuper Cruce bifida eiusdem metalli, comitantur clypeũ symbolicum PRINCIPVM LOTHARINGIAE. *Andem de typo*

Sed aliquando videas hos Atlantes, & has feras, veluti alijs interminari vultu irato, ac signa sui Principis custodire.

Ita leones duo aurei, anticis pedibus insuper sustinentes Mediceorũ Principum nobiles globos, reflexa ceruice spectantur, atque ore proclùs minaci.

Quin imò propulsaturi iniuriam, quodammodo armantur, & capita induunt in cassides ipsas tesserarum. Ex quo sunt genere.

Tum Atlantes DVCIS POMERANI. *Haguenach.*

Tum leones DVCIS NEOBVRGI.

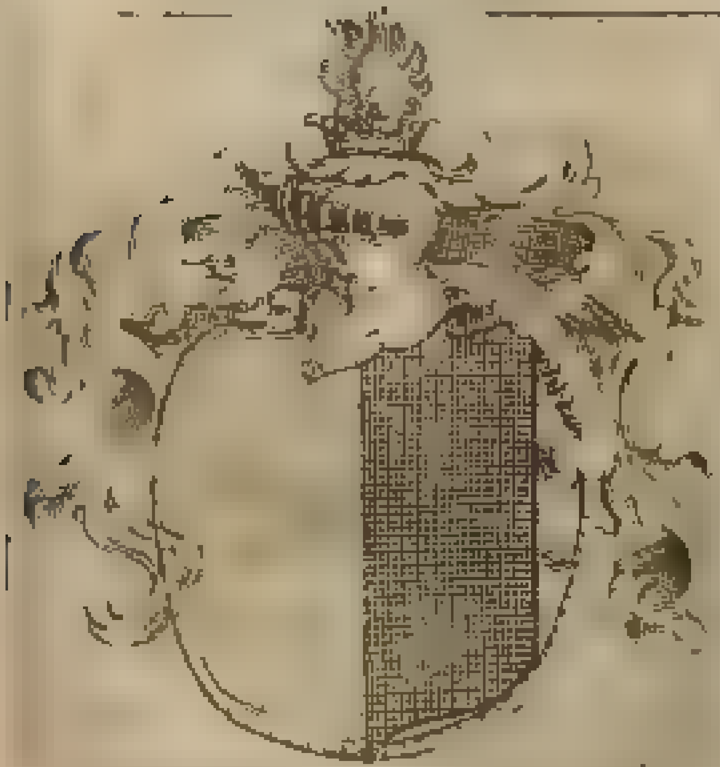
Interdum singulares icones id obeunt *Idem.*

obeunt muneris. Ita miles cataphractus, cum hasta & bipenni, indutus pariter galeam comantem, tesseræ parmulæ HOHENEGKIORVM in Austria tutelam gerit. VVappenbuch.

Alphons. Ciaccon. ex lapide sepulchrali Romæ ab ann. MCCCI.

Et leo, arreptam ab omni parte parmulam IACOBACIORVM Romæ, aduersus iniuriam, indignanti similis, tuetur.

Rarius videri poterit; draconem circumuolui tesseræ gentilitiæ COMITVM VVARTENBERGIORVM in Imperio, eamq. complecti agmine caudæ, quam etiam extremam remordet: cum in area eius tesseræ, ab summo diremptæ, aurum ad dexteram, & atramentum ad læuam sic diffusum. VVappenbuch.

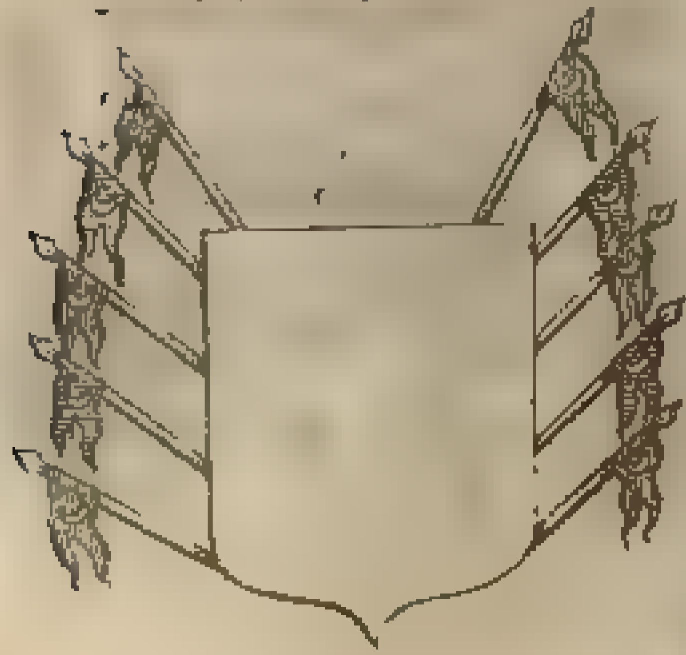

Adhuc tamen censebitur magis inusitatum; parmulã cyaneam, intinctam tribus ac denis argenteis nummis Byzantinis, mordicùs teneri, gemino leonum ore, seu capite quasi abscisso: quod stemma est familiæ PAZES in Hispania. M. S. ex museo Romano.

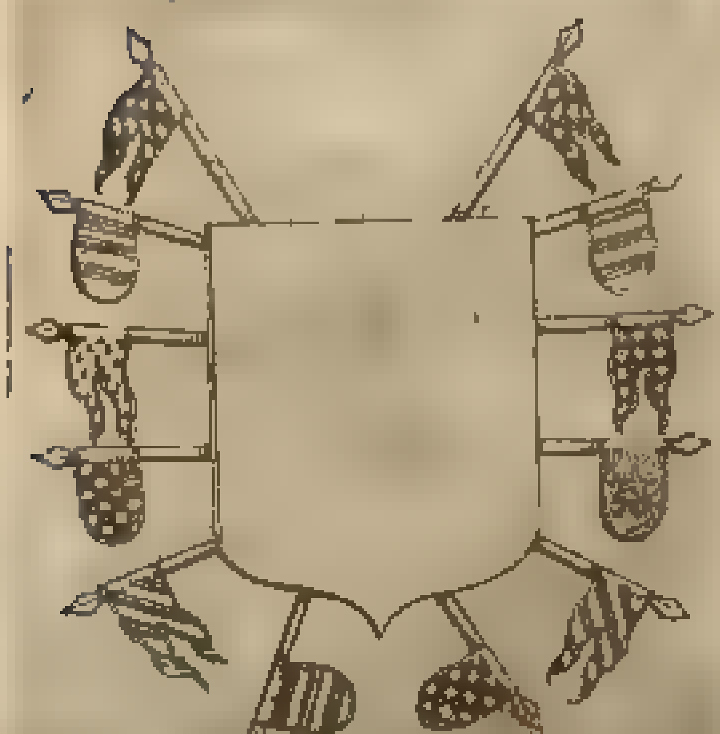
De explicatis circa tesseras gentilitias vexillis, Cap. LXXVII.

SVNT quædam etiam inclytę imprimis, ac prope triũphales parmulę, quę signa hostibus direpta, secum ad famam, in ętates consequentes ferunt, vtique posteros adhortaturę, ad similem Auorum fortitudinem; aut alioquin perpetuò exprobraturæ; imbelles nepotes insignia alieni trium-

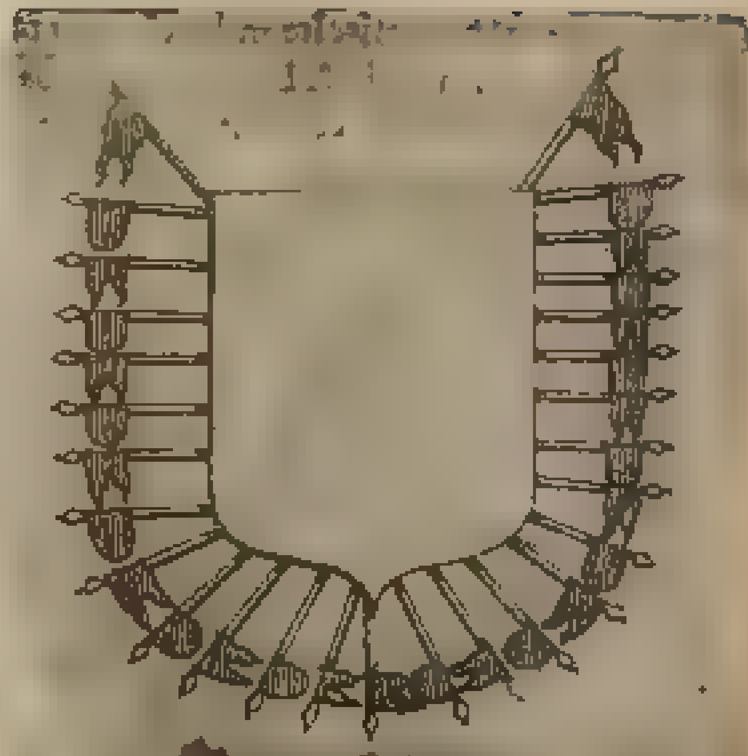
triumphi immerito vsurpare.

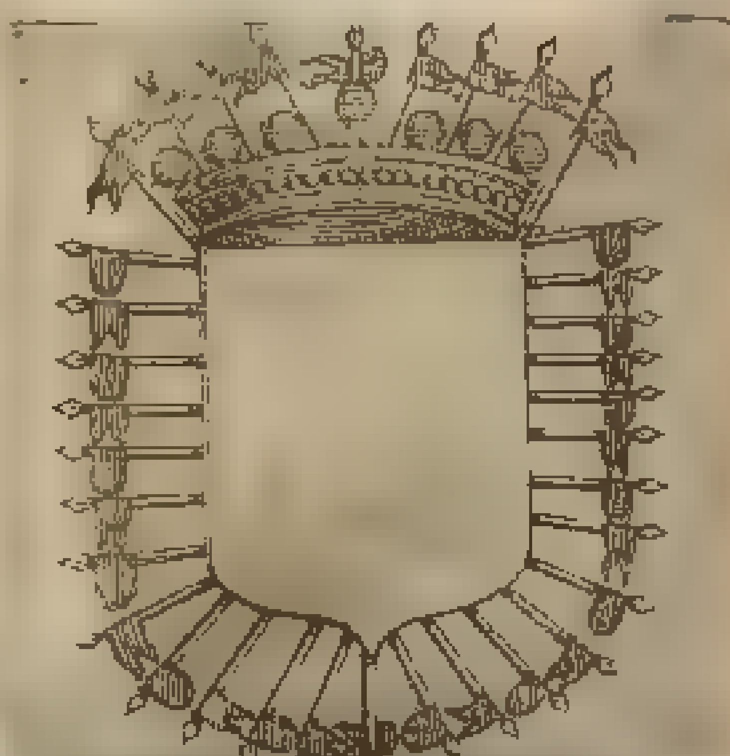
Hęc igitur vexilla, aut de Thracibus;

Aut de rebellibus Sectarijs.

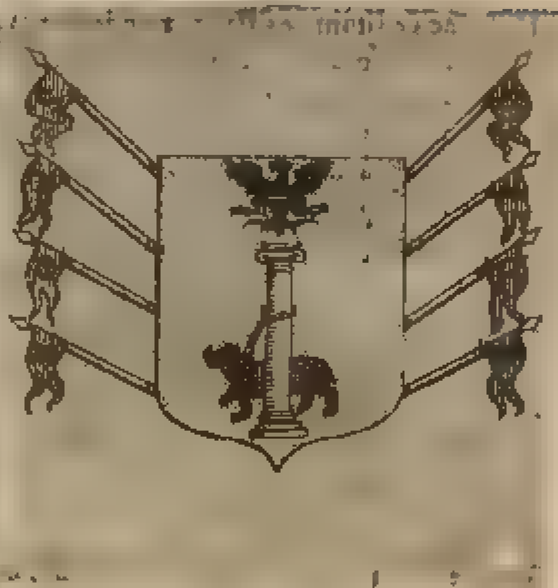
Aut de Mauris, habẽt familię aliquot primarię in Hispania: quarum stemmata eis exornata, refert Alphonsus Lopez de Haro. In nobiliario genealogico.

Nec in ambitu dumtaxat parmularum, disponuntur ea signa militaria: sed interdum etiam superne circumuolitant, pulchro honorabiliq. sanę spectaculo.

Porrò

Porrò isthæc decora Colvmniis Romæ peperit Marcus Antonius, Heros sanè fortissimus, commissa ad Naupactum memorabili pugna, & prorsus retusis cornibus Lunę Othomannicæ: cum ea videlicet, comparata ingenti classe, totū implere Orbem, atque in Europam etiam dominari latè, meditabatur. Ceterùm ferunt Colvmnii, præter signa de triumphatis Thracibus, supernè Pii V. Sanctissimi Pontificis, & Philippi II. Regis Hispaniarū prudentissimi, ac religiosissimi vexilla: quia eorū potissimū auspicijs, atque opibus Marcus Antonius, aduersùs Othomannorum tyrannidem, dimicauit.

Caesarini præterea, explicant circa familiæ tesseram, purpurata vexilla, quaterna & quaterna, inscripta nominis Romani aureis characteribus: quia sunt vexilliferi Senatvs Popvliqve Romani.

Ad hæc Torqvatvs De Comitibvs, Dux belli inclytus ac strenuus, à Ferdinando II. cui diù militauit, in nuperis tumultibus Imperij, tesseræ suæ promeruit, præter signa equitū, ac pe-

ac peditum vexilla, quæ indeptus est fortissimè dimicando, etiã ænea bellica tormenta, functus videlicet præfectura rei tormentariæ, & donatus etiam à Cæsare ideo tormentis duobus: quæ ille iussit deportari in Italiam, gloriæ monumentum.

M.S. ex Museo Romano.

Postremò præter vexilla, etiam spectare sit ancoras quaternas, in gentilitia parmula BONIFACEORVM in Hispania. Et fuerit fortasse aliquis eorum Archithalassus, in celebri maritima expeditione, cuius recordationem & famam firmare ancoris libuerit; ne spatio temporum vanesceret, patereturq. naufragium obliuionis.

Militares aliquot Cruces Ordinum Equestrium recensentur: Cap. LXXVIII.

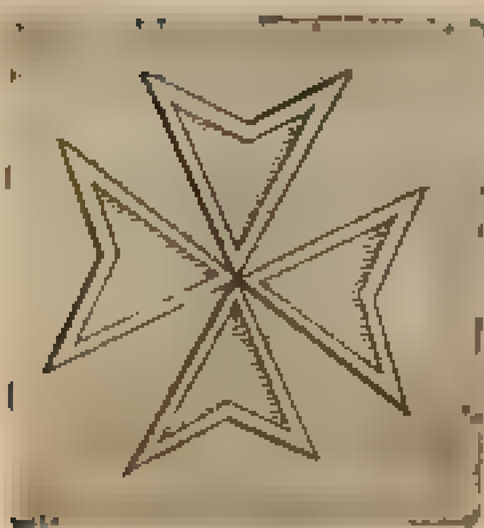
QVONIAM hæ pariter trãsferri solent ad gẽtilitias tesseras, & ad earum ornamenta; libet aliquas, præcipuas videlicet, commemorare, iuxta priscam, aut recentem earum instructionem.

Crux prasina Sancti Lazari fundatorem suum agnoscit, ac veneratur DIVVM BASILIVM Magnum, Cæsareæ Antistitem; quando is nimirum erexit Sancti Lazari nosocomium. Quia tamen, propter iniurias assiduas Barbarorum, fermè hic Ordo desierat; restitutus est à Pio IV. Pontifice: & à Gregorio XIII. auctus fuit eo insuper honore, vt Supremum Præsidem haberet deinceps EMMANVELEM PHILIBERTVM Allobrogum Ducem, ac Duces alios illius successores.

Porrò idem EMMANVEL PHILIBERTVS, celebratis Niceæ Comitijs Equitũ Ordinis huius, nempè Sancti Lazari, adiunxit ei Ordinem Sancti Mauritij, Crucesq. ambas; hoc est prasinam alterã, & alteram candidam, sed simul floriferam, inutcem inseruit.

Crux

Crux candida militiæ Hierosolymitanæ, aut à IOANNE HIRCANO Machabęo, aut à IOANNE Patriarcha illo Alexandrino, cui benignitas in erogãdis pijs largitionibus, fecit cognomentum ELEEMOSYNARII, aut à GODEFRIDO BVLLIONEO, Heroe maximo instituta fuisse perhibetur. Fuit verò consilium horum Equitũ, peregrinis adeuntibus sacra monumenta Hierosolymitana, hospitale officiũ pręstare; & aduersus latrocinia tutari itinera eorum. Sed eos Cruce insignasse, BALDVINVM REGEM eius nominis Primum, scribit Marcus Gilbertus Deuarennius: & si multo ante in ijs obsequijs ibi, summa simul fortitudine, simul charitate fuerant commorati.

Hi Equites, post afflictas opes Christianorum in Palæstina Syriaq. Clemente V. Pontifice sedente, Rhodum concessere: pulsi Hierosolyma à Saladino, ac dein etiam Ptolemaide, à Tyranno Aegypti, seu Soldano, quem vocant: nam in eam se Vrbem receperant, cum Rege, & Patriarcha. Demum Rhodo etiam exacti, ex Solimani Tyranni potentia, sedente altero Clemente eius nominis VII. Melitam immigrauerunt.

Crux nigra est Ordinis Teutonici, à CAELESTINO III. confirmati; quo tempore interfuit boni communis, vt contra hostes nominis Christiani Heroes multos pietas armaret. Hi Equites perinde, tum Hierosolyma, tum Ptolemaide coacti solum vertere, in Germania sedem habuerunt à FRIDERICO CAESARE; qui eis Prouinciam Prussiæ, a ritibus nostræ religionis illa tempestate alienam, Poloniq. ideo grauem, assignauit.

Crux rubra, ensis specie, in Hispania est Equitum S. Iacobi. Nec ab ætate ac Regno, aut ALPHONSI CASTI Regis, aut REGIS RAMIRI (cui in prælio ad Caluigium cõmiles e Cęlo adfuit Sanctus Iacobus, candentibus armis, vexillo & Cruce conspicuus) seu à tempore ALPHONSI IV. Regis, repetere sit originẽ eius.

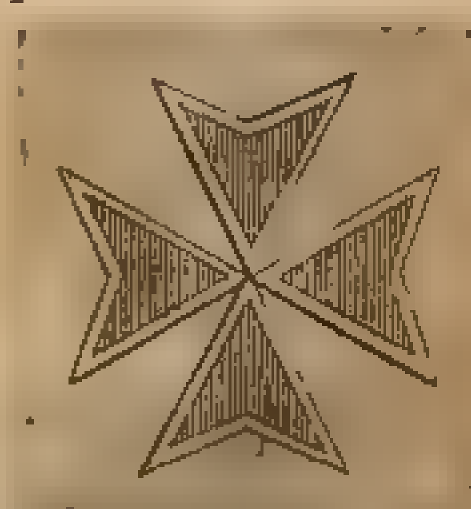
Hic nimirum Alphonsus Rex, potitus victoria insigni, ad Nauas Tolosanas, decreuit vt propterea, in Regno Castellæ, deinceps festū Sanctæ Crucis ritu solemni celebraretur. Tunc verò aliquot viri militares, non genere minùs, quàm virtute illustres, pro Christianis aduersùs Mauros, semet seq. opulenta patrimonia deuouerunt. Atque adeo ausi sunt adoriri hostes etiam cessãtes, nedum aduenientes opperiri, ac propulsare: vt prospera & tuta essent itinera peregrinorum, qui ad Sancti Iacobi Sacrarium proficiscebantur. Cuius Diui tutelaris tesseram perantiquam, hoc est marinam conchulam, Cruci suæ ijdem Equites adiunxerunt.

Crux alia, perinde rubra, sed ad scapos singulos florifera, seu desinens in lilium, est Calatrauæ item in Hispania. Porrò eam Crucem Equitibus huius militiæ consecrauit Benedictus XIII. cum ipsum Ordinem diplomate Pontificio Alexander III. confirmasset, non ita multo ante inchoatum Calatrauæ, causa muniendi oppidum illud, aduersùs infestas Maurorum irruptiones. Præterea hi Equites compedes duas, quas Hispani *Trauas* nominant, congrue ad vocabulum Oppidi adijciunt, aut Crucis antedictæ, aut vexillo militiæ suæ.

Crux adsimilis, sed prasina, item in Hispania, est Alcantaræ; nempe Oppidi ad Tagum, vbi Equites ea signati larem fixerunt: postquam illud Mauris ereptum eisdem Equitibus concessit Alphonsus VIII. Rex; munimentum videlicet, aduersùm impressiones Barbarorum.

Crux rubra, Divo Stephano Pontifici & Martyri, dicata est à Cosmo Magno Etheruriae Duce, vt maneret recordatio victoriæ, quam ipso die anniuersario celebritatis eius, ad Martianū est consequutus, & cuius vtique beneficio suas maximè opes, suumq. in Ethruria principatum stabiliuit.

Hę

Hę alięq. honoratissimæ militares Cruces, cum ornant tesseratias parmulas; vel in coronide scutaria delineantur (quæ areæ suprema pars accipere solet signa socialia) vel substernuntur parmulæ vniuersæ; ita vt soli earum apices, aut scapi extremi, ad latera quatuor extare videantur.

De insignibus Equitum Torquatorum. Cap. LXXIX.

COgor iam ad Heroum clariora ea decora, quæ valuuli scutarij oram ambiunt penitùs, suoq. honore circumdant. In censu verò a me ineundo primas dabit perinde Ordinis cuiusuis ætas, seu institutio.

EDOARDVS III, Rex Britanniæ, victoriam indeptus, cum de Gallis, capto Ioanne Rege, tum de Scotis capto Rege Dauide, conscripsit ornatissimam militiam Equitum Auratorum, quibus est nomen à periscelide, seu fascia, quæ vsui est cruribus substringendis: nam eam proposuisse exercitui tesseram, antequā conferret signa, perhibetur,

Sed alij potiùs, lapsam in chorea Ioannæ Salisburiensi, Principi fœminæ cruralem institam, credunt consilium dedisse EDOARDO REGI; vt in præmium dixerim, an solatium pudoris? eam à sexu molli atque imbelli transferret ad Heroes.

Ceterùm ij Equites ferunt fasciam cyaneam, innexam aurea fibula, eaque cruris sinistri internodia circumuoluunt. Inscribunt verò eandem Gallico lemmate, cuius est hæc sententia. *illi malè sit, qui malè cogitat.*

Monile ipsorum Equitum fit ex cōtextu plurium fasciolarum simul, ac rosarum, quæ semi-albæ sunt, ac semi-puniceæ: fueruntq. additæ eæ

rosę discolores, post coniugiū Henrici VII. Regis, ex familia Lancastrensi, cum Isabella Regina ex familia Eboracensi: nā huius vtriusq. regiæ stirpis symbolū antea fuerant illę dissimiles rosę. Pendet ex monili demum aurea iconcula Sancti Georgii; quoniam is est Ordinis totius Prçses ac Diuus tutelaris.

Amadevs II. Comes Allobrogū, instituit Ordinem Equitum Virginis Deiparæ, salutatę a sydereo Internuncio. Proinde iconem eius aureā suspendunt ex torque, qui componitur ex numellulis Alani canis, exaratis acclamatione, dicta olim Amadeo Magno: quando videlicet *fortitudo eius Rhodum tenuit*. Numellulæ ipsæ, loris cancellatim implexis, mutuò vinciuntur.

Philippvs Bonvs Burgundiæ Dux, & Princeps dignus ea tam amabili appellatione, dum coniugem duceret Elisabetham Ioannis Lusitaniæ Regis filiam, Brugis Aurei velleris sane inclytum Ordinem instituit. Ad Iasonis ne fabulam, aduectosq. Argonautas, cum classe in Colchida, spe Chrisomalli; an ad Gedeonis vellus, nunc irroratum de Cælo, & nunc aridum, referre id maluerit, haud facile sit definire. Attamen veritatem Historiæ sacræ ei placuisse potius; suadere videantur aulea ipsamet Ordinis peruetusta: quæ in sacello Principum Belgij quotannis expancuntur, dum celebritas est Sancti Andreae Apostoli ac Patroni: sola enim Gedeonis memorabili pugna inornantur.

Torquem huius Ordinis ignaria construunt, micantesq. ex illis stricturę, seu scintillulæ, cum appendice aurea Phryxęę ouis. Cui adscripsit non nemo, *Pretium non vile laboris*; ignarijs autem, singillatim pro chalybe, *Ante ferit, quàm flamma micet.*

elephantis, vastis ac turritis belluis, tum ex calcaribus aut molulis corũ habet, cum Virginis Deiparę aurata icone, quæ radios euibrat Solis instar, & appendicula insuper, in qua claui tres sita suo referunt Pythagoræ elementum.

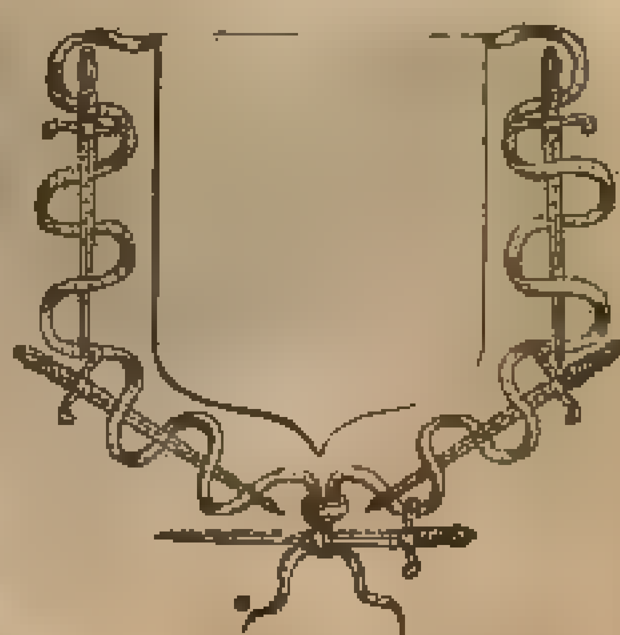
In Scotię Regno est Equestris Ordo, qui torquem gerit, ex carduorum contextu, cum ea epigraphe, *Nemo me impunè lacessit*. Atque hic etiam Ordo est sacer Diuo ANDREAE APOSTOLO, Regni Patrono; ab eo nimirum tempore, cũ visa est eius Crux è nubibus consulgere, dum prelium erat, Scotisq. victoriæ omen dedit.

In Gothorum Regno est geminus Equitum Ordo: atque in alterius monili Cælestes genij sunt & Cruces bifidæ.

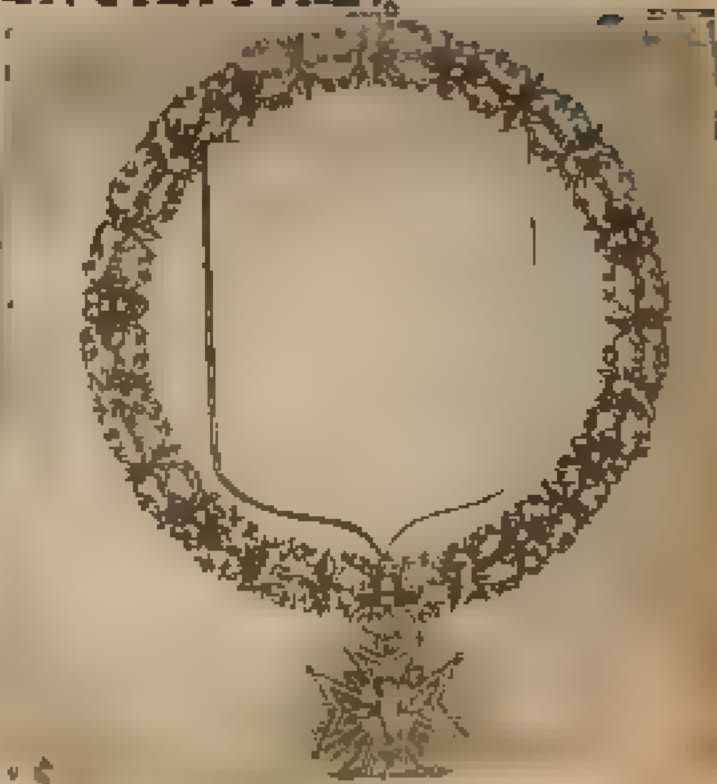
Ordo SANCTAE MARIAE, in Regno Cimbrorum, torquem, cum ex-

Moni-

Monile alterum autem acinaces habet, in acie cruentos; lorisq. aut balteis in gyrum astringitur.

LVDOVICVS XI. Galliarum Rex Ordinem instituit Equitum SANCTI MICHAELIS; inductus veneratione, qua CAROLVS VII. Parens eius cœperat ferri, erga eundem Principem ac Ducem Cælestium Legionũ quando is olim, ad pontem Aurelianensem, visus est adesse, propugnare Vrbem, ac Britannos inde abigere.

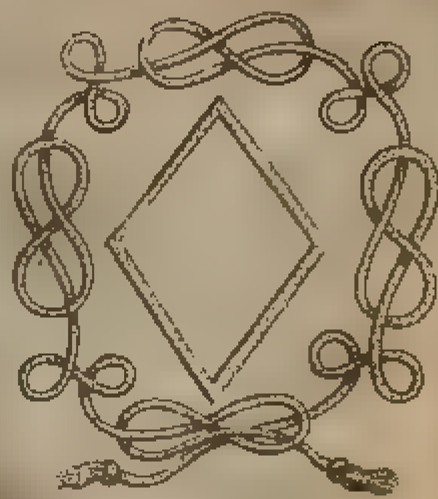
Torquem huius Ordinis conficiunt conchulæ aureæ, vinctæ laciniolis, cũ appensa bulla item aurea, in qua SANCTI MICHAELIS, & proiecti ab eo Stygij serpentis icones repræsentantur. Sed & adijcitur etiam hoc lemma: *Immensi tremor Oceani.*

HENRICVS III. perinde Galliarum Rex, Equestrem Ordinem nobilißimũ SANCTI SPIRITVS fundauit: tum vt Regni Proceres, noua ea prærogatiua honoris sibi magis obstringeret; tum vt maneret recordatio, ipsum in Festo Pentecostes, & appellatum antea ad externũ Poloniæ Regnum; & reuocatum deinde, ad Regnum domesticum atque hereditarium Galliarum.

Monile huius Ordinis ab eodem HENRICO III. lilia & interpositum nominis eius primum elementũ acceperat: erantq symbola Regis & Regni, quibus Equites ipsi dicerent militiæ sacramentũ. HENRICVS IV. deinde intexuit quoque hastas, galeas, & flammulas, indices victoriæ, seu triumphi. Ex monili autem pendet aurea Crux, columbulaq deorsùm, explicatis alis volitans, in Cruce spectatur.

VIN-

VINCENTIVS GONZAGA Mantuæ Dux, cum Francisco eius filio nuptui daretur Margarita, filia Caroli EMMANVELIS Ducis Allobrogum, erexit Ordinem Equitum Sanguinis sacrosancti, qui ex CHRISTO DOMINO in Cruce saucio manauit, & cuius vasculum Mantuæ colitur veneratione summa.

Torquem huius Ordinis componunt, partim aureæ virgæ, igni superpositæ, partim laminæ aureæ, inscriptæ hac epigraphe; *Domine probasti*. Pendet vero ex torque bulla aurea, & in ea Sanguinis eiusdem sanctissimi Hierotheca; cui Cælestes genij duo adstant venerabundi, pignusq. illud salutis humanæ, supplices adorant.

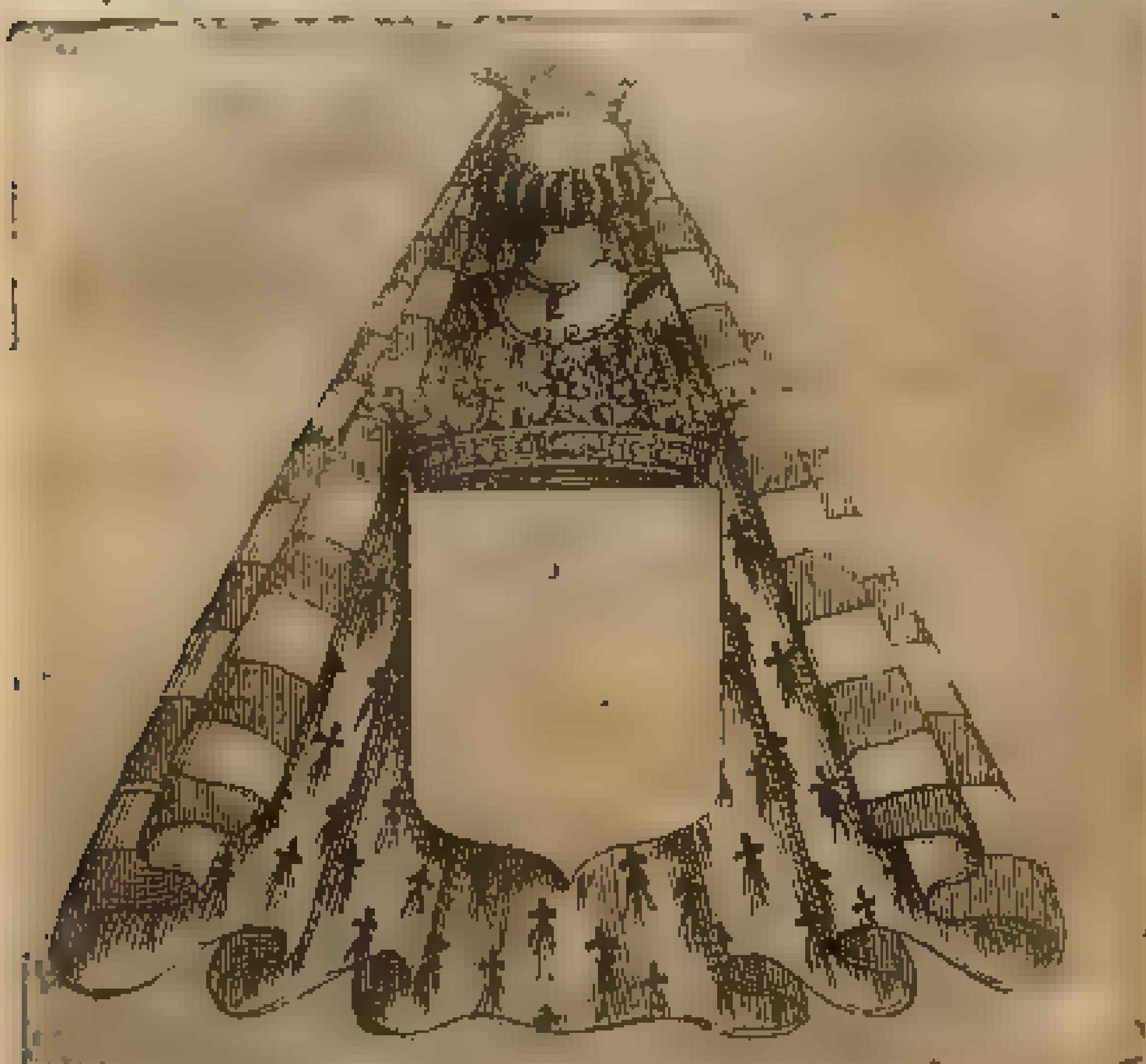
Postremò adiiciam obiter cingulum laqueatum, quod in se mutuo intertum atque implexum, circumponunt pulvillo suo tesserario, illustriores Matronæ. Earum enim gestamen est hoc loreum stemma, & fuit inductum ab ANNA PRINCIPE AREMORICORVM; siue vt indicium esset viduitatis ipsius, sublato e viuis Coniuge CAROLO VIII. Rege. siue (quod alij interpretantur) ob Sancti Francisci cultum & venerationem. *Gallicè cordeliere*

Sed & antea Principes fœminæ tulerāt cinctum auratum, veluti pudicitiæ tesseram: postmodum intermisere: quoniam esse promiscui vsus, atque vsurpari à matronis etiā non adeo principalis notæ, sensim cœpit.

De palliolo, & tentorio inumbrante gentilitias tesseras maximorum Principum. Cap. LXXX.

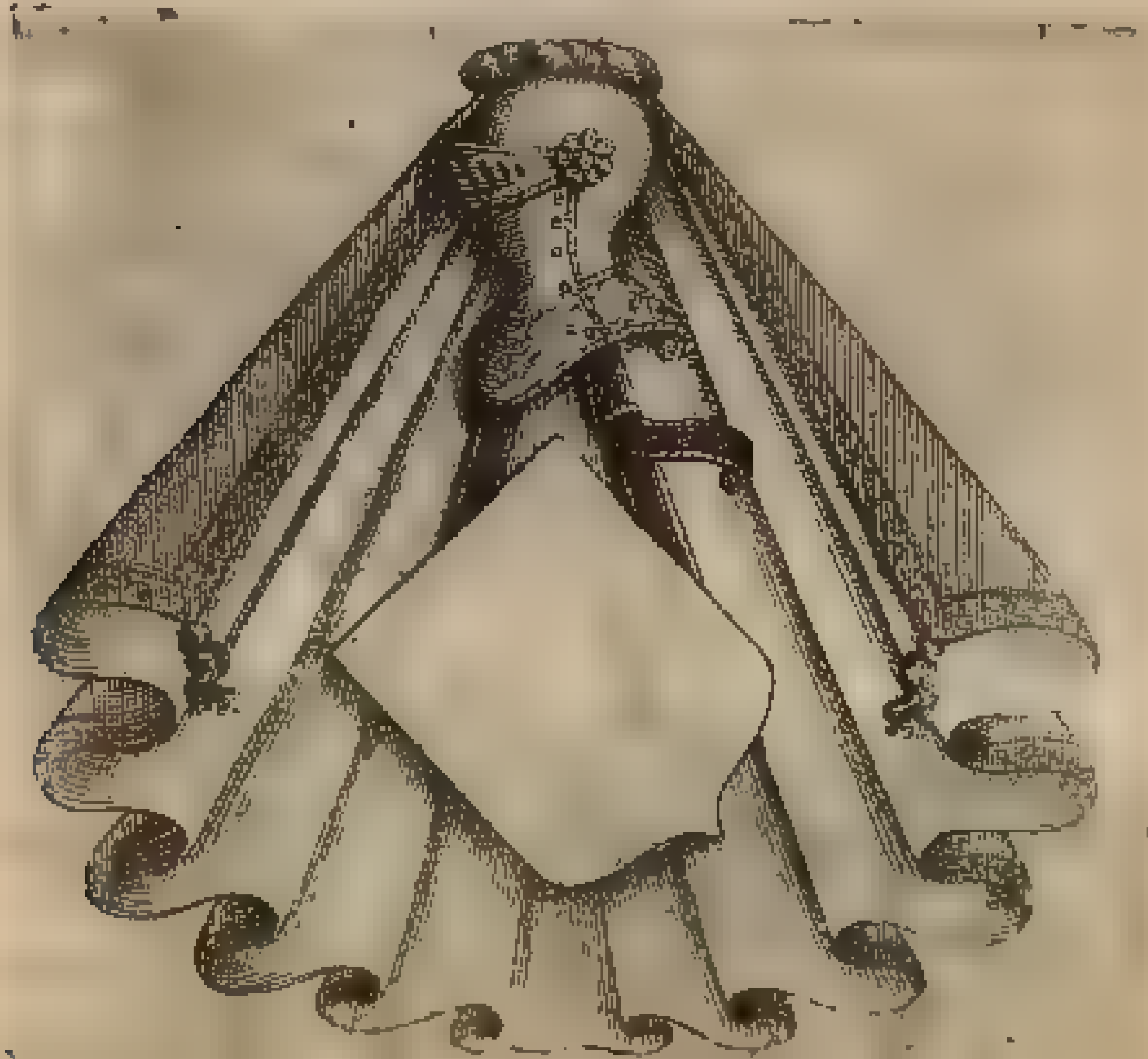
VT constet, quanto cum apparatu gloriæ, soleant tesseratiæ icones Cæsaris, Regum ac Principum supremorum tegi, atque inumbrari: mihi iam superest agendum, de honoraria clamyde seu vmbella primùm, ac deinde tentorio earum etiam.

Clamydem, seu vmbellam voco palliolum, quo circumuoluitur icon

gentilia duntaxat Ducum, & Principum supremorum. Est verò sine cassia, seu petalo laxiore supernè,

& vel in parmula ipsa recta, vel in ea item obliqua, pronaq. aptari,

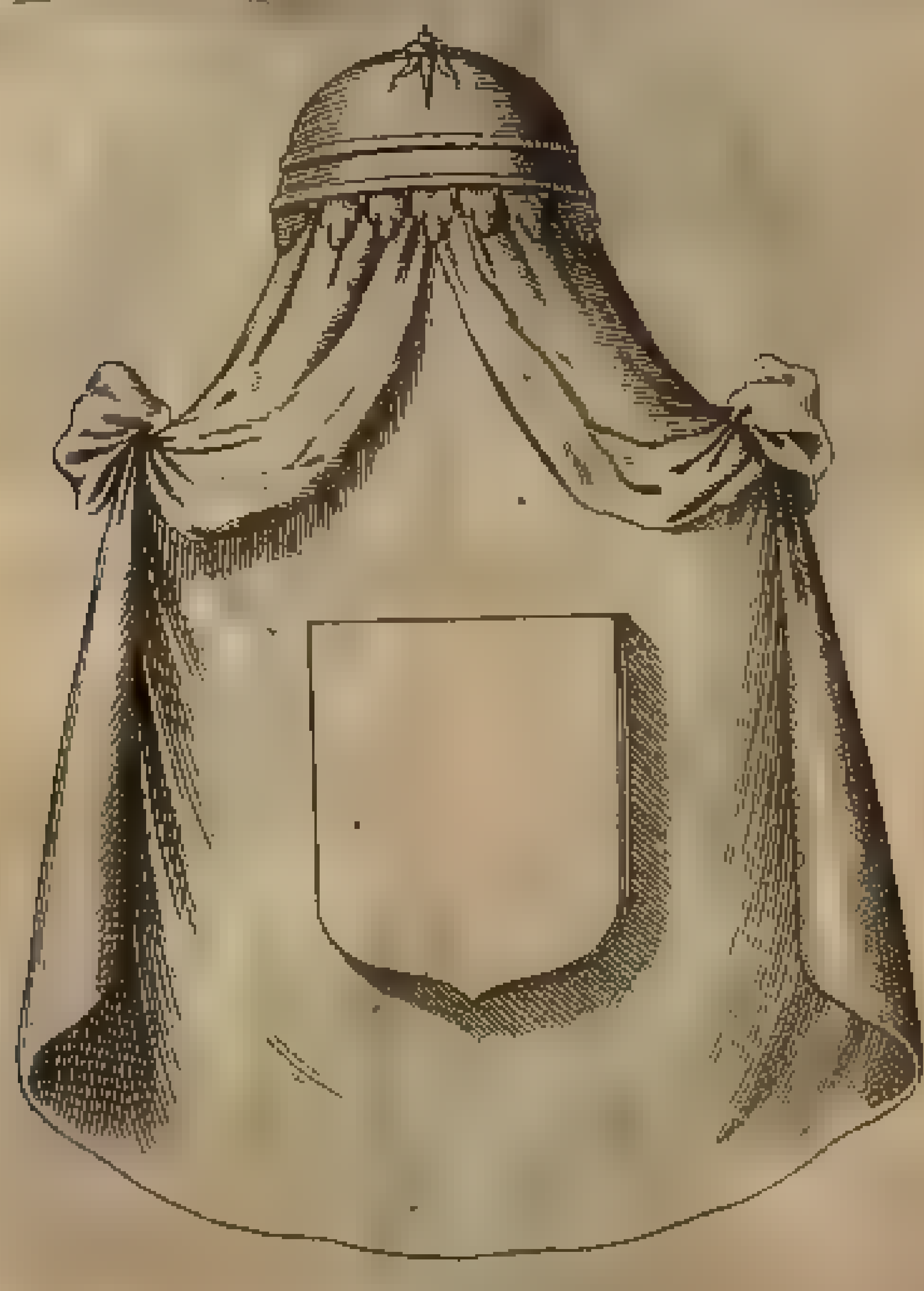

& collocari potest. Non hic tamen loquor, de conopeo illo

instito, quod significat supremam belli atque armorum præfecturam,

conceſſam ijs Ducibus, qui caſtris præſunt Pontificij principatus. Id enim inſititium appellant, quia intra alueolum ipſum parmulæ gentilitiæ delineatur: atque eſt vexillum aureum, ex haſta coccinea pendulum, cum clauibus aurea argenteaq. in decuſſim traiectis, loroq. illigatis. Quod vexillum iam eſt in teſſera THADAEI BARBERINI Vrbis Romæ & copiarum Pontificiarum ſupremi Præfecti, cum adiuncta ANNAE COLVMNAE coniugis icone gentilitia.

Gallicè Pauillon. Quod verò attinet ad tentoriũ ipſum; id petaſo laxiore, vt dixi, tegitur supernè, cum ſpatijs vndique diffuſis, & patefactis, vt intus teſſera tegi & contineri eo poſſit. Atque hoc tentorium ſolis Monarchis, nempe aut Cæſari, aut Regibus, tribui ſolet.

Exem-

Exemplo sit Augustale FERDINANDI CAESARIS, cum tessera AVSTRIACA, in pectore Aquilae fuluae, bicipitis, & torquatae monili Burgundico. Cui adstent, pro eiusdem supremi Praetorij maiestate, Armigeri, seu Feciales tum in sago, tum in vexillo insigniti tessera eadem AVSTRIACORVM.

An, & in quo sensu apta, & consentanea esse debeant figurae gentilium symbolorum? Cap. LXXXI.

PAR omnino videtur, leges nonnullas Fecialium expendere, circa congruam rei nostrae tesserariae figurationẽ. Hoc itaque agam in praesentia: quãdoquidem omnem eius ornatũ exegi, internum videlicet externumq.

Ante omnia illud statuere sit; religiosius ne sectari oporteat ingeniũ ipsum-met, veramq. naturam figurarum illarum, quas typis hisce tesserarijs repraesentamus? ita vt piaculum videatur, ab earum vel forma, vel colore interdum abire.

Primo genuinum in eis colorem nemo requirat, in quibus vtique dos & virtus potius spectari debet. Est verò inducta colorum varietas; vel quia Patrium, seu factionum symbola ij exprimebant, dum hae nationes, alienos illae colores sectarentur: vel quia ad Principum schema, seu argumentum figurae eaedem, pulchra & mira varietate, pingebantur.

Sed enim difficultas maior est; an

liceat ipsis affingere mores nō suos; ita vt consentaneæ nō sint veræ nobilitati, quæ à proprio genio abalienantur. Nempe si ex nubibus prodiret taurus; piscarentur cerui, saginarentur pomis accipitres, ab ouicula leo lactaretur, aut ab agno discerperetur lupus.

Nihilominus prohibere omnino ista, quis tandem audeat, & non simul metuat, ne in ius propterea sit vocandus, ad Cæsaris tribunal, quippe reus Maiestatis? Quid enim? Aquila Imperij biceps, qualem sponte haud natura progenerat, an ideo debebit expungi ex tessera illius, qui summus Principum est, ac fons totius nobilitatis?

Multa etiam sæpenumero admiranda contigerunt, & insignia mox euaserunt nobilissimarum familiarū. Exemplo sit Romæ pro Cincinnatis coma; post quam eorum aliquis cirratus & capillatus natus est.

Quid si Nicippus, ex cuius grege ouicula enixa est leonem, deditque omen Regni, ipsi tum agenti in re priuata. Quid si, inquam, Nicippus ouem eamdem accepisset pro symbolo; vt insinuaret, Regni potentiam, quæ interdum ferox est leonis instar, mitigandam esse quadam ouis mansuetudine ac lenitate?

Albertus Magnus. Est qui scribat, vitulum aliquando effusum fuisse ex nubibus: quid si taurum etiā præcipitem ex nubibus turbo dedisset, an ideo ille seu vitulus, seu taurus pro gentili tessera displiceret? Certe hunc, pro schemate *Barthol. Cassaneus.* suo, Alexienses olim figurarunt.

Vt accipiter pomum, vt piscem ceruus, vt agnus lupum edat; tam est alienum, quàm vt equus edat capram, seu veruecem. Atqui Arabes *Dan. Kadchoiker in Historia sua peregrinationis.* carnibus caprillis, sole siccatis, & concisis in frusta, suos nutriunt equos, quia fœnum steriles eorum arenæ non producunt.

Vt equis verò carnes obsonantibus, addam propinantem vino asinum: fuit Romæ, qui vinum sorberet ex patera tam auidè, vt non pateretur ex ea guttulā exstillare. Nec erat profectò iniquæ mentis hic asellus: quoniam appetebat merum dūtaxat: & dilutum aqua, illicò gnarus fraudis, respuebat atque abominabatur.

Nescimus, ad quid fames ac ventris ira possent ouem, agnum, coruum, & accipitrem adigere. Naturæ etiam ostenta & prodigia adeo non exhorremus, vt si quæ nascuntur preter solitum rara, ea impensiùs admiremur. Cur igitur ista facessere omnino, ex gentilitijs tesseris, & velimus & iubeamus?

An figura tendere, aut aspicere dextrorsùm necessariò debeant.
Cap. LXXXII.

CVm Fecialium pleriq; iubeāt, tum aues, tum feras haud pingi aspectu pleno, sed intuitū vibrare obliquè, vnūque ostendere oculum atque vnam aurem: operæpretium sit decernere; dextrorsùm verti, an sinistrorsùm eas oporteat.

Philibertus Monetus, *scutariæ alites vniuersa*, inquit, *in dextrum scuti latus spectant: nisi quæ bicipites sunt, aut aduersis dorsis statuuntur, quarum alterum caput necessariò, in læuum par-* *In prima sui Artis scutariæ cap. 3.*

ma latus vergit.

Ibid. cap. 17. Alibi magis generatim dixerat *Omne quadrupes, aut volatile animal, scutario in solo expressum, ad scuti dexterum latus conuersam frontem habet. quoniamque caput ei obliquè depictum est, alterum modo oculum, & aurem alteram, spectandam præbet.* Pardum tamen eximit ab lege hac generali: nam illi vnicè aduersa frons & aperta figuratur.

Sed multo ante Bartolus clarissimus Iure-consultus, hac super re, aut legem tulit, aut sententiam dixit enimuerò seueram & grauem. Quia pronunciauit, cum vitio esse, ac nobilitati officere gentilitias tesseras illas, in quibus animantes, seu cicures, seu immites, deprehendantur versùs læuam prospectare.

Bartolo deinde suffragatur Bartholomæus Chassaneus: imò is animantes ita pictas, monstro similes esse arbitratur; turpiterq., veluti à conflictu, retrocedere.

Auctoritas Viri, qui natus videtur ad oracula omnis iuris humani, fateor, traxerat me in opinionem eamdem: pro qua videlicet mecum ipse in hunc modum ratiocinabar. Animantes, in gentilitijs parmulis, symbolicæ sunt, & habent virtutis significationem. Qui enim leonem in eis, aut aquilam exarauerit, is eo schemate profitetur, se ad prælium contra hostes venire, leonis instar, aduersùs imbelles feras; aut instar aquilæ, aduersùs imbelles aues.

Assumebam ideò, dextrorsum figuræ cuiuis eundum esse. Siquidem, quoties læuam clypeo munitam hosti obiectamus dimicãdo, toties eueniet etiam, vt hostem eundem leo spectare, ac terrere videatur. Secùs si ad læuam vergeret, in ipsis fortitudinis nostræ symbolis, retrocedere, ac terga dare iudicaremur.

Nihilominus quia familię aliquot nobilissimæ, diuersarum etiam nationum, conuertunt sinistrorsum pariter, in tesseris suis, icones auium & ferarum, posse indiscriminatim eas pingi, equidem censeo, versùs parmularum, aut dexterum, aut sinistrum latus, citra omnem vitij aut iustæ censuræ metum. Consuetudo nimirum, in his potissimùm rebus, est altera lex: cui consentanea quæ fuerint; peccare in artem illa immeritò iudicabuntur. Atque hæc dixerim de typis exaratis in clypeo tesserario dumtaxat: est enim aliter sentiendum, si alibi exarentur.

Ita in sago militis, à pectore quidem figura versus dexteram, ab humero autem versùs læuam feratur. Etenim cum ea sit loco militis, pingi debet, quo situ miles ipse, cum hoste, antrorsum aut retrorsum, congrederetur.

In vexillis, versùs hastam eorum semper delineabitur. motis enim castris, signifer dum graditur, cum hasta eadem secum pannum trahit; & incedere, agmine consentaneo castris ipsis, figuram vexillorum decet.

In lecti stragulo, dexteram dabit forma hominis in eo decumbentis: in toralibus lecti autem, forma hominis, qui ibidem adstet.

In conopæi auleis, dexteram constituet forma hominis assidentis sub eo.

In velis prætensis ante cõclauium fores, dexterum latus pariter indicabit.

cabit, forma hominis inde prodeuntis.

In belluatis peristromatis, patefaciet idem latus, forma hominis, de pariete prospectantis.

Sicubi tamen simulacrum, aut stemma Principis fuerit medio loco; tunc ab dextera læuaque, existimat Bartolus, icones omnes gentilium parmularum, eò conuerti debere.

In equi bellatoris linteo, seu pectorali, seu dorsuali, versus ipsius equi caput flectent obtutum, ab omni parte, icones tesserariæ.

At cum animantes duæ, dissimiles genere; exempli causâ, molossus & leo, simul commisso vultu figurantur; leonem in alueoli semisse leuo, Bartolus ait esse collocandum, vt versùs dexteram feratur: molossũ autem in semisse dextero, vt feratur versus læuam: causamq. assertionis suæ illam adfert, quod scilicet dextera sit nobilior pars, & principium motus.

An metallum in metallo esse, aut in colore color, rectè possint.
Cap. LXXXIII.

LICVISSE GODEFRIDO BVLLIONÆO tesseram suam pangere, ex aureis & characteribus & cruculis, in argentata scuti areola, existimat Bartholomæus Chasaneus, quia Rex erat, & supra leges. Philibertus Cãpani c, & Philibertus Monetius, id interpretantur esse factum eo consilio, vt quotquot rem ita inusitatam considerarent, ansam haberent inquirendi, vestigandiq. occasionem eius; quò ita certiùs perennaret fama Hierosolymæ liberatæ. Vsque adeò constitutum esse iudicãt, apud Feciales omnes; ne metallo metallum, & ne color colori superponatur.

Certè non defuerunt etiam Viri summæ nobilitatis, qui legis huius metu dixerim, an reuerentia? immutarunt auorum suorum signa. Ita cum Matthæus Montmorentius, *Philibert. Monet.* ob excellentis prosapiæ suæ prerogatiuam & merita, diu argenteam decumanam Crucem, in scuti laterculo aureo gestasset: eã coniunctionem vtriusque metalli sustulerunt tandem posteri eius, & Crucem ex colore deinceps adamarunt.

Nihilominus stemmata satis multa reperio nobilissimarum familiarũ, in quibus coloribus colores miscentur, & metallis metalla.

Nimirum in scuto ab latere dirempto, & supernè puniceo, infernè autem cyaneo, leo semi cyaneus, semi-puniceus est ABELSBACHIORVM in *Wappenbuch.* Silesia.

Bos furui coloris, in cæsio scuti laterculo, est ibidem AVLOCKHIORVM. *Idem.*

Monoceros miniatus, in glauca scuti areola, est BARBYORVM in Mar- *Idem.* chia.

Leo purpuratus, in parmula luminis veneti, est BEMDORFIORVM *Idem.* in Misnia, & BREDERODIORVM *Marcus Gilbert.* in Belgio.

Cantherij duo miniati, in eiusdẽ luminis veneti alueolo, sunt BREI- *Wappenbuch.* TENBACHIORVM in Bauaria.

Fluuius argenteolus, loco fasciæ, manans in aurato scuti valuulo, est BVRENNIORVM in Saxonia. *Idem.*

Leo sapphirinus, in parmula cynnabari

Marcus Gilbert. nabari expicta, est CHASTELETIORVM in Gallia.

Apri capita duo furui coloris, cũ interposita tænia punicea, in veneto
Wappenbuch. scuti æquore, sunt DAMITZIORVM in Saxonia.

Homo syluestris ac ferus, serto redimitus, & pro scipione arborem ferens, colore prasinus, in cyaneo scu-
Idem. ti valuulo, est DRACHSDORFIORVM in Misnia.

Tessellæ gradiles nouem, dispositæ in quincuncem, & minio illusæ,
Idem. in cærulea scuti areola, sunt DREBBERORVM in Vvestphalia.

Cornua duo sabulea, in miniato
Idem. + scuti solo, sunt GAFFRONIORVM in Silesia.

Cancer puniceus, ac pronus in-
Idem. star baltei dexter, in valuulo cyaneo, est GERGELASEORVM in Marchia.

Securis argentea, in semisse dextero aureoq. scuti ad perpendiculum diremptі; & altera securis aurea, in
Idem. eius semisse læuo argenteo, sũt GORLITZIORVM in Misnia.

Crux decussata & aurea, in solo
Idem. metalli argenteoli, est GREFENIORVM item in Misnia.

Fascia coloris prasini, in murica-
Idem. ta parmula, est GAVNERSGIORVM in Silesia.

Aquila metalli aurei, in aruo al-
Idem. terius metalli, est HARDECKIORVM in Imperio.

Herma Mauritanica, liberaliter aurita, & omnino atra, in blatteo
Idem. scuti laterculo, est HORDENIORVM in Saxonia.

Scala punicea, & obliqua instar baltei, in cæruleo clypei tesserarij so-
Idem. lo, est KRATZENIORVM in Franconia.

Folia tria aurata, ex caule pro-* deuntia, intra parmulam argento illusam, sunt KVNOVIDTIORVM *Idem.*
in Marchia.

Lampades tres nigellæ, cũ lychno accenso, in scuti valuulo coccineo, sunt LAMPFENIORVM in Saxonia. *Idem.* Lampadarius

Aureus leo, in argẽteo scuti aluco-
lo, est MOLEDIEROVM in Gallia. *Marcus Gilbert.*

Balteus aureus, in argentea scuti
areola, est NITZSCHVVITZIORVM in *Wappenbuch.*
Misnia.

Leo atratus, sed auro cõpunctus,
in parmula virenti, est familiæ PRA- *Consil. Argent.*
DO in Hispania.

Aquila semi atra, in dextero semisse puniceo, scuti ab summo intersecti, ac semi-punicea, in semisse
læuo atro, est RADENHAVSENIORVM *Wappenbuch.*
in Brunsvvigia.

Grus aurei metalli, in argenteo
scuti solo, est REVSENIORVM in *Idem.*
Imperio.

Arbores abscisæ, cum exsectis ramalibus, flexæq. in læuam instar baltei, & ambæ omnino atræ, in cæ-
sia parmula, sunt TAVBADELIORVM in *Idem.*
Misnia.

Mauri nigrum caput, in miniato
scuti laterculo, est TSCHETARVVITZIO- *Idem.*
RVM in Silesia.

Cadi aurei tres, in parmulæ aruo
argenteolo, sunt VOHENSTEINIORVM *Idem.*
in Suecia.

Lunulæ tres puniceæ, sibiq. omnes obuersæ, in glauco scuti valuulo,
sunt VVADDAVVIORVM in Silesia. *Idem.*

Cornu coccineum, in semisse dextero atro, scuti directe absciuli, & al-
terum cornu atrum, in læuo semisse
coccineo, sunt ZIMMERORVM in *Idem.*
Misnia.

Velle has tesseras gentilitias, & plures alias, quas aut descripsi suo
loco,

loco, aut iam omitto, ne nimius in earum censu videar: velle inquam eas vitij arguere, aut eradere ex albo veræ nobilitatis, quàm iniuriosum, & simul periculosum id meritò existimaretur?

Abstineri fateor, in Italia præsertim, in Gallia, in Hispania, in Britannia, Belgioq. ab huiusmodi, seu colorum, seu metallorum miscellaneo vsu: & insinuaui propterea, lemniscos coloratos, si in colorata esse area debeant, muniri metalli laciniolis, quasi fimbrijs, vt metallū intercedere, substerni, atque impedire contactum eorum vetitum videatur.

Perinde aurea catena, instar limbi deuncti, circūdata in suo scuti argenteolo, ne duo metalla se mutuo tangant, suppositum habet balteum coloratum, in gentilitia icone familiæ ZVNIGAE in Hispania. [illegible]

Excusari etiam potest manipulus frumenti aureus, balteo argenteo incumbens, in Regum duorum sanè illustri tessera, videlicet POLONI & GOTHI: quia partes eius manipuli, extremæ saltem, sunt supra ostrum areæ coloratæ. Wappenbuch.

Idem iudicium esto, de puniceo leone, in parmula ex latere distempta, & supernè argentea, infernè cyanea; quia saltem dimidius insidet metallo: quod habuit schema GVIDO PAPENHEIVS. [illegible]

Ne multis, excusantur pariter aurei Byzantini nūmi, partim in cyaneis, partim in argenteis tænijs distributi: quia saltem eorum aliqui sunt in eisdem tęnijs coloratis. quę symbolica tessera est MICHAELIORVM Venetijs. [illegible]

Alioquin duri profectò iudices ij viderentur, qui censura in isthęc esse animaduertendum, existimarent.

Ceterùm satis est res comperta, in parmulis colore simul ac metallo, seu virgatis, seu scutulatis, rectè iconem totam exarari posse, aut ex colore, aut ex metallo.

Minores typos quoque, aut in ipsa icone principali, aut circa eā pingi, nunc metallicos in metallo, nunc in colore coloratos; haud id ferent iniquiùs Feciales. Vti leonem argenteum tauri aureis, seu nummulis, seu crucculis, in areola cyanea; aut in hac, circa eum leonem rutilare stellam, seu lunulam puniceam.

De guttatis autem sigillis, clabula, stamine, aut notis alijs, frangentibus totidem scuti gloriam; atque adeo de animantium rostris, cruribus, iaculis, lingua, dentibus, cornibus, loris, lacinijs, coronis, & numellis, dubitari non potest, quin ex metallo supra metallum, & supra colorem ex colore pingi queant. Quippe haud refert magnoperè; leonem ex ostro, habere vngues & linguam ex auro, & insistere areæ argenteæ illuç: quia vngues & lingua sūt modicæ iconis totius partes: & satis est ceteroqui hanc esse in metallo, quando ex colore pingitur; aut secùs esse in colore, quando delineatur ex metallo.

Nō illud omiserim hoc loco, tanthinum colorem ea prærogatiua esse apud Feciales Galliæ; vt vices obeat metalli (quemadmodum insinuaui aliàs) quando est in area, sita lumine alicuius alterius coloris. [illegible] Quocirca Philibertus Monettus ait; receptus ab eis fuisse, velut nobiles tesseras.

setas, cum fascias ianthinas tres Gastronvm, cum ianthinum cantheriũ Gerodae gentis, in scuti alueolo cyaneo.

Generatim vniuersèq. vt dicam quid videatur sentiendum esse, de hac lege tam præcipua Fecialium, lata videlicet suffragatione communi, & frequentissimis comitijs. Aut ea existimari debet Nationum & Regnorum peculiare decretum, ibi obtinens legis vim, vbi sit rite promulgatum, atque etiam vsu receptum. Aut, si lex est vniuersalis: cur pati nõnunquam exceptionem nequeat: siquidem eam patiuntur leges quoque aliæ grauiores ac sanctiores, nullo id penitùs probibente, quantumuis seuero Legislatore?

Quid statuendum sit, de aliquot alijs Legibus Fecialium?
Cap. LXXXIV.

QVASDAM Fecialium leges, dum occasio fuit, exposui toto hoc Volumine: aliquas etiam modò in calce Operis sum prosequutus: neque tamen desunt adhuc aliæ. Eæ sunto,

I. Vt si animantes duæ aduersæ fuerint, & cum area bipartita iubar varient coloris ac metalli, constituatur in læuo semisse colorato, quæ est metallica, quò ita dignior figura dextrorsum feratur: & quæ est colorata, sit in semisse læuo metallico. Ideo laudat Philibertus Campanile, in gentilitia parmula familiæ Trahae ita dispositos dracones duos, aureum alterum, & alterum sabuleum,

II. Vt figuræ tesserariæ, solum seu aream nõ tangant, in parmulæ ima cuspide: sed suomet hæreant libramento.

III. Vt non sint imbelles, ignauæ, expertesq. significationis Heroicæ.

IV. Vt pingantur eo corporis nisu, in quo maximè robur innatum exserere videantur.

V. Vt facessant humanæ figuræ: solæq admittantur, aut hermæ Mauritanicæ, aut partes aliæ corporis humani.

VI. Vt quando sunt plures typi, & numerum habent, pauciores sint semper in ima, quàm in supera scuti regione.

VII. Vt aquilulæ ac merulæ sint apedes & absque rostris: sed aquilæ ipsæ, atque aues maiores, sint cruratæ, sint rostratæ.

VIII. Vt figuræ tesserarum, cum suismet familijs non sint cognomines: quæ vulgus appellat *arma cantantia*

Verbo expediam: leges hę Fecialium, cum exigui sint momenti, latæ videri possunt minoribus rogationibus: ideo minus piaculum fuerit, eis non obtemperare. Quę sunt inductę, aut consuetudine aut consensu Nationum, eę retineantur ibi, vbi earum auctoritas viget. Alibi nõ sit pudor aut metus ab eis resilire: si prętertim veri Nobiles aliter tesseras suas, ibidem delineauerint.

Videlicet Feciales ipsi de multis ambigunt, ac certant. Exempli causa, est qui solos aureos orbiculos appellet Byzantinos nummos, argenteos vero laminas vocet, nec orbiculos alios coloratos semper, seu pla-

centas, seu liba nominet. Atqui repugnant ceteri, fermè communi suffragio.

Est qui neget etiam leones ac feras debere obliquè pingi, plerumque vultu solos exarari leopardos. Attamen alij hoc vtramque, & probant, & præscribunt.

Cum igitur hęc ita se habeant, licere putem, quidquid veri Nobiles, pro tessera honoris, & pro symbolo extulerint prosapię suæ.

Quod insinuaui vltimo loco, de consonis typis cognomento ipsorum Nobilium, adeo non debet admitti, nempe expungendos eos esse ex honoraria gentilitiarum exemplarum classe, vt potius existimandi sint typi maxime consentanei verę nobilitati.

Est in hac mecum sententia Marcus Gilbertus Deuarennius, cuius auctoritas meretur suffragij prerogatiuam, quia Scriptor Gallicus est: etenim in Gallia ea lex potissimùm circumferri vulgo solet. Is ante omnia huius controuersię verum exponit sensum nam *arma*, inquit, *quæ dicuntur loqui, sunt figuræ tesserarum, quibus idem est nomen, atque ei, qui cuitur illis in clypeo suo gentilitio* Atqui in hac propria significatione dabo equidem, apud quasque nationes, nobilissimos typos, familijs cognomines: & quis eos audeat exauctorare, ac delere ex Senatu verę nobilitatis?

Romę peculiariter eiusmodi signa hę familię habent, ANGVILLARA anguillulas duas.

BISCIA colubrum, bubali caput BVBALI & BVBALINI.

CAPO DE FERRO caput bouis ferreum; CASTANEI castaneam; castellum CASTELLII; CELSI celsum arborem; columnam COLVMNII & CRIBELLII cribrū.

DELPHINI delphinulos duos; draconem familia DEL DRAGO.

Aedem sacram familia ab ECCLESIA.

FRANGIPANES panem similagineum, & frangentes eum leunculos geminos.

GRIFFII gryphem.

Lupam, & lupulos tres, LVPARELLII.

MALABRANCA leonis pedem, cum vnguibus exsertis, & MONTORII monticulos sex.

PALOMBARA palumbulū; leonem tessellatū PERLEONES; PERETTI pyrum arreptum leonis vnguibus, PORCARII porcellulum.

SANCTACRVCII Crucem semi-auream, semi-puniceam.

Turres quinas, in quincuncem distributas, familia TORRES.

Vitulos duos, aureum alterum, & alterum cyaneum, VITELLESCHI.

Extra Vrbem verò, sed in Italia, pingunt in stemmate suo.

ALCIATI alcem, & arcus tres familia AB ARCV.

CASTANEI castaneam; ceruum CERVINI, cicadulam CICALAE, cornum arborem CORNEI, & COSSAE humanam coxendicem.

Môticulos tres familia à MONTE.

Oleam arbusculā familia OLIVA.

PVTEI puteum, & circa eum dracones duos prasinos.

Robur arborem familia à RVVERE.

Sorbum item arborem SORBELLONI, & SPINOLAE cadi vinarij epistomiolum.

TVR-

TVRRIANI turrem.

In Germania deinde BERRNEI, BERNFELSII, & BERNSTATII vrsum, in gentilitia sua icone habent.

COLVMNII Columnam.

DRACKENFELDTII draconẽ,

FVCHSENII vulpem.

GREIFFENII gryphem.

HELPHENSTEINII elefantem; & HIRSCHHORNEI ceruina cornua.

KARPFENII leonem & rupem.

SALMII salmones duos: SONNENBERGII solem ex iugo montis exorientem; speculum familia SPIEGEL, & STERNFELSII stellulam.

TEVFFELII malum Genium, & THVRNII turrem.

VVOLFFENII, VVOLFFERSDORFII, VVOLFII, & VVOLFFVETII lupum.

Non desunt in Hispania etiam, qui eiusmodi typos, in clypeis suis tesserarijs figurent.

Vti aculeos, seu cuspides, familia ACVTTA.

Carduos tres familia CARDONA; CABRERA capellam; & castellulum CASTILLA.

GRANADA malogranatum.

Lunam tessellatam familia LVNA.

PERDELLA sartagines tres; festucas paleæ tres PAILLAS, & Paschalem agnum familia PASQVALE.

Solem familia SOLIS.

TORRES turrem; & animantem sibi cognominem familia TASSIS.

ZAPATA calceos quinos tessellatos.

At plures multo adhuc inuenire sit, inter tesseras honorarias Gallorũ.

Nempe balistas tres habet familia ARBALESTE.

BARII pisces barbatulos duos: & manus tres ferro munitas familia BRASDEFER.

CHABOTII fluuiatiles cephalos; & CREQVY lychnitem arborem.

ESPIGNEI pectinem argenteum.

FRETARTII cancellulos tesserarios, seu parmulam clatris irretitam.

HAVESII sepem, HERSIIQ; fores Vrbium cancellatas.

IOVRII auroram, seu exorientem diem.

Leonem familia DV LIONI & lymaces familia LIMAGVE.

MAILLART, MAILLY, & MARTELLI mallulos; merulas verò familia DV MERLE, & MONFESATII bilancem.

~~Pontem PONTRIANTII.~~

Salices tres familia SAVLSAVE.

TRENCELEONII demum ensem supra leonem, quasi eum sit cæsim perempturus.

In Regno etiam magnæ Britanniæ, BOLLENA familia, in scuto suo symbolico, habet bouis, seu tauri capita.

FERARSII ferreas equorum soleas.

LVCII pisces eiusdem nominis: & LVPII caput eiusdem feræ.

Frumenti manipulos tres SEAFFELDII.

Ex hoc veluti consensu Nationum conijcere sit, an admittere oporteat illud, quod vulgò tantum circumfertur, de typis tesserarijs, consonis cognomento familiarũ, nempe nobiles eos existimari non debere. Imò quia magis conferunt, vt innotescat genus eorum, qui symbolis ijs vtuntur.

tur, quippe simul figura, simul vocabulo expressum: videtur potiùs Marco Gilberto Deuarennio ea vtriusque expressionis consensio indicare, atque arguere maiorem nobilitatem.

Quæ nam diuersitas horum signorum sufficiat, ad discrimen familiarum. Cap. LXXXV.

QVæ vel minimum discrepant typi tesserarij, censetur esse id abunde; vt possint inter se familiæ discriminari & multò id certiùs euenit, dū variat totum iubar, aut coloris, aut metalli, siue in figura ipsa, siue in alueolo parmulæ gentilitiæ.

Vt si crepundia de crure accipitris vnius pendeant; ijsue careat crus alterius accipitris.

Si auium rostra, crura, vngues; si leonum dentes, falculæ, lingua, & caudæ, si taurorum cornua; si numellæ canum, ex dissimili fuerint, aut colore, aut metallo.

Item si flos aliquis appareat explicatior; alius ex calice primum erumpat. Si qua etiam arbor, aut cum sola frondium veste, aut cum gaudio florum, aut cum pomorum vbertate pingatur.

Si præterea vnius cerui cornua dactilis pluribus, & alterius cornua dactilis paucioribus asperentur.

Imò si (dum omnia congruunt, tam in icone ipsa, quàm in eius area) situs dumtaxat eiusdem iconis fuerit diuersus.

Addo insuper, si diuersa fuerint sola eiusdem iconis nomina: quo pacto existimat Bartholomæus Chassanæus, esse dissimiles eas gentilitias tesseras; in quibus videa. caput suis aut bouis: si in vna esse dicatur caput suis aut bouis maris, & in altera esse caput eius alterutrius animantis fœminæ. Narrat vero lepidam historiolam rixæ obortæ, inter nobiles duos Gallum & Ligurem, quasi alter alteri auita insignia surripuisset; ac mox negotio facili diremptæ: dum vnus pro tessera bouis caput, & vaccæ caput alter affirmaret dudum se à maioribus accepisse. Quæ responsio duelli occasionem sustulit: nec eo die bos & vacca inuicem confligerunt.

Operis totius censura & repurgatio, cum excusatione aliqua etiam Auctoris. Cap. LXXXVI.

CONSCIVS iam & reus multorū, seu quæ commisi perperam, seu quæ omisi; ex quo videlicet Opus, excusum hactenus, euolui ego-met, atque æstimaui singula: non possum ea nunc dissimulare, ac sine castigatione vel excusatione saltem prætermittere. Facio id verò certius de venia vel ideo; quia mihi persuadeo, causam me apud nobiles Viros dicere, quibus hæc potissimùm scripsi, hoc est apud eos, qui cum excellant claritate generis, aut etiam dignitate, solent excellere adhuc magis humanitate. Perpendent ijdem forsitan sponte sua, tesseras referri numero magno, ac fore ideo excusabiliùs, interdum errasse. Leuiùs certè videtur, quòd in longa vel Iliade, vel Odissea.

Quan-

Quandoq. bonus dormitat Homerus. quàm si deprehenderetur identidem in perbreui poemate dormiturire. Varietas praeterea rerum & dissimilium, & quae prodeunt saepenumerò instructae peregrino cultu, ac veluti personatae, promeretur adhuc magis: vt debeant, quae subinde peccauerim condonari: praesertim quia voluntas non fuit, vt ita scriberem; sed facultas defuit aliter scribendi. Etenim haud semper promptum est, singula ex fontibus suis haurire, atque vbi non suppetunt codices necessarij, vel tabulae; statim adire regiones, vrbes, domos, omniaq. perlustrare.

Imprimis dum tesserae figurantur ac referuntur, desiderantur interdum coronulae volucrum & ferarum, limbi, laciniolae pensiles, clabulae, scutula insitiua, & signa etiam [illegible] Gualphorum ac Gibellinorum. Nimirum haec omnia suo loco describenda erãt, ac delineanda; vt proinde mihi persuaserim, ea inde peti posse, ac fore interim abundè, si de ijsdem solùm in textu meminissem. In vna officina non cuduntur, non parantur omnia, quae aut ad nauim, aut ad domum construendam necessaria sunt.

Saepenumerò, quia efferunt plures familiae insignia eadem, quando haec modico distinguuntur additamento, illud omisi, ratus nullo negotio, absque alia scuti caetera similis delineatione, intelligi posse. Ex profectò egrè aut vix occurrent aliqua, quorum nõ sint propria saltem alibi paradigmata. Certè duo tantùm obuenerint, mihi aestimanti haec magis à cura, quae possent iconem propriam desiderare; vt de discrimine istiusmodi constaret clariùs.

Dixi Palavicinorum Genuae idem esse gẽtilitium stemma, atque est ibidem Gentilium; nempe orthogonias tesellas quatuor cyaneas, & quinque aureas: nisi quod habeãt illi praeterea, in scutario apice argenteo trabeculã nigellã, abscisã, & vtrimque pinnatam. Haec dissimilis est quidem, segmento inferius dumtaxat plurifariam guttato; at peti saltem poterat eius descriptio ex tesseris pinnulatis. pag. 197.

Nihilominus par est, vt iã tota prodeat tesseraria icon eorundem Palavicinorum.

Dixeram perinde, symbolicũ schema Estampeorum in Gallia, esse puniceam lunulam, sitam in coeũte vtraque cuspide pinnularum duarũ acutarum, quae instar cantherij aurei inclinantur iunguntur q. intra caesiam scuti areolam, cum eius argenteo apice, puniceis coronis tribus onusto. Pag. 447.

Subij-

Subijcio iam oculis figuram ipsam, vt id meliùs intelligatur.

Ad hæc fateor, desiderari tesseras gentilitias compositas, hoc est seu in semisses, seu in tetrantes, seu in plures nidulos alueoli distributas. Verum has etiam, proleq; ii consiliũ non fuit, cum simplices parmulas duntaxat explicare, pro methodo à me instituta, sub alia diuersas classes earum debuerim.

Alioquin haud omisissem duplares parmulas aliquot præcipuas, vti COLVMNIAM & TOMACELLAM; BVRGHESIAM & VRSINAM; CAESARINAM & GAETANAM: nam intra semisses valuuli scutarij suam Coniuges tesseram veramque Romæ iungunt ac veluti maritant. Sed has tamen singulas seorsim proposui, vti res ferebat, & pace coniugum, inter ipsas diuortium innocens feci.

Parmulas etiam quadrifariam diremptas propterea omisi: cuiusmodi satis multæ, eæque nobilissimæ mihi cæteroqui suppetere potuissent.

Vti areæ tetrãtes primus vltimusq; punicei, cum sublicis aureis quaternis, ac tetrantes alij duo cyanei, limboq; argenteo denticulato prætextati, cum tribus aureis vasis anchoratis superne, atque infernè laxius pedatis; quæ est gentilitia icon REQVESENSIVM in Regno Siciliæ.

Gallus ... M. S. ... Romanis.

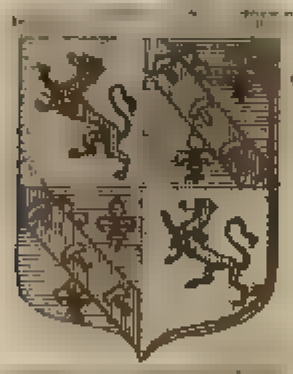
Aut in tetrante primo vltimoque cyaneo, argenteus leporarius canis, supra metalli eiusdem basim assides, atque suspiciens auream stellulam: & in tetrantibus alijs baltei tres argentei, ac totidem cyanei: quod stemma est familiæ TABERNAE Mediolani.

Alphonsus Ciacconius.

Sed enim has ego, & quascumque alias id genus parmulas quadripartitas, debuissem pro instituti mei ratione rursus singulares facere: & cum sint familiarum diuersarum, debuis-

sem

sem etiam suas cuiuis tribuerer: id verò & operosum fuisset, & obnoxium periculo errandi.

Exemplum statuo in hac gentilitia icone FRANCISCI MARIAE CARDINALIS A MONTE: erat is ex MARCHIONIBVS SANCTAE MARIAE, *Alphonsus Ciaconius.*

quorum vetus & nobilissimũ stemma continet dumtaxat aurea tria lilia Gallica, in cyaneo scuti alueolo, cum adiecto eis vecte puniceo. Quis absque interprete coniiciat tur signo sui generis, & leonem, & malleolos tres Cardinalis ipse adiunxerit?

COMITES DE THONN, in Germania nobilissimi, perinde iam alios typos tesserarios adpingunt antiquæ suæ iconi gentilitiæ.

quæ ita refertur inter stemmata gentilitia Nobiliũ Germanorum; nempe cum balteo aureo, in tetrante primo vltimoq. cæruleo; & cum aquila dimidia punicea, in argenteo semisse dextero, secundi ac tertij tetrantis, cuius vtriusque læuo in semisse atro, fascia inest argentei metalli. *Wappenbuch.*

Cum hæ itaque difficultates oboriantur, excusabunt me BORROMAEI, MADRVCII, MALASPINAE, & complures alij, oriundi e stirpe antiqua & generosa; si prætermiserim ideo eorum tesseras; in quas videlicet confluere decora satis multa, tam ipsis est honorificum; vt vix aliquid eis possit accedere, ex quantulacumque commemoratione ipsorum, in recensione tesserarum huius Voluminis mei.

Haud tamen propterea dehorter eos, qui retinentissimi sunt stemmatis sui primigenij; & gaudent eius ornatu simplici; quasi velim, perinde ipsos typis aduentitijs cumulare ac stipare auitam tesseram. Habet suam grauitatem dignitatemq. cultus antiquior, etsi minus diues:

vt in

vt in parmula metallo argenteo illusa, balteus duplex exilior & puniceus: quod schema est in Anconitana Vrbe familię FERRETTAE. atque idem iudicium esto de parmulis alijs symbolicis, solum lemniscatis, aut scutulatis.

M. S. ex Museo Romano.

Venio iam ad ea, quæ retractari à me oporteat, & primo loco, ex quadā honoris prærogatiua debeo equidem asserere in pristinam suam dignitatem stemma PRAEFECTI ALMAE VRBIS. In codice manuscripto, ceteroqui satis fido atque accurato, inter gentilitias tesseras alias complures, aquilam argenteam videram, diadematam, & cum rosa in pectore eius, circa ipsam verò, sex veluti aurei nummi Byzantini erant in scuti alueolo cyaneo. Inscribebatur autem

pag. 414. Italice. DELLA PREFETTVRA. Credidi vnius familiæ iconem esse, vti erant tesseræ aliæ eiusdem codicis; ea tamen est icon publici atque honoratissimi magistratus.

Restituo eādem hoc loco, & repono cum schemate adhuc insigniore, sed suo. nempe cū purpura ei substrata, in parmulæ solo seu area: cū rosa, cuius frondentem ramulum pede altero attinet, & cum panibus aliquot similagineis, circa eam distributis.

Didici hoc primum ab Illustrissimo atque Excellentissimo Vrbis Præfecto THADAEO BARBERINO, cuius vtique proprium est, ornamenta sua mereri pariter ac scire; dedit q. occasionem

Sigil-

Sigillum hoc vetus Romanæ Præfecturæ; quod cum venerit fortè ad manus meas, obtuli ei statim, auens intelligere ac discere, cur ei aquilæ antedictæ icon subijceretur.

Volupe fuit, cum altero æneo sigillo perantiquo id conferre, ita sculpto, ita inscripto; nisi quod Præfectus alius in eo adsideat, & Ioris nominetur.

Rosa donari à Pontifice Maximo Præfectus solebat, quo die fit eiusdem rosæ, inter mysteria sacra, Romæ inauguratio; eamque cum equitatu & pompa referebat. Cum ipse verò rosam eam gestet; interpretor id causæ fuisse, cur eadem careat aquila, quæ spectatur in tessera vtriusque sigilli, IOANNIS videlicet, ac IORIS.

Alioquin hæc aquila tesseraria Præfecti Vrbis figurabatur passim cum rosa; necaliter etiam-nunc Viterbij apparet, quater sculpta in marmoreo sepulcro, quod ita inscribitur. *Hic nobilis Viri Petri de Vico Præfecti Romani, ac nonnullorum etiam, eiusdem natalibus & dignitate insignium, corpora condita iacent.*

Sed panes similaginei; tum in vtroque IOANNIS & IORIS sigillo; tum in hoc tumulo Petri de Vico; tum in tumulo altero Briobris, filij Ioannis Præfecti; tum alibi passim circa eam aquilam spectantur: monumentum videlicet tributi, quod ex ijs panibus quotidie pistores Ciuitatis Romanæ Præfecto singuli conferebant. (Aede S. Francisci Viterbij.)

Quo ad alia dein errata, generatim illud insinuauerim: quædam in texto menda irrepsisse, quæ corriguntur beneficio ipsius figuræ: nam vti hæc typis iam impressis aduentitia est, aduenit etiã magis meditata.

Ita in descriptione parmulæ gentilitiæ PAMPHILIORVM, & familiæ SPADAE, auratis lilijs additur trifida laciniola: figura tamen eo additamento caret. pag. 438. & 519.

Aliquando præpostera est dispositio, inter colores & metalla. Ita scutum symbolicum TALHEIMORVM dici deberet expictum luminibus argenteolis & furuis; non autem furuis & argenteolis. pag. 91

Præterea nunc vnum metallum est loco metalli alterius, & nunc vnus color loco est alterius coloris.

Nempe in gentili clypeo BARZENIORVM, Byzantini nummi aurei dicuntur: & dicuntur claues aureæ in stemmate MVTORVM; cum sint ex argento. pag. 235.

In scuto autem BVADEORVM, TAGLIAVIAE familiæ, BRANCEVILLEORVM, atque in regia GALLIAE tessera fit mentio areæ smaragdinæ; cum ea sit sapphirina. In stemmate item VOLSTEDIORVM, VVEITERNORVM, & VVITTERNORVM, dicitur ima eius regio punicea, cum sit atra. Puniceus item dicitur limbus IACOBACIORVM cum sit cyaneus. pag. 355. pag. 564 pag. 571 pag. 537. pag. 85 pag. 587.

Sæpenumero, nunc areæ, nunc figuræ, aut color, aut metallum non exprimuntur in texto, sedenim in parmula saltem delineantur.

Quin etiam numerus interdũ discrepat: vti cũ triiugę institæ BOVRBOVRGIORVM, & FOVILLOTORVM ex auro bis exaratæ dicuntur; exarantur eæ tamen tertiò in figura ipsa. Aut cum in gentilitia icone familiæ CALVAE, denis versibus dicuntur distribui furuæ, atque argenteę tesselæ: quæ apparent distributæ dumtaxat versibus octonis. pag. 237. pag. 201.

pag. 351. Peculiariter gryphes, aliqui Fecialium, vt dixi, arbitrantur pingi debere; ita vt caudæ illorum humi repant, posticis implexæ tibijs. Eos ego tamen malui aliter delineari, vtpote quos deprehendi passim, intra complures nobilissimas tesseras (cum sint media parte leones) surrigere caudas etiam, leonum instar.

pag. 187. pag. 188. pag. 189. Secùs buccinas venatorias, fateor, debuissem iubere ita sculpi, vt cum deinde imprimebantur, viderentur versùs dexteram inflari. Quamquam in ea re sculptoris manum dirigere ars & mens eius potuissent.

Hic autem obiter etiam Chalcographi debeo accusare mentem & manum; sicubi tesseræ imprimantur ordine peruerso. Inscripsi enim ego singulas & pagina & numero: nec possum adesse, dum eas collocat, & prælo vrget. Saltem eæ semper in propria erunt pagina; & prudens Lector ab ipso textu admonebitur, instrueturq; vbi nam debuissent singulæ collocari.

Ne me ideo tamen à culpa videar omnino eximere: subijcio quędā alia, in quibus ego-met videlicet deliqui.

pag. 61. Tesseram totam aureamq. soli MENESII tribuere in Hispania, non autem familię MAIORCHAE debuissem.

Familiæ MASCAREGNAE sunt institæ aureæ tres, in scuti valuulo muricato: non autem secus muricatę institę ipsę, in aureo eo valuulo. pag. 106.

In Saxoniæ parmula debent institę ex auro atque atramēto esse; nō verò ex atramento simul, atque ex argēto. pag. 130.

Auream bicipitem aquilam, in purpureo scuti alueolo, cum sit augusta tessera Imperij Orientalis, LASCARIS debuissem assignare; monumentum eiusdem Imperij, quo aliquando est potita eorū familia. Vt proinde ipsi iam illā retineant simul cum tessera VINTIMILIAE: quā hęc postea ditio hereditaria ipsorū fuit.

Eandē tamen CARAVASCHINIS perperam assignaui, ex quibus habet maternum genus, IOANNES PAVLVS LASCARVS, Magnus Pręses Equestris Ordinis Hierosolymitani. pag. 402.

Est nimirum horum stemma argenteus Ponticus mus, in disco prasino, supra scutum valuulum ex transuerso diremptum, & ostro supernè, infernè auro illusum.

Ad hæc baltei auibus ac feris imponi solent perpetui, & aream extremam attingere.

Vti purpureus balteus, supra leonem aureum, cum exserta lingua item purpurea, in cyanei luminis alueolo: quę tessera est RAGGIORVM Gentis.

pag. 414. Ideo ego aquilę furuę, in lutea parmula expictæ, quam dixi esse DONGHIORVM, balteum perpetuum argenteum adpinxi: quæ tamen balteum breuem, in pectore suo duntaxat, videtur more militari quodammodo præferre.

Tesseram insuper familiæ MIGNANELLAE proposui, quasi sextès auro & petasis cyaneis lemniscatam: qualem vtique inter Cardinalium icones gentilitias videram. pag. 280.

Sed iam repono eam, cum infusis potius maioribus guttis vel vndis, argento atque atramento expressis.

Vereor tamen, ne in istiusmodi tesseris frequenter error sit; & vitio pictorum, abeant subinde in formas rerum alias.

Ita in huius gentilitiæ parmulæ priore semisse cyaneo, argentea est ceruą, & tres iuxtà eam sagittæ; insigne nimirum familiæ CIANTAE, Pisis oriundæ: in altero semisse muricato, sunt baltei duo argentei, & in singulis eorum vrnulæ tres cyaneæ,

stemma videlicet familiæ à CITHARA, quæ fuit Romæ perantiqua, & ex qua maternum illi genus iam habent.

At in priscis monumentis video, non vrnulas quidem, sed inuersos petasos tesserarios figurari.

Ceterùm vt vela contraham, & defunctus sanè ardua nauigatione, portum tandem aliquando teneam: plura multò sint, & quę commisi perperam, & quę omisi, deque singulis iam fuissem locutus, si eorum omnium gnarus essem.

Vt aperiam autem quod sentio, experior equidem; grauius me angi animo, causa eorum quæ omisi, quia optassem gratificari, atque obsecundare ijs omnibus, qui collatis ipsi etiam insignibus proprijs, ornamento esse Volumini huic meo voluissent.

Et vtinam ijdem sua contulissent singuli, admisissem, etiam dum operi iam admoueo supremam manum. Ne sit vero, qui hæc interpretetur dici à me officiosius, quàm verius, en hic adijcio iconem gentilitiam VINCENTIORVM in Vrbe Reatina, mihi exhibitam, dum has lucubrationes clauderem ac fermè obsignarem, à Tiberio Vincentio, Sanctissimi D.N. VRBANI VIII. Intimo Cubiculario, & eius Cimeliarcha.

Est verò parmula supernè argentea, infernè aurea, cum prono, seu inuerso in ea cyaneo cantherio, stellulis aureis quinque intexto, flammulaque puniceâ, ex cantherio emicante, atque in ima regione, cum nigro astronomico charactere, quo Castor & Pollux, Cęli lucida sydera, in signifero solis circulo exprimuntur.

Sed cum quia optassem Aulam vniuersam, & Nobiles quosque Vrbis Romanę in codicem hunc transferre (etenim tot lumina ei quendam gloriæ, quasi diem, peperissent) cum hoc integrum non sit, properanti ad finem præsertim diu expetitum, quod vnum superest ac licet, augustissimum S. R. E. Senatum, atque huius temporis Magistratum Romanũ postremò iam in tesseris proprijs ita colam, vt in eis simul colere cupiam alios quoslibet, & Præsules Aulæ, & Nobiles Vrbis.

Vene-

Venerari primo loco debeo Apes aureas tres, in alueolo scuti sapphirino, stemma VRBANI VIII. PONT. MAX. ac GENTIS BARBERINAE.

Parmula quadrifariam dirempta, & in tetrante priore puniceo, cum argentea Cruce; in secundo tertioque, quater ostro & auro segmentata; in vltimo autem tetrante aureo, insita exiliente prasino leunculo, cum tessera Imperii in fastigio supremo, est CAROLI PII Ferrariensis S.R.E. Cardinalis, & Portuensis Episcopi.

Brachium manicatum ex purpura, & circinum attinens manu compressa, in valuulo scuti aureo, cum ternis auratis lilijs, in scutario apice cyaneo, & cum subiecta eis taenia punicea, est gentilitia icon DOMINICI GYMNASII, ex Castro Bononiensi, qui est Sacri Collegii Decanus Cardinalis, atque Episcopus Ostiensis.

Argenteæ aquilæ tres, atque omnes diadematæ, in scuti area cinnabari expictæ, sunt MARCELLI LANTES Romani, S.R.E. Cardinalis, & Episcopi Tusculani.

Lunulæ aureæ tres, in muricata parmula, cum eius prætexta, ex apicibus muricatis aureisque, sunt Petri Pavli Crescentii Romani, S. R.E. Cardinalis, & Episcopi Prænestini, atque Vrbeuetani.

Secta in semisses parmula directè, aureaq. à dextris, cum boue puniceo gradiente, ac limbo prasino, flammulis aureis insito; à sinistris autem sexies auro & sabulo falciata, est Gasparis Borgiae Hispani, S.R.E. Cardinalis, Albanensis Episcopi, & Ispalensis Archiepiscopi.

Cyanea parmula, cum trimontio aureo in ima eius regione, atque in sede honoris, cum fibulato loro, seu cingulo nigello; in supremo apice autem, cum laciniola quadrifida punicea, inumbrante aurata tria lilia, est F. Felicis Centini Asculani, Ordinis S. Francisci, S. R. E. Cardinalis, Episcopi Sabinensis, & Maceratensis.

Aquila furui coloris, cum lingua, rostro, & cruribus miniatis, in area vtroque metallo illita, est Iannettini Avriae Genuensis, S.R.E. Cardinalis, Archiepiscopi Panormitani.

Can-

Cantherij punicei tres, ſupra ſcuti aream, decies falcus argenteis & puniceis lemniſcatam, ſunt FRANCISCI ROCHEFOVCAVLTII Galli, S.R.E. Cardinalis.

Secta ex angulo dextero, partitione diagonia, & nigra ſupernè, infernè autem argentea parmula, eſt ALOYSII CAPPONII Florentini, S.R.E. Cardinalis, Archiepiſcopi Rauennatis.

Arbor praſina, prominens ex collibus ſenis aureis, cum aduerſis & erectis tauris geminis, altero aureo, atque altero puniceo, in cærulea ſcuti areola, eſt F. AVGVSTINI GALAMINII Breſighellenſis, S. R. E. Cardinalis, atque Epiſcopi Auximani.

Parmula diſpertita in tetrantes, in quorum primo aureo, eſt lupi caput atrum: in altero perinde aureo eſt balteus eiuſdem coloris: in tertio item aureo ſunt gradiles lupi duo punicei, atque in vltimo eiuſdem metalli ſtellulæ quinque cyaneæ, eſt icon gentilitia BALTHASARIS SANDOVALIS Hiſpani, S.R.E. Cardinalis.

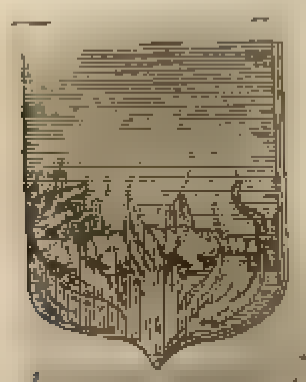
Leunculi duo ex oſtro, qui roſam attinent & auiculam concolorem, in apice ſcutario argenteo, cum ſubiecta eis inſtita ſmaragdini coloris, &

ima

ima scuti regione, senis balteis aureis & puniceis exarata, sunt IVLII SABELLI Romani, S.R.E. Cardinalis Archiepiscopi Salernitani.

Aquila nigella, insistens cyaneo cantheriolo, & repetita in primo atque vltimo aureo tetrante: cum stellulis quinis aureis, & media earum caudata, in tetrantibus secundo & tertio cyaneis, est tessera PETRI CAMPOREI Mutinensis, S. R. E. Cardinalis, & Cremonensis Episcopi.

Aurea Salamandra, in rogo accubans, intra imam cuspidem cęsiæ scuti areolæ, est FRANCISCI CENNINI Senensis, S. R. E. Cardinalis, Episcopi Fauentini.

Aquila pulli luminis, expicta in nidulis duobus aureis, parmulæ quadripartitæ, cum alijs duobus tetrantibus obliquè sectis, auroq. & ostro dentatis, est gentilitium stemma GVIDONIS BENTIVOLI Ferrariensis, S.R.E. Cardinalis.

Rosæ puniceæ duæ, circa balteum coloris veneti, ternis aurațis lilijs consitum, in alueolo argentei metalli, sunt IVLII ROMAE Mediolanensis, S. R. E. Cardinalis, Episcopi Tiburtini.

Leporarius canis sapphirini coloris, assultans in scuti obliquè secti & argentei supera regione, cum regione ima eiusdem coloris, & cum Imperij tessera, in fastigio scutario; est F. Desiderii Scagliae, Cremonensis, S.R.E. Cardinalis.

Epistomiolum puniceum, supra institam triplici serie, ostro atque argento vermiculatam, in constrata metallo aureo parmula, est Avgvstini Spinolae Genuensis, S.R.E. Cardinalis, Archiepiscopi Compostellani.

Turriculae aureae quinque, in decussim traiectae, intra muricatam parmulam, sunt Cosmi Torres Romani, S.R.E. Cardinalis, Archiepiscopi Montis Regalis.

Draco aureus dimidius, in conchyliato scuti alueolo, est Francisci Boncompagni Romani, S.R.E. Cardinalis, Archiepiscopi Neapolitani.

Punicei tres capreoli tesserarij, in argentea parmula, sunt ARMANDI PLESSII RICHELIEV Galli, S.R.E. Cardinalis.

Tripartita parmula, in modum trabeæ scutariæ; in cuius supremo ac dextero triente cyaneo, florent aurata tria lilia, cum vacerris duabus puniceis, in læuo triente aureo, ac dracone itē aureo, in triente imo coloris prasini: atque insuper cum ambiente parmulam vniuersam limbo puniceo, octonis nurtulis & aureis decussibus signato, est gentilitia icon ALPHONSI A CVEVA Hispani, S.R.E. Cardinalis.

Stemma BARBERINORVM, & in eius fastigio, pia Ordinis Capuccinorum tessera, est F. ANTONII BARBERINI Florentini, eiusdem Ordinis, & S.R.E. Cardinalis.

Iugatij baltei vndosi, colore veneto picti, in aureo primo, atque vltimo tetrante, parmulæ quadrifariam diremptæ: cum aquila argentea & diademata, in tetrantibus alijs, eodem colore veneto illusis, sunt ALOYSII GAETANI Romani, S. R. E. Cardinalis.

Pennæ Struthiocameli argenteæ tres, prodeuntes ex nummo aureo Sulthanino, & cum earum apice reflexo, intra coloris punicei areolam, sunt ERNESTI ADALBERTI AB HARRACH Germani, S. R. E. Cardinalis, Archiepiscopi Pragensis.

Gladij

Gladij argentei tres, instructi aureis manubrijs, proniq. instar balteorum, in area ostro perfusa, cum scutaria coronide cyanea, in qua florent aurata tria lilia, sunt BERNARDINI SPADAE Breslghellensis, S. R. E. Cardinalis.

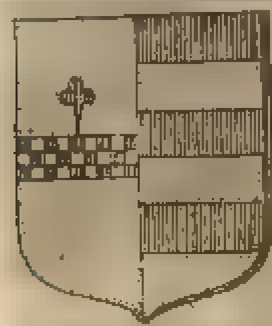
Aduersi leones aurei, circa arborem eiusdem metalli, quae recisis ramalibus inhaeret collibus sex perinde aureis, in caeli coloris parmula, cum lilijs aureis tribus, & rubro tigillo quadrifariam dentato, in coronide scutaria, sunt BERLINGERII GYPSII Bononiensis, S. R. E. Cardinalis.

Scutum gentilitium, in dextero semisse quadripartitum, & tandem cum tessera Hierosolymitana in primo eius tetrante; cũ leone autem puniceo ita repetito in alijs tetrantibus; vt & supra institas argenteas cyaneasque; & supra aurum; & supra argentum assultare videatur: deinde in semisse laeuo, partim cyano, & partim auro illustre, est FEDERICI CORNELII Veneti, S.R.E. Cardinalis, ac Venetiarum Patriarchae.

Baltei tres nigelli, supra scuti alueolum argento illusum, sunt IVLII SACCHETTI Florentini, S. R. E. Cardinalis.

Tessera familiæ Spinolæ à dextris, & à sinistris institæ puniceæ tres, ac totidem aureæ, sunt Ioannis Dominici Spinolæ Genuensis, S.R.E. Cardinalis, Episcopi Mazariensis.

Argenteæ columbulæ, rostro efferens oleæ ramusculum prasinum, in miniata scuti areola; cum ternis auratis liliis supernè, in apice scutario cyaneo, est Ioannis Baptistæ Pamphilii Romani, S.R.E. Cardinalis.

Colubra cyanea, columnæ argenteæ (cum basi tamen, fastigio, & diademate aureis) circumplicata; ac mordicus attinens infantulum puniceum, in huius coloris parmula, est Laelii Bisciae Romani, S.R.E. Cardinalis.

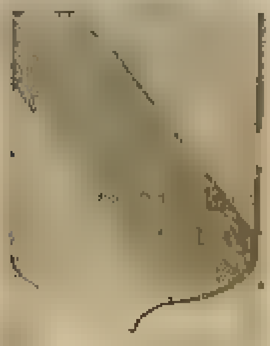

Parmula obliquè quadripartita, auroque ac cyano expicta, est Francisci à Balneo, S. R. E. Cardinalis, Episcopi Reatini.

Argen-

Argentei catelli duo, erecti, numellati, atque aduersi ambo, sideraq. aurea tria, in coronide scutaria valuuli caerulei, sunt FABRITII VEROSPII Romani, S.R.E. Cardinalis.

Balteus smaragdini coloris, in alueolo scuti aureo, est AEGIDII CARILLII ALBORNOTII Hispani, S. R. E. Cardinalis.

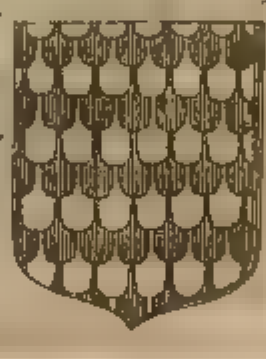
Crux ad scapos extremos patula, & semi-punicea, semiq. aurea, intra parmulam ab summo diremptam, & partim auream, partim verò puniceam, est ANTONII SANCTACRVCII Romani, S. R. E. Cardinalis, atque Archiepiscopi Vrbinatis.

Muricati tres cantherij, in solo argentei metalli, sunt ALPHONSI LVDOVICI PLESSII RICHELIEV Galli, S.R.E. Cardinalis.

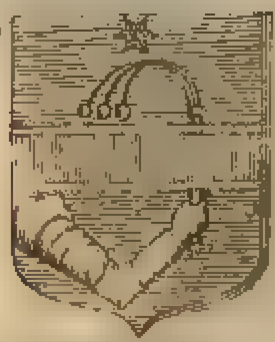
Botrus purpureus, cum pampinis prasinis, & cum tessera Imperij superne, in parmula crocei nitoris, est CYRIACI ROCCII Romani, S.R.E. Cardinalis.

Scutaria tessera, forma tereti, argento

gento & ostro variegata nec magnopere absimilis ei, quæ vocabulo Fecialiũ alolaria, seu papilionata nuncupatur, est CAESARIS MONTII Mediolanensis, S. R. E. Cardinalis, ac Mediolani Archiepiscopi.

Gallicè Papillonée.

Brachium armatum cum flagello, & cum aureo astro scintillante superne, in parmula cyanea, quam cingit mediam fascia punicea, munita aureis hiacintolis, est IOANNIS BAPTISTAE PALLOTTAE Piceni, S.R.E. Cardinalis.

Furui leonis caput, cum tessera Imperij, in lutea scuti areola, est ALEXANDRI BICHII Senensis, S.R.E. Cardinalis, & Carpentoracensis Episcopi.

Leonini aurei quaterni pedes, in laterculo sapphirini coloris, sunt FRANCISCI MARIAE BRANCACCII Neapolitani, S.R.E. Cardinalis, & Barij Archiepiscopi.

Baltei argentei tres, in scuti valvulo cyaneo, sunt FEDERICI CARPEGNAE, S. R. E. Cardinalis, Episcopi Eugubini.

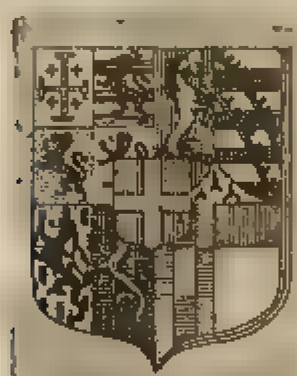

Aurea tria lilia, in fastigio scuti cæruleo,

cæruleo; cum cetera eiusdem scuti regione, argenteo ter vittata, sunt STEPHANI DVRAZZII Genuensis, S. R. E. Cardinalis, ac Genuæ Archiepiscopi.

Gryps expictus colore sapphirino, cum diademate, rostro, falculisque aureis, in argentea scuti areola, est MARCI ANTONII FRANCIOTTI S.R.E. Cardinalis, & Episcopi Lucensis.

Clypeus tesserarius quadrifariam sectus, cum tessera REGVM CYPRI, in eius primo maiore tetrante: *De Cypre.* Cruce nimirum aurea patibulata, & cruculis alijs quaternis item aureis, in argentei metalli solo; leone puniceo, instructoque corona lingua falculisque aureis, in solo argenteis cyaneisque fascijs lemniscato; & leone altero, tertioque ei concolore, supra aurum pariter & supra argentum.

Cum tessera superioris, & inferioris SAXONIAE in secundo maiore tetrante, directè bipartito; idest cum *De Saxe ancienne.* equo argenteo, fræni experte, ac versùs læuam exsiliente à dextris supra ostrum; à sinistris autem, cum rutacea mitella, octonis aureis & fuscis tæniis supercurrente. *De Saxe moderne*

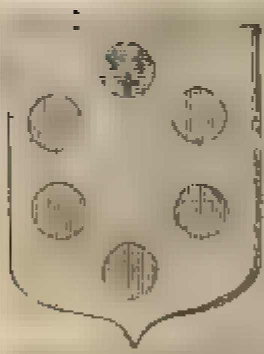
In ima cuspide verò huius vtriusque maioris tetrantis, cum ANGRIENSI tessera: in qua videlicet, seu tria sint scarabæi maioris cornua, forcipibus bisulcis dentata, & coccinea; seu extremæ partes, ex vaginis gladiorum, tertiò repetitæ. *D'Angrie.*

In tertio maiore tetrante, perinde ad perpendiculum dirempto, cum leone atro, supra metalli argentei priorem semissem, laterculis item atris conspersum; & cum leone argenteo, lingua tamen & falculis puniceo, in semisse posteriore atro. *De Chablais; D'Aoste.*

In vltimo maiore tetrante, ab summo rursus dispertito, cum quinque dexteri semissis areolis ex auro, & quatuor alijs ex cyano: atque adeo cum semissis alterius scutaria coronide punicea, areaque eius argentea. *De Geneue. De Monferrat*

In sede honoris demum, cum argentea Cruce supra ostrum: est gentilitium stemma MAVRITII A SABAVDIA, S. R. E. Cardinalis. *De Lanyse.*

Puni-

Punicei globuli quinque, sextus autem & supernus cyaneus, ternis auratis lilijs impressus, in valuulo scuti aureo, sunt Caroli Medicei, S. R. E. Cardinalis.

Parmula sæpiùs dirempta, in cuius primio maiore tetrante quadrifariam secto, sunt bis repetitæ, regiæ tesseræ Celtiberica & Legionensis; nempe castellum aureum, ter turritum, in muricato alueolo: & ianthinus leo, cum diademate lingua & falculis aureis, in valuulo argenteo. — *De Castille.* *De Leon.*

In secundo maiore tetrante, ad perpendiculum dirempto, à dextris quidem Regia tessera Aragonensis; hoc est vacerræ puniceæ quaternæ, in solo aurei metalli: à sinistris verò tum Regia tessera Siciliae, quæ quadripartita obliquè, palos eosdem quatergeminos & miniatos supra aurum, aquilasq. furuas, auro diadematas, & cruritas ostro, supra argentum reperit: tum Regia tessera Jerosolymae. — *D'Arragon.* *De Sicile.*

In ima dein cuspide, vbi coeunt hi duo priores & maiores tetrantes; Regia tessera Granatensis; hoc est malum punicum purpureum, cum frondibus & ramo prasinis, in argentea areola. — *De Granade.*

Inter eos verò tetrantes medio loco Regia tessera Lusitanica, nempe scuti illa quinque cyanea, insita totidem orbiculis Saithaninis, decussatim distributis, in argenteo valuulo, quem ambit prætexta punicea, castellulis aureis septenis impressa. — *De Portugal.*

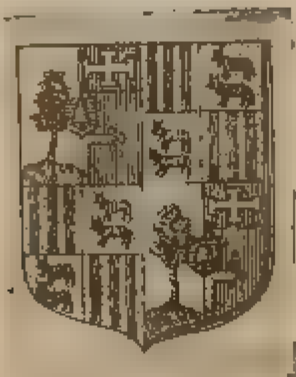
In tertio maiore tetrante, ab latere diuiso, superstat tessera Regia & Augusta Austriacorum: fascia nimirum argentea, in alueolo purpurato; ac deinde substat vetus tessera Burgundiae; hoc est scuti baltei, partim aurei, partim cyanei, cum puniceo margine. — *D'Austriche.* *De Bourgongne ancienne.*

In quarto maiore tetrante, summo loco quidem eiusdem Burgundiae tessera recentior, hoc est sata sine numero aurea lilia, in cæsio latercolo, cum limbo e scutulis argenteis & puniceis. In imo loco autem est tessera Brabantiae; hoc est leo aureus, cum lingua & falculis coccineis, in alueolo atro. — *De Bourgongne moderne.* *De Brabant.*

Denique inter hos duos etiam maiores tetrantes, in scutulo est partim tessera Flandriae, videlicet leo ater, cum lingua & vnguibus ex ostro, in dextero eius semisse aureo; partim tessera Marchionatus S. R. Imperii: hoc est aquila punicea, auro vngulata, in argenteo eius læuo semisse. — *De Flandre.* *Marquisat du S. Empire.*

Est

Est Regium stẽma FERDINANDI, INFANTIS HISPANIARVM, S. R. E. Cardinalis.

Gentilitia parmula quadripartita: in cuius primo atque vltimo tetrãte, ad perpendiculum secto, est à dextris quidem, arbor prasina supra argentum, & a sinistris dimidia Crux aurea, globulis præfixa supra ostrũm, atque insuper Crux alia integra & patibulata ex argento, in coronide punicea, cum addititio scutulo cyaneo, & noluta in eo argentea, malleo nigello instructa.

In duobus deinde alijs tetrantibus, rursus quadrifariam sectis, sunt vaccæ puniceæ tres, supra crocei nitoris nidulos: & præterea item in aureo alueolo gradines puniceæ boues duæ, cum cornibus nuniellis & crepundijs cyaneis.

Est icon gentilitia LVDOVICI VALLETTAE Galli, S. R. E. Cardinalis, Archiepiscopi Tolosani.

Balteus vtrimque pinnatus aureusque, cui aurea sydera sex circumfulgent, in areola sapphirini coloris, est HIPPOLYTI ALDOBRANDINI Romani, S. R. E. Cardinalis Camerarij.

Stemma BARBERINORVM, cum Hierosolymitana Cruce, in eius purpureo fastigio, est FRANCISCI BARBERINI S.R.E. Cardinalis, Vicecancellarij.

Aureus draco, in areola luminis cyanei, cum Imperij tessera supernè, in scutario apice, est PETRI MARIAE BVRGHESII Senensis, S.R.E. Cardinalis.

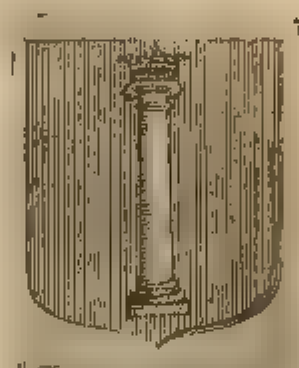
Baltei argentei tres, in rubro scuti valuulo, & rosae duae perinde rubrae, loco baltei tertij, partim in metallo, partim in colore sitae, sunt MARTII GINETTI Veliternensis, S.R.E. Cardinalis.

Vrsus ater, ad argenteam columnam catenatus, cum tessera Imperij, in parmula auro constrata, est ALEXANDRI CAESARINI Romani, S.R.E. Cardinalis.

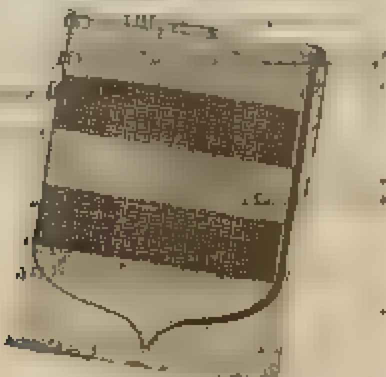
Gentilitia icon BARBERINORVM, ex qua extant apices Crucis Hierosolymitanae, est ANTONII BARBERINI, S.R.E. Cardinalis.

Argentea columna, cum basi fastigio & diademate aurei metalli, in parmula conchyliata, est HIERONYMI COLVMNAE Romani, S.R.E. Cardinalis, Archiepiscopi Bononiensis.

Tessera perantiquá Trivvltiorvm, ex vacerris tribus aureis, totidemque prasinis, diademate, & constituta in sede honoris; quam tesseræ nobilissimæ aliæ circumeunt, est Theodori Trivvltii Mediolanensis, S.R.E. Cardinalis.

Institæ atræ duæ, in parmula auro conspersa, sunt Benedicti Vbaldi Perusini, S. R. E. Cardinalis, atque Episcopi Perusiæ.

Vt his iam, quos Præsulum omnium instar recensui, adijciam eos etiam, quos haberi velim perinde instar omnium Nobilium Romanæ Ciuitatis: ij sunto.

Thadaevs Barberinvs, Caroli Fratris Vrbani VIII. Pont. Max. filius, Almæ Vrbis Præfectus, & generalis Ductor copiarum Pontificiarum. Cuius autem tesseram, & Colvmnensivm stemma, cum explicato, in area scuti media, Romanæ militiæ tentorio, superius descripsimus.

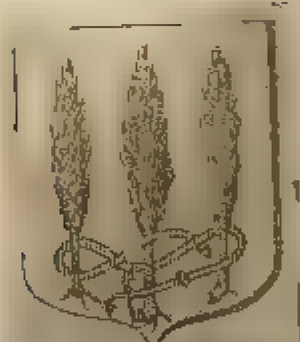
Horativs Albanivs, Senator Vrbis: in cuius icone gentilitia superne fulget astrum aureum, atque exsurgunt infernè colles aurei tres, cum interposita instita eiusdem metalli, in valuulo sapphirini coloris.

MARIVS MATTHAEIVS, cum scutulata argento & cyano parmula, balteoq. aureo præcincta: & insuper cum tessera Imperij, in eius coronide scutaria.

CAESAR Comes MONTICATINIVS, in cuius parmula, sexies argento atque ostro segmentata, est balteus cyaneus, consitus ternis auratis lilijs.

DOMINICVS CAPRANICA, qui in gẽtili clypeo suo, cupressos tres virentes habet, loro reuinctas coccineo, cum anchora etiam adiecta, in crocei nitoris alueolo.

HIACYNTHVS GIGLIVS, in cuius clypeo tessellatio est castanearum arbor prasina, in quam assiliunt glires duo atri, cũ puniceo segmento quadrifariam dentato, & inumbrante tum lilia duo cyanea, tum Crucem puniceam, in valuulo scuti aureo.

Atque hi Magistratum Romanum, hoc Verno trimestri (nempe CONSERVATORES tres, atque vnus PRIOR, quos appellant) Romæ gerunt.

* Ceterùm quisquis in codice hoc meo, sui generis stemma non reperierit, hunc ego impensè perrogauerim, illud vt beneuolè adscribat in parmula, quam ideo casside instructam & corymbis, puram verò atque iconis expertem adijcio:

atque

atque hoc honore lucubrationum mearum finem coronet.

Demùm vt in exordio etiam Operis confirmem id, quod in illius exordio dixi: nempe gentilitijs tesseris plurimis & vetustissimis esse originem datam, ex vestium cultu domi forisque, possem subijcere oculis tumulum marmoreum, in quo spectatur miles indutus habitu quadripartito; nempe partim liliato panno, & partim schemate vestium vndulato. Inscribitur verò semi-barbarè: *Hic iacet Angeloctus, Vir prudens & doctus; qui ob defensionem Republicæ, apud Pontem Salarium, à Bricttonibus fuit mortuus, anno Domini Millesimo CCC.LXXVIII. die festo decimo mensis Iulij, prime indictione; cuius anima requiescat in pace. amen.*

Lapis sepulchralis in Collegio Romano.

Adijcitur vero ei hoc stemma. Sed vt finiam aspectu lætiore, atque ab imagine sepulchri funesta luctuosaq; hoc loco abstineam.

Species alia offert se augusta & plena regiæ maiestatis, in peruete ri tabula, quæ extat hodieque, cum icone Regis ac Reginæ Britannorum, hoc vestium ornatu.

Romæ in Collegio Anglorum.

Amiciuntur ambo, tum liliato panno, tum veste leopardis picta.

& Re-

& Regina insuper cyclade inornatur aquilis & auro intexta;

vtrique verò consentanei indumentis

clypei tesserarij, hoc est ex eis nati, adpinguntur.

Videntur ij esse RICCARDVS II. Rex: qui proximus regnauit ab EDOARDO Rege, à quo cœpta sunt Francica lilia iungi leopardis Britannis; atque ANNA Bohema vxor eius, quæ cū aut filia aut soror fuerit VVenceslai Bohemi Regis Romanorum, ac dein etiam Imperatoris, aquila ideò insuper vestiebatur. Polyd. Virg. ann. 1384.

Hærent vero nixi genibus, dum interim, interprete Diuo Ioanne, Regiam Insulam Britanniæ offerunt DEIPARAE Virgini, cum adscripta ea epigraphe,

Dos tua Virgo pia hæc est: quare rege Maria.

Ex auita nimirum Regni olim religiosissimi sanctitate: ex qua heu quantum distat iam ibi prauitas hæreseos Caluinianæ.

Patriam ego saltem cum adsimili pietate, atque eidem Virgini DEIPARAE has qualescumque lucubrationes meas, meq. ipsum penitus dedo ac dico:

F I N I S.

INDEX CAPITVM.

De

INDEX CAPITVM.

INDEX EORVM

quorum tesseræ gentilitiæ referuntur.

A. A.

B

INDEX.

Bran-

Chemi-

Fon

INDEX.

Habf-

H

Kran-

Longhi

Mat-

I N D E X.

Q

R

Schon-

INDEX.

Stinco

Troya-

I N D E X.

I N D E X.

F I N I S.

PAg. 36. col. 1. versu 14. arctus *lege* artus.
pag. 36. 2. circa finem, militarium Signorum. *lege* militarium Scutorum
pag. 42. 1. circa finem, feciales. *lege* feciales: & id sæpe alibi corrigas.
pag. 84. 1. versu 5. & alibi, clamys *lege* chlamys
pag. 93. 1. versu 5. paradigma. *lege* paradigmatis
pag. 124. 1. versu 2. Liciæ, & pag. 136. 2. Leciæ. *lege* Lycij
pag. 182. 1. versu 6. totidem puniceis. *lege* tres puniceis.
pag. 229. 1. versu 2. Bizantij & Bizantini *lege* Byzantij, & Byzantini, & sæpe alibi hoc etiam corrige.
pag. 378. 1. versu 19. vtrumq. *lege* vtraq.
pag. 389. 1. versu 1. depressæ. *lege* obliquæ
pag. 511. 1. versu 12. partim puniceis & partim aureis. *lege* puniceis & totidem au[illegible]
pag. 569. 2. versu 9. trimontic [illegible] trimontio ter [illegible]nustum
pag. 604. 1. versu 8. coronatus [illegible] gulatus auro
pag. 615. 1. versu 8. in angulo sinistro: [illegible] angulo dextero aut sinistro.
pag. 636. 2. versu 9. Chrisomali *lege* Ch[illegible]malli
pag. 65[illegible]. 2. in fine, erasse. *lege* errase.
pag. 658. 1. in fine, debilem. *lege* d[illegible]
pag. 67[illegible]. versu 1[illegible] hujus [illegible] terrantis. *lege* hujus secundi majoris [illegible]tis.

Alia errata, [illegible]guntur in vltimo [illegible] vel sunt [illegible], & à Lectore excusa[illegible] fuisse [illegible] ea, quæ irrepserunt in [illegible] marg[illegible] Gallico idiomate adscrip[illegible]

R E G E [illegible] T V M.

ab A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sf Tt V[illegible] Yy [illegible].

Aaa Bbb Ccc Ddd Ee[illegible] Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Qqq Rrr Sff Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz.

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg [illegible]hhh Iiii Kkkk Llll M[illegible] Nnnn Oooo Pppp Qqqq Rrrr Sfff Tttt.

Omnes sunt Duerniones, præter Tttt Ternionem.

[illegible]R O MAG[illegible]
Typis Heredum Francisci Corbelleti. M DC XXX VIII.
SVPERIORVM PERMISSV.